29102/A

vols 1 & 3 only

FRIDERICUS HOFFMANNUS

Friderici I. Regis Poruſsiæ Conſiliarius, et Archiater in Academia Fridericiana Profeſsor Medicinæ primarius Societatis Scientiarum Imperatoriæ Britannicæ et Pruſsicæ ſodalis. n. 1660.

FRIDERICI HOFFMANNI

onſiliarii & Archiat. Reg., Com. Palat., Profeſſ. Medic. Primar., Societ. Imper. Carol., Ruſſ., Britan. & Poruſſicæ Sodalis,

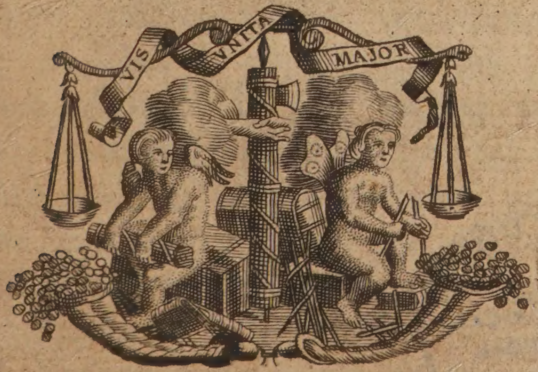
CONSULTATIONUM ET RESPONSORUM MEDICINALIUM

CENTURIA PRIMA,

COMPLECTENS

MORBOS CAPITIS ET PECTORIS

TOMUS PRIMUS.

AMSTELAEDAMI,

SUMPTIBUS SOCIETATIS.

M. D. CC. XXXIV.

304675

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

PRÆFATIO

De egregio Conſultationum & Obſervationum medicinalium uſu.

EN benevole lector! prodeunt conſilia ac reſponſa quædam medicinalia, eorumque prior, binis ſectionibus morbos capitis atque pectoris complectens centuria. Quanta ex hisce laboribus in totam medicinam redundent emolumenta; quam ſolida ac rationalis exinde reſultet theoria, quamque felix, & ad ſpecialiſſimos caſus probe accommodanda praxis: cuilibet in arte paululum verſato erit manifeſtum. Neque tamen videtur alienum, præfaminis loco inſignem, quam obſervationes ac conſultationes medicæ ſpondent utilitatem, paucis perluſtrare; harumque ſtudium vehementer commendare. Eo namque redactum eſt poſt deplorandum lapſum mortalium genus, ut ipſi non ſolum certiſſima machinæ animalis de-

ſtructio,

ſtructio, ac dura moriendi neceſſitas immineat; verum etiam durantem adhuc miſeram vitam varii morbi, dolores, ærumnæ atque calamitates premant, crucient, infeſtent. Et ſi dicendum, quod res eſt, plurimi ſane hominum ipſi fortunæ ſuæ fabri exiſtunt, multasque ægritudines haud ſecus, ac ipſam ſæpenumero præmaturam mortem ſibimet ipſis inſipidi contrahunt. Etenim homo, brutæ adhuc animalitatis jugo ſuccumbens, ignorat omnino ea, quæ ſibi vel proſint, vel noceant, nec novit ſubſidia, quæ ad conſervandam vitam ac ſanitatem, tanquam omnis, qua in hac rerum vanitate potiri licet, felicitatis verum fundamentum, almus ordinavit Creator. Neque etiam plerique de iis addiscendis ſunt ſolliciti; ſed ipſorum duntaxat curæ ſe totos tradunt atque confidunt, qui illi ſcientiæ ſe penitus, &, ut vocant, ex profeſſo conſecrarunt, & vocantur vulgo Medici atque Phyſici. Enimvero acerbe omnino dolendum eſt, & horum plerosque haud tanta ſolertia ac meditatione illis incumbere ac incubuiſſe ſemper artibus, quanta quidem opus eſſet. Licet enim per quamplurima ſecula quamplurimi etiam medicæ arti operam navaverint: nihilo tamen ſecius tot adhuc reſtant opiniones, totque in theore-

ticis

ticis veritatibus pariter, ac medendi rationibus diſſenſus, ut non ſolum magna adhuc artem ſalutarem actu premat incertitudo, verum etiam multi doctiſſimi viri de adipiſcenda certitudine omnino dubitaverint. Hujus rei cauſſam in ipſis medicis hærere arbitror, quippe quorum plurimi iſtum haud callent ordinem, quo incedere debemus, ſi errores evitare, ac ad auream pertingere veritatem velimus. Neque minus eadem eſt ratio, quod in reliquis etiam ſcientiis, veluti ſunt Theologia, Jurisprudentia, atque Philoſophia, tot adhuc occurrant diſſenſus, tot rixæ, totque opinionum commenta. Relinquam aliorum induſtriæ, ut qua ratione in omnibus diſciplinis recto veritatis tramiti inſiſtere liceat, edoceant: mihi duntaxat paucis eſt oſtendendum, qua potiſſimum methodo noſtra ars ſalutaris ad majorem evehi poſſit certitudinem.

Ad unum omnes medici clamant, experientiam atque rationem duo eſſe Medicinæ fulcra atque fundamenta: & cum pauciſſimi nec experientiam acquirendi, nec rationem excolendi verum calleant modum; magno ſane medicinæ opprobrio, experimentum fallax, judicium difficile ad hanc usque pronunciantur diem. Mihi quidem experientia medica eſt attenta, &

completa obſervatio earum rerum ac mutationum, quæ fiunt circa corpus humanum: ſub ratione vero comprehendo, ſolidam theoriam phyſicam atque medicam, quæ ad completas obſervationes rite adplicata, certas ac indubitatas gignit veritates. Tali enim ratione innoteſcunt nobis ea, quæ ad conſervandam, ac reſtituendam ſanitatem apta ſint vel inepta; & ſic vero totius medicinæ feliciter potimur fine. Quo latior autem eſt campus, quo amplior multitudo eorum objectorum, quæ ſanitati noſtræ vel noxia ſunt vel convenientia: eo majori ſtudio attendere oportet medicum, ne quædam commendet ſubſidia, quorum certus effectus ipſi nondum innotuit, & ideo majus ſanitati inferat damnum, quam emolumentum. Hanc ut obtineamus certitudinem, operæ eſt pretium, ut obſervationes medicas, tanquam verum illius fundamentum, rite inſtituere ſciamus, easque completas a minus talibus diſcernere. Non enim omnes ita ſunt comparatæ, ut illis certum ſuperſtruere queamus judicium. Sic ſi diſpiciamus, an cortex chinæ in febribus intermittentibus tuto poſſit adhiberi, nec ne? deprehendemus tot hanc quæſtionem negantes, & ex multiplici experientia comprobantes, corticem illum non ſolum febrium

brium illarum periculoſos recurſus, verum etiam longe graviores, eosque ſæpius funeſtos induxiſſe morbos; quot e contrario illius uſui calculum adjiciunt. Eadem ſors premit pleraque remediorum genera; & eadem ambiguitas prognoſin in diverſas, ac contrarias ſæpenumero abire partes facit, quarum quævis & experientia & ratione ſuffulta eſſe perhibetur. At quæ quæſo tanti diſſenſus cauſſa? Mihi certe nulla alia ſe offert, quam immaturum & incompletis obſervationibus ac mutilæ theoriæ ſuperſtructum judicium, quo bonus malusve effectus ſoli adſcribitur remedio, qui ſæpius aliis debetur cauſſis.

Quamobrem quo ſolidum ſit medici conſilium; neceſſe eſt, ut partim obſervationes ac hiſtoriæ morborum ſint completæ, partim ut mens vera cognitione imbuta, & ad judicandum apta ſit. Quod ſi vero obſervationes completæ eſſe debeant; in illis primum commemoranda eſt tota ægri natura, ac indoles. Deſcribantur igitur ægrotantis ſexus, ætas, temperamentum, ſtructura corporis, diſpoſitio vaſorum atque nervorum, ſenſibilitas corporis ac animi, partium conſtitutio, conſuetudines, victus ratio, ac omnium rerum, quas non naturales vocant, adplicatio. Recenſeatur inter has

 porro,

porro, quo loco commoretur æger, quo aëre, quibus cibis, potibusve utatur, quibus animi indulgeat adfectibus, quibus excretionum vel ſanguinearum vel aliarum ſpeciebus adſueverit; quo fruatur ſomno, an corpus motu exercere ſoleat; quibus denique laboraverit olim morbis, quo hi eventu potiti, quibus remediis profligati ſint, atque quinam medicamina exceperint effectus? Ex hisce etenim momentis rationalis medicus totam ægroti naturam, ejusque varias ad hos vel illos motus proclivitates facile cognoſcet; & hinc in ſuppeditandis tam præſervatoriis, quam curatoriis conſiliis erit feliciſſimus.

Deinceps vero ipſum, quo æger premitur, morbum probe perſcrutari oportet, ac attendere, quinam illius ſit ortus atque progreſſus, quæ ſymptomata; quantum læſæ actiones naturales, vitales ac animales a ſtatu ſano receſſerint; quæ ſint vires, qualis ſomnus, quæ ciborum adpetentia, qui pulſus quæ ſpiratio; quomodo ſe habeant excretiones, maxime quæ per cutim, alvum ac urinam fiunt; qui viscerum & generis nervoſi ſtatus? qualis humorum per viscera abdominis atque caput ſit circuitus; num ſanguis abundet, anne dyscraſia quadam laboret; quæ primarum viarum, ventricu-

li

li nimirum ac inteſtinorum ſit conſtitutio, qualis tonus partium nervoſarum; num partium internarum periculoſæ inflammationes vel ſiderationes immineant? An malum ſit hæreditarium; an epidemium, & a communi cauſſa, vel aëris ac alimentorum corruptione productum? anne potius endemium, ſive ex climate, aëre, ac victu incolarum generatum? an ab animi affectibus, aut contagio inductum? utrum remiſſiones, intervalla, intermiſſiones vel exacerbationes exhibeat? an denique ſit ſimplex, an complicatum, an & quando perverſa quadam medicatione corruptum? Quum enim ex hisce circumſtantiis vera morbi origo, generatio, cauſſæ læſionum ac ſymptomata elucescant: ex iis peritus medicus non ſolum morbi eventum accurate præſagire, verum etiam, quæ ipſi ſint profutura, feliciter judicare poterit.

Tum in completis obſervationibus medico-practicis adnotare convenit, quæ remedia, quo tempore, qua doſi, ac ordine, morbo hactenus fuerint oppoſita? quænam corporis mutationes ea exceperint? anne potius omne opus ſoli naturæ absque ullo medicinarum uſu fuerit relictum? an remedia domeſtica ſint adhibita, & quo effectu? Ex quibus omnibus percipiet

medicus, qua ratione, quoque ordine Deus ſanitatem recuperari voluerit; quibus viis noxia depellantur, & e corpore proſcribantur; & quæ denique ſpecificæ remediorum ſint virtutes, quamque diverſæ in tam variis hominum naturis, morbis ac aliis circumſtantiis. Quis enim præſtantior obſervationum medicinalium ſcopus eſt, quam ut eorum ſubſidiorum vires diſcamus ac virtutes, quibus morbi ſint profligandi? Et quisnam earum expers, his promte medebitur? Enimvero haud ignorari oportet, vires uti generatim corporum, ita & remediorum non eſſe abſolutas, ſed relativas tantummodo atque conditionatas: aut, quod idem eſt, nulla dari medicamina, quæ per ſe, abſolute, ac neceſſario corpori vel proſint vel noceant; ſed eorum operationem pro diverſa corporis diſpoſitione admodum variam exiſtere. Ex eodem fundamento explicandum eſt illud momentum, quod unum medicamen huic ſuppetias, alteri noxam ferat in uno eodemque morbo; quin uni eidemque ſubjecto hoc tempore proſit, alio noceat. Inde vero ulterius eorum adparet ignorantia, qui dari medicinas univerſales, vel in certis morbis ſpecificas reputant. Perarduum potius ac difficillimum eſt: nam certe in eo maximum

artis

artis noſtræ momentum exiſtit, ſi vires remediorum relativas, in tam inſigni circumſtantiarum varietate probe habeamus cognitas atque perſpectas. Quod ſi vero contigerit, ut ſub noſtra curatione æger perierit: neceſſe eſt, ut ad impetrandas completas obſervationes, cadaver diſſecetur, & viſcerum internorum ſtatus præternaturalis probe deſcribatur. Ita enim in conſpectum veniunt cauſſæ morbi ac mortis; quibus cognitis, major ſcientiæ noſtræ accenditur lux, quo ſi inciderit ſimilis caſus, nos ipſi majori certitudine obviam ire queamus. Ex his elucescet, quantum completæ ac accuratæ morborum hiſtoriæ toti medicinæ adferant emolumentum. Hæ namque detegunt primum occulta naturæ, deinde revelant earum rerum cauſſas, quæ nos latuerunt hactenus; & denique verum & ſolidum fundamentum præbent omnium & medicarum & chirurgicarum veritatum, atque problematum. Quando enim cunque a chirurgo deſideratur, ut de violentia externe facta renunciare, illiusque eventum ſuppeditare debeat; nihil certe præſtabit, niſi accurata inſtructus ſit morbi hiſtoria. Neque etiam medicus morbum dijudicare, ac quæ ipſi congrua ſint remedia commendare poterit; niſi ex completa

morbi

morbi relatione, illius cauſſas atque ſymptomata cognoverit, iisque curandi rationem adaptaverit. Et quomodo accuratum de præſervanda a morbis ſanitate judicium ferre poteſt, qui ægrotantis naturam, indolem, diætam &c. ignoraverit.? Nec denique poſſibile eſt, ut remedia cum fructu a medico poſſint ordinari, niſi ex ſolidis obſervationibus eorundem vires ac virtutes rite perſpexerit.

Quemadmodum vero extra omne poſitum eſſe credo dubium, obſervationes primum artis noſtræ ſalutaris præbere fundamentum: ita nemo quoque ire poterit inficias, quin illæ ſolæ ſufficiant minime. Niſi enim acceſſerit bene exercitatum judicium medici, quod ex dictis obſervationibus utiles veritates recta ratione elicere poteſt; nullus vel ſane exiguus earundem erit fructus. Hinc etiam occurrunt quamplurimi medici, qui licet per quinquaginta & ultra annos fecerint medicinam, & innumeras collegerint obſervationes, tamen ſalſas omnino ſtruunt concluſiones, ac de veris remediorum viribus erroneas admodum fovent opiniones. Nec ſufficit ſolum judicium; ſed requiritur etiam ſolida theoria phyſico-mechanico-chymico-medica. Quæ ſi defecerit, nullæ omnino ex obſervationibus veritates, nec cauſ-

ſæ

ſæ effectuum atque phænomenorum potеrunt clare detegi ac explicari. Sic edocti ex Anatomia eſſe debemus, quæ ſit fabrica noſtri corporis, quæ ſtructura, ſitus, connexio ac uſus ſingularum illius partium; quæ functiones, quatenus illæ vitæ ac ſanitati inſerviant? Deinceps etiam per experimenta chymica, phyſica atque mechanica perſpectum nobis eſſe debet, quæ ſint indoles, vires, facultates externarum rerum, ſive ſint alimenta, ſive elementa ſive medicamenta, ſive alia corpora, quæ in noſtram machinam aſſidue agunt, ac inſignes ſanitati, vitæ, morbis ac morti inferre valent mutationes: ex quibus cognoscimus, quæ ſalubria ſint, quæque nobis ruinam minentur. Quomodo ergo de lethalitate externæ violentiæ judicare poteſt medicus, qui expers Anatomiæ, ſitum uſumque partium haud callet? quomodo in morbis partem affectam, ac ſedem cauſſæ morbificæ indagabit, quem ſitus viscerum, & horum functiones latent? quis perſpiciet morbum, ejusque non minus ac mortis cauſſas, qui theoriam motuum, maxime circulationis ſanguinis per totum corpus, & ſingulas illius partes ignorat? Et quem principia mechanica haud docuerunt naturam, ſpecies, proprietates ac effectus motuum; quomodo quæſo poterit is ex pul-

ſuum

ſuum eximia varietate morbi conditionem cognoſcere?

Certe ſi talis theoria phyſica ad completas obſervationes adplicatur; tum demum reſultant veritates, quarum plures pariunt certas regulas ac axiomata, ex quibus denique vera proficiſcitur ſcientia medica. Hinc porro elucescit, theoriam phyſicam & anatomicam matrem quaſi eſſe theoriæ medicæ; & hanc ſine illa nunquam eſſe ſolidam. Veritatum enim ea eſt conditio, ut una in altera ſuum habeat fundamentum; & ex comparatione jam cognitarum veritatum cum iis, quorum cauſſæ adhuc latent, effectibus, novæ reſultant. Ad inveniendas autem non ſecus ac dijudicandas veritates limatum oportet eſſe judicium; quale cum natura non datum ſit nobis, adparet ſimul, quantum theoria mathematica medico præſtet uſum. Hæc enim acuit intellectum, ac methodum demonſtrandi ac inveniendi egregie docet: & veram praxin logicam ac ſyllogiſticam nobis tradit.

Ex dictis ergo luculenter patet, quantum completæ obſervationes, & in vera theoria fundatæ conſultationes præbeant uſum. Nam crebris obſervationibus ſtabilitur theoria, & a falſa diſcernitur vera. Hanc vero ſi probe calluerit medicus; incredibilem ſane præ

aliis

aliis in dijudicandis non ſolum, verum etiam præſervandis atque curandis morbis habebit prærogativam. Namque meo quidem arbitrio haud melius explorare poterit quisquam cognitionem ſuam, ac judicandi facultatem; quam ſi caſus quosdam medicos vel chirurgicos, eosque rariores ſcientifice reſolvere ac dijudicare allaboraverit: tum enim perſpiciet, quanta ſint, quæ neſciat, quibusve adhuc laboret præjudiciis. Quæ cum ita ſint, facile adparebit, quæ ſint cauſſæ incertitudinis, quam per tot ſecula exculta noſtra ars adhucdum retinet. Namque primum nec antiquis, nec noſtris temporibus veræ morborum hiſtoriæ ſufficienter deprehenduntur explicatæ: deinde vero priscis temporibus non rite fuit exculta theoria phyſica ac anatomica; quæ licet noſtro ævo ad altius evecta videatur faſtigium; dolendum tamen eſt, quod plurimi eandem cum obſervationibus rite comparare, & exinde veram theoriam medicam formare nec didicerint, nec allaborent. Hinc adhuc manca eſt morborum hiſtoria, imperfecta vera theoria. Quamobrem non ſolum monſtravi viam ſtudioſæ juventuti, qua ad rectam veritatum inventionem pervenire poteſt; ſed etiam ille idem ſcopus eſt omnium meorum ſcriptorum. Hinc neque alienum mihi viſum

 ſum

ſum fuit, hasce Conſultationes publici facere juris; quas partim ex medicina mea Conſultatoria deſumtas, partim novis adauctas juxta ordinem partium corporis noſtri disposui. Harum primam Lectori jam trado centuriam: quam, ſi Deus vires & vitam dederit, adhuc binæ ſequentur. Interea navabo operam, ut medicinæ ſyſtematicæ Tomus quintus mox lucem adſpiciat. Precor ceterum divinum Numen, velit & hos labores bono publico eſſe fauſtos atque ſalutares. Halæ XII. Calend. Oct. MDCCXXXIII.

CON-

CONSPECTUS CASUUM IN TOMO PRIMO CONSULTATIONUM CONTENTORUM.

SECTIO I. DE MORBIS CAPITIS.

CAS. I. De cephalalgia diuturna cum dolore artuum vago. Pag. 1
II. . . cephalalgia rebelli 6
III. . . rara hemicrania 9
IV. . . hemicrania febri tertianæ ſuccedente 16
V. . . hemicrania cum ophthalmia conjuncta 20
VI. . . memoriæ debilitate 24
VII. . . memoriæ debilitate ſingulari ex terrore 27
VIII. . . vertigine idiopathica cum congeſtione inflammatoria circa renem ſiniſtrum 31
IX. . , vertigine caduca in gravida 38
X. . . vertigine caduca, levioris apoplexiæ ſpecie 44
XI. . . vertigine cum hæmoptyſi, aliisque gravibus malis ſtipata in hypochondriaco 51
XII . . vertigine ex ſtomacho 74
XIII. . . ſereniſſima ex affectione hypochondriaca & vertigine laborante 78
XIV. . . Rara Lipothymiæ ſpecie in ſene 82

* * 2 CAS.

CAS. XV. . . Num in affectu ſoporoſo uſus Carolinarum conferat. Pag. 85
XVI. . . Inſultu apoplectico, cum reſponſo, an in eo thermarum Carolinarum uſus ſit ſalubris. 93
XVII. . . Debilitate generis nervoſi & præcavenda apoplexia. 97
XVIII. . . diſpoſitione ad affectum paralyticum & apoplectic. 103
XIX. . . Camphoræ ad duos ſcrupulos per errorem ſumtæ effectu in apoplexia hypochondriaco-ſpasmodica. 107
XX. . . Hemiplexia cum curatione fruſtra tentata. 117
XXI. . . Hemiplexia ex affectu rheumatico arthritico. 142
XXII. . . Paralyſi dextri lateris 156
XXIII. . . Paralyſi ſiniſtri lateris 160
XXIV. . . Paralyſi cum purpura 166
XXV. . . affectu paralytico 172
XXVI. . . affectu paralytico principis. 177
XXVII. . . affectu ſemiparalytico cum dyſuria 183
XXVIII. . . atroci affectu epileptico convulſivo. 190
XXIX. . . affectu epileptico & brevi alienatione mentis ex male curata febre intermittente 196
XXX. . . Epilepſia inveterata cum vermibus implicita. 201
XXXI. . . Epilepſia inveterata cum lipothymia 225
XXXII. . . Epilept. convulſivo malo inveterato valde raro. 236
CAS.

Cas. XXXIII. De affectu melancholico Pag. 240
XXXIV... affectu melancholico 245
XXXV... affectu melancholico 252
XXXVI... affectu melancholico-maniaco 255
XXXVII... Primipara ex terrore facta maniaca, & feliciter reſtituta 262
XXXVIII.. Delirio periodico cum motibus epilepticis a menſium retentione 265
XXXIX... Tinnitu aurium pertinaci 271
XL. . . Auditus difficultate cum fluxione ſeroſa 275
XLI. . . Auditu gravi cum imbecillitate generis nervoſi aliisque ſymptomatibus 283
XLII. . . Cæcitate ſubito ſuborta 288
XLIII. . . de Viſus imminutione ex humorum oculi, potiſſimum aquei, conturbatione 292
XLIV. . . humor. oculi conturbatione cum gutta ſerena 298
XLV. . . Viſus imbecillitate ex turbatione humor. oculi. 301
XLVI. . . Dolore & imbecillitate oculorum cum ſuffuſione incipiente 304
XLVII. . . Ophthalmia ſcorbutica diuturna in lippitudinem ſeroſam & ſcotomiam degenerante 307
XLVIII... Gutta ſerena unius & obſcuratione periodica alterius oculi 318
XLIX. . . Viſus obſcuratione ex paralytica nervi optici reſolutione. 326

CAS. L. De difficultate viſus & ſcabie. Pag. 335
LI. . . . Cataracta 340
LII. . . . Sapore ſalſo & affectu ſpasmodico 348
LIII. . . . Sapore corrupto 350
LIV. . . . Impotentia ambulandi & loquendi in puero novem annorum 354
LV. . . . Spaſmo muſculorum maxillarium febri continuæ benignæ ſporadicæ ſupervenient 359
LVI. . . . Rejectione pituitæ nimiæ ex ore cum pathematibus hypochondriacis 362
LVII. . . . Salivatione præternaturali in cachectica 367
LVIII. . . . Ulcere linguæ cancroſo 372
LIX. . . . Ulcere mali moris in interioribus labii ſuperioris 376
LX. . . . affectu capitis cum efflorescentiis in pede 382

SECT. II. DE MORBIS PECTORIS.

LXI. . . . Exulceratione faucium cum ingenti fluxu ſalivali 386
LXII. . . . Singulari colli dolore ex ſtomachi vitio 390
LXIII. . . . Spaſmo œſophagi, illiusque atonia 394
LXIV. . . . affectu œſophagi & ventriculi ſpasmodico 400
LXV. . . . affectu œſophagi paralytico 405
LXVI. . . . Difficili deglutitione ex ſumma muſcu-

muſculorum pharyngis atonia Pag. 412
Cas. LXVII. De Tumore in mamma cum menſium obſtructione diuturna 414
LXVIII. . . Diuturna raucedine cum tuſſi & copioſa lentæ pituitæ excretione 419
LXIX. . . Hæmoptyſi 423
LXX. . . Hæmoptyſi hypochondriaca 429
LXXI. . . Hæmoptyſi cum febre lenta poſt tuſſim graviorem. 435
LXXII. . . Hæmoptyſi cum metu hecticæ 439
LXXIII. . . Hæmoptyſi cum labe pulmonum 449
LXXIV. . . Refractario pectoris catharro 457
LXXV. . . Tuſſi pulmonali phtyſica cum calore hectico, demum funeſta. 462
LXXVI. . . Tuſſi habituali cum panno oculi & nativa ſuccorum impuritate 471
LXXVII. . Tuſſi diuturna ſine Pulmonum labe 476
LXXVIII. . Suſpicione labis pulmonum ex tuberculis ſcirrhoſis 484
LXXIX. . Phtyſi pulmonali funeſta 489
LXXX. . deſcenſu pulmonum vivi infantis in aquam 498
LXXXI. . Vulnere pulmonum 500
LXxXII. . Vulnere diaphragmatis & hepatis cum ſubſequuta morte, non tamen abſolute lethali 505
Cas.

Cas. LXXXIII. De Aſthmate & ſpasmo præcordiali a motu corporis Pag. 517
LXXXIV. . . Aſthmate humido 520
LXXXV. . . Aſthmate flatulento 527
LXXXVI. . . Aſthmate flatulento 533
LXXXVII. . . Aſthmate flatulento cum Colica 536
LXXXVIII. . . Aſthmate ſpasmodico flatulento 539
LXXXIX. . . Aſthmate ſpasmodico flatulento 542
XC. . . . Aſthmate ſpasmodico convulſivo 548
XCI. . . . Aſthmate ſpasmodico & hypochondriaco 553
XCII. . . Aſthmate ſpasmodico cum tumore teſtis ſiniſtri. 566
XCIII. . . Cura aſthmatis ſpasmodici & hydropis perperam inſtituta 573
XCIV. . . Aſthmate ſpasmodico a potu & victu poſt iram ſumto, & inde adhibitis incongruis medicamentis orto. 585
XCV. . . Empyemate feliciter curato. 589
XCVI. . . Rheumatismo pulmonali. 590
XCVII. . . Pleuritide ſpuria ac vera feliciter ſanata 598
XCVIII. . . Pleuritide 603
XCIX. . . Phtyſi ex hæmoptyſi 606
C. . . . Tuberculis pulmonum 608
Appendix exhibens judicia & reſponſa medicorum, an purgans ex reſina jalappæ & mercurio dulci lactentibus infantibus ſit proficuum. 612

SECTIO

SECTIO I.

DE MORBIS, CAPUT

Potiſſimum occupantibus.

CASUS I.

De Cephalalgia diuturna cum dolore artuum vago.

HISTORIA MORBI.

ILluſtris matrona, quadraginta ſex annos nata, ſanguineo melancholici temperamenti, a teneris juventutis annis variis oculorum æque ac hypochondriorum ægritudinibus infeſtata fuit. Perpetui ferme dolores caput tanta adfecerunt atrocia, ut non ſolum ante aliquot annos capillorum defluvium paſſa fuerit, verum etiam tormentis illis adeo inſueverit, ut absque querelis illa toleraverit. Hæc admodum adoleſcen-

leſcentula conjugii leges ſubiit, decemque prolium fœcunda fuit mater; quarum primam cum ederet, atroces adflictiones, præſertim larga ac diuturna ſanguinis ex utero profluvia ipſam prehenderunt; reliqua autem puerperia, cum ipſa infantibus præberet ubera, omni calamitate vacua, ex voto ſucceſſerunt. Verum enim vero plerisque harum prolium præmatura morte defunctis, eximiæ ſollicitudines mœroresque mentem occuparunt; & non minus caput debilitarunt, quam varias maxillarum & oculorum congeſtiones, & periculoſas febres catarrhales, reliquerunt. Menſtrua ipſi rite fluunt; ex aliquot annis aliquantulum imminuta; ut inde bis quotannis ſanguinem ex venis pedum mittere decreverit: & cum præterea alvi obſtructionibus ſæpius laboret, pilulis contra obſtructiones frequenter uti debuit. Vere proxime elapſo moleſtus ventriculi ardor, eique junctus faucium ac œſophagi ſpaſmus atrox miſeram præter omnem ſpem invaſerunt; poſt liquoris anodyni mineralis cum eſſentia caſtorei mixti, uſum autem, & datos pulveres præcipitantes, mox evanuerunt. Nihilo tamen ſecius ſub Junii finem rediit acerbus ille ventriculi ſpaſmus; & adhibitis contra obſtructiones pilulis, & Caſtorei eſſentia ſe iterum depelli paſſus eſt. At vero vix octiduum eſt elapſum, cum ſcindentes lancinantesque dolores dextræ manus corriperent articulationem: ægra, manum luxatam reputans, eam extendi curat; ſed poſt aliquot dies iidem dolores, ad ſiniſtram devoluti manum, inde ad genas, oculos, femora protracti, & per totum ferme corpus diſtributi, tandem ad

caput

caput & oculos redierunt, ibidemque fixum ceperunt locum. Jam igitur adgravati oculi ardent; in vertice ſpatium transverſæ manus latitudinem explens, tenaciſſimæ ſtricturæ ſenſum refert; ægra capite ad terram paululum inclinato protinus vertiginoſa, omnia obſcuris intuetur oculis; alvum, niſi pilulis adjuta, non deponit; & vini aſſumto hauſtu mox volatico faciei rubore, capitisque vertigine adficitur; urina clara, tenuis & pallida. R. d. 23. Auguſt. 1731.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

INtelligo ex transſcripto caſu, cujus omnia momenta probe ponderavi, illuſtris ægrotæ corpus valde tenera, ſenſibilique gaudere textura, eamque a prima ſtatim infantia inſigni capitis debilitate fuiſſe adfectam. Quid ergo mirum, ſi humores juſto majori quantitate eo ferantur; irregulari per corpus diſtribuantur circuitu, & hinc tantam capiti relinquant humiditatem, quanta continuis illius cruciatibus, oculorum adflictionibus, defluxionibus ac catarrhalibus febribus excitandis ſatis par eſt ac idonea? Neque vero hæc unica cauſſa eſt; ſed ſi conſideres, quantis debilitatibus natura ex crebro partu, ex largo cruoris ſub puerperio profluxu, & ex mœroribus, ab infantum crebra morte inductis, fuerit infeſtata; haud ſane miraberis, quod recenſita pathemata, nimirum hypochondriaca, hyſterica, ſplenetica, ſanguinis congeſtiones ad caput, alvi obſtructiones, flatulentiæ atque anxietates exinde propullulaverint.

Acceſſit præterea illa ætatis periodus, in qua menſium fluxus, antea regulari ſucceſſu erumpens, naturali ordine parcior redditur & imminutior: inde vero cruor, cum non amplius depuretur, non ſolum in quantitate coacervatur, ſed acriorem quoque ac ſpiſſiorem induens qualitatem, plures easque periculoſiores producit adflictiones. Ex eodem igitur fundamento ægra noſtra currente anno ventriculi ardore, phlogoſi, pertinaci alvi obſtructione, & jam defluxione ſcorbutica ſatis acri, corporis omnes partes pervagante, ac tandem in oculis fixata, in iisque pariter ac in vertice acutam lancinationem & ſtricturam producente, detenta fuit ac cruciata.

Ne autem periculoſius exinde capitis malum, aut plane hemiplexia, ſuboriatur; haud immerito tempeſtivis medicinis his pathematibus obviam eundum, eaque, quantum poſſibile erit, præcavenda ſunt. Quo fine ante omnia ſuadeo, ut ægra ſtatim ex vena pedis tuſa quatuor circiter aut quinque ſanguinis uncias detrahi; & aliquot diebus poſt ſacrificatas cucurbitas nuchæ adplicari curet. Neque erit incongruum, ſi nuchæ vicinia pannis aſperis, bene calidis ſedulo fricentur, ac deinde ſpiritu quodam, ſub litt. A. communicato, inungantur; cujus externa applicatio ipſis quoque proderit oculis. Quum autem ſimul ad purpuraceam materiam, in hiſce morbis tantum non ſemper intra humores reconditam, reſpiciendum eſſe arbitrer: inter interna medicamina pulverem meum bezoardicum & præcipitantem, pari portione commixtos, & mane aeque ac veſperi ſub lecti introitum larga doſi, cum decem liquoris mei anodyni mineralis

neralis guttulis, adſumendum commendo; ſubinde vero aliquot vaſcula infuſi theiformis ſub litt. B. deſcripti haurienda, ut mador lenis ſequatur, ſuadeo.

Tum alvus ſemper libera ſervanda, non pilulis, quæ nimium exſiccant corpus, ac perverſa imbuunt conſuetudine; ſed clyſmatibus domeſticis, quæ ex tenui avenæ juſculo, oleo chamomillæ & carvi, tantillo ſalis communis, & mellis præparantur. Non minus Elixir meum viſcerale, 50 vel 60 guttis inter epulas adhibitum egregiam concoctioni feret opem, & laudabilis chyli confectionem adjuvabit. Tandem vero potulentorum exacta ratio habenda, quæ omne fere curationis in his morbis abſolvunt momentum: nocent enim omnes cereviſiarii ac calidiores potus; & in eorum locum decocta ex cornu cervi raſpato, radice cichorei, ſcorzoneræ, ſemineque fœniculi compoſita, & cum vini vetuſtioris Moſellani parte mixta feliciori ſorbillantur effectu. His denique ſi acceſſerit bonum regimen, & præſertim ab animi commotionibus, & aëre frigido abſtinentia: haud dubito, quin exoptata ſanitas ſit reditura.

Litt. A.

Rec. *Spiritus vini rectificatiſſimi uncias duas, olei macis, fœniculi ana drachmam unam, M. D. S.* Nervenſtärckenden Spiritus äuſſerlich zu gebrauchen.

Litt. B.

Rec. *Herbæ veronicæ, meliſſæ, betonicæ, ſcordii ana manipulum, radicis liquiritiæ, ſeminis fœniculi ana drachmas duas, C. C. D. S. Speciei* zum Kräuter-Thee.

CASUS II.

De Cephalalgia rebelli.

PRinceps quidam ſereniſſimus ſatis longo abhinc tempore in anteriore capitis parte atroces valde expertus eſt dolores. Corporis illius habitus omni fere vitio vacare videtur: nihilo ſecius inſignes primum tempora torſerunt cruciatus, & Sereniſſimus æger ſpiſſam mucaginem a capite delapſam excernere cœpit: quibus ſubſultantes nervorum acceſſere motitationes; & jamjam gravativi dolores regionem, quæ eſt ſupra oculorum orbitam, tenent. Harum partium obſtructiones, quæ ex membranarum ſinus frontales involventium obſtructione, primos congeſtoriis ſanguinis & ſeri ibidem ſtagnationibus natales debente, oriuntur, ſubeſſe ſimul videntur. Quibus incommodis licet hactenus variæ cephalicæ, nervos confortantes, & obſtructiones ac ſtaſes reſolventes medicinæ, evacuationes per laxantia, venæſectiones in brachio æque ac pede inſtitutæ, fuerint oppoſitæ: in eodem tamen malum permanſit tenore. Quamobrem doceri avet princeps ſereniſſimus, qua ratione morbus hic ſit tractandus, aut utrum minerales aquæ, quibus partim adſuevit, illi tollendo futuræ ſint idoneæ?

CONSILIUM.

UT deſideratum a me ſuper diuturno anterioris capitis dolore conſilium ſuppeditem, &

& congruas ipſi medicinas proponam : morbi hiſtoriam ſedulus perpendi, illumque ex ſeri viſcidi & acris ſtagnatione tam in oſſium frontalium ſinubus, quam inter cranium & pericranium facta derivandum autumo. Quas vero ſtagnationes cruditates potiſſimum ex depravata concoctione in ventriculo generatæ produxerunt. Quod ſi enim tenacior juſto, ac multo acore infectus chylus ſanguini commiſceatur; hic inde ſpiſſeſcit, ac libero per minima pericranii & membranarum ſinus capitis inveſtientium vaſcula circuitu excluſus, ſubſiſtit ibidem, ſtagnatque; hinc non niſi ſubtile dimittit ſerum, quod nervorum fibrillas ſenſibiles valde, pungit, rodit, ac eorum dolores ſubſultusque producit. Quæ cum ita ſint, eo potiſſimum dirigenda erit curatio, ut non minus ſtagnatio ſeri viſcidi acrioris in nerveis capitis membranis reſolvatur, & diſcutiatur; quam ventriculo reſtituatur debita concoquendi vis, & alvi ſucceſſus promoveatur. Hunc in finem pilulas meas balſamicas commendo, quarum quatuordecim ſemel vel bis ſingulis ſeptimanis proxime ante prandium, quo tempore haud adeo ſiccant, ac paulatinos effectus præſtant, adſumi poſſunt. Dein hic pulvis nervinus, reſolvens & diaphoreticus, egregie juvabit diſcuſſionem: Recipe antimonii diaphoretici, lapidum cancrorum ana drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ ſcrupulos duos, ſalis volatilis cornu cervi, pulveris caſtorei ana grana decem. M. f. pulvis, dividatur in doſes quatuor; quarum una mane & veſperi ex aqua cum vino mixta exhibenda, mane vero infuſum herbæ Théebois, aut aliud theiforme inſuper bibendum, & intra lectum lenis diapho-

reſis inſtituenda. Eidem ſcopo externa ſalis volatilis ammoniaci ſicci, cum tantillo olei majoranæ veri remixti, ad nares admotio ſatisfaciet; non minus balſami mei vitæ cum duplicatis linteis facta fronti adplicatio conducet; aut pulvis quidam cephalicus, inſtar ſternutatorii adhibendus: Recipe herbæ majoranæ, florum liliorum convallium ana ſcrupulos duos, mari veri, florum benzoes ana ſcrupulum, pulveris caſtorei grana decem, olei caryophillorum guttas quatuor. M. D. Tum vero concoctricem ventriculo vim egregie reſtaurabit eſſentia corticum aurantiorum, quæ ex corticibus his recentibus conciſis, cum ſale tartari in pultis formam contuſis, tantillo olei de cedro Italici permixtis, & tandem cum ſpiritu vini rectificatiſſimo, aut, quod præſtantius, ſpiritu vini Hungarici per nycthemeron digeſtis conficitur: hæc enim ſub epularum fine 60 vel 70 guttis ex potu adſumta flatus diſcutit, acrimoniam præcipitat, & virtutem leviter balſamicam exſerit.

Præterea exactum vitæ regimen ſervandum erit, & maxime ab omni refrigeratione, præſertim pedum, ſedulo cavendum: quo enim hi ſunt frigidiores, eo magis humores ad ſuperiora rapiuntur, in iisque eo acerbiores excitant dolores. Hinc valde proficuum erit, ſi ad circulum ſanguineæ maſſæ æqualiter promovendum pedes veſpertino tempore calidis fricentur pannis, aut leviori pedliuvio ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis, roſarum æque ac chamæmeli floribus concinnato immittantur. Hæc ſunt, quæ ſuadenda duxi; quæ ſi obſerventur, de felici, exoptatoque eventu haud dubito, illumque ex animo adprecor.

CA-

CASUS III.

De Rara Hemicrania.

VIr ſexagenarius autumno anni MDCCXVIII. narium deſtillatione, quam coryzam vocant, correptus; primis diebus tenuem per nares ſtillavit pituitam: quæ vero mox gravedine intus adeo obſtructæ fuerunt, ut absque ſternutatorii pulveris ope nihil ferme muci ploraverit, caput autem multum grave exſtiterit. Malum hoc non ſolum per inſequentem hyemem, verum etiam integrum 1719. annum adflixit, majoraque indies ſumens incrementa adeo debilitavit caput, ut ſæpius muniorum ſuorum non niſi pauciſſimis, ſæpius nullo plane defungi potuerit. Hunc rerum ſtatum medici conſulti leviorem æſtimantes, coryzam duntaxat ſubeſſe putabant mox plane evaNituram. Aſt hyemali anni 1719. tempore mali vehementia crevit: ciborum enim adpetentia paulatim abolita; viresque capitis & corporis defecerunt incredibilem in modum, ut denique a 10. Martii die anni 1720. lecto fere affixus hærere debuerit. Tum penitus obturatæ ſunt nares, iisque nec aërem trahere, nec muci quidpiam excernere potuit: acceſſere ſimul ſpaſmodici poſtici dextrique capitis cruciatus, qui non more cephalalgiis ſolito interius adfligebant, ſed inter cranium & externam cutem torquere videbantur; & per caput ad collum, frontem, dextri late-

ris tempora, oculum, dimidium naſum, os, linguam, maxillamque ad cervicem usque protenſi, veram conſtituerunt hemicraniam: quæ dextrum faciei latus intus extusve intumefactum & ſtupefactum fœdo deturpavit ſpectaculo. Dexter oculus viſu tantum non omni privatus ſi cum ſiniſtro ſimul ad videndum aperitur, omnia objecta ſiſtit duplicata: hinc aliquid lecturus, ſcripturus aut exacte conſideraturus, dextro clauſo ſolo ſiniſtro uti valet oculo, cujus acies pariter magis magisque infringitur. Hi ſpaſtici dolores primum horrore ac æſtu alternantibus ſtipati circa ſeptimam veſpertinam ſemper invaſerunt, & ægrum ſumma atrocia ad nonam, & quod excedit, diſcruciarunt; poſt bis de die, mox ter recurrerunt, tandemque ſine ulla ferme remiſſione ſævierunt. Ille vero tormenta hæc ferre neſcius ſummis medicum orabat precibus, ut dolores iſtos ſi abolere penitus non poſſet, ſaltem ſopiret paululum & mitigaret; ordinavit hic pulveres præcipitantes cinnabarinos cum extracto opii remixtos; quorum quotidie unum, dein duos, & acerbitate nihil remittente tres aſſumere debuit æger. Neque autem ſecius eodem tempore cibos prorſus averſari cœpit; ventriculus & inteſtina acerbe torquebantur, maximeque prandendi tempore; appetiit quidem interdum edulia, illa autem ori oblata ſumma nauſea iterum abigebat; juncta ſpiratione difficiliori. His incommodis per 4 aut 6 hebdomadas toleratis, varias natura molita eſt excretiones: inter quas primum tenax ſanguineaque mucago per nares delapſa, manibus, ulnarum ſæpe longitudinem ſuperans extrahi debuit: elapſis autem quibusdam ſeptimanis fluxilior tenuior-

nuiorque ferebatur mucus, tanta quidem copia, ut nec nocte nec die ceſſaret, ſed ſomnum valde perturbando per tres ægrum adfligeret menſes. Interea largiſſima hæc fluxio nullum prorſus naribus attulit levamen: hæ enim obſtructæ ac quaſi coalitæ ne minimum quidem aeris perſpirare valebant: quid? quod aliud adhuc ſatis curioſum acceſſerit incommodum, quo vena in palati fornice ſponte rupta multum cruoris mox per os ſolum, mox ſimul per nares effudit. Tum & hæc ſanguinolenta effuſio ceſſavit quidem; attamen coagulatus cruor adhæret infundibulo, & per ſcreatum ac ſputationem effunditur: ſaliva inſuper per quasdam ſeptimanas tenax & viſcida tanta ſpuitur copia, ut ſalivatio ſubeſſe videatur; & alvus, quæ antea fuit libera ac regularis, jam obſtrui incipit. Diris olim tormentis crura, femora & totum corpus laceravit arthritis vaga; quæ ſub præſenti morbo evanuit, fixamque in capiſe obtinuit ſedem. His itaque ægritudinibus quam plurima æger opponi curavit medicinarum genera, laxantia nimirum, decocta lignorum exſiccantia ſanguinemque depurantia; nullam tamen conſtantem inde reportavit valetudinem; quin licet æſtivo tempore, ſereno clementique cœlo quadam ſanitatis larva gaviſus ſacras frequentare potuerit ædes; nihilominus jamjam autumnali tempeſtate priſtino agitatur malo; ſalivam reddit valde copioſam, dextrique capitis diros perſentit dolores. Omnis aëri per narium meatus præcluditur aditus; quibus cum aliquando ſpiritus vini non adeo rectificatus ſyphonis ope injiceretur, inſignes inde capitis cruciatus evenere, adeo, ut cum

præ

præ iis ſomnum capere neſcierit, apoplexiæ aut convulſionum metus ſuboriretur, qui, dolore poſt 48 horas mitigato, evanuit. Hinc porro pulveres cephalici, decocta lignorum cephalicis mixta ſudorem promotura, infuſa diluriora potum ordinarium ſubminiſtratura, ac pediluvia ordinabantur; malo nequicquam ſoluto. Quam ob rem tandem quæritur: num hujus morbi aliquod levamen aut ex mineralium, præſertiim Carolinarum aquarum uſu, aut ex mercuriall cura rite inſtituta queat expectari?

EPICRISIS.

Affectus, qui in hac hiſtoria deſcribitur, eſt graviſſima & inveterata hemicrania, quæ cum ſæviſſimis ſymptomatibus juncta dimidium caput dextri lateris occupat; ſiquidem non modo pericranium hujus lateris, partemque capitis ſuperiorem, ſed ipſum quoque oculum, dimidiam partem naſi, oris, linguae, mandibulæ, occipitis gravi dolore pungitivo exercet, harumque partium functiones lædit, ut oculus viſu privetur, omniaque ægrotanti duplicata appareant. Sæviunt ſymptomata per periodos, dum primum præcedente levi horrore ac frigore, ut in hoc affectu fieri conſuevit, circa tempus nocturnum facta fuit exacerbatio; deinde creſcente malo intra diei ſpatium bis vel ter dolor acceſſit; quumque hoc vitium diutius ægrum detineret, non ſolum inappetentia cum ciborum faſtidio, viriumque proſtratione & imminuto vigore ingenii ſuborta, ſed etiam concoctio & egeſtio excrementorum inſigniter perturbata fuit. Quum itaque ſub hoc affectu maxima

maxima cerebro et nervis inducta ſit debilitas, nullum ſane eſt dubium, quin haud leve periculum ægro immineat. Nam ejusmodi graves valdeque diuturnos capitis dolores periculoſiores ſubinde affectus, paralyſes, hemiplexiæ, apoplexiæ, morbique ſoporoſi ſubſequi ſolent; id quod multiplici experientia nobis compertum eſt. Si primam hujus mali originem diſpiciamus, ea potiſſimum ad ſuppreſſam coryzam, ſeu impeditam ſeri per nares & fauces excretionem referenda eſt: unde a ſtagnante ſero tunicæ pituitariæ, quæ totam faucium & narium regionem inveſtit, nata fuit obſtructio, ita ut nares penitus obturatæ præter odoris abolitionem aëris aditum ad laryngen interceperint. Et quoniam in coryza & catharralibus ejusmodi defluxionibus humorum motus atque impetus ab extremis partibus, ſpasmo quodammodo conſtrictis ad interiora, & præcipue ad glanduloſos faucium & aſperæ arteriæ tractus, convertitur; hinc non ſolum acceſſit alvi & tranſpirationis ſegnities, ſed etiam copioſior humorum ad partes internas affluxus concitatus fuit, qui copioſam, ſalivationi ſimilem valdeque diuturnam ſeri viſcidi per os & nares excretionem commovit, nulla tamen inde ſequuta narium obſtructarum apertione. Neque mirari oportet, quod ſanguis interdum cum ſero exſtillaverit: ſiquidem humorum affluxus vaſa ſanguifera ita diſtendit, ut ſanguini accumulato & cum impetu irruenti facile exitum concedant.

Videtur autem ad generationem hujus mali haud parum contuliſſe ſalſa acris lymphæ intemperies, arthritidis genetrix, quæ ægrotantem noſtrum alias crebro infeſtavit, jam vero hoc malo cor-

reptum

reptum deſeruit. Nam ab ejusmodi ſero ſalſo acri, quo arthriticorum humores imbuti ſunt, membranis nerveis inhæreſcente, major fit dolorum & ſpaſmorum vehementia, ſub qua utique liber humorum circuitus debitaque eorum ſecretio & excretio in vicinis partibus magnopere labefactatur & pervertitur: ex quo factum putamus, ut huic malo & augmentum & diuturnitas acceſſerit. Perpetuæ enim obſervationis eſt, ceſſantibus conſuetis doloribus arthriticis partes nerveas & membranaceas graviter affligi, quod videre licet in colica & aſthmate convulſivo, in tuſſi, rheumatiſmis, aliisque doloribus, quibus arthriticorum corpora infeſtantur.

Præterea circa hanc morbi hiſtoriam id monendum duco, quod naſcente hoc malo, ſi omnia recte & prudenter fuiſſent adminiſtrata, hæc ſymptomatum vehementia facili negotio averti potuiſſet. Sed morbo & a medicis, & ægrotante neglecto, partim etiam copioſis exhibitis opiatis, indeque nervorum ac membranarum tono mirifice debilitato, non mirum videri, auctam eſſe procedente tempore hujus mali acerbitatem, adeo ut jam utique major circumſpectio, prudentia, ampliusque temporis ſpatium ad reſtituendam valetudinem requiratur.

Quum autem hoc loco maxime in quæſtionem venire videam, an thermarum ſeu aquarum mineralium uſus, vel etiam cura, ut vocant, mercurialis hoc in tollendo adfectu aliquid auxilii conferre poſſit, breviter hac de re ſententiam noſtram exponemus. Ac primo quidem omnimodo & aquarum mineralium uſum & curam mercurialem

lem diſſuademus, quoniam utrumque medicationis genus per omnia & perpetuo integrum vigorem corporis, maximeque illibatum ventriculi robur deſiderat. In noſtro autem jam ſexagenario ſumma capitis, generisque nervoſi debilitas cum magna ſtomachi infirmitate animadvertitur. Deinde non ſemel, ſed frequenter obſervavimus, thermas præſertim Carolinas nunquam conducere in iis adfectibus, qui a debilitate nervorum & ſtagnatione humorum in capite naſcuntur, & quidem ob hanc rationem, quoniam hujus generis aquæ paulo graviores difficilius per debilitata cerebri vaſa tranſeunt: hinc etiam eſt, quod in idiopathicis capitis affectibus v. g. hemiplexia, paralyſi, gutta ſerena, ſurditate, auditu difficili, nunquam has aquas prodeſſe experti ſimus.

Quod vero curam mercurialem attinet, eam ideo non admittendam putamus, quoniam ex mercurio parata remedia ſpaſmo & conſtrictione fibrarum agunt, præſertim in partibus externis, quas fortius ſtringendo humores cum impetu ad faucium glandulas appellunt, unde major affluxus atque ex eo ſeri in cerebro ejusque partibus extravaſatio metuenda eſt. Accedit etiam illud, quod ætate provectioribus ejusmodi medicatio, ob corporis infirmitatem, vix tuto præſcribi poſſit. Noſtrum potius conſilium eo collineat; ut excretionibus per alvum & tranſpirationem, quod tamen remediorum temperatiorum ope peragendum eſt, reſtitutis impetus humorum a capite derivetur: quod per pediluvia, balnea, blanda laxantia & diaphoretica commode fieri poſſe exiſtimo. Poſtea partem affectam roborare o-

por-

portet ſuffimigiis balſamicis, maximeque beneficio temporis utendum eſt, proſpiciendumque ut ne quid inconſulto & præcipitanter in tam inveterato malo agamus.

APPENDIX.

Notandum hoc loco, quod ægrotus ſalutari hoc conſilio neglecto, cura mercuriali uſus fuerit: unde quidem primo dolorum levamen ſenſit, ſed poſtea crevit morbi vehementia, tandemque hemiplexia & ſuffocatio aſthmatica, brevi poſt inſequuta, vitam abſtulit.

CASUS IV.

De Hemicrania ſuccedente Febri Tertianæ.

VIr quadraginta ſex annorum proceræ ſtaturæ, ad iram facillimus, Tabaci ſugendi ſpirituoſosque potus bibendi amantiſſimus, ſeptimo calendarum Novembris febre corripiebatur: quæ cum primum exiguo horrore ac ſpinæ dorſalis lancinationibus ægrum adorſa eſſet, alteroque die absque horrore rediret, ardoremque per ſedecim horas protractum inferret, acutæ ſpeciem retuliſſe viſa. Vocatus hinc medicus protinus ſub morbi initio venam tundi juſſit, variaque dedit medicamina; quo factum, ut intra quatuordecim dierum ſpatium febris evanuerit. Verum haud ita multo poſt dextrum capitis latus immanes prehenderunt dolo-

dolores, qui, veſpertino ſemper reverſi tempore, per integram ſævierunt noctem, & non modo ſomnum eripuerunt ægro, verum etiam adeo labefactarunt caput, ut viſus ferme fuerit abolitus. Remittit interdiu doloris atrocitas; nulla vero eſt adpetentia, ſed ſummum ciborum faſtidium. Prior medicus iterum accerſitus epithema ex aqua roſarum, aceto roſaceo, nitro, camphora & quibusdam olei ligni rhodii guttis confectum adplicari jubet; ſed tantum aberat, ut æger inde melius haberet, ut potius dolorum atrocia increſceret: quid? quod præterea ſicca moleſtiſſima tuſſis ægrum exagitet, caputque magis reddat temulentum, alvo manente libera. Quum itaque hi cruciatus jam per octiduum adflixerint, omnesque vires dejecerint; illorum congrua anhelatur medela.

CONSILIUM MEDICUM CUM CURATIONE.

AEgroti conditionem litteris mecum communicatam ſedulo perſcrutatus; dolorum, quibus caput illius nocturno potiſſimum tempore cum plenaria ferme ſomni abolitione occupatur, originem a febrilis ſaburræ haud penitus foras actæ reliquiis derivandam eſſe cenſeo; & hinc cauſſam eorum maxime in primis viis, ventriculo nimirum & inteſtinis, reſidere arbitror. Quamobrem cum præſcribendæ ſint congruæ medicinæ; eo reſpiciendum eſt, ut malum exſtirpetur funditus. Quo fine mitto laxativam potionem, quæ ſimul absque omni laborioſiore & anxio conatu lenem ducet vomitum: cujus altera pars mane, ſubjuncto decocti tenuioris ex avena parati hauſtu capiatur, altera elapſo horæ

quadrante aſſumatur, iterumque avenaceus potus hauriatur. Nec etiam erit incongruum, ſi ſuccedentes per alvum aut vomitum excretiones continuatis avenæ juſculis magis promoveantur; reliqua vero potulenta æque ac edulia hac die ſtudio fugiantur. En vero ipſam potionem: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam unam, radicis hypecacuanhæ ſcrupulos duos: ſolve & coque leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quinque, colaturæ adde olei de cedro italici guttas tres. M. D. S. Laxir-Träncklein.

Adjungo porro pulverem diſcutientem & anodynum, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe ceruſſæ antimonii, lapidum cancrorum, cornu cervi philoſophice præparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam dimidiam, ſalis volatilis cornu cervi, pulveris caſtorei ana ſcrupulum unum, croci auſtriaci grana X. M. f. pulvis div. in X. doſes. Sumatur hujus una doſis altero poſt aſſumtum laxans die, matutino tempore, commodo ex vehiculo: proin quædam ſcutellæ decocti Thée bois aut Coffée, aut alius theiformis ex foliis ſaturejæ, meliſſæ, ſalviæ & ſemine fœniculi parati ſorbillentur; & quo lenis ſequatur tranſpiratio, per aliquot tempus lecto immoretur æger.

Sed circa veſperam tribus circiter ante dolorum acceſſionem horis, ejusdem pulveris portio cum 40. guttulis liquoris mei anodyni mineralis, ex debita aquæ florum ſambuci quantitate, capiatur iterum: tum deſcendatur in pediluvium ex aqua fluviatili, furfuribus tritici & chamomilla paratum, eique haud adeo ferventi pedes ad ſuras usque & ultra immittantur. Denique lectum petat æger, placidique ſudoris exſpectet eruptionem.

His medicinis dicta ratione per quatriduum uſurpatis, ut de ulteriori ægrotantis ſtatu certior fiam, cupio; quo porro, quæ e re ſunt, commendare queam.

APPENDIX.

Elapſis quibusdam diebus æger præſcripta medicatione uſus retulit, laxativam potiunculam ex voto alvum duxiſſe; pulverem autem poſtridie matutino ſolum, veſpertino tempore cum anodyno liquore ſimul adſumtum moleſtos capitis cruciatus effectu fugaſſe feliciſſimo: quin eodem pulvere & ſpiritu, ſubjuncto pediluvio, tertio die poſt adhibitis, ſe largo ſudore perfuſum proxima nocte fauces flavis veſiculis farctas reportaſſe; caput tamen haud amplius doluiſſe nec noctes ſomno fuiſſe privatas. Hinc ipſi, quid medicinæ adſumeret, quo faucibus ſuccurreret, conſulenti, ut mane infuſum theiforme ſorberet, veſperi pulveris doſin caperet, ac nonnunquam balſamum meum vitæ & naribus admoveret, & loco, quem occuparat dolor, illiniret commendabatur: veſiculas autem faucium ad dolores earum leniendos, & acrimoniam temperandam, mucilagine cydoniorum & aqua roſarum inungi curaret, & lactis flores nitro permixtos ore detineret ſuadebatur. Sic dicto audiens ægrotans adeo felici curationis potitus eſt eventu, ut divina favente gratia a dolorifica ægritudine penitus fuerit liberatus.

CASUS V.

De Hemicrania cum Ophthalmia conjuncta.

SAnguinei temperamenti vir, annos quadraginta ſeptem natus, lauta quidem ſemper uſus fuit diæta; ſed cum ſufficienti corporis motui indulſiſſet ſimul, ad trigeſimum ætatis annum illibatam protraxit ſanitatem. Cum autem aliud vitæ genus ingreſſus, perpetuo ſedere, litterarumque commercio & acceptorum expenſarumque computationibus vacare deberet: variæ hypochondriacæ adflictiones, ſpirandi anguſtiæ, flatulentiæ, borborygmi, tenſiones inteſtinorum, & oſſis ſacri dolores ipſi inhærere cœperunt. Has omnes vero hæmorrhoidum fluxus, arte medica provocatus, ſuſtulit: hoc enim per integrum decennium ſingulo menſe ſatis larga cruoris portio evacuata, & nonnunquam, maxime diætæ errore accedente, diarrhœa quædam eidem juncta eſt. Neque eo ſecius ſeptem annis abhinc ob ventriculi quandam imbecillitatem Sedlicenſi fonte uſus, alvi incurrit profluvium, quod per totum continuans annum eximiam induxit virium proſtrationem, adeo ut contra illud Egranas aquas cum vino mixtas ſub epulis potare debuerit, eo effectu, ut diarrhœa inde ſedata hæmorrhoides fuerint perturbatæ. Hinc per periodos podagrici acceſſerunt dolores, & his quoque ante biennium abactis arthritica tormenta vago impetu mox digitos manuum, mox pedum, mox ſcapulas occuparunt: quin & his denique evaneſcentibus elapſo proxime

ſemeſtri

ſemeſtri pertinax congeſtio inſigni dolore ruboreque prehendit dextrum oculum, ſimulque dimidium capitis naſique latus eximio exercuit cruciatu; qui per octiduum ibidem protracti, ad ſiniſtrum latus oculumque demigrarunt, dein & in eo quatuordecim diebus ſævierunt, & ad dextram iterum redierunt regionem: qualis alternatio ſingulis fere quatuordecim diebus contigit. Neque autem ſilentio prætereundum, ægrotanti olim largos, eosque valde fœtidos pedum ſudores eveniſſe, quos, dum inter piſcandum calceis ac tibialibus indutus per aquas ambulavit, protinus amiſit. Quare cum medela eſſet adplicanda, & hujus ſudoris, & hæmorrhoidalis fluxus revocatio medicis fuit curæ cordique: Illum quidem reſtituere allaborarunt, dum vaporem ſpiritus lumbricorum terreſtrium, formicarum & ſalis ammoniaci candentibus lateribus infuſi pedibus admiſerunt. Hæmorrhoidalem autem fluxum excitare, variis modis annisi ſunt: partim enim ſpecies ex radicibus & herbis anti-hypochondriacis cum cereviſia bene fermentatas, loco ordinarii potus commendarunt, & tincturam metallorum mane ex decocto Thée bois hauriendam ordinarunt; partim Elixirium viſcerale ex extractis amaricantibus & balſamicis cum liquore terræ foliatæ tartari & ſpiritu corticum aurantiorum extractis, & anima rhabarbari, elixirio proprietatis ac ſpiritu nitri dulci combinatis paratum, 70. guttis bis de die capiendum exhibuerunt. Hiſce revocato fluxu, ea in uſum vocata ſunt medicamina, quibus facultas quædam medica dato reſponſo uti juſſit: decoctum nimirum ex radice ſarſaparillæ, chinæ & ſemine fœniculi paratum calidum bis quotidie ſorbillabatur, &

 frigidum

frigidum loco ordinarii potus hauriebatur; tinctura martis in vicem tincturæ metallorum ſub dolorum remiſſione capiebatur; blandiora laxantia propinabantur; in ſura veſicatorium excitatum per aliquot hebdomadas in fluore ſervabatur; & externe aqua ſclopetaria (*l'eau d' arquebuſade*) ſubjuncta accurata diæta adplicabatur. Tantum vero abeſt, ut ex exacta hujus methodi obſervatione levamen quoddam perceperit æger, ut potius male habere pergeret, & oculorum perpetuis angeretur doloribus. Hinc tandem viribus exhauſtis, corpore macie confecto, & appetentia ciborum plane abolita, poſt uſum decocti & tincturæ martis, alvi æque ac hæmorrhoidum obſtructionem iterum incurrit. Quamobrem relicta hac medicatione, & repetito tam ſpecierum anti-hypochondriacarum cum cereviſia fermentatarum, quam fomentationum uſu redierunt hæmorrhoides internæ, & ſæva ſymptomata, maxime oculorum capitisque dolor, adeo remiſerunt, ut per ſemeſtre tempus itineribus fungi valuerit. Sed notatu dignum eſt, ægro acetum ſaturninum, oculis duntaxat adplicandum fuiſſe ordinatum; quod cum ille, errore inductus, toti admoviſſet capiti, exinde potiſſimum dolores videbantur evanuiſſe. Aſt falſa hac dolorum quiete gaviſus ex medici cujuſdam conſilio pediluvia furfuracea, & æſtivo tempore acidulas Egranas in uſum vocavit, interque prandendum Pyrmontanas cum vino potavit: quibus per 14 dies uſurpatis ophthalmicus non minus ac hemicranicus recruduit dolor, &, quamquam hæmorrhoides per integrum fluxerint menſem, 14. diebus dire ſæviit. Prior enim medicus licet venæſectionem, pilulas balſamicas ſalino liquore ſolu-

ſolutas, & eſſentiam antimonii tartariſatam, pimpinellæ & ſuccini ægro ordinaverit: id quidem effecit ut ſanguis per anum flueret, dolorum autem atrociam minime mitigavit.

CONSILIUM.

Hemicrania periodica cum opthalmia conjuncta, qua noſter laborat ægrotans ceu homo plethoricus & hypochondriacus, hæmorrhoidali fluxui per multos annos obnoxius non ſolum reſtricto huic ſanguineo fluori, & pedum ſudori repreſſo; verum etiam debilitatæ ventriculi concoctioni natales ſuos debet. Experientia enim comprobatum habemus, horum hemicranicorum & periodicorum dolorum fomitem plerumque in primis hærere viis, eosque a ſaburra ibidem generata potiſſimum foveri & augmentari. Quamquam igitur accitus medicus cereviſia laxativa & balſamico elixirio hæmorrhoidum revocationem potiſſimum tentaverit; haud infelici quoque affectus levamine: attamen ſubſequutus decoctorum & acidularum, maxime Pyrmontanarum uſus majorem iterum ventriculo induxit infirmitatem, more hiſce potulentis conſueto. Hinc conſultum duco, ut hæmorrhoidibus haud ſuccedentibus, ſingulis octo hebdomadibus vena pedis ſecetur, iisque promovendis pilulæ Becherianæ, & pulvis præcipitans nitroſus quandoque capiantur. Alvi obſtructio pulvere ex rhabarbari binis ſcrupulis, & duodecim nitri antimoniati granis confecto reſeretur: & ventriculo per Elixirium ſupra memoratum balſamicum, elixirio proprietatis & rhabarbari omiſſis, 50 guttis cibis interpolandum, robur addatur. Cereviſia tenuis & paululum

 amari-

amaricans potui inſerviat, & omnis vini, niſi rhenani parcus inter prandendum uſus fugiatur. Externis vero remediis in hiſce ophthalmicis & hemicranicis doloribus parum fidendum; ſi tamen quid tentandum, experientia mihi commendavit cucupham ex radice ireos florentinæ, floribus chamæmeli, pulvere caryophyllorum, ſtoracis calamitæ, benzoe & ſuccino paratam; aut fomentationem affectæ partis vel per calidos ſacculos, vel eosdem floribus chamæmeli, ſambuci, croco & camphora repletos. Denique corpore bene præparato magnum ex leniori ſudore expectandum eſt auxilium, qui pulvere ex cornu cervi uſto, antimonio diaphoretico, cinabari & ſuccino compoſito, mane & veſperi aſſumendo, & inſuper mane infuſo theiformi ſorbillando, promoveri, & intra lectum commoratione adjuvari poteſt.

CASUS VI.

De Memoriæ Debilitate.

VIr celebris Juris peritus annorum XXXI. cholerico-ſanguinei temperamenti, ſtaturæ brevis, & conſtitutionis teneræ ac valde bilioſæ, exacta quidem ſemper diæta fuit uſus, tamen ſedentariæ vitæ nocturnisque lucubrationibus nimium vacavit. Exinde vero per quinque jam annos tanta adficitur memoriæ debilitate, ut ſæpius actarum rerum nullam fere habeat recordationem. Ipſi valde ſenſibili ex animi motibus facillime commoventur humores, caput dolere incipit, & corporis exercitio parum indulgenti

immi-

imminutior ciborum eſt adpetentia. Ante quinquennium enim acuta febre ſuperata conjugium iniit; quo tempore fonticulus, per ſex annos ob oculorum caliginem brachio inhærens, ultimo autem biennio officio ſuo haud ſatis functus, penitus conſolidatus fuit, & moleſtam memoriæ adfectionem reliquit. Hinc quidem ſuaſum ipſi fuit, ut exſiccati fonticuli fluxum reſtitui curaret; nullas autem conſiliis præbuit aures, & licet varia medicamina, & repetitum Selteranarum aquarum uſum malo ſuo oppoſuerit; illud tamen nequicquam levatum majora indies capit incrementa. Ille igitur vigorem memoriæ recuperaturus, ſalutare anhelat conſilium, & doceri cupit; quæ mali ſui ſit origo? quæ methodus, quæque diæta tollendo morbo ſint convenientiſſimæ?

CONSILIUM MEDICUM.

INtellexi morbi ſtatum ex tranſcripto caſu, & quæſtiones, quarum ſolutio deſideratur. Harum priori ſatisfacturus, mox deprehendo, ægrotum conſtitutione valde tenera ac ſenſibili eſſe adfectum. Ubi autem hæc ſubeſt, & accedunt animi pathemata non minus, quam perverſum vivendi genus: facillime nervoſum genus æque ac vires, facultates & operationes animales, in cerebro peragendæ, debilitari poſſunt. His vero adfectis perturbatur etiam partim cruoris vitalis circuitus, partim fluidi nervorum lymphatici ſecretio ſumme neceſſaria læditur: hinc tandem ſtagnationes ac decubitus humorum contingunt, & ex his non ſolum infirmitates ac dolores capitis, oculorumque caligines, verum

etiam eximium memoriæ decrementum enaſci obſervantur. Quæ cum ita ſint, & in noſtro ægroto naturali ipſius debilitati diuturnum otium, motus neglectio, crebræ lucubrationes, nimium mentis ac ingenii exercitium, inſignis ad mœrores aliasque animi commotiones promptitudo, & tandem acuta febris, toti corpori, maxime cerebro debilitando ſatis apta, acceſſerint: non mirum, ſi memoriæ imbecillitas ipſum prehendit, indiesque aucta fuit; quid? quod fonticuli in humorum ſtagnantium derivatione efficaciſſimi, ſubſequuta exſiccatio majus adhuc mali pabulum ſuppeditavit. His ſi forſan libidinis intemperantia & immodicum veneris exercitium jungeretur: memoriæ ingeniique robur omnino magis magisque peſſumdabitur.

Quæ autem tali ægritudini medela ferenda, quæve diæta ipſi erit convenientiſſima? Minerales ſane aquæ, ac calidiores medicinæ parum efficient; ſed omnis ſalutis ſpes in diæteticorum remediorum prudenti exhibitione erit collocanda. Quo fine omnes occaſiones, quæ humores commovere, mentemque ad iracundiam aut ſollicitudinem incitare valent, ſtudio fugiendæ; cum meditatione juncti labores moderandi; venere parca utendum & a calidioribus potulentis, maxime triticeis, vinoſisque ſedulo cavendum. Contra vero ſub epulis hauſtus vini Rhenani optimi haud nocebit; cui cœlo ſereno amicoque, quinta circiter hora veſpertina, corporis moderata motitatio jungenda; veſperi ad quietem ſe compoſituro pediluviis utendum: loco decocti Theeboy infuſum calidum ex meliſſa & citri corticibus hauriendum; ac ex illo quandoque ſex balſami mei vitæ guttæ ſaccharo exceptæ capiendæ: tandemque bis de hebdomade ante lecti introitum bezoar-

bezoardici mei pulveris doſis cum decem eſſentiæ ſuccini, ambræ tinctura permixtæ, guttulis aſſumenda. Quæ ſi rite obſervabuntur; de felici eventu nullus dubito.

CASUS VII.

De Memoriæ Debilitate ſingulari ex terrore.

VIr XLII. annorum epulis aſſidens, ex filioli natu minimi in cubili tranſcurrentis inopinato lapſu ante aliquot dies tanto adficiebatur terrore, ut protinus memoriæ vigore amiſſo, verba ſine ordine loqueretur. Nec tamen ſimul reliquæ mentis vires evanuere; dum non ſolum ab aliis dicta rite intelligere, & actorum reminiſci valuit; verum etiam ipſe in hoc rerum ſtatu medicum chirurgumque accerſi juſſit: hunc quoque primum advenientem, ut ſibi venam in brachio aperiret, ac integram cruoris libram emitteret, coëgit. Nihilo ſecius præcordiorum adflixerunt anxietates, & alvi profluvium ad noctem usque durans non minus ac vomitus ad tertiam ſequentis diei matutinam horam extenſus, acceſſere. Ex his vocatus medicus primum judicavit, cholericam ſubeſſe febrim, & loquendi ſuppoſitam impotentiam ex delira derivavit imaginatione; qua æger non ſolum ante ſeptennium laboravit, verum etiam hereditaria diſpoſitione, patre avoque hypochondriacis, imbutus fuit. Verum enim vero cum mox appareret, quid monſtri aleret morbus; alter ſimul conſultus fuit Medicus, qui eſſentia Stahlii tonica exhibita, naribus ſcarificatis, hirudinibus ad aures admotis,

veſi-

veſicatoriisque brachiis cruribusque adplicatis, tandem ipſam capitis arteriotomiam, irrito quanquam effectu, inſtitui, multumque cruoris mitti curavit. At vero nullum ſequebatur levamen; æger enim, judicio ſenſibusque integris, nec ordine loqui, nec ſcribere, nec legere valet: pulſus ſanis ſimilis fertur; ipſeque cum medicis malum ſuſpicatus eventum, fore ut hoc malo interimatur, notis quibuſdam ſignificavit, celebrisque Hoffmanni mentem cognoſcere cupit ac conſilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

DOcuit me tranſcripta morbi hiſtoria, ægrum inſigni capitis imbecillitate, & actionum, viriumque animalium, memoriæ, nexus idearum, ſermonisque ordinarii eximia laborare impotentia; qua, prævio terrore, tanta correptus fuit vehementia, ut miſſa licet mox ſub morbi initium integra cruoris ex vena libra, naribus ſcarificatis, hirudinibus ad aures admotis, arteria capitis tuſa, & veſicatoriis admotis, malum adhuc magna inhæreat atrocia. Cujus medendi methodum, & a gravioribus malis præſervationem ſuppeditaturus; mox intueor ægroti ex hæreditaria paterna avitaque diſpoſitione natam hypochondriacam conſtitutionem. Quum enim hæc abdominis, maxime ventriculi inteſtinorumque flatulenta expanſione æque ac ſpasmodica conſtrictione potiſſimum abſolvatur: clariſſime patet, noſtro robur ventriculi ac inteſtinorum, chylum ex alimentis ſeparantium, fæceſque per alvum educentium, valde fuiſſe debilitatum. Hinc autem turbatur æqualis humorum circuitus, iique

iique juſto copioſiores ad partem quandam, maxime caput rapti, graviſſimarum cauſæ fiunt adflictionum. Auxit hunc humorum ad caput raptum in hoc caſu inopinatus vehemensque terror, cujus indoles ea ſemper eſt, ut ſanguinem ab externis ad interna viſcera, cor præcipue & caput, reſtringat: illi vero intra vaſa ſtagnantes, ſeroſas dimiſerunt partes, quæ, ad cerebri ſubſtantiam atque baſin delapſæ, ſenſuum internorum produxerunt hebetudinem. His igitur capitis adfectibus, inſigniori ſanguinis abundantia fultis, tempeſtiva & ſufficiens venæſectio ſæpius opem attuliſſe obſervata eſt; eandem autem ſubjectis ſanguine haud adeo turgidis, hypochondriacis, ad animi commotiones, terrores & excandeſcentias facillimis, majus eorum, qui caput nervosque occupant, morborum augmentum induxiſſe haud raro deprehendi, & ne tales cruoris evacuationes ſalutari deſtituantur eventu, exquiſito ſane medici judicio opus eſſe animadverti. Hinc in præſenti caſu eo potisſimum reſpicerem, ut primarum viarum roborato tono, concoctrix vis reſtitueretur, alvique liber conſervaretur ſucceſſus: chylus enim laudabilis puros bonosque generabit humores, quibus vitio vacuis reliqua partium capitisque labes ſponte reſtituetur. Obtinebitur hæc intentio, ſi in rebus ſex non naturalibus congruo obſervato ordine, Elixirium nervinum ac ſtomachicum, quod ſub litt. A. deſcripſi, quotidie per 4. hebdomades inter epulas ſumetur. Proinde drachma pulveris nervini ſub. litt, B. communicati, ægro cubitum ituro ex aqua fluviatili & ceraſorum nigrorum propinata, & pediluvia temperata ex aqua fluviatili & tritici furfuribus parata eodem tempore egregie proderunt. Alvi ob-

obſtructionem paſſulæ rhabarbarinæ ſatis commode reſerabunt; & potui ordinario ipſa fontana aqua, cum Selteranæ aut Tœnſtadienſis dimidia, rhenani vini quinta parte commixta optime inſerviet. Inter externa denique remedia pulvis ſuccini capiti inſperſus; aut balſamus meus vitæ binis guttis ſaccharo inſtillatus, ac ſub lingua detentus locum habent principem. Quibus rite adhibitis, cum junior vegetiorque ægrotantis accedat ætas, haud dubito, quin morbus felicem nacturus ſit eventum.

Litt. A.

Recipe *tincturæ tartari unciam, eſſentiæ ſuccini, ligni aloes, liquoris anodyni mineralis noſtri, eſſentiæ corticum aurantiorum, ſpiritus ſalis ammoniaci ana drachmas tres, olei macis guttas duodecim. M. D. S. Elixir* zu 30. bis 40. Tropffen.

Litt. B.

Recipe *cornu cervi ſine igne uſti, antimonii diaphoretici, pulveris marchionis, ſuccini præparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam ſemis. M. F. pulvis D.*

CASUS VIII.

De Vertigine Idiopathica cum congeſtione inflammatoria circa renem ſiniſtrum.

VIr ſanguineo-cholericus 47. annorum ad gubernacula reipublicæ ſedens, juſtus probus, profunde eruditus, difficillimisque & maxime intricatis rebus extricandis, ad illum pene ſolum redundare ſolitis, addictus, hoc tempore vertigine, ad tres annos jam ſine intermiſſione durante, vexatur graviſſima, ita ut vix publicum ſine lapſus metu frequentare & terram verſus caput flectere queat, juncta ſimul oculorum preſſione, lectionem maxime difficultante, viſumque non ſolum obtuſum reddente, ſed & nuper ante aliquot menſes per tres & plures ſeptimanas illum duplicante, quo omnia objecta duplicata ſe ipſi offerebant, præcipue remotiora. Sub tali vertigine torpor capitis, nonnunquam plus minus gravior accedit, ſomnolentum illum oculoſque madidos reddens. Narium etiam obſtructio pertinax, a primo viſus duplicati atque vertiginis acceſſu, anno 1718 facto, præſens, nulla arte ſolvenda: genæ conſtanter rubent. Preſſionibus pectoris ſæpe, & ante aliquot annos adhuc ſæpius angitur, ad unam & plures horas durantibus, ſub quibus in latere ſiniſtro prope ſternum, inter coſtam quintam & ſextam circiter, aliquem læſionis ſenſum percipit, qui cedente preſſione etiam ceſſat, & hanc utplurimum excretio calculorum renalium flavorum friabilium ſequitur; levis tamen corporis, ſive per motum, ſive aliam cauſſam, facta exæſtuatio, potulentorum thei-

theiformium fervidorum uſus, pediluvia temperate calida ſub aëre æſtivo calido adhibita, eſſentiæ ſpirituoſæ faciſſime etiam ejuſmodi preſſionem, ſanguiniſque ebullitionem producere queunt: plerumque etiam poſt redditam finito ſomno urinam, immediate talis, ſed brevi ſaltem tempore durans, ſequitur. Aſthma nullum, neque ulla tuſſis, niſi hæc invitata fuerit, ex mane aſſumto cochleatim juſculo avenaceo aut hordeaceo aut ubi micæ panis fuerunt inditæ; quo ſemper ea inſecuta cum expectoratione pituitæ viſcida, nonnunquam valde cruentæ, imo per aliquot dies ſanguinem purum ſecum ferente; quæ omnia tamen nunc ceſſant, poſtquam juſcula ejuſmodi ſepoſita, & alia tepida potulenta e. g. Chocolada, jura carnis cum vitello ovi, in eorum locum potando ſurrogata, aut etiam pulmenta aſſumta ſunt: procul dubio ob deficientem (ſub levi & tarda tali non ſufficienter epiglotidem deprimente juſculorum cum cochleari aſſumtione) arctiorem laryngis occluſionem; ſiquidem ad ſolidorum deglutitionem, aut hauſtus ſe invicem cito inſequentes, talia nunquam ſequuntur. Appetitus ſemper integer, digeſtio ciborum facilis, ſomnus, extra præſentiam preſſionis pectoris, tranquillus, alvus nonnunquam tarda, utplurimum tamen ſingulis XXIV. horis ſemel libera: urina ſanæ ſimilis, calculi tamen renales ſunt frequentes, licet ſine ſingularis doloris ſenſu excernantur, & ſæpius ſanguis cum urina emittitur hæmorrhoidalis. Seminis ejaculatio ſub præſtando debito conjugali ab aliquot annis nulla, licet membri erectio non deficiat. Pedum vacillatio magna, ſemper fulcro ſub inceſſu opus habens ſatis firmo. Sunt hæc ſymptomata urgentia, quæ cauſſa autem hiſce viam paraverit, nulla ægrotanti con-
ſtat

ſtat: a ſanis enim parentibus natus uſque ad annum 1718. ſanus vixit, niſi quod rheumaticis defluxionibus ad caput & pectus nonnunquam laborarit; quæ autem ceſſarunt, materia morbifica limpida per nares ſæpiſſime excreta: quo critico beneficio autem nunc a multis annis caret. Dicto anno 1718. inopinato viſu duplicato prima vice invadebatur, qui autem mox poſt aliquot dies, adplicatis ad vaſa hæmorrhoidalia hirudinibus, relicta tamen oculorum imbecillitate, ceſſavit. Ante XIV. circiter annos laboravit quodam affectu pectorali, pro phtiſico habito, antiphtiſicis etiam remediis tunc temporis tractato in continuo ſonitu vel ſibilo, röcheln oder raſſeln/ conſtante, proxime ſub larynge percipiendo & ad quinque annos pene durante, nec prius cedente, usque dum apparentibus per alvum ſignis cruentis, hæmorrhoidum molimina clarius indicantibus, venæſectio pedis, & tunc temporis accedente ſimul viſu duplicato hirudinum adplicatio fuerit adminiſtrata. Remedia hucuſque adhibita fuerunt varia, & quidem inter primaria acidulæ Egranæ, venæſectio pedum, nec non hirudinum adplicatio menſtrua, a dolore nuchæ preſſionem pectoris ante aliquot annos menſtruatim concomitante, imo ſemper anteponente indicata, qua frequente autem ſanguinis emiſſione ægrotus ſe valde enervatum percepit, & totus fortean enervatus fuiſſet, niſi ante duos annos largorem hirudinum adplicationem ſepoſuiſſet, & ex uſu lactis caprini floribus acaciæ infuſi interpoſitis ſimul pulveribus abſorbentibus ex radice altheæ, ſuccino, caſtoreo compoſitis gravis nuchæ dolor, ceſſaſſet, & preſſio pectoris ad longius tempus intermiſiſſet. His duobus annis, quibus mihi phyſici munus oblatum fuit hac in

urbe, venæſectionem pedis æquinoctialem, interpoſita, pro rei neceſſitate ſemel hirudinum adplicatione obſervavi, & nitroſa ceu optimam medelam reperi, cum pectoris preſſionem, tum capitis a ſanguine infarctum moderantia. Aliquoties potiunculam mannatam propinavi, interpoſitis aliquibus cephalicis, tonicis &c. ſcarificationes ſupra genua & in dorſo menſtruas ordinavi: hauſit aliquot vicibus parca doſi aquam amaram Sedlicenſem, & quidem ultima vice cum lacte miſtam; ſed cum preſſio pectoris ſupra memorata accederet, ab ulteriore uſu deſiſtere malui. In quolibet brachio fonticulum gerit: veſicatoriis nonnunquam temperata. Vinum nunquam purum; ſed cum decocto avenaceo, addita radice ſarſaparillæ miſtum bibit, ſine incommodo & libenter, licet parcius bibere ſolitus ſit. Jam ordinabo juſculum herbaceum ex radicibus & herbis cephalicis, valerianæ, pœoniæ, fœniculi paratum, aliquot unciis omni mane calide ſorbillandum &c. Interim alii putant, pro tanta ſanguinis congeſtione circa caput, quam fere infarctum vaſorum cephalicorum nominare poſſem, moderanda hirudines temporibus eſſe adplicandas: an non autem hoc remedium raptum ſanguinis verſus caput magis promoveat, non minus ac de cucupha iſta a B. D. Wepfero inventa veſicatoria (vid. Roſin. Lentil. miſcell. P. I. p. 74. & P. II. p. 314.) & ab aliquot viris nobis magnis encomiis commendata, timendum eſſe credo, Tuoque, Vir illuſtris, judicio relinquo. Ambiguus enim hoc in remedio huic ægro adplicando hæreo: ſiquidem Wepferum tale in affectibus capitis humidioribus, & quaſi hydropicis adplicaſſe, in noſtro autem magis ſanguineam congeſtionem quam hydropicam

cam affectionem capiti adeo inimicam exiſtere video: licet & hoc non negandum, quod ex tali congeſtione & ſtaſi ſanguinis, ſerum ſimul ſecerni, & cerebrum iſto ſucceſſive inundari poſſit: id quod ex alias aſſueto, nunc autem a multis annis intercepto ichoris tenuis fluxu per nares, ex multo oculorum madore, nec non ex continuo ſalivæ profluxu & effluxu ſub ſomno apparet. Hunc in finem etiam remedium iſtud Wepferianum, in ejus hiſtoria apoplect. obſ. 33. p. 517. recenſitum, quod in maſticatione agarici, maſtichi involuti conſiſtit, ſuaſi, ſed hucusque adhuc ſine ſingulari effectus nota. Quicquid ſit, malo prius tuum judicium expectare, quam dubium experimentum adplicare, quo ut mox ſuccurras, ex intimis rogo rogitoque.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

AEgrotus noſter duplici laborare videtur vitio, quorum primum vertigo idiopathica, alterum congeſtio inflammatoria circa renem ſiniſtrum conſtituit. Sæpe quidem vertigo aliis adfectibus, ut hypochondriacis, & debilitatæ ventriculi concoctioni, ceu malum ſymptoma, adjungi deprehenditur. At vero ſi conſiderem, præſens malum, nulla periodorum habita ratione, ſine intermiſſione adfligere, & non ſolum oculorum viſusque vitio, quo & lectio impeditur, & objecta adparent duplicata, verum etiam capitis gravitate, & perpetua ad ſomnum propenſione, ex quo ſcilicet nares obturatæ nullam muci permiſerunt excretionem, ſtipatum eſſe: illud in capite potiſſimum, ipſoque cerebro idiopathice reſidere arbitror. Alterum autem affe-

tum, preſſionem nimirum in ſiniſtro ſpinæ dorſi latere inter quintam ſextamque coſtam moleſtam, & calculis per urinam excretis evaneſcentem, non congeſtioni ſanguinis in pulmonibus; ſed potius ſiniſtro reni & coli flexuræ, ſanguine aut flatibus farctis & ſeptum transverſum afficientibus, adſcribendum eſſe cenſeo. Aegrotans enim ſanguinis in hæmorrhoidalibus vaſis ſtagnationes olim expertus, cruorem hæmorrhoidalem non ſolum per venas in anum explicatas, verum etiam adhucdum cum urina ſæpius reddit: quid? quod ſpirituoſa, pediluvia paulo calidiora, infuſa theiformia fervidius hauſta, corporis ac animi vehementiores commotiones, & quæ modo humores exagitare valent, pectori nec tuſſim, nec ſpirandi anguſtiam relinquant, ſed dictam ſiniſtri lateris preſſionem adaugere obſerventur. Quum itaque his ægritudinibus Egranæ aquæ, venæſectiones, hirudinum adplicationes, medicinæ abſorbentes, nitroſæ, antiſpaſmodicæ, cephalicæ, leniora mannataque laxantia, Sedlicenſes aquæ cum lacte mixtæ aliaque fruſtra fuerint oppoſita: jam in quæſtionem potiſſimum venit, num emplaſtrum veſicatorium, quod Wepferus in cucuphæ forma adplicuit, & a Lentilio in miſcellaneis deſcribitur, illis conveniat? Haud ita pridem de uſu veſicantium medicinarum ventilavi diſputationem; in qua quidem hujus remedii mentionem injeci, memet ipſum autem eo nunquam uſum fuiſſe, ingenue fateor. Neque tamen illius uſum in hoc morbo capitis idiopathico, cujus cauſſa a colluvie quadam ſeroſa in medullari cerebri ſubſtantia derivanda eſt, diſſuadere poſſum; quo magis Wepferi experientiam ſatis comprobatam habeo, & ex hoc medicamine minime majorem

ſeti

ſeri ad caput attractionem futuram autumo, maxime ſi illius adplicatione ſanguinis per venæſectionem in pede ventilatio, & alvi per mannatum laxans, aut rhabarbarum, cum tartari cremore combinatum, reſeratio præmitteretur. Occurrerunt mihi præterea ægri, & inter eos Vir quidam ampliſſimus a regis Poloniæ ſervitiis, qui iisdem ſymptomatibus, vertigine, nephritide, & pectoris anguſtia correpti, ſimulque hæmorrhoidibus expoſiti, bina præſertim remedia ſibi valde proficua repererunt, eaque fere domeſtica. Quorum primum fuit ſuccus ex dauco hortenſi recens expreſſus, cui mane ea, quam octo capiunt cochlearia, quantitate aſſumto infuſum theiforme ex veronica, meliſſa, betonica, radice liquiritiæ & fœniculo paratum ſuperbiberunt; alterum pulvis ex lapidum cancrorum, radicis pimpinellæ nigræ, iridisque florentinæ æquali pondere compoſitus, cujus drachmam veſperi bis ſingulis hebdomadibus ex commodo adhibuerunt vehiculo; quibus factum eſt, ut nominatus ille ægrotans, vertigine ac nephritide diu excruciatus, elapſo anni quadrante, a ſuis ſymptomatibus liberatus fuerit. Quæ cum ita ſint, harum medicinarum, excretiones per alvum, urinam & diaphoreſin ſalutares promoventium uſum & in noſtro ægro per aliquod tempus commendarem; & externe ſal volatile ammoniacum ſiccum, oleo majoranæ & rutæ vero imprægnatum naribus admoverem. Ordinario potui inſerviret hoc decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, chinæ ana uncias quatuor, caryophyllatæ, liquiritiæ ana unciam unam cum dimidia. M. C. C. D. S. Species pro decocto, cujus binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes deco-

 quantur

quantur. Acidularum aut Sedlicenſium aquarum uſum in his idiopathicis capitis adfectibus ideo non admittendum puto, quoniam ex illis, propter atoniam membranarum vaſorumque cerebri, major humorum ſeroſorum generari ſolet copia. Laxandi vero ſcopo hic pulvis egregius erit: Recipe rhabarbari optimi drachmam ſemis, cremoris tartari ſcrupulos duos, olei de cedro guttas tres. M. f. pulvis mane alternis diebus ex aqua vino permixta bis per ſingulos menſes capiendus; qui autem, ægro valde ſenſibili aut imminutiori doſi, aut mechoacanna deſtitutus, exhiberi poteſt. Neque minus ſanguinis ebullitiones optime ſedabit pulvis præcipitans ex lapidum cancrorum, matris perlarum drachmis duabus, nitri depurati drachma una, ſuccini præparati drachma dimidia, olei aniſi guttis VI. præparatus, & ad unam datus drachmam &c.

CASUS IX.

De Vertigine Caduca in Gravida.

STATUS MORBI.

UXor mea, 36. annorum, variis hucusque morboſis ſymptomatibus infeſtata, ante 14. circiter dies ex itinere redux, lecto plane adfixa fuit, tantaque infirmitate correpta, ut ne quadrantem horæ extra lectum commorari valeat. Omnes illius ægritudines non ſolum parciori potui, & hinc enatæ minimorum vaſorum, alvique

vique obſtructioni, verum etiam ipſi alvinæ excretionis neglectui, quo illa negotiis occupata ſtimulis iſtis haud ſatisfecit, adeoque ſæpe per biduum alvum deponere non potuit, natales ſuos debere exiſtimo. Menſium fluor olim valde irregularis, ſæpius per 10. vel 15. hebdomades fuit ſuppreſſus; ut ante 10. aut 12. annos monaſterio incluſa ſuaſu medici quotannis & venæſectiones inſtituere, & laxantibus uti debuerit; quibus vero moniali vita relicta ſuperſedere cœpit. Verum enim vero mihi anno 1721. nupta, venæſectionibus iterum adſuevit; variaque adhibuit laxantia, & pilulis ob nauſeam vomitu rejectis, potiones laxantes, mannam, ac Hallenſium laxantem pulverem ſæpius largis doſibus aſſumſit: quæ omnia tamen ob parciorem potum ſufficienti effectu fuerunt deſtituta. Quatuor præterlapſi ſunt anni, cum illa gravida vertigine prehenſa fuit, ex qua inter ſtandum aut eundum protinus concidit; ſedens vero inter ipſam vertiginem, ratione integra, ſermones cum aliis miſcere, cibos potusque aſſumere valuit. Ut primum hic morbus invadere vult; prehendit pedem ſiniſtrum formicans ſenſus, qui tractu temporis magis magisque adauctus in fortiorem illius motitationem deſiit, qua ille magna vi ſurſum atque deorſum agitabatur. Hæc adfectio vero ſucceſſu temporis adeo invaluit, ut mentem ſimul perturbaverit; quid? quod anni præteriti menſe Auguſto illam curru mecum iter facientem gravis acceſſio epilepticorum ſimilis prehenderit, & inſequente hyeme ter redierit. Sub his enim mentis ſimul incidebat læſio, loquendi aderat impotentia; pollices quidem non in manum colligebat, ſpuma tamen ante os erumpebat. Idem ſiniſtri pedis formicans ſenſus

mali hujus ſemper erat nuntius, qui ad præcordiorum regionem pertingens, ſubito induxit acceſſionem, ab omnibus pro vera epilepſia habitam. Hanc quædam generoſa matrona, transmiſſis 5. pulveribus oppugnare tentavit: quarum cum ægra quotidie unum capeſſeret, evanuit quidem illud malum, rediit tamen vertigo priori longe gravior; eadem prænunciata formicatione ex pedibus ad cor aſcendente: quam ſentiens illa protinus ſpiritum ſalis ammoniaci naribus admovit, eoque meo arbitrio effecit, ut a priori epileptico fere impetu immunis manſerit. Verum enim vero epilepticam eam fuiſſe haud credo: ſiquidem vertigine ſemper ſtipata, attonitum prænunciare morbum mihi viſa eſt. Præcurrit eam inſignis anguſtia, ac graviſſimi in præcipitia lapſus idea, quem evitatura, undique ſe continere cupit, neque ſecius autem ſe præcipitatam imaginata omni ſenſu, ratione ac loquela privabatur. Comitatur hos paroxyſmos gravis ſpasmus; quo etiam extra illos maxime in manibus pedibusque graviter torquetur; quid? quod pedes ad leviſſimum contactum acutiſſimis doloribus, furunculorum inſtar prehendantur. Jam ipſi ſeptimo menſe gravidæ vaſa adeo turgent ſanguine, ut ſuaſu medici brevi temporis ſpatio ter vena fuerit tuſa: neque vero minus ſex circiter abhinc hebdomadibus tanta ſimul memoriæ debilitate, ſenſuumque ſtupore occupata fuit, ut actionum ſuarum fere neſcia, ad quæſita quidem rite reſpondere, actorum vero reminiſci haud potuerit. His denique immanes capitis dolores, æſtu ſtipati acceſſere; quibus oppugnandis intra menſis ſpatium ter pilulas intra pruna cocta ob ſolitam averſationem abſconditas asſumſit. Sufficiens equidem has ſubſequuta eſt

eva-

evacuatio; nullum tamen mali levamen; tantum abeſt, ut corporis infirmitas incredibili augeſcat ratione, & ægra nec pedibus marcidis inſiſtere, nec ſola cetera membra agitare & movere valeat. Præterea intra decem dies tribus vomitibus, iisque ſpontaneis multum bilioſæ, mucidæque ſaburræ excrevit; cujus adhuc major quantitas ventriculo inhærere exinde videtur, quod capitis dolores ac perpetua nauſea, læſi dubio procul ventriculi progenies, majori per intervalla acerbitate adhuc adfligant. Præſens igitur ægrotantis tribus potiſſimum abhinc annis, frequenti excandeſcentia agitatæ conditio ea eſt, ut præter inſignem corporis, maxime pedum imbecillitatem, interiorum ardore, anguſtia & capitis dolore cum periodica exacerbatione vehementer crucietur. His quidam medicus ventriculi per laxantia purgationem fore congruam ratus (emeticum enim gravidum ſtatum, & inſignem imbecillitatem diſſuadere exiſtimabat) nudius tertius pilulas quasdam exhibuit: quæ quidem bis alvum duxerunt, omnes vero vires, omnemque cibi ac potus appetentiam prorſus peſſumdederunt. Verum enim vero hodie melius paullo habere cœpit; cibos aſſumſit, & ob inſignem ſitim largiter bibit.

Nec autem alienum erit, hæc adhuc recenſere momenta: Nimirum anguſtiæ capitisque cruciatus tanta ſæviunt atrocia, ut omnium, quæ agit, oblita inſignem patiatur temulentiam, æſtus per periodos urget, haud adeo gravis: vertigo evanuit per quasdam ſeptimanas; potulenta deglutiendi quædam difficultas; poſt alvinam excretionem, quam ex pilulis nudius tertius habuit, heri hodieque obſtructa eſt: quid? quod hodierno die hora ſeptima matutina animi inci-

derit deliquium; quo finito ter vomuit bilemque muco permixtam reddidit: poſt vomitum pergit præcordiorum anguſtia, ſaburræ adhuc majorem copiam indicans, quæ ſæpius tanta exiſtit, ut præ vehementia manibus lectum agitet, laceretque ac ſi convulſa eſſet: junguntur tormina ventris, pedumque tenſio ſpasmodica.

EPICRISIS CUM CONSILIO MEDICO.

ADfectus ille, qui ægrotam ante aliquot annos gravidam prehendit, epilepſiæ levioris, a medicis vertigo caduca vocari ſolitæ ſiſtit ſpeciem. Inducere hoc vitium ſolet vehemens ſpaſmus, qui inferiores primum corporis partes, aut pedes formicationis ſenſu occupans, per univerſum nervorum ſyſtema, dorſalem ſpinam, easque potiſſimum partes, quæ ex pari vago ac intercoſtali habent ramulos, continuatus, in capite finitur; junguntur tum gravis vertigo, mentis læſio, epilepticæ artuum agitationes absque pollicum in pugnum collectione, ipſiusque rationis ac loquelæ impotentia: atque poſt acceſſionem hanc artus ſpaſmo trahuntur. Hiſce autem in noſtra ægrotante nervorum diſtenſionibus parcior olim potus, vita ſedentaria, & alvinorum ſtimulorum neglectus, eique, inducto inteſtinorum motu inverſo, ſuperveniens alvi obſtructio præbuerunt originem: menſium vero ſuppreſſio olim per 10. & 15. hebdomades inhærens, humoresque impuritatibus imbuens, majus addidit augmentum: quid? quod ægrotam aliquot abhinc annis ſcabiem, qua infeſtata fuit, mercurialibus repuliſſe unguentis mihi relatum ſit. Verum enim vero quantas mala talis ulceroſæ ſaburræ, a natura per cutim excuſſæ repreſſio noxas

ıoxas inducat, maxime impuris humoribus, ıervoſique generis debilitate adfectis, quantisque ıervorum ſyſtema ſpaſmodicis, convulſivis ac pilepticis motibus excruciet: quotidiana ſatis locet experientia. His demum omnibus inſignis egræ ad mœrores & iracundias proclivitas juncta ximiam nervorum imbecillitatem excitare, dirorumque morborum fomitem ſuppeditare valuit, Neque autem mirandum, ægritudinem hanc, ſub imprægnationis tempore ſemper recurrentem, non ſolum graviſſimos capitis dolores, ejusque nec non memoriæ atque rationis infirmitatem, verum etiam tantam totius corporis imbecillitatem, ut extra lectum commorari non potuerit, comites habuiſſe; quum in gravidis plerumque humorum maior dyſcraſia, nervorumque inſignior deprehendatur debilitas. Hinc enim innumeris obſervationibus comprobatum habeo, fœminas & corpore firmo robuſtoque & animo bene compoſito præditas, cum utero gererent, ad iracundias, terrores, ac imaginationes fuiſſe facillimas. Quibus ergo ſuppoſitis, ſi ea, quæ e re hujus ægræ futura ſunt, diſpiciamus: ante omnia jamjam largiorum ſanguinis miſſionum, ſub initio quidem proficuarum, multo magis emeticarum uſum medicinarum cane pejus & angue fugiendum ſuadeo. Contra vero non ludetur opera, ſi alvi ſegnities per clyſteres aut blandas balſamicas pilulas oppugnetur; ac pulvis antiſpaſmodicus ex pulveris marchionum drachmis duabus, cornu cervi philoſophice præparati, nitri depurati, cinnabaris nativæ præparatæ, lumbricorum terreſtrium ano drachma dimidia, olei macis deſtillati guttis tribus confectus, & pondere dimidiæ drachmæ ex aqua analeptica, qualis eſt meliſſæ, liliorum convallium, ceraſo-

rum

rum nigrorum, & cinnamomi cydoniata, quandoque capiatur. Nec erit incongruum, liquoris mei anodyni mineralis quindecim guttas, totidem ſpiritus ſalis ammoniaci meliſſati guttulis nuptas nonnunquam exhibere: aut externe ſpiritum ſalis ammoniaci vinoſum cum oleo meliſſæ eſſentificatum naribus admovere; eoque ſub dolorum acerbitate externos inungere artus.

Nihil præter dicta ante partum propinare licet, eo minus cum haud dubitem, fore ut hoc malum in purpuraceum aut aliud exanthema tandem finiatur.

CASUS X.

De Vertigine caduca, levioris apoplexiæ ſpecie.

QUadraginta ſeptem annos natus vir illuſtris, temperamenti leviter cholerici, maxime ſanguineo phlegmatici, magna laborat ægritudine, qua gravi vertigine ſubito ſæpius in terram proſternitur. Nec vero ulla malum præcedunt indicia, quo a lapſu cavere ſibi poſſit; ſed omni ſenſuum uſu protinus orbatus illico concidit, hincque non immerito veritus, ne aliquando vitæ incurrat periculum, mali ſui medelam ac præſervationem anhelat. Sciendum autem de hoc ægro eſt, quod a teneris ad 30. ætatis annum frequenter, largiterque ſanguinem per nares fuderit; hunc vero fluxum, intra octo annorum ſpatium neſcio num ex annuo medicatorum fontium uſu, num matrimonio contracto paulatim imminutum plane amiſerit; niſi forte ſub vehemen-

ientiori corporis agitatione, vini calidioris uſu
ut gravibus catarrhis adhuc quandoque redeat.
oſt hæc ad ſiniſtram aurem pertinaciter decu-
uerunt humores, ac auditum fere obturaverunt;
entriculum vero gravis occupavit colica: qua-
um adflictionum per biennium protractarum
rior de ſua quidem acerbitate aliquantulum re-
iiſit, periodicum tamen aurium ſuſurrum tinni-
umque reliquit: altera penitus evanuit. At
nimvero has tanti dorſi, renum, coxæque dolores
xceperunt, ut per aliquot ſeptimanas æger in-
lexus quaſi ac incurvatus incedere debuerit; qui
um flatuum collectioni natales debeant, numne
d iſchiadicum malum pertineant, determinare
on audeo, & potius illorum acceſſiones haud
deo crebras fuiſſe gaudeo. Jam triennium eſt,
x quo vertiginoſa, cujus cauſſa ægrum latet,
ccedere cœpit perturbatio. Ut primum invaſit,
lvi levior fluxus, nauſea, largus ſudor, vomi-
usque inciderunt: inhæſit ſudor, donec vomere
eſiit; & denique inſignis virium proſtratio acceſ-
ionem clauſit, tanta quidem, ut vix poſt binas ad ſe
edierit horas. Recruduit malum ſingulis quatuor
ut ſex menſibus; quandocunque vero aut cibi con-
octu difficiliores aſſumti, aut flatus intra corpus re-
enti ſunt, ſæpius redire ſuevit. Progrediente tempore
ec alvi profluvium, nec nauſea, nec vomitus ante-
edunt; ſed absque ullis acceſſuri mali notis
ræviis ſubito incidit vertigo tanta vehementia,
t ſenſibus privatus æger omnia rotatione qua-
am circumferri ratus, ſtatim concidat; breviſ-
imo tamen interpoſito tempore ad ſe redit, &
ræter relictam capitis temulentiam, ſenſuum
ariter ac rationis uſum recuperat. His non raro
alores volatici, humorum ebullitiones, ſuſpiria
nter anguſtias expreſſa, & oſcitationes jungi
obſer-

obſervantur; ex quibus malo quoddam levamen accedit. Ejusdem propinqui acceſſionem quandoque arcere valet æger, ſi ſella relicta leniori intra muſæum obambulatione feratur, aut hac ob convivas præſentes prohibita, aliqualem capitis, pedum ac corporis agitationem inſtituat. Non minus a crebriori librorum, minoribus maxime litteris ſcriptorum, lectione, imprimis ad accenſam lucem facta, multa meditatione, corporis ſubita gyratione, capitisque ad terram inclinatione ſtudio cavere debet, niſi ſubitanea vertigine rapi velit. Siniſtræ auris ſuſurrus quotidie adhuc adfligit, pro concoctionis varia conditione modo mitior, modo gravior; non autem tanto auditui eſt impedimento, quin voce paullo elatiori dicta percipere poſſit: cibi integra adpetentia, ſomnique nullum vitium, interna nulla labe adfecta denotare videntur viscera.

Olim morbus per 10. vel 12. continuos annos Selteranarum aquarum uſu fuit oppugnatus; quibus autem ob alvi largius profluvium inde ſequutum intermiſſis; per proximum biennium Amaſianæ & Schwalbacenſes, hæque ob martiale, quod fovent principium, adhibitæ ſunt, eo quidem effectu, ut ad hyemis usque initium a malo ſuo immunis vixerit æger. Quamobrem denique conſilium efflagitatur, quænam remedia huic morbo futura ſint idonea, numne a Deinacenſibus aquis levamen expectari queat?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Egritudinem, cujus cauſa conſultus ſum, haud ſolam vertiginem, ſed leviorem inſultus apoplectici ſpeciem eſſe, certo perſuaſus credo

do: quippe quæ ægrotum omni ſenſuum exercitio orbum ſubito præcipitem reddit, &, niſi tempeſtiva feratur medela, gravioris apoplexiæ metum incutit. Leviorem dixi apoplexiæ ſpeciem, cum in ea ſeri & ſanguinis extravaſatio, graviori apoplexiæ fere propria, præſto non eſt; ſed quæ cruoris in vaſis meningum, cerebri & plexu choroideo ſtagnationi duntaxat natales ſuos debet. Hæc enim vaſa diſtendit, medullam oblongatam comprimit, atque ſecretionem & influxum nervei liquidi in nervos remoratur. Quod ſi vero & hujus vaſorum cerebri a copioſo ſanguine diſtenſionis cauſam perſequamur: illa non niſi a ſpasmodicis partium, quas imus venter continet, maxime ventriculi ac inteſtinorum conſtrictionibus, hypochondriacis perquam familiaribus derivanda mihi videtur. Hi enim ſpasmi quum liberum cruoris vitalis circuitum quam maxime retardant; cruor ille tum ab extimis partibus, acceſſionis tempore plerumque rigentibus, cum ab interioribus abdominis viſceribus tanta ad caput rapitur vehementia, ut ob difficiliorem per venas regreſſum ibidem ſtagnet, vaſa expandat, robur & tonum eorum dejiciat, eaque varicoſa ſæpius reddat: quæ vero omnia libero progreſſu ſanguini reſtituto, iterum ceſſant. Quamquam igitur ex his patere credam, cauſſam horum adfectuum non ſolum in abdomine, verum etiam in ipſa canalium cerebri ſanguiferorum debilitate quærendam eſſe: quis tamen negabit, quin in præſenti caſu imi ventris ſpasmi principalem, quæ ſanguinem ad caput agit, conſtituant cauſſam; quum æger pertinaci colica, ventris torminibus, alvi fluxu, borborygmis ac flatulentiis non minus laboravit, quam etiamnum ſanguinis ebullitiones ac æſtus volatici mali eruptio-

eruptionem antecedunt, quæ ſymptomata a ſpasmodicis conſtructionibus unice dependent? Neque minus eadem ſanguinis ſtagnatio, ac ſeri in aure interna, labyrintho, cochlea, etiam in ipſa concha collecti ſeceſſio tinnitum ſuſurrumque aurium produxit: conſtat enim partes has auditorii organi oſſeas membrana multis ſanguiferis vaſis prædita inveſtiri; & humores, ſi per Euſtachianum ductum aut plane obſtructum, aut juſto breviorem excerni nequeunt, in halitus reſolvi, qui tympano meatus auditorii majori pariter ac ovalis foraminis ſuſurrantem atque tinnientem inducunt ſenſationem. Quis vero in dubium vocabit, quin crebriores, quæ ægro juveni obtigerunt, ſanguinis per nares fluxiones non ſolum naturam eo perduxerint, ut abundantes humores ad nares pepulerit; verum etiam eo ipſo cerebrum cum membranis atque vaſis ſuis haud parum debilitaverint? Hancce enim capitis infirmitatem magnum huic malo addere augmentum, vel exinde adparet, quod ex multa lectione, profunda meditatione, lucubratione, capitisque ad terram inclinatione major ſemper facta fuerit exacerbatio. Eadem quoque cauſſa haud dubia prænunciat fide, fore, ut ſi æger animo vehementer commoveatur, longe gravius ac periculoſius tandem capitis vitium incurrat.

Quum itaque ſpasmis hisce ac ſanguinis ad caput congeſtioni, ſuperflui humores in vaſis infimi ventris ſtagnantes, atque in ſpongioſo ſanguinei temperamenti corpore facillime generandi originem ſuppeditant ac fomitem: clariſſime elucefcit, nullum majorum malorum exinde fore pertimescendum, ſi ea juſto copioſior humorum quantitas vel ab ipſa natura, uti in juventute per narium hæmorrhagias, ita pro-

gre-

grediente ætate per hæmorrhoides imminuatur; vel illius incremento per tempeſtivas venæſectiones, corporis ſufficiens exercitium, ciborum temperantiam, ac a potibus nutritivis & calidioribus abſtinentiam arte ponatur obex. His enim neglectis præſens malum in paralyſin, apoplexiam veram, & ſoporoſos affectus certiſſime terminabitur. Quæ cum ita ſint, eò meum collineat conſilium, ut ter ad minimum quotannis, nempe initio Martii, fine Aprilis, & medio Octobris, cœlo ſereno & amico venæ pedis, debito ſubjuncto regimine, aperiantur; æger a largiori cœna abſtineat, a vino caveat, flatulentos cibos arceat, corpus ſedulo, & ſi fieri poteſt, per equitationem moveat, frigus fugiat, ac omnia ſtudio evitet, quæ mentem turbare valent atque commovere. Tum vero è re erit, ut cubitum iturus quandoque pediluviis ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis & chamæmeli floribus paratis, moderate calidis, ne nimio corpus inde perfundatur ſudore, utatur, iisque pedibus ad genua immiſſis per horæ dimidium immoretur. Nec minus maximopere curandum, ne alvus ſit clauſa; quæ ſi forſan præſto ſit, nequaquam purgantibus, quæ nimis ſiccant ac commovent, aperienda; ſed mannæ binis unciis, duabus cremoris tartari drachmis nuptis, niſi æger reſpuat dulcia, ſolvenda erit: cui eidem ſcopo duæ vel tres ſalis anglicani drachmæ, in acidularum dimidia menſura ſolutæ, interdum hauſtæ facient ſatis. Præterea vero mihi ex uſu eſt, ut in chronicis ejusmodi cerebri adfectionibus ad genus nervoſum roborandum, & ſpaſticas partium nervearum conſtrictiones ſopiendas hoc exhibeam electuarium: Recipe viſci quercini, chinæ chinæ ana unciam dimidiam, pulveris

florum chamæmeli, lumbricorum terreſtrium ana drachmas duas, ſuccini præparati, extracti cardui benedicti ana drachmam unam, caryophyllorum, cinnabaris nativæ præparatæ ana ſcrupulos duos, ſyrupi berberum uncias duas. M. F. l. a. electuarium: cnjus binæ drachmæ tribus circa quadras lunæ ſucceſſive diebus mane æque ac veſperi uno capiantur hauſtu. Neque erit incongruum, ſi inſuper vespertino tempore pulveris præcipitantis ex oculorum cancrorum uncia una, nitri depurati uncia dimidia, & olei de cedro guttis XII. parati, quantum duo fovent cultri cuſpides, quandoque aſſumatur.

Denique ſi mentem meam aperiam, an Deinacenſes aquæ præſenti malo futuræ ſint opportunæ? candide profiteor, me hunc fontem nunquam nec acceſſiſſe, nec examinaſſe. Neque tamen ſecius expertorum medicorum, illius probe gnarorum relatio me docuit, hunc fontem ſecuri æque uſus, ac leniſſimi effectus eſſe, ſal alcali fovere, leviſſimas, ut hecticis etiam ac febre lenta correptis tuto exhiberi queant, aquas continere, & denique parum vitriolici ac martialis principii poſſidere: hujus ratione in hypochondriacis & melancholicis morbis, capitisque pertinaciſſimis ac habitualibus doloribus egregia præ aliis virture pollere deprehenditur. Quamobrem has aquas noſtro ægro non minus profuturas exiſtimo: maxime ſi earum interno uſui inter externa balnea, quæ in ejusmodi ægritudinibus ad æqualem & liberum ſanguinis circulum reſtituendum multum faciunt, illud quod ferinum audit, & tribus duntaxat a dicto fonte milliaribus diſtat, adjungatur; hæcque medicatio medio Auguſto inſtituatur; cui divinam apprecor benedictionem.

APPENDIX.

Factum eſſe percepi, ægrotum, poſtquam præſcriptis medicaminibus, & in vicem Deinacenſium aquis Schwalbacenſibus lecto quidem affixus, rite fuit uſus, ac diætam commendatam exacte obſervavit, a malo ſuo per divinam gratiam prorſus evaſiſſe.

CASUS XI.

De Vertigine cum Hæmoptyſi, aliisque gravibus malis ſtipata in Hypochondriaco.

VIr 26. annorum parentibus arthritide infeſtatis genitus, ſtrictioris habitus ac teneræ conſtitutionis, a teneris fere variis expoſitus fuit ægritudinibus. Præter enim, quod quinque annorum puer atrocibus calculi doloribus, a medico tamen exhibita quadam tinctura ita fugatis, ut non amplius redierint, corriperetur: anno ætatis decimo quinto. cum Gieſſæ, cujus clima ſibi infenſum deprehendit, ſtudiis vacaret, gravis totum corpus per integrum annum detinuit pſora, & pedes a genubus ad taleolos usque fædis deturpavit exulcerationibus. His vero malis per purgantia, balnea ac emplaſtra depulſis, novum incurrit: quum enim aliquando ſacris intereſſet, oborta ſubito tuſſiculoſa commotione ore reddidit cruoris eam, quam vasculum potui Thée bois vulgo deſtinatum continet, quantitatem.

tem. Hanc autem effuſionem, nullis ſymptomatibus, niſi forte periodicis capitis doloribus ac ventriculi debilitate quadam ſtipatam; nec & illam, quam anno 1716. Rintelii degens, variique generis cibis indulgens menſe Decembri inter cœnandum eodem modo toleravit, non tanti fecit, ut ad præcavendos ulteriores inſultus medicinis uteretur: maxime cum nec pejora ſequerentur mala, nec florido colori, augmentoque corporis ullum accederet decrementum. Hinc porro anno 1719. ex nimio ventriculi acore gravem cephalæam ſibi contraxit ſcorbuticam: quæ etiam medici periti ope mox evanuit. Verum enim vero adultior factus, variisque mœroribus implicatus vivido deſtitui cœpit colore; eo magis cum temperamento cholerico-melancholico præditus, ſcholaſticis ab ao. 1721. præficeretur officiis, ibidemque crebram iracundiæ haberet occaſionem. Namque abhinc fere vultus pallere cœpit; vires languescebant; capitis dolores ſæpius per 14. dies cruciabant, ægrumque lecto affigebant; poſt aſſumtum mane potum Thée bois hora decima roſionem ventriculi ſentiebat; magnaque ciborum appetentia urgebat, eo moleſtior, quo diutius & ad primam plerumque meridiei horam prandendi tempus protrahebatur; aſſumtis epulis ventriculus gravabatur, maxime cum poſt eas prima ſtatim hora ſcholaſticum munus, ſedendo potiſſimum abſolvendum adgredi deberet; quibus cachectica jungebatur tuſſis. Iniit porro anni 1723. menſe Junio matrimonium; omnia vero in deterius omnino vergebant ſymptomata: præter enim virium decrementum inſignis circa decimam matutinam fuit dicta roſio ventriculi, quæ ex illo veluti auræ raptus ad caput adſpirans ipſas ex oculis preſſit

lacry-

lacrymas; ut taceam & cephalæam omni ſemeſtri periodico quaſi circuitu per 14. adfligentem dies, & ſpasmos renum poſt aſſumtum prandium adeo diros, ut præ doloribus ſe totum in terram proſterneret, mali levamen inde expectaturus. Eodem quoque anno tertiam hæmoptyſin, eadem ratione ac copia, ut olim, toleravit; ac inſuper ſalivam ſtriis cruentis permixtam reddidit: ſed & illam, ſicuti priores conſultus medicus non pro vera hæmoptyſi, ſed cruoris e venis faucium aut aſperæ arteriæ eruptione reputans, discutientibus & conſolidantibus debellavit medicinis. Quum vero anno 1724. circa paſchatos feſtum cephalæa ſua ſcorbutica per decem iterum dies torqueretut: ordinavit medicus Pyrmontanarum uſum aquarum; hinc ipſe Pyrmontum petiit, ibidemque medico loci, numne hæmoptyſi tentatus, variisque, quas recenſuit ægritidinibus debilitatus, iis aquis tuto uti poſſit, conſulto, ſuaſu illius Junio menſe iſtas potavit tepidas. Nec quoque effectu deſtituebantur ſalutari: quanquam enim ſub initium tuſſim excitare viderentur, hac tamen ſponte iterum evaneſcente, iis per urinam magis, quam alvum, niſi forte ſale quodam acuatæ fuerint, operantibus per duodecim duntaxat dies ob ſtrictiorem habitum utebatur, ac inde paulo melius habens, coloris ad minimum aliqualem recuperavit vivacitatem. Verum enim vero domum reverſus, haud ita multo poſt atroci capitis dolore prehendebatur, cervicis nervi ſpasmo rigebant, & vertigo ex leviſſima cauſa accedebat. His perterritus, medicamentis a medico ordinario fruſtra adhibitis, Theologum quendam, empyricam medicinam facientem, conſuluit, qui fontis uſus improbans, mali cauſſam in ſplenis, jecinoris, renum ac

 meſen-

meſenterii obſtructionibus, facillime reſerandis hærere putavit. Quare largas ſudationes per mixturam quandam albicantem, ex aquis deſtillatis & ſpiritu ſalis ammoniaci paratam, binis cochlearibus devorandam, excitandas ter imperavit; dedit inſuper Elixirium ſtomachicum, hora una ante epulas 40. guttis capiendum, paſtamque acidulam, adpetitum reſtaurantem, ex acaciis confecit; & mane veſperique 30. guttas olei therebinthinæ & aniſi ex infuſo florum bellidis hauriendas ordinavit. Quum autem hanc medicationem ſex diebus uſurpatam ſibi nimium æſtuoſam infenſamque perciperet; ea miſſa ad priorem confugit medicum, maxime cum nocturnos inter ſcapulas, quandoque per totum corpus jam pateretur ſudores. His quoque ille curatis, eo perduxit ægrum, ut muneri ſuo præeſſe iterum valeret; ſed Octobri menſe anni 1724. continuus ardor, moleſtaque tenſio prehendebat dorſum, inde per ſcapulas bracchiaque, præcipue dextrum pergebat, ac denique pectus occupabat, illudque comprimebat graviter, ſubſequuta tandem inopinata inter Tabacum ſugendum hæmoptyſi. Nulla equidem hanc ſtipabat ſpirandi anguſtia; attamen non ſolum ſaliva ſtriis cruentis permixta iterum adparebat, verum etiam inſignis virium languor cum nocturno mox inter ſcapulas, mox in toto corpore erumpente ſudore excipiebat. At enimvero his etiam debellatis, ſex hebdomadibus interpoſitis gravis denuo pectus infeſtavit preſſio, ejusque crebra per ſpontanea ſternutamenta concuſſio, omnibus puncturis libera: & cum XIV. Calend. Januarii anni 1725. expergefactus collectum in faucibus noctu mucum more conſueto exſcreare vellet, en iterum cruor ex pectore erumpebat.

Cete-

Ceterum mitis interdiu aderat tuſſis, noctu nulla: abſoluta digeſtione & matutina decima hora multum exſcreatur muci: non minus hora poſt ſumtum prandium præterlapſa manuum volæ incaleſcunt, dorſum earum licet ſudore madidum frigescit; tribus poſt concoctionem horis vires langueſcunt, ac largus ſub leviſſimis laboribus accedit ſudor, cœna ab his ſymtomatibus fere immuni; appetentia ciborum vehemens multumque voratur, nullo corporis augmento inſequente. Non unquam miſerat æger ſanguinem ex venis; cum proxime elapſis paſchalibus feriis illius ex utroque pede binæ; dein ante fontis Pyrmontani uſum, ſex, totidemque menſe Decembri poſt noviſſimam hæmoptyſin unciæ ex pedibus fuiſſent evacuatæ; cruore quidem rubicundo, ſimul tamen craſſo, coagulato & parum humiditatis continente, ut inde a medico multo farctus muco judicaretur. Neque vero unquam ſanguinis per nares aut hæmorrhoides evacuationes habuit: urinam autem mingit, ſanis ſimilem, quæ verſus meridiem turbatur, matulæ relinquit rubicundum tartarum, multum ſabuli ſecum ducit, ac ſedimentum deponit. Tabaco fumando ab ætatis decimo octavo anno nimium adſueverat; jam vero illius uſum, ſibi inimicum plane omiſit. Alvus quotidie ſolvi ſolet, licet magno conatu, paucis, durisque excrementis: contra lotium majori, maxime poſt ſumtas epulas redditur quantitate; præcipueque cum ex medici ſuaſu, ad humorum fluxilitatem reſtituendam, plus jam potus aſſumat, quam olim. Pedes ipſi a prima ſtatim infantia eſſe ſueverunt frigidi; ſub hiſce autem ægritudinibus eo ſenſibilius eſt hoc frigus, quo magis in calidiſſimis etiam locis adfligit, quanquam

 æger

æger pellitis indutus ſit tibialibus. Mucus, quem exſcreat, tenuis albicansque fœtorem ſcorbuticæ, quæ a dentibus abraditur, impuritatis refert; quem ægrotans ex pulmonum ulceratione, medicus autem, cum nulla ſpirandi obſervetur difficultas, ex ſcorbuto derivat; at vero cruor, quem ex pectore ejicit, primum ater, mox rubicundior, maxime ſi violento ſcreatu tuſſique eliditur, apparere ſuevit.

Præter hæc ſymptomata, ut IV. Calend. Febr. 1725. anni hæmoptyſis iterum recruduerit, licet pediluvia quavis ſeptimana fuerint adhibita; modica ſanguinis erat excretio, major ſalivæ ſanguine intermixtæ; ipſe cruor nigricans ſcorbuticum ſpirabat odorem; quem ex capite delapſum æger ſuſpicabatur, quoniam eo antehac valde dolente, poſt aliquot dies ex naribus aliquantulum ſtillavit. Inſuper mox pectus vel lancinatoria, ac ſi omnia cultro ſecarentur, vel tenſiva ex brachiis aſpirans moleſtia infeſtat; mox dorſum urente occupatur ſenſu; mox caput maxime ſumtis epulis, ingenti torquetur dolore, & ipſæ meningum tunicæ humorum decubitu infarctæ videntur; vaſa enim temporum turgent ſanguine; a vertice ad oculos protenditur dolor, quorum vaſa diſtenta, graviterque compreſſa eminent; ipſaque cutis capitis ac ſi undique contuſa eſſet, vehementer dolet, & quandoque puſtulis aqueum liquorem plorantibus obſidetur. Ciborum quamcunque aſſumtionem ſpaſmi circa cordis ſcrobiculum & hyprochondria ſequuntur; poſt ſomnum rigent brachia, & inſignes regionem umbilicalem, hypo- & epigaſtricam cruciant torſiones: ſomnum nocturnum comitantur pulſus celerior, cordis palpitatio, neque tamen illum turbant, diurno præter dicta ſymptomata accedit tuſſicula, qua

mucus, ſæpius ipſe cruor, ejicitur graviorem ominans, frequentioremque hæmoptyſin.

Ceterum exactam æger obſervat diætam; nec enim ſale conditos cibos, nec ſuillam, nec fumo induratam carnem comedit, vitulina duntaxat, jusculisque gallinaceis ac avenaceis contentus: nec vinum amat, nec vinoſa, cereviſiario tantummodo minus quidem defæcato uſus potu: potu: mane infuſum theiforme ex trifolio fibrino, ariſtolochia rotunda & veronica bibit; & ad ventriculi acorem contemperandum decima hora juſculum haurit avenaceum: ex pediluviis autem omni hebdomade ſuaſu medici uſurpatis ebullitiones ſuboriri percipit. d. 8. Febr. 1725.

CONSILIUM.

MOrbus, cujus hiſtoriam mecum communicatam probe perſcrutatus ſum; illiusque ſymptomata, maxime cruenta per os ejectio, non ſolum unlverſæ humorum maſſæ, ſalſa, acri & acida dyſcraſia imbutæ, verum etiam graviſſimis nervoſarum totius corporis partium, præcordiorum, ventriculi & diaphragmatis diſtenſionibus natales ſuos debet, & hinc hypochondriaco ſpaſmodicum involvit affectum. Scorbuticum equidem illud humorum vitalium inquinamentum altas jam egiſſe radices, & per parentes arthriticos hæreditaria labe communieatum videtur: quippe quod olim pſora, fœdiſque pedum exulcerationibus ſe prodidit, jam autem ex corporis languore, rigore, gravitateque brachiorum, doloribus vagis, puſtulisque aqueum ichorem plorantibus cognoſcitur. Neque vero minus hypochondriaca ſpaſmodicaque illa, quæ jungitur, moleſtia omnino inveteravit: ex qua non

non ſolum ventriculi acrimonia, concoctio depravata, præcordiorum anxietates, ventris & hypochondriorum poſt paſtum inflationes, alvi ſegnities, pedum frigus &c. originem trahunt; verum etiam ipſa hæmoptyſis propullulat, ſi ſcilicet partibus abdominis extimiſque ſpaſmo conſtrictis ſanguis violento raptu ad ſuperiora, maxime pectus fertur, ibidemque erumpit. Non autem hanc cruoris eructationem ex ipſa pulmonum ſubſtantia factam; ſed ex interiori potius faucium vel principii aſperæ arteriæ parte, ceu morbi principalis ſymptoma quoddam, deducendam eſſe, exinde puto, quoniam nec pectoris anguſtiam nec ſpirationem difficilem habuit comites, ipſeque cruor teter fuit ac male olens: quæ etiam eſt ratio, cur pulmonalis tabis metum inanem credam. Quodſi porro illas diſpiciamus cauſſas, quæ hiſce malis adaugendis magis, quam excitandis inſervierunt: inter illas vitam ſedentariam, intenſas meditationes, crebras lucubrationes, mœrores, ærumnas, graveſque excandeſcentias, medicinas calidiores ab empiricis exhibitas, nimiumque Tabaci uſum invenimus potiſſima.

Quæ cum ita ſint, hiſce ægritudinibus nec certiorem nec convenientiorem fore credo curationem, quam quæ ſub Aprilis finem per aquas Selteranas caprillo, aut potius aſinino lacti nuptas fiet. Harum ſcilicet aquarum binæ partes cum una lactis permixtæ mane ad menſuram* unam cum dimidia tepidæ per 4. vel 5. hebdomades hauriantur, ac veſperi hora circiter quinta in balneum ex ſola fluviatili aqua temperate & ita calida, ne ſudorem moveat, paratum deſcendatur; quibus, obſervatis iisdem, quas Pyrmontanæ exigunt, diætæ legibus, frequens

ac

ac moderatus corporis motus adjungatur; omniaque negotia, maxime mentis commotiones evitentur. Conſulto autem ut prius quam tempus huic curationi opportunum accedat; æger cubitum iturus, pediluvio, quod habet furfures triticeos, chamæmeli flores & aquam fluviatilem, tepido duntaxat utatur, eique, pedibus ad genua fere immerſis, aliquamdiu immoretur, ita tamen, ut hujus aquæ tepor ſucceſſiva calidioris affuſione idem ſemper conſervetur. Dein in locum cereviſiæ ordinario potui inſerviat hoc decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, ſarſaparillæ uncias duas, radicis cichorei unciam unam, ſeminis fœniculi drachmas tres, conc. cont. D. S. Species, quarum uncia una & dimidia ex tribus aquæ menſuris, cum hordei mundati manipulo per tres ferme horæ quadrantes decoquantur. Mane vero, & poſt meridiem ſequens ſorbilletur juſculum medicatum: Recipe radicis ſcorzoneræ binas uncias, cichorei, aſparagi, fœniculi ana unciam unam, Veronicæ, urticæ urentis minoris, naſturtii ana manipulos duos. M. f. Species quarum manipulus in menſura un acum dimidia juris ex carne bovina parati coquuntur. Non minus pulvis mox recenſendus ad dimidiam drachmam breviante prandium & veſperi ex commodo vehiculo ſumtus inſignem feret opem: Recipe lapidum cancrorum unciam unam, nitri depurati, tartari vitriolati ana drachmam ſemis, pulveris cardamomi ſcrupulum unum. M. f. pulvis. Denique mannæ binæ circiter unciæ, loco ſacchari infuſo thee bois cum lacte parato conjunctæ, matutino tempore quandoque ſumtæ, non ſolum alvum ſervabunt liberam, verum etiam ſaburram mucidam acidamque optime eliminabunt.

RE-

RELATIO DE CURATIONIS SUCCESSU.

COmmendatam præterito anno curationem cum aquis Selteranis & balneis per quinque hebdomadas rite adhibuit æger, & mali ſui inſigne percepit levamentum. Namque intenſior olim æſtus cum pulſu citatiore fere evanuit; capitis poſt paſtum dolores remiſerunt aliquantulum, eoſque ſeri per oculos ſtillatio matutino ſemper tempore excepit: tenſio tamen vaſorum temporalium ſumtis epulis adhuc urget, capitiſque cutis moleſtum contuſionis refert ſenſum: ſed & pedum frigus eſt imminutum, adeo, ut jam ſcholaſtico munere fungi ac ſub cæli clementia in publicum prodire queat. Quo vero medicationis effectus eo melius eluceſcat; haud alienum videtur, illius ſucceſſum ulterius explicare.

Potaverat nimirum æger per Majum, Juniumque menſes Selteranas cum lacte caprino mixtas aquas, adjuncto balneo: decoctum loco potus ordinarii hucusque bibit, & præſcriptum pulverem adhuc ſumit: Mannam ob nimiam alvi ſegnitiem ſæpius antea adhibuit, jam vero alvo paululum liberiori rarius capit; nec minus pediluviis crebro utitur. Accedente autumno iter ipſi in patriam faciendum erat, quo, cum primum præternaturalis æſtus recrudeſcere videretur, nihilo ſecius continuato id effecit, ut ille iterum evanuerit, & adhucdum ab illo vivat immunis. Hinc reverſus, ſanitatis præ ſe ferens ſpeciem, cereviſiæ dulci rurſus indulſit, maxime cum floridus color, viriumque robur inde augeri viderentur: at enimvero vix tribus hebdomadibus illo uſus erat, cum hæmoptyſis, a qua per decem fere menſes liber fuerat denuo erumperet; quo

viſo

viſo illius potus, quem ardoris in dorſo ſenſus preſſo ſemper inſequebatur pede, uſum depoſuit, & pediluvia ac ordinatum decoctum in uſum revocavit.

Neque vero acuti pectoris dorſique cruciatus penitus remiſerunt; quin adhuc per intervalla recrudeſcant, & a ſiniſtro potiſſimum aſpirantes latere, ſplenis indicare credantur labem: at ſternutando tanta dorſi tenſio excitatur, ac ſi pleura uno impetu magna via coſtis divelleretur. Ad iram jam facillimus æger exinde pariter ac ex inopinato terrore non ſolum magnos ardores circa colon, ſplenem & umbilicum incurrit; verum etiam animo redditur piger, laſſus, omniaque graviter advertit. Pectoris dolor fixum tenet locum in ſiniſtro verſus brachium latere, ejusque musculis: ut inde pulmonis in ea parte vitium, & vel accretionem vel vomicam ſubeſſe putet, maxime cum ſiniſtra gena ſub humorum ebullitione, capitiſque tortura majori quam dextra ſuffundatur rubore: nec tamen anguſta jungitur ſpiratio; nec hæ lancinationes atque tenſiones continua ſerie adfligunt, ſed ſæpius per 14. dies evaneſcentes integerrimos innuere videntur pulmones. Ceterum matutino tempore, nonnunquam ſumtis epulis multæ ſunt muſci excreationes, tuſſis nulla: at multa, licet magis magisque extenuetur corpus, urget appetentia, pluriumque cupiditas epularum; a ventriculi humorumque acrimonia procul dubio oriunda. Hæc enim jejunum ventriculum ad ructuoſas commotiones proritat; quas ſi nulla ſequitur eruptio, graves in præcordiis ſentiuntur moleſtiæ. Quare ne jejunus ſit, hocque incidat malum, mane infuſum theiforme ex millefolio, ſcordio, ſcabioſa, betonica, ſanicula atque fibrino trifolio paratum haurire; eique ventriculum nimis diſtendenti, interpoſito horæ intervallo, panem butyro illitum ſuper-

ſuperingerere ſuevit. Urina meitur naturali fere ſimilis, niſi quod nubecula imum matulæ petat, ibidemque paulo poſt ſalinas particulas deponat, poſtridie rubicundo colore lateribus adhæreſcentes. His jungebantur antea nocturni ſudores, maxime abdomen pedesque occupantes, nullo autem corporis languore ſtipati, & forte a pediluviis excitati; qui eo certius ingruebant, ſi aut cœna largior aut primæ viæ ſordibus onuſtæ haud purgatæ fuerint; jam vero longo tempore non infeſtantes. Inſomnia, quæ diurnum ſomnum frequentius comitantur, anxias ſiſtunt ideas, ac ſi æger ſclopeto transfodi, aut alio mortis genere occidi deberet. His igitur recenſitis circumſtantiis denuo ſalutare ſibi expetit conſilium, præcipueque harum quæſtionum benevolam reſolutionem;

1) Num Selteranæ aquæ hac æſtate iterum repeti debeant; numne ab alio medicato fonte, ut Triburgenſi, par ſalutaris expectari poſſit effectus.

2) Utrum ſit poſſibile, ut absque rediture hæmoptyſeos metu cereviſiæ potus iterum aſſumi queat?

3) Anne potius ex perpetuo aquarum uſu hydrops, aut majus periculum ſit verendum?

4) Quibusnam ſimplicibus hectica, phtiſis aut ſcirrhus viscerum, quæ tandem malo finem impoſitura videntur, ſint præcavenda? numne convenientius ſit, miſſis interdum medicinis, ipſisque pediluviis, omne naturæ committere negotium? R. pridie Calend. Febr. 1726.

RESPON-

RESPONSIO CONSULTATORIA.

LÆtus ex transmiſſa mihi curationis, ejusque ſucceſſus hiſtoria intellexi, quantum illa morbo levamen attulerit, & quod inde non ſolum inſignior æſtus, nocturni ſudores, pedumque frigus fuerint debellata; ſed quoque hæmoptyſis ſub non interrupto decocti uſu haud redierit. Quum autem capitis cervicisque poſt epulas moleſtiæ, pectoris illiusque ſiniſtri lateris & dorſi per intervalla recurrentes dolores, mucoſa exſcreatio, & ventriculi acrimonia adhuc urgeant: non poſſum quin & hiſce ſymptomatibus oppugnandis ulteriorem proponam medelam. Ipſis vero quæſtionibus, earumque primæ ſatisfacturus; eundem Selterani fontis lacti nupti uſum hoc anno, ejusque Majo menſe denuo adoriendum, ſub iisdem diætæ regulis, laborum cum meditatione junctorum, animique commotionum ſedula evitatione continuandum, ac ut paulatim univerſa humorum vitalium maſſa contemperetur atque corrigatur, per octo hebdomadas protrahendum ſuadeo, certamque fere felicis eventas ſpem exinde foveo. Non enim ſolum harum aquarum eximii, quos præterlapſo anno præſtiterunt effectus, id innuere videntur: verum etiam nullæ reliquarum acidularum mihi ſuppetunt, quæ in acrimonia humorum edulcoranda pariter, ac partibus nervoſis, quas ſpaſticæ detinuerunt ſtricturæ, maxime ventriculo inteſtinisque roborandis majorem præſtarent utilitatem, quam hæ ipſæ Selteranæ lacte permixtæ. Etenim quamvis hae cum reliquis quoque aci-

dulis magno emolumento combinari poſſit, ſoleatque: attamen præſenti ægrotantis, ejusque tam ſolidarum quam fluidarum partium conſtitutioni, non convenientiores aptioresque Selteranis unquam inveni: ſiquidem hæ leviſſimas aquas, purumque ſal alcali continent, & vi elementi ætherei ſulphureique ipſis Pyrmontanis obſervantur temperatiores; adeo ut in ſubjectis tabe pulmonali, hectico calore, & corporis ob lympham ſalſam, ſcorbuticamque extenuatione laborantibus, per crebram experientiam omnibus aliis palmam præripuiſſe deprehendantur.

Ut vero ad alteram reſpondeam quæſtionem, numne cereviſiæ uſui absque hæmoptyſeos metu iterum adſueſcere liceat? crebra longaque docuit experientia, in chronicis, qui inveterarunt, affectibus, nihil præſtantius eſſe, nihilque reliquam curationem magis adjuvare, quam perpetuam a cereviſia abſtinentiam, & ei ſubſtitutum decocti temperantis, quod nec ventriculum onerat, nec difficulter emunctoria permeat, uſum. Rariſſima enim talis eſt cereviſia, quæ & ægritudini conveniens, & medica virtute prædita ſit; & quamvis ea nonnunquam detur, quæ morbo congruat, plerumque tamen aut nimis recens ac fœculenta, aut nimis vetuſta ſpirituoſa, & acidula, redditam corpori ſanitatem affligere deprehenditur. Cur ergo decocti, per longum tempus utiliter uſurpati, uſus jam omitti debet, atque cum cereviſia commutari? Neque tamen alienum foret, ſi ſub acidularum cum lacte mixtarum adſumtione ipſæ Selteranæ, quatuor partibus cum una vini rhenani combinatæ, aquæ ordinario potui inſervirent: hoc enim vinum, licet acorem quendam foveat, per ſal

earum

earum aquarum alcalinum ac lixivioſum adeo contemperatur, ut etiam ſub ipſa ſolius lactis cura tuto exhiberi queat.

Quod ſi vero tertiam quæſtionem, anne ex continuo aquarum potu hydrops, graviusve malum pertimeſcendum ſit diſpiciamus: tantum abeſt, ut in illis, quæ jam ægrum comitantur ſymptomatibus ex decoctorum aquarumque mineralium aſſiduo uſu tumori œdematoſo aut plane hydropi prænuntiando locus relinquatur; ut potius hoc medicationis genus, ſpiſſos, tenaces, mucidosque humores diluendo, vasculaque viſcerum minima reſolvendo & aperiendo, illis morbis præcavendis dici mereatur convenientiſſimum. Aliter res ſe habet, ſi hydrops primas jam egit radices, vaſorumque, quæ viſcera ingrediuntur, quædam obſtructio infarctusque præſto eſt: quæ corporis conditio impedit, quo minus juſto largior aquarum, diluentium ac humectantium exhiberi debeat quantitas.

Sed ad quartam denique quæſtionem: quæ cura hecticæ, phtiſi, ac ſcirrho viſcerum ex præſenti morbo tandem metuendis, debeatur, ne actu tandem eveniant? & annon conſultum ſit, medicinis quandoque intermiſſis, naturæ rem totam permitti? regero: non utique dari ſpecifica nec compoſita, certos morbos avertentia; omnemque præſervationis rationem ex corporis ægrotantis, & morbificæ cauſæ varia conſtitutione eſſe dijudicandum. Quanquam enim ea jam eruditorum, quam vulgi animis inhæreſcat opinio, naturam aut artem nobis ſuppeditare quædam medicamina, huic vel illi morbo ſpecifice opportuna: ea ipſa empiricæ medicinæ fucum arguit, & talia jactantem ignorantiæ ſuæ accuſat. Proinde tamen non cum iis facio,

 qui

qui aſſiduum remediorum uſum, maxime æſtiva calidaque nimis tempeſtate, ſuadent: at vero ſi omnia medicamina abolere, ſoliusque naturæ viribus fidere vellemus; deprehenſuros nos omnino vereor aut hanc morbo debellando minus ſufficientem fore, aut ea a medicinis abſtinentia morbum invaluiſſe, atque nimis altas & inexpugnabiles fere egiſſe radices. Commendata a me remedia naturæ ſunt quam maxime amica, & non niſi diætetica: hinc nec ullam naturæ inferent moleſtiam, nec felicem præſtabunt effectum, niſi temporis diuturnitate adjuta. Certus enim ſum, præſentem ægritudinem magis diæteticis, quam e pharmacia deſumtis auxiliis eſſe oppugnandam: quibus mentis tranquillitas, corporisque temperatum exercitium jungenda, omnis vero periculi metus probe excutiendus. Quibus prælibatis id adhuc monendum duxi, ut evitatis antea per 3. vel quatuor dies aere inimico, cibis crudioribus, animique pathematibus, ſub finem hujus menſis ex tuſa vena quatuor vel quinque ſanguinis emittantur unciæ: iisque rite adhibitis divinum affore auxilium, non dubito, ſed ex animo precor.

ULTERIOR MORBI RELATIO.

QUisquis ex adjecto medici conſilio ea cognoverit ſymptomata, quæ ægrum hucusque infeſtarunt: mirabitur ſane, illum penitus extenuatum & viribus fere confectum iis tolerandis fuiſſe parem: Quæ licet in dicto conſilio aliquantulum ſint expoſita; ea tamen hiſce litteris uberius explicare, haud alienum videtur. Poſtquam igitur anno 1728. potatis acidulis Selteranis vertiginis

tiginis inſultus valde gravis acceſſerat, ipſaque recruduerat hæmoptyſis: bini menſe Junio conſulti ſunt medici, qui venæſectionibus, laxantibus & temperantibus hos diros depulerunt affectus. Verum enim vero XI. calend. Septembris hora matutina decima prævio aurium ſuſurru tanta ægrum rapuit vertigo, ut animi ſimul inciderit deliquium, & ſenſuum, loquendique potentia quidem integra, ſpirationis tamen ſummam anguſtiam, extremorumque refrigerationem toleraverit. Abhinc tota hyeme lecto affixo, decima quavis matutina hora vertiginoſa rediit moleſtia, mox graviori, mox leviori æſtu ſtipata: quid? quod cruenta exſcreatio ab illo fere ad hoc usque tempus per intervalla ingruat; cujus acceſſionem XIV. Calend. Februarii anni 1729. tanta ſimul comitabatur humorum expanſio, ut febris inde accenderetur, a medico demum temperantibus ac roborantibus expugnanda medicinis. Vertigo autem eo frequentior erat, & a leviſſimis cauſſis, ipſoque alicujus libri intuitu, excitabatur: quæ tamen, æſtiva tempeſtate appropinquante, aliquantulum remiſit; & ſuccedentibus temporibus raro gravioribus adflixit invaſionibus, levioribus quotidie fere recurrit. Illæ ex humorum nimia commotione, internisque ſpasmis, præviis immoderato corporis motu, multa ſermocinatione atque exæſtuatione induci; quæ a retentis flatibus & ructibus augeri deprehenduntur, atque hoc caſu a corticum citri recentium maſticatione præſens ſubſequitur mali imminutio, cum ructuum promotione. His inſuper aurium per totam hebdomadam protracti tinnitus ſæpius junguntur. Elapſo proxime vere acidulis, per proximum ſexennium potari ſolitis, ſuperſedit, & infuſum theiforme ex ſpecie-

bus balſamicis bis quotidie, nec non jusculum cum radice ſcorzoneræ paratum, adhibuit: exinde vero crebras tenſiones, (jam quidem ſub larga muci expectoratione ceſſantes) ardoresque ac torſiones circa regionem epigaſtricam ſenſit, ad felleæ veſiculæ regionem usque protractas; quibus ſi flatuum moleſtiæ acceſſerint, in eadem regione ſenſus quidam percipitur, ac ſi interna ſpinis leviter lacerarentur. Ubi autumnus ingruit, ſucceſſerunt crebræ largæque muci, haud ſordidi quidem, per os ſputationes, primum levi ſcreatu redditæ, nocturnisque ſtipatæ ſudoribus; tum vero tuſſi promovendæ & emoliendæ, qua, ſatis miti, primo mucus ſolutus, dein leviſſima exſcreatione, matutino præſertim tempore, excernebatur, & ex ſiniſtro potiſſimum hypochondrio aſcendere obſervabatur: hic enim locus, multa reſtitante mucagine, acerbo aſſiduoque torquetur dolore; qui ea evacuata, paulo remittit, & in hoc latus decumbere iterum permittit. Neque vero minus eadem pituita, quandoque circa mediaſtini, ſternique regionem oriunda, per pectoris membranam aſſurgere percipitur, ac eo usque iis locis ardoris inferre ſenſum, donec fuit reddita: jungitur hiſce ſpirandi major ac olim, anguſtia, cubantem magis quam euntem adfligens, & pro reliquæ ægritudinis ratione modo gravior, modo levior. Ipſum quidem mucidum ſputum medicus, omnem pulmonum adhuc ulcerationem negans, ex ſcorbutica deducit putrilagine, ejusque cauſſam ab induratis meſenterii glandulis derivat; tuſſim vero epidemicæ adſcribit ſtragi: attamen veretur æger, ne ipſa pulmonum tabes aut jam præſto, aut in propinquo ſit, & quum pituitam ſputo redditam ex imo ventre circa eam, in qua chylus elaboratus

ratur, regionem oriri ac inde aſcendere percipit, omnem chylum in talem mucum mutari, hinc ad pulmones ferri, ibidemque, niſi affluxus divertatur, vaſa exulceraturum eſſe, ſibi perſuaſum habet.

Ceterum fluxu hoc per fauces tam copioſo, fonticuli, quos in pedibus gerit, fere ſunt exſiccati: alvi excrementa quotidie dejiciuntur, ſatis dura, præceduntque ſæpius atroces circa umbilicalem regionem ſpasmi; ea vero plane obſtructa, internus invaleſcit æſtus; quam ob cauſſam quater quotannis laxanre uti ſolet medicina. Lotium, abſente nimio calore, naturali redditur ſimile, nubecula ſalino-ſcorbutica, ſæpe ſedimento conſpicuum: pulſus quidem æqualis, juſto tamen celerior, & ſub ſpasmorum tempore debilis. Humorum accedentes commotiones ſequuntur oſſis ſacri dolores, hæmorrhoidum quaſi indicia; quibus ceſſantibus, multum pituitæ exſpuitur. Epulis ſupervenire ſolent ventriculi & ſiniſtri hypochondrii ſpasmodicæ conſtrictiones, nec minus capitis dolores, temporum, ſiniſtri maxime lateris, tenſiones ac pulſatiles pone aures motitationes. Frigus eſt maxime inimicum; capiti enim admiſſum prævio aurium ſuſurru vertiginem inducit: eadem, quæ exſcreatur, fertur quoque per nares pituita, matutino tempore cruentis intermixta ſtriis: ſub ructibus ipſa amara bilis fauces adſpirat; & coena plerumque parcior magis a moleſtiis immunis obſervatur, quam prandium, ſub quo multum voratur: ipſa vero diæta exactiſſima eſt. Mane theiforme aſſumitur decoctum, & inſuper decima hora jusculum ſorbillatur: calori vero præternaturali pulvis ex Hoffmanni conſultatoria deſumtus medicina opponitur, qui ſic ſe habet:

habet: Recipe lapidum cancrorum unciam dimidiam, cornu cervi philoſophice præparati, concharum, nitri depurati ana drachmas duas, cinnabaris rite præparatæ, ſuccini ana ſcrupulos duos, olei de cedro Italici guttas octo. M. capiatur veſperi aut ante epulas. Pediluvia, licet provido ſatis tepore adhiberentur, nihilofecius ex quo vertigine tentari cœpit, malum irritare videbantur; hinc iis, quotidiano uſu intermiſſo, quater quotannis utitur æger, maxime cum pedum frigus olim conſuetum jam remiſerit.

Hiſce denique malis Selteranas iterum opponere aquas ideo veretur, quoniam eas ante biennium hauſtas grave excepit ſymptoma, quo cordis motus fere interruptus, ſpirationi viam præcludere videbatur: quod vero an ipſi aquarum uſui, an potius gravi ſub illo mentis commotioni adſcribat, ambiguus hæret. Quare ſalutare iterum anhelat conſilium.

COPIA CONSILII A MEDICO QUODAM DATI.

VIr quidam, cujus temperamentum, ætas, vitæ genus, antecedentes morbi, illorumque curationes a Friderico Hoffmanno Med. Conſult. P. V. Dec. II Caſ. V. uberius exponuntur, per aliquot annos ſatis bene valuit, ſuisque muneribus rite fungi potuit. Ille circa anni 1728. æquinoctium unico vini hauſtu aſſumto cruentum iterum incidit ſputum: eoque per aquas Selteranas lacte caprino permixtas ac brachii venæſectionem debellato, Vto nonar. Julii denuo prehenſus, tendentes ſimul pungentesque

tesque in regione intercoſtali, hypochondriorum, dorſi & circa claviculas dolores percepit. Huic a ſuo medico hactenus uſitatis pectoralibus ac traumaticis ſublevato medicinis, cum & ego opem laturus requirerer: ipſum vehementi humorum ebullitione, volatico æſtu, gravique vertigine laborare deprehendi. Quamobrem pedum venis protinus tuſis, aſſiduum conſuetorum hucusque pediluviorum uſum commendavi, medicinas pectori opportunas & antiſpasmodica virtute præditas ex pulvere marchionis, lapidibus cancrorum, ſpermate ceti, caſcarilla, millepedibus, nitro arcanoque duplicato propinavi; infuſa theiformia ex herbis veronicæ, betonicæ, meliſſæ, millefolio, floribus bellidis &c. ac pilulas balſamicas exhibui. Nec ſine eximio ſymptomatum levamine hæc remedia in uſum fuere vocata. Verum enim vero cum more conſueto Vto Calend. Auguſti, cœlo auſtero ventoſoque equo feciſſet iter: veſperi gravis vertigo, animi conjuncta deliquio, ipſum prehendit; quæ nervinorum ac cinnabarinorum remediorum frequenti expugnata uſu, X. Calend. Septembris decima hora matutina tanta rediit vehementia, ut præter animi defectionem, tremulus maxillæ inferioris motus, idemque nec non debilis valde pulſus accederent, ac omnia mortem ſimulare viderentur. Quamvis autem & hæc acceſſio ex modo dictarum medicinarum uſu poſt aliquot horas remiſerit: nihilo tamen minus abhinc ad anni usque finem levis vertigo, calore mox volatico, mox continuo, ſanguinisque ebullitione ſtipata quotidie fere recurrit, tandemque naturæ magis quam artis ope aliquantulum evanuit. Ceterum cum ex inſigni ciborum appetentia, digeſtione fere integra,

 bono-

bonoque excretionum ſucceſſu, viſcera] labe quadam nondum adfecta conjiciam, & omne malum ſola humorum expanſione & enatis inde ad caput pectusque ſpaſmis ac congeſtionibus abſolvi credam: eo meum tendit conſilium, ut æger proximo vere venam in pede ſecandam præbeat, pediluviis adhibendis inhæreat, ſupra memoratarum cephalicarum & pectoralium medicinarum, infuſorum ſcilicet theiformium, & ad humorum nimios motus, nitroſorum, ſalium digeſtivorum uſui indulgeat, inque diætæ legibus rite obſervandis ſedulus pergat &c. d. 18. Jan. 1729.

RESPONSUM CUM CONSILIO.

DOcuerunt me transmiſſa & morbi hiſtoria & medici conſilium, quæ porro ægrum infeſtaverint adflictones & qualis exhibitorum in iis remediorum fuerit effectus. Quamvis igitur haud inficias ire queam, tam intricatam morbi conditionem rariſſime deprehendi: attamen malo hypochondriaco: aut ſpaſmodico flatulento, magna capitis nervorumque imbecillitate, ſputo cruento, virium ſummo defectu, ac inſigni humorum vitalium acrimonia ſtipato principales deberi partes, extra omne poſitum credo dubium. Quantis vero horum adeo inveteratorum morborum exſtirpatio ſubjecta ſit difficultatibus; illos, qui in arte ſoteria bene ſunt verſati, haud fugiet: uno enim ſymptomate mitigato, alterum inſurgit atrocius. Quicquid autem ſit, nullum in his malis præſtantius eſt auxilium, quam quod diæta & vitæ regimen ſuppeditant; quo quilibet, quid ſibi utile, quid noxium ſit, probe obſervet, hocque fugiat, illi indulgeat: quod curationis ſupereſt optime vero proximo, menſe Majo

præ-

præſtabitur. Ejusdem ceterum cum Medico, ante citati conſilii auctore, ſum ſententiæ: ille enim rem acu tetigit, & exigente neceſſitate præ aliis erit conſulendus. Quo vero etiam inſtante hyeme malo aliquod feratur levamen, illudque a gravioribus præmuniatur: ſua deo ut decoctum mox communicandum grati æque ſaporis ac eximiæ virtutis ſub epulis loco ordinarii potus, mane vero calidum ad menſuram dimidiam hauriatur. Sic autem paratur; cornu cervi raſpati binæ unciæ, uſti una, & radicis ſcorzoneræ una cum dimidia ex tribus aquæ menſuris per horam dimidiam decoquantur, tum percolentur, aqua colata cum tribus amygdalarum excorticatarum unciis ad emulſionis formam conteratur, & ut amœniori imbuatur ſapore, ſaccharo ac aqua ceraſorum nigrorum permiſceatur. Non minus quotidie, mane vel veſperi viginti harum anti-ſpasmodicarum pilularum devorentur: Recipe extracti florum chamomillæ, ſummitatum millefolii ana drachmas tres, rhabarbari, centaurii minoris, corticis chaccarillæ pulveriſati ana drachmam ſemis, cinnabaris rite paratæ ana duos ſcrupulos. M. f. l. a pilulæ ex ſcrupulo no. XX. Tum vero mitto pulveris mei præcipitantis portionem, cujus bini ſcrupuli, accedente ſanguinis ebullitione, metum hæmoptyſeos faciente, ex emulſione ſupra citata aſſumendi ſunt.

Denique omnis refrigeratio, cibi ſalſi acidique, omnes animi & corporis commotiones cane & angue pejus fugiantur: quæ ſi rite fuerint obſervata, de felici eventu nullus dubito.

CASUS XII.

De Vertigine ex ſtomacho.

PErilluſtris Comes annorum LVII. temperamenti ſanguineo-cholerici, ſtaturæ mediocris, conſtitutionis ſatis firmæ, capacioribus vaſis, nervisque inſtructus, juventutis ſuæ annis a morbis fere immunis vixit; procedente vero ætate variis capitis, ventriculique moleſtiis occupatus, & ab iis magis naturæ beneficio, quam artis ope liberatus fuit. Quadraginta ſex annos natus acuta febre per ſex fere hebdomades lecto affigebatur, & adeo debilitabatur, ut poſt ſatis longum temporis intervallum vires demum recuperaret; quæ febris tribus poſt annis, levioribus tamen ſymptomatibus ſtipata, iterum infeſtavit. Anno 1723. ſcabies ſicca pruriginoſa cutim obſidere cœpit tanta pertinacia, ut omnibus ſanguinem purificantibus, aliiſque medicinis irritis, ipſisque Pyrmontanis aquis bis nequicquam potatis, per integrum triennium moleſtam intulerit affectionem. Hanc tandem fugatam bona per binos annos excepit valetudo, niſi quod graves quandoque ſub regiminis adminiſtratione animi commotiones acceſſerint: quæ ne bilioſas ſordes ventriculo relinquerent, emetica remedia ſemel aut bis quotannis, haud ſine inſigni muci evacuatione ac ſalutari effectu adhibere ſuevit. Nihilo tamen minus his per intervalla vertiginoſi demum inſultus, primum leviſſimi, paulatim vero adeo invaleſcentes irrepſerunt, ut proximi anni menſe Junio illuſtriſſimus, epulis finitis, hilaris ac op-

optime valens ex improviſo gravi vertigine ſubito raptus, ad terram concidiſſet, niſi aſſidentes ipſum continuiſſent atque ſublevaſſent: quam gelidiſſimi ſudores, membrorum tremores, omniumque partium emortuales quaſi rigores cum vomitibus acris acidiſſimæ ſaburræ repetitis exceperunt. Hinc artus fricabantur, iiſque incaleſcentibus ſanguis è pedibus large mittebatur; quo factum ut intra paucas horas prorſus ad ſe rediret. Vix autem ſex præterlapſæ erant ſeptimanæ, cum eadem adflictio, eadem periodo depulſa, recrudeſceret: & denique ingraveſceret, ut trium ſpatio menſium ter quoque longe citior ac vehementior recurreret, nullasque ſuæ acceſſionis præmitteret notas: ſub qua ratio ſenſusque manent quidem illæſi, capiti vero gravitas ac temulentia quædam relinquitur. Jam eò perductum eſt malum, ut nulla dies ab eo, licet plerumque mitiori ſit immunis, & hinc omnis lectio, meditatio, ſubitanea corporis gyratio, capitisque ad terram inclinatio ſtudio evitari debeat.

Sub hoc rerum ſtatu perilluſtris æger mentis commotionibus maxime expoſitus eſt, aſſiduoque mœrore cruciatus; adeo ut ſæpius anxiis turbetur ideis, & ad ſuſpiria facillime moveatur. Somno gaudet ſatis profundo; quorum integra eſt adpetentia, ordinario dimidiam vini rhenani menſuram, quandoque Hungaricum Tockæanum interponere ſuevit, per omnia ceterum ſanus. Venas in pedibus bis quotannis circa utraque æquinoctia ſecandas biſque corpus ſcarificandum præbere ſolet: Pyrmontanis autem acidulis, quibus olim ſæpius erat uſus, noviſſimo biennio ſuperſedit, numne eas aut forſan alias inſtanti vere adhibere congruum ſit, doceri avet. Lotium per proximas abhinc ſeptimanas redditur valde

tur-

turbulentum, lateritio ſedimento conſpicuum, quod ad matulæ latera rheumaticam materiam largiter alluit. Nec denique ſilentio prætereundum, ſub vertiginoſis acceſſionibus liquorem quendam vomitu reddi, aquæ forti ſimillimum, fauces excoriantem & lintea arrodentem. Quamobrem ne moleſtum hoc malum graviora inducat damna; ſalutare efflagitatur conſilium, ac morbo funditus debellando congruum auxilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Illuſtriſſimi comitis adflictionem dum probe ac penitius examinavi; illam gravi vertigine a ſpaſmo imi ventris, maximeque ventriculi inducta abſolvi deprehendo: quo ſcilicet cruor vitalis ad caput magno impetu propulſus, illius vaſa ſui ſtagnatione graviter diſtendit, & niſi tempeſtiva feratur medela, futuræ apoplexiæ metum omnino incutit. Ab eadem enim earum partium diſtentione, quæ ex crebris mœroribus, & clandeſtinis ærumnis majus acquiſivit pabulum, inſignis acor & multa bile permixta acrimonia, quæ ventriculum & duodenum inteſtinum obſidet, ſuos mutuatur natales. Neque minus humorum vitalium eximium mucidis ſordibus, ſcorbuticisque ſalibus inquinamentum ſubeſſe, non ſolum urina ſignificat, verum etiam pruriginoſa, quæ olim cutim ſatis diu occupavit, ſcabies teſtatur. Hiſce vero ægritudinibus diætæ potiſſimum vitia viam ſtraviſſe arbitror: hinc pro ſanitate recuperanda ſuadeo, ut excellentiſſimus æger omnes ſpirituoſos potus, cereviſias valde lupulatas, calidiora maxime Tockæana vina, morbis capitis vertiginique admodum inimica omni ſtudio fugiat; & pro ordinario potu ſolam aquam, aut potius

Sel-

Selteranas acidulas, quarum binæ tresve partes cum una vini rhenani generoſi ſint permixtæ, hauriat. Dein omnem curam eo dirigendam puto, ut inſignis acrimonia, ac cauſtica bilis, quæ hepatis, pancreatiſque obſtructorum vitio enata, animi vero commotionibus concitata videtur, corrigatur æque ac eliminetur: priori ſcopo optime ſatisfaciet pulvis hic: Recipe lapidum cancrorum, pulv. marchionis ana unciam unam, ſuccini præparati, nitri purificati ana drachm. unam cum dimidia. M. f. pulvis, cujus drachma quavis veſpera ante lecti introitum ex aqua fontana capiatur: alteri fini impetrando præſtantiſſimus erit rhabarbarinus pulvis, e. g. Recipe rhabarbari alexandrini, lapidum cancrorum ana ſcrupulos duos, nitri purificati grana decem; qui ſemel ſingula ſeptimana mane ex aqua vino nupta ſumatur, eique ſuperingeratur decoctum Coffee. Tum vero venæ in pedibus præſenti mox tempeſtate, dein Junio menſe, & octo ſemper cruoris unciæ emittendæ; pedes ipſi ab omni frigore muniendi, & inmoderato ſemper calore conſervandi, hinc ſæpius intemperata pediluvia veſpere immittenda ſunt, & denique cœna parciori utendum. Quod ſi autem vernale tempus acceſſerit, Selteranas aquas in uſum vocandas perquam commendo; quas adhibendi modum tum docebo. Ceterum a nimio medicaminum, maxime calidiorum, quæ vulgo capiti ventriculoque confortandis exhibentur, uſu omni modo dehortor: & ſi commendatæ methodo diætæ, cujus neglectus omnem medicinarum vim reddet irritam, exacta jungetur ratio; haud dubito, quin eximium mali levamen ſit inſequuturum.

CASUS XIII.

De Sereniſſima ex affectione hypochondriaca & Vertigine laborante.

SEreniſſima quædam perſona XXXIV. annorum, temperamenti phlegmatico-ſanguinei, habitus corporis inter macilentum & ſucci plenum medii, tenerrimæ ac valde ſenſibilis conſtitutionis, extra matrimonium vivens, a multis jam annis, autumnali maxime, hyemalique tempeſtate acerbos capitis dolores, catarrhales defluxiones, tonſillarumque inflammationes, & has quidem ultimo abhinc triennio ex uſu ejusdam pulveris ſalini fere evaneſcentes, nec non ſpaſmodicas ſiniſtri potiſſimum lateris, olim atrociores toleravit tenſiones. His noviſſima hyeme perpetua quidem, mane vero decima, veſperi quinta circiter hora adeo ingraveſcens, ut ſubito deſidere teneretur, vertigo acceſſit, ægrotamque impedivit, quo minus in publicum prodire valuerit; quid? quod inſuper ventriculi ardor, occipitis frigidulus ſenſus, & proximis aliquot diebus crebra ſalivæ nimium acris, internasque faucium partes arrodentis ſputatio tanquam moleſti jungantur comites. Appetitus integer, ſæpius juſto major, ut hauſto mane decocto herbæ Theebois aut fabarum Coffée lacte permixto, panem bis coctum aſſumere teneatur. Venas in pedibus per XVI. jam annos, prima quidem vice, ob diros capitis dolores, ſingulo ſemper menſe Majo haud ſine eximio levamine aperiendas præbere ſuevit: a calidioribus vero medicinis inſignes humorum

incurrit

incurrit commotiones, quas pulvis Hallenſium antiſpasmodicus plerumque ſedavit, inſuperque in mitigandis quoque ſiniſtri lateris tenſionibus, alvoque tantum non ſemper ſegni aperienda præclaros exſeruit effectus. Locum ordinarii potus per ultimum quadriennium vinum rhenanum æquali portione cum acidulis Pyrmontanis combinatum, & ad quartam menſuræ partem quotidie hauſtum ſupplevit; unde quoque longe melius, quam olim habere cœpit. Menſium denique fluxus in quantitate pariter ac qualitate integer, juſto recurrit tempore. Quum itaque ſplendidiſſima ægrotans hisce malis minerales opponere aquas decrevit: ſcire avet, futuræ ſint convenientiſſimæ, quave ratione adhibendæ?

CONSILIUM.

INtellexi ex transmiſſa morbi, qui Sereniſſimam perſonam infeſtat, hiſtoria, quales hæ fuerint ægritudines, ſimulque quæſtionem, quæ iis medicatæ aquæ fututæ ſint optimæ? propoſitam deprehendi. Hiſce ergo conſulturus malis, omnia capitis ſymptomata tam vertiginoſa, quam catarrhalia ex mala omnino digeſtione originem traxiſſe arbitror. Ventriculus enim multis acribus, acidisque ſordibus onuſtus non ſolum vehementioris appetentiæ, ardoris, ac lateris ſiniſtri tenſionis, olim magis adfligentis exſiſtit cauſſa: verum etiam acida illius ſaburra, abſoluta concoctione, longe acrior reddita membranam ſtomachi nerveam vellicat, & vi conſenſus, quo partes nervoſæ invicem gaudent, vertiginem & tenſivas capitis ſtricturas excitat. Neque vero minus idem digeſtionis vitium, hinc-

que enata ventriculi acrimonia ſpiſſos impurosque gignit humores, qui malis recenſitis majus pabulum ſuppeditare valent ac augmentum. Hinc enim prima hypochondriacæ adfectionis ponuntur rudimenta, ſuccorumque vitalium per abdominis viſcera circuitus difficilior redditur ac impeditior.

His ſuppoſitis curatio quoque erit adaptanda; quæ, quo felicior evadat, ante omnia exactam diætæ requirit obſervationem. Cibi enim acidi, dulces, lacticinia, poma, ſimilaginea; animi commotiones ac mœrores; frigorisque liberalior admiſſio quam longiſſime ſunt fugienda: contra vero cœna fit parcior; corpusque, ne ſit vita ſine motu deſes, binis circiter ante epulas horis aut curru vehendo aut obambulando placide moveatur. Potui ordinario loco Pyrmontanarum, Selteranæ vino rhenano permixtæ acidulæ, ob earum alcalinum principium feliciori inſervient effectu: nec opera ludetur, ſi ad humores a capite derivandos, veſperi temperata pediluvia ex aqua pluviatili, furfuribus tritici & tantillo lactis parata adhibeantur. Præter has vero diætæ regulas, acrimoniæ involvendæ, ventriculoque confortando præſtantiſſimus erit hic pulvis, aut matutina decima aut veſpertina quarta hora ex hauſtu aquæ fontanæ capiendus: Recipe lapidum cancrorum, matris perlarum, pulveris marchionis ana drachmas duas, tartari vitriolati, magneſiæ albæ ana drachmam unam, nitri depurati drachmam dimidiam, olei de Cedro Italici guttas VIII. ſachari Canarienſis ad pondus omnium. M. D. S. Pulver zu einem halben Quentlein auf einmahl. Neque minus e re erit, mane quasdam ſcutellas decocti Chocoladæ tenuioris, aut Théebois

for-

ſorbillare; ſub epulis vero ultimo hauſtu 80. vel 90. guttas Elixirii balſamici temperati aſſumere, quod ſic ſe habet: Recipe extracti abſynthii cardui benedicti, myrrhæ electæ, ſuccini, ſalis tartari ana drachmas duas, corticum aurantiorum unciam unam M. & digere cum libra vini Hispanici aut Hungarici.

Alvi vero obſtructioni nihil convenientius opitulabitur, quam vel enematum adplicatio, vel pilularum mearum aut Stahlianarum frequens uſus: nec incongruus erit pulvis Hallenſium antiſpasmodicus, humorum ebullitioni oppoſitus. Externe capiti confortando egregiam opem feret ſequentis cucuphæ perpetua capiti impoſitio: Recipe radicis ireos florentinæ unciam unam, ſuccini, benzoes electæ, ſtoracis, cariophyllorum aromaticorum ana drachmas duas, herbæ majoranæ manipulum unum, florum lavendulæ, anthos, chamomillæ romanæ ana pugillos quatuor. M. f. pulvis. D. S. Species zum Kräuter-Mützgen. Denique medicatarum aquarum, menſe Junio adhibendarum, uſum ſatis ſalutarem fore credo; inter quas Schwalbacenſes acidulas, ſubtiliores longe Pyrmontanis, iisque efficacia haud cedentes, convenientiſſimas judico: Harum enim ordinaria doſis mane haurienda, ſub epulis autem Selteranæ vino rhenano mixtæ bibendæ, ac ex his commendatum ſupra balſamicum elixirium aſſumendum. Quæ ſi rite obſervabuntur; felicem inde effectum & ſpero & apprecor.

C A S U S XIV.

De Rara Lipothymiæ ſpecie in ſene.

GEneroſiſſimus vir, ſeptuagenario major, gravioribus ac perpetuis fere, uti ſemper, ita præcipue per aliquot dies obrutus negotiis, die quadam Sabbathi ſacris interfuit; quibus finitis, rus petiit, atque redux factus ea veſpera hilaris ac optime valens lætos cum filiis ſociavit ſermones. At circa ſeptimam circiter veſpertinam horam ſine evidenti occaſione tanta ſenſuum obnubilatio ipſum prehendit, ut nec videre, nec audire, nec loqui, nec cognoſcere quicquam valuerit. Circumſtantes filii attoniti morbi acceſſionem ſubeſſe rati, protinus & medicum & verbi divini miniſtrum accerſi curant: quorum ille aquis apoplecticis fruſtra naribus admotis, & ipſis veſicatoriis irrito conatu adplicatis, nullum fere arteriarum animadvertens motum, ægrotantem una cum Paſtore tanquam mortis candidatum hora nona dereliquerunt. Hora duodecima revertens medicus, eundem deprehendit morbi ſtatum; niſi quod externi artus fortiter agitarentur, totumque corpus ſudore gelido ac copioſiſſimo fere difflueret; hinc iterum triſtis abiit. At enim vero haud ita multo poſt æger ex alto quaſi ſopore excitatus ad ſe redire cœpit, & interrogatus, quomodo haberet? non niſi placido profundoque ſe gaviſum fuiſſe ſomno reſpondit: cujus cupiditate raptus, iterum obdormivit, & mane ſponte expergefactus,

factus, ſequenti non ſolum die Lunæ ſatis alacer viſus a multis inviſebatur; verum etiam noctem, quæ excepit, tranquillo confecit ſomno, dieque Martis eadem alacritate accedentium conſortiis amicorum interfuit. Horum autem omnium, quæ his acta fuere diebus, nulla prorſus ipſum ſubiit recordatio; donec Mercurii demum die omnium fieret conſcius, ac progrediente tempore integræ reſtitueretur ſanitati. Medicus hunc affectum ſpirituum ex aſſiduis negotiis factæ conſumtioni attribuit: & ægrotans potiſſimum doceri avet, num forte hujus mali recrudeſcentes timendæ ſint acceſſiones?

JUDICIUM MEDICUM.

QUem ex miſſis litteris generoſiſſimi viri cognovi morbum, adeo eſſe comparatum ingenue fateor, ut mihi ultra XL. annos medicinam facienti nondum obvenerit: licet haud rara ſint exempla eorum hominum, qui ex inſigni poſt toleratas febres acutas infirmitate altos inciderunt ſopores, iisque ſuſcitati haud inconcinnos equidem cum aliis miſcuerunt ſermones, & ad quæſita rite reſponderunt; attamen recuperatis viribus omnium fuerunt inſcii. Neque vero minus affectus ille ad mentis defectiones, quas Lipothymias vocant, referri poteſt: quæ a virium non juxta veteres vitalium, ſed potius animalium nervis & cerebro vehitur, defectu quodam, aut ſaltem ceſſante & ad tempus ſufflaminata ſecretione ac influxu in organa ſenſuum; vel ſi mavis, ex magna vaſorum & ſubſtantiæ cerebri imbecillitate & atonia natales ſuos mutuantur. Eminus autem ad hoc morbi genus in ſenili

 maxi-

maxime ætate multum diſponere videtur irrequieta illa diurna nocturnaque mentis fatigatio: quæ ſicuti animæ aciem adauget, ita quoque corporis vigori enervando admodum opportuna deprehenditur; & quum tantis mentis laboribus tam provectæ ætatis homines raro indulgere obſervantur: ipſi etiam tales morbi rariſſimi occurrunt. Quibus ſuppoſitis cum ſpirituum duntaxat inopia huic malo præbuit originem: haud mirandum eſt, iis mora temporis, maximeque cordialium ac analepticorum uſu refectis, naturam quoque refocillatam fuiſſe; neque ideo recurſus illius adeo pertimeſcendus erit, niſi forte aſſiduæ mentis cogitationes, eæque occaſiones, quæ vires dejiciunt, iterum acceſſerint omni modo fugiendæ. Ipſe egomet ſatis deprehendi, imbecillam ſenectutem minus aptam eſſe illis laboribus tam corporis quam animi perficiendis, quos alacris juventus facillime peragit; ac recte dixiſſe Hippocratem arbitror, quod æquam inter vires & labores, cibum ipſum ac potum ſervare oporteat proportionem. Præterea vero ſenibus nihil magis curæ cordique eſſe debet, quam ut ventriculo, ejusque vi concoctrici robur addant: cui ſcopo optime ſatisfaciet Elixir meum ſtomachicum, ſæpius quidem & alternis diebus XX. tantummodo guttis capiendum: aromata enim & ſpirituoſa, uti illis ſunt proficua, ita nec larga ſimul aſſumenda doſi. Eandem quoque cautelam vini requirit uſus; quod licet ætate provectioribus vires egregie corroboret, eamque ob cauſſam lac ſenum appelletur: attamen & parca quantitate & generoſum, quale eſt Hungaricum, potari debet. Quod reliquum eſt, excellentiſſimo viro ut Deus vitam diu ſervet incolumem, eſt quod ex animo precor.

CASUS

CASUS XV.

Num in Affectu ſoporoſo uſus Carolinarum conferat?

GEneroſus vir, XLVI. annos natus, calidioris quidem ac ſtrictioris temperaturæ, conſtitutionis tamen vividæ ac integræ, anno 1712. Principem quendam in itinere comitatus, dolente pedis ſiniſtri tumore prehendebatur. Derivabat hunc primum a multa pedum ſtando eundoque defatigatione non minus, quam pernionibus calcanei diuturnis, omni fere hyeme exulcerari ſolitis: quum autem ille aliquot ſeptimanis cum immani ſæpius dolore inhæſit, a medico, cujus, donec vivere deſiit, conſilio uſus fuit pro podagrica acceſſione habitus; ſibique relictus absque medicinis ſponte evanuit. Sequentis 1713. anni menſe Majo accidit, ut dum noctu iter faceret, & currui ex viæ inæqualitate memorato revehendo ipſe manum admovere deberet, ex hoc labore ſudore perfuſus, mox vero refrigeratus, pectoris inciderit defluxionem, ac crebra tuſſi, raucedine, anhelitusque difficultate vexatus fuerit. Remiſerunt autem hæ moleſtiæ & adhibitis medicinis, & accedente podagra mitiori; ægerque pro confirmanda ſanitate per binos annos Pyrmontanis ac Amaſianis uſus aquis, præter ſpirandi levem anguſtiam egregie valere cœpit. Sed anno 1714. Auguſto menſe cruor darcus ex venis in anum explicatis ſtillavit: qui fluxus primum dyſentericæ dejectioni,

tum temporis epidemicæ, tribuebatur, pilulisque adſtringentibus bis oppugnabatur; errore vero detecto nullo modo quidem turbabatur hoc hæmorrhoidale profluvium, attamen mox ceſſavit, & non niſi ſub Septembris finem unica rediit vice. Abhinc autem fere artuum aſſidua gravitas, pectoris moleſtia, ſomnique naturalis major cupiditas acceſſere; quæ ſymptomata, interveniente nonnunquam podagrico dolore, protinus quidem remiſerunt, hoc tamen vago, & licet redierit, vix per horulam incerto loco infeſtante, pejora evaſerunt. Præcipue auxit ſomni deſiderium; cui, cum ſub anni 1715. finem venando humores graviter commoviſſet, capitis pulmonumque variæ deſtillationes, coryza, tuſſique manifeſtatæ, labiorum intumeſcentia mox efflorescentia, & catarrhalis febris ſupervenerunt. His licet varias oppoſuerit medicinas, tantum tamen aberat, ut malo tulerint ſuppetias, ut potius anhelitus ille difficilis, viriumque decrementum cum reliquis ſymptomatibus per aliquot hebdomadas magis fere increverint: quibus demum veſicantia pedibus adplicata levamen quoddam addiderunt, aſthma vero & præternaturalem ſoporem haud penitus exſtirparunt. Hinc enim non ſolum nocte, verum etiam hora decima matutina accedens multis ludibriis, corporis agitationibus, vehementi ronchو, largoque ſudore moleſtus eſt, & finitus gravem cordis palpitationem poſt ſe trahit. Oppugnavit ergo hæc mala Egranis Pyrmontanisque acidulis noviſſima æſtate in uſum vocatis, tantumque effecit, ut ſopor æque ac difficilis ſpiratio, membrorumque inſignis torpor ad aliquot fere ſeptimanas remiſerint; nulla tamen valetudinis conſtantia: ſiquidem ſymptomata

recen-

recenſita, repetito fruſtra inſequente autumno dictarum aquarum uſu, magis invaluerint. Somno enim nunquam ad ſatietatem frui poteſt; & quanquam ad 8. vel 10. horas fuerit protractus, tanto languore, perpetuo dormituriens adficitur, ut ſub ipſa ſæpius matutinarum precum recitatione iterum obdormiſcat: quibus denique totius ferme corporis dolor & tenſio, ac ſi fuſtibus percuſſus eſſet, ſociantur: matutino quoque tempore multi ante oculos verſantur vapores, quos autem aſſumtum theiforme, aliudve decoctum cito dispellit; & denique ciborum appetentia nullo laborat vitio. Neque vero ignorari oportet, ægrotantis generoſæ familiæ proprium veluti ac hæreditarium eſſe hydropem; cujus initia ipſe jam deprehendit: ſiquidem non ſolum abdomen ſæpius diſtenditur; verum etiam poſt aſſumta purgantia virideſcentis ichoris multam reddit copiam, ipſumque ſit tenuius. Ceterum bis quotannis venam in pedibus incidendam præbere ſuevit, ex qua cruor valde rubeus, ſiccior ac ſcorbuticus mittitur: inde quidem revocari videtur arthritis, at juncturis aliquantulum excruciatis, mox inſidioſa recedit. Corporis motus, maxime per equitationem malo admodum conducere, nimiumque ſomni deſiderium imminuere obſervatur: pedes autem omni veſpera tument, digitique impreſſi veſtigia relinquunt, tumore ſuo anhelitus libertatem reſtituentes. Has ægritudines præſenti 1719. anno non medicatis aquis, ſed variis decoctis ex appropriatis herbis confectis, ſpiritibus volatilibus aliisque medicinis, omni autem effectu deſtitutis oppugnavit: & hinc conſilium petit, num futuro vere acidulæ Carolinæ, aut quæ aliæ ſint profuturæ?

CONSULTATIO.

EX iis, quæ de præſenti caſu tranſcripta ſunt intellexi, omnem calamitatum, qua generoſiſſimus vir premitur, catervam in nimia ad ſomnum proclivitate variis ſymptomatibus concomitata conſiſtere: ſoporem enim illum gravibus inſomniis, motitatione corporis, inſigni dolore, ſtertore, largoque ſudore vitiari, expergefacto cor vehementer palpitare, ſomni deſiderium inſatiabile, perpetuamque ad illum eſſe proclivitatem, iisque omnibus artuum atque totius corporis immanes cruciatus, contuſionis ſenſum referentes jungi, ample ſatis percepi. Hinc autem clariſſime patet, cerebrum ejuſque membranas non minus quam univerſum nervorum genus potiſſimum lædi; ſeroſumque laticem ex humoribus largiter ad caput compulſis ſeparatum, & dictis cerebri membranis nervorumque principiis inhærentem, recenſitarum proximam cauſam exiſtere adflictionum. Namque omne & ſoporis & ſpirationis vitium nimia humorum vitalium ad caput & pectus congeſtioni natales ſuos debere; hanc vero ex ſpaſmodicis flatulentisque imi ventris, maxime inteſtinorum moleſtiis originem trahere omnino arbitror; quas & hæmorrhoidum impeditus fluor, & hinc enata cruoris circa has partes ſtagnatio, & arthritica materia intus retenta excitaverunt. Quis enim hæc negabit, qui attendet pectoris æque morbum ac ſoporem profundum ex recrudeſcentibus pedum doloribus, aut imminente ſanguineo per anum fluxu inſigne reportaſſe levamen? Quisnam, qui multas flatulentias, ſpaſmos, alvique obſtructiones, & egregiam in hiſce malis Pyrmontanarum & Egranarum acidularum efficaciam intuebitur,

non

non primariam horum vitiorum cauſam in abdomine ac inteſtinorum canali mecum collocabit? Omnibus vero hiſce adflictionibus primam anſam dediſſe videtur cruentæ excretionis pro dyſenterica habitæ, per adſtringentes pilulas cohibitio ac plenaria ſuppreſſio; hanc enim protinus torpor, difficilis anhelitus, ſomnique inexplebile deſiderium exceperunt. Quorum ſymptomatum exſtirpatio quanquam venarum ſectionibus, laxantibus, derivantibuſque medicinis, ſub primo acceſſu inſtitutis, abſolvi fere potuerit: iis tamen neglectis malum increvit, & jam potiſſimum in quæſtionem venit, num illi tollendo Carolinæ ſint profuturæ acidulæ?

Neque vero eas diſſuadere poſſum. Namque licet omnes fere minerales aquæ, maxime Carolinæ, tanquam duriores aliiſque ponderoſiores per cerebri vaſa difficilius paulo vehantur, adeoque illis ejusdem affectibus, quos feroſa produxit colluvies, potius nocere quam prodeſſe, & plerumque ſomnolentiam inducere ſoleant: attamen pectoris oppreſſionem & ſoporoſum affectum, qui noſtrum ægrum vexant, ex cruoris circa imi ventris viſcera ſtagnatione, primarum viarum diſtentionibns, atque podagræ & hæmorrhoidalis excretionis retentione originem ſuam habere eſt animadvertendum. Hinc cum longa mihi compertum ſit experientia, congruum harum thermarum uſum & in revocando hæmorrhoidali fluxu, & in foras pellendis arthriticis podagricisque motibus, & denique in ſpaſmis ac flatulentiis primarum viarum, viſcerumque imi ventris infarctibus expugnandis eſſe præſtantiſſimum ac fere divinum: haud facile video, cur diſſuadenda ſit earum potatio, ac magis, cum jam Pyrmontanæ & Egranæ eximiam exſeruerunt virtutem. Verum enim

vero cum binæ potiſſimum inter fontes Carolinos reperiantur aquæ, interno æque ac externo uſui opportunæ, ordinariæ nimirum, quas den Brudell vocant, & molares, den Mühlbrunnen: harum uſum in præſenti morbo illis præferendum conſulo. Differunt enim hæc ſtillicidia & elementis & virtutibus: prius quippe, cujus a plus quam centum annis ordinarius eſt uſus, inſignem ſcaturit ferventium aquarum quantitatem; multaque fovet principia tum ſalina alcalina neutra, cum terras calcareas martiales, quæ ochræ nomine in canalibus, quas perfluit aqua, promte copioſeque in tophaceum concreſcunt lapidem: quorum principiorum una earum libra poſt evaporationem unicam ſuppeditat drachmam.

Alvum movent hæ thermæ ad ſedes quinque, ſex, aut plures; cum vero ob largam terreſtrium particularum copiam crudæ ſint ac ponderoſæ, difficilius per corporis habitum tranſire obſervantur; & hinc in ſpongioſis maxime corporibus pedum aliqualem relinquunt intumeſcentiam. Eandem quoque ob rationem difficilius per caput progrediuntur, & in iis affectibus, qui ex atonia & debilitate cerebri ac nervorum oriuntur, magis obeſſe, torporemque ac ſomnolentiam inducere deprehenduntur. Externe autem inter balnea adhibitæ adſtringentem exſerunt efficaciam; dum cutim mirifice conſtringunt, tumores diſcutiunt, repellunt, omnesque cutis ſordes, maxime ſcabioſas, quin & ulceroſas citiſſime exſiccant.

Contra vero longe alia molarium thermarum eſt indoles. Harum enim internus uſus ante XX. annos nemini adhuc innotuerat; ſed olim equi male habentes iis lavabantur, ac demum ab hominibus inter balnea duntaxat adhibebantur. Cum autem XX. abhinc annis primum Carolinos fontes

cceſſiſſem, eorumque omnium elementa ac irtutes accurato indagaſſem examine: hos moares longe ſubtiliores levioresque aquas, puriora alia ac minorem terreſtrium & calcarearum particularum copiam vehere, quam quidem ante memoatas thermas mox deprehendi. His enim tepidiores unt, & majori quantitate aſſumi queunt; ſaporem nagis martialem exſerunt; ex gallarum pulvere bſcuriori imbuuntur colore; ipſasque ſapiunt cidulas, quarum calefactarum nomen omni meentur jure: nec denique tantum ochræ, tophaceique lapidis ad canalium balneorumque latera deponunt, ac priores, eoqne præclariorem ſui levitatem ac ſubtilitatem ſufficienter demonſtrant.

Non minus quoque virtutes molarium aquarum longe ſunt præſtantiores: alvum enim copioſius ducunt, nec tamen caput aggravant; nec torporem relinquunt; nec tumores excitant, nec in balneis uſutpatæ repellentem vim exſerunt. Ipſe ego primum earum præſtantem efficaciam in meo corpore expertus, illas prioribus prætuli, & medicis æque ac multis illuſtrioribus ægrotis admodum commendavi; qui etiam majorem inde utilitatem in malo hypochondriaco, affectibus nervorum ac hæmorrhagiis perceperunt, quam quidem ordinarius fons hactenus præſtiterat.

Hoc harum thermarum diſcrimine explicato, ipſe facile generoſiſſimus æger judicabit, quare molares ipſi convenientiſſimas ordinaverim. Ipſa vero curatio hac potiſſimum ratione erit inſtituenda:

Altero poſt acceſſum die veſperi capiantur viginti pilularum mearum balſamicarum; ac poſtridie aquarum potus inchoetur adeo ut matutino tempore intra unius horæ ſpatium primum

XIV.

XIV. vaſcula (quæ binas Hallenſium menſurarum circiter adimplebunt) ſequenti die XVIII; tertio XXV.; quæ niſi quinquies ſexiesve alvum moverint, quarto XXX, totidemque ſequentibus ad nonum usque diebus hauriantur; veſperi vero pediluvium ex iisdem aquis confectum adhibeatur. Transactis hisce 9 diebus per biduum mane balneo immittatur corpus; tum adſumtis iterum veſperi pilulis, eadem potandi ratio, protinus a XXV. vaſculis inchoando per 8 dies repetatur: quibus præterlapſis rurſus per biduum in balnea deſcendatur; hinc prior potatio ſeptem continuis diebus inſtituatur, & denique balnea ſubjungantur. Omnibus abſolutis corpus hoc laxante, quod licet purgantibus ſit vacuum, tamen reſtitantes adhuc in inteſtinis, glandulis ac vaſculoſo corporis habitu aquoſas mucidasque ſordes egregie ducet, purgetur: Recipe mannæ electæ uncias tres, foliorum ſennæ ſ. ſt. cremoris tartari ana drachmam unam ſemis, eoque leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quinque; colaturæ adde extracti rhabarbari, nitri depurati ana grana decem; aquæ cinamomi unciam ſemis. D. S. Potio laxans, cujus una mane, & interjecto juſculi avenacei potu poſt horam dimidiam altera capiatur portio. Subinde vero eſſentia corticum aurantiorum balſamica, æquali pondere cum tinctura gentianæ rubræ combinata ad LX. guttas aut ante epulas aut ſub iis ſumta egregiam feret opem.

Quæ ceterum victus ratio ſub his medicationibus habenda ſit, eo magis jam non explicabo, cum ample ſatis ac exacte in tertia ſcriptorum, quæ edidi, diæteticorum parte, ubi de rationali mineralium aquarum uſu eſt expoſitum, memoriæ ſit prodita. Neque vero ignorari oportet, ægro,

prius-

priusquam Carolinas accedit fontes, venam in pedibus ſecandam, & ſeptem vel octo cruoris uncias emittendas eſſe.

His adhibitis mihi fuit nunciatum, generoſiſſimum virum ſub ipſo quidem thermarum uſu graves ſoporoſæ adflictionis acceſſiones toleraſſe, ab iis autem abſoluta curatione fere immunem evaſiſſe, corporis proceritatem diminutam fuiſſe, tantumque vigoris acceſſiſſe, ut per tres horas obambulare, ipſosque montes aſcendere valuerit; ipſam denique anhelitus difficultatem penitus evanuiſſe.

CASUS XVI.

De Inſultu apoplectico, cum Reſponſo, an in eo thermarum Carolinarum uſus ſit ſalubris.

SI morbum intueor, cujus hiſtoria mecum fuit communicata, ut mentem meam, num Carolinæ ipſi forent congruæ, aperiam; maxime ſi noviſſimam illius acceſſionem, qua arteriis adhuc pulſantibus, oculis rubentibus, toto corpore calente, ægro per binas horas omnis ſenſus cum motu periit, & abhinc dextri lateris artus priſtino rigore ac firmitate orbati, memoriæque vis imminuta fuit: eam minime a mentis defectione derivare, ſed potius inter morbi attoniti primordia recte collocare mihi videor. Hujus enim tres fere ſunt gradus: ſub quorum primo leviſſimoque humores vitales ab extimis & infimis corporis regionibus vi vehementiſſimarum diſtentionum ad caput, ejusque tam externas partes per carotides

tides exteriores, quam per has interiores ad cerebrum, hujusque membranas magno impetu compelluntur, expanſisque harum partium vaſis libero circuitui remoram injiciunt. Tum vero inhærente hac cruoris ſtagnatione ſenſus interni æque ac externi pereunt, eaque paulatim diſcuſſa ſenſim reſtituuntur. Et hæ ſunt fere acceſſiones, quæ viros hypochondriacos, fœminasque hyſtericas ſæpenumero infeſtare ſolent. Alter apoplexiæ gradus eſt, ſi nimiæ illi ſanguinis in vaſis cerebri ſtagnationi, ac circulo impedito ſeroſi laticis ſeceſſio accedit & extravaſatio. Hic enim dum vaſorum poros penetrat, & propter ſuam gravitatem lateri cuidam medullæ oblongatæ vel ſpinalis inſidet: nervei fluidi influxum remoratur ac hemiplexiam vel paralyſin inducere obſervatur. Quæ ſtagnatio ac extravaſatio quo eſt vehementior; eo gravior nervorum reſolutio, eoque magis memoriæ vis, loquelæ facultas, ac ſenſuum internorum non minus quam externorum vigor deperditur.

Summus denique hujus affectus gradus exoritur, quando ex violento humorum impulſu ſubtiliſſima piæ maxime meningis vaſa rumpuntur, ipſeque extravaſatus cruor baſin cerebri occupat. Prior tempeſtiva venæſectione facillime ſanatur; alter licet minime ita gravis ſit, ut ſubito occidat, infirmos tamen per totam vitam reddit ægrotantes, & ſi fuerit levior, ætasque junior, medelæ locum relinquit: tertius vero tantum non ſemper lethalis deprehenditur.

His ſuppoſitis præſentem ægritudinem inter primum apoplexiæ gradum refero & hinc egregiam, quam tempeſtiva venæſectio tulit, opem derivo. Verum enimvero cum experientia doceat, hoſce violentos caput verſus motus, &

inde

nde reſultantes paralyticos & hemiplecticos in-
ultus ex leviſſimis cauſſis facillime rurſus excitari
c recrudeſcere : haud inconſultum erit non ſo-
um originem eorum rimari, verum etiam mede-
am hæc mala præſervatricem perſcrutari. Ex
auſarum igitur huc facientium cenſu deprehen-
do, ægrum longo tempore multis mœroribus
occupatum, variisque occaſionibus plus juſto
commotum ac perturbatum, noctes fere inſom-
nes transegiſſe, interdiu nimiis animi defatigatio-
nibus vacaſſe, & pro triſtium idearum depulſione
ſæpius ultra modum vini potationi indulſiſſe;
hinc per aliquot menſes anxietate præcordiorum,
alvi obſtructione, ructibus magis quam flatibus,
intentis cogitationibus ac inſigni triſtitia affectum
fuiſſe. Exinde vero facile eluceſcit, omne ner-
vorum genus debilitatum, ſummamque ad motus
ſpaſmodicos atque hypochondriacos eſſe procli-
vitatem; quibus nihil opportunius ad ſanguinis
verſus caput pectusque congeſtiones invitandum
deprehenditur.

Quæ cum ita ſint, omnem curationis nervum
eo intendere oportet, ut ſpaſmis primarum viarum
conſopitis caput nervique roborentur: quod num
ex prudenti Carolinarum thermarum uſu impetrari
queat, jam erit diſpiciendum. Hæ igitur aquæ
corpore rite præparato ſub recta victus ratione ac
convenientium medicinarum uſu adhibitæ in omni-
bus ſpaſmodicis ac hypochondriacis affectibus,
ex ſanguinis ſtagnatione & libero per viſcera imi
ventris, nominatim meſenterii, lienis, inteſti-
norum, hepatis, & uteri circuitu impedito ori-
ginem trahentibus, miram omnino præſtant utili-
tatem; maxime ſi dicta ſanguinea viſcera cruore
nimio ſint infarcta, ſecretio bilis, ſucci pancre-
atici & inteſtinalium glandularum vitiata, digeſtio
ac

ac chylificatio læſæ, alvinæ non minus quam ſanguineæ per anum uterumque evacuationes ſuppreſſæ, & multæ acidæ, mucoſæ bilioſæque ſordes, veræ flatuum origines intra inteſtinorum canalem coacervatæ. Verum enimvero quandocunque hi perverſi motus ex præviis animi commotionibus diuturnisque mœroribus, caput nervoſumque genus mirifice debilitantibus, natales ſuos mutuati ſunt: iis non minus Carolinas, quam alias acidulas mineralesque aquas minime quadrare, aut ſaltem cautiſſimo uſu opponendas eſſe longa compertum habeo experientia. Ratio in aprico eſt: illæ enim aquæ, & præſertim ordinariæ Carolinarum thermæ, quas den Brudel dicunt, difficillime per caput progrediuntur, ideoque inſignem temulentiam torporemque relinquere deprehenduntut. Hinc quoque eſt, quod ſub earum potatione peritiores medici ægros ab omnibus mentis defatigationibus, multo magis commotionibus, & omni, quod caput labefactare valet, ſedulo dehortari ſoleant: quid? quod ex eodem fundamento in iis, qui, ut dicunt, idiopathice caput atque cerebrum infeſtant, affectibus, maxime paralyſi & memoriæ debilitate horum fontium uſus ab omnibus diſſuadeatur.

His præmiſſis in præſenti ægritudine cautam providamque dictarum thermarum potationem eo minus prorſus improbare poſſum quo magis notiſſimum eſt, iter, aëris mutationem, omnem a mentis corporisve laboribus abſtinentiam, jucundum conſortium, & exactam victus rationem, quæ ſub illa curatione obſervantur, multum valere ad nervoſum genus confortandum. Tum autem haud ignorari oportet, non ordinarias thermas, ſed molares, illis longe leviores

..c ſubtiliores in uſum vocandas, nec ſub earum ..otu diurno nimium indulgendum ſomno: contra ..ero omni mœrore curisque ſuperſedendum, ..initaque curatione a frigore, calidiori potu, ac ..mnibus, quæ mentem turbare poſſunt, ſedulo ..avendum & denique nervinas, tooicas, cepha..icasque medicinas eſſe ſubjungendas. Quod ſi ..utem hiſce curate obſervandis æger ſe haud ..arem putaverit; ab ea medicatione, majus ..ericulum minitante, penitus erit abſtinendum.

CASUS XVII.

..iſtens Conſilium in debilitate generis nervoſi & præcavenda apoplexia.

AEgritudinum, quas Virum generoſum de D. ..ſtrenuum chiliarcham prementes ab ipſo co..am percepi, omne fundamentum in generis ner..oſi capitisque inſigni per nimiam refrigerationem, ..orporis animique vehementes commotiones ex..tata debilitate ſitum eſſe atbitror. Ex hac enim ..on ſolum ventriculus labefactatus loco legitimi ..yli multum mucidæ acidæque generat pituitæ, ..vum reddit ſegnem, moleſtamque gignit flatu..ntiam: verum etiam ſucci vitales ad caput ra..untur, ejusque imbecillitatem non minus, quam ..ſus, auditus & memoriæ vitia torporemque ..ducunt. His igitur ſymptomatibus conveniens ..nnino medela apponatur neceſſe eſt, ut majora ..mna prævertantur, & apoplexiæ metus diſcutia..r: quam cum & mihi impoſitum ſit proponere, ..te omnia ſuadeo, ut ne quidquam ab inſtituta

& hactenus rite obſervata vitæ ratione æger de-
flectat. Maxime vero cereviſiæ potum prorſus
abolere oportet; & in ejus locum Selteranas aci-
dulas, aut decoctum ſub litt. A. communicatum;
quorum partes quatuor cum una vini rhenani ge-
neroſi mixtæ ſint, ſubſtituere convenit. Nec
ludetur opera, ſi per aliquot ſeptimanas alternis
diebus cubitum iturus in pediluvia ex aqua fluvia-
tili, furfuribus tritici & dimidia cinerum clavel-
latorum uncia confecta deſcendat. Inter medi-
camina autem conſulo, ut pulvis meus bezoar-
dicus pari portione cum præcipitante combinatus
ante lecti ingreſſum ad drachmam dimidiam in
præcitato decocto capiatur: mane vero quædam
vaſcula deſcripti ſub litt. B. infuſi theiformis
ſorbillentur, ac lenis inde intra lectum expectetur
ſudor; & denique ſub epulis ex ultimo hauſtu
XXX. Elixirii viſceralis guttulæ aſſumantur.
Tum imprimis alvi lenitio maximopere curanda:
quam optime præſtabunt pilulæ meæ balſamicæ:
quarum bis per quamvis ſeptimanam numero IV.
veſperi, totidemque mane inſequentis diei deglu-
tiantur, & jusculum ſuperingeratur. Eidem
ſcopo pilulis miſſis, conveniet manna, ſinguli
hebdomade ſemel ad unciam cum dimidia man-
loco ſachari in decocto Theebois aut juſculo ſolut-
avenaceo, niſi adverſetur, devoranda. Nec erit
incongruum, eſſentiæ meæ ſtomachicæ guttas
XX. ante prandium ex ſupra laudato decocto
haurire. Vena in pedibus ter quotannis, primum
Martio menſe quinque circiter ante æquinoctium
diebus, dein fine Maji & denique medio Octo-
bris tempeſtate ſerena incidenda, ſex circiter
cruoris unciæ mittendæ, & proximo poſt triduum
maxime ab aere frigido & cibis incongruis abſti-
nendum. His peractis, menſe Majo uſus acidu-
larum

larum Selteranarum erit præſtantiſſimus, quarum tepidarum una cum dimidia menſura matutino per 5. vel 6. ſeptimanas bibantur, eæque vino nuptæ potui ordinario ſub epulis inſerviant. Hanc vero curationem & antecedat & excipiat potus ſeri lactis dulcis, quod nervis tenſis exſiccatisque humectandis egregiam feret opem, ſic præparandum: Recentis lactis menſura ſuper prunis ſub continua, ne adurat, agitatione ad pulveris fere conſiſtentiam coquatur; tum aquæ puræ menſura una adfundatur; ebulliant invicem, ac ut caſeoſa remaneat portio, percolentur, cujus mane calefacti in locum potus Theebois una, poſt meridiem frigidi altera portio hauriatur. Hoc remedii genus præterlapſis circiter 8. diebus corpore per pilulas aut mannam bene purgato ſub reliquarum medicinarum uſu inchoetur, & per aliquot tempus adhibeatur. Et hæc ſunt, quæ in ſalutem generoſi viri proponenda duxi, quæ Deus reddat felicia atque ſalutaria precor. d. 10. Mart. 1727.

Litt. A.

Recipe *radicum ſaſſaparillæ, chinæ, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, cichorei, liquiritiæ, corticis ligni ſaſſafras ana uncias duas, ſeminis fœniculi unciam dimidiam. C.C.D.S. Species pro decocto ordinario, cujus binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquantur.*

Litt. B.

Recipe *herbæ veronicæ, millefolii, meliſſæ, ſalviæ ana manipulum, florum papaveris rhœados,*

tiliæ ana manipulum ſemis , corticum ligni ſaſſafras, ſeminis fœniculi ana drachmas tres. C. C. D. S. Species zum Kräuter=Thee.

ULTERIOR RELATIO.

QUatuor jam aguntur anni, cum ſalutari pro tuenda ſanitate conſilio inſtructus, egregiisque potitus fui medicinis: quarum quidem effectus, cum primum non omnino voto reſpondiſſet, doſi tamen imminutiori fuit præſtantiſſimus. Abhinc Pyrmontanis acidulis, irregulari methodo uſus, multos excrevi calculos, quorum maximus orificio veſicæ impactus hæſit, ac haud ſine immaniſſimis doloribus, ipſiusque vitæ periculo tandem excretus fuit. Neque vero jamjam illis premor, niſi quod nonnunquam ſabulum cum lotio reddatur; cruentaque mictio ac ardor urinæ, maxime ſi equo vel curru vectus corpus nimium commovi, graviter urgeat. Hæc oppugnaturo mala pilulæ ſunt datæ numero XV. devorandæ; quarum binas tresve duntaxat, lectum petiturus aliquot ſucceſſive diebus ſumſi; (aloes enim justo largiorem eas ingredi quantitatem ratus, illas ſimul transmitto, numne parca hæc doſis ſit continuanda, doceri cupio:) & exinde hæmorrhoides bis quotannis commoveri deprehendi; quæ cum mox licet parcius fluerent, mox in ſoli motibus acquieſcerent, diras mihi ſemper excitarunt moleſtias. His ſæpius oppoſui hirudines, quæ ſemper inſigne præſtiterunt levamen, ultima tamen vice, neſcio an ipſarum, an illas adplicantis culpa ſpem fefellerunt. Denique noviſſimo autumno Carolinas in uſum vocavi thermas, quæ licet primum ardori urinæ nihil mederentur, continuatæ tamen inſignem limoſi lotii eduxerunt

quan-

uantitatem, & hoc excreto ab omnibus me
iberarunt ſymptomatibus. Verum enim vero
lum ſuaſu medici aquarum uſum abrumperem,
isque adſumta ſalis Anglicani doſi finem impo-
erem: en rediit preſſio & ardor urinæ & ad
unc uſque diem mox levior mox gravior aſſidua
ne exercet moleſtia. Nec ſilentio prætermitten-
lum eſt, ſub dictarum aquarum potatione catar-
hales humores e capite ad fauces lapſos hucusque
dfligere, & non minus raucedinem, nullo gar-
arifmate, nec aqua ſcabioſæ debellandam, quam
tiam inſignem capitis inducere gravitatem. Et
æ fere ſunt, quibus premor ægritudines, quarum
nedelam cupidiſſimus anhelo, & ſcire aveo, num
yrmontanis, iisque tepidis ad fontem uti liceat
cidulis? Namque ſeptuagenarius fere ventriculi
dhuc illibato gaudeo vigore, niſi forte frigidis
ndulgeam potibus. Nec minus denique cogno-
cere geſtio, num venæſectione circa proxime
lapſum æquinoctium noviſſime inſtituta, illam
nore hactenus ſolito, ter quotannis repetere
porteat?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

TRaditis litteris, quibus præſens viri generoſi valetudo exponitur, mox me ſubiit priſtino-
um, qui ipſum exercuerunt, morborum memo-
ia: & cum jam potiſſimum in quæſtionem veni-
at; an Pyrmontanis aquis hac æſtate tuto liceat
ıti? non poſſum non, quin ab illis candide
lehorter. Non enim ſolum hæ acidulæ præter
piritnoſas, quas fovent partes, graviores vehunt
quas & ventriculi viſcerumque integrum ſuppo-
unt robur: verum etiam, teſte diuturna expe-
ientia, ætate provectioribus non omnino conve-

niunt. Contra vero multo utilior tutiorque erit curatio, quæ cum Selteranis aquis per quatuor hebdomades inſtituetur; ea quidem ratione, ut quotidie matutino tempore tertia lagænæ his aquis repletæ pars calida; & non minus ante, quam poſt eam potationem, corpus potiuncula mannata purgetur, idemque fiat ſub ipſo potu per pilulas meas balſamicas XI. numero ſingulo quatriduo veſperi devorandas. Hæ enim acidulæ in iis, quæ pectus renesque infeſtant, ægritudinibus, nephritide, mictione cruenta, & humoribus denique edulcorandis pereximiam edere ſolent virtutem. Deſtillationes autem faucium, tuſſim, ſanguinisque acrimoniam partim infuſo theiformi, olim communicato, vel cum vel ſine lacte ſorbillando, partim Elixirio meo pectorali veſperi XL. guttulis ex hauſtu aquæ frigidæ capiendo oppugnandam eſſe duco. Deinde pilularum mihi transmiſſarum uſum diſſuadere omnino cogor: quippe quas examinatas multa ſcatere aloe, humores graviter commovente, deprehendi; iisque meas pilulas præferendas conſulo. Temperandæ denique ſanguinis acrimoniæ, ejuſque ebullitioni ſopiendæ utiliſſimus erit pulvis meus præcipitans, veſperi antequam lectus petitur, ad unam drachmam aut ſolus, aut cum ſupra laudato pectorali Elixirio ex frigidæ hauſtu quandoque capiendus.

RELATIO.

Generoſo ægro commendata medicationis ratione probe uſo, inſigne morbi levamen acceſſiſſe percepi, & non dubito, quin ex diuturniori medicinarum præſcriptarum uſu omnem ſit recuperaturus ſanitatem.

CASUS

CASUS XVIII.

De Diſpoſitione ad affectum paralyticum & apoplecticum.

VIr annorum XXVI. temperamento largiter ſanguineo, corpore ſpongioſo, teneroque permultis, iiſque exilioribus vaſis conſpicuo inſtructus, & inde ad humorum majorem, quam natura vegeto circuitu movere potuit, quantitatem generandam valde opportunus, a prima fere infantia debilitate, nauſea, vomitibus, capitis doloribus, quandoque vertigine, & dextri lateris inſigni gravitate ſtipatam præ ſe tulit valetudinem: quæ ſymptomata maxime artuum gravativa moleſtia, ætate progrediente magisque increbuerunt, ut etiam nonnunquam manibus, inter obambulandum rigida diſtentione ſubito correptis, nihil firmiter continere ſæpius valuerit. Præterea pectoris oppreſſio, anhelitus, maxime ſub aſcendendis ſcalis difficultas, & vernali autumnalique tempeſtate humoroſa tuſſis jungebantur: neque tamen aliis infantiæ familiaribus morbis, præter variolas, morbillos & purpuram facillime ſuperatas, fuit divexatus. His malis variæ & evacuantes & ſtomachicæ medicinæ fuerunt oppoſitæ, & pectoris adflictiones binis abhinc annis potu Selteranarum acidularum oppugnatæ: ſub quarum uſu fracturam tibiæ ſiniſtræ incidit, adeo rebellem, ut viginti ſeptimanas intra cubile omni corporis motu deſtitutus ſedendo cubandoque transegerit. Tum vero inſigniter aucta fuit ciborum adpetentia, hinc humorum copia mirifice increvit, corporisque

que nimia obeſitas; quibus corporis exercitio minus idoneus largum Tabaci uſum oppoſuit. Verum enim vero noviſſimo vere ex avidiori murænularum ingurgitatione capitis diro dolore, vertigine, & nauſeabunda correptus commotione, emeticam ſub debito regimine aſſumſit medicinam, & tribus vomitibus multas reddidit ſordes: ſubjungebantur ſtomachica ex balſamicis temperatioribus cum nervinis, cephalicis & cinnabarinis maritata; & appropinquante æquinoctio, venæſectio, quæ olim in brachio inſtituta, per biennium neglecta erat, in pedibus iterum adminiſtrabatur eo effectu, ut ſi accederet repetitus Selteranarum uſus, æger omnem ſanitatem recuperandi indubiam ſpem foveret. Inchoabatur quoque, corpore rite præparato, earum potatio: at enim vero quarto die vix duos ſorpſerat cyathos, cum leviori apoplexia ſubito corriperetur, tenebræ oculis objicerentur, & omnis auditus Sermoniſque potentia evaneſceret; quam acceſſionem copioſiſſimi exceperunt vomitus, omniſque fere adpetentiæ amiſſio: Hæc ſymptomata accerſitus medicus laxantibus equidem, divertentibus & roborantibus medicinis oppugnavit, non autem adeo debellare potuit, quin matutino maxime tempore quotidie redirent; ut hinc a potu aquarum deſiſtere aliiſque remediis uti debuerit. Vena nimirum in pedibus incidebatur, parumque cruoris emittebatur, & alternis diebus pediluvia in uſum vocabantur: quibus effectum eſt, ut ſopito vomitu appetitus rediret, oculorum autem caligo & auditus gravitas penitus evaneſcerent. Neque tamen minus gravativus in dextro latere ſenſus adhuc urget, ipſamque interdum linguam attingere videtur: ut ideo non ſolum ſcire aveat ægrotans, quo morbo laboret;

qua

uæ illius ſit cauſſa? atque num Selteranæ aquæ oviſſimam acceſſionem excitaverint? verum tiam ad depellendas has ægritudines, maoraque damna avertenda ſalutare anhelet conilium.

CONSULTATIO.

Poſtquam non ſolum præmiſſam hanc morbi iiſtoriam diligenter perpendi, verum etiam ipſum generoſi ægrotantis ſtatum oculis intueri mihi icuit: inſignem jam ad affectum paralyticum & ipoplecticum diſpoſitionem, omnibus modis am exacta diæta quam congruis medicinis merito oppugnandam timeo. Namque longo tempore gravitate ac languore dextri lateris, vertigine, capitis dolore, præpedito ſermone ſolicitatus, proxime elapſo vere ſub ipſo Selteranarum aquarum potu levem incidit apoplexiæ inſultum cum viſus, auditusque amiſſione, linguæ hæſitantia, nauſea, & quadam veluti paralytica dextri lateris reſolutione ſtipatum, venæ tamen ſectione, congruisque medicinis iterum expugnatum. Omnibus vero his ſymptomatibus inſignem generis nervoſi, cerebri ac ventriculi debilitatem, quæ plethoricæ ac ſpongioſæ nimium corporis conſtitutioni, cereviſiæ craſſæ lupulatæque potui, ac fervidæ ciborum adpetentiæ ſuos debet natales, proximam ſtraviſſe viam nullus dubito; & eandem ob rationem maximam quoque curandi ac maiora mala præſervandi vim in pertinaci victus obſervatione, qua in diuturnis hisce morbis nihil fere præſtantius habetur ac fructuoſus, eſſe poſiam arbitror. Hujus intuitu ante omnia ſolitum hucusque craſſioris cereviſiæ potum non minus, quam juſto largiorem Tabaci, maxime a cibis

inimici uſum penitus abolere oportet: edulia nec avidius nec liberalius ingurgitare, & inter ea a pomis, acidis, ſalſis, ſimilagineis, lacticiniis, fumo induratis, ſaleque conditis carnibus æque ac piſcibus utplurimum abſtinere, aut ſaltem parciſſime veſci convenit: äer frigidus, ſeptemtrionalis, venti vehementes, animique curæ quam longiſſime fugiantur, & cœlo ſereno aliquot ante paſtum horis corpus & equitationibus & ambulationibus moderate moveatur. Præterea vero inter alia auxilia hiſce ægritudinibus convevenientiſſimum judico, ut ob inſignem humorum abundantiam, ter omnino quotannis, nimirum Februario, Junio & octobri menſibns ſub tempeſtate ſerena cruoris ſeptem circiter unciæ e vena in pedibus tuſa detrahuntur: quo potiſſimum tempore pet aliquot dies cibi non niſi molliores ac concoctu faciliores comedantur, & omne frigus ſtudio arceatur. Tum omnis curationis nervus eo eſt intendendus, ut ventriculo robur ac vis concoctrix reſtituatur, & hinc legitimus chylus, capiti confortando maxime opportunus generetur: cui ſcopo optime ſatisfaciet Elixirium meum viſcerale balſamicum, quod nullo ſpirituoſo paratur menſtruo & L vel LX. guttis aut ante epulas ex aqua vino permixta, aut ſub iiſdem ex ultimo hauſtu adſumtum & acrimoniam ſimul temperat, & alvi conſervat libertatem. Nec minus operæ erit pretium, ut omnes ſanguinis commotiones, ad quas æger ob calidioris cereviſiæ potum, videtur faciliimus, conſopiantur: id quod ſequens pulvis pondere unius drachmæ veſperi alternis diebus ex aqueo vehiculo v. g. aqua ceraſorum nigrorum, aut florum tiliæ devoratus egregie præſtabit: Recipe lapidum cancrorum, pulveris Marchionis ana unciam ſemis, nitri depurati, arcani

cani duplicati, ſuccini præparata ana drachmas
ıas. M. f. pulvis. Matutino vero tempore
lhuc intra lectum ſorbillanda ſunt quatuor vel
x vaſcula decocti calidioris ex his ſpeciebus
onficiendi: Recipe herbæ veronicæ, betonicæ,
eliſſæ ana manipulum unum cum dimidio, ſe-
inis fœniculi, cubebarum ana drachmam. C.
. M. f. ſpecies. Externe dextri lateris debilitati
onfortandæ inſignem ferent opem, cervicis,
inæ dorſi, ſcapularum, pedumque frictiones
ane pannis aſperis calidioribus peractæ; aut in-
ıctio articulorum per hoc balſamicum linimen-
m: Recipe axungiæ humanæ uncias duas, olei
vendulæ drachmas duas, nuciſtæ, caryophillo-
ım ana drachmam. M. d.

Hæc ſunt, quæ in hoc caſu proponenda duxi,
ıud dubitans, quin ſi rite fuerint adhibita, ex-
ɔtatus inde ſequuturus ſit effectus, quem Deus
ddat ſalutarem.

CASUS XIX.

De Camphoræ ad duos ſcrupulos per errorem aſſumtæ effectu in apoplexia hypochondriaco-ſpasmodica.

VErbi quidam divini miniſter paſſione hypo-
chondriaca, tanquam malo ipſi hæreditario
ıu ſolicitatus immaniſſimis capitis doloribus,
emicrania, temulentia, gravi vertigine, mentis
eliquiis, hypochondriorum inflationibus & ſtri-
turis olim laboravit, & adhuc per intervalla
ɔrquetur, ſimulque narium eximiis obturationi-
bus

bus vexatur, quæ emunctæ haud raro coagulatum atrumque reddunt cruorem, nulla inſequente hæmorrhagia. Non minus olim diuturnis alvi obſtructionibus obnoxius, illius jamjam detinetur magis profluvio, quo copioſi, tenues, ſpumoſi, ac anum rodentes vellicantesque funduntur humores; aut hoc ceſſante gravi teneſmo, & oſſis ſacri doloribus, quaſi frigidum quid illud perreptaret, agitatur, hæmorrhoidum ſuſpicionem moventibus. Premitur frequenti inſuper incubo, & inſomniis terretur turbulentis, ſomno, quamdiu viduus fuit, ſatis parco fruitur, & continuis animi curis angitur atque ſolicitudinibus.

Noviſſima vero ægritudo hiſce ſe manifeſtavit ſymptomatibus: Primum deglutiendi difficultas incipiebat, & adeſſe ſemper in faucibus aliquid percipiebatur, quod ad continuam ſtimulabat deglutitionem: fauces ipſæ excoriatæ videbantur, & inſpectæ uvulæ relaxatæ tumidæque ſeroſum tumorem repræſentabant, mitiſſimo corporis calore, ac pulſu lotioque fere naturalibus ſtipatum. Oppugnabantur hæ moleſtiæ partim mixtura ex eſſentia alexipharmaca Stahlii, ſcordii, ſuccini lignorumque parata, partim pulvere diaphoretico, nitro, cornu cervi ſine igne, & cinnabari nativa confecto, alternis propinatis vicibus: externe vero collum fovebatur & oleo amygdalarum dulcium camphora permixto inungebatur; verticique oleum ſuccini admovebatur; ex quorum uſu, poſtquam balneator inſuper aromaticum pulverem ſpatula adſperſerat uvulæ, hæ remiſerunt adfectiones. Verum enim vero XV. Calend. Iulii per mediam noctem omni repente rationis ſenſuumque exercitio deſtitutus, pectore, ac ſi vinculo quodam adſtrictum eſſet, oppreſſo

&

t attolli & vocem edere prohibebatur, ſimulque eſophago & aſpera arteria conſtrictis, nec ſpiri-um libere trahere nec deglutire quicquam vale-at; quin, licet rationis uſus mox rediret, omni amen movendi corpus & vociferandi potentia rivatus, ſub nulla auxilii ſpe ſe totum Deo aturæque committere debebat. Tum ſudores riebantur copioſiſſimi & malum adeo ſolvebant, t mane lætus ſurrexerit, ac largam inſuſi thei-ormis ſatis calide aſſumſerit quantitatem. At nim vero vix ſeptima matutina hora audiebatur, um eadem acceſſione denuo veluti attonitus ercelleretur, & poſt horæ demum intervallum, piritibus ad nares admotis, frictionibus, aliiſque uæ in promtu erant, adminiculis iterum exci-aretur. Excitatus autem omnem penitus lo-uendi potentiam amiſerat; ſigniſque animi co-itata ſignificare tenebatur; hinc digitis pectus, ollum linguamque laborare innuebat, & denique alamo ac atramento datis, litteris ſatis incon-innis ſe nihil deglutire poſſe, pectuſque, gulam & aſperam arteriam graviter conſtringi explicabat, tque medicum accerſi deſiderabat. Accitus ille adem deprehendebat ſymptomata, æger enim ix liquida ac medicamina deglutire valebat, enæ in manibus, facieque ſolito calidiori atque ubicundiori admodum turgebant, pedibus refri-geratis; pulſusque ferebatur rardus ac languidus, & magis a ſanguinis inſigni abundantia viriumque oppreſſione, quam harum defectu derivandus videbatur. Inde medicus, qui affectum pro le-viori apoplexiæ ſpecie declaratum a ſpaſmis ſan-guinem ab infimis extimisve partibus ad caput atque pectus compellentibus deducebat, proti-nus venam in ſiniſtro brachio tundendam, & octo uoris, inſigniter atri & adeo ſpiſſi, ut vix ſtilla-

ret

ret, uncias emittendas curavit; externas partes, maxime nucham & dorſi ſpinam cum ſpiritibus apoplecticis, nervinisque, juncto ſpiritu ſalis ammoniaci vinoſo fricari juſſit; interne liquorem cornu cervi ſuccinatum cum eſſentia caſtorei & liquore anodyno Hoffmanni mixtum propinavit; linguæ quasdam balſami vitæ ſaccharo inſtillatas guttulas impoſuit; eamque ſalvia, theriacaque perfricavit: cujus quoque theriacæ tantillum folio ſalviæ incluſum ſub lingua detinendum exhibuit, ac herbam rorismarini maſticandam ordinavit. Has medicinas larga muci tenaciſſimi inſequebatur exſcreatio; cui magis fluxili reddendo fauces gargarismate reſolvente nervinoque tepido eluebantur: clyſterum autem commendatam injectionem æger reſpuebat. Neque minus raninarum venarum ſectionem, quam medicus malo diutius inhæreſcenti opponendam cenſebat, inſigniter abhorruit, maxime cum recordaretur, quendam olim febre acuta, forſan phreneſi laborantem ex illa in incompeſcibilem & lethalem omnino ſanguinis effuſionem incidiſſe: nec quoque emeticam dare medicinam conſultum videbatur, ex qua æger olim tertiana febre detentus animi defectionem paſſus fuerat. Sed ecce! ſub ancipiti hoc rerum ſtatu ſponte excitati quidam vomitus inſignem pituitæ reddiderunt quantitatem, & ſub iis linguæ vincula, per ſeptem horas conſtricta, protinus relaxata ſermonis facultate reſtituerunt. Jam adhuc vexabant calor internus, vertigo, torpor, ſomnolentia, & faucium ſtomachique ſpasmodica detentio: quando enim liquida ſummo labore & difficultate deglutita ad ſuperius ventriculi orificium pertingebant, ibi acſi obex fuiſſet poſitus, ſubſiſtere obſervabantur; quibus ſymptomatibus præter ſupra memoratas eſſentias

ſſentias eodem die pulveres antiſpasmodici ex
itro depurato, antimonio diaphoretico, cinna-
ari antimonii, & pulvere marchionum compoſiti
pponebantur. Eorundem uſus ſequenti quoque
ie, cum noctem pauco, ſed turbulento tranſe-
iſſet ſomno, compreſſio atque conſtrictio gulæ,
ſperæ arteriæ, thoracis ac ſtomachi adhuc urge-
ent, caput exiſteret temulentum ac vertigino-
um, pulſusque citatior eſſet, protrahebatur;
djunctis partim mixtura ex eſſentia ſuccini,
cordii, pimpinellæ, ambræ & liquore anodyno
onfecta, partim ad derivandos humores, mo-
usque perverſos compeſcendos temperato pedi-
uvio. Non minus torpori capitis ac inſigni
emulentiæ mitigandæ veſicantium remediorum,
uorum egregium effectum æger jam antea in
ertigine expertus fuerat, adplicatio ſuadebatur;
 invito licet medico, qui, ne genus nervoſum
nde magis læderetur, & ſpasmodicæ increſcerent
tricturæ; valde timebat, haud ſine fructu
nſtituebatur.

Quum autem nihilo ſecius recenſitarum par-
ium diſtentiones in eodem tenore perſiſterent;
d illas relaxandas binæ ſpermatis ceti drachmæ
n olei amygdalarum dulcium recentis uncia di-
midia ſolutæ, ac tribus hauſtibus ex juſculo
carnis bovinæ pinguiori capiendæ ordinabantur.
Hauſit etiam unam portionem ægrotans, eaque
nihil efficiente, alteram aſſumturus, in locum
olei amygdalarum, quod abhorrebat, ſua ſponte
oleum olivarum cum ſpermate ceti dicta ratione
ac quantitate commiſcendum ex pergula accer-
ſendum curavit. Tum vero vel ancillæ vel ta-
bernarii errore accidit, ut loco ſpermatis ceti
binæ Camphoræ drachmæ datæ, illæque cum
olivarum oleo levi calore ſolutæ fuerint ac com-
binatæ:

binatæ: quarum tertia pars, duo nimirum camphoræ ſcrupuli ægro ſunt propinati. Hos vix devoratos inſigne vertiginis excipiebat incrementnm; extremorum frigus, vultus mortui inſtar pallidus, pulſus parvus ac valde languidus, præcordiorum anxietates, gelidus capitis ſudor jungebantur; mentis error incidebat, ſeque per omnia ſanum reputans, mirabatur circumſtantium hominum actiones, & graviter advertebat, quod ipſum ægrotantem pronunciantes, inſtar ſimulati a Moliere in Cœmœdiis ægri attondere velint; nihil niſi ſomnum anhelabat: mox aſſiduo riſu agitabatur, mox iterum mortis imminentis metu percellebatur. Naribus admota volatilia & vitæ balſamus Hoffmanni temulentius reddebant caput, gravioremque vertiginem: membra languida apparebant ac fere contuſa, & miſer ſe valere demonſtraturus, intra cubile inſigniter titubans obambulabat: ſpaſmodica vero pectoris & œſophagi conſtrictio, infallibili virtutis, quam camphora habet, antiſpaſmodicæ documento, protinus evanuerat. Medicus camphoram datam ignorans ob inſignem vertiginem, torporem, languorem & incredibilem ſomnolentiam verebatur, ne ipſa omnino accederet apoplexia; hinc protinus clyſma emolliens & nervinum cum oleo rutæ, liliorum alborum & nitro antimoniato, haud ſine fructu injici juſſit: quo facto membrorum rigore, & recenſitis ſymptomatibus per binas horas detentus æger, ad ſe paululum redire cœpit, deprehenditque, quam infirmus ſit languidusque; tum vero corporis æſtus, copioſusque ſudor cum urina rubicundiore, pulſuque celeriori inſequebantur, & gravioris morbi quandam adferebant ſolutionem; ipſe ægrotans inſequente nocte placidiſſimo fruebatur ſomno. Po-

ſtridie

ridie, cum clyſtere noviſſime adplicato materia
enax, viſcida, grumoſa, lateritii coloris, quam
edicus concrementum quoddam eo acido ven-
iculi hypochondriacis familiari, & oleo amyg-
alarum dulcium cum ſpermate ceti atque cin-
abari coagulatum aſſe pronunciavit, ſatis larga
uantitate expurgata, & hinc inſigne levementum
ductum fuiſſet; ille denuo in uſum vocatus non
ſi ventrem naturali modo ſubduxit. Mingebatur
dhuc rubrum lotium; calor erat mitior; & in-
gnis laſſitudo, aſſiduaque in ſomnum propenſio
fligebant. Tum demum caſu accidit, ut medicus
ſculum, quod oleum olivarum cum ſpermate ceti
ontinebat, inſpiciens camphoræ odorem perciperet,
adeo errorem commiſſum detegeret: hinc quo
æverteret acutam febrem, ipſiusque camphoræ
dorem mitigaret, ſupra memoratis pulveribus
trum, ceu verum camphoræ corrigens, majori
ſi admiſcuit. Nec minus, ægro cruorem
grum coagulatum, more olim ſolito, naribus
huc emungente, illi reſolvendo, ac ſtaſi diſ-
tiendæ mixturam ex ſpiritu nitri dulci, eſſentia
ordii, arnicæ veræ, pimpinellæ cum balſamo
æ paratam oppoſuit. Et ſic convaluit æger,
i quod aliquot poſt ſumtam camphoram diebus
ſtulæ copioſiſſimæ totum corpus, maxime
nora obſederint: hæc vero non in ulcus abierunt,
d apertæ parum ſeri ſtillabant, exſiccatæ autem
nctulum nigrum, quale ex pulvere pyrio cuti
ruſo deprependitur, relinquebant; quo furfuris
ſtar decidente, cicatrix adparebat, ſponte de-
um evaneſcens.

Ex hac igitur obſervatione quid quæſo de
nphoræ vi calefaciente ſtatuendum? Certe eam
tam eſſe non adparet, quanta a quibusdam medi-
, internum illius uſum timide & cautiſſime admit-

H tentibus

tentibus, prædicatur: quod ſi enim eſſet, majorem omnino in noſtro ægro XL. granis aſſumta excitaſſet ardorem; maxime cum in melancholicis affectibus binis duntaxat granulis, iisque nitri ſimul larga doſi permixtis propinari ſoleat. Eo magis autem hanc commoventem vim amittere camphoram, ſi oleis ſoluta fuerit, eluceſcit; & denique ipſam provide datam egregia pollere virtute antiſpaſmodica, vel ex eo patet, quod exinde omnis ſpaſmodica thoracis conſtrictio protinus evanuit, & extremorum languor, frigus, atque dolor exceperunt &c.

IUDICIUM.

PRæſentem caſum, qui Theologi cujusdam & vitæ integritate & eruditione ac inſigni naturalis hiſtoriæ cognitione venerandi adverſam tradit valetudinem, publici juris facere eo minus alienum duxi; quo magis & ipſi morbo & ſingulari camphoræ efficaciæ quædam debetur animadverſio. Morbum equidem non alium eſſe jucico quam leviorem apoplexiam paſſioni hypochondriaco ſpaſmodicæ ſupervenientem; cujus certe acceſſio hypochondriacis frequentior, quam a medicis dijudicatio deprehenditur. Hoc vero apoplexiæ genus tempeſtivis venæſectionibus, clyſteribus, pediluviis, aliisque ſæpius ſanatur, & natales ſuos debet violentis extremarum partium & imi ventris diſtentionibus; quibus cruor ſpiſſus juſto majori copia ad caput rapitur, in illo per minima vaſcula progredi neſcius ſubſiſtit, & externorum æque ac internorum ſenſuum potentiam per aliquod tempus aufert. Hinc quamdiu nulla vaſorum ruptio, aut ſanguinis ſerique extravaſatio accedit, curationi locus relinquitur; ſero autem jam ad cerebrum delapſo, ægerrime morbu

bus tollitur, & ſanguine plane extravaſato ſanari omnino nequit. Sed præſentis mali principiis, incrementis, ſymptomatibus & curatione recenſendis jam eo magis ſuperſedeo; quo amplius & elegantius ea omnia a peritiſſimo medico in præmiſſa morbi hiſtoria ſunt explicata. Id ſolummodo, quod ex ea notatu digniſſimum mihi videtur, eſt ſingularis, quem camphora in oleo olivarum ſoluta, & binis pro una doſi ſcrupulis ægrotanti ſumma cerebri ac virium imbecillitate adfecto propinata edidit, effectus. Multi ſane hujus maxime ævi ſunt medici, qui præconcepta magis opinione, quam conſtanti experientia inducti huic remedio nimis calefacientem, humoresque commoventem attribuunt efficaciam, illudque tamquam plane noxium, quod nullis omnino morbis conveniat, ac pejora excitet ſymptomata plane rejiciunt. Verum enim vero, ex quo in Mindano maxime & Halberſtadienſi principatibus medicinam feci, auctoritate Riverii, quem ſui ſeculi præſtantiſſimum judico medicum, & Cranii celeberrimi Batavorum Profeſſoris inductus, camphora cum nitro combinata in inflammationibus, peripneumonia, pleuritide vera, rheumatiſmis, febribus inflammatoriis, nimia ſanguinis profuſione, nec non in morbis hyſtericis æque ac venereis, ipſaque gonorrhœa, maxime corporis peripheria perſpirabili, & ipſo a ſanguinis abundantia vacuo & frequentiſſime & feliciſſime uſus ſum. Hinc etiam anno 1714. in diſputatione de uſu camphoræ interno curiſſimo & præſtantiſſimo ventilata demonſtravi, eam, licet inflammabiles, oleoſas, ſulphureasque foveat partes, nihilo tamen minus ad ſcrupulum unum in oleo ſolutam & propinatam homini ſano & alvi libertate gaudenti nec calorem excitare nec ſitim. Hujus rei veritatem quilibet

in ſemet ipſo experturus, ex drachma una ſpiritus vini rectificatiſſimi, aut guttis quinque olei cinamomi vel caryophillorum, aut hauſtu vini Hungarici longe majorem excitari percipiet æſtum, quam quidem ex uno camphoræ ſcrupulo. Hæc enim ſicuti crocus, opium, caſtoreum &c. efficaciam ſuam vi ſulphuris anodyni evaporabilis potiſſimum exſerit; & eandem ob rationem nitro nupta in ſpaſmodicis, dolorificis, iisque adfectibus, in quibus interna diſcuſſione opus eſt, ſecuriſſimi reperitur uſus. Quemadmodum autem omnia medicamina, maxime anodyna, incongrue uſurpata damna inducere ſolent; ita quoque eadem ſors premit camphoram. Hæc etenim in morbis, qui ex virium & cerebri imbecillitate originem trahunt, & alvi ſegnitiem habent comitem, larga potiſſimum doſi propinata facillime vertiginem, ſtuporem ſenſuum, aliaque ſymptomata, quæ præmiſſa morbi hiſtoria uberius docet, excitare obſervatur. Præterea vero haud raro contingit, ut vaporoſa hæc remedia, ut crocus, caſtoreum, opiata, aliaque anodyna a quibusdam hominibus omnino abhorreantur, iisque adhibita periculoſas excitent adfectiones: a quibus ad alios nulla valet conſequentia. Neque tamen ſtatuo tam largam camphoræ doſin eſſe propinandam; ſed illius duo grana pro doſi data ſufficient, & nunquam ullam creabunt noxam. Confirmant id idem & recentium & veterum medicorum quamplurimi qui tantum abeſt, ut internum camphoræ reformidaverint uſum, ut potius illam in nimiis hæmorrhagiis, & febribus malignis ſæpiſſime commendaverint & ſuis immiſcuerint compoſitionibus quales ſunt ſpecies de hyacintho, trochiſci de Carabe, ſperniola Crollii, pulvis Heurnii contra hæmoptyſin, quem ille L. V. adh. 50. deſcribit

pulvi

ulvis panonicus ruber, tinctura bezoardica Mi-
haëlis, per tot annos ſummo fructu uſurpata
zc. Namque hæc præcipue ſimplici nupta in
ebribus cujuscunque generis mixturæ longe tu-
orem feliciorem que præſtabit effectum quam
uidem conſuetæ hiſce temporibus alexipharma-
æ eſſentiæ ex radicibus calidioribus, enulæ, an-
elicæ, vincetoxici, imperatoriæ &c. paratæ; quæ
ine majorem, quam camphora nitro aut acidis
naritata, humoribus inducere obſervantur ebul-
tionem.

C A S U S XX.

De Hemiplexia cum curatione hactenus fruſtra tentata.

FOemina annum agens primum & quadrageſi-
mum, temperamenti melancholico-ſanguinei,
abitus corporis inter macrum & pinguem medii,
um in flore ætatis eſſet florido, jam vero pallido
aciei praedita colore, in fœcundo viginti duo-
um annorum matrimonio quatuordecim vicibus
uerpera facta, vivos enixa fœtus eſt, & inter eos
s gemellos, ut abortivos aliquot taceam fœtus,
lucem edidit. Natura parentibus ſuam alendi
bolem inditus amor & noſtram eo impulit, ut
eptem, ni fallor, priores fœtus ipſa lactaret,
eliquos autem partim lacte deficiente, partim
upperveniente, dum uterum gereret, diuturna tuſſi
um ſomni defectu & ſudore, vertigineque gravi
er intervalla accedente, nutricibus committere
portuerit.

Quum anno 1729. noviſſime gravida eſſet, per

omne illud tempus de inſigni femoris debilitate eſt conqueſta, pro ratione aucti fœtus ac imminentis partus magis adaucta, & cum frigore cruris ejusdem inſueto conjuncta. Bis eo tempore vena inciſa cruorem reddebat denſa, viſcida, tenacique variegati, griſei præſertim coloris tunica, qualis pleuriticorum eſſe ſuevit, tectum, ſubtusve atriorem.

Brevi ante partum pariter ac ſub ipſo, die 14. Martii 1730. contingente, vix credibilem aquarum copiam effudit uterus, puerperaque tandem gemellos edidit, puellam alteram, alterum puerum. Illa viva, ex omni parte integra; hic mortuus fere dimidio minor cum cuticula lutei coloris molliſſima, ad tactum quaſi diffluente, non obſcuro indicio, eam jam ante, quamdiu, dubium in utero fuiſſe exſtinctum, adparebant: reliqua, imprimis etiam purgamentorum matricis, quæ lochia adpellant, excretio ſatis ad naturæ leges accommodata. Nec ſilentio præteriri debet, puerperam ſecum perpendentem, quod omnes infantes, quotquot nutricibus lactandos dederat, poſt diuturnos morbos tandem mortui fuiſſent, prioribus illis, quibus ipſa mammas exhibuerat, in vita manentibus, conſilium cepiſſe, fœtui hinc propria admovere ubera, licet fere exſucca. Conſtituerat enim defectum, ſi quis foret, lactis alia ſupplere convenienti alimonia. Neque a propoſito ſuo ullis ſe averti rationibus paſſa eſt. Inde factum, ut non modo majori juſculorum copia pro generando lacte, quam e re ſua eſſet, corpus oneraret, verum etiam dies noctesque plerumque omnes inſomnes tranſigeret, ſicque corporis, nervoſique præſertim generis robur admodum minueret. Tempore tamen puerperii nihilominus ſine notabil incommodo finito, puerpera ad reddendas benigniſſimo numini gratias templum adiit,

fa-

crisque interfuit. Quinto vero vel ſexto die poſt,
ui primus erat ſeptimæ a partu hebdomadis,
oſt quartam meridianam horam ægra gravi ex
nproviſo animi pathemate, ex terrore partim,
rtim mœrore mixto percellitur. Expalleſcit mox
iſera, oculi illachrymantur, labia liveſcunt &
emunt, nauſeat ipſa, & ab adſtantibus pulverem
nendam antiſpasmodicum, qui in promtu erat,
oſcit. Accedentes filiæ in os matris pulverem
dere conantur, ſed ægra deglutire nequit: po-
ns inani corripitur vomendi conatu, oculi ri-
ent, ipſa obmuteſcit, mortuæque ſimillima ex
lla, cui inſidebat, in terram prolapſura vix ſuſti-
eri, ægreque elevari poteſt. Me tum abſente
ox alius accitur medicus juxta ac chirurgus, &
gram quidem ad ſe rediiſſe vident, loquelam
ro amiſſam, ſiniſtrique lateris reſolutos artus.
Juſſu medici inciditur ſiniſtri brachii vena (ſi-
nidem dextrum latus paralyſi affectum eſſe pu-
verat) ſanguinisque aliquot mittuntur unciæ:
terne mixturæ ex liquore cornu cervi ſuccina-
cum eſſentia caſtorei larga ori ingeritur portio:
am tamen brevi poſt magno revomit ægra co-
tu ac ſimul ingentem variorum copiam. Ex-
rne pariter ſpirituoſa, nervina, excitantia in
um vocantur. Poſt ſeptimam veſpertinam ipſe
mum reverſus ægram pallentem cum naſo acu-
inato, pulſu debili, ſed æquali, reſpiratione ſa-
integra, viribus tamen valde defectam reperi.
dhæc loquela difficillima, vox minus ſonora,
d ſubmiſſa & intra voculas Ja & Nein ſubſiſtens,
terum ita comparata, ut rationis integrum
enderet uſum. Os ad dextrum ſive ſanum latus
ntisper vergit, & imprimis iſthuc trahitur, dum
qui ægræ animus eſt. Oculi ſiniſtri palpebra
perior admodum debilitata adparet, hinc ſem-

per dextro magis connivere ſiniſter obſervatur oculus, manetque ſemiclauſus, dum utrumque aperire ac libere circumſpicere conatur. Ceterum ſenſus interni pariter ac externi cum rationis uſu vigebant: ſolum latus ſiniſtrum, ejusque artus adeo erant reſoluti, ut nec motus, nec ſenſus ullum in iis ſupereſſet veſtigium: nec enim impreſſæ brachio acus vim miſera percipiebat. Calore tamen naturali & paralytici perfundebantur artus, arteriarumque motus æque ac in ſano micabat brachio. Quæſita, num ex capite doleat ægra? utique ſe dolere reſpondit admotaque ad dextrum ſive ſanum capitis latus manu, hoc potiſſimum dolore affici ſignificavit: quin & ſequentibus diebus, ſermone per Dei gratiam integre reddito, ſemper de dextri capitis moleſtiſſimo dolore eſt conqueſta, non item de ſiniſtri lateris. Tuſſis ſubinde humida cum ſonitu hærentis intra pulmonum veſiculas muci ægram prehendit; & reliquæ corporis excretiones, præter menſes a partu emanentes rite ſe habent.

In hoc triſti rerum ſtatu dum, quid potiſſimum agendum ſit, circumſpicio, ac imprimis in cauſam hujus ſontici affectus materialem inquiro, probe gnarus, hunc demum recte curaturum, quem mali origo haud fefellit; animum præprimis ſubiit quæſtio: Num apoplecticus hic inſultus a ſanguinis copia excedente, & hinc facta ejus ad caput congeſtione, ſtagnatione, hancque ſubſequente lymphæ extra ſuos alveolos effuſione ad medullæ ſpinalis principium, illamque imprimis partem, quæ ſiniſtro nervos ſuos impertit latere, ortum ſuum trahat? & num adhuc etiam a ſanguinis exſuperante copia foveatur? hinc pro remedio iteratam poſtulet ſanguinis miſſionem, ſive evacuandi, ſive revellendi id fine fiat? Quæ dum

animo

nimo agito & ſimul antecedentia & concomitan-
ia momenta probe expendo; id denique rationali
eprehendo conjectura, quod tametſi morbi ac-
eſſio utique a ſanguinis craſſi præternaturali ad
aput compreſſione ſtagnationeque poſt vehemen-
em illam animi commotionem fuerit excitata,
ræſens tamen hemiplexia minime a ſanguinis
audabilis copia & abundantia foveatur, hinc nec
anguinis evacuatio repetita indicetur, nec ab ea
uxilium expectandum ſit. Ut enim taceam, æ-
rotantem per omnem ſuam vitam omni fere vi-
io, quin & ipſa fortiore abſtinuiſſe cereviſia, ſo-
amque bibiſſe ſecundariam; neque urgeam, illam
requentibus non ſolum puerperiis, verum etiam
bortibus, imprimisque illo, qui noviſſimam in-
ravidationem non multo ante præceſſerat, ſtu-
endis ſanguinis profuſionibus fere exhauſtam,
ltimoque etiam partu ſufficientem uteri purga-
ionem fuiſſe expertam; & præſens illius ſtatus
deo videatur comparatus, ut defectu potius boni
anguinis quam exceſſu laborare appareat: corpo-
is ſane totius & faciei extenuatio mira ac pallidus
xſanguisque color, pulſus nec plenus nec for-
is, ſed potius debilis ac languens, virium deni-
ue proſtratio ſatis plene evincunt, non adeſſe
uæ iteratam urgeat venarum inciſionem, ſangui-
is copiam nimiam. Qualitatem vero ejus vitia-
am, & inertiam, ſerique dyſcraſiam, non modo
ruoris e vena extracti conditio; verum etiam fre-
uentiſſimæ illæ maculæ ſcorbuticæ fuſcæ majo-
es, ſugillationibus ſimillimæ, aliaque ſympto-
nata ſatis comprobant.

Omiſſa ſic, tanquam minus conveniente reme-
io, venæſectione repetita, alterum illud genero-
um remedium, a non paucis magnis medicis in-
er palmaria contra ejusmodi affectus numeratum,

vomitorium intelligo, ſe offerebat; nec pauca pro ejus exhibitione militabant momenta. Ipſum enim malum haud ita multo poſt prandium ægram prehenderat, quæ ad augendam lactis inopiam plus potus & jusculorum, quam olim ſueverat, ſorbillaverat: quid? quod ipſa natura nauſeas vomitusque cum maximo conatu movens viam quaſi digito monſtraret, quam ingredi & ſequi miniſter ejus deberet, recte ſuo perfuncturus officio. Et profecto expeditiſſima fuiſſet res & inventa clavis ex hypotheſi agenti. Verum cum mecum perpenderem, ægrotam ab aliquot jam annis idiopathico quodam capitis vitio & debilitate laboraſſe, jam etiam de dextri lateris hemicrania conqueri; apoplecticos inſuper morbos æque ac alios capitis ſonticos affectus, ab externa etiam læſione ortos, ſtomachi mala, nauſeam, ſubverſionemque ventriculi per ſympathiam producere conſueviſſe; ac porro ventriculum ipſum repetitis, iisque vehementibus ſuccuſſionibus jam omni ſaburra evacuatum, & denique ipſam miſeram jam a paroxyſmo excitatam, adeoque tam potenti & periculoſo remedio ad excitationem opus non habere: tutius me & ab hoc medicamine abſtinere, quam fortiſſimo ejusmodi niſu humores ad caput magis urgere, hujusque functiones turbare judicavi; maxime cum vix appareat, qua ratione incerceratum illud, oſſeisque cranii & vertebrarum repagulis incluſum vitium vel leviſſimam opem inde expectare queat: Quid? quod nec ſpontanei hi & ſymptomatici vomitus quidquam levaminis attulerint.

Quapropter omiſſo & hoc periculoſæ aleæ pleno opere, tutiore via incedere, ac potenti mox acrique clyſtere revellendo, caput ac ſupremas partes ab incumbente onere liberare tentavi: non minus

inus autem partim ad ſeri coagulati diſcuſſionem, rtim ad fibrarum elanguidum motum ac elatem exſtimulandum veſicantia ampla nuchæ & rique brachio adponi curavi: intus quoque lveres potenter incidentes ex ſalibus mediis, nnabari, ſuccino & caſtoreo ex convenienti de- vehiculo, hisque & ſequentibus pugnavi dies.

Clyſteres quotidie repetiti optime reſponderunt, llo tamen alio allevamento, niſi quod mox ſendo die articulatus magis & ſonorus & ex plubus contextus voculis ſermo, tametſi non ſine fficultate & languore, orisque ad dextrum derſione deprehenderetur. Veſicæ per plures dies ertæ multum ſeri acris cutim circumcirca cum uritu erodentis ſtillarunt. Aegra, ſomnolenta cet plerumque eſſet & dormire viſa, ſomnum hilominus, de cujus defectu querebatur, anhebat: Wenn ſie nur ſchlaffen könnte: quem quidem fectum maxime non ſolum cerebri nervorumque morbo labi, verum etiam liquidi nervoſi, quod iritus vocant, defectui, ejusque influxui imminuto, hinc virium ortæ debilitati in acceptis rebam. E re tamen ægræ erat, animæ ſedem & ervorum principia, quantum depreſſæ patiebanr vires, ab incumbente ſero magis magisque purare. Quare mox tertio die dato pharmaco alvus liquoties evacuata, idque etiam pluries ſub morbi urſu, datis varia forma purgantibus minus acrius, factum. Ipſa inſuper poſteris diebus ſponte atura multum, ſed ſine ullo ſudavit levamine. Ciborum appetentia plane fuit dejecta, potus vero najus deſiderium, ſed inter deglutiendum facilis jus ad aſperam arteriam, dummodo tantisper ſiiſtrorſum flecteret vaſculum, deſcenſus cum tuſſi: t præter capitis dextri dolores artus quoque illius

lateris

lateris ſatis acriter torqueri cœperunt; adeo ut ſuræ cruris affecti epiſpaſticum ad plures dies fuerit adpoſitum. Quarto morbi die copioſiſſima hinc inde erupit purpura rubra, maxime in brachio paralytico, quin toto ſiniſtro latere; quæ licet ſucceſſive totum fere corpus occupaverit, nihil tamen attulit emolumenti.

Quinto die ſermo ſatis promtus erat & expeditus; quo ſimul ſe obtulit occaſio de ægræ conditione cum D. D. E. archiatro R. P. colloquendi. Hic in hiſce affectibus omnibus reliquis medicaminibus anteferebat cauterium actuale nuchæ inter primam & ſecundam, vel hanc & tertiam colli vertebram per momentum impreſſum; hujusque operationis effectum optatiſſimum ſe Varſaviæ non ſolum vidiſſe in puella epileptica, & milite paralytico: verum etiam uſum hujus chirurgiæ Italis maxime familiarem eſſe ac notiſſimum deprædicabat; monebatque, id mox inter mali principia, antequam firmiores egerit radices, fieri debere, & jam, cum quintus circiter morbi dies eſſet, nondum exſpiraſſe commodum hujus medicinæ tempus aſſerebat. Inveni etiam illud experimentum in laudati viri libro, cui titulus: Varſavia phyſicè illuſtrata pag. 185. & de illo cum doctiſſimo ac experientiſſimo ſene D. D. S. communicavi. Hic, quamvis rationi utique conſentaneum hoc remedii genus, mecum judicaret; non tamen audebat ſibi minus expertum tentare, ne eo haud feliciter ſuccedente occidiſſe, quam nos ſervaſſemus, videremur. Paſſus tamen denique fuit, convocari duos experientiſſimos chirurgos, ut de hac manuali operatione, & num eam unquam adminiſtraverint? interrogarentur. Neuter tamen horum ad hæc loca applicaverat olim ferrum candens, parati nihilominus utrique erant, juſſu noſtro

ro urere partem deſideratam. Dum vero explo-
ndi ſolum loci cauſa intuebamur cervicem, to-
m ejus cuticulam ab impoſito veſicatorio adhuc
roſam undiquaque ac leniter inflammatam depre-
endentes, nec quidem adplicare ferrum auſi ſu-
us. Elapſa ſic occaſione commoda ac principio,
quo, ſi quid movendum eſt movere jam ſuo
mpore juſſit Hippocrates, elapſo, nulla hujus
edicinæ amplius ratio habita fuit. Spem interea
ciebat & fidem alter chirurgorum, fore ut gra-
is licet hæc hemiplexia, abſque concurſu reme-
ii ejusmodi violenti ac trucis, aliis ſolum adjuta
ommodis externis ſolveretur. Hunc in finem
naxime commendabat, qui ſequitur, litum ex-
ernum, propria ſua in ſimili caſu experientia
omprobatum, quo calefacto ſpinæ pariter ac re-
olutæ partes, harumque imprimis commiſſuræ,
anno prius calido frictæ, quotidie inungantur:
ecipe ſaponis Hollandic. virid. libram, there-
inthinæ communis libram dimidiam, ſalis am-
noniaci uncias duas, camphoræ unciam, cinerum
lavellatorum uncias quinque, calcis vivæ uncias
uas, baccarum juniperi manipulos ſex; quæ cum
piritu formicarum digerantur per noctem. Hujus
utem deficientis in locum ſpiritum juniperi ſum-
erat chirurgus.

Hoc igitur externo remedio diu ægra uſa eſt,
atis ſimul interne pulveribus ex ſalibus neutris,
nprimis arcano duplicato, tartaro vitriolato,
um regulo antimonii medicinali, ſuccino, hujusque
ale & cinnabari: nec non tinctura metallorum cum
iquore cornu cervi ſuccinato, eſſentia fuliginis Clau-
eri &c. alvus vero ſegnior & plerumque com-
reſſa ſubinde pilulis balſamicis, & clyſtere ad
fficium excitata. Aegra, quæ hactenus & ſenſu
nembrorum paralyticorum caruit, emplaſtri,
quod

quod eroſæ a veſicatoriis cuti erat impoſitum, detractionem in brachio percepit, minus autem aculeos pnænigmi ad pedem adpoſiti. Urina fulvi coloris ſaturatior & denſioris paulo confiſtentiæ mejebatur: ſudores copioſiſſimi, calidi, non levantes: purpara rubra agmine denſiſſimo corpus omne, magisque paralyticos, quam ſanos artus occupat cum ſomni defectu, partim ex pruritu, partim ex dolore, qui femora & crura, maxime dorſum & lumbos excruciat. Sitis ſatis vexat, pulſus languidus quidem, nec tamen vel ordine vel numero aut frequentia ictuum a naturali valde recedit: potui datur aqua pura cortice citri condita, ac ſexta vini minus meraci parte remixta: urina, quæ ſub morbi initium copioſa ferebatur, parcius fluere, & omnino ſupprimi cœpit; ſimulque ſitis imminuitur, parumque bibitur. Huic vero ſymptomati clyſter therebinthinatus adhibitus medelam attulit, alvumque ſimul copioſe ſubduxit. Inſuper dextri, illiusque integri lateris hemicrania pertinaciter inhæret cum ſenſu preſſionis ab internis ad exteriora molientis capitisque ſimul gravitate; quæ maxime die inclinato urgent.

Die VI. Maji ægra iterum cum Decocto Manageti, quod conſtat ex manna, cremore tartari & ſyrupo violarum, addito jalappæ pulvere ac ſale neutro purgata. Die VII. hemicrania multum remiſit, ſed urina ægre deſtillat ſine ſtranguria, tametſi plenam eſſe veſicam ægra ſentiat; ſemel vero intra diem reddita naturalis aurei coloris fuit, opaca ac denſioris conſiſtentiæ, brevique in liquorem limoſum fatiscebat. Ad hanc urinæ difficultatem liquorem terræ foliatæ tartari cum quarta parte liquoris anodyni mineralis Hoffmanni mixtum dedi bis terve per diem ad guttas

80.

80. ſub noctem vero pulverem ſalino-cinnabarinum; unde quoque illa tenuior ferebatur: ſomnus ciborumque aliqua appetentia rediere. Nec tamen minus dolores lancinantes hinc inde corpus, partesque etiam affectas male habent, & pruritus quoque, procul dubio a frictione partim cum pannis, varii gummis fumigatis, partim cum liquore dicto ſpirituoſo ſaponaceo moleſtus eſt.

Alvum quartum diem compreſſam elixirio quodam proprietatis cum rhabarbaro, foliis ſennæ, agarico, ſale tartari & vino Hungarico parato laxavi; quumque & paulo acriorum vim in poſterum eluderet, clyſtere demum cum melle & ſale duriora eduxi ſcybala. Hactenus menſes a partu nondum rediere; quorum promovendorum non minus, quam vario alio fine die 17. Maji has præſcripſi pilulas: Recipe maſſæ pilularum de tribus Ruffii ſcrupulos duos, tartari vitriolati, ſcamonei puri, extracti rhabarbari, hellebori nigri, gummi galbani ana ſcrupulum, extracti trochiſcorum alhandal grana ſex, olei deſtillati carvi guttas duas, cum tinctura ſuccini f. pilulæ, pondere grani unius, conſpergantur pulvere cinnabaris nativæ d. ſ. Pillen davon 15. Stuck abends zu nehmen. Mercurium dulcem admiſcere nolui, non tam quod in affectibus nervoſi generis multis male audiat, quam quod ægra quotidie pulvere utatur, ad quem larga ſatis cinnabaris antimonii quantitas adjecta non ſecus, ac grana duo ſalis volatilis viperarum; quod tamen ſal adeo Waldſchmidio laudatum, ob ſudores quibus fere diffluebat ægra, capitisque dolorem, & redeuntem per intervalla, nihilque levantem purpuram ad paucos ſolum dies continuavi. Ad corrigenda vero lymphæ vitia

vitia, juxta alia etiam decoctum ex radice ſarſaparillæ, ſcorzoneræ chiuæ, ſymphiti majoris, liquiritiæ & pauco Guajaci in uſum fuit vocatum, alvusque ex intervallo aliquot dierum clementer purgata: urina hactenus decenter fluxit.

Die 31. Maji celebris ille Budiſſæ medicus D. B. forte huc venerat, quem quum apud familiarem quendam deprehenderem, & ſermo etiam de ſtatu ægræ meæ incidiſſet, id ejus conſilium fuit: nimirum interne eſſentiam alexipharmacam Stahlii cum parte quarta ſpiritus ſalis ammoniaci ſuccinati remixtam bis de die dare juſſit; externe balneum Radebergenſe, & poſt illud litum cum ſpirituoſis commendavit. Ante vero, quam hanc eſſentiam propinarem, præmiſſo prius infuſo ex purgantibus, nervinis, ac ſalinis parato cum vino, craſſos imprimis nervisque impactos humores diſſolvere ac facta revulſione per organa ac colatoria iis convenientia ſenſim evacuare conſtitui. Bibit proinde hoc per dies aliquot, bisque purgata quotidie fuit, ſed ejus correpta tædio tandem abſtinuit eodem, & medicinas a D. D. B. commendatas in uſum vocavit.

Die VII. Junii domi balneo egelido ex aqua, cui pars acervi formicarum incocta, fuit impoſita, eique valde tepido umbilico tenus inſedit, cervice interea, & quod deficiebat, latere eadem calente aqua perfuſis: cujus in uſu cautiſſimo per tres perſtitit ſeptimanas ægra, ſed ſine ullo levamine, neque etiam dolores illi lacerantes, qui per intervalla extremum pedem affectum occupabant, auxilium quoddam attulere. Dum hæc fiebant, convenit me Junior quidam medicus commendans mirum in modum exter-

num

num aliquod remedium, cujus virtutem in paralyſi ſibi & alii cuidam medico plus ſimplici vice expertam dicebat, fidemque dabat, me hujus remedii opem & effectum intra octiduum deprehenſurum. Miſit etiam ipſe remedii hujus circiter menſuram unam, indicato ſimul adhibendi modo, qui erat, ut parte hujus liquoris ex commota prius probe lagena effuſa calefactaque, laborantes partes calido prius panno fricatæ, ſuperne ſemper inungerentur. Examinans hoc medicamen deprehendi eſſe ſpiritum frumenti vulgarem cum ſale communi mixtum, ſedimentum tamen illud ſalſum nigricantem carbonis colorem exhibebat: quam conjecturam medico illi cum exponetem, confitebatur ille nihil aliud eſſe, quam ſalem culinarem ligno junipeti excavato incuneatum, poſt combuſtum, dehinc una cum carbone pulveriſatum, ac cum ſpiritu frumenti vulgari commixtum. Sed nihil præſtitit hæc medicina, ultra octiduum ſolerter adhibita: quod idem fatum, proh dolor! manebat & eſſentiam illam alexipharmacam, & alia omnia, ſic ut & in medicina illud verum eſſe deprehendatur: Homines plus ſæpe de facultatibus ſuis ſperant, quam ipſis ineſt. Tantum enim aberat, ut ægra quidquam levaminis acciperet, ut potius inter ipſos hos medicos auſus manus affecti lateris primum, tum quoque pes extremus œdematoſo, & qui impreſſi veſtigia ſervabat digiti, tumore diſtenderetur, & purpura ſimul integrum latus denſo agmine, nullo levamine, magno pruritu occuparet. Nec minus alvus evadebat ſtrictior, ſupra recenſitarum pilularum, quandoque uno aut altero reſinæ jalappæ vel auri fulminantis grano commixtarum uſu relaxanda.

Quum igitur domeſticorum exhibitio hactenus

 irrita

irrita fuerat: thermas tandem adire naturales fuit conſtitutum. Has cum omnes omnino docti uno commendarent ore dubia fuit ægra, ad quas potiſſimum accederet alii enim Radebergenſes, alii novitate ſe commendantes Gishibelenſes, alii denique antiqua fide & ſeculorum aliquot experientia confirmatas, nativoque ſuperbientes calore Tœplicenſes anteferebant, prout nnicuique vel proprius vel aliorum reſponderat uſus. Ipſa tandem miſera omnem ſpem in Tœplicenſes ob inſitum, naturalemquem earum calorem collocavit: quod inſtitutum, probe guarus, quantam in corpus humanum imaginatio haberet efficaciam, haud improbavi; quamvis me non fugeret, quod D. D. Wolffius tr. de fonte Radebergenſi calorem naturalem thermis inhærentem earum virtutem magis infringere perhibeat. Sic VI. Iduum Julii bono cum Deo ingreſſi ſumus iter ad Tœplicenſes: vix autem unum alterumve confeceramus milliarium, cum nauſea moleſtiſſima corripi cœperit miſera, quam demum maxime conatus vomendi, per intervalla repetiti ſequebantur, ultra horam ex crucientes & denique ventriculi contenta omnia & varias cruditates repetitis inſultibus excutientes. His partim ob vehementiſſimos vomendi conatus, partim corporis a carpento per ſalebroſam aſperamque viam ducto concuſſiones, inſignes dorſi, cervicis, lumborum, artuumque jungebantur dolores; qui etiam moleſtiſſimo hoc itinere exantlato noctem fere in ſomnem reddiderunt.

Sequenti die mane elixir proprietatis rhabarbaro & vino Hungarico paratum propinavi: & veſpera, alvo inde non reſerata, doſin pilularum dedi, quarum hæc eſt deſcriptio: Recipe aloes violatæ unciam dimidiam, gummi ammoniaci depurati drachmas duas, tartari vitriolati drachmam, myrrhæ

myrrhæ electæ drachmam dimidiam, extracti radicis imperatoriæ, valerianæ, ſalis ſuccini ana grana quindecim, olei deſtillati carvi guttas octo, cum tinctura ſuccini f. pilulæ ponderis grani unius. Obducantur argento. d. ſ. Pillen 15. Stuck des Abends zu nehmen.

Sequuta nox quietior, menſiumque ſimul fluxus a puerperio huc uſque ſuppreſſus rediit, conſpirantibus hunc in affectum variis cauſis, corporis nimirum vehementiſſima concuſſione partim abitinere gravi per integrum diem protracto, partim a repetitis illis violentiſſimis vomitionibus, nec non purgantibus illis, emmenagoga ſimul virtute præditis, poſt corporis illas inſuetas commotiones propinatis. Continuavit hic fluxus ad quintum diem, primo biduo copioſus, reliquis diebus parcior: nec minus primo die fuit ater, coagulatus, viſcidus cruor, ſequentibus naturali ſimilior, ſimul vero crus affectum exquiſitiſſimos noctu dolores patitur lacerantes, a ſura ad calcaneum cum tremore protractos; tremor ipſe interdiu quoque, ſed absque dolore, maxime dum ægra paulo diutius ſellæ inſideret, adfligebat: œdematoſus præterea tumor pedem æque ac manum adfecti lateris adhuc occupabat, cum naturalis caloris defectu, qui arte ſuppleri debuit.

Sic demum finita, quæ balneorum uſum hucusque remorata erat, menſtrua purgatione, primum corpus purgabatur ſale Sedlicenſi ad unciam unam, cum fervente aqua ſoluto, die XVI. Cal. Auguſti mane exhibito: quod dum eodem die ter alvum movit, ſequenti prima vice balneo inſidere cœpit. Neque tamen vel virium defectus, vel plenaria motus impotentia, vel alia ſymptomata permittebant, ut ipſos ingrederetur fontes: ſed in aquas ex ſcaturigine ad proprium domicilium

allatas, & ad eum teporis gradum, quem facillime & ſine ulla ferret incaleſcentia, redactas bis quotidie deſcendebat, & primo die vix ultra horæ quadrantem in iis commorari valuit; poſt in lectum deportata, quædam decocti ſarſaparillæ vaſcula ſorbillavit. Poſtea vero ſine ullo incommodo per tres horæ quadrantes aquis inſidere valuit; ſub qua mora è cervice brachium paralyticum calida ſedulo perfundebatur; & in lectum repoſitæ ægræ artus calidis fricabantur pannis, ipſique demum cervici epiſpaſticum latum ex gummi aliisque acribus & oleis nervinis confectum imponebatur, ſæpius renovatum. Quum autem perpetuus ille ac curioſiſſimus effectuum, quos Tœplicenſes thermæ præſtant, obſervator celeberrimus Z. archiater regius ſuo etiam ſalubri conſilio meam benigne adjuvaret operam; pro ſua is humanitate commendavit, miſitque balſamum quoddam nervinum, quod in caſibus non diſſimilibus inſigni olim uſu adminiſtraverat. Palmaria hujus virtus oleo illi ex India allato Cajeputi, de quo conf. D. Schendo in epiſtola ad Schrœckium de quibusdam Indiæ rarioribus E. N. C. anno 1727. in appendice inſerta, debebatur, reliqua ex axungiis humana, taxi, oleis expreſſis nucis moſchatæ & deſtillatis aromaticis & nervinis conſtare dicebat. Hoc igitur balſamico litu partes reſolutæ poſt quodvis balneum, calido prius panno frictæ, cum nucha dorſique ſpina ungebantur, omiſſo, quod ego cervici adplicaveram, emplaſtro epiſpaſtico. Protracta fuit hæc curatio per tres ſeptimanas, omni cura, diætæque convenienti regimine; ſed eheu! absque ullo emolumento, niſi quod tumor œdematoſus discuſſus, animoque major vigor, & cibi aliquod deſiderium ventriculo fuerit redditum.

Quum

Quum vero plurimi ex iis, qui thermas has frequentaverant, uſum illius fontis, qui extra urbem ſcaturit, & das Schwefel-Bad appellatur, longe anteferebant balneis intra mœnia proſilientibus, ægra ſanitatem anhelans & illos fontes experiri cupiebat, obtinebatque etiam, ut ſibi ſoli per horulæ ſpatium lavacri uſus permitteretur. Hinc per dies novem continuos exportata, aquis his inſedit, nec tamen ultra horæ dimidium earum vim, calorem, ſudoresque, quos movebant, perferre potuit: ipſis vero his diebus poſt meridiem ſuas intra ædes balnea ingreſſa. Tandem huic thermali curationi ad quatuor ſeptimanas extractæ finem impoſuit profecto non exoptatum: nec enim inde ullum in hemiplexia levamen experta eſt, artusque ſine omni motu manebant. Senſus vero tactus brevi poſt mali principia jam redierat, imo in acerbos cruciatus cum inſigni tremore adfecti cruris a violenta corporis per viam ſalebroſam ſub reditu concuſſione intendebatur.

Poſtquam igitur demum reverſa fuit miſera, unctio cum balſamo Z. continuabatur, eoque conſumto, frictiones cum aliis nervinis ſtudioſe ad nervorum principia & artuum commiſſuras adhibitæ, ſiccæ cucurbitæ ad temporis quoddam ſpatium dorſo ejusque ſpinæ admotæ, dehinc per octiduum ſumma cutis urticis cæſa fuit, exaſperata, & neſcio quæ non tentata, verum incaſſum omnia. Nec ſtrenuus internorum uſus omiſſus: corpus ex intervallo purgatum, elixirium ex plantarum nervinarum extractis, millepedibus, ſale tartari, ſale ammoniaco & vino Hungarico paratum, ſubinde & pulvis ſalino-cinnabarinus fuerunt exhibita.

XImo Cal. Sept. menſium fluxus reverſus, quatriduum perſtitit, dieque ſecundo ac tertio largus fuit, qui effectus, num ſit infuſo herbæ ſaponariæ cum floribus, quod ſecundo tertioque hujus fluoris die ſorbillavit, adſcribendus? in medio relinquo. Ceſſante hoc corpus balſamicis iterum evacuatum fuit pilulis. Brachium vero læſum a ſupremo humero contabeſcere, flacceſcereque cœpit, haud ita notabiliter manus; pulſus quoque minor videbatur ac in dextro carpo: ipſum tamen brachium calore gaudebat naturali. In tanta mali pertinacia æthiopis mineralis vim lympham viſcidam coagulatamque diſſolvendi experiri tentavi: cujus ad mentem Harriſii & Hoffmanni Aldorffini abſque deflagratione ſulphuris parati ſcrupulum, cum elæoſachari cinamomi ſcrupulo dimidio mixtum, bis quavis die, mane veſperique dedi, ita tamen, ut ex intervallo paucorum dierum ſordes alvinæ leni purgante ſubducerentur. At capitis accedens dolor, ut elæoſacharum cinamoni removerem, (ægra enim calida minus fert) & ſuccedens etiam hujus medicinæ faſtidium, ut eam ſemel tantum per diem dare, nec ultra decem vel duodecim dies continuare potuerim, in cauſa fuerunt: quo tempore elapſo alvum iterum pilulis blandis biduo laxavi.

Sub idem tempus tuſſis epidemica ex tempeſtatis ſubita mutatione, ortoque repente acri & inſueto frigore, meos invadens domeſticos, & ægram prehendit moleſtiſſima ac pertinaciſſima, ſiccior inter principia, procedente malo humidior, poſt plurimos demum laborioſiſſimos conatus mucum flaveſcentem ex imo pectore excutiens: inhæſit ſimul per plures ſeptimanas jactura virium cum ſomno admodum parco, & ſudoribus nocturnis; tandem tamen ſenſim decocto conveniente & pul-

vere

vere reſolvente cum floribus ſulphuris devicta eſt. Elapſis quinque hebdomadibus rediit menſtruum profluvium, ſed parcum, nec ultra triduum perſiſtens: quo finito, firmius radicatum malum potentiore quaſi vecte ſuis movere ſedibus conatus ſum; & ad mentem celeberrimorum medicorum, & inter hos etiam Boerhavii purgantia paulo potentiora experiri conſtitui. Has igitur parari pilulas decrevi: Recipe mercurii dulcis, ſcammonii puri ſcrupulum, trochiſcorum alhandal, reſinæ jalappæ ana ſcrupulum dimidium, olei deſtillati ſuccini guttas quinque, cum ſyrupo corticum aurantiorum f. pilulæ ponderis unius grani, inaurentur d. ſ. Pillen / davon 7. Stück früh auf einmahl zu nehmen.

Septem proinde hujus maſſæ grana quater purgarunt alvum, non tamen ſine tormento; nox ſecuta quietior; interpoſitis aliquot diebus has iterum pilulas aliquoties deglutivit, iisque bis duntaxat cum torminibus modo majoribus modo minoribus purgata eſt. Sic diuturna illa tuſſis cum ſcreatu muci, ex imo pectore excuſſi, ſenſim rarior facta menſe octobri demum conquievit. Quum etiam matrona quædam famoſiſſimam illam Hallenſium eſſentiam dulcem ad cœlum efferret laudibus, ægra ſpe auxilii inflata ejus concentratæ portionem per octiduum bis de die ad guttas decem ex infuſo Theê, vel herbarum convenientium ſumſit, eodem, quo reliqua medicamina, effectu.

Menſium fluxu VI. Cal. Nov. poſt emanſionem ſeptem hebdomadum revertente, ægra a remediorum uſu abſtinuit; Fuit ille primo biduo ſatis impetuoſus, cruor naturalis coloris ac conſiſtentiæ; poſt tertium vero diem iterum diſparuit. Quo facto pilulas acriores ſupra dictas iterum propinavi; ſimul vero in uſum vocavi medicinam

 quandam

quandam externam ab amico commendatam, qua princeps quidam in ſimili affectu, magno ſui commodo, fuerat uſus. Erat illa lixivium ex cineribus faginis paratum, cum ſerpillo coctum, atque cum oleo olivarum diligenti conquaſſatione mixtum; quo calefacto femur & crus læſa trium ſeptimanarum ſpatio, bis quotidie ad tempus perfundebantur; abſterſaque dein linimento quodam ex ſpiritu vini, oleo lumbricorum cocto, oleis chymicis juniperi, lavendulæ & ſapone veneto parato inungebantur. Nec & hæc opem adferebant; nihilominus ægra non deterreri ſe paſſa eſt, quin & poſt in humero idem tentaret remedium. Sic alternatim modo litu illo balſamico ſpirituoſo a me parato, modo unguento jam expoſito, has illasve partes fricat miſera ſanitatem exoptans. Urina hactenus ſufficienter fertur aurei fere coloris, denſioris paulo conſiſtentiæ; alvus poſt thermarum uſum rectius ſuo fungitur officio, quies variat; verbo: functiones & naturales & vitales pro ſtatu ægræ naturæ ſatis ſunt convenientes. Tumor vero œdematoſus extremum iterum occupavit pedem, quod tum imprimis ipſi accedere obſervatur, cum ſellæ inſidens ad plures horas tibias in perpendiculari ſitu conſervat: inde eſt, quod plurimum temporis lecto incumbendo transigat.

Incedere enim ſola nequit, nec pede niti valet; ſiquidem debilia & laxa ſunt juncturarum femoris & genu, hæc imprimis, quæ tibiam cum femore conjungunt, ligamenta & vincula, ut corpori fulciendo plane ſint imparia. Quod ſi tamen ſemel elevata eſt, ut ſano brachio adſtanti ancillæ poſſit incumbere; tunc tibiam affectam antrorſum movere valet, uti eandem etiam in lecto decumbens retrahere & ad ſe iterum extendere, ſed

lente

lente admodum & non ſine labore poteſt. Brachium vero adfectum ſine omni omnino motu eſt, digitique rigidiores ad volam implicantur, absque tali tamen violentia, quæ ſpaſmos comitari ſolet, ſed qui facile explicari poſſint, mox priorem iterum occupantes ſitum. Hactenus ægra a Vto Iduum Nov. quovis mane guttas duas balſami de Mecha cum ovi vitello ex infuſo Theé ad aliquot ſeptimanas ſumit, & ex intervallo lenioribus expurgatur pilulis. Ex eodem quoque balſamo de Mecha linimentum quoddam ad partes paralyticas, earundem juncturas ac ſpinam dorſi ab aliquo fuit quammaxime commendatum, & pariter ad aliquot tempus bis de die in uſum vocatum; cujus hæc eſt compoſitio: Recipe balſami de Mecha partem unam, olei amygdalarum dulcium partes duas, continua ac diuturna conquaſſatione, affundendo ſubinde parum aquæ puræ tamdiu, donec hæc non amplius abſorbeatur, fiat linimentum nivei coloris; ad cujus conſervationem ſemper affunditur aqua pura, uſus tempore decantanda, iterumque poſt uſum affundenda. VIImo Cal. Decemb. menſtrua rediit purgatio, parcior tamen & intra quatriduum finita.

Quæ cum ita ſint, Tuum vir Excellentiſſime imploro auxilium, ac ſcire potiſſimum aveo, anne iterum thermæ in uſum ſint vocandæ? aut num Carolinis, quas licet ex tractatu tuo de Thermis Carolinis in capitis adfectibus idiopathicis incongruas cognoverim, tamen, illuſtris quædam matrona ex propria admodum commendavit experientia, uti liceat? Nonne ex mercurio diaphoretico ſolari abs, Te parato, levamen mali expectandum? & denique nonne fonticulus in nucha vel brachio excitatus utilitatem pollicetur?

RESPONSUM.

Vidi diligenter ac perſpexi, quæ de morbo cariſſimæ conjugis ample eleganterque perſcripſiſti, quæque circa morbi ſtatum, cauſas & curandi rationem docte ſatis ac optime diſſeruiſti: in omnibus enim me tibi conſentientem habes; & imprimis affectum, quo ſollicitatur ægra, hemiplecticum haud magis a ſanguinis abundantia & ad caput congeſtione, quam potius a ſeri impuri, vaſa in cerebro ejusque anfractibus ſita nimium diſtendentis ſtagnatione omnino derivandum eſſe, tecum perſuaſus credo. Nec vero te fugiet, quantis hujus mali & pertinacia & vetuſtate moleſti ac fere radicati, ſubjecto tenerrimo univerſali humorum dyſcraſia polluto inhærentis exſtirpatio ſubjecta ſit difficultatibus, quamque adeo omnis remediorum ac conſiliorum vis eludatur. Quæ adhuc ſperari poteſt ſalus, meo quidem arbitrio, in eo ſita eſt, ut ne nimiis natura oneretur medicinis, maxime externis atque linimentis; quippe quæ non minus ac thermæ Carolinæ exiguam omnino ac fere nullam polliceri videntur opem. Has etenim in capitis vitiis, quæ ex ſeri cerebro incluſi inundatione oriuntur, & fibrarum medullarium inducta per inſpiſſatam lympham flacciditate, tonoque imminuto nituntur, cum omnibus reliquis medicatis aquis nunquam profuiſſe deprehendi. Contra vero non ludetur opera, ſi ægrotans pilularum mearum balſamicarum, quæ ventriculi non ſolum & inteſtinorum tonum roborant, alvumque ſimul lubricam reddunt, verum etiam menſium ſucceſſum promovent, tribus circiter aut quatuor ante cruoris uterini eruptionem diebus

 omni

omni veſpera undecim vel tredecim devoraverit; atque inſuper elixirii cujusdam tonico-nervini ex eſſentia gentianæ rubræ, corticis caſcarillæ, tinctura antimonii acri & liquore meo anodyno minerali portione mixtis, & duabus olei macis & cinamomi guttulis parati XL. guttulas mane ex infuſo meliſſæ cum corticibus citri confecto, totidemque veſperi cubitum itura ex decocto quodam hauſerit. Antimonii namque tinctura acres viſcidosque humores inſigniter reſolvit, & urinam egregie promovet; cujus promotionem in gravioribus, inveteratisque capitis affectibus, ex obſtructo infundibulo, & ſeri circa cerebri partes ſtagnatione, oriundis utiliſſimam obſervavi. Nec minus operæ erit pretium, hunc errhinum pulverem quandoque naribus attrahere: Recipe herbæ majoranæ, florum liliorum convallium ana drachmis duas, herbæ mari ſyriaci, florum benzoes, cariophyllorum aromaticorum ana drachmam dimidiam, caſtorei pulveriſati grana decem. M. d. ſ. Schnupftoback. Potui vero ordinario decoctum ligni ſaſſafras cum paſſulis confectum exhibere convenit. Externe pulvis cariophyllorum, cardamomi atque cubebarum aut capiti inſperſus aut in ſacculo adplicatus non levem ſpondet opem; nec alienum erit, cervicem, dorſi ſpinam, brachia ejusque juncturas calide fricare, & frictas vel infuſo ex floribus anthos & lavendulæ cum vino veteri rhenano parato vel balſamo meo vitæ inungere. Capitis doloribus liquoris mei anodyni mineralis quædam guttulæ ſacharo exceptæ, & in ore, donec ſolvantur, detentæ inſigne conferent allevamentum; quod etiam expectari poteſt ex juſculis carnis gallinaceæ, aut vitulinæ cum radicibus cichorei, ſcorzoneræ

zoneræ ac apii paratis, & ſucco citri aut aurantiorum permixtis.

Verum enimvero, cum harum ægritudinum curatio diuturnum remediorum uſum requirat, commendatas quoque medicinas, quamvis earum effectus haud protinus votis reſpondeat, diutius tamen adhibere oportet; eo magis quum autumnus horum malorum exſtirpationi minime opportunus obſervatur. Nec enim dubito, quin, ſi laudata curandi ratio ſub aſſidua mentis tranquillitate rite & pertinaciter potrahetur, proximo potiſſimum vere ſi non tota morbi exſtirpatio, ſaltem inſigne ſymptomatum levamen ſit inſequuturum.

ULTERIOR MORBI RELATIO.

Simulac litteræ ac conſilium tuum ad manus meas pervenerunt; protinus commendatas medicinas ægræ propinare cœpi. Bis nimirum quotidie mixturam ex eſſentia radicis gentianæ rubræ, corticis caſcarillæ, tinctura antimonii acri & liquore anodyno confectam ex infuſo meliſſæ cum citri corticibus aſſumſit: bis quavis hebdomade pilularum XV. dein XVIII veſperi deglutivit, quæ primum binas, dein unam duntaxat moverunt ſedem: ſub epulis decoctum ex aquæ ſimplicis menſura una, raſuræ ligni Saſſafras drachma, & paſſularum minorum uncia dimidia paratum, deinde vero ob ſubortam nauſeam paſſulis deſtitutum potavit. Neque minus per longum ſatis tempus cervix, dorſi ſpina, brachium, ejusque juncturæ prævia frictione, infuſo ex floribus roriſmarini atque lavendulæ cum vino rhenano generoſiori confecto, bis quavis die inungebantur. Conſumta quoque ſupra laudata

mixtura,

mixtura, alia parabatur ex liquoris anodyni, tincturæ antimonii ana uncia dimidia, oleorum deſtillatorum macis ac cinamomi ana guttis quatuor: & poſt hanc liquore anodyno deficiente, tinctura metallorum ſuccinata, dictis eſſentiis nupta adhibebatur: pilulis deficientibus aliæ leviſſimæ cum rhabarbaro confectæ ſubjungebantur: in decocti ſaſſafras vero per plures hebdomadas aſſumti locum cerevifiæ tenuioris ac ſecundariæ potus ſubſtituebatur, & meliſſæ quoque ob nauſeam omiſſo uſu, alia liquida mane ſorbillabantur.

Verum enimvero quamvis miſera omnium functionum & naturalium & vitalium exercitio ſatis integro gaudeat, ipſique uterinus cruor regulari tempore & ſatis copioſe per triduum ſemper fluat: attamen læſio animalis functionis & hemiplexia, ſiniſtri maxime brachii, remanet pertinaciſſima: hoc enim, licet integro ſenſu polleat, omni tamen non ſolum movendi potentia privatum, ſed etiam a ſummo humero ad juncturam cum brachio aridura eſt adfectum. Contra vero cruris, quod ſemper aliquantulum movere valuit, jam majorem movendi facultatem recuperare videtur; adeo ut ſi dextro brachio alterius humeris inniti liceat, lentis jam paſſibus ſola incedere queat. Nullum enim in junctura femoris cum oſſe iſchio ſubeſſe vitium, ſed illud potiſſimum in genu imbecillitate hærere videtur: qua expugnata, illam firmius ingreſſuram eſſe credo.

Brachii reſolutioni & aridura opponendum commendavit chirurgus quidam unguentum, cujus ex unguento altheæ, aregon. martiat. agrypp. oleo petræ, juniperino, laurino, ſapone veneto, axungia canis, pipere nigro pulveriſato, euphorbio

euphorbio & eruca compoſiti mirum in hiſce morbis prædicavit effectum. Nec quoque illius uſum variis rationibus ductus improbavi, ſed illud bis quotidie loco prius probe fricto inungendum, alternis inſuper diebus ſummo humero æque ac cervici ſiccas cucurbitulas admovendas, tumque unguentum adplicandum curavi: nihil vero auxilii inde obſervavi, niſi quod aridum fere brachium magis auctum carnoſiusque fieri videretur. Denique amicæ ſuaſu ad genu confortandum unguento quodam viridi fuit uſa, & majus inde robur acquiſiviſſe ſibi imaginatur. Quæ cum ita ſint, Gishublenſes hac æſtate fontes accedere decrevit, num cœli, loci & aquarum mutatio ipſi futura ſit ſalubris tentatura: de his vero & ulteriori medendi ratione ſalutare anhelat conſilium. Pridie Cal. Maji 1731.

Conſultum inde fuit, ut cum tam radicato malo aeris mutatio multum conferre deprehendatur, olim commendata medicamina ac balnea in uſum rurſus vocaret ægrotans.

CASUS XXI.

De Hemiplexia ex affectu Rheumatico-arthritico producta.

GEneroſiſſimus vir de P. annos LXVII. natus, longo abhinc tempore podagræ chiragræque tormentis obnoxius, ſub hujus potiſſimum anni auſpiciis tantas cervicis atque pectoris conſtrictiones inciderat, ut per ſex hebdomadas nocte dieque ſellæ inſidere teneretur, & demum hirudinibus ad

ad anum adplicatis ab iis fuerit liberatus. Accidit autem proxime elapſis pentecoſtes feriis, ut, cum aſſumtis integra adpetentia epulis cœlo ventoſo ac inimico feneſtræ aliquamdiu immoratus in ſellam ſubſideret, inſigni ſubito apoplexia corriperetur, qua amiſſo rationis uſu ſiniſtrum latus, dimidium caput artusque iſtius lateris paralyſi reſolvebantur, ſiniſtrique oculi viſus penitus deperdebatur. Rediit equidem poſt congruorum remediorum uſum rationis integritas: verum oculi, brachii, pedisque paralyſis adhucdum inhæret, pectusque ſimul multo muco infarctum detinetur: quin quamvis etiam quinto ab ea acceſſione die, ſuaſu medicorum, chymicum quoddam medicamen adſumeret, inde quidem aliquoties vomuit, multumque pituitæ reddidit cum eximio levamine; tantum tamen aberat, ut reſolutioni quoddam accederet allevamentum, ut potius affecto pariter ac integro lateri ſpasmodica ſuperveniret conſtrictio.

In hoc rerum ſtatu poſt 14. circiter dies in dextro pede prope pollicem ſponte exortum ulcuſculum fonticuli inſtar per quatuor ſeptimanas inſignem primum tartarei recrementi, poſt aquei ichoris ploravit quantitatem. Nec impeditus fuit hic fluor; ſed ordinata ſunt ſemicupia ex aqua fluviatili tepida, lactis quatuor menſuris & furfuribus parata; quibus generoſus æger bis quavis hebdomade ad horæ quadrantem inſedit, ab iisdem vero duodecim vicibus uſurpatis, cum nullam ferre opem, & magis virium languorem inducere viderentur, penitus abſtinuit. Abhinc quoque ſiniſtrum paralyticum pedem, eadem, ac in dextro, regione obſedit ulcus, non quidem tartarea ſaburra, verum acris pituitæ fluxu hucusque madidum. Junguntur præterea non minus inſatiabilis pedis crurisque

reſoluti

reſoluti pruritus; quam capitis humoroſa defluxio, qua plurimus mucus & naribus redditur & faucibus exſcreatur.

His denique omnibus ante biduum hora nona matutina violentius malum, veluti recidivum, acceſſit. quo æger omni ratione privatus tanta rapiebatur convulſione, ut dextrum genu ad os fere contraheretur. Accerſitus medicus cruorem ſimul ex ore ferri videns, derivatoriam inſtitui juſſit venæſectionem; qua pariter ac aliis medicinis hæc dira acceſſio fuit expugnata. Verum licet per totius morbi decurſum integer adpetitus, largæ epulæ, pulſus naturali ſimillimus, alvusque quotidie reddita fuerint: attamen ſummo generoſus vir jam laborat virium defectu, omnis motûs impos a miniſtris ſolum moveri debet, atque huc illucve portari, & ſomno fruitur plane nullo.

CONSULTATIO.

QUod ſi viri generoſi morbum valde radicatum ac habitualem rite intueor: non ſane poſſum, quin illum in tam confirmata ætate graviſſimum ac maxime arduum declarem. Non enim ſolum omnes vitales ſucci ſordibus tartareis ſcorbuticisque inquinati; verum etiam partes nervoſæ, tendineæ ac fibroſæ violentis ſtricturis ac ſpasmodicis motibus detineri videntur. Hinc autem circulus humorum per vaſa corporis impeditur, ſalutares excretiones, maxime quæ per cutim fiunt, imminuuntur, & cruor ſpasmis illis tam externis quam internis copioſius adpectus & ſuperiores partes rapitur: ex cujus ſtagnatione in capite apoplecticæ acceſſiones, in principio medullæ ſpinalis hemiplecticæ ac paralyticæ reſolutiones, & denique catharrales per nares faucesque deſtillationes, ac pectoris

pectoris muco oppletiones originem trahunt. Eminus ad hæc vitia non niſi ſeri impuri tartareique colluvies, podagricorum & chiragricorum dolorum vera cauſſa diſpoſuiſſe videtur. Namque hoc externos olim artus, eorumque articulos occupans per quasdam forte cauſſas intra corpus depulſum eſt, in quo primum per metaſtaſin, ut dicunt, ad colli cervicisque muſculos delatum, hos ad rigidas diſtentiones proritavit; dein vero ad ipſum caput atque cerebrum depulſum, apoplecticum paralyticumque procreavit inſultum. His denique certo virium adhuc validarum documento ſingulari naturæ beneficio ulcuscula pedum, acre tartareum ſerum plorantia ſupervenere; quam naturæ ſordes ſcorbuticas foras pellendi proclivitatem inſignis quoque demonſtrat pedum pruritus. Hi vero motus, quamdiu ſunt moderati, ſalutares omnino ac utiliſſimi deprehenduntur.

Quamobrem ut inveterato huic malo, ætate adeo provecta, ſi non penitus expugnando, ſaltem aliquantulum ſublevando proſpiciatur; omnes, meo quidem arbitrio, ſcopi ad tria potiſſimum erunt dirigendi. Nimirum ante omnia eam victus rationem obſervare opus erit, quæ acribus depravatisque humoribus corrigendis, ac edulcorandis ſit opportuna: deinde excretiones naturales per alvum æque ac cutim promovere, & humorum ad externum habitum rejectiones adjuvare conveniet; & denique ea propinare oportebit medicamina, quæ nimiam ventriculi acrimoniam, vehementis adpetentiæ cauſam, involvant, & concoctricem reſtituant roborentque vim, quo tandem legitimus generetur chylus, & ex hoc reliquorum ſuccorum ad partium nervoſarum nutritionem atque motum valde neceſſariorum depuratio obtineatur.

neatur. Hiſce finibus conſequendis nihil erit præſtantius quam conveniens potus: absque hoc enim omnem curationem fore irritam experientia compertum habeo. Hujus vero ſelectus pro ventriculi conſtitutione dijudicandus eſt: quæ ſi permiſerit, in hiſce morbis ſerum lactis in locum ordinarii potus commendare, aut ſub epulis decocti ex radice chinæ, paſſulis & cinamomo parati uſum, matutino vero & meridiano tempore dicti ſeri inſtar aquarum medicatarum potationem ſummo fructu ordinare conſuevi. Serum ipſum hac potiſſimum paratur ratione: Lactis vaccini menſura una cum dimidia, ſucco citri, quantum cochlear capit, permixta, leni igne coquatur, donec coaguletur, dein percoletur, & ad aciditatem temperandam una circiter oculorum cancrorum drachma ſub levi agitatione adjiciatur; tum ſacchari Canarienſis fruſtum corticibus citri, ut oleo ejus imbuatur, probe perfrictum addatur, ut ſerum amœniorem inde ſaporem odoremque nanciſcatur: quod vel matutino vel meridiano tempore octo ſemper unciis hauriendum eſt.

Dein alvi libertatem iis adjuvare oportet remediis, quæ ſimul acrimoniæ ventriculi inteſtinorumque temperandæ inſerviunt. Huic ſcopo, ſi ventriculi vigor permiſerit, in hiſce adfectibus ſeroſis tartareisque mannam arbitror præſtantiſſimam, cujus una aut binæ unciæ quavis hebdomade ex ſupra dicto lactis ſero devorandæ; aut in eorum locum paſſulæ rhabarbarinæ vel mane vel brevi ante paſtum quandoque aſſumendæ ſunt. Impurum autem ſerum corrigendi, & laudabiliorem chylum ſuppeditandi inſignem efficaciam poſſident juſcula ex carne vitulina aut gallinacea cum radice graminis, cichorei, ſcorzoneræ aut fœniculi compoſita; cui eidem ſcopo

non

non minus, quam ipſi concoctioni adjuvandæ inſigniter ſatisfaciet Elixirium meum viſcerale ex blandis balſamicis, & extractis amaris ſine menſtruo ſpirituoſo paratum; cujus & ante epulas & hora quinta veſpertina L. guttulis ex aqua vino nupta capiendi uſus per quosdam menſes protrahendus eſt. Nec ludetur opera, ſi ad tranſpirationem promovendam æger cubitum iturus hujus mixturæ unciam quandoque aſſumat: Recipe aquæ florum ſambuci, cardui benedicti, ceraſorum nigrorum ana uncias quatuor, cinamomi ſine vino, aquæ theriacalis, aceti ſquillitici ana unciam unam, lapidum cancrorum drachmam unam cum dimidia, antimonii diaphoretici ſcrupulos duos, mixturæ ſimplicis guttas XXX. Julepi roſarum q. ſ., cujus quoque pulvis Marchionis, cinnabari, nitro & caſtoreo permixtus egregie ſupplebit.

Pedum vero moleſto pruritui conveniet, eos ſæpius lactis flore lavare, iterumque abſtergere; & denique ſpasmis afflictarum partium conſopiendis admodum conferet hoc linimentum: Recipe aquæ Anhaltinæ, ſpiritus lumbricorum terreſtrium ana unciam unam, ſpiritus cornu cervi, ſale volatili ſaturati, eſſentiæ nuciſtæ, croci, caſtorei ana drachmam unam. M.

Hæc ſunt, quæ in ſalutem generoſi ægrotantis proponenda duxi; quæ ſi a medico, qui curationi præeſt, probabuntur, haud ſine fructu in uſum ponentur: neque enim alienum fuiſſet, ſi ex transmiſſa morbi hiſtoria percepiſſem, num hæmorrhoidibus vel cæcis vel fluentibus, aut hypochondriacæ paſſioni obnoxius ſit æger? num veneſectioni, aut pedum aut brachiorum adſueverit? num ſanguine turgeat, aut vini ingurgitationi indulſerit? Horum enim momentorum cognitio

ipſius morbi curationi haud levem ſuppeditat opem.

ULTERIOR RELATIO.

POſtquam morbi ipſius ac conſtitutionis generoſiſſimi ægrotantis exquiſitior hiſtoria fuit deſiderata: eam hiſce ſuppeditare, haud alienum videtur.

Jureconſultus illuſtris, annorum LXVII, temperamenti ſanguineo-cholerici, ingenii vivaciſſimi, judiciique acutiſſimi, ſtaturæ ac habitus mediocris, capacioribus vaſis inſtructi, robuſta ſatis a teneris fere gaviſus eſt valetudine; nec tamen unquam, licet inſigni ſemper humorum laboraret abundantia, Helmontii forte imbutus principiis, cruorem ex venis trahi permiſit: Ante 14. vero annos, cum podagræ acceſſionem graves cervicis diſtentiones exciperent, illamque per tres menſes rigidam detinerent, primum venam tundendam præbuit; & hinc eximium ſpaſmi levamen expertus, bis quotannis circa utrumque æquinoctium venæ ſectionem in pedibus inſtitui curavit.

Jam vero XL. ſunt anni ex quo aſſiduis corporis otiis, ſed mentis perpetuis laboribus indulgens, primum mitiori, poſtea vero graviori frequentiorique podagra & chiragra, ſæpius ad tres, quatuor vel quinque menſes ſummis doloribus inhærente, excruciari cœpit, cui quoque calculoſa nephritis juncta fuit, & miſerum calculorum ſpongioſorum & albicantium & rubicundorum excretione ſæpius ſollicitavit. His nunquam topica, ut dicunt, & repellentia oppoſuit; ſed externe farina avenacea calefacta; interne decocto Behrenſii antiarthritico, in Eph. Nat. Cur. Vol. 1. & 2. obſ. 18. pag. 152. ſummis celebrato laudibus, fuit uſus,

uſus; nec unquam diætæ erroribus, aut vinoſarum potationum exceſſibus indulſit, niſi quod ad iracundiam vel ex leviſſimis cauſis ſit facillimus.

Ex uſu quoque ipſi fuit, ut per XL. annos quavis æſtate per 5. circiter hebdomades Schwalbacenſes acidulas potaverit; in quarum locum proximo biennio Selteranas lacte caprino mixtas ſubſtituit: tantum vero abfuit, ut inde mali ſui levamen deportaverit, ut illud potius ſtatis temporibus pertinaciter redierit, & noviſſime ſub hujus anni auſpiciis ſummis tormentis per tres menſes ſævierit. Ab his cum quatuordecim circiter dies immunis fuiſſet, inſatiabilis totius corporis cutem prehendit pruritus; laxantibus æque ac humorum acrimoniam temperantibus oppugnatus medicinis.

At enimvero brevi poſt, cum ex ambulatione ad corporis obtinendum exercitium ipſi valde commendata reverſus, cubili cuidam, in quo lintea humida fuerant exſiccata, per horæ circiter ſpatium immoraretur: gravis rigor, ſpasmusque cervicem occupavit; & hinc admotis ſpiritibus reſolventibus ac nervinis depulſus pectus obſedit, illudque tanta ſpirandi anguſtia oppreſſit, ut per ſex hebdomades præ ſuffocationis metu ſellæ ſemper inſidere debuerit. Nec tamen ullas huic malo aperientia, incidentia, nervina & antiſpasmodica tulerunt ſuppetias: cum autem ægro, ipſi hæmorrhoidum fluori quidem nunquam obnoxio, moliminibus tamen ad illas ſpectantibus, hypochondriacis paſſionibus ac flatulentiis diu multumque ſollicitato, hirudines ad anum fuiſſent adplicatæ; omnes protinus a pectore evanuerunt conſtrictiones.

Hinc per integrum menſem ſatis firma valetudine,

dine, ciborum inſigni adpetentia, ſomnoque placido gaviſus ſpem præbuit, fore ut ab omnibus liber viveret ægritudinibus: Verum enimvero cum ſub ipſis Pentecoſtes feriis, tempeſtate horrida & inimica, epulis ſatis vegete aſſumtis, & meridiano ſomno, quo ex conſilio & exemplo Brunneri, archiatri Moguntini, quotidie uti ſueverat, abſoluto feneſtræ inter adſpirationem auræ frigidæ aſſideret: gravi ſubito apoplexia cum omni ſenſuum abolitione, magnoque ſtertore, absque tamen oris ſpuma, percellebatur. Adhibitis protinus cum externe venæſectione, veſicatoriis, frictionibus & acrioribus clyſteribus, tum interne propinatis reſolventibus, temperantibus, analepticis, & humorem circuitum promoventibus rediit equidem rationis ac ſenſuum vigor: at lateris ſiniſtri non ſolum motus omnis manſit abolitus, audiendique & videndi potentia prorſus deperdita; verum etiam ſub initium ipſe evanuerat harum partium ſenſus, adeo ut æger ſe in iſto latere habere artus plane ignoraverit. Hiſce acceſſit continuus ſopor, perpetuaque dormiendi cupiditas, ac tanta œſophagi & epiglottidis reſolutio, ut ne tantillum quidem liquidorum absque ſuffocationis metu aſſumi potuerit. Oppugnabantur hæc ſymptomata pulvere quodam a quibusdam commendato, qui non niſi ex ſulphure antimonii aurato ſecundæ præcipitationis a multis medicorum in ſeroſa apoplexia & catharris præfocantibus admodum laudato compoſitus videbatur; & in noſtro non ſolum multum tenaciſſimæ pituitæ per alvum vomitumque duxit, verum etiam ſpirandi quandam libertatem, eamque firmitatem ægro reſtituit, ut & cibos, potus atque medicamina absque deglutitionis impedimento devorare, & ſomno quietiori frui potuerit.

Tantum

Tantum vero aheſt, ut motus impotentiæ ullum acceſſerit robur, ut potius æger ab ipſis Pentecoſtes feriis ad hunc usque diem lecto penitus affixus absque miniſtrorum auxilio nullo modo ſe movere valuerit. Reſoluto tamen pedi quædam rediit ſenſatio, ejusque ſubſultantes agitationes & inſignis pruritus ſupervenerunt; quibus denique dextri pedis prope pollicem, deinde ſiniſtri quoque paralytici ulcuſculum ſponte excitatum jungebatur, quod in dextro fonticuli inſtar primum tartareum, poſt aguoſum recrementum, in ſiniſtro autem ſerum acre cutim arrodens copioſe ploravit, & in hoc fluore hucusque conſervatum eſt. Recruduit quoque calculoſa adflictio cum moleſta quorundam calculorum excretione; quæ juxta methodicorum in obſervationibus Wratislavienſibus anno 1702. pag. 36. candide deſcriptam methodum balneis emollientibus ex aqua fluviatili & lacte paratis, quibus tepidis per horæ quadrantem inſedit æger, oppugnabatur. Nec irritus illorum effectus fuit in debellanda ex calculo moleſtia; at cum paralyſi nullam afferrent opem, majoremque inducere viderentur imbecillitatem, eorum uſus fuit omiſſus. Hinc pugnabatur tonicis, nervinis, cephalicis, analepticis, confortantibus, ambratis, reſolventibus, incidentibus, temperantibus, antiſpasmodicisque medicinis, interne pariter ac externe in uſum vocatis; ſed omnia nequicquam juvabant, nec impedire poterant, quo minus paralyſis æque ac eximius pruritus, nullis frictionibus demulcendus, reſtiterint; & lateris dextri ſpaſmodica conſtrictio pertinaciter inhæſerit. Quin ante quinque circiter ſeptimanas hora nona matutina ex improviſo gravis acceſſio, inſtar comitialis morbi, ægrum prehendit, qua dextrum genu ſubito ad pectus usque con-

vellebatur, caput circumagebatur, oculi diſtorquebantur, cruor ore reddebatur, omnisque rationis uſus evaneſcebat: quæ tamen ſymptomata tuſa in dextro brachio vena, aliisque medicinis adhibitis brevi tempore depellebantur.

Abhinc commendatorum medicaminum uſu inchoato & viſcerale Elixirium & externus ſpiritus, & flore[illegible] lactis ad pedum pruritum per 14 dies rite adh[illegible]antur, nec minus pedes bis ſcarificabantur. Potare inſuper cœpit ægrotans ſerum lactis, at ob ventriculi infirmitatem iterum deſiit, maxime cum X. Calend. Dec. eadem iterum epileptica concuſſio iisdem ac antea ſymptomatibus prævia quadam nauſea ſubito accederet, ſub qua per horæ quadrantem inhærente totum corpus gelido frigore rigebat, & copioſo madebat ſudore. Tum illud calidioribus frictum pannis naturalem recuperavit calorem, & miſſis ex vena in brachio iterum inciſa cruoris ſpiſſi, tenacique muco obducti, quatuor unciis priſtina ſanitatis rediit conſtitutio.

Tertio Calend. Decembris hora nona veſpertina prævia denuo nauſea pectus occupavit aſthma convulſivum, cum ſumma præcordiorum anxietate, & muci tenaciſſimi per alvum vomitumque rejectione; a quo per totam noctem inhærente mane poſt aſſumtas antiſpasmodicas medicinas iterum liberatus, hucusque nullum amplius violentorum horum motuum, præter ſpaſmodicos pedum ſubſultus, toleravit.

Somnus ceterum parcus ac interruptus eſt; ſub quo ſæpius oculi convelli deprehenduntur, & non niſi album oſtendunt cavum: appetentia pro morboſæ conſtitutionis ratione ſatis vegeta, nullaque cibos concoctu faciliores aſſumtos ſequitur moleſtia; neque ea, quæ olim, urget ſitis, ut hinc

ſub

ſub epulis non niſi dimidiam vini rhenani, aquis Schwalbacenſibus permixti, menſuram, mane vero duo infuſi Theébois vaſcula haurire ſueverit. Spirandi quædam vexat anguſtia; at transſpiratio integra ac alvus cum flatuum excretione libera quotidie ſuo fungitur officio, & ſi ſegnior fuerit, ſuppoſitoriis promoveri ſolet. Pulſus obſervatur validus, ſemper æqualis, in affecto latere paulo debilior, & plerumque juſto celerior: urina fertur ſatis ſufficienti quantitate, colore ſanorum ſimili, conſiſtentia craſſa turbidaque, & non ſolum tartareum ſabuloſumque deponit ſedimentum; ſed etiam haud ita pridem quosdam calculos, ſemen milii magnitudine referentes, unumque rubicundum piſo majorem, absque omni fere dolore ex ſiniſtro rene delapſum, ſecum duxit.

Ipſe æger noviſſimis maxime abhinc annis inſigni nervoſi generis debilitate laborat, & ſub præſenti præcipue ægritudine eximia præcordiorum anxietate, tantoque languore & virium defectu ſollicitatur, ut extra lectum commorari nequeat, memoriæque ſimul imbecillitatem ſentiat: imus venter macie confectus, caput autem integrum, oculique videntur vivaciſſimi. Quæ cum ita ſinr, & nulla valetudinis affulgeat ſpes; ulterius efflagitatur conſilium, & præcipue in quæſtionem venit: An ex uſu mineralium aquarum, maxime Amaſianarum, quas ordinarius medicus maximopere diſſuadet, aliquod mali expectari queat allevamentum?

CONSILIUM.

QUæ mihi ulterius de graviſſima viri excellentiſſimi de P. ægritudine & commendatorum in

in illa medicamentorum effectu perſcripta ſunt, ut meam de ea penitus expugnanda mentem exponam, in ea, quam priori conſultatione explicavi ſententia, me omnino confirmarunt, quod ſcilicet ob nervoſi generis ſummam imbecillitatem, humorumque vitalium univerſalem corruptionem, & confirmatam valde ægrotantis ætatem ex medicamentorum uſu nulla mali exſtirpatio ſit expectanda; ſed omnem curationis nervum eo intendere oporteat, ut vita ſolummodo, quantum poſſibile, diutius protrahatur. Omne enim ventriculi robur, & concoctricem vim inſigniter vitiatam eſſe arbitror: unde non ſolum lactis ſerum fuit inimicum; verum etiam ex hoc ipſo primarum viarum vitio, & crudorum ſuccorum colluvie malum rheumatico-arthriticum,& exinde per metaſtaſin aſthma convulſivum & vehementes dextri pedis ſpasmi ſuos mutuantur natales. Hanc quoque ob rationem in id ſummo incumbendum erit ſtudio, ut corpus a ſordibus purgetur, tranſpiratio promoveatur, nervorumque corroboretur genus: quibus ſcopis obtinendis meum conſilium a medicis ægro præſentibus & eruditione & experientia clariſſimis ulterius dijudicandum in medium paucis proferam. Ante omnia igitur hactenus conſuetum vini rhenani aquis Schwalbacenſibus permixti potum abolere convenit; quoniam, ne ſpirituoſæ vini aquæque partes capiti nervisque inimicæ ſint, valde timeo; & omnes minerales aquas hemiplecticis affectibus, niſi forte ad præſervandum, ob ventriculi metuendam inde debilitatem minus convenire compertum habeo; hinc quoque harum atque balneorum uſum in præſenti ægritudine minime commendo.

Potui vero ordinario decoctum ex radice chinæ,

cortice

cortice ligni ſaſſafras, paſſulis & cinamomo paratum ſubſtitui, omnemque vini potationem vitari mallem; & nervis ſtomachoque confortandis liquoris mei anodyni mineralis tribus partibus cum una balſami mei vitæ mixti 15. vel 20. guttas aſſumendas opponerem. Alvum in hiſce caſibus optime reſerabit, ſordesque evacuabit pulvis Cornachini hac parandus ratione: Recipe cremoris tartari ſcrupulos duos, antimonii diaphoretici grana decem, cinnabaris nativæ præparatæ, diagrydii ſulphurati ana grana quinque vel ſex; qui ſingulis quatuor diebus capiatur. Tranſpirationi vero promovendæ hic pulvis vesperi ſub lecti introitum reliquis diebus aſſumtus erit convenientiſſimus: Recipe cornu cervi uſti drachmam ſemis, antimonii diaphoretici, cinnabaris ana grana ſex, extracti croci & caſtorei ana granum ſemis: ſequentique mane infuſum Theebois cum citri corticibus paratum ſorbillandum eſt. Neque minus abs re erit, ſanguinem quandoque e vena mittere, aut hirudines ad anum adplicare: & ad cervicem dorſique ſpinam inungendam hoc nervinum commendarem unguentum: Recipe axungiæ humanæ unciam unam, olei nuciſtæ expreſſi unciam dimidiam, olei rutæ, roris marini, majoranæ, lavendulæ ana guttas XX. balſami peruviani drachmas duas. M. Nec denique alienum erit, juſcula tenuiora gallinacea cum radice cichorei graminisque confecta, & ſucco citri aut aurantiorum permixta largiter ſorbere: quæ conſilia languorum ſummus medicus non ſinat eſſe irrita, ex animo precor.

CASUS XXII.

De Paralyſi dextri lateris.

VIr annorum 48., temperamenti cholerico-ſanguinei, vivaci vultu, multoque ſanguine præditus, cum aliquando judicio intereſſet conſiſtoriali, in eoque procul dubio quadam mentis commotione excandeſceret: accidit ut præter omnium opinionem apoplectico raperetur inſultu; quo ab imis partibus aſpirante primum pes dexter, dein quoque brachium, maxillaque illius lateris reſolvebantur, omnique movendi potentia deſtituebantur; &, ratione quidem integra, ſermonis impedimentum, ſomnique per ſex hebdomades defectus jungebantur. Inſtituta equidem ſex circiter ante hanc acceſſionem ſeptimanis fuerat venæſectio; attamen hujus æque ac ſcarificationis uſum inſuper habuerat, & inordinate adminiſtraverat. Conſulti ergo & celebris Jeneſium medicus W. & ordinarii civitatis medici protinus in lateris affecti pede venam ſecari juſſerunt; variisque internis & externis remediis ægrum eo perduxerunt, ut poſt 4. ſeptimanas ſermonis, motusque pedis aliquam recuperaverit potentiam. Tum prælapſis 9. hebdomadibus Tœplicenſes adiit fontes, iisque per integrum menſem uſus non niſi majus pedis reſoluti robur obtinuit: reverſus ex dato emetico novies vomuit, neque ullam aciditatem reddidit; non minus venam ſecari, bisque ſcarificari curavit, & abhinc tres manus dextræ digitos movere valuit. Jam ea illius eſt conditio, ut in planis equidem locis fulcro innixus lentis

ince-

incedere queat paſſibus, ſomno fruatur pauco, cibis veſcatur parciſſimis, & ſermonis, quamvis maxillæ vitio aliquantulum adhuc præpediti, majori tamen, quam olim gaudeat libertate: at enimvero dextrum brachium manumque prorſus movere nequit, quid? quod a prima morbi acceſſione hucusque artus affecti lateris tam ſuperiores, quam inferiores gravis ſemper adfecerit ſpaſmus, adeo ut per novem aliquando dies digiti præcipue pertinaci rigore fuerint detenti; & hæ diſtentiones jam integri quoque lateris manum corripere minentur, quæ noctu & rigore & ponderis ſenſu occupatur. His denique & dextri pedis usque ad taleolos intumeſcentia, & hæc noviſſime ſupervenit moleſtia, ut ſub quacunque pedis quiete nerveæ dextri poplitis partes admodum obrigeſcant, ut vix pedi inniti valeat.

CONSULTATIO

DExtri lateris reſolutionem, de qua in transmiſſis litteris agitur, nimiæ abundantiæ ſanguinis, ob inſignem mentis commotionem magna vi ad caput compulſi natales ſuos debere, extra omne poſitum eſſe credo dubium. Quandocunque enim ille ad caput raptus, ibidemque ſtagnans cruor per vaſorum poros ſubtile dimittit ſerum, illudque vi ſuæ gravitatis ad principium medullæ ſpinalis vel dextri vel ſiniſtri lateris decumbit: fit inde, ut hi ſtagnantes humores fluidi, quos nervi cerebrumque continent, ſubtiliſſimi influxum in partes dextri lateris remorentur, & harum partium vigorem, agilitatem atque motum impediant. Tum vero, quod pauci medicorum attendunt, ipſa hujus lateris viſcera, maxime hepar, ventriculus ac inteſtina in morbi

con-

conſenſum rapiuntur, & ob multos, quos ab intercoſtalibus nervis mutuantur, ramos tono atque robore ſuo dejiciuntur; ut ideo haud rara mihi occurrerint exempla, quod in paralyticis morte defunctis hepar inſignem retulerit magnitudinem. Ex hac demum toni deſtructione humorum circulus mirifice impeditur, tranſpiratio non minus ac nutritio læduntur, cruor ipſe hinc inde, maxime in manibus pedibusve ſtagnat, hisque partibus torporem, gravitatem, & motus contractorios vermiculares inducit, quos exprimunt; Die Hände ſchlaffen mir ein. Quum autem hæcce ſeri ad radicem & principium nervorum ſtagnatio & extravaſatio difficillime ſe removeri patiatur; quoniam non ſolum medicamentorum effectus ob partes eas ſanguine atque calore privatas redditur irritus, verum etiam ipſæ nervoſarum partium membranæ ex longiori mora labefactantur: facile conjici poteſt, hoſce morbos valde rebelles exiſtere atque diuturnos.

Hinc ſi curandi rationem diſpiciamus; illa partim ob morbi pertinaciam chronica ac difficilior obſervatur; partim etiam ipſa ægrotantium culpa impediri ſolet, quippe qui ob temporis diuturnitatem redduntur impatientes, ut incerti modo his modo illis medicinis, modo hoc modo illo utantur medico, eaque varietate & ſæpius intempeſtivo remediorum uſu, ventriculi, aliarumque partium robur magis magisque peſſumdant. Ut itaque candide meam de curatione exponam mentem; ante omnia conſulo, ut a ſanguinis miſſionibus (quæ in morbi duntaxat principiis & ſcopo magis præſervatorio utilitatem ſuam præſtant) purgantibus, vomitoriis, calidioribus diaphoreticis, volatilibus, ambratis, moſchatis, caſtorinis & maxime opiatis ſtudio abſti-

abſtineat æger medicamentis. Thermæ atque acidulæ majus minantur damnum, quam emolumentum; nec balnea, utut nervina ſufficiunt: contra vero convenientiſſimum erit, ea duntaxat adhibere medicamina, quæ balſamica, roborante & ſpirituaſcentiam chylo, lymphæ & ſanguini reddendi pollent virtute; quorum tamen uſus, licet haud ſtatim voto reſpondeat, non interrumpendus, ſed ad aliquot menſes protrahendus eſt, ut partim ſucci vitales corrigantur, fluxilioresque fiant, partim debilitatis partibus priſtinum reſtituatur robur.

Quamobrem hiſce ſcopis apprime convenientem transmitto ſpiritum quendam balſamicum, cujus XXX. guttæ mane ex aqua vino permixta capiendæ, inſuperque quædam infuſi Thée, Coffeé aut meliſſæ cum ſalvia vaſcula hauriantur: id quod ſi adhuc intra lectum fiat, & lenis ſudor expectetur, majorem præſtabit utilitatem; præſertim ſi hora 5ta veſpertina iterum viginti hujus ſpiritus guttulæ ex eodem aſſumantur vehiculo. Deinde vero non minus operam exſeret egregiam tinctura aurantiorum ſub prandio LX. guttis, totidemque nonnunquam veſperi haurienda; & denique præſtantiſſimus erit hic pulvis, alternis diebus ſub lecti introitum ad drachmæ pondus devorandus: Recipe lapidum cancrorum, cornu cervi ſine igne præparati, antimonii diaphoretici, corticis caſcarillæ, chinæ, ſuccini præparati ana drachmas duas, olei cinamomi, macis ana guttas octo, miſce f. pulvis d. ſ. ſtärckendes Pulver. Inter externa ſubſidia operæ erit pretium partim extremas partes pannis aſperis ad calorem usque & rubedinem fricare, partim ſpinam dorſi, maxime juncturas manuum pedumque, & horum plantas linimento ex ſpiritus roſarum unciis quatuor, olei lavendulæ uncia ſemis, olei de-

ſtillati

ſtillati nuciſtæ drachmis duabus, axungiæ humanæ unciis duabus, ſpiritus ſalis ammoniaci uncia dimidia parato ſedulo inungere.

Quum denique victus ratio, & præcipue illi potus, qui nec caput onerant, nec acorem fermentativum ventriculo inducunt, reliquam curationem mirifice adjuvant; huic ſcopo decoctum hordei cum maſtiche & cinamomo paratum, & inter epulas hauſtum vini generoſi Anglicani, quod Sect vocant, commodo.

Ceterum ab omni reliquorum vinorum, ſpirituoſorum, Tabaci, acidorum ciborum, lacticiniorum, & quicunque flatus gignunt & alvi obſtructiones, uſu penitus abſtinere convenit: neque minus ab animi commotionibus, & nimiis laboribus ac meditationibus maximopere cavere oportet.

CASUS XXIII.

De Paralyſi ſiniſtri lateris.

Vir quidam cœlebs integra ceteroquin ſanitate gaviſus, per noviſſimum quinquennium membrorum debilitate capitisque dolore ſollicitatus, hiſce moleſtiis & Wolckenſteinenſes ſemel, & Carolinas bis oppoſuit acidulas, earumque magis per urinam quam alvum expertus fuit operationem. Tum ab empyrico quodam datam tincturam per novem menſes uſurpavit, & exinde alternis diebus largos ſuſtinuit ſudores: cum autem & artuum, maxime ſiniſtri lateris, languores, & capitis dolores magis magisque increviſſent, illius uſum omiſit; & auctis indies ſymptomatibus, ac alvi pertinaci obſtructione accedente, non

non niſi ſemel circiter intra 4. aut 8. dies laborioſa & difficili ſcybalorum expreſſione reſerata, ordinarii conſilium imploravit medici. Putavit ille omnia organa chyli ſecretioni dicata ſpiſſis, viſcidis, acidisque recrementis eſſe obturata; hinc tenuiorum ſuccorum ſeparationem, & ad partes affectas progreſſum impediri: inde vero non ſolum totum corpus debilitari, ac obeundis functionibus impar reddi; verum etiam omnia ſymptomata ex abundantia viſcidorum, defectu autem ſpirituoſorum humorum derivanda eſſe aſſeruit. Oppugnavit hæc quoque vitia ea curatione, qua ægro matutino & meridiano tempore infuſum Theébois ſorbillare, prandio liberaliori, cœna parciori, & ſub epulis loco potus ordinarii decocto ex radice liquiritiæ & ſcorzoneræ parato uti licuit: bis quotidie hunc dedit pulverem: Recipe antimonii diaphoretici, matris perlarum, ſuccini, coralliorum rubrorum, eboris ana drachmam, gummi benzoës drachmam ſemis, corticum aurantiorum, macis ana ſcrupulum unum cum dimidio. M. d. Veſperi quoque harum pilularum binas propinavit: Recipe extracti hellebori nigri drachmam unam, reſinæ jalappæ ſcrupulos duos, mercurii dulcis drachmam unam, gummi benzoës ſcrupulos duos, croci, macis ana ſcrupulum unum, gummi ammoniaci in vino albo cocti q. ſ. m. f. pilulæ, quæ ſequenti die bis alvum moverunt. His per aliquot dies uſurpatis, iisque præparatis humoribus aſſumſit quandoque pulverem ex ſulphuris antimonii, & mercurii dulcis ana quindecim granis, qui ſemper binos pituitæ viſcidæ excitavit vomitus, & ventrem ſexies ſubduxit; tum quoque quavis hebdomade interpoſuit uſum elixirii ex radice enulæ, aſari, hellebori nigri, jalappæ, liquiritiæ, ſemine aniſi, co-

riandri, juniperi, corticibus aurantiorum, mace & paſſulis minoribus compoſiti, & exinde duas vel quatuor habuit ſedes.

Quamvis igitur hiſce medicaminibus inſignis pituitæ copia fuerit evacuata: tantum tamen aberat, ut remitterent inde ſymptomata, ut potius membrorum languor magis magisque ingraveſceret, & ipſa lingua intumeſceret: quid? quod proximo Decembri menſe convulſivæ muſculorum faciei agitationes acceſſerint, quæ tamen haud redierunt amplius. Ceterum ciborum appetentia integra, ſomnoque ſatis placido fruitur: capitis vero eximii urgent dolores, & tanta corporis imbecillitas, ut ſi in terram ipſum proſterni contingat, ipſe ſolus ſe ſublevare haud valeat. Quare jam potiſſimum doceri avet, num noviſſimi medici medendi ratio legibus artis reſponderit; dein ea ſibi proponi anhelat remedia, quæ nimio internarum partium muco expellendo ſint idonea, & denique ſcire cupit, num ex uſu aquarum Sedlicenſium, aut Carolinarum mali levamen expectari queat; anne potius venæ ſectio, quam non minus ac largiores ſudationes, ne ſpirituoſas & fluidiores corpori detrahant partes, præſens medicus maximopere diſſuadet, aliquam ſpondere valeant mali ſolutionem?

CONSILIUM.

PErvenerunt equidem ad manus meas litteræ, in quibus excellentiſſimi Comitis de S. G. adverſa traditur valetudo, meaque ad illam debellandam deſideratur ſententia: doleo autem hiſtoriam morbi adeo fuiſſe mancam, ut primaria momenta & ipſum morbum & ægrotantis indolem ſignificantia fuerint omiſſa. Hinc quantum ex

nuntii

nuntii ore percepi, perilluſtris æger, annos XL. natus; temperaturæ ſanguineæ ac robuſtæ conſtitutionis octo circiter abhinc annis gravi lapſu ab equo præcipitatus, exinde debilitate lateris, maxime brachii ſiniſtri laboravit inſigni, ut nec manu quid tenere, nec illam ad caput elevare valuerit. Contra hoc malum ex conſilio empyrici cujusdam tinctura ſic dicta ſolis pugnavit, & ex illa per 9 integros menſes aſſiduo maduit ſudore; nihilque effecit, niſi quod membrorum imbecillitas, capitisque ac dorſi dolores majus incrementum ſumſerint, & inſuper pertinax alvi obſtructio acceſſerit. Hinc alterum vocari juſſit medicum, qui organa chyli ſecretioni dicata ſordibus mucidis, viſcidisque infarcta ratus, illaque reſoluturus mane infuſum Théebois, & loco ordinarii potus decoctum quoddam potari juſſit: a meridie pulverem præcipitantem & aromaticum, veſperi pilulas purgantes cum extracto hellebori nigri, reſina jalappæ & mercurio dulci permixtas per aliquot ſucceſſive dies propinavit; tum pulverem ex ſulphuris antimonii & mercurii dulcis XV. granis quater, interpoſitis ſemper aliquot diebus, & denique quavis hebdomade elixir purgans exhibuit. Quæ medicamina quamvis multum pituitæ evacuaverint, tantum tamen abfuit, ut ipſi malo ſuppetias tulerint, ut potius languor membrorum magis magisque invaluerit, lingua intumuerit, & ipſa convulſionum primordia ſupervenerint.

Hinc itaque in quæſtionem venit: num hæ medendi rationes legibus artis reſpondeant? Quod ſi prioris medici curationem intueamur, illa omni modo rejicienda atque damnanda eſt: ille enim copioſiſſimis ſudationibus, per novem menſes medicamine ſuo provocatis, laudabiles corporis ſuc-

cos evacuavit, humores nimium exagitavit, & ſordes per alvum eliminandas intra ſanguineam maſſam rapuit; quæ nervis jam labefactatis inſidentes, eos debilitarunt magis, & inteſtinis hiſce ſudoribus fere exſiccatis, alvi pertinacem induxerunt obſtructionem, hinc morbum omnem magis reddiderunt confirmatum. Illa autem, quæ alter medicus ordinavit, medicamina in ſe conſiderata haud contemnenda ſunt, & aliis ſubjectis, morborumque cauſis prudenter, tempeſtive & debita doſi oppoſita inſigne producere valent emolumentum. Verum enimvero hoc in caſu erraſſe mihi videtur, quod omnem morbi & languoris cauſſam in nimio muco, lymphatica chyliferaque vaſa obſtruente, ſitam eſſe arbitratus, hunc purgantibus, vomitoriis, fortioribusque remediis, quale ſulphur antimonii & datæ pilulæ ſunt, per alvum, vomitumque exturbare tentaverit. Hæc enim medicamina, maxime mercurius dulcis & ſulphur antimonii, tanta doſi exhibita ventriculum, & univerſum nervorum genus inſigniter adfecerunt, ſtimularunt & ad ſtricturas proritarunt; præcipue vero mercurius dulcis majorem lymphæ & ſalivæ ad os atque fauces concitavit affluxum: ut ideo haud mirari oporteat, quosdam apoplexiæ & convulſionum acceſſiſſe prodromos, & ipſam intumuiſſe linguam.

Quare ſi ad alteram quæſtionem: qua ſcilicet ratione ſuperfluus ille mucus eliminari queat? reſpondeam: monendum prius eſt, morbum præſentem nomine ſoli humorum dyſcraſiæ ſuos debere natales, & ex uſu vomitoriorum, purgantium, ſudoriferorum, vel plane ſalivantium, quæ fluxiliores humorum partes magis magisque expellunt, longe deteriorem reddi ac intricatiorem. Contra vero omne morbi fundamentum in ner-

vorum

vorum lateris ſiniſtri nimia debilitate, & robore ob fluidi lymphatici ſpirituoſi defectum deſtructo ſitam eſſe exiſtimo; hinc quoque ea commendo remedia, quæ partim huic robori reſtituendo, partim ſuccis laudabilibus generandis ſunt idonea; & ab omnibus, quæ hoſce ſuccos magis evacuant, valde dehortor.

Neque vero arridet mihi, quod in noviſſima curatione ægro ſanguine turgido, & ejus miſſionibus adſueto, venæſectio fuerit interdicta, & hinc per cruorem in debilitatis vaſis accumulatum major inducta imbecillitas; nec denique placet, quod externa remedia, uti balnea vaporoſa ex herbis appropriatis, linimenta temperate ſpirituoſa & balſamica, nec non frictiones fuerint intermiſſa.

Tertiæ quæſtioni: num e re foret Sedlicenſes huic morbo opponere aquas? non niſi negativam reddere poſſum reſponſionem: quippe quæ nimis evacuant, & inteſtina exſiccant, quæ in noſtro ægro ſatis exſiccata ſunt. Contra vero ad quartam: an potius venæſectio ſit proficua? eam omnino commendo proximo vere in pede inſtituendam, & ſex circiter ſanguinis uncias emittendas: pulſum enim ſatis magnum fore credo, & cum ob ſanguineam temperaturam, ciborum integram adpetentiam, corporis autem exercitii defectum cruor magis magisque accumulatur & ſpiſſeſcit, metuo ne exitus nulla via data, ille ad caput compulſus aliquando inducat apoplexiam. Illo vero tempore, quo vena ſecatur, maxime a frigore cavendum, & non niſi cibis mollioribus ac concoctu faciliori ribus veſcendum erit.

Ut autem de ulteriori curatione mentem meam explicem, difficillimum fore credo, ut Perilluſtris æger a malo ſuo & vetuſtate & perverſis medica-

tionibus fere corrupto penitus vindicetur. Præſertim nimia remediorum farrago nihil certe præſtabit, neque vero acria, calida, ſudorifera atque purgantia ullum pollicentur allevamentum; ſed omnis potius cura eo eſt intendenda, ut partim nervi roborentur, partim laudabilis generetur chylus. Hiſce ſcopis obtinendis duo potiſſimum commendo medicamina, nimirum Elixir meum balſamicum poſt epulas 50 guttis capiendum, & pulverem temperantem ac nervinum, cujus quantum duo cultri cuſpides tenent, veſperi ex aqua ceraſorum nigrorum aſſumendum eſt. Alvi libertas una cum dimidia mannæ uncia in infuſo Théebois ſemel quavis hebdomade devorata eſt conſervanda: mane infuſum calidum ex herbis nervinis hauriendum; & loco potus ordinarii decoctum Scorzoneræ adhibendum, cui quandoque hauſtus vini Hungarici vel Rhenani interponi poterit. Inter externa vero balſamus meus vitæ mane ac veſperi juncturis pedum manuumque inunctus egregiam conferet utilitatem. Quæ ſi malo debellando haud ſuffecerint; ad balnea denique ſulphurata, quæ Tœplicenſes ſcaturiunt fontes, recurrendum, & internus Sedlicenſium aquarum uſus conjungendus; quibus divinum apprecor auxilium.

CASUS XXIV.

De Paralyſi cum purpura.

Vir cœlebs triginta annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici pridie Iduum Auguſti anni præterlapſi, cum paternas celebraret exequias, ſubito

ſubito in dextri lateris reſolutionem incidit quandam, ut nec pedem nec manum movere valeret: quæ primum levior ſucceſſiva partium inflatione invaluit, ac trium dierum ſpatio perfecta reddebatur. Verum enimvero, cum affecta membra movendi quidem potentia deſtituta, ſenſum tamen obſcurum retinuiſſent, judicavi hanc leviorem ſolummodo & ſcorbuticam fore paralyſin. Hinc ægro ſumma humorum abundantia turgido protinus in ſiniſtro brachio venam tundi, & octo cruoris uncias detrahi juſſi: reſolutum brachium pedemque, omni calore privata, calidioribus pannis, & mixtura ex ſpiritu formicarum, lumbricorum terreſtrium, ſpiritu cochleariæ, ſerpilli, rorismarini, ſpiritu ſalis ammoniaci, caſtoreo & camphora parata fricari; ſpinam dorſi, cervicem, juncturasque unguento nervino &c. martiato ex oleis deſtillatis ſalviæ, anthos, ſuccini & compoſito calide inungi, & denique linteis, gummi anima fumigatis foveri curavi. Linguæ ſuppoſui caſtoreum, vel balſamum apoplecticum Cellenſe vel elæoſacharum aniſi; nec minus mithridatium ac herbam rorismarini maſticari ac ſub lingua detineri imperavi; & loquela nondum redeunte venarum raninarum ſectionem ordinavi ac congrua adplicui gargarismata. Nec interna medicamina cephalica, nervina, antiſpasmodica, confortantia, aperientia, abſorbentia, temperantia, cinnabarina & antiſcorbutica temperata fuerunt omiſſa; ſed propinata potius eſſentia caſtorei, ſuccini, croci, ſpiritus ſalis ammoniaci aromatiſatus, ſpiritus balſamicus N. eſſentia ligni aloes, tinctura antimonii tartariſata, balſamus vitæ Hoffmanni, apoplecticus Cellenſis, eſſentia dulcis Hallenſium, pulvis cephalicus Michaëlis, pulvis nervinus N. elæoſacharum confortans N. pulve-
 res

res abſorbentes cum cinnabari juncti &c.

Quum præterea frequentes acidi & auſteri ructus, flatus & borborygmi primarum viarum acidam viſcidamque indicarent ſaburram, & æger ad iram eſſet facillimus: propinavi ipſi leve ex tartaro emetico vomitorium, & ſub epulis eſſentiam carminativam Wedelii, aut corticum aurantiorum cum ſpiritu nitri dulci capiendam exhibui: nec minus ob alvi profluvium ſponte obortum pilulas Becheri balſamicas per quosdam ſucceſſive dies dedi. Neque irrita fuit hæc medicatio; ſiquidem paulatim adeo remiſit morbus, ut æger & loquendi, & manum commode movendi, & ambulandi recuperaverit potentiam, niſi quod adhuc paululum claudicaret, nec digitos pedum movere poſſet, nec in his ac manuum extremis perfectam haberet ſenſationem. Verum enimvero cum proxime elapſo die S. Martino ſacro in publicum iterum proditurus & ſuborto in vicinia incendio vehementi terrore percelleretur, & ſimul multæ indulgeret iracundiæ: accidit, ut animi crebris deliquiis, temulentia atque dolore capitis, ſuſurru, tinnituque aurium, inquietudine & aſſiduis per aliquot nycthemera corriperetur vigiliis, & tandem purpurea dextrum brachium occuparet efflorescentia; quæ datis juxta naturæ motus & expellentibus & corrigentibus, humores mox quoque dextrum pedem, tum collum faciemque & denique abdomen ſiniſtrique lateris artus ſucceſſive obſedit. Pectus autem diu immune manſit, & poſt puncturas, ardores & inſignes anxietates demum maculis ſcorbuticis, oboli magnitudinem referentibus, cingebatur. Hæc excretio per anni quadrantem ægro inhæſit, & mox uno loco evanuit, mox altero iterum erupit; quam eruptionem ſæpius frigus, calor volaticus, aurium ſuſurrus

tinnitusque, puncturæ pectus & dextrum hypochondrium occupantes comitabantur. Maxime quadam vertiginis ſpecie ſollicitatur, qua quidem objecta in gyrum moveri ipſi non videbantur, ſed matutino præſertim tempore paulatim corripiebatur, & temulentus quaſi usque ad meridiem reddebatur. Pulſus tempore acceſſionis valde debilis, & fere ſuppreſſus, vix percipi poteſt: urina mingitur rubicunda, mox ſpiſſa, largoque ſedimento conſpicua, mox matulæ lateribus adhærens, & bullulis diu durantibus obſeſſa.

Quum itaque ex hiſce ſignis & ſymptomatibus ſummam humorum & abundantiam & dyſcraſiam, cerebri nervorumque imbecillitatem, ſanguinis ad caput & pectus congeſtiones & ſtagnationes, nec non partium nervoſarum vellicationes judicarem; ea quidem omnia congruis medicinis, venæſectione ac ſcarificationibus oppugnavi; nondum vero debellare potui. Hujus equidem curandi difficultatis principalem cauſſam in calido nimis regimine, quo æger ex ſuaſu alterius medici me invito uſus erat, omnino ſitam eſſe arbitror: non enim ſolum nocte dieque inſigniter calefactum eſt cubile, ipſe lectus prope fornacem poſitus, ægerque pellitis veſtimentis, multisque integumentis atque ſtragulis obruebatur: verum etiam ad expellendam purpuram roob ſambuci, aliasque calidiores aſſumſit medicinas, & hinc aſſiduis maduit ſudoribus. Jam autem Tuo, vir illuſtris, judicio relinquo, numne hoc calidum regimen majores omnino ſanguinis ebullitiones, & ad caput, pectus, aliasque partes congeſtiones induxerit? anne his continuis ſudationibus laudabiles ſucci evacuati, & ſpiſſi, acres, ſtagnantesque humores intra corpus relicti fuerint? & denique numne ea medicatione naturæ motus magis per-

turbati, crebrior purpuræ efflorefcentia proritata, ac reliqua ſymptomata excitata ſint? Nec deniquee exiguum dictæ ſanguinis dyſcraſiæ & ſcorbuto, gingivarum potiſſimum cruentatione manifeſto, augmentum vitæ ſub hac ægritudine ſine motu deſes, copioſus ſomnus, & larga ciborum adpetentia & ingurgitatio dediſſe videntur. Quæ cum ita ſint, commendavi ægro aquarum Sedlicenſium, in purpura chronica ac dyſcraſia ſanguinis præſtantiſſimarum uſum: quas quoque per ſeptem dies potavit, adeo, ut iis per quatuor continuos dies adhibitis, ſequentibus binis diebus ſuperſediſſet, & denique per triduum iterum bibiſſet. At vero licet hæ aquæ alvum optime ſubduxerint; tantum tamen abfuit, ut ægro levamen attulerint, ut potius vertigo magis invaluerit, frigus, calorque acceſſerint, in digitis manus pedisque dextri formicationem ſenſerit, & puncturas pectoris ac dextri hypochondrii majores perceperit. Ultimis quoque, cum dictis uteretur aquis, diebus imus venter tumidus adparuit & gelidus, & nova purpuræ in pectore ſequebatur eruptio: ut hinc ab uſu aquarum deſiſteretur. Hic abdominis vero tumor & algor hucusque inhæſit, & eximia extremarum partium refrigeratione ſtipatur, adeo ut media hac æſtate cubile debeat calefieri, & nihiloſecius totum corpus gelido fere diffluat ſudore. Urgent inſuper perpetua capitis temulentia, torpor, aurium tinnitus, cordis palpitatio, flatulentia, ructus, crebræ oſcitationes & vagæ corporis puncturæ: urina redditur pauca cum inſigni ardore rubicunda, quæ mora temporis ſæpius turbida atque limoſa, cuticula obſidetur, multisque bullulis. Quamobrem efflagitat tuum, vir illuſtris, de ſua ægritudine conſilium & medendi rationem: nec minus doceri cupit, num fontes

tes Lauchſtadienſes ipſi in hac paralyſi & purpura chronica ſint profuturi?

CONSULTATIO.

EX transmiſſa morbi hiſtoria ægrotantem duplici malo, nimirum paralyſi & purpura ſcorbutica exerceri intellexi: quod jam radicatum cum non minus fluidas, ac ſolidas partes, maxime nervoſum genus inſigniter debilitavit; arduum omnino videtur, ut penitus exſtirpetur, ſaltem diuturnum ac providum remediorum uſum expoſcet. Neque vero contra paralyſeos curationem habeo quod moneam; at purpuræ per tam calida ac expellentia remedia, & regimen externum valde æſtuoſum tractationem nullo modo approbare poſſum: inde enim factum eſt, ut ſalibus humorum ſcorbuticis acrioribus redditis, magisque commotis, non ſolum omnia increverint ſymptomata, verum præcipue ob auctos ſpasmos frigus & calor extremarum partium acceſſerint, corpusque exſiccatum & vires proſtratæ fuerint. Nec quoque Sedlicenſium aquarum tanta quantitate per ſeptem dies protractæ potationi ſubſcribo; quippe quæ multa ſecum vehunt ſalia, iisque partim adaugent humorum dyſcraſiam, partim morbificam materiam a corporis ſuperficie ad interiora, maxime inteſtina repellunt. Hinc etiam eas in ſcriptis meis ad ipſam purpuram præſentem nunquam commendavi; licet ad hanc præſervandam ſint utiliſſimæ: huc potius quadrant Selteranæ acidulæ, quas etiam binis partibus cum una lactis caprini mixtas præſenti morbo convenientiſſimas fore judico; &, ſi arriſerint ægro, modum illis utendi proxime transſcribam. Namque ſolus pharmacorum uſus in hoc tam corrupto morbo

morbo haud omnino ſufficiet: inter quæ tamen inſignem ſpondet utilitatem hoc decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ uncias quatuor, chinæ, ſarſaparillæ, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, radicis cichorei, liquiritiæ ana unciam unam & ſemis, ſeminis fœniculi drachmas tres. Cont. conc. m. d. ſ. ſpecies, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquantur, idque decoctum mane tepidum inſtar infuſi Thée, & per diem loco potus ordinarii bibatur. Deinde vero in hiſce affectibus præter temperatum lecti atque hypocauſti calorem eximii uſus deprehendi liquorem meum anodynum XL. guttis, & pulverem meum bezoardicum pondere drachmæ dimidiæ bis quotidie ex prælaudato decocto alternatim ſumenda; quippe quæ remedia & ſpaſmos mitigant, & materiæ peccantis acrimoniam contemperant, & denique lenem promovent tranſpirationem. Ceterum præſenti ægrotantis conſtitutioni, cum valde ſit debilitatus, balnea Lauchſtadienſia minus congrua puto: quod ſi vero ex commendatis medicinis melius, uti ſpero, habere cœperit, tunc eorum uſum haud diſſuadeo.

CASUS XXV.

De affectu paralytico.

VIr aliquot ſupra quinquaginta annos natus temperamenti ſanguinei, habitus corporis plethorici, carnoſi & obeſi, vitæ ſedentariæ, in juventute ſua affectibus catarrhalibus capitis ſæpius obnoxius, ceterum bene valens, coloreque faciei rubi-

rubicundo prædItus. III. Cal. Oct. horis matutinis (cum antecedentibus non minus diebus, quam proxima nocte optime ſe habuiſſet) derepente debilitate quadam pedis, maxime genu ſiniſtri, corripitur adeo, ut niſi aliorum ope ſuffultus, ambulare non poſſet. Tranſiit autem brevi tempore hic affectus; epulas meridianas bene aſſumſit, noctemque inſequutam transegit ſatis tranquillam. Advocatus ego ſequenti die cum venam poſt æquinoctium autumnale more ſolito inciſam non ſatis fudiſſe cruoris intelligerem, eam in dextro brachio iterum ſecandam, & octo ſanguinis, qui erat floridus, uncias detrahendas curavi: interne horis matutinis & pomeridianis eſſentiam diapnoicam & nervinam; veſperi & per noctem pulveres temperantes cinnabarinos cum aquis deſtillatis appropriatis propinavi; externe vero pedem adfectum ſpiritibus formicarum, ſerpilli, & aliis nervinis, oleo ſuccini & balſamo vitæ Hoffmanni imbutis inungi juſſi. Adparuit equidem in utroque, maxime vero ſiniſtro pede aliqualis tumor; nihilo tamen ſecius poſt datas medicinas æger ſatis tranquille dormiit. At XIV. Cal. Nov. vigeſimo ſcilicet primo morbi die denuo hoc eodem affectu corripiebatur, & præter pedem brachium quoque ſiniſtrum aliquali debilitate afficiebatur; ſed adhibitis remediis temperantibus & nervinis internis & externis, poſt horulam hic inſultus plane ceſſavit. Verum enimvero VII. Cal. Nov. & vigeſimo octavo morbi die iterum rediit morbus, & relicto pede libero non ſolum brachium adfecit, ſed quoque linguam reddidit difficilem. Quamvis igitur & hæc acceſſio remediis ante dictis externis non minus quam internis intra duas horas per Dei gratiam expugnata fuerit, attamen III. Cal.

Cal. Nov. trigeſimo tertio utpote morbi die non ſolum majori recruduit impetu, dum pede iterum immuni, brachium majori debilitate, lingua inſigni immobilitate atque difficultate, caput quoque magna perturbatione & denique os aliquali ad dextrum latus tortura prehendebantur; verum etiam longius & ad ſex fere horas inhæſit. Declinante hoc inſultu acceſſit conatus vomendi, quem flatuum eructatio, ac largus exceperunt ſudor: mali tamen levamen inſequutum, & transacta nocte paulo turbulenta, non vero plane inſomni, altero die ſatis bene valuit; pulſu gaudebat bono ac æquali, urina ſana, alvo libera, nullusque in affecto brachio adparebat tumor: levis duntaxat brachii relinquebatur debilitas, digitorum quædam inſenſibilitas, ac ructuum aliqualis moleſtia. Quæ cum ita ſint, æger de morbi acceſſionibus partim ſæpius, partim gravius recurrentibus valde metuit, & hinc conſilium ac auxilium efflagitat. Cal. Nov. 1729.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Vidi ex communicata mecum morbi hiſtoria, præpoſitum cœnobii H. graves paralyticos inſultus, ex convenientium quidem medicinarum uſu ſemper depulſos, ſæpius autem recidentes toleraſſe; & ideo haud immerito timeo, ne ipſa aliquando ſuperveniat apoplexia. Quod ſi igitur ad mali cauſſam indagandam primum me accingo, neceſſarium omnino duco, ut non ſolum ad ſanguinis abundantiam generatim reſpiciamus; verum potiſſimum attendamus, numne motus occulti hæmorrhoidales ſubſint, qui cum exitu per anum deſtituantur, hac maxime anni tempeſtate magis commoveri ſolent, & vel ad primas vias

vias tendunt, vel accedente imprimis nervoſarum partium debilitate, paralyticos utique, hemiplecticos, quin & apoplecticos producunt inſultus. Neque vero pauca ſunt, quæ hæc in noſtro ægroto ſuſpicari ſuadent: Siquidem id vel ſolum vitæ, quo in cœnobio forſitan utitur, genus innuit; quo corpus ab omni, aut ſaltem ſufficienti exercitio remotum, ac largis potius ac plerumque vinoſis enutritum alimentis, ſuperfluis non minus ac impuris imbuitur humoribus. Haud raro etiam ſerum acre ſcorbuticum hiſce recidentibus paralyticis afflictionibus fundamentum præbere ſolet; quid? quod purpuracea ſæpius colluvies ſubeſſe obſervetur, quæ partim nervoſis incumbit partibus, partim liberum ſanguinis & lymphæ remoratur circuitum. Quare quæ huic malo præſervando forſan inſervient, paucis proponam, eaque ampliori præſentis medici dijudicationi relinquam.

Primum quidem venæſectionis ulterioris uſum haud ſuadeo, cum mihi compertum ſit, eam ſæpius repetitam malum plerumque exacerbare, illiusque frequentioribus acceſſionibus viam ſternere: in ejus vero locum ſcarificationes ſex vel octo cucurbitulis adminiſtrandas commendo. Deinde ad alvi, licet jam liberæ, majorem reſerationem reſpiciendum erit: ſiquidem morbi radicem in primis potiſſimum viis reſidere, & ex humorum vitioſorum tam in vaſis quam canale inteſtinorum ſtagnatione flatus æque ac ſpasmos exſurgere credo qui ſanguinem ad partes ſuperiores maxime nervoſas magna vi compellunt. Quum autem huic ſcopo in hiſce nervorum vitiis obtinendo omnia acria, ſalina ac fortiter ſtimulantia, præprimis draſtica nunquam conveniunt, nec amaræ Sedlicenſes aquæ congruæ depre-

deprehenduntur: majorem utilitatem ex clyſteribus domeſticis, ex juſculo avenaceo, floribus chamomillæ, ſemine cumini, oleo amygdalarum dulcium & ſyrupo dialtheæ Fernelii parandis, & ſemel vel bis quotidie injiciendis ſperare licebit: nec opera ludetur, ſi vel ſingulis vel alternis diebus decem pilularum Stahlianarum aut mearum balſamicarum in aqua pura decem guttis olei tartari per deliquium permixta ſolutæ veſperi aſſumentur. Tum abs re erit, liquoris mei anodyni mineralis XX. vel. XXX. guttulas bis terve de die ex hauſtu aquæ fontanæ, & veſperi pulverem marchionum cum cinnabari, nitro, & aliquot extracti croci granis combinatum capere; quippe quæ medicinæ, conjuncto tepidiori regimine in ipſius purpuræ præſentia ſunt convenientiſſimæ. Omnis vero cereviſia fugienda eſt, in ejusque locum decoctus ex hordeo, cornu cervi raſpato, radice ſcorzoneræ & cichorei paratum hauriendum, ſub epulis autem hauſtus Moſellani vini concedendus eſt. Neque minus ex uſu mihi eſt, in hiſce caſibus ab omnibus nervinis cephalicis, & ſpirituoſis tam interne quam externe abſtinere, nec baleis fontibusque niſi cautiſſime uti; ſed potius moderatas & ſæpius repetitas affectæ partis frictiones deprehendi præſtantiſſimas. Et hæc ſunt, quæ in ſalutem reverendi ægri proponenda duxi, quæ ſummus languorum medicus fauſta reddat & proſpera, ex animo precor.

CASUS

CASUS XXVI.

De affectu Paralytico principis.

DEdiſti, Vir excellentiſſime contra ægritudinem ſereniſſimi principis A. D. ante aliquot hebdomades, hoc cujus copiam ſimul transmitto, conſilium; cujus valetudo cum & mihi concredita fuerit, ac a ſereniſſimo parente injunctum, ut Tecum ulterius communicarem: haud potui, quin curatius omnia morbi momenta perſcrutarer, eorumque duo potiſſimum, quæ in priori relatione ſunt prætermiſſa, tibi ſignificarem. Suevit nimirum tenellulus princeps in cunis & largo ſudore perfundi, & copioſiſſimum reddere lotium; quas excretiones inſuper habuit minus provida nutrix, eumque ſudore æque ac urina madidum ac frigido aëri ad apertas feneſtras expoſuit. Hæc altera miniſtra graviter advertens emendare quidem ſtuduit, madidumque corpus ſiccioribus veſtimentis indui curavit; non tamen impedire potuit, quo minus princeps eadem veſpera in largius alvi profluvium, & paralyticum inciderit affectum.

Dein quoque motus convulſivos, qui in priori relatione morbo dediſſe natales dicuntur, pro illius cauſa declarare non poſſum; cum nullum eorum unquam ſe exſeruit veſtigium, & princeps, quem natura vegeto hilarique donavit animo, expergefactus optime ſemper valuit; niſi forte huc referre velis, quod quandoque ſub ſomno manum pedemque ſiniſtri lateris agitaverit. At vero hæ motitationes partim ex tranſpiratione

M impe-

impedita, & hinc turbato humorum motu, partim ex terribili ſub inſomniis idea originem trahere, & non minùs infantibus per omnia ſanis, quam adultioribus absque malo omine contingere obſervantur. Quod ſi etiam ad dentium, quorum hoc tempore quatuor in noſtro adparuerunt, eruptionem reſpicere vellemus; haud quidem negandum, quin hæc excretio in plurimis infantibus vel diarrhœa, tanquam ſalutari criſi, vel motibus convulſivis ac epilepticis ſtipari ſoleat: attamen rariſſimi deprehenduntur caſus, quod hæc dentitionis ſymptomata paralyticum reliquerint affectum. Contra vero & ratio & experientia confirmant, corpora ætatis virilis, utut robuſta, apertis & ſudore fere repletis porulis aëri expoſita mox colicis doloribus, mox alvi profluvio, mox apoplexia, mox variis, pro diverſa corporis conſtitutione, febribus infeſtari: quæ vitia multo magis teneris infantibus, iisdem cauſis obnoxiis, contingere poſſe vero eſt ſimillimum. Quæ cum ita ſint, hanc potiſſimum quæſtionem tuæ, vir illuſtris, ſubjicio dijudicationi: Anne adverſa principis valetudo ſuppreſſæ ſubito tranſpirationi, & hinc ſordium excrementitiarum tendinum, nervorum, muſculorumque tonum & vim elaſticam relaxantium retentioni in acceptis ferenda ſit? cum ſatis conſtet, excretiones per cutis emunctoria longe copioſiores eſſe debere, quam eas, quæ per alvum & urinam fiunt.

Ut autem de præſenti ægrotantis conditione quædam referam; in uſum quidem vocata ac rite obſervata fuerunt medicamina ac balnea abs Te commendata; verum enimvero tantum abeſt, ut ullum inſequutum ſit mali levamen, ut potius totius ſiniſtri pedis ab oſſe coxendicis per integrum femur & tibiam ad pedis usque plantam aliquantulum intu-

intumefactam inſignis adhuc adpareat flacciditas & aridura. Valet equidem ad ſe retrahere adfectum pedem, ejusque digitos movere, & illis inniti; ſolus autem ſtare nequit, & ipſe pes tactu frigidus dextro eſt longior; ſimul quædam efflo-reſcentia faciem occupat & dextram tibiam; appetentia vero integra & hilaris ſemper mentis conſtitutio. Hæc cum perpenderem, & eximiam tendinum, muſculorumque flacciditatem ac relaxationem, nec non totius generis nervoſi debilitatem deprehenderem: lintea quadruplicata vino calidiori imbuta, & iterum expreſſa calide ad loca affecta interdiu admovere; noctu vero ne ſomnus turbaretur, & relaxati tendines corroborarentur, linteolum balſamo vitæ impraegnatum ad juncturas adplicari commendavi. Eo quoque lubentius hæc auxilia in uſum fuere vocata, cum jam olim ſua ſponte artus reſolutos cereviſia ſaturatiori vino permixta lavare ſueverunt, & inde ſpinæ dorſi, dextrique pedis debilitatem inſigniter alleviatam perceperunt. Quare ex mandato ſereniſſimi principis hæc Tibi ſignificanda duxi, Tuumque ulterius exopto conſilium.

CONSILIUM.

Datum Halæ Xmo Calend. Sept. 1732.

AFfectus præter naturam, quo infantem ſereniſſimum ſeptem anni quadrantes natum, binis lhinc menſibus tentatum fuiſſe litteræ miſſæ doierunt, fuit alvi profluvium, a dentium eruptione iocul dubio inductum, quod calore interno ac nvulſivis motibus ſtipatum, cervicis ac dorſi gorem ac immobilitatem reliquit. Abhinc vero ata corporis imbecillitas fuit obſervata, ut æger

 in ſel-

in ſellam collocatus corpore protinus collapſus fuerit, nec ſe in erecto continere valuerit ſitu: quod vitium licet ope cujusdam medici maximam partem eſſet ſublatum, relicta tameu ea eſt infirmitas, ut nec pedibus inniti, nec ipſis commode uti, nec corpus ſemel inflexum erigere iterum potuerit, & ſiniſter potiſſimum pes flacceſcere videatur. Hinc demum haud ſine ratione conjicitur, ex convulſivis, quos ante binos menſes toleravit, motibus inſignem ſpinæ dorſi debilitatem, & motus impotentiam aut paralyſin fuiſſe relictam; aqua cum vindicari cupiant ſereniſſimum ægrotum, in quæſtionem potiſſimum venit: Num Carolinæ huic malo ſint profuturæ aquæ, aut quæ medela ipſi ferenda?

Ad hæc candide regero, mea quidem ſententia, Carolinas acidulas huic tenellulo minime eſſe convenientes; quippe quarum virtus nonſolum in interno magis quam externo uſu ſita eſt, verum etiam longe diverſis a præſenti morbis debetur. Mallem Tæplicenſes in his externis affectibus commendare aquas, ſed non minus fateri teneor, omnes haſce curationes tam teneræ ætati eſſe inimicas, malumque ſæpenumero magis exaſperare. Namque natura in his infantibus valde debilis atque ſenſibilis, fortioribus ejusmodi curis ſuſtinendis haud idonea exiſtit: quid? quod hi affectus temporis diuturnitate ſponte ſanari deprehendantur. Quare eo potius meum collineat conſilium, ut niſi forte ſubluxatio in inferiori oſſis medullæ ſpinalis parte præſto ſit, temperata balnea ex chamomilla, mentha, & meliſſa parata mane vel veſperi longe majori adhiberi queant utilitate: maxime ſi poſt illa juncturæ pedis ſiniſtri ac ſpina dorſi linimento quodam nervino inungantur, quod non nimis ſpirituoſum

ſit;

ſit, ne exſiccet, ſed adeo temperatum, ut tendines in naturali temperie ac robore conſervet, quale id eſt, quod ſimul mitto. Interne vero mane infuſum Theébois cum herba meliſſæ permixtum ordinarem, & alternis diebus XII. grana pulveris marchionis cum tribus ſuccini præparati veſperi propinarem. Ceterum non poſſum, quin medici ordinarii operæ & curandi rationi adplaudam, eique divinum apprecer auxilium.

CONSULTATIO.

DOcte ſatis ac eleganter de morbo ſereniſſimi principis paralytico, ejusque cauſa diſſeruiſti, eumque merito magis ab impedita tranſpiratione, quam convulſivis motibus derivaſti. Notatu enim dignum omnino eſt momentum, in priori relatione penitus omiſſum, quod princeps ſudore madidus frigido expoſitus fuerat aëri; unde nimirum factum eſt, ut obſtructis cutis poris acres humores nervis inſederint eosque male adfecerint: neque tamen negari poteſt, quin convulſivis motibus ſimul aliquantulum debeatur, quippe qui haud raro affectis partibus imbecillitatem ac atoniam relinquere obſervantur. Deinde vero non improbare audeo curandi rationem abs Te propoſitam, qua loca reſoluta cereviſia calidiori fuerunt fomentata: majori tamen utilitate hanc fomentatiouem inſtitutum iri credo, ſi loco cereviſiæ vinum vetus rhenanum recipietur, illudque cum roremarino, floribus chamomillæ romanæ, ſpicæ & caryophillis aromaticis pulveriſatis in vitro probe clauſo ſuper fornace digeretur, & ſic linteis quadruplicatis imbutum juncturis ſpinæ dorſi & oſſi ſacro inungetur. Sub

hujus uſu balnea omitti poſſunt; neque minus balſamo vitæ, quod in hiſce caſibus juſto calidius deprehendi, hoc linimentum calide inungendum longe utilius ſubſtituetur: Recipe unguenti nervini martiati uncias duas, balſami peruviani drachmas tres, olei rorismarini, caryophillorum ana drachmam unam M. d. Tum quoque cura habenda eſt acrimoniæ ſcorbuticæ, qua ſerum more in his morbis ſolito ex faciei tibiæque efflorescentiis imbutum eſſe videtur, cui temperandæ præſtantiſſimum erit hoc decoctum, loco potus ordinarii bibendum: Recipe radicis ſcorzoneræ, cornu cervi, radicis ſarſaparillæ ana uncias quatuor, corticis ligni ſaſſafras drachmas tres, Conc. d. ſ. ſpecies, quarum uncia in binis aquæ menſuris per tres horæ quadrantes decoquantur. Eidem denique ſcopo ſatisfaciet mixtura diaphoretica moderatior, vesperi ante lecti introitum, & mane quandoque intra lectum haurienda, cujus hæc ſit compoſitio: Recipe aquarum cardui benedicti, florum ſambuci, ceraſorum nigrorum ana uncias quatuor, antimonii diaphoretici, cornucervi philoſophice præparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ ſcrupulum unum, mixturæ ſimplicis guttas XXX. ſyrupi acetoſitatis citri drachmas tres. M. f. mixtura, cujus probe agitatæ hauſtus quandoque aſſumatur. Hæc pro ſalute ſereniſſimi principis reſpondenda duxi, quæ immortalis Deus ipſi reddat ſalubria ex intimis foveo.

CASUS

CASUS XXVII.

De Affectu ſemi-paralytico cum dyſuria.

FOemina generoſa XXXVII. annorum, temperamenti cholerico-melancholici, ſtaturæ magnæ proceræque, vaſis vero exilioribus inſtructa, ad animi commotiones & iracundiam facillima, vitæ ſedentariæ addicta, alvi perpetuæ ſegnitiei obnoxia, & in locum ordinarii potus aqua ſimplici, & infuſo fabarum Coffée uſu, a prima infantia ad menſium usque eruptionem perpetua corporis, maxime genu tibiæque, efflorescentia inſtar achorum, variis oppugnata remediis ſollicitata fuit. Octavo ætatis anno rotulas adhibuit anthelminticas, mercurialibus procul dubio remixtas, & ex his male habuit: menſes autem ipſi ad conjugii usque tempus rite per quatuor vel quinque ſemper dies fluxerunt. Neque tamen minus, cum adhuc cœlibem ageret vitam, eximia ſæpius præcordiorum anguſtia, & ſplenetico malo laboravit, eique ex conſilio D. K. varias medicinas, maxime ſpleneticas oppoſuit: quid? quod anno ætatis XXVII. denuo in ſupra memoratas efflorescentias, in facie præſertim conſpicuas reciderit; quæ primum aqueas referentes bullulas, dein exulceratæ, mox cruſta obductæ & denique cum cute ſimul abraſæ fuerunt. Adflixit inſuper pectoris anguſtia, nec ex venæſectionum uſu ſe depelli paſſa eſt, ut demum acidulas Veteraquenſes aliquoties potare decreverit: ex quibus quidem anguſtia illa remiſit, puſtulæque penitus

 evanuerunt

evanuerunnt, membrorum tamen aliqualis debilitas, manuumque tremor ſucceſſerunt.

Tres jam cum dimidio excurrerunt anni, ex quo matrimonii leges ſubiit, in eoque binis puerperiis duos haud ſine magno labore fœtus feliciter enixa eſt: quorum autem noviſſimum ſub anni 1726. auſpiciis menſium per binos menſes obſtructio excepit, non niſi uteri profluvio, fruſta cruoris coagulati excernente, reſerata. Sed abhinc adeo invaluit membrorum imbecillitas, ut vix ſola incedere nec manibus niſi tremulis quicquam continere valuerit. Oppugnavit hæc mala balneis ex herbis convenientibus, aut ſpiritu vini paratis; tantum vero abſuit, ut debilitas inde remiſerit, ut potius inter eundum baculo inniti debuerit: hinc D. D. M. auxilium imploravit, ab eoque varias eſſentias, pilulas, infuſumque theiforme accepit, & balnea ex multis ſpeciebus parata uſurpavit, minus tamen fauſto effectu, quippe poſt hæc nec baculo ſuffulta progredi potuit, ſed a miniſtris ſublevari tenebatur. Tum ſuaſu medici cujusdam & amicorum thermas adiit Hirſchbergenſes, variisque ſimul & internis medicaminibus, & externis oleis ſpiritibusque uſa vix in unum alterumve deſcenderat balneum, cum non ſolum vires dejicerentur adeo, ut à miniſtris geſtari omnino debuerit: verum etiam menſium obſtructionem incideret; quorum tamen fluor, balneo quod vocant das Probſt-Bad in uſum vocato mox rediit, & per quindecim dies aſſiduos inhæſit. Fruſtra itaque adhibitis tam variis adminiculis, & accedente ſimul pedum ad genua usque tumore ac refrigeratione, per inſequentem hyemem fotibus, frictionibus, unguentis, ſpiritibus & balneis artificialibus pugnatum fuit. Verum enimvero appropinquante vere increvit magis

pedum

pedum tumor, & pectoris anguſtiæ, continuusque ad urinam reddendam ſtimulus, ſed parcior juſto excretio ſupervenere, ut ægra hydropem pectoris aut aſciten omnino vereretur. Hinc conſuluit R. practicum S. famoſum, qui ipſi tincturam metallorum cum eſſentia ſummitatum pini, ligni ſaſſafras mixtam, eſſentias ſtomachicas calidiores, pulveres diapnoicos, & infuſum theiforme ex arnica, chamæpyti ac chamædrio potiſſimum paratum exhibuit, idque effecit, ut lotium quidem copioſiſſime redderetur, frequentior vero mingendi conatus accederet: non minus pediluvia ex ſurculis pini recentibus confecta, majori vero damno quam emolumento adhibuit; & denique aquas Sedlicenſes ob alvi pertinacem segnitiem noviſſimo vere potavit. Omnibus autem in caſſum adhibitis per octo hebdomades ob omni remediorum uſu abſtinuit, & denique me in conſilium accivit; qui hanc illius deprehendi conſtitutionem: Non valet ſe loco movere, ſed pedibus vacillans a miniſtris magis trahi quam geſtari debet, ſummam in regione oſſis ſacri ſentit imbecillitatem; ſedens pedes extendere æque ac movere poteſt; at ſimulac aſſurgere conatur, contremiſcunt pedes, qui etiam tremor manus quicquam apprehenſuras occupat. Siniſtram tibiam torporis quandoque ac formicationis ſenſus prehendit; utrumque vero pedem non minus ac brachium ſtricturæ quædam ſenſatio ſæpius infeſtat, ac ſi vinculo eſſent conſtricta, aſſidueque frigent: neque tamen poſt pediluviorum ex furfuribus triticeis & ſale confectorum uſum inferiores artus, niſi forte interdiu aliquando tumere conſpiciuntur. Ciborum exigua gaudet cupiditate, nec niſi juſcula mane ac inter prandium aſſumuntur; reliqua victus ratio ſervatur

 perti-

pertinaciſſima, & per proximum biennium cere
viſiæ iterum indulgere cœpit; ſomnus vero eſſ
placidiſſimus, pulſus æqualis, durus atque tardus;
Menſium irregularis vexat ſucceſſus, dum mox
tertia, mox quarta, mox ſexta redeunt hebdomade, &
per unum alterumque duntaxat diem parca fluunt
copia. Non minus adfligit alvi obſtructio;
abdomen nec durum, nec tumidum, circa ven-
triculi autem regionem inſigniter tenſum; ſudo-
ris difficillima, nec per pulveres diaphoreticos
provocanda eruptio; corpus magis magisque
extenuatur, viresque dejiciuntur. Denique ab
ultima medicatione gravis ac frequentiſſimus
urget mingendi conatus, ut quavis fere hora
alvum quaſi exoneratura deſidere teneatur; ſub
quo niſi mox facillime, parca licet quantitate reddi-
tur urina, mox diutius ſupprimitur, ſæpiusque
ardore in urethra complicatur, & vel dyſuria,
vel incontinentia accedit. Ipſum lotium rubi-
cundum turbidumque conſpicitur, nec ſalinas
bullulas, nec odorem ſcorbuticum exhibet; niſi
forte quod nubecula hinc inde diſperſa &
demum ad fundum matulæ depoſita adpare-
at.

Quod ſi igitur de hocce morbo meum ſuppe-
ditare liceat judicium; illum inſigni totius gene-
ris nervoſi imbecillitate & toni atque roboris par-
tium nervoſarum reſolutione abſolvi crederem
unde partim ambulandi impotentia & extremorum
tremores, partim ſpaſticæ artuum conſtrictiones,
ac ſi vinculo ligarentur, tenſiones in regione
ventriculi ac frequens mingendi conatus depen-
dere videntur. Huic autem partium imbecillitati
non ſolum acria & ſalſa illa exanthemata, quæ
olim ægrotæ corpus occuparunt, verum eorun-
dem incongruam per balnea ac inunctiones

ſup-

ſuppreſſionem originem dediſſe atbitror. Exinde enim factum eſſe puto, ut ſanguine magis inſpiſſato, ejusque circulo turbato ſeroſus latex per vaſorum porulos ſeceſſerit, tum ad medullam ſpinalem decubuerit, nervos compreſſerit, & fluidi nervei influxum in illos, hinc horum agilitatem motumque impedierit. Hoc vitium cum potiſſimum nervos intercoſtales, brachiales, ac crurales, a paribus lumborum oriundos, infeſtavit, & ex eadem partium ſolidarum debilitatione, fluidorum quoque progreſſus & transpiratio impeditiores ſuccedunt: non ſane miror, ſi ob cruorem in vaſis minimis pectoris ſtagnantem olim præcordiorum anxietas ægram ſollicitavit. Ipſa demum natura hiſce malis per criticam efflor eſcentiam, anno ætatis XXVII. erumpentem, mederi tentavit: ſed hac quoque perverſe ſanata, gravitas, tremor ac motus contractorii membrorum omnino invaleſcere debuerunt. Quum denique puerperia, nervoſo generi perquam inimica, acceſſerunt; fieri non potuit, quin etiam in præſenti ægrota nervorum ſyſtema magis magisque debilitatum, ſanguinis circulus turbatus, & hinc ipſa menſtrua purgatio ſuppreſſa fuerint; quæ violenter reſerata, reliqua vero minus convenienti medicatione oppugnata neceſſario gravitatem, torporem, motus contractorios, vermiculares, & quaſi ligantes in manibus pedibusque adaugere debuerunt. Neque tamen minus affectum veſicæ, quo premitur miſera, nervorum tono per noviſſime data diuretica debilitato natales ſuos debere; & rebus ſic ſe habentibus circulum ſanguinis, ſecretiones ſuccorum utilium, noxiorum autem per alvum, transpirationem & urinam excretionem, ipſamque nutritionem inſigni laborare vitio arbitror. Jam itaque, quamquam difficillimum

mihi

mihi videatur, malum hoc penitus expugnare: attamen cum partim natura haud prorſus victa ſit, partim ægra nulla medicaminum præter pilulas averſetur, nec decocta in uſum ordinarii potus aſſumere recuſet, ſpem foveo, fore ut ſi debita curatione malo obviam eatur, & digeſtio, transpiratio, alvi excretio & partium debilitatarum roboratio promoveatur, inſigne mali levamen obtineatur. Nondum enim adhibita fuit ea medicatio quæ hunc affectum imminuere potuiſſet, quam abs Te, vir excellentiſſime, proponi cupit generoſa ægrota.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Litteras, quibus adverſam generoſiſſimæ Baronis de Kl. valetudinem deſcripſiſti, ejusque originem non minus ac cauſas docte ſatis ac eleganter explicaſti, diligenter perlegi; & cum rem acu tetigeris, me tibi in omnibus conſentientem habes; nec opus erit, ea omnia copioſius repetere. Quod ſi vero præſentem ægritudinem intuear, eique medendi rationem proponam: ante omnia conatum illum mingendi frequentiorem, cum dolore atque teneſmo ſtipatum, quem dyſuriam vocant, ex menſium irregulari fluore derivandum eſſe cenſeo. Namque dum priores medici, ne hydrops pectoris aut abdominis ſuboriretur virite multa diuretica ac juſto calidiora exhibuiſſe videntur medicamina vero eſt ſimillimum, ſeri excrementitii pariter ac ſanguinis, quorum excretio & per uterum tempore menſtruo, & per venas hæmorrhoidales fuit impedita, ad veſicæ vaſa factam eſſe congeſtionem; quam ſpasmodicæ ipſius veſicæ & ſphincteris conſtrictiones, & lymphæ mucidæ ex tunica veſicæ villoſa expreſſio exce-

exceperunt, & moleſtam illam mictionem induxerunt. Ventilavi haud ita pridem disputationem de morbis ex ſpasmo veſicæ, cui deplorandus venerandi ac meritiſſimi Theologi Franckii, ex immani veſicæ ſpaſmo, dyſuria, & inſequuta illius inflammatione cum febre exanthematica defuncti obitus occaſionem dedit. Neque tamen minus in noſtra ægrotante conſiderari quoque merentur & nervoſi generis eximia imbecillitas, & ſcorbutica impuritas, quæ altas jam egiſſe radices, & habitualis quaſi facta videtur, crebrisque ſe prodidit efflorescentiis. At vero quam arduum ſit, quamque difficile talia recrementa humoribus fermenti inſtar pertinaciter inhærentia eliminare, vel ſola purpura, hiſce temporibus adeo familiaris demonſtrat. Neque enim in dubium vocandum eſt, quin noſtra pariter ſcorbutica ejusmodi ac purpuracea ſaburra ſit imbuta; quæ dyſuriæ, nervorum debilitati, membrorum atoniæ, corporis decremento, & virium jacturæ occaſionem ſuppeditavit, & foras protruſa inſigne mali pollicetur allevamentum.

Quæ cum ita ſint, omnem curationis vim in eo ſitam eſſe credo, ut partim hæ impuritates corrigantur ac eliminentur, partim menſium ſucceſſus promoveatur. Priori ſcopo ſatisfacturas credo acidulas Selteranas lacte aſinino permixtas; quæ ſi defecerint, in earum locum Egranas duabus partibus cum una lactis caprini maritatas commode ſubſtituere, & hac tempeſtate per tres ſeptimanas, tres quotidie libras hauriendo, adhibere licebit. Ante, ſub & poſt harum uſum operæ erit pretium, hanc potiunculam laxantem mannatam mane aſſumere, ſi præcedente vespera pilularum mearum aut Becheri balſamicarum XVI. fuerint deglutitæ: Recipe mannæ electæ uncias

uncias duas , cremoris tartari drachmam, aquæ florum acaciæ uncias quatuor , colaturæ adde olei de cedro guttas quatuor. M. D. S. Laxier Tränckleín. Quod ſi vero ægrotanti hæc aquarum potatio haud arriſerit , aut etiam ante vel poſt earum uſum commendarem hoc infuſum vinoſum: Recipe rhabarbari electi unciam unam , radicis pimpinellæ albæ, zedoariæ, vincetoxici, cichorei ana unciam ſemis, ſummitatum centaurii minoris pugillos quatuor, limaturæ martis, corticis ligni ſaſſafras, aurantiorum, fibrarum hellebori nigri ana drachmas tres, paſſularum minorum uncias duas. Conc. Cont. M. D. S. ſpecies cum una & dimidia vini menſura infundendæ. Ordinario potui optime inſerviet decoctum ex cichoreo , ſcorzonera & paſſulis minoribus paratum ; & denique in roborandis partibus affectis balſamus meus vitæ ſpinæ dorſi, genubus ac taleolis pedum inunctus eximiam præſtabit opem.

CASUS XXVIII.

De Atroci affectu convulſivo epileptico.

NOvendecim annos natus adoleſcens, cholericæ temperaturæ habitus ſtrictioris , capaciorum vaſorum, acutique judicii ante triennium poſt male curatam ſcabiem primum in hæmoptyſin , dein epilepſiam incidit , quam medicus quidam per aliquot menſes fruſtra oppugnavit, nec medicaſtra debellare valuit. Quamquam enim ex datis ab hac remediis malum per tres fere hebdomades evanuiſſet ; attamen poſthæc

atrocius,

atrocius, variisque ſymptomatibus ſtipatum rediit, adeo ut cum antea intra biduum vel triduum bis duntaxat adflixiſſet, jamjam quotidie ſexies ſeptiesve cum ſubitanea rationis amiſſione eruperit, haud vero ultra duo vel tria temporis momenta inhæſerit. Tum conſultus fuit chirurgus quidam, qui variis medicinis per tres menſes in caſſum datis ipſam denique adhibuit ſalivationem, eo tamen effectu, ut non ſolum quavis fere hora bis recruduerit malum, verum etiam æger inſigniter debilitatus vix ſolus incedere valuerit. Hinc alius quidam caſtrenſis chirurgus in uſum vocabatur, qui morbi extirpationem promittens, bis quovis menſe mox in brachio, mox pedibus venam incidit, aliisque medicinis id quidem præſtitit, ut per quatuor ſeptimanas æger ab omni acceſſione liber ſanitatis quandam præ ſe ferret ſpeciem: at vero haud ita multo poſt ſub ipſo meridiano ſomno recidit iterum epilepſia, & noctu potiſſimum bis terve prehendit ægrum; cui ſimul immaniſſima tuſſis, ac præfocans fere catharrus nocte præcipue adfligens ſupervenit cum fœtidiſſimi ichoris copioſa rejectione, ægrumque penitus affixit lecto. Quare medici rurſus implorabatur auxilium, qui hæc noviſſima ſymptomata epilepſiam graviorem pronuncians, illis quidem ſuppetias tulit, hanc vero licet per quatuor menſes oppugnatam debellare haud valuit: hinc alter percelebris practicus conſultus per integrum menſem variis pugnavit ſpecificis: iis autem nihil proficientibus, malum idiopathicum, in cerebro reſidens ac curatu difficillimum pronunciavit, attamen fonticulum capiti infligendum, cauterium vero aut ſetaceum nuchæ adplicandum commendavit. Tum ne natura nimium adſueſceret medicinis, earum uſus per

tres

tres hebdomades plane fuit omiſſus; at malo ingraveſcente, tribus abhinc ſeptimanis iterum quidam advocabatur medicus. Hic ſi revocaretur ſcabioſa excretio, & alvus obſtructa quotidie ſolveretur, malum ſanatum iri arbitratus, ordinavit infuſum theiforme ex herba veronicæ, marrubio albo, chamædri, radice ſaſſaparillæ, chinæ, ſcorzoneræ, pœoniæ, floribus papaveris rhoeados, ſemine pœoniæ & aniſi paratum, matutino tempore hauriendum, in eoque eſſentiam alexipharmacam Stahlii cum eſſentia ſuccini, caſtoreique mixtam aſſumi juſſit; & pectoris moleſtiæ pulverem temperantem cum pulvere lumbricorum, marchionum & caſtorei maritatum, vesperi capiendum oppoſuit. His quoque effecit, ut intra octiduum multæ circa os & nares efflorefcerent puſtulæ, malumque ſimul aliquantulum imminueretur: at vero illis exſiccatis hoc quoque recruduit, adeo ut nocte decies, diebus octies acceſſerit, inſuper vaſa faciesque intumuerint, pectus valide attolleretur, artus concuterentur & caput varie contorqueretur: ſed hæc ſymptomatum vehementia dato pulvere temperante, cum pulvere marchionum remixto, & miſſis ex vena in pede tuſa ſeptem vel octo cruoris unciis aliquantulum remiſit.

Ceterum haud ignorari oportet, ægrum olim ſub morbi acceſſione adeo colliſiſſe dentes, ut etiam aliquando cujusdam digitum ipſius ori intruſum penitus demorderet, & baculo iisdem interpoſito binos dentes forti morſu ſibi evelleret; quæ vero morſus vehementia jam ceſſavit. Neque vero unquam pollices in manum comprimit, nec ſpumam ore reddit: at memoriæ vigor imminuitur; appetitus ſibi conſtat; facies olim macilenta jam carnoſior adparet; & ipſa acceſſio maxime

ipſi

ipſi paſtui, ſæpius poſt illum ſupervenire ſolet. Somnus vesperi ſubito artus occupat, & per noctem adeo profundus eſt, ut licet ſub eo malo ſuo rapiatur, id tamen expergefactus neſciat, tum vero inſigniter laſſus, ac veluti fuſtibus percuſſus deprehendatur. Alvus diu obſtructa, nec reſerata fuit; hinc ani procidentia complicata per annum inhæſit, & adhuc urget. Ipſe denique morbus admodum varius eſt: mox æger mordet, mox vociferat, mox pectus attollitur; paroxyſmus modo levior exiſtit, numquam tamen ultra unum temporis punctum extenditur, & circa lunæ mutationes, tempeſtatesque pluvioſas ac inimicas invaleſcit: nulla ſub illo ſenſatio, nullæque præcedunt notæ, niſi quod brevi ante acceſſionem nares fricet, ſiniſtrum pedem ad ſe trahat, & tunc protinus concidat.

CONSULTATIO.

INtellexi equidem ex litteris ad me datis, quæ potiſſimum ægritudines juvenem noſtrum ſollicitent; ſed doleo eas per incongruas ac perverſas curationes adeo intricatas atque corruptas eſſe redditas, ut jam univerſum nervoſarum partium genus, maxime caput, ſpinam dorſi ac ventriculum in conſenſum rapuerint, ac ſpem perfectæ curationis fere irriram faciant. Si primam illarum originem diſpiciamus, illam procul dubio in ſcabie unguentis mercurialibus improvide repulſa inveniemus: quippe quæ hæmoptyſin non minus quam epilepſiam eo facilius inducere valet, quo tenerior ac ſenſibilior corporis eſt conſtitutio, aut quo magis præmaturum ac nimium veneris acceſſit exercitium. Hinc conſultum admodum fuiſſet, ſi ſcabies intus repreſſa

 illico

illico congruis remediis foras eſſet provocata: at dolendum omnino, hac indicatione neglecta ſalivationem potius adhibitam, eaque univerſum nervorum genus magis debilitatum fuiſſe atque deſtructum; quem eundem quoque effectum venæſectio ſæpius repetitia præſtitit. Eo majus vero augmentum huic ſpasmodico convulſivo malo dedit humorum vitalium dyſcraſia atque acrimonia quæ ſub crebris paroxysmis, nervorumque nimiis diſtentionibus inducta videtur. Quamvis ergo iis malis a perito medico varia ſpecifica & antepileptica fuerint oppoſita: hanc tamen curandi rationem, partibus & ſolidis & fluidis vitiatis, minime ſufficientem exiſtimo: contra ſi a medicinis in tam vegeta ætate quandam adhuc ſalutem expectare licet, eam omnem in eo ſitam eſſe credo, ut integra natura corroboretur, humores acres ac impuri attemperentur, & ſpasmodicæ nervorum diſtentiones in habitum fere degeneratæ conſopiantur. Hi vero ſcopi non magis pharmacis ac chymicis, quam diæteticis potiſſimum adminiculis, maxime patientia & temporis diuturnitate adjutis obtinebuntur; eo quidem feliciori eventu, ſi vernum nobis adeo adpropinquaret, quam hyemale tempus, hoc enim nervorum morbis curandis minime deprehenditur opportunum. Hinc ut meam in hiſce caſibus methodum candide aperiam; convenientiſſimum ante omnia judico, ut, ſi fieri poteſt, locus & aër mutentur; omnes animi commotiones laboresve cum meditatione juncti ſedulo evitentur, omnis cereviſiariorum, vinoſorum, calidiorumque potuum uſus fugiatur, & in eorum locum hoc ſubſtituatur decoctum: Recipe radicum ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, raſuræ cornu cervi ana uncias quatuor, radicis cichorei, pœoniæ ana unciam unam, ſeminis

ſeminis fœniculi unciam ſemis. Conc. Cont. d. ſ. ſpecies, cujus binæ unciæ in tribus aquæ menſuris, manipulo hordei permixtis, per tres horæ quadrantes coquendæ; colaturæ autem ſuccus & cortices citri, nec non tantillum ſachari addi poteſt. Deinde corpus quidem frequenter, ſed non nimis vehementer movere, parcisque & magis crebris uti oportet epulis; inter quas ab eduliis allio, pipere, ſale imbutis, acidis, piscibus marinis & fumo induratis ſtudio cavendum, & inſuper omnis äeris inimica temperies longiſſime arcenda. Mane conveniet hoc infuſum theiforme cum dimidia parte florum lactis, in quorum libra una ſalis, quod ſimul mitto, ſcrupulus dimidius ſit ſolutus permixtum ſorbillare: Recipe ſummitatum millefolii manipulos duos, florum tiliæ, hyperici, chamomillæ vulgaris, herbæ meliſſæ ana manipulum unum, ſeminis fœniculi drachmas tres. Conc. Cont. d. ſ. ſpecies pro infuſo, cujus quoque potatio meridiano tempore erit utiliſſima. Tum ut ſanguinis acrimonia forſitan purpuracea corrigatur ac eliminetur, operæ erit pretium, veſperi aut ſingulis aut alternis diebus drachmam dimidiam pulveris mei bezoardici, ex qua florum ſambuci, vel tiliæ, vel liliorum convallium adhibere. Non minorem in ſpaſmis ſedandis utilitatem exſeret ſpiritus nervinus, cujus copiam transmitto, & qui viginti guttulis ex aqua vel ſimplici vel florum tiliæ bis vel ter de die maxime verſus acceſſionis tempus ſumi poteſt. Nec ludetur opera, ſi æger cubitum iturus in pediluvia ex aqua fluviatili & furfuribus triticeis parata, nec nimium calida, ne ſudorem moveant, nec frigida, ſed affuſione ſucceſſiva aquæ calidæ in juſto tepore conſervanda quotidie pedes ad ſuras usque immittat,

ſisque per horam dimidiam immoretur. Alvi obſtructioni ſummo cum fructu opponentur binæ circiter mannæ unciæ, mane ex infuſo theiformi loco ſachari devorandæ, aut ſapo quidam ex oleo amygdalarum dulcium & tartari per deliquium confectus, & pondere drachmæ dimidiæ ex eodem infuſo cum lactis floribus poto ſumendus, qui & alvum lubricat & ſpasmum demulcet. Quæ ſi per aliquot tempus rite adhibebuntur, haud dubito fore ut ſalutaris inſequatur effectus, quem ex animo apprecor. Halæ VII. Calend. Nov. 1726.

Vix elapſæ erant quatuor ſeptimanæ, cum mihi nunciaretur, ægrum commendatis medicinis per 14 dies uſum mali ſui acceſſiones & rariores & longe leviores ſuſtinuiſſe; abhinc vero gravi perculſum iracundia, ſubito apoplexia fuiſſe extinctum.

CASUS XXIX.

De affectu Epileptico & brevi alienatione mentis ex male curata febre intermittente.

VIr juvenis XXIII. annorum, juventutis ſuæ tempore ſatis integra ſanitate transacto, ſeptem circiter abhinc annis gravi de ſcala lapſu in humerum præcipitatus, hujus equidem quosdam dolores ſentit, iisdem vero per data congrua remedia feliciter depulſis optime valuit. Sed prætérlapſo unius anni ſpatio læſus humerus altero magis elevatus deprehendebatur, doloribus tamen vacuus; & nullis medicaminibus nec exter-

nis

nis nec internis in naturalem reducendus ordinem. Poſthæc febris intermittens ipſum prehendit adeo pertinax, ut licet peritos medicos non minus, quam congruas medicinas in uſum vocaſſet, ea tamen ultra annum dimidium inhæſerit, & non niſi juſto largiori remedii cujusdam multo cortice chinæ permixti doſi tandem evanuerit. Abhinc autem male habere cœpit, appetentia imminutior reddebatur, ſimulque affecti humeri dolores & ſpirandi anguſtia accedebant; neque minus febris ſæpius recidebat, & ipſa ſatis varia erat valetudo. Tum denique tribus cum dimidio abhinc annis ſatis gravem incidit affectionem, qua inter ſermones, aut quascunque actiones ſubito ratione orbatus celeriter huc & illuc ambulavit, brachia agitavit, veſtimenta pervulſit, & non niſi verbum Me Me pronunciavit: ſub his facies primum rubicundo intumuit colore, vultusque auſterus adparuit, tum expalluit & ridere videbatur. Tranſiit autem hæc acceſſio momento citius, & omnis rationis rediit integritas; haud tamen exprimere valet, quæ ſub hac ipſi contigerunt, quid? quod memoriæ vigor magis magisque imminuatur. Hoc malo per annum dimidium ſollicitatus, ſubinde ſponte liberabatur, & per quadrantem fere anni optime habuit, hilarisque ac ſatis vegetus vixit. Verum enimvero poſthæc citra omnem opinionem vera elilepſia, cum omnibus ipſi propriis ſymptomatibus conjuncta ſæpius infeſtabatur; quæ tanta varietate ſcenam luſit, ut mox per aliquot menſes evanuerit, mox iterum recruduerit; quid? quod noviſſimo abhinc anno penitus ceſſaverit. Tum autem in ejus locum iterum ſucceſſit affectio illa momentanea ſupra deſcripta; & denique rediit epilepſia vera, ac cum illa quandoque

 alter-

alternavit. Uterque affectus cito tranſit; poſterior autem priori diuturnior eſt: neutrum quædam præcedunt ſigna, niſi quod abdominis & artuum tenſio, murmura ac flatus imi ventris quandoque obſerventur, quæ tamen ſæpius absque inſequente malo adfligunt. Sub utroque mentis error incidit, & epilepſia ordinariis ſymptomatibus, nimirum ſubitanea in terram procidentia, ſpuma oris, & pollicis in pugnum compreſſione ſtipatur, a nimia autem vociferatione & violenta membrorum agitatione immunis deprehenditur; relicto poſt paroxysmum eximio corporis languore ac vertiginoſa moleſtia. Ceterum vultus aſſidue fere pallet, maxime ſub mali acceſſione; cruor interdum naribus redditur; appetentia exigua eſt, & poſt aſſumtos cibos pravus ſapor os occupat; ſitis urget matutino potiſſimum tempore; æger facillimus ad ſudorem, eoque quavis nocte copioſiſſimo madet; & denique nuper alvi profluvio per tres ſeptimanas inhærente, ſponte vero remittente laboravit. Ab epileptica acceſſione jam per integrum menſem immunis vixit; altera vero ſpasmodica convulſio intra nycthemeron quater vel quinquies olim, ultima autem ſeptimana ter duntaxat in ipſum inſultavit, nec, quod mirum, ſub noviſſima ſolis defectione, cui non minus lunæ mutatio acceſſerat, recruduit.

Hæ ergo ſunt ægrotantis moleſtiæ, contra quas variis remediis, a multis medicis exhibitis, non minus, quam Egranis acidulis per proximum triennium potis, & pedum repetita venæſectione fruſtra pugnatum fuit.

CON-

CONSILIUM MEDICUM.

EX tradita morbi hiſtoria deprehendi, duos eſſe præternaturales, qui ægrotum premunt, affectus, nempe moleſtam ſpasmodicam diſtentionem, cerebrum & univerſum nervorum genus occupantem, & leviori mentis alienatione ſtipatam, ac veram elilepſiam. Utraque hæc mala non niſi a febre per copioſum corticis chinæ uſum intempeſtive ſuppreſſa natales ſuos mutuantur: hoc etenim cortice motus quidem febriles fuerunt conſopiti; fomes autem febrilis haud exturbatus intra corpus reſtitit, ac varia ſymptomata, nimirum languorem corporis, appetitus proſtrationem, dolores & tenſiones imi ventris, anhelitus difficultatem, & ipſius febris recidentes ſæpius inſultus procreavit. Cum autem hæ mali origines non ſatis perſpectæ, multo minus congruis adminiculis expugnatæ videantur: non mirum ſpasmos adeo increviſſe, ut humoribus ad cerebrum potiſſimum compulſis, & hinc obnubilatis ſenſibus, in ipſos denique convulſivos atque epilepticos degeneraverint motus. Verum enimvero hi morbi, qui altas in cerebro nervisque egerunt radices, & conſuetudinem fere ac habitum induerunt, curatu ſunt difficillimi, & pro ſui expugnatione non ſolum medici peritiam, verum etiam pertinacem victus obſervationem exigunt: haud tamen animum abjicere, ſed omnes eo intendere oportet nervos, ut ſi non exſtirpetur morbus, ſaltem a gravioribus malis præſervetur. Huic autem ſcopo contrarias omnino fuiſſe Egranas acidulas arbitror, cum omnes minerales aquas hiſce cerebri adfectibus magis inimicas eſſe quam proficuas crebra doceat ex-

perientia. In id potius ſummo incumbendum erit ſtudio, ut nervoſum genus roboretur, neceſſariæ excretiones, maxime quæ per cutim fiunt promoveantur, & quæcunque capiti nervisque noxam minantur, ſedulo arceantur.

Quæ ut obtineantur, operæ pretium fore arbitror, quovis menſe prævia fomentatione hirudines ad ani venas adplicare; & ex infuſo nervino, mox deſcribendo, quotidie octo vel decem vaſculis mane intra lectum ſorbillando levem expectare ſudorem. Infuſum ipſum ſic ſe habet: Recipe herbæ meliſſæ, betonicæ, baſilici ana manipulos tres, florum tiliæ, ſalviæ, chamomillæ vulgaris ana pugillos quatuor, cubebarum drachmas duas conc. cont. irrorentur olei tartari per deliquium drachma una. M. d. ſ. ſpecies zum Kräuter-Thee Veſperi adjungendus eſt pediluviorum ex herba abrotani, meliſſæ, floribus chamomillæ & cineribus clavellatis confectorum uſus; quibus juſto tepore moderatis pedes ad ſuras usque immittantur: nec levem operam ſpondet pulvis ſternutatorius, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe herbæ majoranæ, baſilici, florum liliorum convallium ana drachmam dimidiam, mari veri, florum benzoes ana grana duodecim, pulveris caſtorei grana decem, olei caryophyllorum veri guttas ſex, M. d. ſ. Schnupftoback. Præprimis vero alvi libertas perpetuo conſervanda ac victu lubricante adjuvanda eſt; quæ ſi forte ſegnior fuerit, clyſteribus domeſticis cum decocto florum chamomillæ ſaturatiori, aut ejus oleo cocto, vel deſtillato, hujusque XXX. guttis, nec non manna ac ſale Epſonienſi permixtis commode reſerabitur. Tum demum tribus circiter aut quatuor ante lunæ mutationem diebus drachma una ſpecifici mei antepileptici mane ex

aqua

aqua ceraſorum nigrorum quotidie aſſumenda eſt; quod corpore a ſordibus purgato & humoribus præparatis incredibilem in epilepſia inveterata præſtat effectum, & in hac per 16. annos inhærente miram tulit opem. Tandem victus ratio medicinarum vim inſigniter adjuvabit: hinc ab omnibus mentis commotionibus, potu calidiori, vino, ſpiritu vini, cereviſia craſſa, frigore, epulis largis, cibisque flatulentis probe cavendum eſt: & cum cœli & aëris mutatio in hisce capitis nervorumque morbis exoptatiſſimam efficaciam exſerere deprehendatur, haud alienum fore credo, ſi proxima æſtate ſub cœlo ſereno peregrinatio inſtitueretur.

APPENDIX.

Cum huic curandi rationi æger per tres menſes inhæſiſſet, relatum fuit, epilepticas has acceſſiones magis magisque imminutas, tandem penitus evanuiſſe.

CASUS XXX.

De epilepſia inveterata cum vermibus implicita.

Virgo annum agens vigeſimum tertium, temperamenti ſanguinei, cholerico & melancholico multum prævalentis, ſtaturæ mediocris, texturæ teneriuſculæ, non tamen gracilis, ingenii docilis atque ſolertis, judicii ſatis acuti, ad labores promta & indefeſſa, animi valde ſenſibi-

lis, ad iram, terrorem ac metum & triſtitiam admodum proclivis, amori tamen non indulgens, ſequentes patitur moleſtias.

Biduo, triduo, aut etiam quatriduo, antequam menſium erumpit fluxus, male ſe habere & in cervice dolere incipit, cum magna præcordiorum anguſtia & pectoris oppreſſione, animi alacritate ſenſim pereunte, atque appetitu in faſtidium transeunte, ingruente diarrhoea ſpontanea frequenti, & moleſta preſſione, dolentibus lumbis. Hinc fit ut noctem tranſigat admodum inquietam, plus vigilans quam dormiens, aut quando ſubdormit, qualiscunque fuerit decubitus, inſomniis agitetur terrificis & anxiis, nimirum de incendiis, lapſu ab alto, actione in fugam &c. etenim extra hoc etiam tempus ſomnus leviſſimus & brevis ipſi eſt. Tum ex improviſo, aut e ſomnolentia, vel ab inſomnio evigilanti augetur præcordiorum pectoriſque compreſſio, & ſpaſmo altius aſcendente, nuchæ dolor, protinus ſuccedente horripilatione per corpus univerſum & artus, cutis corrugatione, faciei expalleſcentia, pulſu debili ac tenui: hinc extraordinario perculſa timore & anxietate ſonum edit tremulum, anxium, qui a dilatatione & depreſſione laryngis & compreſſione labiorum formatur, ac ſi terror & pavor vocem ordinariam atque articulatam impediret. Inſimul oculi torvi ſunt, artus laborioſi hinc inde moventur, manus pugnos efformant. Prædicta voce ſonora & quaſi clangoſa verba aliquot exprimit, ſed fere mutila magis, quam integra; mox tamen rurſus mutatur in ordinariam qua ad quæſita aut dicta reſpondet congrua, ſed celerrimo verborum flumine. Frontem, quæ frigide ſudat, tangit, de capitis immani querula dolore, vittam aut capitis integumentum huc illuc flectit,

aut

aut nudat caput: pulſus dein evadit citatior, celer ac durus, & facies rubore, itidem magis, quam alias ipſi in genis eſt, inſigni ſuffunditur. Tali modo comparatus eſſe ſolet paroxyſmus, & a primo inſultu ad finem usque durare per duo, quandoque diutius ad quatuor, quinque horulæ minuta. Ante biennium tamen ſæpius ad horæ quadrantem ſubſtitit, ita ut totum corpus cum artubus rigeret, ipſaque plane ſileret. Imo ante unum atque alterum annum res eo jam proh dolor! devenerat, ut inſtante tum menſium periodo, more epileptico, in humum prociderit, pollices in pugnum impreſſerit, os ſpumaverit, corpus rigidum jacuerit, ſingultusque adfuerit vehementiſſimus, caput intumuerit & tota facies apparuerit quaſi ſuggillata. Hic paroxyſmus ipſam illis diebus aliquoties fuit adorſus; ſed præceſſerat enormis animi commotio iracunda, & gravis in potu error: quippe ſuperata prima acceſſione, quæ non alia, quam qualem antea deſcripſi, fuerat, vehementem ſuam ſitim reſtinxerat nimio & ſimultaneo vini hauſtu. Talis autem, quæ Dei gratia eſt, poſthac paulo rarius rediit, malo hactenus ita rurſus depreſſo, ut modus ei jam ſit, quem ſuperius dixi; imo inſtantem paroxyſmum nonſolum præſentit, atque dum adfligit, mentis manet compos, adeo ut mandata poſſit exſequi v. g. ſi adſtans petat, ut januam aperiat, aut ſi quid ex ipſa quærat, promte reſpondeat; ſed & vel conſortio hominum ſeſe ſubducere, & remotis arbitris eum ſola ſuſtinere; vel tacite illum quaſi opprimere & velare poteſt, ita ut adſtans alienus plane nihil deprehendat; conſcius ex pallore faciei, celeriterque ſuccedente ejusdem ſuffuſione, & ex aſpectu cutis in manibus conſtrictæ, quam vulgus eine Gänſehaut appellare

lare ſolet, harioletur, ipſam pati ſolennem paroxyſmum ſpasmodico anxium, & ſenſum auræ frigidiuſculæ totum corpus perfundentem. Finito paroxyſmo pulſus jam tertia vice immutatur, & parvus eſt; diapnoë ſi in lectum ſe confert, eſt auctior, membra cuncta laſſa ſunt, & ſitis affligit. Primus paroxyſmus plerumque noctu, uti dictum, invadit, & repetit ſæpius tam in lecto, & quidem, uti ait, eo certius, ſi ſomnolentiæ vult vacare, quam extra lectum, quem ſummo fere mane deſerit, per dictos illos unum, duos, tres aut plures dies, quibus menſtruum ſanguinis profluvium expectat, & quandoque etiam per ſubſequentes, quibus manare ſolet. Redit modo pluribus, modo paucioribus, v. g. intra nycthemeron ſemel, bis aut ter tantummodo, prout ſcilicet prævia ira, aut terrore ant diætæ errore commota fuit. Hæc enim pathemata affectum etiam extra menſium periodum revocaſſe, tempore inſultuum conſueto exacerbaſſe & protraxiſſe, plu- ries jam obſervatum eſt. Hisce diebus ad aliquot jusculi cochlearia aſſumenda vix perſuaderi poteſt; e contrario ſitis magis urget, quam modo decocto quodam, modo cereviſia, rarius vino aqua diluto reſtinxit. Quamquam lecto non affigatur, ſaltem ægerrime in eo contineatur, prætendens melius ſe extra eum habere, niſi interdum per ſemihorulam poſt inſultum, ubi ſomnolenta leniter ſudat: a laboribus tamen arcetur, ſed levibus nihiloſecius indulget negotiis, aut meditabunda ac triſtis incedit. Superioribus annis poſt ſingulos fere paroxyſmos ſtimulus etiam adfuit ad reddendam urinam, licet ſape parciſſimam, qui vero nunc ceſſat; ſed copioſior illa jam, atque ſub moleſtiſſimo ardoris ſenſu ſecedit limpida, qui tamen urethræ dolor aliquantulum

tulum obtunditur, ſi multum liquidi, vel aquæ vel cereviſiæ biberit: tum vero ſentit ventriculi debilitatem majorem atque flatulentias. Quo expeditius menſtrua manant, eo mitiores eſſe aut plane ceſſare obſervantur paroxysmi, non niſi nuchæ & lumborum dolore, pectoriſque anguſtia ſuperſtite. Fluxus ipſe defectu peccare videtur, quia plerumque nares ſemel aut bis ſanguinem ſimul ſtillant, unde cephalalgia, & cervicis dolores paululum remittunt: quæ narium hæmorrhagia olim longe crebrius & majore rediit copia. Terminum quatuor hebdomadum nunc anticipat, nunc poſtponit tributum lunare, & ſolvitur modo per tres, modo per plures ad ſex dies. Tempore, quo hisce inſultibus non eſt expoſita, de reliquo optime valere videtur, niſi animi pathemata deflectant. Jejunium non ſemper fert, licet exiguo panis domeſtici fruſtulo, quod prima ſtatim, ubi lecto ſurrexit, hora comedit, contenta ſit, & alias quoque panis plus, quam aliorum ciborum aſſumat. Ceterum appetitus exiguus eſt; quæ digeſtionem reddunt difficiliorem, ſtomachum ipſius gravant per unum aut plures dies. Non minus plures ſunt anni, ex quo in plantis pedum perſentiscit ſenſum urentem & ſudorem largum peſſimum, cutem in digitis arrodentem, ut ægre incedat verſus vesperam: quæ moleſtiæ appropinquante lunari periodo increbescunt magis, & ſurarum ſpasmo, pedisque totius pruritu complicantur.

His igitur conſtituentibus morbum & concomitantibus momentis explicatis, e re fore puto, ut ad ſupplendam morbi hiſtoriam ſubjungantur antecedentia. Nata nimirum eſt parentibus per omne conjugii ſui tempus, quod annos hujus ſeculi adæquat, cum nullo, Deo ſint laudes, morbo

morbo graviori hactenus conflictatis, & aëre, climate, aquis & alimentis fruitur admodum ſalubribus. Fratres & ſorores habuit duodecim, quorum unus tantum frater natu major in vivis ſupereſt, qui ne leviſſimi quidem convulſivi motus per totam ſuam vitam meminit, ſed tum domi, tum apud exteros vegeta ſemper uſus eſt valetudine: reliquorum eodem ſanguine natorum nullus tres ætatis complevit annos: nam quos difficilis dentitio ſupervenientibus convulſionibus non peremit, variolæ eripuerunt. Hinc etiam de hujus filiæ infantis, a nativitate teneræ, longævitate deſperaverunt parentes. Mater tum temporis, quo ipſam utero geſtabat, variis de rebus domeſticis, negotioque mercatorio bene gerendis curis & ærumnis ob prægreſſi & adhucdum durantis belli Gallici calamitates fuit exagitata, quas ſollicitudines ipſamet animi ſui ſenſibilis vi adauxit. Nec ignorari oportet, quod paulo ante, quam hancce concepit filiam, rumore de nova hoſtium invaſione in urbem delato, anxie perterrita, ideoque abortum paſſa fuerit. Edita igitur hæc puella in infantia, quoties dentium eruptionem molita eſt natura, convulſiones paſſa eſt: morbillis graviter decubuit, & brevi poſt paucis variolis. In infantili & puerili ætate talibus paroxysmis, ſed levioribus modo atque animum magis quam corpus affligentibus, ſomnum ipſius interpolatum fuiſſe, parentes referunt. Videlicet interdum noctu, præſertim quando die præcedente ex inopinato perterrefacta, vel ad iram percita fuit, aut parens indignabundus ipſam reprehendit, quaſi in ſomnio terrifico evigilata, voce clangoſa, verbisque acceleratis parentibus acclamavit: O valde timeo, porrigatur mihi quæſo manus. Hac pro viribus prehenſa ſtatim

acquievit & timor evanuit, ſudans vero & æſtuans deprehenſa eſt, querula de inſigni totius capitis dolore, atque mox iterum ſomno ſe dedit, donec denuo ita expergefacta fuerit: qui panicus terror etiam interdiu recurrit, prout id tulerunt animi commotiones. Non minus recruduit ſæpius in ſchola, templo, alibi, iſtiusmodi paroxysmus anxius, iisdem fere moleſtiis ſtipatus, quæ hodienum illum comitantur, niſi quod ſucceſſu temporis gravior, frequentiorque factus, quin & in motus epilepticos exaltatus, at vero iterum longe mitior factus fuerit: quibus denique ſæpius hæmorrhagiæ narium acceſſerunt.

Cauſam mali jam olim partim in vermes, partim in hæreditarium vitium rejecit Excellentiſſimus D. B. loci tum phyſicus, nunc archiater, ſed pertinacem atque rebellem fore affectum haud vane auguratus eſt. Hujus ſucceſſor eadem in ſententia ſtetit D. D. W. M. qui diu curam ejus geſſit fruſtraneam: nec non alii duo patriæ phyſici catholici. Vermes in inteſtinis latitantes non ſemel prodidit excretio lumbricorum, aſcaridum, imo nonnunquam cucurbitinorum ſive ſpontanea ſive medicamentis procurata. Ante octennium, ni fallor, quum rurſus malo ſuo laboraret, naris ſiniſtra per aliquot dies valde tumuit, & doluit, aëremque tranſitu excluſit. Mater mane quodam narem tumidam attentius contemplans mucum copioſum & tenacem intus hærere rata (nam tantum non ſemper & ante & poſt obſtructæ fuerunt, quare easdem ſæpius fricare ſolitus eſt, & emungere, ut aër liberius tranſiret, tentavit, id quod ſucceſſive diſparuit, & nunc nares magis habet liberas) portiunculam parum prominentem evellere conata eſt. At vero putatitius hicce albicans mucus dum extra-

trahitur, longus eſt & cohæret, illiusque loco attonito ſpectaculo, manuque tremula lumbricus admodum longus e nido hoc protrahitut vivus: ita demum, unde aliquot ante diebus difficultatem & moleſtiam in faucibus ſub ſomno ſenſerit, ægra aſſecuta eſt: alio tempore lumbricum vomitu, & proximo abhinc biennio per anum rejecit fruſtum lumbrici inter excluſionem abrupti, ſesquipedem longum; a quo excreto aliquot dies poſt correpta fuerat paroxysmo anxietatis & pavoris jam ſæpius dicto, ſed huic e veſtigio ſucceſſerunt motus epileptici, ut parentibus jam actum eſſe de ipſius vita videretur. Aderat dolor capitis intolerabilis, æſtus intenſus, plenaria virium proſtratio & diarrhœa frequens, corpus ſudore madidum, faciesque præter modum inflata fuit. Melius autem ſe habuit a ſequenti mixtura, quam etiam ante aliquot menſes eo cum fructu ordinaveram, ut tunc bis aut ter non niſi unicus paroxysmus triduo ante menſium fluxum præceſſerit: Recipe aquæ ceraſorum nigrorum uncias duas, florum tiliæ unciam, epilepticæ Langii, hirundinum cum caſtoreo ana unciam dimidiam, liquoris cornu cervi ſuccinati ſcrupulum, pulveris epileptici marchionum, lapidum cancrorum præparatorum, cornu cervi philoſophice calcinati ana drachmam dimidiam, ſyrupi de pœonia unciam ſemis M. d. ſ. Singulis VI. horis duo cochlearia. Sed revertor ad annos pueritiæ diu jam exactos, referens nunquam neglectum eſſe uſum anthelminticorum, neque contra pavores antepilepticorum, quorum vero deſideratus effectus votis non reſpondit, niſi quod ægræ inducias acceſſionum tulerint. Quo propius anni pubertatis accedebant, eo exactius tempus novæ aggreſſionis eſſe menſtruum obſervare licuit:

un-

unde ſpes obtinuit, fore ut menſibus erumpentibus ceſſaturæ ſint moleſtiæ. Quum igitur annum ætatis decimum ſextum ageret, tempore autumnali anno 1723. menſtruari cœpit, fluxum prægreſſis acceſſionibus ſæpius jam memoratis, dein libera ab his per complures menſes, tributum illud lunare non ſtato perſolvit tempore. Sequenti anno 1714. T. miſſa eſt, ut celeberrimi D. D. A. hujusque patrui D. D. E. C. auxilium ad manus haberet, tum ad promovendum lunare debitum, cum ad arcendos ſub alieno climate priſtinos meticuloſos inſultus. Hæc præcellentiſſimorum virorum biga ob hyemale tempus multorum medicaminum continuationem, ſeu ita dictam curam, ſuadere noluit; ſed ad ſingulos imminentes menſes facilitandos pediluvia & lenia pellentia ordinavit, & Martio menſe venam in pede ſecari juſſit. Redeuntibus autem brevi poſt venæſectionem moleſtiis, transactis ibidem tribus menſibus, patriam repetiit. Medicus ex ægrotæ oculorum aſpectu, qui ſatis clare haud reſplendebant tum temporis, atque halone paullulum livido circumducti erant, jejunio matutino ægre perferendo, panis uſu præ aliis cibis frequentiore, ejectione vermium aliquoties prægreſſa &c. colligens, vermibus adhucdum ineſtina ſcatere, in eosque maximam culpæ parem, reliquam in negotium menſium nondum atis ordinatum redarguens, præſcripſit medicamenta anthelmintica ex amaris, quorum baſis fuit adix valerianæ, domi uſurpanda; eisque ſubjunenda præparantia ad acidulas. Has quoque menſe dicti anni Junio cum parente ſuo adiit, & uidem Teinacenſes, quibus ſal acidum volatile eque ac fixum, dein ſal alcali fixum & volatile, um ſulphuris ſubtiliſſimam ſubſtantiam ſive gas

ſulphu-

ſulphuris, porro ferrum embryonatum volatile, & denique terram quandam ſubtiliſſimam ſive virgineam ineſſe adſtruxit diſſertatio quædam Tubingenſis anno 1727 ſub præſidio illuſtris D. D. Zelleri habita de his ipſis acidulis: ſub quarum potu nihiloſecius inſtantibus menſibus redierat inſultus pavidus. Domum reverſa diu immunis vixit, donec menſe Januario anni 1725 a vicino quodam ſpectrum malitioſe & nequiſſime agente vehementer perterrefacta, eodemque die longe graviores mali recurſus ſimul & ſemel paſſa, in lectum dejecta fuit, die nocteque utplurimum ſomnolenta jacens, parum aut nihil ad quæſita reſpondens, atque de acerbiſſimis capitis doloribus, & ingentibus anxietatibus præcordiorum, pectoriſque ſtricturis querula. Veſicatoriis tamen in nucha & ſuris adplicitis adhuc magis divexata ſenſim ſenſimque intra menſis ſpatium mortis faucibus erepta fuit. Verno tempore datus ipſi eſt a prælaudato D. D. A. C. ipſe mercurius in forma bolari aliquoties, ſed nec ex hoc multi vermes depulſi fuere: æſtiva dein tempeſtate denuo Teinacum remigravit, ibique iterum verſus menſtruum tempus paroxyſmo per nycthemeron ter recurſante occupata fuit. Abſoluto acidularum per ſex hebdomades potatarum uſu, domi aſſumſit aliquot vicibus olei animalis Dippeliani, famoſi illius antepileptici guttas triginta juſſu D. A. C. qui præmiſſis univerſalibus id, tanquam ſpecificum ſubordinaverat. Somnus autem, quem alias conciliare dicitur profundum, adeo non inſequutus eſt, ut potius agrypnia, non quidem continua, inquietudine tamen, novis conſuetæ moleſtiæ acceſſionibus, cephalæa, æſtu, moleſtoque propinati medicamenti ſenſu ardente in ore & œſophago turbata fuerit affecta.

Sed

Sed reminiſcor, oleum illud non ſatis rectificatum fuiſſe, & empyreuma ad vitri latera & fundum depoſuiſſe. Poſthæc vero ad anni usque finem a malo ſuo libera, æſtate anni 1726 ſerum lactis caprini bibit. Tum anno 1727 ſuper hocce caſu conſului A. honoratiſſimos meos præceptores, celeberrimos D. D. S. & S. quorum prior altero haud diſſentiente, vermes hanc tra-
gœdiam ludere, & præſertim tineam latitare ra-
tus, lac alliatum per aliquot dies ſolum, præ-
ſcripto omni alio cibo & potu, veſperi clyſteres
e ſacharo thomæo & lacte injici, quinto die po-
tiuncula laxante uti, reliquo tempore quovis ma-
ne lac alliatum, loco potus ordinarii aquam mer-
curialem aſſumi, & unguento anthelmintico ab-
domen illini, emplaſtrumque vermifugum impo-
ni juſſit, præmiſſa & tandem ſubjuncta eadem
potiuncula laxante; id quod per quindecim dies
una decreſcente præſtitit. Quid boni inde redun-
daverit, fere neſcio, niſi quod relatum fuerit,
am excreviſſe lacinias & quaſi exuvias vermium
cucurbitinorum & lumbricorum. Verſus æſta-
em iterum conceſſit W. ad agnatum paſtorem
n diœceſi S. ibique acidulas Jebenhuſæ ſcaturi-
ntes, & cum Gœppingenſibus fere convenien-
s, teſte clariſſimo Lentilio in der Beſchreibung
s Göppinger Sauerbrunnens 1725. edita hauſit.
bidem quoque aliquoties aſſumſit pulveres ſpe-
ificos antepilepticos, unum a generoſiſſima
uadam vidua, alterum ab expertiſſimo quodam
hirurgo caſtrenſi ipſi venditos, qui diuturnio-
s reliquerunt inducias, quam mithridatium
emocratis, quod ſuaſu cujusdam ex aqua la-
ndulæ acceperat: autumno juſſu illuſtris D.
. Z. propinatum iterum fuit oleum animale
ſanguine humano rectificatiſſimum, & ſpiri-

tu vini dephlegmato dilutum, neque alio, quo ſupra effectu. Sub finem ejusdem anni ſcabies humida e contagio ſuſcepta ipſam occupavit per aliquod tempus: anno inſequente, qui erat 1728. iterum hauſit aquas Lebenhuſanas: in autumno vetula quædam, medicinam empyricam B. faciens duas venas ſimul tundi juſſit, unam in manu, alteram in pede optimum ſpondens effectum: ſed ab illo tempore rediit paroxysmus alternis ſeptimanis, qui antea ſemper ſtatam periodum menſium imminentium obſervaverat, imo ſæpius prorſus præteriverat: ut de aliis venæſectionibus, variis medicaminibus, fonticulo ex ſuaſu D. E. C. gerendo, imo ipſa ſalivatione ab eodem propoſita, haud vero adhibita taceam. Hæc quum ita per plures annos agerentur, atque tot tamque varia variorum medicamenta magnis quidem impenſis, ſed absque conſtanti auxilio adhiberentur, ego nunquam non auctor ſuaſorque fui ut tuæ, vir illuſtris, magnificentiæ conſilium imploraretur, nullus dubitans, quin per Te, tanquam principem medicorum, Deus aliquando tam diri tamque rebellis affectus finem ſit facturus; ſed nescio, quamobrem parentes ad hoc faciendum perſuaderi haud potuerint. Quapropter ego pro mea tenuitate menſe Martio ann 1729. ſubnexum hocce conſilium domum transmiſi; erant enim tot de variis morbis ſpasmodico-convulſivis exasciatiſſimi *Tuæ medicinæ conſultatoriæ* inſerti caſus, mihi totidem fontes, e quibus genuinam ægræ pathologiam æque ac therapiam depromere ſtudui, atque habita circumſtantiarum ratione ad hujus curam & uſum divino fretus auxilio, applicare in animum induxi.

RE

RESPONSIO CONSILII MEDICI.

In affectu ſpasmodico-convulſivo inveterato ſub finem Februarii 1729. exarati.

QUod ſi primum dispiciamus, qualis ſit, quo ægra detinetur affectus, & unde ſuam traxerit originem? illum omni jure vitium nervorum ſpasmodico-convulſivum adpellare licebit; cui quod a teneris infantiæ annis obnoxia fuerit, procul dubio matri graviditatis tempore aſſiduo terrore, timore, curis atque ærumnis exagitatæ in acceptis ferendum eſt. Dein autem hisce malis progrediente ætate vermium colluvies pabulum, & immanis ex ſimulato ſpectro terror inſigne augmentum dederunt: nativa enim animi fere eſt imbecillitas & timiditas, ac radicata jam ad convulſivos motus diſpoſitio: quibus fit, ut temperamentum æque ac nervoſum genus exquiſita ſenſibilitate potiatur, qua ægra non ſolum ad racundiam atque terrorem eſt facillima, ſed pſum malum longe gravius redditur, altioresque git radices.

Deinde ardua ſatis incidit quæſtio, cur omnes cceſſiones menſtruo potiſſimum invadant temore? Cui explicandæ haud ſine fundamento upponere licebit, primas vias partim ob nervorum harum partium imbecillitatem, partim ncidentes diætæ errores, partim ipſam vermium ræſentiam officio ſuo cibos concoquendi, chymque præparandi haud rite fungi. Exinde vero enſium quoque ſucceſſus irregularis factus eſt: uor enim ex imi ventris visceribus ad uterum ongerendus, per eumque excernendus, aliquali uidem exitu potitur: at accedentibus perverſis

 motibus

motibus ſimul ſurſum ad pectus cervicemque compellitur, & circa medullam ſpinalem ſtagnans nervorum diſtentionibus, convulſivo ac anxio pavori, capitis dolori, ipſique narium hæmorrhagiæ efficaciſſimam ſuppeditat occaſionem. Quid ergo iniquius eſſe potuit, quam ſubjecto huic ſanguinis inordinatis motibus ac ſpasmodicis agitationibus ſollicitato binas ſimul in brachio atque pede tundere (ſicuti noviſſimo autumno factum eſt) venas, & hinc motibus iſtis perverſis longe majus addere augmentum ac incrementum?

Si porro quæritur, an adhuc vermes, & quales ſint præſumendi? meo quidem arbitrio ex morbi hiſtoria adparet, illos adhuc in inteſtinis & quidem ſuperioribus omnino hospitari: num vero tinea ſubſit, determinare vix audeo, ſaltem ex fruſto lumbrici, ulnam fere longi, olim excreto colligi poſſe credo, eos, quicumque ſint, ſatis inveteratos & inſigniter longos eſſe debere.

Alvi profluvium, quod pronuper ſupervenit, natales ſuos mutuatur a ſpasmodica glandularum inteſtinalium conſtrictione; qua humores illarum majori copia in inteſtina expreſſi, frequentes illas dejectiones, muco verminoſo procul dubio permixtas, induxerunt; unde quoque ratio elucescit, cur ægra tum temporis a cibis ſolidioribus abſtinuerit, magis fluidis & potibus indulſerit.

Quod ſi ergo ad prognoſin accedam, & num ſanitatis recuperandæ ſpes reſtet, perquiram: non ſane poſſum, quin mali hujus ſatis diuturnam ac difficilem curationem præſagiam: Non enim ſolum ipſe morbus nativus & nimium vetuſtus, ac ægræ eximiam ſenſibilitas id ſpondent; verum etiam ipſi vermes temporis diuturnitate adeo increviſſe, ac jus fere hospitii obtinuiſſe videntur, ut vix quidem poſſibile fuerit, eos penitus exturbare.

bare. Verum enimvero, cum medicamentorum exhibitorum vis non ſemper irrita fuerit, ſed ſæpius mali inducias induxerit, vermesque depulerit; & ipſa ægrotæ ætas adhuc junior, vegetiorque deprehendatur: non omnem animum abjicere oportere exiſtimo, maxime ſi victus pertinaciſſima obſervatio, longum tempus, & medicinarum aſſiduus uſus acceſſerint.

Neque vero ſcopo huic obtinendo matrimonium profuturum exiſtimo; quippe quod, præcipue ſi conceptio ac graviditas ſucceſſerint, inſignem œcomomiæ vitali infert mutationem, adeo comparatam, ut huic malo majus damnum minetur, quam emolumentum: ut periculoſa ſymptomata ſilentio prætermittam, quæ ex partu ſunt pertimescenda. Hinc potius in tam diri affectus ſublatione optandum foret, ut ſoteria ars ſuggereret nobis medicamina, in exſtirpandis hisce hæreditariis ac inveteratis morbis efficacia: at vero cum his deſtituamur, nihilo tamen ſecius ſpero, fore ut niſi perfectam mali exſtirpationem, ſaltem inſigne obtineamus allevamentum. Huic autem impetrando neceſſarium eſſe duco, ut nervi debilitati corroborentur, dein ſucci laudabiliores generentur, tum alvi perpetua libertas conſervetur, porro humorum æqualis progreſſus adjuvetur, & congeſtio ad certa loca revellatur, & denique vermes expellantur.

Quoniam ergo exploratum eſt, rectam atque longam victus rationem ingens ſæpius attuliſſe curationis augmentum: huic uni ante cetera ſedulo atque diligenter incumbatur, etiam atque etiam hortor. Ergo animi præprimis tranquillitas, atque ab omni mœrore, timore, terrore, aliisque commotionibus ſolutio amplectenda, atque ab iis, qui ægræ præſentes ſunt promovenda eſt; contra

vero omnes mentis labores cum meditatione juncti, ſollicitudines ac multa librorum lectio ſummopere fugiantur. Inter cibos ab iis omnibus abſtinere convenit, qui concoctu difficiliores, & flatibus, crudisque humoribus ac ſaburræ generandis ſunt idonei; quo ſpectant acida, dulcia, ſalita, obſonia, poma, fructus horræi, ſimilaginea, braſſica, muria condita, caro ſuilla &c. in eorumque locum eduliis mollioribus ac tenerioribus moderate veſcendum. Potui nullum vinum nec cereviſia convenit, ſed fructuoſius inſerviet hoc decoctum: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ ana uncias duas, chinæ, ſarſaparillæ ana drachmas ſex, pœoniæ, cichorei, viſci querni ana unciam, ſeminis fœniculi, cinamomi acris ana drachmas duas, tartari vitriolati, nitri antimoniati ana drachmam dimidiam. M. d. S. ſpecies, quarum uncia una cum dimidia in binis aquæ menſuris leni igne decoquenda eſt. Tum omne frigus, maxime pedum, ſedulo arcendum; nec proficuum erit tam ſummo mane, uti hactenus ſuevit, ſurgere: & ſicuti nimium corporis exercitium ac incandeſcentia certam minatur noxam; ita quoque vita ſemper deſes ac otioſa haud congrua erit: hinc corpus quandoque ſub ſerena tempeſtate ambulatione leniter movere oportet. Neque minus porro egregiam ſpondet operam cœli mutatio proximo vere inſtituenda; & denique omnia aliorum, maxime medicaſtrorum conſilia ac auxilia minime in uſum ſunt vocanda.

Deinceps vero inter medicamina primum commendo infuſum theiforme ſex circiter vaſculis hauriendum, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ veronicæ, betonicæ, meliſſæ, ſummitatum millefolii, florum chamomillæ romanæ ana manipulum, florum primulæ veris, anthos, lavendulæ,

dulæ, tiliæ, ſalviæ ana pugillos duos, cubebarum ſcrupulos quatuor, flavedinis corticis citri recentis ſubtiliter ſeparatæ drachmas tres, ſeminis aniſi ſtellati drachmam cum dimidia, olei tartari per deliquium drachmam. D. quod mane intra lectum potandum, & quandoque lenis inde ſudor expectandus. Prius vero, quam hoc ſorbilletur infuſum, nervinus pulvis ea, quam duo cultri cuspides tenent, quantitate aſſumendus eſt. Recipe pulveris epileptici marchionis unciam dimidiam, lapidum cancrorum præparatorum drachmas tres, cornu cervi philoſophice præparati, antimonii diaphoretici, ungulæ alcis præparatæ, unicornu veri præparati ana drachmas duas, lumbricorum terreſtrium præparatorum, ſuccini albi ana drachmam, nitri puriſſimi ſcrupulos quatuor, cinnabaris nativæ ſcrupulos duos, extracti croci ſcrupulum dimidium, caſtorei liquidi guttas XXX, olei deſtillati macis, de cedro Italici ana guttas XV. M. F. pulvis, qui alternis diebus, tempore vero paroxysmi quotidie modo deſcripto, & veſperi ex XV. guttis Spiritus nervini ſequentis capiendus eſt; Recipe Spiritus bezoardici Buſſii correcti drachmam, ſpiritus nitri dulcis drachmas tres. M. D. Præterea hora quinta veſpertina LX. guttas elixirii balſamici ex vino malvatico, corticibus aurantiorum, ſale tartari & extractis amaris parandi devorandas conſulo: nec minus XIII. pilularum balſamicarum mane quavis ſemel ſeptimana deglutiendas; quo die pulvis & ſpiritus allegati omitti debent: prægreſſa vero veſpera drachma circiter hujus aperitivi ſalis præmittatur; Recipe ſalis Sedlicenſis drachmas duas, tartari vitriolati, arcani duplicati, tartari ſolubilis ſingulorum drachmam, nitri purificati

rificati drachmam dimidiam, olei deſtillati macis guttas III. M. D.

Denique haud ludetur opera, ſi ægra quavis veſpera in pediluvia ex aqua, in qua furfurum triticeorum manipuli tres, florum chamomillæ bini manipuli, & manipulus dimidius cinerum ſacculo incluſi decocti fuerint, parata, moderate tepida, in eoque tepore affuſione ſucceſſiva calidioris conſervanda pedes ad genua usque immiſerit, ac per horam dimidiam detinuerit. Tum ſemper cervix & dorſi ſpina calidis pannis probe fricentur & hoc nervino linimento calide inungantur: Recipe unguenti martiati, pinguedinis humanæ ana uncias duas, olei deſtillati lavendulæ drachmam cum dimidia, florum anthos, ſalviæ ana drachmam, nucis moſchatæ expreſſi drachmas tres, ſuccini deſtillati, rutæ ſingulorum drachmam dimidiam, balſami peruviani drachmas duas. M. D Quod ſi menſes immineant; binis diebus ante, totidemque poſt eorum fluorem nec non ſub ipſo fluxu melius omittitur hujus linimenti uſus, in ejusque locum quotidie XIII. pilularum balſamicarum veſperi deglutiantur: neque minus hoc tempore pulvere, ſpiritu, ac infuſo theiformi ſupra citatis ſuperſedere licet, niſi forte ſpasmodica adflictio crebrius urgeat. His ergo medicinis per integrum menſem adhibitis, biduo ante novilunium XIX. harum pilularum laxantium mane devorare oportet: Recipe extracti panchymagogi Crollii grana ſex, rhabarbari, aloes gummoſæ, myrrhæ, aſæ fœtidæ, mercurii dulcis rite parati ana grana XII. olei deſtillati Tanaceti guttam unam. M. F. pilulæ pondere grani unius, d. Præcedente autem veſpera & inſequente biduo operæ erit pretium enemata ex lacte ac ſacharo parata injicere: altero poſt ſumtas pilulas die

die mane ex infuſo theiformi olei amygdalarum dulcium recentis unam cum dimidia unciam ſorbillare ; tertio iterum pilulas , & quarto idem oleum adhibere; ac attendere , num ſub horum uſu vermes excernantur. Nec alienum erit , proximis ante harum pilularum diebus aperitivi ſalis unam alteramve drachmam veſperi aſſumere : quæ curandi ratio non minus circa plenilunium repetenda eſt. Accedente denique Majo aut Junio menſe Selteranas acidulas lacte aſinino mixtas commendo , easque in principatu Würtembergenſi potandas ſuadeo ; ceterum ex toto pectore precor , velit Deus hancce curationem reddere ſalutarem.

Quantum igitur recordor , medicamenta hæc , quæ nervis roborandis dicata fuerunt , in emolumentum ægræ ceſſerunt ; quamvis recidentes mali acceſſiones non penitus præpedierint. Anthelmintica autem dicebantur alvum reddidiſſe quam maxime lubricam , & dejectas eſſe iterum quaſi exuvias & pelliculas vermium; ventris doloribus junctam fuiſſe inſignem nauſeam ac ſenſum, ac ſi œſophago aliquid inhæreret , quod vomitum cieret. Poſtea menſe Junio uſa eſt aqua Selterana cum lacte caprino æquali portione mixta & ante & pomeridie, præmiſſa & aliquoties interpoſita laxatione a pilulis balſamicis , quæ numero XV. duodecies alvum ſubducebant : interjuncta quoque ſunt ad interſtitia hebdomadaria balnea ex aqua fluviatili cum ſacco ex furfuribus, floribus chamomillæ, & cineribus, ibidem aliquot vicibus per V. dies repetita. Permiſi, ut tum acidulas vino Necarino remixtas loco potus ordinarii biberet , nam infuſa theiformia & decocta non tolerare videbatur ventriculus. Idem quoque linimentum nervinum e balneo

exeuntis

exeuntis nuchæ & dorſo fuit illitum : & quum hoc quoque tempore reverterentur acceſſiones, iteratus eſt uſus pulveris antiſpasmodici, datus ſpiritus antepilepticus; cervici tam graviter atque indeſinenter dolenti impoſitum emplaſtrum regium Burrhi, atque hoc diu cum levamine geſtavit. Sed diffitendum haud eſt, regulas diæteticas ne vix quidem ab ægra fuiſſe obſervatas, id quod non potuit non eſſe ſumme nocivum & convaleſcentiæ obſtaculum maximum. Hinc re tantum non infecta in patriam rediit, priſtino morbo, licet mitiori, nondum ſublato. Ita domi ſub continuatione incongrui regiminis malum ſucceſſive ita increbeſcebat, ut verno tempore anno elapſo poſt paſchatis ferias inſultus rurſus adorirentur epileptici. Porrigebantur quidem medicamenta, iteratoque potui acidularum Selteranarum cum anatica lactis caprilli portione interponebantur balnea ex aqua fluviali & lacte parata. At vero priſtina ſemper ludebatur fabula. Pro ſpecifico antepileptico celeberrimi Stahlii mihi quondam venditatus eſt ſequens pulvis : Recipe lumbricorum terreſtrium in Majo & Junio in coitu captorum ante ſolis exortum prægreſſa pluvia, Spiritu vini ablutorum toties, donec Spiritus vini non amplius turbetur, ſiccatorumque in aere; tum pulveriſatorum ac cribratorum unciam, radicis pœoniæ maris unciam dimidiam, cinnabaris antimonii drachmam. M. F. pulvis: hujus ſæpius propinari curavi doſin; remiſcui quoque cum pulvere bezoardico, nec non ad fallendam immanem, quæ paroxyſmorum tempore ægram infeſtat, ſitim cum pulvere præcipitante nitroſo. Verum ſub hujus uſu frequentiores fuiſſe ait acceſſiones. Ad negotium menſium facilitandum non neglectæ ſunt pilulæ balſamicæ,

quæ

quæ vero ob diarrhœam, quam crebrius proritare videbantur, parcius ſumtæ ſunt. Haud ita diu abhinc parentes ipſi propinaverunt ſpiritum quendam antepilepticum, quem pro inſigni arcano pharmacopeus quidam venditavit; qui, uti ex odore, colore & ſapore conjicio; non niſi eſt ſpiritus volatilis alcalinus compoſitus, cujus baſis ex regno animali petita, & cum ſpiritu Buſſiano multum convenire videtur. At rumpendum tandem erit filum & ad finem properandum; quanquam inter allegata tot remedia ob innumeram eorum farraginem longe plurium oblitus fuerim.

Quandoquidem ergo ex hactenus commemoratis abunde pateat, ægram ab incunabulis herculeo hocce morbo, ſucceſſu annorum magis exaſperato, afflictam fuiſſe; & non paucas florenorum centurias ad eum debellandum fruſtra impenſas, atque ob tantum tamque ineffabilem fere medicaminum jam aſſumtorum numerum metus omnino ſit, ne nihil opis humanis viribus ſuperſit, ſed malum indies ingraveſcat, itemque ægrota ob id ipſum nondum auſa fuerit matrimonium inire: eo jam tendunt preces recentiſſimæ, atque ſuſpiria, ut divina adjutus gratia etiam de tragico hocce caſu tibi renunciare placeat, Vir Magnifice! qui genuinis philiatris longe majores, quam olim veteres coluerunt Machaonem. Expone, obſecro, quæcunque ad penitiorem hujus morbi, ejusque ſymptomatum cognitionem atque, quam Deus Te interprete faxit, curationem pertinent.

Nuperrime ægra hanc in urbem ad me pervenit, ut iterum curam ejus ſuſcipiam, quam te directore, habebo exactiſſime. Dum autem exoptatæ tuæ ad nos appellant reſponſoriæ, curabo

rabo ut ptoxime vena ſecetur, & ſanguis educatur tempore menſium intermedio in brachio ad ſex uncias: præferrem quidem illam in pede, ſed ſemper inde pejus, inciſa vero mediana melius habuit. Bis de die ante paſtum aſſumit cochlear unum elixirii cujusdam amari ſtomachici; paroxysmorum tempore dabo pulverem bezoardicum. Sitim atque veſicæ ſpasmum, unde urinæ ardor meo arbitrio exoritur, placabo emulſione amygdalina & pulveribus nitroſis: pedibus proſpiciam tepidis pediluviis, & poſt ſingula ſebum cervinum cum larga ſpiritus frumenti quantitate mixtum inungi jubebo. Nuchæ iterum imponam emplaſtrum regium Burrhi; ventriculo aliud e theriaca, oleo nuciſtæ & balſamo peruviano &c. Sanguinem menſtruum expediam pilulis balſamicis, quarum pridie XV. noctu aſſumtæ poſtridie duodecies alvum lubricarunt; acceſſerat quidem levis terror ex inopinato audita in vicinia exploſione bombardæ, quem mox ſubſequutæ ſunt frequentes horripilationes & leviſſimæ acceſſiones, quarum indivulſus fere comes alias quoque alvi fluxus crebrior eſſe ſuevit; licet præterita demum ſeptimana menſes, malique invaſiones fuiſſet experta. Subſtiteram hic heri: jam igitur de hodierno die in pede ſiniſtro e vena ſecta prope minimum digitum ſita emiſſo ſanguine ad ſex uncias refero, fuiſſe illum ſatis floridam & rubicundum, proſiliiſſe vegete, ſerumque ſecedens a thrombo aliquantum rubuiſſe. Accepi etiam hodie viginti vaſa fonte Selterano repleta, quem lacti caprillo commiſcendum, quia aſinas regio noſtra non alit, ægrotæ deſtinaveram: prius vero Tuum, Vir Magnifice, conſenſum deſideramus.

CON-

CONSULTATIO.

EX iis, quæ copioſe ſatis atque eleganter de ſororis tuæ dilectisſimæ adverſa valetudine perſcripſiſti; illam inſigniter debili ſenſibilique genere nervoſo præditam eſſe intellexi; ex quo ſcilicet fit, ut vel leviſſimæ animi commotiones omnes corporis functiones perturbare, & mali acceſſionem excitare valeant. Hæc autem nimia nervorum imbecillitas partim tenerrimæ harum nervoſarum ac fibroſarum partium quæ motuum vitalium vera ſunt organa, texturæ; partim hæreditariæ ad motus ſpasmodicos per matrem propagatæ diſpoſitioni; partim denique vermibus in acceptis ferenda eſt; qui nerveas inteſtinorum membranas vellicando jam longo abhinc tempore, accedentibus imprimis animi affectibus, motus illos ac inſultus epilepticos produxerunt; Quid ergo mirum, ſi rebus ſic ſe habentibus concoctio aſſumtorum læſa, inſignis crudorum humorum copia in primis viis collecta, hinc minus laudabilis ſanguis generatus fuerit? Inde vero vaſcula uteri minima, quæ ordinario cruorem uterinum fundunt, obſtructa ſunt; & ipſa menſtrua purgatio ſuppreſſa; quæ ſuppreſſio humorum dyscraſiæ adaugendæ non minus, quam eorum congeſtionibus atque regurgitationibus ad ventriculum & caput vi ſpasmodicarum diſtentionum factis efficaciſſimam ſubminiſtravit occaſionem; ideoque has hyſtericas, ſpasmodicas ac epilepticas neceſſario inducere debuit acceſſiones.

Quantæ autem hisce ægritudinibus, quarum cauſa ac fixa ſedes membranis capitis ac ſpinalis medullæ nervoſis inhæret, inveteratis ac tempo-

ris diuturnitate in conſuetudinem ac alteram quaſi naturam degeneratis medendi ſint difficultates, non ſolum ratio docet, verum etiam experientia confirmat: quid? quod ipſæ medicinæ, menſibus promovendis alias efficaciſſimæ, hæcce mala magis exaſperare deprehendantur. Hinc quoque, quamvis ſuppreſſa lunaris excretio epilepticorum motuum vera ſit cauſa, tamen hisce nondum ſedatis nec ea propinare licet medicamina, quæ menſibus provocandis ſunt opportuna.

Si igitur candide aperiam, quæ mea in hisce morbis debellandis ſit methodus; egregiam primum utilitatem ex uſu lactis aſinini cum acidulis Selteranis commixti, & tribus menſuræ partibus mane, totidemque hora quinta vespertina ſumti polliceor. Huic autem potationi accurata vivendi ratio accedat, ac omnia vinoſa, acida, aliaque minus congrua evitentur neceſſe eſt; contra vero bis quavis hebdomade poſt abſolutum lactis potum unum alterumve aquarum Sedlicenſium hauſtum, aut vesperi XI mearum balſamicarum pilularum aſſumere; neque minus corpus moderato exercitio ſub ſerena tempeſtate movere, & amœno conſortio uti oportebit. Deinceps commendarem, ut ægra cubitum itura in balnea temperata ex aqua vel pluviali, vel fluviatili cum triticeis furfuribus parata deſcendat, & ex illis egreſſa nucham dorſique ſpinam hoc linimento probe inungi curet: Recipe axungiæ humanæ unciam, olei nuciſtæ expreſſi unciam dimidiam, olei lavendulæ, rorismarini, balſami peruviani ana drachmam. M. d. Non minus egregiam operam ſpondet ſequens pulvis veſperi ex aqua ceraſorum nigrorum quandoque capiendus: Recipe pulveris marchionum unciam, ſuccini pulveriſati, lumbricorum terreſtrium ana drachmas

drachmas duas, cinnabaris præparatæ drachmam, olei rosmarini, macis ana guttas ſex. M. d.ſ. XXX pro doſi. Nec denique negligendus eſt enematum uſus: lactis vero potu abſoluto infuſum florum tiliæ atque meliſſæ hauriendum eſt.

Hac medicatione per quatuor vel quinque hebdomades protracta, & conſopitis inde aliquantulum motibus iſtis epilepticis, elixirii mei viſceralis, in menſibus blande ciendis efficaciſſimi uſum ter quotidie repetendum ſuadeo; quod etiam ſub ipſa illa curatione, ſi per 14 circiter dies continuata fuerit, veſperi pondere LX vel LXXX guttarum aſſumere licet. Ordinario ceterum potui commendo decoctum ex cortice ligni ſaſſafras ac citri paratum; & ſi præſto ſit ſanguinis evidens abundantia, præmiſſis pediluviis venæſectionis haud improbo uſum. Hæc ſunt, quæ in ſalutem ægrotantis proponenda duxi; quibus ſi morem geſſerit, de felici eventu nullus dubito.

CASUS XXXI.

De Epilepſia inveterata cum Lipothymia.

ADoleſcens octodecim annorum generoſus, temperamenti phlegmatico-ſanguineo-cholerici jam quarto ætatis ſuæ anno vehementem humorum ad oculos congeſtionem paſſus erat; quæ ætate progrediente caput occupavit fœdis efflorescentiis. Quamvis autem hæ morboſæ diſpoſitiones prioribus infantiæ annis haud adeo manifeſtis ſe prodiderint notis: illas tamen jam in utero originem traxiſſe, ac hæreditaria labe

propagatas fuiſſe, ipſa morbi docebit hiſtoria: æger enim a teneris fere præcordiorum anguſtiis quandoque ſollicitari ſuevit, quæ cum ætate magis magisque increvit, donec dicta capitis efflorescentia inunctione olei amygdalarum & capillorum evulſione fuerit depulſa. Tum quidem a ſordibus liberatum eſt caput; at vero abſcondita hactenus lerna jam demum apparere cœpit, & cum repulſa per hanc intempeſtivam inunctionem materia ulceroſa acris ad nervoſum procul dubio decubuerit genus, decimo ætatis anno epileptici acceſſerunt motus. Conſultus ego perſcrutata morbi cauſa, morbum medicinis alterantibus, abſorbentibus laxantibus, acrimoniam humorum temperantibus, expellentibus, nerviniss ac antepilepticis oppugnavi: quibus, licet achores haud revocaverint, id tamen obtinui, ut epileptici motus fere remiſerint, & non niſi ſub forma levioris animi deliquii per biennium adhuc quandoque inſultaverint. Sed & hæ lipothymiæ poſthæc adeo ſunt imminutæ, ut vix per quædam temporis momenta inhæſerint leviſſime, & ſæpius per quandam pectoris anguſtiam ſui acceſſionem manifeſtaverint.

Hinc quidem omiſſus eſt per aliquod tempus medicamentorum uſus; at vero cum malum cum ætate recrudescere videretur, iterum in auxilium vocatus, eo, quæ Dei eſt gratia, perduxi ægrum, ut per integrum menſem ab omni & anxietate & mentis defectione immunis exſtiterit. Verum enimvero accedebant diætæ errores pariter ac animi pathemata, maxime taciturna excandescentia, ad quam facillimus tum erat ægrotans; ac eximio utique erant impedimento, quo minus a morbo ſuo penitus vindicari potuerit: nihilo tamen ſecius ſanitatem anxie anhelans varios conſului

ſuluit medicos, eorumque opera per tres fere annos in caſſum uſus fuit. Quidam eorum affectum eſſe hyſterico-, hypochondriaco-ſcorbuticum, a lympha tenui, acri, auſtera, elaſtica oriundum pronunciavit, eique ſcopo varias internas non minus quam externas oppoſuit medicinas: tantum vero abfuit, ut malum debellaret, ut illud potius falſa nonnunquam ſanitatis ſpecie imponens, alias induerit larvas, & demum paroxysmos anguſtiæ præcordiorum, phlogoſes ac extraordinarius timor exciperent: quid? quod denique in ipſam mutaretur catalepſin, qua æger in eo, quo erat, ſitu ac motu, ſubito immobilis rigebat, aliquoties ſingultiebat, tumque iterum liber erat: Neque hæc adfectio ullis paruit medicinis, ut illæ igitur ad aliquot tempus iterum omitterentur. Tum denique noviſſime abhinc elapſo anno alter medicus ſe malum fundius exſtirpaturum pollicitus advocabatur, qui illius ſedem in ſolo ſanguine hærere ratus, ægrum crebris venarum tam in pede quam brachio ſectionibus, ac largis cruoris ad lipothymiam usque miſſionibus fatigavit; nec aliorum remediorum uſum neglexit, ac præſertim in balnea cum forficis parata per integrum menſem bis quotidie deſcendere juſſit; in quorum ob ægri debilitatem omiſſorum locum balnea ex furfuribus confecta ſubſtituebantur. Sed nec hæc conamina votis responderunt; ſiquidem malum in ſpasmum fere hyſtericum commutari cœpit, ac tanta ægrum prehendit celeritate, ut protinus omni motionis uſu deſtitutus concidat: neque tamen epilepticæ ſimilis hæc eſt acceſſio, ſed ſimul & ſemel veluti attonitus proſternitur, & ubi ad ſe redire incipit, ſermones per octavam circiter horæ partem cum circumſtantibus miſcet, quorum

rum tamen deinceps haud conſcius eſt; & tan-dem memoriæ vigor inſigniter diminuitur. Hiſce demum malis, maxime cum caput infeſtarent ſimul, dirisque doloribus adficerent, qui ſicuti omnes congeſtiones ex irregulari motu & circulo humorum natales ſuos mutuari mihi videntur; ante anni circiter quadrantem fonticulus brachio ſiniſtro inflictus opponebatur; exiguo tamen le-vamine, quippe cruciatus illi capitis nihilominus quandoque recurrunt.

Quæ cum ita ſint, meam rurſus implorarunt opem, quam quidem haud denegaturus Tuum prius, vir illuſtris, ſuper hoc diro ac pertinaci malo, quod jam per octo annos omnem medi-corum, & remediorum vim eluſit, efflagito con-ſilium, & doceri potiſſimum aveo; num ipſi pe-nitus depellendo ſpes adhuc ſuperſit, & quæ huic ſcopo profutura ſint medicamina?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUantum quidem reminiſcor, generoſus æger a prima fere infantia ex repulſis achoribus epilepticis correptus fuit motibus: qui adhibitis medicinis de ſua atrocia per aliquot quidem annos inſigniter remiſerunt, & primum in nauſeam ſo-lummodo cum leviſſimo mentis deliquio ſtipa-tam, deinde in quandam duntaxat anxietatem deſierunt: accedentibus autem & victus erroribus & animi commotionibus graviter recruduerunt iterum. Hinc varios medicorum conſultos fuiſſe relatum lego; quorum alter, cum ipſam mali acceſſionem anguſtiæ præcordiorum, phlogoſes & timor inordinatus exciperent, & æger in eo quo erat ſitu, immobilis veluti catalepſi prehen-deretur, affectum declaravit eſſe hyſtericum: al-te-

ter vero ea ſymptomata largis venæſectionibus & cruoris ad mentis usque deliquia miſſionibus, aliisque medicinis oppugnavit; ſed non niſi exasperavit malum, illudque longe pertinacius reddidit, adeo ut vigor memoriæ ſimul imminueretur.

At vero, ſi ingenue fatear, hæ nervorum affectiones tam diuturnæ, inveteratæ ac in conſuetudinem veluti ac habitum degeneratæ, curatu omnino ſunt difficillimæ; & qui illas funditus expugnaturus multis variisque pharmacis, maxime inconvenientibus pugnaverit, ſe non niſi oleum camino addidiſſe deprehendet. Hinc in hisce ægritudinibus ab omnibus potius abſtinere mallem medicamentis, & majorem ſpem in loci aërisque mutatione & victus accurata obſervatione collocarem: cum præterea experientia compertum habeam, ea vitia circa pubertatis annos, decimum quartum ſcilicet ac vigeſimum primum ſæpius ſponte evanescere, ſaltem in melius mutari. Fugiantur ergo longiſſime fonticuli, balnea, venæſectiones, purgantia, vomitoria, ſpirituoſa atque volatilia: nec ullum vinum aut cerevifia ordinario inſerviat potui, cui potius commendarem hoc decoctum: Recipe radicum chinæ, ſcorzoneræ, visci querni, raſuræ eboris ana uncias quatuor, ſantali rubri, ſuccini præparati, radicis cichorei, liquiritiæ ana drachmas ſex, ſeminis fœniculi, corticis ligni ſaſſafras ana unciam dimidiam. C. C. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ cum tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes in vaſe clauſo decoquendæ ordinarium conſtituant potum. Nec incongruum erit ad temperandam ventriculi acrimoniam ſola quandoque aqua uti. Deinceps operæ erit pretium, ut æger quotidie liquoris mei anodyni in

hisce morbis efficaciſſimi XXX. vel XL. guttulas ex hauſtu aquæ fontanæ & hora meridiana, & cubitum iturus aſſumat; nec non quavis hebdomade hasce pilulas antiſpasmodicas devoret: Recipe gummi galbani, opoponacis, myrrhæ electæ, extracti millefolii, rhabarbari ana unciam dimidiam, caſtorei, cinnabaris præparatæ ana drachmam. M. f. pilulæ ex ſcrupulis duobus No. XXV. quarum quindecim per diem, non uno quidem hauſtu, ſed quavis hora tres earum capiendæ ſunt. Alvo ſegni opponantur enemata domeſtica: nec alienum erit, temperatis pediluviis ex furfuribus tritici paratis nonnunquam uti; ventriculi vero regio balſamo meo vitæ inungi poteſt. Horum remediorum uſui per tres vel quatuor hebdomades inhærere oportet ægrum, & tum eorum effectum ſcire aveo. Nec ſilentio prætermittere poſſum, horum morborum medicationi vernum tempus longe opportunius eſſe hyemali; quo etiam Selteranarum acidularum potum haud ſine fructu adhibitum iri credo. Ceterum diætæ regulæ pertinaciter ſunt obſervandæ; fugiendi acidi, ſaliti, flatulentique cibi: evitandæ mentis nimiæ commotiones, maxime iracundæ; nec otio indulgendum nimis, ſed corpus cœlo ſereno vel ambulando vel curru vehendo leviter movendum: quibus omnibus ſi rite morem geſſerit æger, haud dubito, fore ut, niſi perfecta exſtirpatio, ſaltem inſigne mali inſequatur allevamentum.

Ulterior Relatio.

Accepimus, Vir excellentiſſime, quæ nobis miſiſti conſilium ac medicamina: recte vero pronunciaſſe videris, hisce morbis debellandis minus

minus oportunam eſſe hyemalem tempeſtatem. Malum enim magis magisque pertinacius adparet; & quo eo melius innoteſcat, quos remedia exſeruerint effectus, hos prout ſingulis diebus conſignavit æger, ſignificandos eſſe duxi.

Diarium a Decembri menſe 1730.

QUarto Iduum Dec. congeſtio occupabat dentes ſiniſtri lateris, nocte vero ſequenti ad dextrum vergebat latus, neque tamen ſomnum inquietum reddebat, nec terrificis turbavit inſomniis. III. Id. Dec. bene habui; veſperi autem caput dolere & poſt mediam noctem dentes ſiniſtri lateris iterum adfici cœperunt, ſomno pariter tranquillo.

Pridie iduum non minus valui, niſi quod flatulentis moleſtiis fuerim ſollicitatus, quas an potui non defæcato, an alii cauſæ adſcribam, anceps hæreo; attamen ſomno fruebar placidiſſimo, quem ſummo mane anxium quoddam excuſſit inſomnium.

Ipſis idibus optime habui, ſed veſperi cum fœtidiſſimo forſan oleo, cujus odorem inſigniter abhorreo, veſtes perfunderem, capitis dolore ac languore quodam correptus fui; noctem nihilominus ſuavi transegi ſomno.

XVII. Cal. Jan. Diem conſumſi ſatis vegetus; veſperi vero dolor dentes occupabat, flatusque abdomen infeſtabant, inſequuta alvi ſolutione depulſi. At decima veſpertina hora, cum lecto vix quædam momenta immoratus eſſem, conſueti mihi mali quidam acceſſit inſultus, quem ex capitis perturbatione collegi: excipiebat hunc iterum alvina excretio, & denique tranquillus ſequebatur ſomnus.

XVI. Cal. iterum bene habui, niſi quod dentium dolore tentarer admodum vago; qui etiam XV. Cal. accedebat quandoque, languore corporis ſtipatus; ſomno tamen ſatis bono, licet inſomniis quibusdam turbato, frui permiſit.

XIV. Calend. aſſumſeram præſcriptas pilulas; ex quibus matutino tempore capitis temulentiam & imi ventris tormina toleravi: at tertia meridiana hora recruduit malum meum ſatis graviter; & nocte timorem quendam ac anxietatem reliquit; nec vero ſomnum penitus turbavit.

XIII. Cal. inſigniter valui, niſi quod dentium cruciatus per intervalla accederent; qui vero XII. Cal. iterum evanuerunt.

XI. Cal. autem rediit paroxysmus vehementer ex improviſo; mox vero remiſit, nec timiditatem reliquit, nec inſomnem noctem: ſed X. Calend. aliquoties me leviter turbavit, & ſub prandio tanta celeritate ac vehementia prehendit, ut nec acceſſionis ipſius conſcius fuerim; eademque vehementia poſtridie.

IX. Cal. cum ſacris intereſſem, recruduit, ut elata voce loqui cœperim, & corpus procul dubio jactitaſſem, niſi me continuiſſent: ſatis diu quoque inhæſit, meque omnium, quæ acta erant, reddidit nescium. Neque minus abhinc continuas minabatur acceſſiones, ac timidum me relinquebat, ut hoc æque ac poſtero die

VIII. Cal. in publicum prodire haud auderem; ceterum tamen bene valui, noctemque egi placidam.

VII. Cal. Epilepticus ille inſultus bis me prehendit inſigni atrocia, & non ſolum timorem ac anxietatem reliquit, verum etiam dentium dolores, qui

VI. Cal. dextrum potiſſimum adfligentes latus;

epi-

epilepſia, capitisque temulentia accedentibus ſolvebantur; hisce vero remittentibus iterum ingruebant, & ſic invicem alternabant; ſed ſomnus fuit placidiſſimus, &

V. Cal. integra valetudo, quæ quidem IVto Cal. adhuc continuabat: at veſperi & ſummo mane recruduit malum; nec minus III. Calend. me adfecit, & admodum anxium reddidit atque meticuloſum.

Pridie vero Calend. ipſis Calendis ac VIto Nonar. Januar. anni 1731. optima uſus valetudine:

V. Nonar. circa horam quartam veſpertinam tanta me rapuit imbecillitas, ut vix me movere valerem: ſed paulatim iterum remiſit; nec

IV. Non. habui de quo conquererer, niſi quadam nauſea, quæ poſt leviorem corporis motum mox evanuit.

III. Nonar. hora tertia meridiana acceſſit ex improviſo malum, ut ſupinus proſternerer, ac caput allidérem graviter: tum ad ſomnum me compoſui, & atrocibus capitis doloribus expergefactus laboravi; noctem denique placidam habui, & ſummo mane malum meum denuo incidi.

Pridie nonar. bene habui; nec minus ſequentibus ad VII. Iduum diebus valui, niſi quod inſultus epilepticus ſæpius, licet leviter ingrueret, ac immineret.

CONSILIUM.

INtellexi ex morbi ulteriore relatione, quod illius diræ acceſſiones nondum ſint expugnatæ: & fateor pertinaciſſimas eſſe has jam corruptas, hæreditarias ac diuturnas ægritudines, quæ om-

nem remediorum vim eludunt, & majus emolumentum ex aëris, potus, ætatisque mutatione ac animi tranquillitate reportare obſervantur. Maxime vero fugiantur vaporoſa quæcunque, ſive ſuave ſive grave quid redoleant; quoniam illa ægro inimica eſſe relatio docet. Si quæ adhuc expectanda eſt ſalus, illam partim ex uſu Selteranarum acidularum, lacte aſinino permixtarum, partim potu ordinario aquæ purioris fontanæ polliceor: hæc autem levis ſit, nec calcarea, & talis eſſe credenda eſt, ſi ex inſtillato oleo tartari per deliquium nec turbatur, nec albescit: longe meliorem vero effectum præſtabit aqua pluvialis, quæ omnes reliquas levitate ſuperat. Hinc prius quam Selteranæ acidulæ adhibeantur, conſulo uti mane atque vesperi aqua levis fontana pondere unius menſuræ quotidie ita frigida, ſicuti naturaliter eſt, bibatur: hoc enim frigus nervis roborandis aliquantulum inſervit. Cum præterea acrimoniam quandam primis inhærere viis credam; commendarem, ut vesperi quandoque bini ſcrupuli pulveris, qui pulverem marchionum, matrem perlarum præparatam, nitrum, ſuccinum præparatum ac cinnabarim præparatam habeat, aſſumantur. Nec denique ludetur opera, ſi nuchæ veſicatorium quotidie recens imponatur per quatuor ſeptimanas, quod ſic ſe habet: Recipe emplaſtri de meliloto unciam, pulveris cantharidum drachmam, balſami peruviani drachmam dimidiam. M. f. Quæ conſilia Deus reddat ſalutaria precor.

C A

CASUS XXXII.

De malo convulſivo epileptico inveterato perquam raro.

Litteratus XIX. annorum, ſanguineo-cholericus, brevis ſtaturæ, carnoſi tamen habitus & ſanguine turgidus in primis infantiæ annis præter variolas dimidio ætatis anno rariſſime adparentes, octavo vero morbillos, febremque intermittentem per integrum ſemeſtre inhærentem, nullis ſuccubuit morbis. Sed quotannis verno tempore maculæ rubicundæ latæ pectus corpusque obſidere ſueverunt: quæ etiam ſponte absque ulla noxa evanuerunt, & poſt noviſſimum malum, tribus abhinc annis obortum, haud amplius redierunt. Nimirum dum ſaltu corpus exercere didiciſſet, & averſa facie in equum inſilire vellet; ille ferox pedibus calcitravit inſidentem, pectusque potiſſimum petiit; nec vero magni fecit hunc ictum, cum præter leviorem quandam ſpirandi anguſtiam nihil inde mali perciperet. Haud ita multo poſt H. P. adiit; in quo cum XIV. circiter eſſet dies, ſanguinem cum difficili ſpiratione e pectore eructare cœpit, ac huic moleſtiæ infuſum urticæ minoris oppoſuit. Hinc vero liberatus hypochondriaco malo corripiebatur, quod quidem inſtituto ſæpius corporis motu paululum remiſit; mox autem atrocius rediit: namque dum ante tres circiter anni quadrantes vehementi terrore percelleretur, eodem die gravi vertigine mentisque deliquio tentabatur: quid? quod inſequuta nocte adeo

adeo difficilis fuit ſpiratio, ut ſuffocari fere vellet. Hic paroxysmus per integrum horæ quadrantem inhæſit absque tamen convulſionibus; & ita per integram ſeptimanam quater usque ad decies quotidie rediit. Nec ſine omni effectu pulveres cinnabarini O. tinctura ſolaris ſimplex, pulvis vitalis, ſolaris & digeſtivus in uſum vocati, malum quidem conſopierunt: at haud ita multo poſt magis invaluit, mox ipſis omnino convulſionibus ſtipatum, quæ primum leviores brevioresque, dein vero atrociores, diuturniores ac frequentiores bis terve de die recruduerunt, & quatuor vel quinque horis inhæſerunt. Contra has quoque variis pugnatum fuit medicinis; aſſidue nimirum aqua veronicæ vinoſa potabatur, mane eſſentia cascarillæ, vesperi XVIII pilularum polychreſtarum capiebantur, & ob pigram alvum ſingulis quatuor horis quatuor pilulæ contra obſtructiones aſſumebantur, quibus haud ita prompte alvum ducentibus aliæ dabantur, & hæc ſcena quotidie per tres fere menſes ludebatur. Sed fruſtra? Malum potius hac fere ratione ingruit: poſt quendam languorem & brevem oscitationem protinus æger omnium nescius concidit, & tum ſiniſtrum hypochondrium tactu frigidum, artus externos vero calidos, gelidoque ſudore madidos adparere dicunt. Ipſe ſub acceſſone pollices haud in manum colligit, ſed totum corpus & omnes artus horrendo ſpasmo contrahuntur, & immani impetu huc illucve agitantur: præcedit eam acceſſionem brevis puncturæ in ſiniſtro latere ſenſus; ſequuntur imbecillitas ac ſpasmodica totius hujus lateris diſtentio, obtuſusque dolor. At vero hæ puncturæ jam olim ſæpius ex improviſo acceſſerunt, & ſub coſtis potiſſimum iſtius lateris ſpuriis adeo ſævierunt, ut præ dolore ſe movere nequiverit, nec

nec ab illis levari potuerit, niſi valida loci compreſſione. Conſultus ergo Dn. P. I. ad affecta loca lintea adplicavit calida, & vini ſub epulis potum ad dimidiam menſuram conceſſit: namque adpetentia per totum morbum integra ac tanta fruebatur æger, ut omnino pinguesceret. Ipſa mali acceſſio per 5 ſæpius dies in P. intermiſit, neque tamen minus recruduit, ſub qua multa loquebatur, quorum ſibi poſtea haud conſcius fuit; quid? quod eodem temporis puncto nec adſtantes ſibi familiares cognoverit. Ter ſub hoc morbo vena ſecata fuit, quam prima vice St. M. inciſurus tredecies fruſtra ſine ullo ſanguinis fluore tudit; alter vero S. demum rite detrahere valuit cruorem. Neque vero exinde, ſicuti ex nimia aliorum remediorum farragine, quorum tandem tæduit ægrum, nec ex pulvere lumbricorum terreſtrium, quorum XXXVI. devoravit, ullum percepit levamen. Hinc in patriam redire permotus, ibidemque D. D. T. conſilio primum uſus, ab illo eſſentiam caſtorei cum ungula alcis accepit; ſimul vero binos alios conſuluit medicos, qui cum diſſentirent invicem, tandem curæ medici junioris haud incelebris D. D. E. ſe credidit. Hic vena ſemel inciſa, olei animalis Dippelii cum eſſentia aſæ fœtidæ combinati LXX. guttulas bis quotidie, dein ter aſſumi, corpusque ſedula equitatione moveri juſſit; & id obtinuit, ut expugnatis fere convulſionibus non niſi mentis defectiones ſepties octiesve quotidie acceſſerint. Tum æger ſtudiorum cauſa L. adiit, ibidemque absque ullo mali inſultu, præter frequentiores languores per octo degit hebdomades; poſtea vero ob quasdam cauſas huc ſe contulit, & primis poſt acceſſum diebus ſatis integra uſus fuit valetudine. At enimvero VI. Nonar. Auguſt. capitis dolores

dolores ac vertiginem incidit, noctem transegit inſomnem; & denique V. Nonar. hora quinta matutina recruduit priſtinum convulſivum malum per integram horæ quadrantem inhærens, ac quotidie ter quaterque repetens: tempore quod acceſſiones intercedit, inſigni debilitate, ac immanibus tendentibus ſcindentibusque utriusque pectoris doloribus ſollicitatur; multisque flatibus, & alvi obſtructione tentatur. Halæ pridie Nonar. Auguſti 1731.

Epicriſis.

UT huic diro morbo ſuppetias ferrem conſultus, licet probe perſpectum habuerim, tales capitis nervorumque adfectiones, maxime ab animi commotionibus ac terrore proritatas, aut plane perverſis medicationibus oppugnatas curatu eſſe difficillimas: attamen quorundam petitionibus commotus adii ægrum, eumque ipſo paroxysmo, viſu horribili conflictatum vidi, ac conſilio adjuvare decrevi. Nemo itaque, qui in medicinæ rationalis theoria pariter ac praxi diutius verſatus fuit, in dubium vocabit, quin morbus ille ſit epileptico-convulſivus; quo non ſolum cerebrum, medulla ſpinalis ac membranæ has partes ambientes, verum etiam totum nervoſarum partium genus adficiuntur, tanta atrocia, ut malum quotidie ſepties, quin novies ingruat, nec aliquot viri vehementibus membrorum motitationibus coercendis ſufficiant. Primam autem originem procul dubio ex nimio terrore traxit: Namque cum æger ſanguineum nactus temperamentum cruore admodum turſit, hinc etiam olim hæmoptyſin incidit, & inſuper pertinaciſſimis alvi obſtructionibus fuit obnoxius: non fieri potuit, quin

quin flatus ventriculo & coli flexuræ pertinaciter inhæſerint, & cruor ad caput compulſus fuerit: qui meningum diſtentionem, proximam motuum epilepticorum cauſam, & reliqua ſymptomata proritavit. Neque vero, niſi quæ in morbi hiſtoria recenſentur, mihi nota ſunt remedia huic malo oppoſita: quæ inter pilularum polychreſtarum, & quæ ſunt contra obſtructiones, importunum ac juſto frequentiorem uſum omnino culpandum eſſe duco: num autem ſolares medicinæ in hocce caſu effectum quendam præſtiterint, in medio relinquo: mihi enim nunquam voto reſponderunt, ſaltem innoxiæ ſunt. Oleum animale Dippelii nondum quidem in uſum vocavi; at cum ſatis ſubtile ſit atque volatile, poros corporis efficaciſſime recludat, ac tranſpirationem potenter promoveat; illud habita temperamenti, temporis ac ipſius morbi ratione haud ſine fructu adhibitum iri credo.

Interim hac methodo præſentem oppugnavi morbum: Omnem nimirum cereviſiæ ac vini potum interdixi, & non niſi ſerum lactis recens, vel aquam fontanam puram potari juſſi: dein ex vena in pede tuſa XII. cruoris uncias detrahi: nec non duo mitiora veſicatoria utrique malleolo imponi curavi: tum liquoris mei anodyni mineralis XXX. guttas bis quotidie ex hauſtu aquæ frigidæ propinavi: porro ſpinam dorſi atque nucham ter de die, matutino nempe, meridiano atque veſpertino tempore unguento quodam inungi, & deinceps calidis pannis probe fricari imperavi. Unguentum hoc erat: Recipe olei nuciſtæ expreſſi, axungiæ humanæ ana unciam dimidiam, pinguedinis caſtorei, olei lavendulæ, ſalviæ ana drachmam, rutæ, roriſmarini ana drachmam dimidiam. M. D. Neque minus elixirii

xirii mei viſceralis LX. guttas ab epulis dedi, & denique bis quotidie mane atque veſperi quinque ſemper harum pilularum deglutiendas exhibui: Recipe aſæ fœtidæ, myrrhæ electæ, caſtorei, mercurii dulcis, gummi ſagapeni, limaturæ martis, extracti hellebori nigri ana drachmam, camphoræ ſcrupulum M. F. cum eſſentia tanaceti l. a. pilulæ ex drachma una no XX. d. His per tres hebdomades adhibitis æger a malo ſuo omnino liberabatur, ut & in publicum iterum prodire, & officiis ſuis rite defungi potuerit: nec dubito, fore ut conſtans permaneat valetudo ſi æger congruas victus regulas pertinaciter obſervaverit, ac præcipue ab omnibus mentis affectibus, maxime iracundia ac terrore probe ſibi caverit.

CASUS XXXIII.

De Affectu Melancholico.

JUvenis generoſus XXII. annorum, melancholico-phlegmatici temperamenti a primis jam infantiæ annis tam debilem nactus eſt corporis conditionem, ut jam ſeptem expleverit annos, cum primum ingredi diſceret, nec ullis ob eandem infirmitatem artibus imbui potuerit. Hinc ephebus factus ab omni hominum conſortio remotus vixit & omne tempus Tabaci fumo & vini aduſti potatione transegit. Tredecim annorum juvenis ab infami & plebeja meretrice in ejus amorem allectus, & non ſolum variis malis artibus imbutus, verum etiam eo adactus fuit, ut ipſi & litteris ſanguine ſuo ſcriptis, & diro ju-

rejurando

rejūrando matrimonii fidem dederit. Verum enimvero cum partim matris, partim confeſſionatoris ſeriis adhortationibus a deperdito hoc vitæ genere ac familiari proſtibuli uſu avocatus, hujus quidem ſocietatem evitaret, & datam conſignationem vi atque verberibus iterum extorqueret: tantis inde conſcientiæ tormentis ſollicitatus eſt, ut tandem ciborum, potuum, aliorumque adiaphororum uſum ſibi religioni duxerit; nec niſi perpetuis precibus atque ſuſpiriis in frequentiſſimo etiam hominum congreſſu ingemuerit.

Ubi ingruit malum; cruor ſubito a corporis ſuperficie ad interiora rapitur, externæ partes perfrigescunt, ac totum ſæpius corpus horrore contremiſcit: quo finito humores a corde ad ſuperficiem eo rapidius iterum propelluntur, æſtus it inſignis, auctior tranſpiratio, gelidusque aud raro ſudor, atque ſic evaneſcit malum ac mnis anguſtia. Sub hac acceſſione, quæ nonunquam decies vel duodecies de die recidit, ger magis mutus eſt quam piſcis; nec ſummis aboribus a loco, quem occupat, dimoveri poeſt; quoniam ſi pedem moveret, ſe Deum vioare arbitratur: non minus ſi maſticaverit quidiam, bolum ore rurſus reddere ſolet, cum ſe lo ſuffocatum iri credat.

Ceterum parentes habuit patrem magni ingenii, melancholico-cholerici temperamenti; matrem oderatæ & tranquillæ mentis, quibus in florenſſima ætate conſtitutis natus fuit. Adpetitu audet admodum vario: mox enim immodica urtur fame, tantaque vorat aviditate, ut cibos c cultro comminuat, nec dentibus mandat: ox vero per binas ſeptimanas nihil prorſus coedit, niſi panem vino aduſto perfuſum, ex o ſpiritum illum vinoſum tantummodo ſugit.

Pulſus regulariter durus & tardus, in paroxyſmo pro ſymptomatum varietate varius fertur; urina mingitur alba ac cruda: alvus officio ſuo quoto die fungitur, nec unquam pigra evadit, niſi poſt aſſumta fortiora purgantia. Somnus ſatis tranquillus ægrum vix ingreſſum lectum protinus occupat, cum olim ad ſeram usque noctem inter Tabaci fumum vigilias protrahere ſueverit.

Conſultus igitur contra hanc ægritudinem Dn. L. W. diu pugnavit; quatuor cruoris e vena miſit uncias; bis emeticum dedit, aliquoties purgans propinavit, nec minus ſal volatile oleoſum, tincturas martiales, infuſaque vinoſa exhibuit: nihil vero effecit, & malum magis exacerbatum eſt. Quæ cum ita ſint, Tuum, vir illuſtris, imploro conſilium, ac doceri potiſſimum volo, quisnam ſit morbus, quam habeat cauſam, & an illa pro matris opinione faſcino cuidam debeatur; quam foveat prognoſin, & quam rationalem curam expoſcat?

CONSILIUM.

PLuribus intellexi ex transmiſſo mihi caſu, generoſum quendam juvenem a teneris imbecillo valde corpore ac infirma mente præditum, præmaturo Tabaci atque vini aduſti uſui adſuetum ex quadam occaſione tantam conſcientiæ incurriſſe torturam, ut vel innocentiſſimis rebus uti recuſet, & perpetuis precibus, gemitibusque conſumatur. Hæc vero ſymptomata per intervalla redire, ſub eorumque acceſſionibus frequentiſſimis extrema perfrigeſcere, tum æſtum inſequi, & denique ſudorem excipere, malumque ſolvere; ſimul vero taciturnum reddi ægrum, & adpetitu vel inſigniter aucto urgeri, vel per aliquot

aliquot tempus nihil plane comedere; urinam mingi crudam & albam, alvo ſemper libera, ſomnoque placido frui percepi. Quod ſi hæc omnia mecum perpendam; ipſum morbum non niſi affectum eſſe melancholicum, ex inſigni totius machinæ, maxime cerebri nervorumque imbecillitate oriundum deprehendo. Namque hæc nervoſi generis infirmitas non ſolum nativa & per hæreditariam labem acquiſita; verum etiam malo victus genere, nimio Tabaci vinique aduſti uſu, conſcientiæ tormentis ac diuturna mœſtitia magis adaucta & ad motus irregulares diſpoſita eſſe videtur. Inde vero factnm eſſe credo; ut humores ab externis corporis partibus ad internas, maxime cor & cerebrum compulſi melancholicas hasce acceſſiones excitaverint; quas ſpasmodicis potiſſimum abſolvi motibus, horror & frigus corporis, urina alba atque cruda & pulſus durities demonſtrant. Quum ergo hisce malis explicandis naturales ſufficiant cauſæ, non ad ſupranaturales atque magicas confugere licet. Quod ſi vero ad prognoſin transgrediamur; haud ignorari oportet, hocce malum & temporis diuturnitate & frequentiſſimis inſultibus in habitum fere ac alteram naturam degeneratum, vix ac ne vix quidem medicationi eſſe obſecuturum. Quin haud immerito timeo, ne ſi forte vehementiores mentis commotiones, maxime iracundæ, aut irregularis diæta, ſpirituoſorum abuſus aliaque acceſſerint, hæc affectio in ipſum furibundum raptum, aut epilepſiam, aut plane veternum aliquando tranſeat. Hinc ut ipſi ſuppetiæ feran-tur, opus omnino eſt: quo ſcopo ante omnia cavere oportet, ne natura multitudine remediorum, maxime purgantium, vomitoriorum, aliorumque vehementium & calidiorum, vires ma-

gis peſſumdantium obruatur; ſed eò potius intendendi nervi, ut enervata natura, debileque nervorum genus tam pharmacis convenientibus, quam accurato victus genere roborentur atque confortentur. Id impetratum iri confido, ſi primum ex vena in pede tuſa ſex circiter cruoris emittantur unciæ; deinceps decoctum ex radice chinæ, Scorzoneræ, ſarſaparillæ, polypodii, ſemine fœniculi paratum mane calidum ad octo vel decem vaſcula ſorbilletur, reliquo die frigidum loco potus ordinarii bibatur. Tum operæ erit pretium, ut æger quavis veſpera in pediluvia ex meliſſa, floribus roſarum, cineribusque clavellatis præparata pedes ad ſuras usque immittat, ac per horam dimidiam deſideat: ſub prandio L vel LX. guttas eſſentiæ meæ Aurantiorum aſſumat, & veſperi alternis vicibus mox pulveris mei bezoardici, mox temperantis nitroſi doſin, mox XVI mearum pilularum capiat. Nec denique minus XII guttulæ liquoris mei anodyni, tribus partibus cum una balſami vitæ mixti mane ex infuſo Theebois hauſtæ eximiam ſpondent utilitatem. Ceterum, ne vita ſit ſine motu deſes, matutinis æque ac veſpertinis quinta vel ſexta horis cœlo ſereno corpus ambulando, curru vel equo vehendo moveatur, neceſſe eſt: Fugiantur vero quam longiſſime potus calidiores, vinoſi, Tabacus, cibi acidi, concoctu difficiles atque flatulenti, & cœna parciori utendum. Quæ remedia per 5 vel ſex hebdomades uſurpata ſi voto forſan hand reſponderint; Egranas acidulas interno uſui commendarem; quas cum reliquis Deus ægro reddat ſalutares, ex pectore precor.

CASUS

CASUS XXXIV.

De Affectu Melancholico.

VIr quidam haud incelebris XXX & quod excurrit annorum, cholerico-melancholici temperamenti, indolis ſenſibilis valde ac ambitioſæ, ſtaturæ longioris, habitus ſtrictioris, capacioribus vaſis, robuſtis nervis musculisque, nec minus validis inſtructus viribus ſtirpe prognatus eſt ad melancholicum malum admodum proclivi. Ipſe ceterum adpetentia gaudet ſatis integra, alvo libera, nec unquam flatulentiis, ructibus, inflationibus atque torminibus imi ventris obnoxius fuit; diætam ſervat ſtrictiſſimam, nec ullis indulget exceſſibus, niſi forte nimiæ iracundiæ, & loco potus ordinarii hactenus aqua vino permixta uſus eſt. Verum enimvero paucis abhinc annis ſomno frui cœpit leviſſimo, ipſe quandoque vel ſine ulla vel ſane exigua cauſſa meticuloſus redditur triſtisque; maxime ſi adverſas res perceperit, inſigni mœrore, mentisque perturbatione ſollicitatur; hominum conſortium ipſi eſt inimicum, præcipue veſtibus rubicundis aut cœruleis indutorum; quos colores ſummopere averſatur; non minus tanta animi eſt ſenſibilitas, ut vel leviſſimo ſono inſigni percellatur terrore, hinc quoque ſolitudinem amans, omnemque clangorem & campanarum & vigilum nocturnorum fugiens, rus petiit. Hæ vero acceſſiones intervalla habent, ut iis mox ad omnia officia ſubeunda reddatur impar; mox vero

ſumma cum mentis alacritate iis fungi valeat; ab omnibus ceterum immunis ſymptomatibus. Multos contra hæc mala conſuluit medicos, varias thermas acidulasque in uſum vocavit, peregrinationes inſtituit, vino utitur parciſſimo, in ejusque locum aquam puram levemque bibere, ac ter quotannis venam ſecandam præbere ſuevit: nihilo tamen minus per tres jam annos hoc affectu ſollicitatus doceri avet, quinam ille potiſſimum ſit; quæ ejus cauſa ac medela conveniemtiſſima.

CONSILIUM MEDICUM.

PRobe volutavi mecum ægritudinem, cujus cauſa conſultus ſum, eamque minime in læſione & obſtructione viscerum, nec humorum vitioſa colluvie reſidere; hinc nec primarum viarum ſpasmis, nec ſanguinis inflationibus aut congeſtionibus complicari exinde colligo, quod æger alvo libera, ciborum integra adpetentia non minus quam concoctione gaudeat. Neque enim aciditatis cujusdam in ventriculo præſentiam, malo hypochondriaco familiarem, ſuspicari poſſum: ſed omnem morbi vim in nervorum atque ſpirituum affectione colloco. Namque procul dubio meninges cerebri æque, ac nervoſas totius corporis membranas nimium tenſas, ſtrictas atque ſenſibiles eſſe arbitror: unde non ſolum motibus ſpasmodicis faciliime fiunt obnoxiæ; verum etiam mentis ſenſibilitas, & peculiaris ad anguſtiam, timorem, terrorem, mœſtitiam, aliasque commotiones proclivitas natales ſuos mutuatur. Quum autem inſignis deprehendatur animi efficacia in motus tam fluidarum, quam nervoſarum noſtri corporis partium: non fieri poteſt, quin ex illius per-

perturbationibus humorum partim libero circuitui, partim & excretionibus eximium inferatur impedimentum. Inde vero depravatur naturalis atque legitima eorum temperies, & ob præpeditas maxime bilis in hepate ſecretiones, acria ac ſulphurea recrementa intra ſanguineam maſſam reſorbentur, ab iisque laudabiles ſucci, cerebro ejusque membranis & lubricandis & nutriendis deſtinati, magis magisque laeduntur atque corrumpuntur. Nimiæ vero fibrarum nervearum tenſioni in acceptis ferendum eſt, quod æger nec placido, profundoque ſomno fruatur, nec vel leviſſimum ſonitum perferre queat: at hæ diuturnæ vigiliæ humorum tenuitatem magis adauxerunt: hinc cruor e vena miſſus tenuiſſimus ac rubicundo colore imbutus adparuit: neque tamen refrigeratus ullum dimiſit ſerum: ſed fervidiſſimus fuit, vaporemque exhalavit. Quod ſi porro cauſam ſenſibilitatis illius, qua membranæ cerebri nervoſæ pollent, eximiæ perſpiciamus: eam potiſſimum partim in temperamento cholerico-melancholico, ac corporis habitu ſtrictiori, partim in nativa diſpoſitione ſitam eſſe arbitror, cui denique multum momentum addidit vitæ genus, quo æger fungitur, multa meditatione mentisque commotionibus, iracundia atque mœroribus complicatum. His ergo ſuppoſitis facile adparet, nullum in hoc morbo curando locum habere evacuantia, ut emetica, purgantia, ſudorifera nec veſicatoria, cucurbitulas, fonticulos, martialia, abſorbentia, ſtomachica, carminativa, quæ vulgo, malo hypochondriaco opponi ſolent: neque etiam ullum emolumentum ab aquarum mineralium uſu exſpectare licet: cum nec viscerum infarctus, nec humorum craſſities ac impedita circulatio, nec acida in primis viis colluvies, nec glandularum

obſtructio præſto eſſe videantur. Omnis potius curandi nervus eo intendendus erit, ut motus partium nervoſarum irregulares conſopiantur; tenſio præternaturalis nervorum demulceatur, & menti reſtituatur tranquillitas. Hisce vero obtinendis ſcopis pharmacorum certe nimia farrago minime ſufficiet: ſed omnem, quæcunque eſt, ſalutis ſpem a recto vivendi genere & congruo rerum non naturalium ad vitam conſervandam ſumme neceſſariarum uſu dependere arbitror.

Quæ cum ita ſint, eo meum collineat conſilium, ut æger ante omnia muneribus ſuis, absque mentis perturbatione haud abſolvendis ad aliquod tempus ſuperſedeat, & potius jucundo conſortio, & quicquid ad animi delectamentum conferre poteſt, ſedulus utatur. Subinde abs re erit, ut locum cœlumque mutet; ille enim, in quo jam degit, aër juſto frigidior, nervorumque ſiccitati admodum inimicus eſt; hinc temperatum ſeligere oportet, qui nec ſiccus valde, frigidusque, nec nimis ſit humidus; & meo quidem arbitrio id commode obtinebit, ſi ruri magis vitam degerit: namque in his nervorum adfectibus aëris mutatione nihil unquam deprehendi fructuoſius. Tum in id ſummo incumbendum erit ſtudio, ut ſomnus concilietur, a quo & animi requies & corporis temperies multum dependet. Neque vero huic fini aſſequendo conveniunt ſopientia, papaveracea aut plane opiata: quippe quæ majorem inducent torporem, melancholiam augebunt, & forſitan in furorem omnino commutabunt. Melius eſt, ut æger cubitum iturus in tepida descendat pediluvia. Hisce autem rite parandis flores chamæmeli, papaveris rhæados, roſarum rubrarum, artemiſia, nitrum, ſalque commune linteo includantur, iisqus in vas ligneum profundius

im-

impoſitis aqua fluviatilis fervens infundatur: ſtent per aliquot tempus ut horum vis extrahatur; tum addatur aqua frigida, donec fervens reddatur tepidior; cui pedes ad genua usque immittantur, & per horam dimidiam ſudore madidi in illa detineantur; isque tepor affuſione calidioris conſervandus eſt. Neque minus operæ erit pretium, ut æger paulo maturius ſe ad ſomnum componat: quoniam concubius ſopor profundior, magisque reficiens deprehenditur, quam quo poſt mediam noctem aut ſummo mane fruimur. Nec denique levem in quiete inducenda præſtabit operam, ſi cubitum iturus juscula avenacea vitello ovi, paſſulis minoribus, atque amygdalis dulcibus permixta vesperi ſorbillaverit, & inſuper hauſtum cerevīſiæ lupulatæ, bene defæcatæ aſſumſerit.

Inter medicamina in hoc morbo nitroſis atque præcipitantibus non ſunt præſtantiora: hæc enim ebullitiones ſanguinis, & partium ſulphurearum inteſtinum motum potenter coërcent; æſtum attemperant; nec ſolidis partibus humiditates detrahunt; nec levem in promovendo ſomno ſpondent utilitatem. Hoc ſcopo præſtantiſſimus erit hic pulvis: Recipe matris perlarum, lapidum cancrorum ana drachmam unam, nitri regenerati grana duodecim, olei deſtillati nuciſtæ, olei de cedro ana guttas duas, misce, fiat pulvis, div. in duas partes, quarum quævis vel vesperi ex aqua ceraſorum nigrorum aut florum tiliæ, vel ante prandium aſſumenda eſt. In locum oleorum eſſentia ambræ veræ, Moscho atque zibetho deſtituta ſubſtitui poteſt: quppe quæ ob blandam ſulphuream, qua pollet, anathymiaſin, genus nervoſum roborandi ac ſomnum conciliandi inſignem poſſidet efficaciam.

Porro vena in pedibus bis ad minimum quotan-

nis tempeſtate ſerena, menſe Martio & Septembri; &, ſi haud acceſſerit hæmorrhoidalis fluor, quater omnino, nempe Februario, Majo, Auguſto atque Novembri menſibus ſecanda eſt: hujus autem fluxus ſi adparuerint indicia, ille frictionibus, fotibusque maxime vaporoſis promovendus; quod ſi vero inanis anum adflixerit dolor, hirudines ad illam adplicandæ ſunt. Poſtea, ut eo certius exſtirpetur malum, aut ſaltem, ne in furorem deſinat, præcaveatur; præſtantiſſimus erit balneorum tepidiorum, ſimulque leviorum uſus: quæ inter Tœplicenſia ſulphurata præ illis quæ intra urbem ſcaturiunt, palmam obtinent. Balnea enim juſto calidiora ob inſignem, quam excitant, humorum ebullitionem, majus damnum minantur, quam emolumentum: contra vero quæ tepida & temperata ſunt, egregiam vim fibras membranasque totius corporis nerveas emolliendi, humectandi, tenſasque relaxandi poſſident: quid? quod corporis ſuperficiem blande fomentando, poros cutis aperiendo, atque tubulos ſeriferos dilatando non ſolum ipſam promoveant tranſpirationem, verum etiam humores a capite & internis partibus ad externas magis alliciant. Et incredibilis omnino eſt efficacia, quam hæ thermæ, quarum aquæ ſubtiles levesque ſunt, rite & diu adhibitæ in hisce melancholicis non minus, quam maniacis ipſis recentioribus exſerunt affectibus.

His denique omnibus pertinax victus obſervatio accedat, neceſſe eſt: Ergo ſummopere ſibi caveat æger ab aëris frigida, humidaque temperie, maxime ventis borealibus ac ſeptentrionalibus. Ante omnia pedes ab omni frigore muniendi ſunt: hi enim quo frigidiores exiſtunt, eo magis humores ad caput rapiuntur. Inter cibos fugere oportet

omnes

omnes acidos, cepis conditos, ſalitos, omnesque aromatiſatos (quos vulgo dicunt: Die von einen hohen gout ſind:) nec alios aſſumere convenit, ſi mens commota fuerit: Nam generatim ſciendum eſt: Nec ſomno, niſi ſub animi tranquillitate fruendum eſſe. Potui ſub prandio inſerviat vinum generoſum una parte cum tribus aquæ vel ſimplicis, vel quod melius, Selteranæ, Spadanæ, Dunſtadienſis aut Wildungenſis permixtum; quod vero ſub cœna omitti, in ejusque locum cerviſiæ bene coctæ atque levioris uſum ſubſtitui mallem. Neque vero infuſorum Thee vel Coffee potum, nimis exſiccantem, nervisque infenſum commendarem; ſed potius juſculum vitello ovi & ſucco aurantiorum permixtum mane ſorbillari ſuaderem, quod partim ventriculum roborat, partim acrimoniam attemperat: nec alienus erit potus Chocoladæ cum aqua paratus, quandoque hauſtus, maxime ſi ex eo quædam eſſentiæ ambræ aſſumantur guttulæ; hunc enim ob blandum, quod fovet, oleamentum nervoſo generi perquam amicum deprehendi. Ne vero ab illius viſcoſitate tunica ventriculi villoſa obſtruatur; abs re erit, illi abluendo hauſtum aquæ fontanæ ſuperingerere. Sed cavendum ceterum eſt a nimio pharmacorum uſu; & ipſam curationem per aliquot menſes, quin integrum annum protrahere; maxime rectæ vivendi rationi diutiſſime inhærere; & balnea non niſi vernali vel autumnali tempeſtate in uſum vocare oportebit: quæ ſi rite obſervaverit æger, de felici eventu haud dubito.

Nunciatum quoque fuit, ægrum hac medicatione per aliquod tempus uſum optime habuiſſe, ac inſigne mali ſui deportaſſe allevamentum.

CASUS XXXV.

De affectu melancholico.

VIrgo viginti annorum generoſa, ingenii olim hilaris ac perfaceti, tribus potiſſimum abhinc anni quadrantibus, gravem incidit mentis affectionem, cujus hi fuerunt natales. Quædam pariter generoſa virgo, cujus arctiſſima familiaritate uſa erat, in mortis articulo verſata, noſtram ad ſe adhuc ſemel viſendam invitari jubet; quæ ſub hac invitatione epulis aſſidens, nec tantum in mora periculum eſſe arbitrata diutius remoratur domi, donec improviſum de hujus amicæ inſequuta morte acciperet nuntium. Abhinc vero inſigniter contriſtata, mœroribus magis magisque indulgere cœpit, & ſomnus quoque imminui turbarique videbatur: maxime vero mox a prandio inſigni quotidie mæſtitia, tantisque angoribus torquebatur, ut vix reſpirare potuerit, & copioſiſſimas ploraverit lacrumas; neque minus appetentia deſtrui & concoctrix vis lædi cœpit. Huic malo licet tempeſtivas ferri ſuppetias parentes voluerint, omnem tamen medicinarum uſum recuſavit ægra; nec niſi quasdam temperantes ex ſuaſu celebrioris medici aſſumſit: quem cum pariter adverſa raperet valetudo, ipſa ab omnibus remediis abſtinuit, malumque magis magisque increvit. Tum enim conſcientiæ tormenta acceſſerunt, ac ſpirituales angores perpetui, tantique, ut furibundæ inſtar aſſiduo curſu atque ambulatione ſe fatigaret, mentisque inſuper errores incide-

rent.

rent. Secabatur vena; dabantur variæ eſſentiæ, præſertim carminativæ, pulveres, infuſa theiformia atque pilulæ: quæ quidem alvum egregie duxerunt, multumque recrementorum mucidorum expulerunt, malo autem nequicquam detraxerunt. Somnus enim, licet quandoque per duas tresve horas oculos occupet, tamen præternaturalis eſt, aſſiduaque membrorum agitatione ſtipatus: neque minus tanta vehementia vigil etiam membra jactat motitatque, ut inde ſudore fere diffluat inſignique humorum ebullitione afficiatur: nec hominum ſermones ferre poteſt, quin ab illis ſtatim excandescat, & pedibus manibusve contremiscat. Appetitus jam augeri, alternisque potiſſimum diebus integrior videtur: menſes ſtato tempore, non tamen ea, qua olim quantitate fluunt; caput a prima morbi acceſſione hucusque eximio torquetur dolore, & omnia in pejus ruunt.

CONSULTATIO.

GEneroſæ virginis ægritudo, cujus hiſtoria mecum fuit communicata, in animo, ac vitio capitis, ſpitituumque animalium magis, quam humorum læſione hærere, & a vehementi mentis commotione, inſignique triſtitia originem traxiſſe videtur. Docet enim proh dolor! crebra experientia, hosce ſubitaneos gravesque animi affectus, integrum motuum vitalium ordinem pervertendi; hinc ſomnum, mentis requiem, vires corporis, appetentiam, concoctionem ac excretiones naturales, quæ per alvum, tranſpirationem, & menſtruam in ſexu ſequiori purgationem fiunt, peſſumdandi eximiam poſſidere efficaciam. In hisce autem morbis, quorum cauſſa

cauſſa nec in visceribus, nec humoribus ſita eſt; nullam nec a pharmacis, purgantibus, aperientibus, emeticis, & ſanguinem depurantibus medicinis; nec a venæſectione, utut in aliis deliriorum generibus utiliſſima, expectare licet ſalutem: ſed quæ adhuc e re erunt hisce potiſſimum abſolvi credo momentis. Ante omnia operæ erit pretium, aërem cœlumque mutare, & balnea ex aqua fluviatili, vel quod melius, pluviali, furfuribus triticeis, & lacte parata ſæpius in uſum vocare. Hisce nimirum tepidiſſimis ægra prima hebdomade bis quotidie, mane veſperique umbilico tenus inſideat; poſtea autem matutino duntaxat immittatur tempore, probe tamen cavendo, ne capitis exinde ſudor erumpat. Non minus porro egregium effectum præſtabit lac aſininum, cujus binis circiter, antequam ingrediatur balneum, horis primum dimidiam potare menſuram; dein ſucceſſive ad integram ascendere, ejusque pariter ac balnei uſum per quatuor vel quinque hebdomades protrahere poteſt. Aſinino deficienti caprinum lac una parte cum duabus acidularum Selteranarum mixtum ſubſtituere licet: ex quo etiam, ſi alvus fuerit ſegnis, uncia una cum dimidia Mannæ mane eſt haurienda. Tum vero ab omni cereviſiæ vel vini potu abſtinere, & in horum locum hoc decocto uti convenit: Recipe raſuræ cornu cervi, radicis ſcorzoneræ ana uncias quatuor, pœoniæ, caryophyllatæ, cichorei ana unciam, cardamomi minoris drachmas tres. M. Conc. cont. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam in vaſe clauſo decoquendæ ſunt. Neque negligendum eſt corporis exercitium, illudque potius vel ambulando vel curru vehendo ſub tempeſtate ſerena ali-

quot

quot aut ante aut poſt paſtum horis probe inſtituendum; & denique haud ludetur opera, ſi cubitum itura vaſculum potiunculæ nervinæ hauriat, quæ ſic ſe habet: Recipe aquæ florum liliorum convallium, primulæ veris, tiliæ, acaciæ ana uncias duas, meliſſæ citratæ cum vino, cinamomi cum vino ana unciam unam cum dimidia, pulveris marchionum drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ, ſuccini præparati ana drachmam ſemis, ſyrupi corticum aurantiorum drachmas tres. M. d. S. Haupt und Nerven ſtärkende potion. His rite adhibitis ſalutarem eventum haud defore credo; quem Deus reddat proſperum ex animo precor.

CASUS XXXVI.

De Affectu Melancholico-Maniaco.

COmes quidam illuſtriſſimus per tres jam annos affectu quodam melancholico maniaco, ac rationis uſu depravato ſollicitatus, meum contra hoc malum requiſivit opem. Is namque viginti duos annos natus, temperamenti melancholico-cholerici, quatuor abhinc annis tertiana febre, ſub cujus qualibet acceſſione leve patiebatur delirium, laboraverat: qua ſuperata proximo anno poſt, cum ipſi ob inſignem plethoram ſanguis e pedibus mitteretur, tanto maniaco furore rapiebatur: ut & acidulis Egranis, & Carolinis, maxime pediluviis ex his paratis, & temperantibus, refrigerantibus, blande ſedativis ac emeticis fruſtra omnino adhibitis, ad hoc usque

usque tempus cum aſſiduis vigiliis ſtipatus inhæſerit. Quamvis etiam ob eximiam, qua æger pollet, humorum abundantiam quotannis vena in pedibus fuerit ſecata: tantum tamen aberat, ut inde melius haberet, ut potius tribus ſemper poſt venam tuſam diebus rabies magis increverit, dein iterum remiſerit. Neque vero memoriæ vis penitus periit, quin homines cognoscere, & latinam quandoque gallicamque linguam ſtrepere valeat: tamen ſermo ſine ordine fertur. Appetentia ceterum varia eſt, mox avidiſſima, mox plane proſtrata; alvus aſſidue ſegnis, perpetuumque partium externarum frigus. Binis abhinc annis cœcæ adparebant hæmorrhoides: quæ quidem hirudinibus ad anum adplicatis oppugnabantur, eodem tamen minus felici eventu, qui fonticulum brachio inflictum ſequebatur. Jam corpore magis fit obeſus, & ob ventriculi debilitatem vino cum aqua mixto in locum ordinarii potus uti ſuevit. Nec denique ſilentio prætermittendum eſt, fratrem illuſtriſſimi comitis gemellum eadem tentari ægritudine; a qua tamen & parentes & priores fuerunt liberi.

Quæ cum ita ſint; facile adparet, morbum hunc melancholico-maniacum inſigni generis nervoſi, maxime partium capitis nervoſarum imbecillitati æque ac hypochondriorum malæ diſpoſitioni ſuos debere natales. Hæc vero vitia ex pravo potiſſimum vivendi genere, potuum calidiorum uſu, mentis frequentioribus commotionibus, multisque laboribus cum meditatione ac vita ſedentaria junctis originem traxiſſe vero eſt ſimillimum: neque minus dubito, quin febris intermittens olim tolerata, & nimis præcociter forſitan ſuppreſſa huc contribuerit. Non enim ſolum experientia docet, hasce febres incongrue adſtrictas

adſtrictas ad ventriculi, generisque nervoſi debilitatem & hypochondriaca ſymptomata producenda eſſe perquam opportunas: verum etiam ipſa ad hæmorrhoidalem fluxum molimina, quibus æger ante binos annos tentatus fuit, ſatis firmo ſunt documento, quod ſpasmis atque flatulentiis imi ventris, hypochondriacis valde familiaribus obnoxius; his autem liber humorum per inteſtina & viscera abdominis circulus fuerit impeditus. Quandocunque autem hisce cum artuum externorum, tum nervoſarum abdominis partium, maxime ventriculi atque inteſtinorum violentis diſtenſionibus cruor ſpiſſus vehementer ad caput atque cerebrum compulſus, nullo per nares potitur exitu; ſed intra membranatum cerebrum ambientium vaſa ſtagnans, ea nimium diſtendit, & ad varicoſas disponit expanſiones: haud mirum, ſi partim ſenſus interni perturbantur; partim ipſa læditur imaginatio, iisque imbuitur objectis, quæ rationis uſum deſtruunt, mentemque ad ambitioſas, inviſas, furibundas iracundasque ideas, atque ad ipſam prorirant rabiem. Quemadmodum enim ſenſuum internorum integritas ab æquali liberoque humorum vitalium per vascula cerebri minima circuitu potiſſimum dependet: ita quoque omnes mentis perturbationes, memoriæque, ingenii atque judicii læſiones cruoris in iisdem cerebri vaſis ſtagnationi in acceptis ferendæ ſunt. Hinc vero ipſa cerebri fabrica vitiatur, usque ductus ac pori deſtruuntur, & ipſe fluidi nervorum tenuiſſimi influxus impeditur; qui, ſi cor, arterias, ventriculum, inteſtina, aliasque tum internas, quam externas partes congrua quantitate ac juſto vigore ſucceſſerit; omnes ha-

 rum

rum partium functiones, motum atque pulſum cordis nimirum & arteriarum, digeſtionem ciborum, chylificationem, alvinas omnesque reliquas ſe & excretiones in debito atque naturali conſervat ordine. Ex his denique adparet, cur pulſus inæqualis, appetentia ciborum inconſtans, digeſtio eorum impedita, alvi excretio ſegnis, corporis decrementum, extremorum frigus, ructuoſæ moleſtiæ, ſomnus turbulentus multisque terrificis ſtipatus inſomniis frequentiſſima morborum melancholicorum atque rabidorum ſint ſymptomata.

Quod ſi autem prognoſin aggredior, non poſſum, quin morbi præſentis jam per triennium inhærentis ac fere inveterati curationem admodum difficilem arduamque pronunciem: neque enim bonum præbet præſagium, ſed graviorem cerebri læſionem denotat, quod malum absque ulla intermiſſione aſſidue ſæviat; cujus plerumque ea eſſe ſolet indoles, ut circa æquinoctia vel ſolſtitia atrocius adfligat, reliquo autem tempore obſervetur leviſſimum. Nec denique mihi placet, quod frater cum illuſtri ægro uno editus partu eadem detineatur ægritudine: quamvis enim parentes ab ea liberi fuiſſe perhibeantur; nihilo tamen ſecius hanc cerebri imbecillitatem jam in utero hisce gemellis fuiſſe communicatam vero videtur ſimillimum; cum compertum ſit, liberos ab ebriis etiam parentibus genitos inſigni capitis debilitate, morbisque exinde oriundis admodum eſſe opportunos. Contra vero cum ægrotans ætate ſit adhuc junior; jam iterum pinguescat, malique aliquale obſervetur decrementum; nec uſum medicinarum, more alias melancholicis conſueto averſetur; nec denique ea adhuc aſſumſerit remedia, quæ malo expugnando ſunt idonea:

non

non omnem omnino ſi non perfectæ ſanitatis, ſaltem eximii levaminis ſpem abjicere oportet.

Venio ergo ad auxilia, perilluſtri Comiti ferenda, quæ magis diæteticis remediis, quam pharmacis, chymicisque abſolvi credo: illis enim diu, pertinaciter ac patienter adhibitis in hisce nervorum vitiis nihil unquam deprehenſum fuit efficacius. Eo itaque omnes intendere oportet nervos, ut primum nervoſum genus admodum debilitatum corroboretur, dein ſpasmodicæ diſtentiones conſopiantur, tum raptus humorum ad caput derivetur; porro cerebrum, ejusque membranæ confortentur, & denique concoctrix ventriculi vis non minus ac alvina excretio promoveatur.

Quibus ſcopis ſub divina gratia obtinendis, circa venæſectionum adminiſtrationem ante omnia moneo, ne illa fiat in pedibus; hancce enim in hisce ſpasmodicis morbis, pedum frigore continuo ſtipatis, magis deprehendi noxiam; quippe quæ ſpasmum externarum partium magis augendo, majori humorum ad caput regurgitationi efficaciſſimam ſuppeditat occaſionem. Neque etiam convenit ſanguinem circa æquinoctia mittere; ſiquidem eo tempore horum morborum graviores eſſe ſolent acceſſiones, humorumque vehementiores commotiones. Magis e re fore arbitror, ut ſub ſerena tempeſtate amicoque cœlo non ſolum vena bis quotannis, nempe Februario menſe, & binis ante autumnale æquinoctium hebdomadibus in brachio ſecetur, & ſex inde liquoris detrahantur unciæ: verum etiam cum hæ unæ venæſectiones plethoræ imminuendæ ac humorum in vaſis cerebri ſtagnationi discutiendæ minus ſufficient, duabus quoque quotannis vicibus, Junio ſcilicet Decembrique menſibus qua-

 tuor

tuor cucurbitæ ſcarificatoriæ dorſo, totidemque pedibus admoveantur.

Deinde operæ erit pretium, corpus ſedulo movere, maxime equitatione, quæ bis quotidie, & tribus ante paſtum, & quatuor poſt illum horis inſtituenda eſt, ut transpiratio promoveatur, & humores ad externam magis invitentur corporis ſuperficiem; cavendum tamen ne impetuoſior ſit hic motus, neque tantus, ut humorum inducat ebullitionem. Tum vero etiam atque etiam hortor, ut perilluſtris æger locum aëremque mutet: hæc enim cœli mutatio non ſolum ipſi morbo apprime conveniens eſt, verum etiam eo inſervit, ut ingrata, & excitandis ideis adverſis opportuna objecta removeantur: ſiquidem notum eſt, hosce ægros ob arrogantiam, cujus opinione laborant, & parentes & omnes, quorum imperio ſubjacent, ferre haud poſſe. Porro ægrotantem nunquam ſolum relinquere; ſed potius muſica, ludis, venationibus &c. excitare; multo minus ipſi quicquam contradicere, aut gravius forſitan reprehendere oportet; ne inde in majorem agatur rabiem atque furorem.

Præſertim vero vivendi ratio ſit accuratiſſima; nec largis indulgendum epulis, quas inter fugiantur & acriora aromata, & calidiores potus atque cereviſia. Hujus enim in locum commendarem decoctum ex hordeo, cornu cervi raſpato, & citri corticibus paratum; vel ſolum, ſi illius binis menſuris decem nitri depurati addantur grana, bibendum; vel tribus partibus cum una vini Neccarini mixtum: vel denique hujus loco Selteranæ acidulæ eadem quantitate cum dicto vino maritatæ potari poſſunt; ſed ipſe potus ſicuti tepidior, ita larga copia hauriendus eſt. Deinceps in hisce morbis acidulis Selteranis, lacte caprin

caprino vel aſinino permixtis, nihil deprehenditur præſtantius: quarum aquarum tribus partibus cum una lactis nuptarum uſus bis quotannis, verno pariter ac autumnali tempore per 5 vel 6 hebdomades protrahendus; & veſperi balneum ex aqua dulci temperatum adjungendum eſt. Neque minus thermæ egregium ſpondent emolumentum, & non ſolum conſtrictas nervoſas partes relaxant, verum etiam inſigniter roborant: quas inter balnea ſulphurata Tœplicenſia commendo. Nec irrita efficacia pediluviorum ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli & furfuribus triticeis paratorum; quibus tepidioribus duntaxat, & ſucceſſiva aquæ calidioris affuſione moderandis æger quavis veſpera cubitum iturus pedes ad ſuras usque immittat: hæc enim partim humores a capite ad partes inferiores derivant, partim nervoſum genus emolliunt, & ſanguinis æqualem promovent circuitum. Porro adhuc fonticulum in altero brachio excitari mallem; & humorum ebullitioni ſopiendæ, acrimoniæ bilioſæ attemperandæ, ventriculoque roborando hunc opponerem pulverem: Recipe pulveris marchionum, lapidum cancrorum ana drachmas duas, çinnabaris nativæ præparatæ, nitri purificati, tartari vitriolati, ſuccini præparati ana drachmam ſemis olei de cedro italici guttas IV. M. f. pulvis; cujus drachma vesperi, aut ſimul mane ex aqua ceraſorum nigrorum capienda eſt. Non minus egregium erit, quotidie aut alternis diebus mane quædam vaſcula infuſi Theébois, aut alius theiformis ex meliſſa & abrotano parati, cujus menſura dimidia ſexta parte florum lactis & ſex nitri granis permixta ſit, haurire.

Alvi libertas perpetuo eſt conſervanda, cui inſervient mala Borsdorfienſia cum paſſulis cocta;

 jus-

juſcula ex prunis Damaſcenis cum drachma cremoris tartari parata; pruna ipſa cocta, aut duæ unciæ Mannæ loco ſachari in decocto Succoladæ ſolutæ, & mane devoratæ; aut ſal Anglicanum, vel Sedlicenſe quandoque ſumendum, cujus uncia dimidia, aut ſex drachmæ in quarta aquæ fontanæ menſuræ parte ſolutæ aſſumantur, & tum aliquot vascula infuſi Theébois aut fabarum Coffee ſorbillentur.

Hæc ſunt, quæ in ſalutem perilluſtris ægri proponenda duxi; quibus, ſi morem geſſerit, haud dubito, quin mali eximium levamen ſit inſequuturum.

Rite quoque hæc omnia adhibuerat ægrotans; unde poſt aliquot menſes malum inſigniter imminutum fuiſſe mihi nunciatum eſt; ad quod penitus expugnandum, commendatarum medicinarum uſum diutius protrahi juſſi.

CASUS XXXVII.

De primipara ex terrore facta maniaca, & feliciter reſtituta.

Viginti annorum, temperamentique ſanguineo-melancholici fœmina, ad terrorem facillima, venerique deditiſſima cum in primo vix quatuor hebdomades transegiſſet puerperio; accidit, ut noctu ex motu feneſtræ apertæ & a vento agitatæ illa placide dormiens evigilaret, & ſpectri ſuſpicione perterrita, cuſtodi acclamaret. Hunc clamorem quædam fœmina ipſi conſanguinea in proximo cubili percipiens, putat incendii metum ſigni-

ſignificari, & hinc induſio duntaxat induta accurrit januæ cubiculi, in quo degebat puerpera, eamque tacita aperit. Quam cum videret hæc, graviori percellitur terrore, ipſamque ſuam matrem, longis jam abhinc annis mortuam, ſpectri larva cubiculum intraſſe anxia ſibi imaginatur. At vero triduo elapſo factum eſt, ut mentis errorem, ipſamque rabiem inciderit; qua omni ſomno deſtituta, perpetua loquacitate res alienas atque inconcinnas ſermone plerumque ligato garrit, & omnia fere alimenta aſſumere recuſat: neque tamen æſtu torquetur febrili. Lochia ab ipſo partu haud fluxerunt rite & hoc potiſſimum tempore ipſi olim menſes erumpere ſueverunt. Infante ergo protinus alii nutrici tradito, ipſi ægrotæ ter ſucceſſive vena in pedibus ſecabatur: & quantum ob aſſiduam rabiem erat poſſibile, medicinæ ſanguini a capite derivando, menſibusque promovendis idoneæ exhibebantur, maxime pulveres ex nitro, cinnabari, & camphora parati & emulſiones ex ſeminibus quatuor frigidis confectæ. Tantum autem abeſt, ut inducias furori induxerint, ut ille potius quotidie ingraveſcat, ac ægra jam vinculis omnino conſtringi debeat.

Ego in conſilium accitus, præter recenſita remedia ægram bis quotidie in balnea ex aqua tepidiori parata immitti juſſi. Hæc inſignem tulerunt opem; non enim ſolum corpore, quod antea totum cum artubus tactu frigidum erat, poſt quodvis balneum admodum incaluit; verum etiam ipſa mens quietior facta ad ſe redire cœpit: quid? quod utero mox iterum conceperit, partum ediderit feliciter, & adhuc valeat optime.

Epicriſis.

Licet ex hoc caſu animadvertere, 1) quod valde infenſus ſit gravis terror puerperis, iis præſertim, quæ per uterum non ſatis expurgatæ fuerunt. Tanta enim terroris fuit vehementia, ut gravioribus partium externarum ſtricturis ſanguinem ad caput repellendo, in ægra noſtra affectum maniacum provocaverit.

2) Notatu dignum eſt, quod major adhuc terroris potentia ſit in fœminis circa illud tempus, quo menſes fluere conſueverunt; quoniam horum evacuatio nunquam ſine præcedente generis nervoſi ſtrictura perficitur. Nam quum terroris ea ſit natura ac indoles, ut ſanguinem ab ambitu ad centrum ſive interiora corporis forti partium externarum conſtrictione retrovertat; facile patet, eum majori pollere efficacia & præſentiſſimam noxam inferre tunc temporis, quando corpus jam jam ſpasmo adfligitur.

3) Illud etiam ad obſervationem inſigne eſt, quod balnea moderate calida, ex aqua dulci parata, & profundiores in iis inſeſſus ad affectum maniacum, ſi non adeo inveteraverit, tollendum opem ferant deſideratiſſimam. Nos ſane pluribus experimentis compertum habemus, præferenda eſſe balnea omnibus aliis remediis, quæ vulgo in ejusmodi caſibus commendare ſolent. Ratio operationis & feliciſſimi ſucceſſus hæc nobis eſſe videtur. Eſt in affectu maniaco converſus ſanguinis motus a partibus externis ad caput, ob ſtricturam, quæ hisce partibus a terrore inducitur. Nihil vero tam promte & expedite conſtrictum corporis habitum relaxare, & tubulos ſubcutaneos, vaſaque ſanguinea aperire, & ſan-

ſanguinem a capite ad ambitum corporis rurſus derivare, atque adeo æqualem humorum motum reſtituere poteſt, quam balnei moderate calida, pauloque diutius uſurpata: quod remedii genus, quamvis recentioribus medicis incognitum vel potius neglectum videamus, vetuſtis tamen temporibus celebratiſſimum fuit. Ita enim legimus apud Cornelium Celſum, homines qui rabie ex morſu canis vel aliorum animalium correpti fuerunt, vel qui hydrophobia laborarunt, balneo aquæ dulcis fuiſſe reſtitutos.

CASUS XXXVIII.

De delirio periodico cum motibus epilepticis a menſium retentione.

Virgo quædam XIX. annorum, ſanguineo-melancholica, cum ante aliquod tempus ſub ipſo menſium fluxu gravi percelleretur iracundia: accidit, ut illi fluor protinus ſubſiſteret. Nec quoque rediit ad regularem ſucceſſum, licet nonnunquam parcior appareret: quo factum eſt, ut noſtra inſigni præcordiorum anxietate, doloribus capitis, languore corporis, & matutinis vomitibus ſatis graviter ſollicitaretur. His magis ingraveſcentibus ſymptomatibus imploravit medici auxilium, qui quidem illa aperientibus, leniter laxantibus, & uterinis exhibitis, nec non venæſectione circa inſtans menſium tempus in pede inſtituta oppugnavit; tantum tamen abeſt, ut illa debellaret, ut potius malum majora indies ſumeret incrementa. Namque non ſolum dicta ſympto-

mata aſſidue inhærent; verum etiam calor præternaturalis cum pulſu celeri tribus abhinc hebdomadibus adparere cœpit, quem motus epilepticus, per tres adfligens horas, preſſo comitatur pede. Stipatur hæc acceſſio mentis errore, & per intervalla vespertino potiſſimum, nocturnoque tempore redire ſuevit; ægra circa meridiem ſatis bene habente. Quamvis igitur & hisce malis varia & antispasmodica & antifebrilia oppoſita fuerint remedia: remiſerunt equidem ex horum uſu & epileptica agitatio & æſtus præternaturalis; nihilo tamen ſecius quavis vespera prægreſſis gravi cardialgia atque vomitu mentis defectione incidit ægra; quibus nec pulſum, nec reſpirationem penitus intercipientibus per tres quatuorve detinetur horas. Ceterum appetentia fit imminutior, & inſuper denique per intervalla vehementes cordis palpitationes cum ſpirandi anguſtia ac ſuffocationis metu accedunt, per horam circiter dimidiam inhærentes. Quæ cum ita ſint, Tuum, vir excellentiſſime, imploramus judicium, ac doceri avemus, quinam ſit hic affectus? quæ ipſi profutura medicamina? & quinam illius eventus ſit ſperandus?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUod ſi circumſtantias in transmiſſa morbi hiſtoria obvias rite perpendo mecum; haud quidem ignoro, hosce ſpasmodicos motus, ſi ex menſium anomaliis ſuos mutuati fuerint natales, vulgo nomine hyſtericæ vel uterinæ paſſionis venire; quoniam in utero eorum princeps reſidere videtur cauſſa. Verum enimvero cum præſenti morbo quædam complicentur ſymptomata, quæ ab hyſterica paſſione omnino ſunt aliena, &

in

[i]n mentis alienatione periodica cum corrupta [p]hantaſia ac epilepticis motibus ſtipata conſiſtunt: [n]alle[m] illum a potiori ſymptomate delirium [p]eriodicum cum motibus epilepticis a menſium [r]etentione oriundum vocare. Neque enim quen[q]uam fugiet, menſium maxime a gravi mentis [c]ommotione, vehementi iracundia, ut immani [t]errore inductam ſubitaneam retentionem atque [ſ]uppreſſionem, graviſſima ac periculoſa comitari [ſ]ymptomata. Namque cruor, critice ac ſalu[t]ariter per uterum evacuandus, ſi exitu ſuo deſti[t]utus intra vaſa corporis reſtiterit: non ſolum [m]oleſtam illam, ac variis ægritudinibus produ[c]endis idoneam, admodum plethoram gignit: [v]erum etiam accedente animi affectu motus par[t]ium vaſculoſarum, fibroſarum atque carnoſarum [a] naturali recedit ordine, & primum fluidorum [c]irculus redditur inæqualis, deinceps hic æque [a]c ſolidorum motus magis interiora verſus tendit. [H]inc ipſæ ſalutares ſe & excretiones, quarum [d]ebito ſucceſſu vita atque ſanitas conſervatur, [p]erturbantur; & exinde denique cruoris in his [v]el illis partibus ſtagnationes oriuntur; quæ pro [d]iverſis, quas occupant regionibus, varia atque [g]ravia inducunt ſymptomata. Quod ſi enim [h]umores ad nervoſas ventriculi membranas com[p]elluntur; hujus inflationem, appetitus proſtra[ti]onem, cardialgiam, nauſeam, vomitumque ex[ci]tant: & ipſe ſtomachus flatibus onuſtus, ſepti [tr]ansverſi liberum motum deſcenſumque impedit; [hi]nc ad ſanguinis circuitum per pulmones remo[ra]ndum potenter diſponit, & inde ſummam præ[c]ordiorum anxietatem, difficillimam & anxiam [reſp]irationem, tuſſimque aridam progenerat. Quum [pr]æterea ventriculus ex pari octavo & ramo in[te]rcoſtali nervos ſuos adipiſcitur vique horum

cum

cum omnibus totius corporis nervoſis partibus arctiſſimo jungitur vinculo atque conſenſu ; fit inde, ut illo ſpasmis flatibusque graviter diſtento caput ſimul, pericranium, & maxime membranæ cerebrum medullamque ſpinalem cingentes vehementer afficiantur, conſtringantur, ideoque ipſa ſanguinis per vaſa cerebri circulatio admodum retardetur. Huic autem per vascula cerebri cruoris progreſſui, in externis partibus impedito capitis dolores; in internis vero retardato vertigines, corrupta phantaſia, mentis alienatio & animi deliquia ſui debentur natales; & a ſpasmo membranarum, quæ cerebrum ac medullam ſpinalem ambiunt, motiones epilepticæ ac convulſivæ ſuam trahunt originem. Quæ cum ita ſint formalis horum ſymptomatum ratio conſiſtit in ſpasmodica nervoſarum partium, maxime ventriculi capitisque diſtentione : qua fit, ut humorum in visceribus circuitus impediatur, inæqualis reddatur; ipſe cruor hinc inde ſtagnet, ac mala jamjam præſentia inſigniter foveat non minus quam adaugeat.

Quamvis vero affectus noſter menſium retentioni in acceptis ferendus ſit : attamen in illo oppugnando horum reſerationem minime tentare nec remedia huic opportuna in uſum vocare convenit. Hæc enim, ut ut ſint incidentia, evacuantia, menſes pellentia, roborantia &c. violentis hisce ſpasmis, qui præcipue mali paroxysmos comitantur, tantum abeſt, ut ſuppetias ferant, ut potius præternaturales motus atque ſymptomata magis exacerbent : quid? quod ipſa venæ ſectio vel in pedibus vel brachiis inſtituta parum adferat emolumenti. Namque crebra compertum habemus experientia, illam in motibus ſpasmodicis ac irregularibus minus provide adminiſtratam

ho

hos magis adauxiſſe: & præſertim brevi ante febrium intermittentium, aut epilepticas acceſſiones inſtitutam, has reddidiſſe longe atrociores. Hinc potius eo omnis dirigatur cura, ut ſpasmi conſopiantur, & partibus nervoſis, musculoſis atque vasculoſis naturalis tonus & pulſus reſtituatur: tum enim ſanguinis irregulares ad caput, ventriculum & pectus congeſtiones, ipſique paroxysmi ſponte ceſſabunt, aut ſaltem imminuentur inſigniter. Quæ ſi rite fuerint obſervata, tunc menſium fluor congruis adminiculis in naturalem redigendus erit ordinem.

Quo igitur proponantur remedia, hisce ſcopis conſequendis idonea: ante omnia alvi libertatem promovere oportet. Huic, cum humores a capite derivent, ſpasmosque inteſtinorum mitigent, optime inſerviunt clyſteres emollientes, qui ex furfuribus triticeis, floribusque chamæmeli coctis, & binis unciis olei amygdalarum dulcium, tantillo mellis, drachmis duabus ſalis, ac una nitri permixtis conficiantur. Neque minus huic fini reſpondet ſal Sedlicenſe aut Epſomenſe, drachmis duabus circiter in aqua pura fontana ſolutum, & mane quandoque hauriendum, infuſum quoddam calidum ſuperbibendo. Hoc enim absque ulla humorum exagitatione præſtantiſſimum exſerit effectum: nec exſiccat genus nervoſum, nec illud vellicat, nec ad ſpasmos proritat inteſtina. Deinceps operæ erit pretium, ut ægra tribus aut quatuor ante quamvis acceſſionem horis balnea, aut duntaxat pediluvia ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis & floribus chamæmeli parata, non nimis calidiora, ne humores commoveant, ingrediatur, iisque per horam dimidiam immoretur. Tum hanc commendo mixturam: Recipe liquoris noſtri anodyni mineralis unciam ſemis, eſſentiæ caſto-

caſtorei, ſpiritus bezoardici Buſſii ana drachmam unam, laudani opiati liquidi guttas X. cujus 40. vel 50. guttulæ ſtatim poſt egreſſum e balneo ex potu calidiori aſſumantur, & inde levior expectetur ſudor. Porro ſuadeo, ut mane æque ac veſperi hujus pulveris capiatur doſis: Recipe pulveris Marchionum, antimonii diaphoretici ana drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ ſcrupulum caſtorei, nitri grana decem. M. f. pulvis, div. in 6. partes æquales. Mane ſimul ſorbillandum eſt infuſum theiforme, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ meliſſæ, betonicæ, ſalviæ ana manipulum unum, aniſi ſtellati drachmam unam. Conc. cont. d. f. ſpecies zum Kräuter-Thee. Neque minus inſignem operam ſpondet hoc decoctum: Recipe viſci querni unciam unam, radicis pœoniæ, valerianæ ana unciam ſemis, herbæ betonicæ, verbenæ, meliſſæ ana manipulum dimidium, florum hyperici, papaveris rhæados, chamæmeli vulgaris ana pugillos tres. Conc. cont. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ in duabus aquæ menſuris vaſe clauſo per tres horæ quadrantes decoquendæ ſunt. Hujus vero decocti largus hauſtus, binis ſemper olei amygdalarum dulcium cochlearibus remixtus ter quotidie aſſumendus, ejusque uſus per binas ſeptimanas protrahendus eſt. Quod ſi autem harum medicinarum congruus uſus ſpem fefellerit, nec malo penitus exſtirpando ſuffecerit: eo meum tendit conſilium, ut proximo vere Egranæ acidulæ potentur, & externe balnea Tœplicenſia adhibeantur. Has enim minerales aquas in ejusmodi ſpasmodicis affectibus funditus expugnandis deſideratiſſimam edidiſſe opem, ſæpius deprehendi.

Ut denique de morbi eventu quædam præſagiam; hunc, ſi uſui exacto commendatorum remediorum

mediorum pertinax vivendi ratio acceſſerit, omnino ſalutarem fore ſpondeo ac exoptatiſſimum. Quod ſi autem ægra medendi eam rationem neglexerit, victui irregulari, maxime animi commotionibus indulſerit, frigori ſe ſæpius expoſuerit, aut ſub aëre humido, udisque habitaculis degerit; porro incongruis cibis, parco potu, minusque ſufficienti corporis motu uſa fuerit: facillimum erit, ut hic affectus vel in epilepſiam chronicam vel ſoporoſos ac paralyticos affectus, cum abolitione ſenſuum atque memoriæ ſtipatos; vel denique in ipſam tranſeat apoplexiam.

CASUS XXXIX.

De tinnitu aurium pertinaci.

FOEmina XXX. annorum, quæ nunquam menſium fluorem paſſa, nec variis remediis, c frequenti venæſectione incaſſum adhibitis, unuam gravida; nec gravioribus malis, niſi ſpasnodicis ac tenſivis dorſi, artuum, capitisque oloribus, alvique ſegnitiei olim obnoxia fuit; proxime elapſis paſchatos feriis aſſiduis ærumis atque ſollicitudinibus cruciata, ſomno abhinc ninus placido fruita, ſed de inſigni capitis debitate atque temulentia conqueſta fuit. Has æritudines ante ſemeſtre tempus exceperunt graves ırium tinnitus, a capitis adhuc immunes dolobus: qui quidem mox ſponte evanuerunt; ſex ıtem poſt hebdomadibus noctu redierunt, & ohinc matutino potiſſimum tempore per integrum ıenſem acerbe ſævierunt. Neque vero his lecto affixa

affixa ægra, epulis indulſit ſatis largis, inſuperque frigidulam in vertice percepit ſenſationem. Oppugnavit hæc mala uſu acidularum Wisbadenſium mane calide potarum per tres hebdomades protracto: quæ quidem alvum ſubduxerunt egregie; tinnitum illum vero tantum abeſt, ut ſublevaverint, ut ille potius atrocior inhæſerit atque vehementior. Neque enim noctu ab illo fuit jam libera, & ad leviſſimam capitis motitationem, inſignem in illo ſonitum, ac ſi campanæ pulſarentur, percepit. Jungebantur etiam tenſivi dolores capitis, oculorum, digitorum & omnium artuum, horumque debilitas: in vertice gelidiſſimus eſt ſenſus; appetitus proſtratus; alvus pigra, & ſingulo triduo pilulis baſamicis ſolvenda. Ipſe tinnitus ſiniſtram potiſſimum occupat aurem, ex qua ſpasmus per integrum caput ſævire, ac tandem ipſum cor adoriri videtur, ut fere lipothymica adpareat; gravius adfligit malum, ſi in dextro ægra decumbit latere: pedes eximio languore afficiuntur, ut vix incedere queat; nec denique ſermo eſt ſatis expeditus, nec auditus facilis.

Propinata ipſi fuere varia medicamina, & interna, & externa; vena in pede ſecata, veſicatoria adplicata: Sumſit ſæpius balſamicas pilulas, pulverem bezoardicum cum liquore anodyno, infuſum theiſorme ex herbis cephalicis &c. auri admovit balſamum vitæ; panem recens piſtum & adhuc ferventem: ſuccumque ceparum: naribus plerumque ſiccis & obſtructis attraxit pulverem errhinum ex herbis cephalicis paratum. Ad conciliandum ſomnum temporibus adplicavit unguentum ex unguento de alabaſtro, croco, camphora, oleo nuciſtæ, & oleo ligni rhodii confecto: quo quidem id obtinuit, ut ſomnus placidus

cidus ſit, nec turbetur ſuſurru, nihilo tamen ſecius evigilantem corripit iterum tinnitus ille cum reliquis moleſtis ſymptomatibus.

Epicriſis.

TInnitus aurium, præcipue gravioris & contumacioris, cauſſas & generationem explicare & opportunam medendi rationem monſtrare, non tam facilis eſt negotii, quam quidem vulgo putant. Nemo enim, qui interioris auris artificioſiſſimam ſtructuram & fabricam mirificamque ſoni formationem non penitus cognitam perſpectamque habet, id feliciter tentabit. Neque alius facile intelliget, cur contumacis ejusmodi mali ſanatio tot tantasque ſibi adjunctas habeat difficultates. Compertum ex anatomicis eſt, per tubam Euſtachianam aërem intrare interiorem auris cavitatem, quæ eſt inter tympanum & auditus oſſa, interque veſtibulum labyrinthi & cochleæ, quod clauditur foramine ovali. Hic aër internus externe per aurem, meatum auditorium ac tympanum miris modis commotus ac repercuſſus, foramine ovali aperto ad veſtibulum, atque ad membranam nervi auditorii, quæ labyrinthi ſemicirculos & cochleam inveſtit, delatus ſoni ideam menti exhibet. Ad circulationem vero aëris interni, quæ conſiſtit in ejus purioris per tubam Euſtachianam introitu & exitu, promovendam, nec non ad variam tympani tenſionem ac remiſſionem plurimum contribuit motus muſculorum, quibus auditus oſſa reguntur. Quando igitur accidit, ut fibrarum nervearum ompages, quibus univerſa auris cavitas, ejusue oſſicula præcinguntur, a tono ac tenſione ua naturali varias ob cauſſas dejiciatur: tunc

non modo facillime fiunt hac in parte ſanguinis atque humorum decubitus ac ſtagnationes, ſed etiam liberior aëris itus ac reditus intercipitur. Tum vero aër internus calore expanſus, multiplici alliſu & compreſſione exquiſitiſſimi ſenſus membranæ, quæ auditus inſtrumentum conſtituit, motum inducit tremulum, vibrantem ac pulſatorium, quo menti tinnitus offertur perceptio. Atque hæc tremula nervorum, qui auditui inſerviunt, commotio ob viciniam & conſenſum reliqua etiam nervorum paria, & membranas cerebri moleſte afficit, ingentemque iis infert debilitatem: unde major ſubinde fit ad congeſtiones & ſtagnationes humorum diſpoſitio; quam cephalalgiæ ac dolores tenſivi in vertice ac nucha, noctesque inſomnes inſequuntur.

Quod curationem attinet, ea in præſenti ægra hoc modo inſtituta eſt. Dedimus primum pilulas, quæ habebant extracti hellebori nigri, panchymagogi Crollii, mercurii dulcis, cinnabaris præparatæ ana drachmam ſemis, balſami peruviani ſcrupulum unum, ſalis ſuccini, pulveris caſtorei ana grana decem; de quibus ægra viginti ſumſit alternis diebus circa lecti introitum. Ab harum uſu factis ſex ſedibus, non tamen ſine torminibus, magnam viſcidi & bilioſi humoris copiam dejecit. Deinde ordinavimus medicamentum nervinum & diaphoreticum ex tinctura antimonii acri, ſpiritu noſtro bezoardico (cui ſubſtitui poteſt ſpiritus eboris vel cornu cervi ſuccinatus) & liquore noſtro minerali anodyno æqualiter mixtis, mane in lecto ad quinquaginta guttas ſumendum, ſubjuncta largiori herbæ meliſſæ ſorbitione. Juſſimus præterea capiti externe adplicari cucupham pane, ſale toſto, caryophyllis, ſemine cumini, baccis lauri & floribus chamæmeli

mæmeli romani repletam. Diſſuaſimus etiam omnia flatulenta, acida, aëris frigidi admiſſionem, & graviores animi, quibus ægra alias obnoxia fuit commotiones. Externe autem pluribus incaſſum adhibitis, optimam præſtitiſſe opem obſervavimus unguentum ex anodynis concinnatum, temporibus & auris lateribus adplicatum; cujus uſum ſomnus tranquillior cum inſigni ſymptomatum levamine, viriumque refectione ſequutus eſt. Hujus enim generis remedia, veluti ſunt Zibethum, ambra, moſchus & crocus decenter ſoluta, & auribus indita, virtute, qua pollent, ſedativa ac demulcente præternaturales fibrarum nervearum commotiones ſufflaminant, atque ideo etiam in ſiſtendo ejuſmodi tinnitu omnibus aliis, quæ vulgo externe adhiberi ſolent, anteferenda ſunt. Ceterum ad curationem pertinacis aurium tinnitus haud facile ſuaſerim aquas medicatas, ſive thermæ ſint, ſive acidulæ; crebriori edoctus experientia, in affectibus ex debilitate cerebri ac nervorum ortis, & ubi languidior eſt humorum per capitis vaſa circuitus, copiam aquarum mineralium plerumque parum commodi ac levaminis afferre; quoniam tenuiſſima cerebri vaſa ægre tranſeunt, atque adeo majoribus ſtagnationibus amplam præbent occaſionem.

CASUS XL.

De auditus difficultate cum fluxione ſeroſa.

VIr litterarum ſtudioſiſſimus, XXVII. annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici,

tenerioris ac ſtrictioris corporis habitus, ad iram proclivis, a teneris in moleſtias imi ventris torminoſas, colicas, capitis dolores, ſomnum turbulentum, ventriculique debilitatem pronus, & olim auditu difficili tentatus fuit. Hunc contra variis pugnatum eſt adminiculis, & præter varios medicos Chirurgi cujusdam famoſi auxilium imploratum, qui ſe malum exſtirpaturum promittens, & aliquid præternaturale auri intruſum exſtirpaturum promittens, & aliquid præternaturale auri intruſum ratus; hoc forcipe, ceraſi magnitudine extractum, cognovit eſſe cerumen inſpiſſatum, fere gypſeum, ac adeo durum, ut vix cultro ſecari potuerit. Tum reſtituta quidem eſt auditus libertas: at e ſiniſta aure, quam obſederat cerumen illud, humor tenuis, paullo rubicundus, lymphatico ſimilis effluere cœpit. Oppugnavit hunc fluorem dictus chirurgus ſpiritu quodam in ipſum auris meatum inſtillato; qui vero tantum ardorem excitabat ægro, ut illum omitteret. Increvit inde effluxus ille copioſiſſimus, auditumque prorſus reddebat liberum Hinc medicus quidam conſultus dedit medicamina interna pariter ac externa: ſed nec hæc ob ægri negligentiam partim in ipſis medicinis ſumendis, partim in regimine & capitis maxime ab aëre frigido munitione commiſſa; nec inſequuti pubertatis anni juxta medicorum prognoſes deſideratam tulerunt opem.

Tum I. imploravit æger auxilium D. W; ejusque medicatione per duos annos uſus nihil deportavit levaminis: neque votis reſpondit fonticulus ſiniſtro inflictus brachio. Hunc enim per aliquod tempus geſtatum ſequebatur copioſa muci purulenti, fœtidi, viscidi, coloris citrini ex dextra aure, hactenus ab omnibus ſymptomatibus

bus immuni, excretio: quæ dolorem in meatu auditorio, inſignemque pruritum excitabat, & ad aëris conſtitutionem ſe habebat. Namque ab hoc frigido & humido conſtrictus quaſi ac obturatus videbatur meatus, ut ichoris equidem minorem copiam funderet, majorem autem auditus pareret difficultatem: contra vero cœlo exiſtente ſereno liberius audiebat, ſed ſaniem aure largius reddebat; quæ denique in humorem tranſiit ſero haud diſſimilem.

Binis abhinc annis ſub horrida hyeme ac auſtera tempeſtate itineribus quibusdam functus, inſigni corpus expoſuit refrigerationi; & hinc vere accedente podagram incidit, atque chiragram. His intra trium ſeptimanarum ſpatium poſt exhibita interna remedia feliciter depulſis, ſucceſſit rubedo, moleſtusque ardor in volis manuum pedumque plantis: tum ipſa cutis elevabatur, abſcedebat, ac denique reddebat largam tartareæ materiæ quantitatem.

Hæc itaque præſens eſt ægri conſtitutio; ut ex dextra aure ichor fœtidus, ſæpe viſcidus, aſſidue, majorique copia fluat, minori vero ex ſiniſtra feratur quantitate, auditusque ſit admodum difficilis. Ipſe putat, hanc materiam præternaturalem ac copioſam, in meatu auditorio ſecretam; nec conſiſtentiæ, nec colori ceruminis ſimilem impedire, quo minus ſonus ad tympanum queat allidere: ſed aërem primum mucum illum ferire, qui cum molle corpus conſtituat, tam validum ſonum omnino referre non poſſet, quem aër ad tympanum alliſus formaret. Hinc etiam veretur, ne temporis diuturnitate ab hoc humido ipſius tympani contingat relaxatio. Sperat autem, fore ut ex inſtrumento Deckeri acuſtico, externe auri adplicato, & ſub capillis factitiis geſtato ſon

determinatio ad auditus organa accuratior, hinc auditus facilior reddi queat.

Ceterum victum jam obſervat pertinacem; cereviſiam fugit, & quavis die unam duntaxat vini gallici menſuram, atque loco potus Thee-bois, qui ventriculum aggravat, decoctum Coffee ſaturatius bibere ſuevit; ſomno fruitur placido; nec curis indulget amplius, nec ſollicitudinibus. Alvo gaudet lubrica; flatibus ac murmuribus imi ventris admodum ſollicitatur; urinam reddit citrinam cum ſedimento. Tinnitum dextræ potiſſimum auris ſublevare poteſt compresſione narium ac oris, qua fit, ut flatus per ductum Euſtachii & tympani foramen erumpant: hinc anceps hæret, num forſitan ichor ille præternaturalis in viciniis proceſſus maſtoidei reſideat? Denique nec ignorari oportet, ægri patrem non minus difficili laborare auditu; reliquos autem fratres ſororesque ab illo vivere immunes.

CONSULTATIO.

INtellexi ex communicata mecum morbi hiſtoria, ægrum longis jam abhinc annis fluxione ſeroſa e ſiniſtra primum, dein dextra ſimul aure facta detineri. Contingit illa procul omni dubio ex nimia glandularum circa aurem poſitarum, & in naturali ſtatu cerumen ſeparantium relaxatione: unde non ſolum ſerum illud, quod in ſpiſſam ac gypſeam fere materiam, meatum auditorium obturantem, tranſiit; verum etiam liquor ille tenuis ac limpidus jam auribus fuſus effluxerunt. Hisce vero moleſtiis fundamentum ſuppeditarunt capitis refrigerationes, malum vitæ regimen, & maxime impura humorum dyscraſia, ventriculique imbecillitas: qua jam adhuc laborat æger, & hinc

& hinc infuſa calidiora ferre nequit, multisque abdominis borborygmis vexatur. Quandocunque enim chylus minus laudabilis ſanguineæ admiscetur maſſæ: generantur humores impuri, tartarei, ſalſi; qui accedente refrigeratione in noſtro ægrotante non ſolum podagræ chiragræque cauſa fuerunt, verum etiam fluxionem illam aurium ſeroſam magis foverunt, atque ſuſtinuerunt. Denique vero eſt ſimillimum, tympani membranam, aliasque partes ad auditum neceſſarias, intra auris cavitatem ſitas, multa humiditate nimium eſſe relaxatas: unde partim auditus difficilis, partim tinnitus aurium ſuos mutuatur natales.

Hæc ergo funditus expugnaturus mala, non externis ſolum medicamentis, verum etiam internis, quæ ſanguinem purificent, humores a capite derivent, & ventriculo tonum reſtituant, pugnare debet. Quæ ut obtineantur, præter rectam vivendi rationem operæ erit pretium, ut alvi libertas promoveatur pilulis blandis balſamicis, ventriculum ſimul roborantibus, quarum alternis diebus novem vesperi deglutiendæ ſunt. Deinde potui ordinario decoctum ſubſtituerem, quod & humores depuret, & ſtomachum confortaret; cujus hæc ſit compoſitio: Recipe radicis ſaſſaparillæ, ſcorzoneræ ana uncias quatuor, glycirrhizæ, cichorei ana unciam unam, maſtiches, ſeminis fœniculi ana drachmas duas. C. C. d. S. Species, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam coquendæ ſunt. Tum autem conſulo, ut ſub epulis ex ultimo allegati decocti hauſtu LXXX guttæ Elixirii mei ſtomachici aſſumantur. Ut porro caput confortetur & affluxus discutiatur, haud alienum erit, ſacharum pondere unciæ dimidiæ pulveriſatum, & viginti balſami mei vitæ guttis

permixtum quandoque ſternutatorii pulveris inſtar naribus attrahere, aut in ore detinere, ut ſolvatur. Non minus inſignem utilitatem ſpondet balſamus Peruvianus, aut goſſypio exceptus & auribus inditus; aut illis ſuper prunis per infundibulum admiſſus: nec denique levem feret operam hoc emplaſtrum; Recipe emplaſtri de meliloto unciam unam, pulveris cantharidum drachmam unam. M. d. quod corio inunctum magnitudine nummi, quatuor groſſos valentis, nuchæ ſingulo triduo recens adplicetur per quatuor hebdomades, ipſumque collum faſcia probe muniatur. His ſi morem geſſerit æger, inſuperque ab animi affectibus, cibisque flatulentis ſibi caverit, corpus moderate moverit, calidiores potus evitaverit, & regionem ventriculi balſamo meo vitæ quandoque inunxerit: non dubito, fore ut ille adhuc junior vegetusque a malo ſuo penitus vindicetur. Nec denique adprobo, quod integram vini gallici menſuram quotidie potet; cujus ſexta pars ſufficit.

ULTERIOR RELATIO.

PErcepimus, virum illuſtrem fluxionem illam ſeroſam, qua auditus difficilis in noſtro ægrotante ſtipatur, ex glandularum circa aures poſitarum relaxatione derivare, ejusque principem cauſſam in cacochymia ſeroſa, ac debilitato ventriculi tono collocare. His oppoſita medicamina rite quoque uſurpavit æger, & præcipue ex commendato decocto largiter hauſto optime habuit, & copioſiorem abhinc urinam reddi percepit. Præſcriptæ pilulæ alvum duxerunt ſatis bene; at aliqualem illius reliquerunt adſtrictionem. Hæc remedia cum Elixirio ſtomachico imminue-

minuerunt quoque borborygmos, leviores ructus atque dolores inteſtinorum, circa umbilici regionem excruciantes aliquantulum; ſed nondum penitus ſuſtulerunt. Externis non minus remediis, nimirum pulvere ſternutatorio ex ſacharo & balſamo vitæ parato, balſamo peruviano, & veſicante emplaſtro uſus fuit: quod cum moleſtam glandularum colli ſubcutanearum intumescentiam excitaret, per binos quidem dies absque cantharidibus impoſitum; dein vero, tumore illo congruis diſcutientibus calide adplicatis ſublato, per tres hebdomades continuatum eſt cum cantharidibus. Nec ſpem fefellit hoc veſicatorium; ſiquidem exinde non ſolum affluxus ad aures, maxime dextram imminutior factus; verum etiam ipſa ſeri effluentis acrimonia magis fuit temperata.

Ceterum flatibus torquetur æger inſigniter; qui aures æque ac ventriculum & inteſtina occupant: non minus capitis tormentis, præcipue in dextro latere circa frontem auremque ſæpius exercetur: ſi aſſumſerit acida inter cibos, mox colicos, ſpasmodicosque circa umbilicum ſentit dolores. Somnus, quo per decennium minus placido fuit fruitus, jam quoque admodum turbulentus eſt, nec niſi per ſex vel ſeptem horas protrahi poteſt. Pedes a leviſſimo frigore graviter afficiuntur: urina fertur coloris citrini, vel magis aurantii absque ſedimento. Appetentia, uti ſemper, ita jam præcipue exigua valde eſt; nec niſi piſces edere cupit, carnesque maxime bovinas averſatur, cum exinde protinus infletur ventriculus. Tabaci vero fumo largius indulget, hac potiſſimum pluvioſa tempeſtate; ſub qua cubiculo veluti carceri incluſus in publicum prodire recuſat. Quæ cum ita ſint, ulterius efflagitat conſilium,

ac potiſſimum doceri cupit: num vino generoſo Sect dicto ad ventriculum roborandum, parca quantitate uti liceat?

CONSILIUM.

QUum commendata remedia in auditus vitio felici effectu haud fuiſſe deſtituta intellexi: transmitto jam & priſtinum ſtomachicum & ſimul viscerale meum Elixirium; quod utrumque ventriculum roborat, flatusque discutit; & alternatim ita eſt adhibendum, ut quod ventriculo ſuo convenientius deprehenderit æger, magis in uſum vocet. Neque minus decocti potatio protrahenda; pilulæ ter quavis hebdomade ſumendæ, & veſicatorium jam omittendum eſt. Contra vero operæ erit pretium, collum auremque affecti lateris balſamo meo vitæ ſedulo fricare, aut illius quasdam guttulas goſſypio exceptas auribus indere: non minus ad caput roborandum inſignem feret opem ſuccinum pulveriſatum, alternis diebus capiti inſperſum, & dein iterum pectine abſtergendum. Nimius autem Tabaci uſus noxius eſt: dulce vinum Sect ventriculo confortando omnino opportunius erit vinis acidulis. Hæc ſunt, quæ in ſalutem ægri proponenda duxi, quæ Deus reddat ſalutaria precor.

CASUS

CASUS XLI.

De Auditu gravi cum imbecillitate generis nervoſi, aliisque ſymptomatibus.

PErilluſtris quidam comes, jam diu viduus, LXIX annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, ad iram pronus, corporis, ob duriorem educationem, multosque belli labores in juventute perpeſſos, ſatis firmi atque robuſti, nullis diætæ exceſſibus indulgens non ſolum olim, verum etiam jam, maxime cum a ſcalis deſcendat, ſæpius vertigine ſollicitatur, & poſt prævias meditationes, & acriores animi intentiones de cervicis dolore ac capitis debilitate conqueritur. Unus cum dimidio elapſus eſt annus, ex quo aliquando humido frigidoque cœlo peregre domum reverſus, adfectu quodam ſiniſtri faciei lateris ſpasmodico ac quaſi paralytico noctu corripiebatur ſubito, cum informi oris & labiorum diſtorſione, eorumque inflatione, oris ſiniſtri contractione, ejusdemque verſus ſiniſtrum angulum inflammatione. Neque vero ulla aderat febrilis commotio, nec oculi affecti ac ſanguine ſuffuſi acies lædebatur, quin viſus illius pariter ac dextri permanſerit integer: attamen linguam obſederunt puſtulæ quædam, ardentem inferentes dolorem.

Oppugnabatur hic in tam confirmata ætate ſatis gravis affectus moderatis diaphoreticis, diſcutientibus, nervinis, blande laxantibus, ſiccis fomentis ac frictionibus, & Deo ſint grates, tanto cum fructu, ut oculus æque ac os paulatim priſtinum

priſtinum ac naturalem recuperaverint ſitum. Verum enimvero quædam adhuc reſtare videtur muſculorum oris relaxatio: ſiquidem eo non valet more alias conſueto tibiarum ſonum imitari: cui etiam eximia auditus difficultas ac fere abolitio ſupervenit. De hac autem notari meretur, quod ſereno exiſtente aëre eadem gravitate urgeat, ac ſub pluvioſa tempeſtate; quæ in aliis ſubjectis malum plerumque exacerbare ſolet: nec quoque more huic vitio conſueto tinnitu aut ſuſurru aurium ſtipatur. Sub aëre libero quoque eſt auditus, quam intra cubile; & in fornicatis locis, ſono propagando alias convenientiſſimis, gravior ac plane nullus: contra vero, quod peculiari adnotatione dignum, facillimus, ſi æger a puncto ſonoro aliquantulum remotior ſuperiorem dextræ auris regionem a capite paullulum reclinaverit. Quod ſi enim v. g. prope ad horologium pendulum fuerit, ejus pulſum haud audit: ſi vero quatuor vel quinque paſſibus ab eo diſtat, & dicto modo aurem a capite elevat, illius motus forſitan ob commodiorem tympani ad recipiendum ſonum ſitum diſtinctius percipere valet. Denique etiam ſiniſtræ auris longe gravior deprehenditur auditio, quam dextræ, nec ulla adjuvari poteſt arte.

Ceterum bene habet illuſtriſſimus æger, & pro ætatis ratione optime viget: equo vehi, venatum proficiſci, omnesque functiones ſtrenue adminiſtrare valet. Diætam obſervat ſtrictiorem, nec largis indulget epulis: cœna utitur parciori, nec niſi juſculo quodam veſcitur; ſub prandio vinum Rhenanum debilius, & aſſumtis cibis durioribus, hauſtum Hungarici; ſub cœna non niſi cereviſiam aſſumit: ſomno fruitur placido, viribusque gaudet ſatis robuſtis, niſi quod deſcenſus a ſcalis ob memoratam vertiginem difficilior fiat atque moleſtior.

leſtior. Neque unquam obnoxius fuit excretionibus ſanguinis naturalibus per nares aut hæmorrhoides: nec niſi alvi ſolutionem critice olim expertus eſt quandoque, quæ ſub præſenti affectione evanescere fere videtur. Bis quotannis circa æquinoctia venas in brachio tundendas præbere ſuevit, cum venæſectionem in pedibus, quam olim ſæpius inſtitui curavit, ſibi magis noxiam deprehendit. Denique nec ignorari oportet, mentis alacritatem poſt ſumtas epulas longe majorem eſſe, quam ubi jejunus eſt ventriculus: a prandio enim laboribus cum meditatione junctis commode fungitur, quos mane absque inſigni capitis debilitate perficere nequit, nec tum niſi tremula manu ſcribere valet.

Quanquam igitur arduum ac difficile valde videatur, ut æger partim ob ætatem provectiorem, partim eximiam nervoſi generis imbecillitatem, atque membranarum cum cerebri, tum meatus auditorii ac tympani debilitatem a malo ſuo vindicetur penitus: non tamen dubitat, fore ut ex Tuo, Vir Excellentiſſime, conſilio affectus ſui levamen, ejusque & a perfecta ſurditate & ab aliis hac maxime inimica tempeſtate metuendis gravioribus malis præſervationem obtineat. Hinc mentem tuam ocyſſime cognoscere cupit, ac doceri potiſſimum avet, quæ thermæ externo uſui, quæve interne acidulæ aut minerales aquæ ipſi futuræ ſint ſalubres; quas meo quidem arbitrio cautiſſime adhibendas cenſeo.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

POſtquam ægritudinis, qua perilluſtris Comes a R. ſollicitatur, omnia momenta probe mecum perpendi: ex relatis judico, non ſolum paralyticum

ralyticum illum affectum, quo uno & dimidio abhinc anno fuit infeſtatus, cujusque adhuc quædam in movendo ore oſtendit veſtigia; verum etiam vertiginem, auditum gravem, & capitis poſt acres meditationes debilitatem nimiæ ſeri colluviei, & inde productæ nervoſarum partium cerebrum ac organa ſenſibus dicata ambientium imbecillitati atque atoniæ ſuos debere natales. Hisce autem partim ætas confirmata, partim ſubitanea aëris mutatio ac refrigeratio, cui ſub venationibus fuit obnoxius, cauſſam ſuppeditaſſe videntur. Quod peculiaria momenta, quæ difficilem auditum comitantur, attinet, ea ex membranarum nervoſarum auditus organa involventium tam internarum quam externarum nimia ſiccitate derivarem ideo, quod obauditio illa gravis & humida & ſerena tempeſtate eadem ſit, nec ullo aurium ſuſurru ſtipetur, licet non negarem, ſub initio nimiam nervorum auditus laxitatem fuiſſe præſto. Neque vero dubito, quin difficilis ille auditus etiam a cerumine inſpiſſato, indurato ac tympani membranam occupante dependeat: id quod experientia ſæpius comprobatum habui, & hoc in caſu operæ fuiſſe pretium deprehendi, ſi lac calidum, cujus ea, quam cochlear capit, portio cum quatuor olei tartari per deliquium guttulis permixta ſit, ſæpius immittatur auri, & per aliquod tempus in ea detineatur; quod decubitu corporis ad latus inclinato eo melius obtinebitur. Non minus regionem circa aures balſamo meo vitæ frequentius fricare oportet; aut os cum calido vino, balſamo vitæ maritato matutino tempore colluere, eodemque fauces gargariſare; quod capitis confortationi egregie inſerviet ſimul.

Inter medicamina interno uſui opportuna ſolliciti

citi ante omnia eſſe debemus, ut alvus ſit libera, quæ in hominibus ætate provectioribus, partim cum in illis bilis haud ſatis balſamica eſt, ac multæ in ventriculo generantur aciditates; partim glandulæ ac tunicæ inteſtinorum glanduloſæ non ſufficientem fundunt humiditatem, plerumque obſervatur pigrior atque adſtrictior. Id eo magis in noſtro ægrotante videtur neceſſarium, cum olim lubrica magis alvo fuit gaviſus. Namque haud rara mihi occurrerunt exempla, alvum ſiccam ſegnemque hos capitis effectus excitaſſe non ſolum, verum etiam exacerbaſſe. Sed arduum eſt, hoc ſcopo in ſenibus potiri; purgantia enim magis nocent, quam proſunt. Meo quidem arbitrio in uſum frequentiorem vocandus eſt pulvis quidam abſorbens, cujus hæc ſit compoſitio: Recipe lapidum cancrorum unciam dimidiam, nitri antimoniati drachmas duas, extracti rhabarbari tenuioris cum menſtruo aqueo & ſale tartari parati drachmam unam. Hæc commiſceantur invicem & exſiccata mane vel veſperi bis quavis hebdomade pondere drachmæ unius exhibeantur: & præterea inter epulas ſæpius poma Porsdorffienſia cum paſſulis minoribus cocta aſſumantur. Deinde ad capitis nervorumque roborationem commendo eſſentiam ſuccini cum tinctura tartari æquali pondere mixtam, & cum dimidia parte ſpiritus ſalis ammoniaci vinoſi maritatam, mane æque ac veſperi L. vel LX. guttulis hauriendam. Cum porro magna vis in congruo potu ſita eſt: ejus ordinarii loco exhiberem æſtate acidulas Selteranas cum tertia vel quarta vini parte commixtas; hyeme decoctum quoddam: nec denique a venæſectionum bis quotannis adminiſtratarum uſu deſiſtendum eſſe ſuadeo. Ceterum in tam provectiori ætate non tam circa

per-

perfectam mali exſtirpationem, quam potius vitæ conſervationem ſollicitum eſſe oportet: cui minerales aquas aut thermas minus fore convenientes judico.

CASUS XLII.

De cæcitate ſubito ſuborta.

STudioſus triginta & ſeptem annorum, temperamenti ſanguineo-melancholici, a teneris ſe prorſus ſtudiis dedit, lucubrationibus admodum indulſit, maxime cum ante biennium erudiendis liberis operam navaret. Namque tum ad ſeram usque noctem protraxit meditabundos labores; hora quarta matutina iterum ſurrexit; ad prandium usque jejunus manſit, aut ſaltem vini aduſti hauſtum aſſumſit, & ſub epulis parco potu uſus alvum ſemper habuit ſegnem. Hoc vitæ genere per annum cum dimidio continuato, accidit, ut dum gravi aliquando percelleretur iracundia, primum capitis dolores, ac ſenſum formicationis in fronte, & tum ſubitaneam incidit cœcitatem, cum gravi auditu, ſermone præpedito, ac tenſivis dextri brachii pedisque tormentis. Adhibita protinus ſunt pediluvia, & vena in ſiniſtro pede ſecata; quæ non minus ac ea, quæ elapſis poſt binis hebdomadibus in brachio ſiniſtro tundebatur, nullum fudit cruorem. Hinc ſcarificatio, cui olim adſueverat, per biennium vero ſuperſederat, in nucha ac vertice capitis inſtituebatur; & alvi obſtructio clyſtere emolliente oppugnabatur. Tum viſus quædam rediit potentia,

tia, qua ſub accenſam lucem melius, quam lunæ ſplendorem videre valuit; legere tamen nondum poteſt; ac nubeculas adhuc ante oculos verſari aſſerit.

Ego in conſilium vocatus primum ordinavi hunc pulverem: Recipe cinnabaris nativæ præparatæ, lapidum cancrorum, ſuccini præparati ana drachmas duas, ſalis volatilis ſuccini, cornu cervi ana grana decem. M. f. pulvis. S. Pulver zu einen Quentchen auf ein mahl.

Deinceps commendavi has pilulas: Recipe mercurii dulcis maſſæ pilularum noſtrarum ana drachmam unam, extracti panchymagogi Crollii drachmam ſemis, extracti caſtorei grana quatuor. M. f. pilulæ ex ſcrupulo XX. Harum nimirum pilularum XX. tribus ſucceſſive diebus mane ſumſit; tum per quinque dies mane pariter ac veſperi pulverem adhibuit; poſtea iterum pilulas per 3. dies & demum pulveres cepit, & ſic alternavit. Porro hoc decoctum dedi: Recipe radicis valerianæ unciam unam, herbæ meliſſæ manipulum unum, ſeminis fœniculi drachmas duas Conc. cont. d. S. ſpecies inſtar Theebois uſurpandæ: hujus enim vaporem mane oculis admittere, & poſt ſumta medicamina commendata octo vel decem vaſcula ſorbillare debuit. Non minus exhibui balſamum meum vitæ, ut illum & naribus admoveret, & eodem tempora inungat, & tandem VIII. illius guttas mane ex allegato infuſo hauriat. Denique etiam quotidie in pediluvia ex furfuribus tritici & floribus chamæmeli pedes ad ſuras usque immiſit: & his per aliquot hebdomades rite adhibitis viſus perfectam recuperavit potentiam.

Epicriſis.

COecitas, quæ ſubito invadit, ſpeciem præ ſe-fert paralyſeos, ac potiſſimum fit a ſtagnatione & ſeceſſione ſeri a ſanguine circa thalamos nervorum opticorum; quorum compreſſio liquidi illius nervei animalis liberum in nervos opticos influxum impedit: hinc oritur viſus privatio, ſalva & illibata ſtructura oculorum; ſiquidem exterius in iis nullum alicujus labis veſtigium deprehenditur. Proficiſcitur autem hæc ſeri ſtagnatio potiſſimum a debilitate cerebri, nimiaque ejus fibrillarum relaxatione, quæ ſanguinis curſum per hanc partem difficiliorem reddit: unde is cerebri vaſis impactus hærens ſeroſitates dimittit, quæ certo in loco imi cerebri copioſius congeſtæ hæc vel illa nervorum paria comprimunt, earumque partium, ad quas hæc paria feruntur, functiones depravant, vel penitus deſtruunt. Præſenti in caſu nimia animi contentio in meditando, nimiæ vigiliæ ac diuturnus mœror animi cerebrum, atque ex eo oriunda nervorum paria magnopere debilitarunt. Eſt enim harum rerum ea natura ac indoles, ut conjunctæ ad graves capitis morbos, melancholiam, paralyſin, apoplexiam & affectus ſoporoſos facillime disponant. Accedit huc ſanguinis craſſities atque impuritas, ejusque ad caput congeſtio; quæ omnia ad nimiam potus abſtinentiam, matutinum ſpiritus vini uſum, contumaces alvi obſtructiones & intermiſſas ſanguinis per venæſectionem aut ſcarificationem evacuationes referenda ſunt. Non itaque mirum videri debet, quod ſub tali humorum ſtatu ac diſpoſitione cerebri ſanguis a graviori animi commotione cum impetu ad cerebrum congeſtus ibique

que ſubſiſtens non modo gravativum capitis dolorem ac cœcitatem, ſed etiam pungitivum & lancinantem dolorem in dextro pede ac brachio excitaverit. Quum autem hic effectus nondum inveteratus, ſed adhuc recens ſit: facile judicare licet, ægrum non extra ſpem viſum recuperandi poſitum eſſe, ſi modo accommodata huic malo remedia convenienti ordine ac tempore adminiſtrentur.

Quam ob rem præter venæſectionem, ſcarificationes, alvique laxationes, utiliſſimam tali in caſu opem ferunt ea remedia, quæ ſtagnantes humores reſolvunt, atque discutiunt, eosque a capite & partibus ſuperioribus ad inferiora divertunt, ac denique univerſum genus nervorum valde debilitatum corroborant. Quum vero mercurialia rite præparata, & cum primis cinnabarina, decenti modo ac tempore uſurpata, plurimum valeant ad lympham ſtagnantem in partibus etiam remotioribus removendam atque in convenientem motum reducendam, quemadmodum id ſatis abundeque adparet in lue venerea: hinc in gravioribus longis paſſionibus, in paralyſi, & epilepſia non ſine inſigni fructu iis uſu ſumus non ſolum ſcopo purgandi, ſed etiam ſine diaphoretico, qui facillime obtineri poteſt, ſi infuſa calida, diaphoretica virtute imprægnata ſuperbibantur. Remotis igitur cauſis & reſolutis ſtagnantibus circa thalamos nervorum opticorum humoribus, nihil utique conſulrius eſt, quam cerebrum atque univerſum genus nervorum præſtantiſſimis balſamicis cum interne, tum externe adhibitis corroborare, fibrisque nimium relaxatis priſtinum tonum ac robur reſtituere, quam ad rem uſus balſami noſtri liquidi quam maxime commendandus eſt. Ceterum ex hujus morbi hiſto-

ria ejusque felici ſanatione illud imprimis cognoſcere licet, ad tollendam cœcitatem, ſeu guttam ſerenam non adeo inveteratam, cinnabarina ac mercurialia cum ſubjuncto balſamicorum uſu maximam habere efficaciam: neque dubitandum eſt, quin ſimilis medendi ratio in aliis gravibus cerebri capitisque affectibus, qui a ſtagnante & extravaſata ſeroſa ſanguinis portione nascuntur; ſi non jam altiores radices egerint, opportunum locum inveniant.

CASUS XLIII.

De Viſus imminutione ex humorum oculi, potiſſimum aquei, conturbatione.

POſtquam de affectione oculorum, qua Reverendiſſimus quidam ac illuſtris vir tentatur, conſultus, & ipſos oculos coram inſpexi, & ægri temperaturam ac corporis conſtitutionem rite exploravi; & denique varia celeberrimorum medicorum conſilia perluſtravi: illud vitium nec paralyſi nervorum opticorum, aut guttæ ſerenæ, quam vulgo vocant Schwartzen Staar accenſere poſſum, cum pupillam pro diverſa radiorum luminoſorum receptione adhuc conſtringi, dilatarique video; neque etiam ad ipſam cataractam, acu auferendam, pertinere arbitror, quamvis haud negaverim, illud demum in cataractam terminari poſſe. Eſt potius hic affectus conturbatio humorum, maxime aquei oculorum, a ſuccorum vitalium curſu per oculum turbato ac immunito,

&

& tunicarum vaſorumque oculum conſtituentium robore labefactato derivauda.

Huc partim ætas provectior, partim mentis labores acriores, forſitan nocturnis potiſſimum lucubrationibus ad candelæ lucem adminiſtratæ, eximium procul dubio contulerunt momentum. Hisce enim integrum nervorum genus cum liquido eorum tenuiſſimo valde debilitatum fuiſſe, exinde colligo, quod illuſtris æger de vertigine, variis imaginibus ante oculos obverſantibus, olfactus nimia ſenſibilitate, qua graveolentia ferre nequit, ac ſomno turbulento conqueratur. Neque vero minus hæc vitia adauxit ventriculi deſtructum robur: quo, ut multæ acidæ, bilioſæ, mucidæque ſordes generentur, digeſtio impediatur, & illegitimus chylus, ex cujus integritate non ſolum ſanguinis bona temperies, verum etiam elater partium ſolidarum, maxime cordis, & inde factus humorum liber curſus dependent, producatur; contra vero multi flatus enascantur, qui accedente alvi obſtructione, per ſuperiora eructant, & cruorem, vapidasque exhalationes ad caput rapiunt.

Quibus ſic ſe habentibus cum ventriculi vigor imminutus, lympha tanquam totius corporis & humorum oculos obſidentium nutrimentum, ſpiſſa ac impura, caput imbecillum, oculi debilitati & ætas confirmata præſto ſint: facile judicare licet, nullum eſſe locum violentis remediis, veluti ſunt vomitoria, ſetacea, veſicatoria, martialia, millepedes, aliaque calidiora cephalica ab exteris medicis, maxime D. Wolhuyſen commendata. Hæc enim junioribus perſonis, ubi vitium oculorum ex aliis cauſſis originem traxit, provide adplicata quendam quidem pollicentur effectum: at in noſtro caſu majus ſanitatis atque

vitæ minantur damnum. Quare potius vellem, ut medicinis blandis ac naturæ convenientibus integræ corporis temperiei ſuccurratur, & maxime generando chylo laudabili proſpiciatur. Quod ſi enim concoctrix vis reſtituatur ventriculo, viresque naturæ confortentur; haud dubito fore, ut ad oculorum affectionem deſiderata redundet opera.

Hisce autem ſcopis obtinendis conſulo, ut bis quotannis tempeſtate ſerena vena in pede ſecetur, & ſanguinis quatuor extrahantur unciæ: quo etiam tempore aërem frigidum, humidumque evitare, cibos duriores fugere, ac animi tranquillitatem amplecti oportet ægrum reverendiſſimum. Deinde eximium pollicentur uſum pediluvia ex aqua fluviatili, & furfuribus triticeis, ſacculo incluſis, parata, & aliquot lactis menſuris permixta; quæ temperata, & ne refrigescant, ſucceſſiva aquæ calidioris affuſione in tepore conſervanda per aliquot hebdomades quotidie circa ingreſſum in lectum adhibenda ſunt, iisque per horam dimidiam inſedendum: poſtea pedes vino Rhenano calidiori cum floribus lavendulæ & chamomillæ Romanæ infuſo inungendi, & denique cubitum eundum eſt. Tum ſemel circiter intra 14 dies hauriendam ſuadeo hanc laxantem potionem: Recipe mannæ electæ uncias duas, terræ foliatæ tartari drachmam ſemis, aquæ veronicæ, florum acaciæ ana uncias tres, coque & ſolve leni calore; colaturæ adde olei de cedro italici guttas tres M. d. Hujus dimidia portio mane capienda, dein quædam jusculi avenacei vascula ſorbillanda; tum elapſa hora dimidia altera pars aſſumenda, & iterum avenæ decoctum ſuperbibendum erit. Summo enim cum fructu acidas bilioſasque ſordes blande expurgabit; nec timendum

erit

erit, ſi forſitan ob ventriculi imbecillitatem vomitum ſimul excitaverit. Pridie ante ejus aſſumtionem pulverem infra communicandum aſſumere convenit; & præterea ſingulo quatriduo pilularum mearum balſamicarum XIV veſperi devorare; quæ magis ventriculum roborandi, quam laxandi virtute pollent.

Mane loco infuſi Theebois aliud e meliſſa, betonica atque corticibus citri concinnatum, haud adeo ſaturatum ſex vel ſeptem vasculis potandum; & ſub epulis ex ultimo hauſtu XL vel L guttulas Elixirii mei balſamici viſceralis capiendas ſuaderem. Neque minus præſtantiſſimam opem exſeret levior corporis motus, aut hora una ante, aut tribus poſt paſtum inſtituendus. Tum operæ erit pretium alternis diebus vel una ante prandium hora, vel a meridie hora quinta veſpertina pulverem quendam & acorem attemperantem, & ventriculum roborantem, & digeſtionem adjuvantem ex aqua ceraſorum nigrorum pondere unius drachmæ aſſumere, qui ſic ſe habet: Recipe radicis aaronis, pimpinellæ albæ ana drachmam unam, lapidum cancrorum unciam unam, ſuccini ſcrupulos duos, olei de Cedro, aurantiorum per expreſſionem parati, nuciſtæ deſtillati ana guttas quatuor. . M. f. pulvis.

Pro localibus remediis, ad confortandos oculos idoneis, laudarem eorum lotionem cum aqua Hungarica, dimidia aquæ roſarum parte permixta ter quotidie inſtituendam; quæ etiam externe balſamo peruviano nupta abdomini inungi poteſt. Ipſi oculi ab immediato luminis acceſſu muniantur probe; caput ſedulo pectinetur, & nucha cum dorſo frequentius fricetur. His rite obſervatis ſpero, fore ut & toto corpori, & maxime

oculis inſigne accedat levamen; quod ex toto pectore precor.

Appendix.

NOn ignorari oportet, ægrum noſtrum ſplendidiſſimo munere eccleſiaſtico functum & annos ſeptuaginta duos natum noviſſime elapſo anno mihi, cum Ducem Brunsvicenſem valetudinis cauſa acceſſiſſem, retuliſſe, ſe binis abhinc annis in eam viſus abolitionem incidiſſe, ut quidem lucem a tenebris diſcernere, hominesque diſtinguere, lecturus vero litteras minime dignoſcere poſſit. Huic vitio cauſam dediſſe recenſebat lucubrationem ac lectionem ad mediam usque noctem olim protractam, capitisque ſimul factam refrigerationem. Multorum, quos in hoc morbo jam conſuluerat, medicorum, maxime celeberrimi Lutetiæ medici, D. Wolhuyſen conſilia mihi oſtendebat, qui omnes circa morbi denominationem diſſentiebant. Hic enim cataractam veram, alter ſpuriam, ille guttam ſerenam, alius paralyſin nervorum opticorum ſubeſſe declarabant, iisque cauſis varia, partim violenta proponebant remedia. Quum ergo ipſe oculos inſpicerem & ſerena tempeſtate, & luce obſcuriori: motum pupillæ conſtrictorium ac dilatatorium ſalvum adhuc deprehendi & integrum, ipſamque pupillam paullo conturbatam. Præterea inſigni ventriculi debilitate laborabat, cum extra tum inter epulas crebria ructuum moleſtiis tentabatur, quas muci atque ſalivæ copioſa ſequebatur exſpuitio: mane nauſea ac acore ventriculi ſollicitabatur; alvus ſegnis & ſæpius obſtructa erat, vertiginoſa caput turbabat adflictio, ſomno fruebatur turbulento & gravativus frontem oculosque

que occupabat dolor. Appetentia gaudebat ſatis integra, corpore nihilo ſecius emaciato, cibis magis durioribus adſueverat, quam mollioribus, & inter epulas potu vini Rhenani magis indulgebat quam cereviſiæ.

Quibus ſic ſe habentibus, hanc viſus imminutionem magis ad ſymptomata referendam duxi, cujus princeps cauſſa partim in capitis atque ventriculi debilitate, partim lympha impuriori hærebat. Hisce etiam cauſſis accommodavi curationem, variisque argumentis demonſtravi, maxime fore neceſſarium, ut concoctio promoveretur, reſtitueretur, & in corpore boni generarentur ſucci: & ſatius futurum, ut ipſa vita hujus illuſtris ægri, ex cujus eruditione, experientia ac integritate inſigne reipublicæ accedebat emolumentum, conſervaretur, quam ut habita duntaxat ad oculorum vitium ratione violentis medendi rationibus pugnaretur, iisque vita magis deſtrueretur. His morem geſſit, & deſideravit, ut meam de curatione mentem proxime conſignarem litteris; quas etiam domum reverſus, mox ad illum dedi. Rite inhæſit commendatis a memet remediis, & ab iis, maxime ab Elixirio balſamico in ventriculo ac concoctione roborandis deſideratum obtinuit effectum: licet viſus imminutio nullam adhuc reſtitutionis ſpem exhiberet.

CASUS XLIV.

De humorum oculi conturbatione cum gutta ſerena.

MAtrona quædam XLIX. annorum, cholerico-melancholica, jam per ſedecim annos, extra conjugium vivens, illibatam ſemper præ ſe tulit valetudinem, niſi quod a teneris ſpirandi quadam anguſtia fuerit ſollicitata. Interim variis refrigerationibus atque moleſtiis expoſita, per binos annos menſium irregularem habuit fluxum, mox per tres menſes ſuppreſſum, & noviſſimo anno plane ceſſantem. Abhinc vero ſæpius oculorum inflammationibus tentata, illas quidem ſemper ſuperavit: ſed menſe Decembri anni 1726. illæ redierunt gravius cum puncturis atque doloribus ſtipatæ, & primum dextrum, mox etiam ſiniſtrum prehenderunt oculum. Has inſequebatur iridis quædam dilatatio, & viſus obſcuratio, quæ paulatim adeo invaluit, ut jam nihil omnino diſcernere valeat. A doloribus quidem, non autem penitus ab inflammatione liberi ſunt oculi; horumque dextri chryſtallinus humor naturali adparet albicantior; nec tamen liquet, an cataractam, anne glaucoma portendat: in ſiniſtro non niſi pupilla dilatata, & humores conturbati obſervantur. Multis contra hæc mala pugnatum fuit remediis, nimirum venæſectionibus in pede pariter ac brachio inſtitutis, veſicatoriis, fonticulis in brachio & nucha excitatis, pediluviis, collyriis, ſacculis discutientibus,

tibus, purgantibus, mercurialibus, ſudoriferis, millepedibus cum cinnabari nativa mixtis; & commendatæ etiam ſunt aquæ Spadanæ. Tantum vero abeſt, ut malum hisce fuerit ſublevatum, ut potius magis magisque ingravescat, & ægram admodum anxiam reddat, ſollicitamque.

CONSILIUM.

INtellexi ex caſu ad me transmiſſo, ægram viſu fere privatam meum implorare auxilium. Quod ſi ergo primum illius affectionis cauſam intuear: illam partim in humorum oculorum chryſtallini vitreique naturaliter pellucidorum ab affluxu lymphæ ſpiſſæ ac impuræ facta corruptione atque turbatione; partim nervorum opticorum læſione reſidere arbitror. Hi enim ex appulſis & ſtagnantibus impuris ſuccis compreſſi, liquidi nervei aditum ad tunicam retinam denegant, & hinc ablato viſu guttam ſerenam induxerunt; quemadmodum ex nimia & fere paralytica pupillæ atque iridis dilatatione cognocere licet. Quum igitur hæc vitia nimio ad caput, & oculos, maxime harum partes prope cerebrum ſitas facto affluxui debeantur, teſtantibus id rubedine, dolore ac inflammatione eorundem; hic vero affluxus partim a menſtruæ purgationis ceſſatione, partim a crebris refrigerationibus, animique commotionibus & inductus fuerit, & adhuc foveatur: imprimis curandum erit, ut primum oculi ab humoribus in iis ſtagnantibus liberentur, affluxus ad illos divertatur, tumque partes eorum nerveæ ac membranaceæ corroborentur, & humoribus priſtina reſtituatur pelluciditas.

Quod vero conſequi perarduum judicandum eſt

eſt in malo hoc inveterato; ſaltem ea, quæ hiis adfectibus vulgo opponuntur medicamina, veluti ſunt ſetacea, veſicatoria, fonticuli, mercurialia, collyria, discutientia, ſudorifera atque purgantia, incaſſum adhibebuntur. Attamen minime omnem abjicere oportet ſpem, maxime cum ea nondum uſurpata videam remedia; quæ in hisce vitiis, ratione & experientia duce, haud aliena deprehendi. Hinc ſuaderem, ut geſtato aſſidue in nucha ſetaceo, alvi ante omnia conſervetur libertas; cui ſcopo Manna binis unciis cum una cremoris tartari drachma permixta bis quavis hebdomade devorata inſerviet egregie. Dein omnem vini atque cereviſiæ potum ſedulo evitare, ejusque in locum hoc decocto uti oportet: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi, ſarſaparillæ ana uncias ſex, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas tres, radicis liquiritiæ unciam. C. C. d. S. ſpecies, quarum uncia una cum dimidia ex tribus aquæ menſuris decoquatur. Externe oculis adplicandus eſt ſacculus radice valerianæ, ſemine fœniculi, floribus roſarum repletus, & aqua arquebuſadæ impræ-gnatus; aut quandoque naribus attrahendus hic pulvis: Recipe ſalis volatilis ammoniaci ſicci unciam unam, olei ſalviæ, majoranæ, balſami peruviani ana drachmam ſemis. M. Nec levem ſpondet operam infuſum theiforme ex radicis valerianæ uncia una, herbæ meliſſæ, betonicæ, ſalviæ, baſilici ana manipulo, ſeminis fœniculi, cubebarum ana drachmis tribus paratum: cujus partim vapor mane admittendus oculis, partim minus ſaturati decem vascula ſunt haurienda: & denique operæ erit pretium, ut ægra cubitum itura drachmam dimidiam hujus aſſumat pulveris: Recipe cinnabaris rite præparatæ, radicis pœoniæ,

oculorum

oculorum cancri, antimonii diaphoretici, ſuccini præparati ana drachmas duas, ſulphuris antimonii N. correcti ſcrupulum M. f. pulvis.

Horum remediorum uſui per quatuor hebdomades inſiſtatur, neceſſe eſt, eique quavis veſpera pediluvium ex aqua fluviatili & furfuribus tritici concinnatum adjungatur. Quod ſi vero hæc votis haud reſponderint; tunc conſultum duco, ut pro excitanda leniori ſalivatione ter quavis hebdomade juncturæ pedum atque genua unguento mercuriali illinantur; & ægra quotidie per tres horæ quadrantes inſeſſum ex aqua fluviatili cum hordeo ac tritici furfuribus decocta ingrediatur: & hac cura abſoluta priori iterum inhæreat. Ex his, ſi reſtitutioni ſanitatis adhuc locus fuerit, deſideratum effectum ægram eſſe conſequuturam, nullus dubito.

CASUS XLV.

De Viſus imbecillitate ex turbatione humorum oculi.

QUæ jam triginta duos annos extra matrimonium vixit, matrona ſeptuaginta ſex annorum, per quinque jam luſtra plenaria dextri oculi cœcitate ſollicitata fuit; qui ſiniſtro major extra orbitam prominet plerumque, humoribus turbulentis, & aliquot in pupilla maculis conſpicuus, Verum enimvero aliquot abhinc annis ſiniſtrum quoque oculum quædam obſcuratio obſidere cœpit; quæ poſt inſtitutam vel venæſectionem, vel ſcarificationem ſemper quidem evanuit iterum;

rum; at proxime elapſo ſemeſtri, necquicquam oppoſita venæſectione magis invaleſcere videbatur ſimulque macula quædam in pupilla adparebat. Humores oculi clari adhuc ſunt atque pellucidi, & quod notatu dignum eſt, ægrota matutino tempore litteras craſſiuscule ſcriptas legere, meridiano nihil prorſus cognoſcere, & veſpertino iterum paullo melius videre poteſt: quæ videndi potentia alternis etiam diebus plus minus imminuta deprehenditur. Oppugnaturus hoc vitium primum laxans ex extracto panchymagogo Crollii mercurio dulci & reſina Jalappæ confectum quavis hebdomade exhibui; quotidie pulverem ex radice valerianæ ſylveſtris, ſuccino, millepedibus & cinnabari antimonii paratum dedi; externe balſamum cephalicum Weisbachii oculis adplicui, iisque collyrium cum ſale ammoniaco, tutia præparata & ſacharo combinatum indidi: alternis veſperis pediluvia ex aqua dulci ordinavi; fonticulum in pedibus excitari juſſi, & bis pedes, nucham, atque brachia ſcarificanda curavi; ubi notandum, quod nullus e pedibus, largus autem ex brachiis fluxerit cruor. Nec fefellit ſpes has medicinas, ſaltem malum majora haud ſumſit incrementa: at cum illarum uſum ob intervenientes dies caniculares omitteret, illud increſcere iterum videtur, ægramque reddit ſollicitam, ne perfecta ſuboriatur cœcitas.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

POſtquam ex litteris tuis intellexi, ægram ſeptuagenariam, dextri oculi viſione penitus deperdita, jam quoque eximia ſiniſtri obſcuratione ſollicitari; qua ipſa circa meridiem potiſſimum omni viſu deſtituta, macula quædam pupillam obſe-

obſediſſe, humores autem adhuc eſſe pellucidi perhibentur: haud potui, quin tuis petitis faciam ſatis, quidve hac in re ſentiam, exponam. Primum ergo hujus affectionis cauſſam minime in vitio nervi optici, aut tunicæ retinæ, ſed potius in turbata humorum oculi, maxime aquei, pelluciditate ſitam eſſe arbitror. Quum verò hæc viſionis imbecillitas per intervalla duntaxat redeat, & a prandio præcipue adfligat: facile colligere icet, illam a fortiori ſanguinis ad caput, & inernas oculi partes congeſtione natales ſuos mu-uari: cum conſtet, ſumptis epulis ob novum ucci chyloſi acceſſum, majorem humorum ad caput fieri raptum; & huic quoque cauſſæ torporem & ſomnolentiam, multis hominibus poſt paſtum familiarem, deberi. Quod ſi enim ſubtiliſſima oculorum vaſcula ab acceſſn nimiæ humiditatis violenter diſtenduntur: fit inde, ut non ſolum puriſſimi atque ſubtiliſſimi, ad nutritionem humorum oculi, maxime aquei ſumme neceſſarii ſucci, per tunicam choroideam, admodum poroſam ac vaſculoſam veluti per filtrum tranſeant; verum etiam quædam minus transparentes & opacæ ſimul abripiantur moleculæ, & aquei humoris turbationem introducant. Non minus macula oculum obſidens concretioni harum craſſiuscularum particularum in humore aqueo factæ in acceptis ferenda eſt, eo magis, ſi inter tunicam uveam ac corneam conſpiciatur. Neque ideo improbare poſſum adhibitorum remediorum uſum, quæ humoribus a capite & oculis revellendis dicata eſſe videntur: circa pediluvia autem monendum adhuc duxi, quod per aliquot hebdomades quotidie ſub lecti ingreſſum adhiberi, & moderato duntaxat tepore imbuta eſſe debeant. Alvi præterea lubricitati omnino ſtudendum eſt, quam

ſequens

ſequens pulvis alternis diebus ante prandium pon- dere duarum drachmarum ex aqua vino permixt- ſumtus egregie præſtabit: Recipe foliorum ſennæ ſine ſtipitibus unciam ſemis, agarici trochiscati drachmas duas, radicis valerianæ, ſeminis aniſi, fœniculi ana drachmas duas, cubebarum drach- mam, ſachari canti uncias duas, olei de cedro guttas decem. M. f. pulvis. Deinde ſi ventriculi conditio permiſerit, mane infuſum theiforme ſa- tis larga quantitate quotidie ſorbillare convenit quod ſic ſe habeat: Recipe herbæ meliſſæ, eu- phraſiæ, betonicæ ana manipulum, ſeminis fœ- niculi drachmas duas. conc. cont. m: d. ſ. ſpecies zum Kräuter-Thee. Non minus vena circa utrum- que æquinoctium in pede ſecanda eſt; & ceterum ab epulis largis, cereviſia, vino, potibusque ca- lidioribus cavendum, & pro potu ordinario de- coctum ex radice ſcorzoneræ, raſura cornu cervi, hordeo & ſemine fœniculi paratum hau- riendum.

Externe nihil eſt præſtantius oculorum fre- quenti lotione cum aquæ arquebuſadæ, & roſa- rum ana uncia una, cum granis ſex vitrioli marti permixtæ peragenda: ipſi vero maculæ pinguedo recens viperarum, oculo immiſſa, erit convenien- tiſſima.

CASUS XLVI.

De Dolore & imbecillitate oculorum cum ſuffuſione incipiente.

HAud incelebris quidam vir, defluxionibus catharralibus & humorum dyscraſiæ ſcorbu- tica-

ticæ obnoxius per aliquot annos, verno potiſſimum tempore, congeſtionem ad ſiniſtrum oculum tolerare ſuevit, cum ejusdem rubedine, dolore, preſſione ac inſigni pruritu: quæ ſymptomata, oculo verſus lumen aperto, aut ventis vel fumis expoſito, magis augebantur. Ipſe prope flumen habitat, & olim eximia corporis refrigeratione non minus quam animi gravioribus affectionibus, ac iracundia, maxime ſub hac ægritudine ſollicitatus fuit. Jam quoque caput aſſiduo fere dolore, præſertim gravativo in fronte, & cervice cruciatur, & aliquot abhinc menſibus ipſi vel lecturo vel ſcripturo ſcintillulæ atque imagines oculis obverſari, & lectionem impedire cœperunt; quæ primum ſiniſtrum duntaxat, dein quoque dextrum oculum cum majori mali augmento occuparunt. Ipſi oculi turbidi adparent, nec amplius rubent: at a frigore ac ventis protinus afficiuntur graviter; & accedente vel alvi obſtructione vel iracundia inſigniter dolent. Poſtquam igitur huic adfectioni multa medicamina, ſed omnia in caſſum oppoſuit æger: jam ſalutare anhelat conſilium, num forſitan Carolinæ aut aliæ acidulæ ipſi futuræ ſint ſalubres; aut quæ remedia huic ſuffuſioni tollendæ, ac ab ipſa cœcitate præcavendæ forent idonea?

CONSULTATIO.

AFfectionum oculorum, qua æger detinetur, chronicam & in habitum fere degeneratam a circu'atione ſanguinis per oculos ob harum ſenſibiliſſimarum partium nimiam debilitatem ac relaxationem impedita, & ſeri impuri reſtagnatione ſuos mutuari natales, vero eſt ſimillimum. Quemadmodum enim omnes machinæ humanæ

 partes

partes integræ, ac functionibus perficiendis idoneæ deprehenduntur, ſi per eas naturali tono atque motu inſtructas, humores vegetes circulantur: ita quoque hisce ſicuti omnium partium, ita præcipue oculorum functionibus pervertendis variisque ſymptomatibus inducendis nihil eſt opportunius, quam labefactatus eorum tonus, & ſanguinis circuitus, a quo excretiones dependent, impeditus. Noſter itaque ægrotans nonſolum ex naturali ad defluxiones catharrales proclivitate; verum etiam nimia corporis capitisque refrigeratione & diuturno mœrore partim humorum vitalium ſcorbuticam ſibi contraxit dyscraſiam, partim capitis, ejusque ſenſibiliſſimarum partium, maxime oculorum tonum atque robur inſigniter debilitavit. Hinc non mirum, ſi ſucci impuriores ad regiones illas labefactatas compulſi, earum dolores, pruritum atque rubedinem inflammatoriam excitarunt, & verno potiſſimum tempore gravius adflixerunt; cum commotiones atque turbationes humorum, niſi congruis evacuantibus præcaveantur, ea maxime tempeſtate obſerventur frequentiſſimæ. Hic noviſſime accedente gravi mentis ſollicitudine, debilitas harum tenerrimarum partium adeo fuit adaucta, ut vascula, quæ humorem aqueum, tenuem, pellucidum naturaliter ſecernunt, magis relaxata, particulas etiam graviores, tenaces & minus pellucidas transmittant: quæ humori aqueo innatantes illius pelluciditatem obſcurarunt, hinc viſus imbecillitatem & oculorum conturbationem induxerunt.

Quum autem hæ opacæ ac impuræ humoris aquei particulæ accumulatæ paulatim coalescere, atque pelliculam quandam, aut ſaltem inſignem conturbationem vel in aqueo vel chryſtallino humore,

more, hinc denique ipſam cataractam inducere valeant omnes omnino nervi eo ſunt intendendi, ut ab hoc imminente malo præcaveatur æger, ac in præſenti congruis ſublevetur medicinis. Huic vero ſcopo thermas Carolinas minime convenientes eſſe judico; quoniam experientia me docuit, eas omnino eſſe inimicas capitis ac nervorum morbis idiopathicis, qui a partium capitis ac cerebri, ſenſibus maxime dicatarum robore labefactato, aut, ut græco termino explicem, earum atonia chronica ac habituali, humorum liberum circuitum impediente, variisque cruoris ſtagnationibus anſam præbente ſuos mutuantur natales. Namque Carolinæ fovent aquas ob terreſtres ſalinoque alcalinas ipſis intermixtas partes admodum ponderoſas; hinc partes corporis noſtri jam debilitatas ægre transgrediuntur, & in hominibus laxioris ac ſpongioſi habitus pedum intumescentiam relinquunt, poſt uſum balnei externum mox evaneſcentem. Longe difficilior earum, maxime quas den Brudel dicunt, eſt per caput tranſitus; quare tantum non ſemper torporem & ſomnolentiam excitant, doloresque capitis gravativos exacerbant. Si quæſtio eſt de acidulis, veluti ſunt Egranæ; earum uſus foret opportunior, cum leviores continent aquas, & calore nativo deſtitutæ nec humores tam graviter commovent, nec caput turbant, & denique in acribus oculorum defluxionibus decenter uſurpatæ egregium ſæpius præſtiterunt effectum. Verum enimvero, cum earum frigus non conferat cuilibet, nec oculis valde ſenſibilibus amicum ſit; timendum potius, ne ſpiſſi humores exinde magis compellantur ad oculos: hinc ſuaderem, ut ſaltem corpus ante earum acidularum uſum rite præparetur, ac illi reddatur idoneum. Neque

autem dubito, quin earum potationi prorſus ſuperſedere potuerit æger; ſi ſequenti medicationi per aliquot menſes pertinaciter inhæſerit; quæ his potiſſimum abſolvitur momentis, ut primum humores ſuperflui a capite deriventur, & copioſus eorundem ad oculos adfluxus divertatur: deinde oculi ac reliquæ capitis partes confortentur, vaſaque nimium debilitata corroborentur, ut eo vegetius propellant humores circulantes; & denique integra ſuccorum vitalium maſſa depuretur.

Hæc ut conſequamur, neceſſe eſt, ut alvi lubricitati his proſpiciatur pilulis: Recipe maſſæ pilularum de ſuccino Cratonis drachmam unam, mercurii dulcis, cinnabaris præparatæ, extracti rhabarbari ana ſcrupulum unum, ſalis ſuccini bene depurati grana octo, misce, fiant l. a. pilulæ ex ſcrupulo uno XXV. quot etiam alternis diebus vesperi devorentur. Pedes non minus veſperi quotidie per horam dimidiam in pediluvia ex furfuribus triticeis, floribus chamæmeli, & aqua parata, atque calidioris aquæ affuſione in tepore moderato conſervanda immittantur. Tum infuſi calidi ex herbæ veronicæ atque meliſſæ manipulis duobus, ſalviæ manipulo uno, ſeminis fœniculi drachmis binis confecti, non nimium ſaturati ſex vascula mane intra lectum, totidemque hora quinta vespertina ſorbillare conveniet; cujus etiam vapor, capite linteis probe velato, oculis eſt excipiendus. Non minus operæ erit pretium, temporibus admovere hoc emplaſtrum: Recipe ſucci chamomillæ, roſarum, herbæ betonicæ ana unciam ſemis, alabaſtri drachmas tres, maſtiches drachmam unam & ſemis, aluminis drachmam ſemis, camphoræ grana decem, olei ligni rhodii guttas XXX. M. fiat lege artis emplaſtrum.

Ipſi denique oculi ſingulo mane aqua roſarum & fœniculi, in qua ſpiritus vini camphoratus ſit inſtillatus, fovendi ſunt atque lavandi.

Hæc vero curatio bis terve repetita uſum demum ſpondet præſtantiſſimum; & ſi venæſectio verno pariter ac autumnali tempore in pedibus inſtituta, ac recta vivendi ratio, maxime a potibus caput aggravantibus abſtinentia acceſſerint, fere certiſſimam. Morem geſſit his omnibus æger, & ex cura aliquoties repetita à malo ſuo ſe penitus liberatum fuiſſe nunciavit.

CASUS XLVII.

De Ophthalmia ſcorbutica diuturna, in lippitudinem ſeroſam & ſcotomiam degenerante.

VIr quinquagenarius, corporis obeſi & ad cachexiam proni, ſpirationi inter aſcendendas ſcalas difficili obnoxius, negotiis cum meditatione junctis obrutus, & vitæ ſedentariæ atque lucubrationibus deditus, per aliquot annos vere vel hyeme potiſſimum, pertinaci rheumatiſmo mox tibiae, mox brachii, mox pectoris adfligi cœpit; qui quidem ipſum lecto haud affixerunt, ſemper autem per duos circiter inhæſerunt menſes, ac demum efflorescentia quadam purpuræ ſcorbuticæ ſoluti ſunt. Currentis anni menſe Jauuario dextrum quoque oculum prehendit congeſtio. Adparebant enim quædam vaſcula in albo oculi, ſiniſtro paullo lividiori, cruore ſpiſſo turgida, pupilla intumescebat aliquantulum; gravativus

 urge-

urgebat dolor; ſplendorem lucis refugiebat æger, & lectioni pariter ac ſcriptioni reddebatur impar; ipſe oculus erat aridiſſimus, nullasque & vix irritatione provocandas plorabat lacrumas, quas ſiniſter reddebat copioſius. Hic vaſculorum infarctus atque rubedo quotidie invaleſcebat magis; pulſus nullum, intenſior autem ſitis aliqualem denotabat æſtum, caput quandoque gravativo torpore cruciabatur; ſub corporis decubitu tenſivus ac premens ſenſus totam occupabat oculi orbitam, qui ſæpius etiam ad maxillam deſcendebat dentium dolores referens; & denique copioſior mucus & ore & dextra nare fundebatur.

Hæ adflictiones tum oppugnabantur crebris pediluviis; aliquoties alvus ducebatur, bis ſcarificabatur; dextro brachio veſicans remedium imponebatur, vena in dextro pede ſecabatur; interne pulveres antiſpasmodici cum bezoardico, vel antimonio diaphoretico mixti propinabantur; non minus decoctum ſarſaparillæ porrigebatur; & externe oculo unguentum de nihilo inungebatur. Tum rubedo imminui, livor remittere, preſſio evaneſcere, oculus ad lucem ferendam aptior reddi, majoremque ſplendorem recuperare videbantur, malique citiſſimam ſpondebant ſolutionem. At enimvero recruduit iterum ex improviſo malum: non enim ſolum inflammatio albugineæ, ac radiorum luminoſorum impatientia redierunt atrocius: verum etiam corneam tunicam pellicula tenuis lactei coloris obſidere cœpit, viſumque adeo obſcuravit, ut vix majora oculis diſcernere, minora plane non videre potuerit. Huic autem accedenti malo vini potus, ac lucubratio dederant occaſionem. Pugnabatur prioribus

bus remediis, nimirum decocto ſarſaparillæ, pulveribus bezoardicis & antiſpasmodicis Hallenſium & pediluviis ſalino ſtimulo acuatis: neque minus localia in uſum vocabantur; veluti ſacculus discutiens ex radice valerianæ, & ſequens collyrium linteis adplicatum oculis: Recipe aquæ liliorum alborum unciam unam, fœniculi unciam ſemis, majoranæ drachmas dus, tutiæ præparatæ drachmam unam, boli armeniæ ſcrupulum unum, camphoræ grana ſex, extracti croci granum unum. M. cui etiam primum ſoli adhibito, deinceps grana quatuor vitrioli albi addebantur. Palpebræ inſuper illinebatur quinta eſſentia rorismarimi italici: cujus adplicationem integro oculo ſtatim ſentiebat, ex eoque multas fundebat lacrumas; dextro vero & læſo poſt repetitum demum uſum remedii vim percipiebat, & tum ex illo quoque quasdam reddebat lacrumas; Taceo alia amuletorum inſtar appenſa, veluti erant camphora, radix imperatoriæ, alceæ, bardanæ, folia paridis aliaque: quæ inter actu frigida ſedulo evitabantur. Quamquam vero his omnibus impediri non potuerit, quo minus rubedo tunicam corneam intenſior occuparet; attamen panniculus oculi magis tenuior fit, & paululum evanuit, adeo, ut ea libera fere ſit pupilla & pellucida, nec non ipſa viſio acutior deprehendatur atque diſtinctior.

Jam ergo auriculæ Judæ in aqua Sambuci infuſæ tepide adplicantur oculo; & noctu ſacculus ex floribus chamæmeli & croco imponitur; interne vero uſus dictorum pulverum & decocti ſarſaparillæ cum radice valerianæ & ſemine fœniculi continuatur: VI Id. Martii æger dorſum, brachia atque genua ſcarificari, ſanguine pauco, craſſo ac viscido detracto; poſtridie ſiniſtro pedi

 fonti-

fonticulum infligi curavit, quia dexter olim fracturam erat paſſus: ſingulo mane ſudore levi, ad quem natura inclinat ſponte, rite perfungitur; Pridie iduum laxans ſumebat, & in dextra ſura iterum veſicam excitari permiſit. Nec ignorari oportet, ipſum quatuor ab hinc annis circa utrumque æquinoctium venam in pedibus tundendam præbere ſueviſſe.

Quamvis igitur inflammatio oculi aliquot abhinc diebus imminui videatur; verendum tamen eſt, ne pertinax hic affectus iterum recrudeſçat: cui timori ut ſuperſedere poſſit ægrotus, ſalutare anhelat conſilium, quo hoc malum funditus queat exſtirpari. XV. Cal. April. 1731.

CONSILIUM.

AFfectionem oculi, cujus cauſa conſultus ſum, ex acri ſcorbutico rheumatiſmo, olim externas partes occupante, ſub hujus autem anni auſpiciis, prævia procul dubio refrigeratione in oculum deſinente, originem traxiſſe arbitror: quo factum eſt, ut ſubtiliſſimis illius vaſculis, ductibusque lymphaticis obſtructis, humorum liber curſus impeditus, fibræ nerveæ vellicatæ, & hinc earum diſtentio ſpaſmodica, æſtus, tenſio oculi & maxillarum ac capitis dolores inducta fuerint. Quæ cum ita ſint, affectus ille ophthalmiæ ſcorbuticæ diuturnæ, in lippitudinem ſeroſam ac ſcotomiam degenerantis nomen omni meretur jure, & niſi opportunis proſpiciatur medicinis, viſus omnino minatur abolitionem. Quanquam enim multa hactenus variaque huic malo oppoſita ſint remedia, quorum plura omitti

potuiſſent;

potuiſſent; ea tamen non ex omni parte votis reſpondiſſe percepi. Totum potius curationis fundamentum in eo ſitum eſſe credo, ut integrum corpus a ſero acri ſcorbutico liberetur, & ſordes inimicæ ac purpuraceæ per cutim eliminentur leniter; deinde materiæ ad oculos fluentis impetus derivetur ad inferiora; ac ipſa denique oculo jam impacta materia prudenter diſſipetur, oculusque corroboretur.

Hiſce ſcopis ſub divino auxilio obtinendis, ut humores acres bis quavis hebdomade dato leviori quidem, ſed tamen adæquato laxante purgentur, conſulo: cui inſerviet hæc potio: Recipe Mannæ electæ uncias duas, rhabarbari electi, cremoris tartari ana drachmam unam, aquæ florum acaciarum uncias octo, coque & ſolve leni calore, colaturæ adde extracti centaurii minoris grana duodecim, olei de cedro guttas quatuor. M. d. S. potiuncula laxativa, quæ mane tribus ſucceſſive hauſtibus capienda eſt, interponendo juſculi avenacei ſorbitionem. Poſtea egregium erit auxilium, ſi quotidie loco cereviſiæ aliquod ſanguinem purificans decoctum potetur, hac ratione parandum: Recipe radicis ſarſaparillæ, ſcorzoneræ ana unciam cum dimidia, ſeminis fœniculi drachmam unam, antimonii crudi in petia ligati drachmas duas, ſalis tartari ſcrupulum unum. M. infundantur aquæ menſuris quinque; & per horam integram in probe clauſo vaſe bulliant: cujus decocti quartam menſuræ partem mane etiam haurire, ac lenem exinde ſudorem expectare conveniet. Hic ut eo melius promoveatur, ex eodem decocto mane æque ac veſperi drachmam unam pulveris ſequentis bezoardici aſſumere expediet: Recipe cornu cervi uſti, radicis pimpinellæ, antimonii diaphoretici, lapidum

cancrorum, cornu cervi philoſophice præparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam dimidiam M. f. pulvis. Denique in uſum quoque omni vespere vocanda ſunt temperata pediluvia.

Inter localia pauca ſunt, quæ oculis conferunt; quæ inter præſtantiſſimæ utilitatis deprehendi hoc diſcutiens cataplasma: Recipe radicis valerianæ unciam unam, florum ſalviæ, lavendulæ, anthos, chamomillæ Romanæ ana pugillos tres, ſeminis fœniculi drachmas tres, cardamomi drachmam unam. Conc. cont. d. S. Species, quarum quarta pars ſacculo incluſa vino cum dimidia parte aquæ ſambuci permixto immergatur, & oculo, fronti atque temporibus imponatur. Non minus operæ erit pretium, naribus admovere ſæpius ſal volatile Anglicanum, quod ex ſale volatili ſicco ammoniaco, oleo lavendulae impraegnato, componitur.

Denique quod áttinet victus rationem; ante omnia labores cum meditatione juncti, multae lucubrationes, mentis commotiones, corporis refrigerationes, nimius vini potus maximopere evitari debent; & ſi tali ratione hac vernali tempeſtate curatio per ſex circiter hebdomades protrahetur, de felici illius effectu haud dubito.

Ulterior relatio.

Antequam conſilium Tuum ad noſtras perveniret manus; oculorum ægritudo in melius mutari videbatut: namque rubedo evanescebat fere; cuticula lactea, corneæ inſidens, magis magisque minuebatur; objecta adparebant paulo diſtinctius, palpebræ ob moleſtum radiorum lu-

minoſo-

minoſorum illapſum olim aſſidue clauſæ, jam liberius absque ulla difficultate aperiebantur, & per unam alteramque horulam apertæ ſervabantur cum certiſſima perfectæ reſtitutionis ſpe. At enimvero pridie Calend. Aprilis alia rerum facies adparuit; nam prehendebat primum inſignis dolor orbitam oculi, & ad ejus minorem tendebat angulum; tunica albuginea circumcirca erat inflammata, ac cruore ſuffuſa, palpebræ absque moleſtia haud diducebantur, & nihil ferme cognoſcere poterat æger. Repetebantur illico pilulæ laxantes, pulveres antiſpasmodici & decoctum; externe auriculæ Judæ cum aqua florum ſambuci infuſæ admovebantur; & factum eſt, ut mox melius inde haberet æger, & dolorum levamen pariter ac rubedinis inflammatoriæ imminutionem præ ſe ferret. Neque vero minus, cum accederet Tuum, vir illuſtris, conſilium, mox curationem abs Te propoſitam aggreſſus, omnibusque remediis rite uſus fuit. Ex laxante potiuncula ter plerumque alvum depoſuit; decoctum autem mane cum pulvere bezoardico hauſtum nullum movit ſudorem. Pulveris hujus, ob largam nimis doſin mox tæduit ægrum, illiusque uſum nauſea & tarda alvus cum tenesmo excipiebant: hæc quidem ſucceſſive liberior facta eſt; nauſea vero continuabat; quid? quod ipſe aliquando vomitus accederet. Hinc per aliquot dies nec pulverem hunc, nec laxans illud aſſumſit, & tum absque nauſea optime habuit: dein eorum uſum revocavit, pulveris duntaxat drachmam dimidiam aſſumendo, idque ſine ulla moleſtia continuavit. Ipſe vero oculus, adplicato ipſi ſæpius commendato cataplasmate ad melius redire cœpit: rubor enim in dies imminutior ad corneam contrahi, & fere eva-

evaneſcere videtur, niſi quod perexiguum illius ſub cornea remaneret veſtigium; læſus oculus ſano ferme ſimilis adparet, & radios luminoſos facilius ferre poteſt. Attamen nondum adeſt clara & diſtincta viſio, & tantillum ſupra memoratæ cuticulæ adhuc in cornea reſidet; quæ duo momenta nullam admittunt mutationem. Ceterum fonticulus noviſſime adplicatus, multas eduxit ſordes; & cucurbitulis ſcarificatoriis larga iterum quantitas cruoris ſpiſſi viſcidi detracta fuit: in dextro autem pede, quem veſicatorium occupat, ſpaſmodicæ agitationis indicia deprehenduntur.

Quæ cum ita ſint, & oculus læſus ſano videatur ſimillimus; nihilo tamen ſecius radiorum luminoſorum illapſum ferre nondum queat, nec ideo palpebræ ſine moleſtia aperiantur, & denique viſio minime fiat diſtinctior, quippe qua nec litteras diſtinguere, nec compreſſo oculo ſano legere, nec ſcribere valet: ordinarii medici internas potiſſimum oculi partes, maxime tunicam retinam vitio quodam laborare judicarunt.

RESPONSIO.

QUanquam ex adhibitis medicinis externas oculi affectiones, ruborem nempe ac defluxionem ſcorbuticam fere debellatas intellexerim: tamen relatum adhuc lego, ipſum oculum ad lumen recipiendum nondum ſatis idoneum, nec ejus viſionem eſſe diſtinctiorem. Hæc vero me in ea ſententia, quam medici ordinarii fovent, pariter confirmarunt, quod nimirum vitium in oculi interioribus, & vel humoribus, vel tunica retina, vel nervo optico utique hæreat. Attamen non omnem abjicere ſpem, ſed eo maxime nervos intendere oportet, ut appropriatis medicinis hæc

ægritudo

ægritudo paulatim exſtirpetur. Quod conſequi, licet perarduum videatur; tamen huic inſiſterem curationi, ut ſcilicet commendatus decocti pro potu ordinario uſus continuetur; ſingula hebdomade præſcripta potio laxativa capiatur; & mane infuſum calidum ex meliſſa, cortice citri ac Cardamomo confectum potetur.

Extrinſecus conveniet hoc emplaſtrum corio inunctum magnitudine nummi octo groſſos valentis temporibus adplicare: Recipe reſinæ ſtyracis, corticis thymiamatis, ladani, balſami peruviani ana drachmam unam, olei nucis moſchatæ expreſſi drachmas tres. M. f. l. a. emplaſtrum. Naribus quoque attrahendum laudo hunc pulverem ſternutatorium: Recipe herbæ baſilici majoranæ, florum liliorum convallium ana drachmam unam, raſuræ ligni aloes, mari veri ana drachmam ſemis, florum benzoes grana XII, caſtorei grana octo. M. f. pulvis. Neque minus conſulo, ut nuchæ veſicans adhibeatur ex emplaſtri de meliloto uncia dimidia, & pulveris cantharidum drachma dimidia: quod magnitudine nummi quatuor groſſos valentis quotidie recens imponatur, & exſiccatis pedum ulcuscalis per quatuor geſtetur hebdomades. Denique vero balſamus meus vitæ, mane XI guttulis ſacharo inſtillatus, ſub potu Thee aſſumtus inſignem roborantem pollicetur virtutem.

CASUS XLVIII.

De gutta ſerena unius, & Obſcuratione periodica alterius oculi.

VIr annorum LVII temperamenti cholerici, corporis robuſti ac integræ ſemper valetudinis, novem abhinc annis, vino forſitan fartus, gravi lapſu caput adeo percuſſit, ut non ſolum duabus poſt horis gravi viſus obſcuratione corriperetur ſubito; verum etiam inciderit crebras animi defectiones, & apoplexia tactus, mortique vicinus videretur. Quanquam vero inſtituta venæſectione, frictionibus, nervinis externe nuchæ ac capiti admotis, reſolventibus interne datis viſus & vires reſtituerentur in integrum, feliciori ſane eventu, quam ille puer ſortitus erat, cujus Hildanus C. V. obſ. 3. meminit: attamen abhinc capitis doloribus, vertigini, nebulæ oculorum, eorumque maxime ſiniſtri, inflammationibus, hemicraniis, aurium ſuſurrui, variisque capitis affectionibus fuit obnoxius. Elapſis quatuor annis oculi ſiniſtri inflammatione ſollicitatus, cum gelidiſſima hyeme iter in traha aperta faceret, ſub eoque inſigni refrigerationi exponeret læſum oculum; hic adeo debilitatus, ejusque humores corrupti fuerunt, ut ab illo tempore illius viſionem penitus perdidiſſet. Ille tamen externo aſpectu ſano adparet ſimillimus, niſi quod pupilla paullo magis dilatata, ad lucem immobilis & coloris ſit gryſeo lucidioris. Tum vero dexter gravius affici, & crebra caligine tentari cœpit,

quæ

quæ modo per aliquot horas, modo per integrum inhærere ſuevit diem, & ſemper vel ſomno ſive diurno, ſive nocturno, vel etiam pediluviis, aut ſuffitibus capitis cum reſinis catarrhalibus & herbis nervinis depulſa fuit.

Noviſſimo abhinc anno, cum pariter duriſſima hyeme peregre factus caput frigori expoſuiſſet, accidit, ut dexter oculus inſigni inflammatione, gravibus ſymptomatibus, vertigine, dolore capitis, nebula ac caligine ſtipata adficeretur. Inflammatio quidem adhibitis debitis auxiliis intra paucos dies evanuit: at viſus obſcuratio eo gravior inhæſit, cum dolore in ipſa oculi orbita, nec ſomno ſe depelli paſſa eſt, quem tamen alias ſumma videndi acies ſequebatur: quid? quod demum periodice adflixerint hæ tenebræ, & tribus circiter poſt finitum ſomnum horis invadentes, ad tertiam meridianam protraherentur horam, viſu tempore veſpertino acutiſſimo. Neque vero ſemper more olim conſueto, vertigine, nec ſi accederet, tam gravi, ut antea, ſtipabantur. Sed adpropinquante vere, & ſubſidiis variorum nervinorum, cephalicorum interne ſub forma vel infuſi vinoſi vel eſſentiarum, vel in ſubſtantia adhibitorum, nec non purgantium medicamentorum, pediluviorum, veſicatoriorum, imprimis lati inter ſcapulas adplicati hæc adfectio adeo fuit expugnata, ut non niſi meridiano tempore modo per quinque, modo per tres duntaxat leviſſime inhæreat horas. Oppugnavit hanc porro moleſtiam æger potu acidularum Aquisgranenſium, earumque intra quatuor hebdomades CXXX. lagenas, quarum ſingula quinque aquarum libras continebat, potavit. Neque vero alvum movit hæc aqua, niſi ſale Epſonienſi adjuta: qua cum multas quotidie ſedes

des haberet, capitis quidem dolores levabantur, tantum vero abeſt, ut caliginem illam, viſusque obſcurationem fugarent, ut illa potius adhucdum quotidie recurrat, absque ullis ſymptomatibus. Non tamen ſimul atque ſemel invadit, ſed per gradus augetur, ut ſæpius nec homines diſcernere valeat. Oculus vespertino tempore lucis ſplendorem non fert, & cœlo ſereno æſtivaque tempeſtate melius habet, aëre autem vapido & nebuloſo, atque hyeme gravius adficitur. Et notatu dignum eſt, axungiam gallinæ ſub mali acceſſione oculo inſtillatam, illud ad aliquot horas, quin aliquoties plane diſſipaſſe: illam enim oculo quendam ardorem, pruritumque excitare, & tum viſionem reddere clariſſimam aſſerebat æger. Ceterum ille corpore robuſto, carnoſus, nervoſus eſt, epulis indulget largis, nec ex cibis concoctu difficilioribus ventriculi moleſtiam ſentit; & quotidie vino Burgundico, aut alio Gallico, ſæpius ad exceſſum uti ſuevit. Quatuor abhinc annis hæmorrhoidalis ipſi obtigit fluor, & ſtato adhuc redire ſolet tempore.

Hanc contra ægritudinem varios celeberrimos partim loci, partim exteros conſuluit medicos, varia adhibuit medicamina; bis quotannis venam vel in pede, vel brachio, vel jugulo, vel fronte ſecandam præbet: tribus abhinc annis arnicam in infuſo bibere cœpit, quia malum a caſu, & hinc forſitan reſtitante ſanguine mucoſo originem trahere videtur. Quidam propoſuerunt ſalivationem mercurialem, quæ vero ob incertum ſucceſſum nondum fuit admiſſa; neque ab aliis commendata arteriotomia ob chirurgorum imperitiam, & incertum emolumentum in uſum fuit vocata: de quibus duobus remediorum generibus tuam, vir excellentiſſime, ſcire cupit mentem, nec minus doceri

roceri avet, num ex Carolinarum vel aliarum acidularum uſu quoddam ſibi polliceri queat emolumentum?

Meo quidem arbitrio ſedes mali, quæcumque ſit vel irritans, vel obſtruens, vel ſtimulans, optico olim inhæſit nervo; jam vero conſumta per longam temporis moram materia hos opticos nervos atonia paralytica laborare, & ex hac vicinas nervoſas partes afficiente vertiginem ſuboriri credo. Inſuper oculum quandoque eſſe rigidum refert æger, ex quo cataleptici quid ſuſpicor. Ceterum quanquam multi ſint, qui læſum oculum cataracta affici credunt; eam tamen minime adeſſe, ſaltem haud talem, quæ deponi poſſit, certe affirmo.

CONSULTATIO.

DE gravi affectione, quam vir quidam generoſus patitur, ſentio, illam diuturna ac inſigni capitis, nervoſarumque ejus partium niti imbecillitate: qua cum æqualis ac vegetus ſuccorum vitalium per caput, cerebrum, ejusque membranas curſus impeditus, tum eorum in vaſis harum partium ſtagnationes ac diſtenſiones ſunt inductæ. Hinc enim non ſolum capitis dolor, gravativus torpor, aurium tinnitus, aliaque proficiscuntur ſymptomata; verum etiam, cum cruor accumulatus carotides potiſſimum in baſi cerebri ſitas nimium diſtendit, nervosque opticos comprimit, vertiginis ratio petenda eſt. Eidem quoque ſtagnationi & preſſioni ſanguinis circa nervos & thalamos nervorum opticorum & viſus ſiniſtri oculi privationem & dextri obſcurationem natales ſuos debere arbitror. Quandocunque enim impedito humorum circulo cruor in alveis vaſo-

rum ſtagnat: facillime fit, ut per horum porulos ſeroſa ſecedat colluvies; quæ nervos ingreſſa opticos cum tenuiſſimo illorum liquido commiſcetur, viſusque imbecillitatem progenerat atque caliginem. Quoniam autem certis omnino affectus redeat intervallis; certum eſt indicium, congeſtionem illam ſanguinis ad viſus organa, tanquam veram mali cauſam, minime perpetuam eſſe, ſed duntaxat tranſitoriam: ſub qua exigua tantum ſeri copia ſecedit, quæ diſcuſſa iterum caliginem depellit, atque viſionem reſtituit.

Quod ſi vero hujus, quæ nervoſas membranoſasque capitis partes afficit, imbecillitatis cauſſam diſpiciamus: ea procul omni dubio ex ventis frigidis, crebra refrigeratione, gravi lapſu capitis, nimio calidiorum atque vinoſorum potuum uſu, & forſan animi commotionibus originem traxiſſe videtur. Nec etiam inficias ire poſſum, quin intervallorum ratio, quæ hæc oculorum adfectio habet, non niſi primarum viarum maxime ventriculi ac inteſtinorum vitio, more affectibus hisce periodicis conſueto, in acceptis ferenda ſit. Quum enim harum partium robore deſtructo, ac vi concoctrice læſa, multæ acidæ, bilioſæ, viscidæ generantur ſordes, illæque haud debite eliminantur; fit inde, ut non ſolum humores reddantur ſpiſſi ac impuri, verum etiam ventriculus nimium diſtendatur, diſtenſus partes vicinas, earumque ſanguifera vaſa violenter comprimat, & hinc cruori copioſius ad caput compellendo, accedente imprimis vinorum calidorum ſub epulis potu, cauſſam ſuppeditet efficaciſſimam. Quod autem in noſtro ægrotante ſymptomata hypochondriaca revera præſto ſint, vel hæmorrhoidale profluvium indicat: & cum non ſolum vegeta cibos appetit cupiditate, verum etiam eos conco-

ctu

ctu difficiliores abſque moleſtia concoquit, facile colligi poteſt, ventriculum illius ſaburra acida viſcida eſſe onuſtum: licet enim digerantur illi crudiores cibi, tamen non niſi rudem tenacemque chylum præbent, qui ſanguini permixtus illum inſpiſſat æque ac tranſitui per vaſcula minima reddit ineptum.

Quapropter, ſi affectionem hanc inveteratam, ac veluti in habitum degeneratam funditus tollere; & dextrum oculum a plenaria obſcuratione aut gutta ſerena vindicare volumus: ſummo ſtudio evitandæ erunt ſanguinis miſſiones, venarum jugularium inciſiones, arteriarum ſectiones, veſicatoria fortiora purgantia calidiora, nervina, cephalica &c. hactenus fruſtra adhibita. Contra vero operæ erit pretium, eo omnem impendere laborem, ut primum concoctio promoveatur, ac chylo legitima conſiſtentia ac ſpirituaſcentia reſtituatur; deinceps autem caput & oculi rite corroborentur.

Quæ ut obtineantur, candide proponam, quæ me hoc in caſu facienda diuturna docuit experientia. Primum itaque, cum æger & plethoræ & fluori hæmorrhoidali obnoxius videatur, conſulo, ut bis quotannis circa utrumque æquinoctium vena in pede ſecetur; tempore vero intermedio bis quotannis cucurbitulæ cum ſcarificatione ad nucham & femora adplicentur. At arteriarum ſectionem & minus neceſſariam, & ob chirurgorum imperitiam haud ſecuram judico. Deinde pedum lotiones cnm aqua fluviatili, in qua ſacculus furfurum triticeorum decoctus ſit, tepidiori factas frequenterque uſurpatas non exiguum ferre auxilium ſcio. Tum ad caput & ventriculum roborandum præſtantiſſimus erit hic pulvis: Recipe radicis ari, pimpinellæ albæ, ſalis abſyn-

thii ana drachmam unam, lapidum cancrorum unciam dimidiam, ſuccini præparati, cardamomi ana drachmam ſemis, olei de cedro italici, macis ana guttas IV. M. f. pulvis, cujus drachma quotidie una circiter ante prandium hora capienda eſt. Quod ſi vero capitis exæſtuatio, humorumque ebullitio acceſſerint; pulvis ille alternis duntaxat diebus ſumendus, & cum ſequenti alternandus eſt: Recipe lapidum cancrorum, concharum præparatarum ana drachmam unam. M. f. pulvis, pondere drachmæ unius devorandus.

Nihil porro eſt conſultius, quam alvi lubricitatem aſſiduam conſervare, cui ſcopo & clyſteres emollientes, & victus opportunus inſervient. Nec alienum erit, ſingulis circiter decem diebus alvum moliri hac laxante potione: Recipe mannæ electæ uncias tres, cremoris tartari drachmam ſemis, coque & ſolve leni calore in aquæ florum acaciæ unciis ſeptem, colaturæ adde olei de cedro italici guttas IV. M. quae mane aliquot hauſtibus aſſumenda eſt, interponendo ſorbitionem juſculi tenuioris avenacei.

Non minus eidem ſcopo convenient pilulæ Becheri, Stahlii, aut meæ balſamicæ, quinque vel ſex ante fluxus hæmorrhoidalis eruptionem diebus, numero XV. capiendæ. Inter localia egregiam opem ſpondet genuina viperarum pinguedo, binis vel tribus guttulis inſtillata; aut extrinſecus aqua arquebuſadæ, aut reginæ Hungariæ cum æquali aquæ roſarum portione remixta inter lintea duplicata oculo impoſita.

Ut poſtea recta ſit vivendi ratio, neceſſe eſt, ut æger cœna utatur parciori, a cibis acidis, ſalſis atque flatulentis, vinis calidioribus, ac cereviſia ſpiſſiori probe caveat; & pro potu ordinario decoctum tenuius ex radice ſcorzoneræ, liquiritiæ

tiæ, ac raſura cornu cervi confectum, interpoſito vino rhenano potet. Sedulo non minus ſibi temperet ab omni aëre frigido, maxime capiti vel pedibus admiſſo; & quo lenis ſemper ſuccedat tranſpiratio, mane hauriat infuſum calidum, quod ſic ſe habeat: Recipe herbæ betonicæ, meliſſæ, veronicæ ana manipulum unum, ſeminis fœniculi, radicis valerianæ ana drachmam ſemis. Conc. cont. d. S. Species, quarum drachma aquæ ferventis menſura una infundatur; & inſtar potus Theé bibatnr.

Horum remediorum uſui ſi aeger per aliquot tempus pertinaciter inhaeſerit, de felici eventu vix dubito: in hisce enim adfectibus nihil cum impetu moliri oportet, ſed & blandis naturaeque convenientibus auxiliis, & temporis diuturnitate uti convenit. Fortiora atque vehementiora remedia majus minantur damnum; quod praecipue à cura ſalivali, in praeſenti ſubjecto & morbi circumſtantiis certo metuendum eſt. Vere autem adventante aquae Spadanae loco Aquisgranenſium, duabus partibus cum una lactis aſinini mixtae feliciſſimo ſucceſſu adhibebuntur; quippe quas in hiſce capitis nervorumque debilitatibus, humorum dyscraſia ſtipatis deprehendi praeſtantiſſimas. Et haec ſunt, quae in generoſi aegrotantis ſalutem proponenda duxi; quae ſummus languorum noſtrorum medicus proſpera reddat, precor.

CASUS XLIX.

De Viſus obſcuratione ex paralytica nervi optici affectione.

DEcreveram equidem meorum oculorum aegritudini fontes Aquisgranenſes opponere; at vero cum oculi fomentatio iis aquis ex medicorum conſilio facta nihil omnino mihi ferret levaminis, & inſuper ocularii gallici mihi laudarentur egregie: contuli me Lutetias Pariſiorum, variosque viros haud incelebres conſului; quarum mentem, curationem ac remediorum effectum Tibi, Vir illuſtris, perſcripturus. Tuam reſcire cupio ſententiam. Concredidi me primum Domino St. Yves, & tum quoque in auxilium vocavi archiatros regios, D. D. du Molin, Sylva & Ancedo: qui cum convenirent, illis D. St. Yves hanc de mea affectione relationem dedit:

Cum, inquit, aeger noviſſime elapſo menſe Decembri huc accederet, deprehendi pupillam oculi ſiniſtri admodum dilatatam, iridem immobilem, nervum opticum plane obſtructum, & ipſam guttam ſerenam; humor quoque chryſtallinus erat opacus, & tunica albuginea vaſis ſanguine turgidis ac varicoſis farta. Dexter oculus pupillam monſtrabat pariter dilatatam; motumque conſtrictorium iridis valde exiguum: ipſe humor chryſtallinus adhuc pellucidus, at membrana illius anterior aliquantulum opaca videbatur; reliquae autem hujus oculi partes erant integrae, niſi quod pauca vaſa varicoſa hinc inde in albuginea

ad-

adparuerint. Hinc cum perpenderem, aegrum ex gravi lapſu olim in caput facto inſignem cerebri commotionem, & abhinc dolorem, gravitatem, torporemque capitis, aurium tinnitum, aliaque ſymptomata incidiſſe: hanc oculorum adfectionem non niſi ex ſanguine craſſo ac inflammatorio derivare potui. Dum enim cruor per capitis arterias, & maxime harum internarum ramos ad oculum tendentes ſummo ac rapidiſſimo impetu agitatus videtur; factum eſſe credo, ut ille vaſa nimium dilataverit, eaque eo poriſſimum loco, quo oculi compagem ingrediuntur, nimirum circa nervos opticos reddiderit veluti varicoſa. Hae vero diſtenſae arteriae compreſſerunt nervos opticos, lymphae circulationi per illos nervos poſuerunt obicem, hinc horum obſtructionem induxerunt, ac ſpirituum viſivorum in oculos influxum præpedierunt. Tum ex hac impedita ac difficiliori ſanguinis circulatione generata eſt lympha acris: quæ obſtructis vaſis eorum poros transſudans, & ad vicinas extravaſata partes non ſolum varios excitavit dolores; verum etiam in oculorum humores delapſa, hos, inſtar aquæ fortis conturbavit, ac opacos reddidit. His ergo probe exploratis neceſſarium putavi, ut integra humorum maſſa debitæ reſtituatur fluxilitati; quod vero haud prius impetratum iri ſperavi, quam ubi æger perferendis remediis activioribus fuerit opportunior. Interim ſtatim poſt ejus ad nos acceſſum lac per balneum mariæ deſtillatum, & naſturtio aquatico, hepatica nobili & ſcolopendria permixtum ipſi potandum dedi; quo etiam obtinui, ut membrana, quæ humorem cingit chryſtallinum, ab opacitate ſua fere liberaretur, iris reciperet motum liberiorem, & ipſa viſio redderetur acutior. Non minus etiam obſtructioni

nervorum tollendæ ſal quoddam volatile, haud ſine levamine exhibui. Verum enimvero, haud ita multo poſt ſomnolentiam quandam incidit æger, & humores illius ad inflammationes proclives retardarunt ſanationem, ut viſu iterum imbecilliori facto, humorum non ſolum opacitatem omnino metuerem, verum etiam ob transpirationis defectum ipſam vererer cœcitatem. Hinc corpore bene præparato ſetaceum adplicavi, eo effectu, ut humores dextri oculi fierent pellucidiores, iridis dilatatio imminueretur, eique liberior motus accederet. Cum autem periodica oculi obſcuratio nihilo ſecius adhuc adfligat: expectandam eſſe puto tempeſtatis opportunitatem, & tum incipiendam iterum curationem arbitror.

Hæc cum dixiſſet, rogavi, ut rationem medendi, quam mihi putaret proficuam in hoc amplo medicorum congreſſu etiam proponeret. Nec defuit meæ petitioni, ſed mentem ſuam hisce ulterius expoſuit verbis: Quum itaque conſtitutio nervorum opticorum in noſtro ægrotante minime ea ſit, quæ in gutta ſerena obſervatur; ſed non niſi a ſanguine inflammatorio ramos arteriarum carotidum internarum ad latera nervi optici oculos ingredientium comprimente originem trahat: duos potiſſimum curandi ſcopos eſſe cenſeo, nimirum, ut primum cruor fluxilis reddatur, ejusque ebullitio contemperetur; deinceps nervorum obſtructio auferatur. Hoc obtinebitur, ſi arteriis nimia dilatatione debilitatis priſtinum reſtituetur robur: quo impetrato compreſſio nervi optici ſponte ceſſabit, & ſpirituum liber in oculum reddetur influxus. Tum quoque, ſi cœlum acceſſerit ſerenum, operæ erit pretium, lactis deſtillati uſum revocare, quod jam exoptatum in acuen-

ſeuendo viſu edidit effectum: quo poto dijudicari poterit, num aquis mineralibus ſaponariis, aliisque in tollenda obſtructione efficaciſſimis, aut decocto viperarum uti licuerit. Neque vero ſolis reſolventibus ac humectantibus hæc adflictio curabitur: ſed conſultum erit, volatilia ſimul uſurpare remedia, quæ fluido nervorum attenuando pariter ac amiſſo fibrarum arterioſarum per obſtructiones tono reſtaurando ſunt præſtantiſſima. Denique attenta conſideratio effectuum, quos adplicanda medicamina exſerent, eo claribus docebit, quæ ulterius abs re erunt.

His prolatis reliqui medici hanc explicationem mei mali exactam æque ac elegantem collaudantes, pleno aſſenſerunt ore; eadem remedia commendarunt, & cum periculum in mora eſſet, temporis oportunitatem haud expectandam eſſe putarunt; ſed ſtatim lac deſtillatum adhibendum; tum hæmorrhoidibus haud rite ſuccedentibus, hirudines ano admovendas, hisque evacuato cruore bis terve aſſumenda emetica, & denique veſicantia pone aures adplicanda ſuaſerunt. Hinc protinus incepi lactis, adeo commendati, uſum, ejusque quotidie hauſtum potum per integram hyemem continuavi. Ita vero parabatur: Lactis menſura circiter una ad ſiccitatem decoquebatur, tum eadem aquæ portio, in qua hepaticæ nobilis, ſcolopendrii atque meliſſæ ana pugillus unus decoctus erat, affundebatur, & additis XL. millepedibus contuſis ſingulo mane potabatur. Aeſtate adventante aquas minerales Burbonienſes adhibebam, quas, cum eſſent ſulphureæ, tollendæ obſtructioni aptiſſimas judicabant medici: hanc enim nervorum oculi paralyſin illi, quæ nervos brachiorum vel pedum occupare ſolet, ſimilem, & hinc eadem ratione oppugnandam

dam eſſe putabant. Poſtea III. Iduum Januarii ano admovebantur ſanguiſugæ; quæ tantam cruoris detraxerunt quantitatem, ut protinus mentis deliquium incidiſſem; medici autem XII. circiter aut XIV duntaxat cruoris evacuatas eſſe uncias ſpondebant. Paucis poſt diebus tartari emetici quinque asſumſi grana, & inde bis vomui, octies alvum reddidi: denique veſicatoria mihi adplicari curavi: quæ vero omnia in caſſum adhibita, me inſigni remediorum adfecerunt tædio. Jam ergo quovis mane lac cum millepedibus infuſum haurio; reliquo die pulverem olim abs Te, vir illuſtris, mihi commendatum (vid. Cas. præc.) aſſumo.

Ceterum cum thermæ Borbonienſes ceu ſulphuratæ & antiparalyticæ mihi ſuadeantur iterum: Tuum prius de illis conſilium, quo mihi nihil eſt antiquius, expecto, & doceri cupio, num potius ex aquis mineralibus Germaniæ quædam ſint, quæ majus mihi pollicerentur emolumentum? Denique haud alienum videtur, Tecum communicare quoddam alicujus medici conſilium, quod in explicanda nervorum obſtructione putat eſſe certiſſimum, & ſic ſe habet:

Ex gravi lapſu, quem generoſus æger octo abhinc annis cum inſequutis animi defectionibus toleravit, recte concludere mihi videor, oculorum affectionem gravi totius cerebri & principii nervorum commotioni in acceptis eſſe ferendam: id quod inſignis dolor oculum occupans, viſus obſcuratio absque ullis cruoris extravaſati indiciis accedens, ejusdem invaſio periodica, & ſomnus turbulentus confirmare videntur. In ſiniſtro equidem oculo minime graviori humores laborant vitio, quam in dextro: at in illo ſubſtantia rami nervoſi magis indura-

indurata eſt, quæ & ſub initio immanes dolores excitavit, & hos jam quoque producit &c· De his vero omnibus Tuam efflagito ſententiam, ac proponi cupio, quæ ulterius e re mea fore credideris.

CONSILIUM.

INtellexi, vir generoſiſſime, ex datis ad me litteris, quæ de Tua valetudine ſenſerint, quæ remedia ipſi oppoſuerint, & quo effectu illa propinaverint celebris quidam ocularius ac regii archiatri: & cum meam quoque ſcire cupis ſententiam, maxime num thermas Burbonienſes, aut quas alias in noſtra Germania aquas minerales malo tuo quidpiam auxiliari poſſe exiſtimem: haud deeſſe Tibi potui, quin candide proponam, quæ ſentiam. Primum quidem deprehendi, Dn. St. Yves & reliquos medicos de origine, cauſſa & conditione mali tui ſubtiles reddidiſſe rationes; illudque demum in obſtructione nervi optici ſitum eſſe concluſiſſe. At enimvero ſicuti nullos totius corporis nervos, ita nec opticos obſtructioni obnoxios eſſe poſſe perſuaſus ſum. Namque omnes nervi ex tenerrimis ac ſubtiliſſimis fibrillis ſunt compoſiti; qui non niſi fluidum ſpirituoſum, lymphaticum, ſubtiliſſimum a veteribus nomine ſpiritus animalis inſignitum, in cerebro ſecretum, ſenſus in partibus nervoſis atque membranoſis, motus autem in muſculoſis verum auctorem & cauſſam transmittunt; neque humores craſſiores recipere, nec ab iis obſtrui poſſunt: ſed ſi quodam vitio adficiuntur, illud vel in ſpasmo, vel paralytica eorundem reſolutione conſiſtit.

Quemadmsdum vero ſpasmus a ſero acri incumbente

cumbente nervis, eos vellicante & ad ſtricturas proritante originem trahit: ita paralyſis potius ab influxu ſucci liquidiſſimi haud ſatis vegeto dependet; qui vel a nervorum, maxime principii eorundem ab incumbente humore extravaſato facta gravi compreſſione; vel thalamorum ad nervos opticos pertinentium, & ad ipſam cerebri ſubſtantiam pertingentium nimia humectatione ac veluti inundatione impeditur atque læditur, ſicuti cadaverum, gutta ſerena exſtinctorum, ſectio demonſtrat. Hanc quoque nervorum paralyſin in præſenti caſu præſto quidem eſſe credo, nondum autem conſummatam, ſed duntaxat aliqualem, eamque in dextro oculo adhuc mitiorem, cum malum per intervalla redeat. Primam enim hæc originem ex gravi lapſu atque capitis alliſu traxiſſe videtur; quo partim humorum liber per caput progreſſus impeditus, partim eorum major ad caput impulſus fuit concitatus: ex quibus quædam portio thalamis nervorum impacta, ſucci nervoſi in illos influxui injecit remoram. Hinc inanis eſt medicorum, quam de ſanguine inflammatorio fovent, ſententia; qui ſi præſto eſſet, venæſectionibus, remediisque humectantibus ac refrigerantibus expugnaretur facillime. Multo vero minus concedenda eſt nervi optici induratio; quæ, licet in reliquarum partium contracturis nervi tendinesque ſæpius indurari ſoleant, tamen in nervis capitis, qui a cerebro aſſidue humectantur atque lubricantur, minime locum invenit. Quod attinet commendata remedia, non laudo veſicantium ac ſetaceorum uſum: hæc enim quamvis humoribus, qui ſtagnant, derivandis maxime ſint opportuna; eosque evacuando in oculorum caligine, quæ ex dolore, rubore ac congeſtione palpebrarum atque tunicæ albugineæ excitatur,

inſignem

inſignem polliceantur utilitatem: attamen ſi paralytici, hemiplectici, aliique tales affectus ex humorum ſeroſorum in ipſo cerebro ſtagnatione originem trahunt, externa hæc remedia hos nec derivare, nec ullum præſtare valent emolumentum. Non minus mihi diſplicet emeticorum exhibitio: quæ, cum violentos motus excitent, & non ſolum humoribus impetuoſe ad ſuperiores partes rapiendis, verum etiam eorum extravaſationi in capite inducendæ ac augendæ efficacem ſubminiſtrent occaſionem; multis variisque & a me in meis ſcriptis & ab Hildano paſſim allegatis obſervationibus conſtat, ea ſola guttam induxiſſe ſerenam. Burbonenſium aquarum uſum nec adprobare, nec diſſuadere audeo; cum præter ea, quæ de illis paſſim ex auctoribus intellexi, elementa ac virtutes earum me lateant. Quamvis autem externe adhibitæ ob vim exſiccantem atque ſulphuream membris reſolutis conferre deprehendantur: attamen de illarum efficacia in morbis, quorum cauſſa intra cerebrum reſidet, valde dubito. Hinc etiam atque etiam hortor, ne ſolis conjecturis, quæ in arte medica ſæpiſſime fallunt, confidas; ſed probe explores, num proſtent caſus, quod hæ aquæ deſideratum ediderint effectum. Mihi ſaltem nullum ſuppetit exemplum, quo gutta ſerena nec perfecta, nec incipiens ex uſu tam interno quam externo acidularum, thermarumque, quas noſtra fovet Germania, & ego ferme omnes ſedulo examinavi, fuerit ſanata. Si ullæ minerales aquæ hunc ſponderent effectum, certe forent Aquisgranenſes, quæ & maxime ſulphureæ ſunt, & in membris paralyſi tactis haud raro mirificam præſtiterunt virtutem; Tuæ vero affectioni nullam tulerunt opem.

Com-

Commendarem ergo potius, ut cum ſanguine ſicco ac ſpirituoſo Te gaudere, ac ſeroſa portio in capite videatur ſtagnare, ex qua ſomnolentia, capitis dolores, vertigo, languor corporis ac affectionis oculi exacerbatio derivanda eſt; uſui ſeri lactis & pulverum nitroſorum atque cinnabarinorum ulterius inſiſtas, aut ſi Tibi volupe fuerit, aquas Selteranas lacte aſinino permixtas in noſtris potes regionibus. Et ſi quæ ceterum ſalutis reſtat ſpes, eam, corpore prius ſero lactis ſatis humectato ſolummodo vel in remediis ſudoriferis ac diſcutientibus paullo activioribus, haud tamen ſanguinem commoventibus, veluti eſt ſulphur antimonii correctum ad meam methodum præparatum, vel in temperatis mercurialibus, qualia ſunt cinnabarina, ſitam eſſe arbitror. Hæc enim profundas ſtaſes, tenacemque lympham reſolvunt efficaciſſime. Quamobrem nec incognita mihi ſunt exempla, quod diuturna obſcuratio ac tenebricoſitas viſus atque humorum oculi in hominibus ob veneream ſimul ſuſpectis luem, ex leviori ſalivatione, mercurio ad juncturas pedum inuncto excitata & ordinatis lignorum decoctis fuerit diſcuſſa atque ſanata. Hinc nec Tibi hanc diſſuaderem curationem, quam optime inſtitues, ſi ſumto primum laxante per ſex ſucceſſive dies pulverem ex lapidibus cancrorum, cinnabari, & mercurii dulcis rite præparati grano uno confectum quotidie capies; tum laxans repetes, iterumque pulverem per ſex dies adhibebis; denique eodem laxante devorato tertia vice pulveris uſui ſex diebus inſiſtes; atque ſub iis remediis decoctum ſanguinem mundificans bibes, & tandem balnea leniora ſæpius ingredieris, quibus & poſt abſolutam medicationem haud ſine fructu inſidere poteris. Extrinſecus operæ erit

preti-

pretium, ſal volatile ammoniaci ſiccum, oleo majoranae vero impraegnatum ſedulo admovere naribus, quod capitis & oculorum vitiis eſt convenientiſſimum. Et haec ſunt, quae proponenda, ac cum divini auxilii voto praeſentium medicorum ulteriori dijudicationi relinquenda duxi.

CASUS L.

De difficultate viſus & ſcabie.

PUella tredecim annorum, phlegmatico melancholici temperamenti, a teneris illibata valetudine gaviſa, & nunquam ne in variolis quidem, quas ante aliquot annos modo rariſſimas toleraverat, ullis remediis uſa; uno cum dimidio abhinc anno media hyeme ſaltare didicit, & abhinc ſudore madida ad linguae gallicae magiſtram per frigidum aërem ſe conferre ſuevit. Tam ſubitaneis vero aëris mutationibus, dum primum corpus ſudore perfuſum frigori, deinceps illud refrigeratum aeſtui hypocauſti nimis calefacti exponeret, non potuit, quin ſibi noxam concitaret. Laeſa enim tranſpiratione ſcabioſam incidit efflorefcentiam, qua primum tubercula cum pruritu cutim occupant, quae invaleſcentes in puſtulas albas majores abeunt, & poſtquam fuderunt ſaniem, iterum coalescunt. Prioribus exſiccatis novæ propullulant aſpredines, ſæpenumero inflammatione ſcorbutica atque eryſipelacea ſtipatæ, & maxime artus, faciem ac pudenda obſident. Hæc ſcena per novem jam luditur menſes. Adhibita ſunt varia remedia, nimirum purgantia, ſudori-

ſudorifera, decocta lignorum, antimonialia, cinnabarina, mercurialia, & ipſa denique ſalivatio per inunctionem carporum atque tarſorum excitata: quibus licet nonnumquam obſecundare videretur malum, tamen inter ipſam recruduit ſalivationem. Neque etiam mirum, quoniam ob matris & ancillarum indulgentiam diætæ regulas haud obſervavit, præſcriptas mannatas potiones raro aſſumſit, ſub ſalivatione cereviſiæ potui indulſit, & inter aërem verſari ſuevit. Ceterum quemcunque ſudorem nova ſequitur efflorescentia; ille vero nunquam rite obſervatur. Jam malum plerumque circa novilunia recrudeſcit, & eruptionis menſtruæ ſuſpicionem movet; hinc omiſſis reliquis medicaminibus non niſi unguento ex unguento diapompholygos, balſamo ſulphuris therebinthinato, oleo tartari per deliquium pugnabatur, ex quo evanuit ſcabies.

At enimvero annus circiter effluxit, ex quo verno tempore oculorum quandam incidit affectionem, qua ipſis ſemper aliquid obverſari videbatur, quod abſtergere conabatur cum viſus imminutione. Sponte vero intra octiduum ſine ullis medicinis remiſit hæc moleſtia. Sed poſt aliquot ſeptimanas rediit ſubito, qua aſſidue abſtergebat obverſantes falſo imagines, & videbat quidem craſſiuſcula objecta, neque vero minora discernere, nec legere valebat, niſi impoſito naribus perſpicillo, aut oculis coarctatis. Hoc igitur vitium licet in hoc impuro corpore nervo optico & ſuccis ſpiſſioribus, ſpirituumque irregulari influxui adſcriberetur: tamen ei adverſabatur, quod per perſpicilla & compreſſis palpebris litteras dignoſcere ac minutiora videre poterat. De nullis præterea ægrotans capitis doloribus, oculorum preſſionibus, inflammatione aut congeſtio-

ne

ne conqueritur: pupilla adparet paullo dilatata & adhuc pellucida; ſed in aqueo humore, obſcuriora punctula & ad iridis latera floſculi opaciores conſpiciuntur: ut inde vereamur, ne ex humorum coagulatione ipſa denique cataracta, aut ob impuros ſuccos læſio nervi optici ſuboriatur. Et ſane habemus, cur hujus puellæ valetudini timeamus, cum nulla ferme aſſumat medicamina, niſi forte vina medicata, nec horum debitam hauriat quantitatem; dein poſt data expellentia mox ſcabioſa efflorescentia in pedibus, manibus & facie corripiatur, nec corporis debito fruatur motu; & denique aſſiduo fere indulgeat ſomno, eoque ſuccos vitales ſpiſſiores, impuriores, eorumque curſum reddat tardiorem.

Quantum igitur fieri potuit, dedimus ipſi præmiſſo pulvere digeſtivo ex tartaro nitrato, purgans ex extracto panchymagogo, mercurio dulci, reſina jalappæ cum tinctura tartari confectum: tum per quatriduum mane ac ante epulas ſumendam ordinavimus mixturam ex tinctura martis tartariſata, ſpiritu Buſſii, liquore cornu cervi ſuccinato, & eſſentia euphraſiæ paratam; & veſperi exhibuimus pilulas ex extracto majoranæ, ſcordii, bezoardico minerali, & ſale ſuccini volatili concinnatas. Poſtea per tres dies ſumſit pilulas laxantes, quæ habebant gummi ammoniacum, tartarum vitriolatum, extractum hellebori nigri, aloën & elixirium proprietatis Paracelſi; porro mixturam in uſum revocavit, & infuſum theiforme. Extrinſecus oculis adplicavimus infuſum croci metallorum cum aqua chelidonii majoris, fœniculi & camphora paratum, & veſperi inunximus palpebris unguentum ex extracto rutae, myrrha, melle anthoſato, camphora, ſpiritu lumbricorum terreſtrium,

 ſale

ſale ſuccini volatili & cinnabaris antimonii aliquot granis; ſuperpoſito ſacculo ex radice valerianae, hyſſopi, rutae & fœniculi in vino coctis concinnato.

Verum enimvero recruduit quidem efflorescentia copioſius; at in oculos nullum adhuc redundavit emolumentum. Hinc tuum, vir illuſtris, conſilium pro viſu conſervando imploramus, & cum partim interna ſudorifera, ſcabiei oppoſita, nullum praeſtiterint effectum, & jam ab Helmontio rejiciantur, partim externa mercurialia oculis videantur inimica: in quaeſtionem potiſſimum venit, numne puris exſiccantibus, veluti ſunt unguentum diapompholygos cum oleo tartari per deliquium tuto pugnare liceat? Nec minus ſcire avemus, numne fonticulus in nucha excitatus uſum ſpondeat, cum, licet nec capitis dolores urgeant, nec oculi plorent lacrumas, multum tamen pituitæ naribus reddatur? & denique num ſub uſu decocti ex fœniculo, cinamomo, corticibus aurantiorum & ſarſaparilla parati, quod jam pro potu ordinario bibere ſuevit, etiam modico vino uti liceat?

CONSILIUM.

POſtquam communicatam mecum morbi hiſtoriam probe perpendi, haud dubito, fore ut accedente menſtrua purgatione & viſus difficultas & ſcabioſa cutis defœdatio ſponte evaneſcat. Neque vero conſultum eſt excretionem illam vi provocare velle; ſed patienter naturæ molimina expectanda erunt. Ipſam autem humorum dyscraſiam & efflorescentiæ fomitem partim variolarum raritati, qua ſucci vitales haud ſatis depurati fuerunt, partim ſuppreſſæ tranſpirationi per

per corporis ſubitaneam refrigerationem, partim denique diaphoreticorum calidiorum & mercurialium ad ſalivationem ciendam absque ulla regiminis obſervatione exhibitorum uſui inconvenienti natales ſuos debere, vero eſt ſimillimum. Namque crebra compertum habeo experientia, quod mercurialia remedia ſalivationis ſcopo abſque congruo regimine tam interne quam externe uſurpata, morbos vel cum dolore vel exulceratione ſtipatos longe deteriores reddiderint atque partinaciores. Quoniam enim mercurius virtute intimiorem nexum ac texturam partium fluidarum reſolvendi pollet ſatis efficaci; materia autem illa reſoluta impura intra corpus remanet: fit inde, ut illa fermenti inſtar chyloſum reliquosque vitales ſuccos corrumpat & inquinet: ut multa ſæpius opera, quin & ipſa iterata ſalivatione opus ſit pro damnis inde excitatis rurſus abolendis. Hinc etiam viſionis defectum ex eadem impura lympha derivandum eſſe cenſeo; cui externa remedia nullum pollicentur emolumentum. Quapropter potius conſulo, ut omnia fere remedia, maxime activiora diaphoretica ac purgantia penitus omittantur; contra vero ſpiſſiorum humorum attenuatio & per cutim evacuatio non niſi medicinis blande ac placide diluentibus atque demulcentibus tentetur. Huic ſcopo vel ſolum infuſum veronicæ cum ſemine fœniculi paratum, paullo tenuius mane ac veſperi larga quantitate hauſtum, ſufficiet; maxime ſi corporis motus ac bonum regimen acceſſerint. Nec ludetur opera, ſi ægra cubitum itura quotidie pulverem ex aqua florum ſambuci ſumſerit, qui ſic ſe habet: Recipe lapidum cancrorum unciam ſemis, cornu cervi ſine igne, ceruſſæ antimonii ana drachmas duas, æthiopis mineralis drachmam, olei de ce-

dro vel ligni ſaſſafras guttas quinque. M. f. pulvis div. in doſes XVIII. Pro potu ordinario cum fructu potabitur ſequens decoctum: Recipe radicum ſcorzonerae, ſarsaparillae ana uncias quatuor, chinae, cichorei, glyzirrhizae ana unciam unam. conc. d. S. ſpecies, quarum binae unciae per tres horae quadrantes cum tribus aquae menſuris decoquendae ſunt. Vini uſum plane denego, & eo magis motum corporis laboribus, curru vehendo, ambulando factum commendarem. Alvum ſi haud rite ſucceſſerit, manna pondere unius circiter unciae ex infuſo veronicae, aut fabarum Coffeé ſumta commode reſerabit. Localium denique uſu haud opus eſſe credo: ſiquidem ex commendatarum medicinarum recta obſervatione exoptatum conſequutum iri effectum non dubito.

CASUS LI.

DE CATARACTA.

Judicium medici ordinarii cum relatione morbi.

CUm ægri reverendiſſimi ſtatum pronuper intuerer, deprehendi illius utrumque oculum, qui ambo olim obſcuratione duntaxat ac imbecillitate quadam laborarunt, jam in gryſeam tranſiiſſe cataractam. Hujus quidem in auxilium promta ſubſidia lubens proponam: ſed cum ardua ſit affectio, meam de illa ſententiam aliis

cele-

celebrioribus medicis dijudicandam relinquo. Primum ergo extra omne dubium eſſe poſitum credo, quippe ocularis id docet inſpectio, veram cataractam utriusque oculi pupillam æquali magnitudine obſediſſe, adeo ut licet pupilla quam maxime dilatetur, ea tamen ſemper conſpiciatur. Jam itaque in quæſtionem venit, num remediis hoc vitium depellere conveniat, aut magis præſtet, illius maturitatem expectare, & tum acu auferre? Multa quidem ſunt medicamina, quæ in cataracta incipiente commendant noſtrorum temporum medici; & multi exſtant caſus de illa medicinis omnino ſanata. Sed in noſtro ægrotante adeo comparatum eſſe videtur vitium, ut quantum rationali conjectura aſſequi licet, remediorum uſu minime expugnari potuerit. Taceo rariores illas obſervationes de cataracta medicaminibus curata paſſim ab auctoribus allegatas hirundinum inſtar eſſe, quarum paucæ ver nunquam facere dicuntur. Et ſane longe certior erit ſpes a manuali depoſitione, quam quæ ex curationibus ejusmodi expectari poteſt; de quibus jam Galenus dixit: Promiſſiones horum medicamentorum magnæ ſunt, verum effectus aliquando nullus, aliquando valde exiguus. Meo quidem arbitrio ad hanc quæſtionem in præſenti caſu decidendam vel id ſolum ſufficere poſſet, quod cum præſtantiſſima remedia a celebratiſſimis medicis commendata, ne quidem viſus obſcurationem tollere potuerint, ea multo minus ipſam hanc cataractam auferre valebunt. Quamobrem cum omnis auxilii ſpes in manuali hujus vitii maturi acu facta ablatione collocata eſſe videtur: conſultum puto, ut fugiantur omnia remedia, ne ipſorum uſu cataractæ præpediatur maturitas. Quod ſi vero reverendiſſimo ægro minus volupe

 fue-

fuerit, huic ſe ſubjicere operationi: omnino ſuaderem, ut congruis medicinis cataractæ incrementum retardetur, ac quantum poſſibile erit, impediatur.

Si ergo verum eſt, longe majorem operationis manualis, præ medicaminibus eſſe prærogativam; haud immerito ulterius quæritur, num illa absque ullo periculi aut noxæ metu in noſtro ægro locum inveniat? Quod ut discutiatur; ante omnia notari meretur, hanc operationem minime tantis difficultatibus atque doloribus complicatam eſſe, ac vulgo creditur; quando nimirum manu perita adminiſtratur. Omne momentum enim abſolvitur percuſſione tunicarum oculi; quæ cum ſubtiliſſimo peragitur inſtrumento, non majorem parit dolorem, quam qui ex venæ inciſione percipi ſolet. Hinc Domini du Cros verba de hac operatione in dextro oculo inſtituta ſequentia ſunt: L'oculiſte, qui m'a fait l'œil droit & en moins de deux minutes ne m'a pas fait autant de mal, que pourroit le faire, l'egratigneure d'une epingle, & je fus tout etonné, quand il me banda l'œil, car je croyois, que l'operation étoit à peine commencée. Quemadmodum ergo hoc manuale auxilium doloribus vacuum eſt; ita multo magis omni vacat periculo: & facilius foret de damnis ex venæſectione, quam de noxis ex cataractæ depoſitione exempla allegare. Mihi ſaltem nullum ejusmodi ſuppetit exemplum; licet me non fugiat, plerosque noſtræ Germaniæ ocularios, audaces eſſe homines, qui majori temeritate cataractas auferre ſolent, quam decenti providentia. Quid? quod ſæpenumero contingat, ut hæc operatio, ſi vitium ſuccreverit iterum, aliquoties absque ullo repetatur damno. Neque vero ætas ægrotantis provectior huic

huic operationi impedimento eſſe videtur; cum cataracta ſit plerumque morbus ſenilis, & in ſenibus feliciſſime deponi deprehendatur ſapenumero. Dux noſter piæ memoriæ Auguſtus octuageſimo ætatis ſuæ anno cataractam acu ſibi auferri paſſus eſt, & inde inſignem viſus aciem recuperavit, eamque ad ultimum vitæ momentum, quam ad annum octuageſimum ſeptimum protraxit, retinuit incolumem. Sed nonne porro in ægro noſtro reliquæ ægritudines, quibus tentatur, veluti ſunt nauſea, eructatio aſſumtorum, pituitæ copioſa exſcreatio, & alvi ſegnities obſtare videntur, quo minus operatio felici potiatur exitu? Ipſi quidem actui hæc nequicquam obeſſe crederem; at ſucceſſum illius turbare poſſent: ſiquidem non ſolum aſſidua eructatio depreſſæ cataractæ iterum elevandæ occaſionem præbere; verum etiam perpetua muci exſcreatio debitam corporis requiem turbare; & continuus decubitus alvi ſegnitiem magis adaugere valerent. Verum enimvero hæc non tanta credo momenta, quae operationis adminiſtrationem vetarent: poſſem enim, ſi opus eſſet, multis confirmare teſtimoniis, eam in magis arduis dubiisque inſtitui caſibus. Deinde etiam allegata ventriculi eructatio non tanta eſt vehementia ſtipata, quanta in vomitu obſervatur; ſed aſſumta ſine ulla ferme moleſtia ascendere ſolent. Et denique huic affectioni congrua diaeta mederi poſſumus, qua aegro prioribus poſt operationem diebus non niſi liquidiora atque juſcula concederemus, quae etiam ordinario ad praepediendam maſticationem exhiberi ſolent: pituita exſcreata, niſi absque faſtidio, & inde excitandae vomitionis metu deglutiri poſſet, linteo excipienda foret atque abſter-

genda; & denique alvi lubricitas convenientibus medicinis conſervari poſſet.

Remotis ergo depoſitionis cataractae impedimenti, ſuboritur omnino tertia quaeſtio; Num ab ea operatione viſus perfecta reſtitutio ſit ſperanda? At enimvero quemadmodum, ablata licet exactiſſime cataracta, plerumque tamen quaedam oculorum debilitas ac viſus imbecillitas relinquitur: ita quoque in praeſenti caſu ea operatio nihil ſpondet aliud, quam ut plenaria praecaveatur cœcitas, & viſio maximam ſaltem reſtituatur partem. Quum autem ſub viſus difficultate priſtina oculi apparuerunt pellucidi, nonne forſitan praeter cataractam gutta etiam ſerena oculos occupare & ſaepius citatae operationi impedimento eſſe poteſt? Vix crediderim: namque dum pupilla ad lumen aeque ac tenebras & conſtringitur, & dilatatur, aeger quoque lucem a tenebris, quin & ipſos colores diſcernere valet; merito concludere licet, non adeſſe revera guttam ſerenam, aut obſtructionem nervorum opticorum; qui quamvis vi aetatis aliarumque, quae oculos adfecerunt, cauſſarum debilitati aliquantulum videantur, ea tamen imbecillitas minime tanta eſt, quæ adverſetur cataractæ depoſitioni.

Quum ergo nihil eſt, quod meæ repugnet ſententiæ, denique diſcutiendum erit, an cataracta manuali depoſitioni jam opportuna ſit, numne potius ejus maturitas ſit expectanda? Hancce autem rem optime ocularius in arte ſua peritus & a turpis lucri ſtudio alienus determinabit. Vulgo quidem tum illi operationi opportunum putatur tempus, ſi ſub pupillæ per objectas tenebras facta dilatatione cataracta manet immobilis; id quod in noſtro aegro jam deprehenditur. Celebris ocularius Gallorum de St. Yves ſex demum poſt men-

menſibus, quam aeger facie a luce averſa nulla amplius discernere valet objecta, ad operationem eſſe properandum credit. Et haec ſunt, quae pro mea cognitionis tenuitate in ſalutem reverendiſſimi aegri proponenda duxi, quae Deus reddat ſalutaria ex animo precor.

CONSULTATIO.

PErvenerunt, Vir Reverendiſſime, ad manus meas litterae cum conſilio medici ordinarii eleganti pariter ac erudito: ex quibus deprehendi affectionem tuorum oculorum, quae olim non niſi in viſus obfuscatione atque obnubilatione ex humorum oculi conturbatione orta conſtitit, jam in veram & gryſeam tranſiiſſe cataractam. Jam itaque a me cognoscere cupis, num vitium illud ſolis medicaminibus vel interne vel externe exhibitis curari, aut illis ſaltem perfecta cœcitas arceri queat? anne potius his obtinendis ſcopis manuale auxilium citra periculi metum adminiſtrari poſſit? Ad primam quaeſtionem regero, impoſſibile fore, ut haec adfectio medicaminibus exſtirpari vel ſaltem imminui queat. Quamvis enim multa remedia ad hunc ſcopum paſſim commendentur; docet nihilo minus crebra experientia, ea nec interna nec externa illa pollere efficacia, ut ad affectum locum penetrent, & coagulatos ibidem humores reſolvant. Hoc vel unico exemplo viri cujusdam generoſiſſimi, qui annuo abhinc tempore ob viſus obſcurationem meum imploravit auxilium, confirmare liceat. Huic, cum mali radicem in hypochrondriis & mala ventriculi digeſtione ſitam eſſe cognoſcerem, commendavi congrua ſtomachica atque acidulas. At ille certa ſanitatis ſpe fretus adiit Lutetias Pa-

riſiorum, ibidemque per integrum fere commoratus annum & celeberrimos medicos, & verſatiſſimos conſuluit ocularios: a quibus quidem variis remediis veſicatoriis, ſetaceis, hirudinibus ad anum adplicatis, emeticis ſudoriferis, ſanguinem depurantibus, internis pariter ac externis malum oppugnabatur; tantum vero abeſt, ut debellaretur, ut potius invaleſceret, & aegri vires magis magiſque dejicerentur.

Ipſam quod attinet operationem; neceſſe eſt, ut peritus quidam conſulatur ocularius, qui oculos exploret atque dijudicet, num ad operationem ſint idonei. Haec enim expedita manu peracta nullam nec noxam, nec periculum minatur; ſed potius certiſſimam ſanationis ſpem pollicetur; niſi forte humores chryſtallinus atque vitreus perfecta opacitate laborent; quos adhuc pellucidos & ſubtili duntaxat pellicula obductos ſuſpicor. Namque ſi humores fuerint opaci; tunc omnino cataractae depoſitio ipſi viſus obfuſcationi nullam feret opem. Sed neceſſe utique eſt, ut conſulatur vir honeſtus, quoniam alias ocularіis in more eſt poſitum, ut turpis lucri cauſſa ad ipſam cataractae depoſitionem accedant, inſuper habentes num illa huic operationi apta ſit, nec ne? Nec vero nos deterrere ab hoc auxilio poteſt metus guttae ſerenae, qui cum pupilla adhuc motu ſuo atque ſenſibilitate gaudeat, inanis omnino evaneſcit.

Id ergo tantummodo reſtat, ut, cum ob malam ventriculi digeſtionem multæ acidæ viscidæque cruditates generantur, quæ partim alvi obſtructioni, partim aſſiduis per ſuperiora eructationibus, partim chylo crudo atque vitioſo generando efficacem ſubminiſtrant occaſionem, hisce vitiis debitis remediis opitulemur, atque ma-

majora, quæ hinc oculis accedere poſſunt, damna arceamus. Hisce ſcopis obtinendis etiam atque etiam hortor, ut fugiantur medicinæ calidiores atque purgantes; & commendo partim pulverem ſtomachicum atque cephalicum; partim linimentum nervinum. Pulvis ſic ſe habet: Recipe corticum aurantiorum, pulveris radicis pimpinellæ albæ, iridis Florentinæ, rhabarbari electi, foliorum ſennæ ſine ſtipitibus pulveriſatorum ana unciam ſemis, ſummitatum centaurii minoris, ſeminis cumini, fœniculi, aniſi ſtellati, cinamomi acuti, cardamomi, caryophyllorum ana drachmas duas, cremoris tartari unciam unam, ſachari Canarienſis uncias quatuor, olei de cedro guttas XV. M. f. pulvis, cujus drachmæ binæ ex vino aqua permixto mane vel vesperi alternis aſſumantur diebus. Linimentum hoc eſt: Recipe aquæ Anhaltinæ uncias duas, olei caryophyllorum, menthæ, nuciſtæ deſtillati ana drachmam, balſami peruviani drachmas duas, M. f. linimentum, quo ſæpius regio ventriculi, maxime circa cordis ſcrobiculum inungatur, ſuperimpoſito linteo probe calefacto. Pro potu ordinario acidulas Selteranas, quarum binæ partes cum una vini Rhenani ſint combinatæ, commendo. Alvo pigræ reſerandæ ſi pulvis commendatus haud ſuffecerit, præſtantiſſimi erunt clyſteres domeſtici. Ceterum ab epulis largis, maxime liberaliori cœna abſtinere, & corporis moderato exercitio per equitationem aut ambulationem ſub cœlo ſereno peragendo ſtudere convenit.

CASUS

CASUS LII.

De ſapore ſalſo & affectu ſpasmodico.

POſtquam ægritudinem tuam cum omnibus illius ſymptomatibus, veluti ſunt motus ſpasmodici capitis, ejusque potiſſimum partium externarum, ſapor acris & ſalſus, exſpuitio pituitæ ſalſæ, tinnitus ſuſurrusque aurium &c. ſedulo inecum perpendi: horum omnium fundamentum in malo hypochondriaco, quod Tibi ex nimiis mentis laboribus, immodicis lucubrationibus, & vita ſedentaria contraxiſti, ſitum eſſe facile perſpicio. Quandocunque enim copioſis flatibus atque ſpasmis abdominis æque ac pedum cum frigore ſtipatis, qui hoc in morbo deprehenduntur, humorum æqualis circulus impeditur, hique maxime ex partibus extremis ad caput compelluntur; fieri non poteſt, quin illius in externis capitis partibus ſtagnationem ſpasmodicæ contractiones, agitationes cervicis, oculorum, oris & labiorum, dolores pungentes & æſtuantes frontis, laborum animi languor, meticuloſitas atque pavor ſequantur. Cum præterea naturales excretiones, maxime quæ per alvum & cutem fiunt, haud rite ſuccedunt in his adfectibus: ſordes acres & ſalinæ per dicta potiſſimum proſcribendæ emunctoria intra ſanguinem remanent, & cum illo ad caput copioſius delati, ibidemque tardius ac difficilius per vaſcula minima circulantes tandem per glandulas faucium ac ſalivales procul dubio nimium relaxatas transſudant, ſaporemque depravatum atque ſalſum inducunt.

Neque

Neque vero levioris eſt præſagii hæc adfectio: ſiquidem facillime in paralyticum vel apoplecticum terminatur malum: quod ut partim præcaveatur, partim præſens morbus a moleſtis, quæ comites habet, liberetur ſymptomatibus: eo jam dirigenda erit curatio, ut ventriculus roboretur, vis digeſtiva reſtituatur, excretiones naturales per alvum, ſudorem & urinam promoveantur humorumque raptus a capite ad inferiores & extimas derivetur partes.

Hisce ſcopis obtinendis egregiam opem ferent pediluvia ex aqua fluviatili, furfuribus triticeis, floribus chamæmeli, & cineribus clavellatis parata. Hisce enim tepidioribus cubitum iturus æger omni veſpera pedes ad genua usque immittere, & per horam dimidiam detinere; eaque per quatuor hebdomades uſurpare debet. Deinde conſultum erit, circa utrumque æquinoctium venam in pede tundere, & ſingulis binis menſibus quatuor cucurbitulas ſcarificatorias, earumque duas genubus, duas vero ſuris adplicare. Porro commendo, ut mane intra lectum infuſum theiforme potetur, & exinde levis expectetur ſudor; quod ſic ſe habeat: Recipe herbæ meliſſæ, cardui benedicti, baſilici, betonicæ, ſaturejæ ana manipulum unum, florum anthos, primularum veris, ſalviæ, tiliæ ana pugillos ſex, cubebarum, ſeminis fœniculi ana drachmas duas. M. conc. cont. d. S. Species zum Kräuter-Thee. Ex hoc infuſo mane, vel etiam veſperi aſſumatur drachma circiter hujus pulveris: Recipe Oſſis ſepiæ, lapidum cancrorum, magneſiæ ana drachmas duas, cinnabaris vulgaris, nitri purificati ana drachmam unam, caſtorei grana quatuor. M. f. pulvis. Alvus obſtructa reſerabitur commode uncia dimidia ſalis Epſonenſis cum uncia man-

næ permixta uno hauſtu devoranda. Non minus pro potu ordinario ſequens adhibeatur decoctum: Recipe radicis Scorzoneræ, polypodii ana uncias duas, chinæ, ſarſaparillæ ana unciam unam, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. cont. d. S. Species, quarum uncia cum dimidia ex binis aquæ menſuris decoquenda eſt. Et denique Elixir meum ſtomachicum, LXX. vel LXXX guttulis poſt epulas ſumtum egregiam feret opem.

Quod vero moleſtum illum ſalſumque ſaporem attinet, qui non niſi a nimia valorum & glandularum ſalivalium relaxatione proficiſcitur: haud ludetur opera, ſi balſamo meo vitæ mane veſperique collum ac aurium regio externe inungatur, ejusque decem guttulæ ex hauſtu vini Rhenani in ore detineantur, ac dein iterum exſpuantur. Hujus enim remedii virtutem in ſapore deperdito atque vitiato deprehendi præſtantiſſimam; ſiquidem tubulos ſalivales præternaturaliter relaxatos leviter conſtringendo, glandularum earum tollit atoniam.

CASUS LIII.

De ſapore corrupto.

GEneroſus vir LVIII annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, præter narium hæmorrhagias, in quas a teneris admodum pronus fuit, illibata valetudine gaviſus: ſimulque ob muneris rationem eximiis corporis defatigationibus ac refrigerationibus obnoxius, nec minus diætæ erroribus ac exceſſibus indulgens, ante aliquot

quot annos ex improviſo gravi faciei convulſione, & ſiniſtri pedis paralyſi corripitur; adeo ut hunc non ſolum movere nequiret, verum etiam dextrum brachium in conſenſum raperetur, nec elevari poſſet. Evanuit equidem poſt adhibitas convenientes medicinas hæc adflictio, ac rediit perfecta motus pedis potentia: at vero haud ita multo poſt inſignem incidit ſalivæ ad fauces affluxionem, qua illa perpetuo reddebatur ore, ac ſapor corrumpebatur penitus. Primum enim aſſumta quævis dulcem adverſumque, dein putrem omnino referebant ſaporem: & hæc moleſtia, nequicquam adhibitis præſtantiſſimis remediis, per duos jam inhæſit annos. Appetentia ceterum exigua, totumque corpus languidum eſt: & ſi manus pedesve moverit, ſtrepitus cujusdam ſenſum in iis percipit. Nec ignorari oportet, ſub hujus mali principio cruorem large frequenterque fluxiſſe e naribus; inſtitutis autem venæſectionibus jam non amplius reddi. Et denique paucis abhinc ſeptimanis acceſſit alvi profluvium cum dolore ventriculi ardente ſtipatum; quo ſaporis vitium magis fuit exacerbatum. Hinc petit conſilium ægrotans, ac ſcire avet, quæ ſui mali cauſſa ſit, quaeve medela convenientiſſima.

Epicriſis.

CORruptus ac depravatus ille ſapor, de quo aeger maxime conqueritur & cujus potiſſimum tollendi cauſſa conſilium flagitat, non reſpiciendus eſt ut morbus primarius, ſed tanquam ſymptoma affectionis ſcorbuticae, atque ex hac oriundae paralyſeos. Ex iis enim, quae in hiſtoria morbi propoſita ſunt, manifeſto perſpicimus, ægrum ante aliquot annos & ſpasmo, ut

vocant,

vocant, cynico, & lateris ſiniſtri reſolutione fuiſſe affectum; cujus origo omni procul dubio ad pravam & ſcorbuticam humorum diatheſin, partiumque nervoſarum debilitatem, ex variis prægreſſis cauſſis, animi ſcilicet commotionibus, nimiaque corporis refrigeratione ſubortam referenda eſt. Et quoniam ſtrepitus oſſium imbecillitatem ligamentorum, quibus artus vinciuntur; nec non humorem ex glandulis articulorum pinguedinoſis exſtillantem minus lubricum ac benignum deſignat; haut parum utique mali ſcorbutici, in maſſa humorum delitescentis, augetur ſuſpicio.

Quum vero corruptus ille ſapor paralyticum affectum ſtatim exceperit, non dubitare licet, quin illius generatio huic malo tribuenda ſit. Derivamus igitur moleſtiſſimi hujus ſaporis cauſſam a depravata conſtitutione glandularum, quæ ſalivalem laticem ſecernunt, & maxime ab earum atonia nimiaque vaſculorum relaxatione, quæ lateris ſiniſtri paralyſin inſequuta eſt. Purum enim & ſincerum ſaporem efficit maxima ex parte benigna ac temperata ſalivalis lymphæ indoles, quam imprimis a convenienti glandularum ſeu vaſorum ſecernentium ſtructura ac motu proficiſci putamus. Nam ſecretione humoris v. g. bilioſi in hepate imminuta vel impedita hic alienus latex ad glandulas ſalivales transfertur, ibique ſeparatus ſalivam contaminat; unde omnia, quæ ingeruntur, amaricantem ſaporem exhibent. Ita in malo ſcorbutico, imo etiam in febribus ſaporem penitus interdum vitiari videmus; quoniam pravitas ſuccorum qui per congrua emunctoria non ſeparantur, omnes alios ſecernendos humores atque adeo etiam ſalivam coinquinat; ex quo fit, ut omnia ſub hisce morbis ingeſta putridi &

faſtidioſi

faſtidioſi ſaporis ſenſum inferant. Quamobrem ſi quis hunc affectum tollere ex toto inſtituat, eum hanc medendi rationem inire oportet, ut primo univerſa ſanguinis & humorum maſſa bene depuretur, quod apertis emunctoriis & liberiori reddito humorum circulo commode obtineri poteſt. Deinde diſpiciendum, ut oris & faucium glandulis, quæ ſalivam plorant, robur priſtinum reſtituatur. Quum autem medici, more plerisque conſueto, neglectis hujus mali cauſſis, varia remediorum genera ad hunc affectum tollendum promiſcue & ſine delectu, tentaverint; non mirum videri debet, quod ægrotus noſter a tot exhibitis remediis nullam prorſus opem perceperit. Curam igitur hunc in modum inſtituendam ducimus.

1. Exhibendæ ſunt ad aliquot dies pilulæ, balſamica & laxante virtute inſtructæ, quæ ex aloë, rhabarbaro, agarico, maſtiche & ariſtolochia rotunda parari & vel mane vel verſus noctem aſſumi poſſunt.

2. Primis viis leniter expurgatis in uſum vocare oportet decocta diaphoretica, & diuretica, quæ confici poſſunt ex lignis & radicibus v. g. raſura ligni ſaſſafras, ligno juniperi, radice ſarſaparillæ, cichorei, chinæ, ſcorzoneræ, maſtiche, tartaro tartariſato vel arcano duplicato, adjectis paſſulis Corinthiacis. Hujus decocti octo unciæ quovis mane ad minimum per ſeptem dies calide ſumi debent, diſponendo corpus ad lenem ſudorem. Cum hoc decocto alternis diebus ſumi poteſt ſpiritus noſter diaphoreticus, ex partibus tribus liquoris noſtri anodyni mineralis, & parte una ſpiritus bezoardici mixtus ad guttas 50. Dici vix poteſt, quam egregias & excellentes hic ſpiritus poſſideat vires in pellendo ſudore, tubulisque

que cutis aperiendis, & depuranda humorum maſſa. Ex hisce ſpeciebus etiam confici poteſt decoctum ſecundarium, quod loco potus ordinarii uſurpandum eſt. Deinde alvum denuo pilulis ſollicitare convenit, iterumque decoctum haurire, quod etiam tertia vice repetendum.

3. Ad glandulas ſalivales, quibus vitium maxime inhæret, roborandas commendamus gargarismata & linimenta, quæ balſamica & roborante virtute laxatis fibris tonum reſtituunt; quo nomine laudari meretur balſamus noſter vitæ ſpirituoſus, externe collo, faucibus & maxillarum regioni, ubi ſitæ ſunt parotides, illinendus, vel etiam naribus, temporibus, imo nuchæ adplicandus, ut ejus vis eo melius ad principium nervorum pertingat. Utile etiam erit, eundem aquæ ſalviæ infundere, eaque os frequentius colluere. Quæ remedia ſi convenienter & paullo diutius uſurpentur, certam reconvaleſcentiæ ſpem promittimus.

CASUS LIV.

De impotentia ambulandi & loquendi in puero novem annorum.

NOvem annorum puer a teneris unguiculis ad ſecundi ætatis anni auſpicia vegetus incolumisque vixit, & corpore obeſus fuit. Quinque vero anni quadrantes natus febre acuta, absque tamen epilepſia, corripiebatur; ſub qua tanta urgebat alvi obſtipatio, ut nullis ferme nec externis remediis, niſi demum fortiori clyſtere, reſerari potuerit. Abhinc æger aſſidue languidus manſit,

manſit, & primis poſt ſuperatum morbum menſibus per intervalla crebra ſpirandi anguſtiam ferme ſuffocantem paſſus fuit. Non minus ad hoc usque tempus alvus eſt ſegnis, æſtusque præternaturalis adfligit, absque tamen ſiti, & potius potus faſtidio, quod tribus prioribus ætatis annis majus fuit, quam præſenti tempore. Contra vero integra gaudet ppetentia, & præter varios, quos in vita ſua toleravit morbos, febres, morbillosque duobus potiſſimum ſollicitatur vitiis. Horum primum eſt, ut licet corpus ſatis firmum ac bene conformatum præ ſe ferat, ambulare tamen nequeat; nec genua diducere, nec pedes extendere valeat. Videntur enim nervi ac musculi femoris & poplitis juſto eſſe breviores, & genubus externa violentia diductis, pedibusque extenſis, rigidiſſime tenduntur. Alterum vitiorum eſt loquendi impotentia; quæ licet olim lingua bis ſcalpello fuerit ſoluta, adhuc adfligit. Non valet linguam extra os extrudere, quæ intrinſecus inferiusque tota ori accreta videtur, & ſi violentius exeritur, intumescit: frenulum alias ſub lingua obvium vix deprehenditur. De hoc ergo malo varii medici atque chirurgi conſulti in varias abierunt partes; quidam enim illud vitium inciſione tolli poſſe & impoſſibile, & ob vaſa ſub lingua ſita periculoſum putant: alii manualem hanc operationem, ſi ab expedito fieret Chirurgo, omnino commendant. Hinc conſilium flagitatur, numne hæ adfectiones & pedum & linguæ adhuc ſanari queant, & quæ ei ſcopo vel interna vel externa ſint adhibenda remedia?

CONSILIUM.

DUo præcipue ſunt vitia, quibus æger, cujus morbi hiſtoria mecum fuit communicata, detinetur; quorum primum eſt ambulandi impotentia, qua genua præternaturaliter ad ſe invicem contracta non diduci, nec extendi poſſunt, & musculi, nervi ac tendines oſſis femoris atque poplitis juſto ſunt breviores: alterum conſiſtit in ſermonis quaſi naturali difficultate, ſub qua lingua juſto latior, tumida, ori firmiter accreta nec commode moveri, nec ex ore poteſt exeri, licet illa bis ſcalpello fuerit liberata. Horum vero malorum originem ſi diſpiciamus; poſterius procul dubio magis naturale & ab ipſa nativitate contractum; prius autem febri acutæ olim toleratæ, nec vero ſufficienter deſcriptæ natales ſuos debere videtur. Hoc confirmant ſymptomata dictam acutam febrem quondam concomitata, veluti fuerunt alvi obſtructio pertinaciſſima, vix ullis medicinis reſeranda, ejusque adhuc inhærens ſegnities, languor corporis & ſpirationis præfocans quaſi anguſtia. Quum enim hæ omnes adfectiones non niſi a violento ſpasmo dependent, qui præter caput (nulla enim adfuit epilepſia) totum genus nervoſum occupavit: nullum eſt dubium, quin ſpasmus ille etiam nervos femoris poſticos prehenderit, ac violenter conſtrinxerit: qui dum forſitan medicinis relaxantibus, maxime antiſpasmodicis ac balneis haud ſatis opportune oppugnatus fuit; paulatim in nervis externarum potisſimum partium altiores egit radices, ac præprimis tendines musculorum, qui tibiam flectunt, quaſi induravit.

Quibus ſic ſe habentibus cum utrumque malum

lum valde inveteratum, & quod linguam occupat, omnino nativum videatur: facile adparet, illius ſublationem fore admodum difficilem atque perarduam. Neque tamen ſecius cum æger junior, appetitus integer, corpus firmum, robuſtumque ac vires ſatis ſint validæ: non dubito, quin ſaltem motus impotentiæ ac pedum contracturæ hac potiſſimum ratione opem ferre queamus. Primum ergo ægrum ab omni cereviſia, vino, potu calidiori, cibis, ſalitis, acidis, lacticiniis atque farinaceis penitus abſtinere oportet, & hoc præcipue pro potu ordinario uti decocto: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias tres, chinæ, ſcorzoneræ ana uncias duas, ſeminis fœniculi drachmas tres, Conc. cont. d. S. ſpecies, quarum uncia in binis aquæ menſuris decocta & calide loco infuſi Theebois & frigide loco potus ordinarii inſerviat.

Deinceps vero omne curationis momentum balneis ac inunctionibus abſolvetur; quibus ſequenti ratione utendum eſt. Prioribus binis diebus æger cubitum iturus ſeptem harum pilularum aſſumat: Recipe extracti panchymagogi Crollii, extracti rhabarbari, mercurii dulcis ana drachmam ſemis, M. f. l. a. pilulæ ex ſcrupulo uno numero decem formandæ. Hæ enim alvum ducent egregie, & præſtantem vim humores viſcidos tenacesque diſſolvendi obtinent. Altero poſt earum uſum mane ſemper quinque vel ſex præſcripti decocti hauriantur vaſcula. Tertio die æger ad pectus usque immittatur balneo, leni tepore moderato, ne exinde violentius ſudet, in eoque per tres horæ quadrantes deſideat. Hoc vero ex aqua fluviatili, aut quod melius pluviali, in qua furfures triticei ſacculo incluſi, manipuli tres ſeminis lini, flores cha-

mæmeli & herba artemiſiæ decocta ſint, paratur. Egreſſus illud balneum æger ſe in lectum conferat, hauſto ibidem prælaudato decocto leviorem ſudorem expectet, & hoc finito os femoris atque genua, omnemque regionem, in qua muſculi adparent breviores, ſequenti linimento calide inungi curet: Recipe axungiæ humanæ uncias tres, picis albæ unciam unam, miſce & ſolve in aqua fervida, adde olei lavendulæ drachmas tres. d. Hæcce curatio matutino ſemper inſtituenda tempore per ſex circiter vel ſeptem protrahatur dies; & veſperi ſub ingreſſum lecti pulveris præcipitantis drachma dimidia ex aqua ceraſorum nigrorum aſſumatur, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe lapidum cancrorum unciam ſemis, ſuccini præparati, cinnabaris nativæ praeparatae, nitri purificati ana drachmam unam. M. f. pulvis. Tum iterum per biduum ſupra allegatas pilulas devorare, & denique balneis per ſex dies inſiſtere convenit: ex quorum uſu certam reconvaleſcentiae foveo ſpem.

Quod autem vitium linguae atque loquelae attinet, illius curatio majoribus implicita videtur difficultatibus, cum ipſam linguae ſubſtantiam ori firmiter concretam eſſe vero eſt ſimillimum. Quae adhuc ſperari poteſt ſanatio, ea omnis provida a prudenti chirurgo vel potius medico anatomico facta ſectione abſolvetur; ſub qua probe obſervandi ſunt ductus ſalivales Wartoniani, ne laedantur. Verum enim vero cum affectas partes ipſe coram haud inſpexerim, nec ſciam, num linguae ſubſtantia interiori gingivae ſit accreta; hoc meum de ſectione judicium ulteriori medici praeſentis relinquo conſiderationi.

CASUS

CASUS LV.

De Spasmo muſculorum maxillarium febri continuæ benignæ ſporadicæ ſuperveniente.

COmmunicatus mecum eſt caſus, cujus hæc fuerunt ſumma momenta; Fœmina nimirum XXXIV annorum, temperamenti cholerico-melancholici, febre quadam acuta cum prævio horrore & inſequuto æſtu corripitur. quæ primum nullis remediis convenientibus, niſi laxante quarto morbi die propinato oppugnata majora in dies ſumſit incrementa. Hinc accitus ſexto morbi die D. D. G. datis pulveribus, emulſionibus atque tincturis præparantibus, temperantibus & diaphoreticis materiam febrilem per cutim eliminare intendit, & aliquantulum obtinuit. Nono autem morbi die ex improviſo gravis ſpasmus musculos maxillares prehendit, cum ſermonis quadam difficultate, rationis vero integro uſu: pro quo ſymptomate debellando abſente prælaudato medico alter D. N. conſultus, priorem accuſavit, acſi narcoticis remediis ſoporoſum excitaverit affectum, & protinus venam in fronte tundi curavit. Reverſus denique medicus prior ordinarius veſicans emplaſtrum ægræ adplicuit, & priorum remediorum uſum continuavit, eo effectu, ut illo ſymptomate depulſo totus morbus feliciter tolleretur. Cum autem hic famæ ſuæ accuſatione D. N. multum detrahi putet; pro ea vindicanda ad ſequentes potiſſimum judicium meum deſideravit quæſtiones.

Dum itaque primum quærit: an hic affectus fuerit febris continua? haud poſſum, quin ex ſymptomatum ratione, veluti fuerunt horror cum inſequuto æſtu, dolores capitis, præcordiorum anxietates, vigiliæ &c. omnino concludam, febrem hanc fuiſſe continuam benignam; illi, quæ hiſce temporibus epidemicam, aut rectius ſporadicam edidit ſtragem, haud abſimilem. Neque vero inficias ire poſſum, quin hæc febris in opportuna alvi commotione quarto morbi tanquam indicatorio die ante acceſſum D. G. facta, utique in typo perturbata fuerit: dum enim exinde alvi lubricitas quidem inducta, diaphoretica vero excretio ſuppreſſa eſt, ſaltem minus ſufficienter ſucceſſit; non mirum, ſi ex hisce cauſſis oris ſpasmus originem traxerit.

Hinc ſi altera incidit quæſtio: Num hæc ſpasmodica translatio nono die, quo diaphoreſis optima & reſpiratio fuit libera, ad maxillas facta, malum portendat omen? hunc ſpasmum febris irregularis progeniem ex dictis cauſſis productam fuiſſe arbitror. Haud enim raris obſervationibus compertum habeo, quod hisce febribus ex leviſſima corporis ſudantis refrigeratione, vel internis vel externis cauſſis excitata, aut maxime colli atque brachiorum denudatione, eædem ſpasmodicæ maxillarum, colli atque nuchæ conſtrictiones, quin & rheumaticæ affectiones ſupervenerint.

Hinc ſpasmum illum, cum ad irregularem febris ſucceſſum pertineat, minine ſalutarem judico; ſed, licet haud funeſtus ſit, tamen perarduum, & ſi acceſſerit diaphoreſeos in toto corpore repreſſio, ad inducendum lethalem eventum ſatis idoneum arbitror.

Tum

Tum vero ad tertiam quæſtionem: Num D. N. juxta regulas æquitatis & leges prudentiæ medicæ abſentem D. G. invidioſe criminari, ejusque medicamina contemnere licuerit? omni jure reſpondeo, quod hoc ipſi omnino vitio ſit tribuendum: ſiquidem medici providi ac prudentis eſt, ut ne unquam iniquas de aliorum actionibus ſententias foveat, multo minus calumniam adhibeat; & ſi quædam actu cenſenda occurrerint, omnia potius bene interpretetur; nec niſi requiſitus judicium ſuum proferat.

Quod eo magis cenſuram meretur in præſenti caſu, cum juxta quartam quæſtionem: An ſalva conſcientia nono demum morbi die venæſectio commendari potuerit, & numne veſicatorii uſus fuerit rejiciendus? utique ex multis ſuffragiis non ſolum veterum & recentiorum medicorum, verum etiam ex propria experientia & ipſa ratione compertum habeamus, venæſectiones in febribus acutis continuis nono die inſtitutas majus damnum induxiſſe quam emolumentum. Quamvis enim præſto etiam fuerit in hoc morbo ſoporoſa affectio, de qua tamen nulla exſtant ſigna; nihilo tamen ſecius tam ſerotina venæſectio plus noxæ intulit libero febris decurſui, quam utilitatis affectui ſoporoſo adferre potuit. Sed hæc venæſectio in præſenti caſu eo minus opportuna, nec per ullas indicationes ſignificata videtur, cum adfectio non ſoporoſa, ſed verus ſpasmus, nec tamen ſimul urgens adfuerit plethora. Contra vero veſicantis medicinæ adplicationi ſubſcribere omnino teneor; quum illa partim ſpasmo proſpexit medicus, partim etiam adjunctis temperantibus atque bezoardicis febriles excretiones adjuvit: ut taceam felicem eventum, qui illius uſum excepit.

Quod denique ultimam quæſtionem attinet: an ex allegatis in morbi hiſtoria momentis lethargum tam per ſe, quam a narcoticis inductum ſuſpicandi ullus ſit locus? meo quidem arbitrio nullas illius deprehendo notas; & mentales angores, qui ſpasmo forſitan acceſſerunt, a lethargo probe diſtinguendas eſſe credo. Neque enim ulla lethargi adparet ratio, quipppe cui producendo ſemen papaveris albi ſub emulſione propinatum minime fuit ſufficiens; neque præſens ſymptoma, ſi lethargus fuiſſet, non eodem die debellari potuiſſet, uti factum eſſe legi. Soporoſi enim affectus plerumque ſunt diuturniores; ſpasmi autem cito generati, citius quoque depelluntur. Et quid denique multis? Eſſentialis omnino ſpasmos & ſoporoſos affectus intercedit differentia; notis ſibi propriis facile cognoſcenda; quarum ad lethargum pertinentium in noſtra ægrotante ne unica quidem occurrit.

CASUS LVI.

De Rejectione pituitæ nimiæ ex ore cum pathematibus hypochondriacis.

Generoſiſſimus Dominus de M. G. tuum, Vir illuſtris, flagitat conſilium de ſua aegritudine, quae ſic ſe habet: Matutino praeſertim tempore copioſa pituitae ad fauces fertur copia, ut eam omnem vix exſcreare valeat: adfligit ſimul dolor obtuſus premens in ſterni regione, & tuſſis non niſi rariſſima, maxime quando tenax eſt materia,

ria, cum vomendi conatibus accedit. Somnus præterea eſt placidus; æger muneribus ſuis absque difficultate fungitur; prandio liberaliori, cœna parciori utitur, & poſt hanc Tabacum fumo reddere ſuevit. Olim vinum potavit ſolum; poſtquam autem ophthalmia, inflammationibus ac exulcerationibus aurium ac faciei ſæpius tentatus fuit, cereviſiæ Naumburgenſis potui per aliquot annos indulgere, ſimulque vini Rhenani dimidiam circiter menſuram ſub epulis bibere cœpit. Ceterum licet ad animi affectus, mœrorem, terrorem ac excandescentiam ſit facillimus; ab illis tamen ſibi cavet quam maxime. Neque vero ſpiratione difficili ſollicitatur, ſed etiam acclivia loca libere ascendere valet: & veretur denique, ne copioſus ille mucus tandem cordis polypum, vel pectoris hydropem, vel plane apoplexiam inducat.

Hujus diuturnæ adfectionis, quam quidam hæreditariam putant, cauſſam in hypochondriis, ac digeſtionis vitio ſitam eſſe credidi; hinc etiam ventriculum ac viscera roborandi pariter ac aperiendi finem habui; & ſtomachicis, aromaticis, carminativis, ſpiritu nitri dulci, tincturis martialibus, helleboratis, tartaro vitriolato, terra foliata tartari, pulveribus pepticis, cum ſalibus digeſtivis poſt paſtum pugnavi: nec omiſi cephalica, maxime ſi defluxio catarrhalis ſupervenit, cinnabarina, ſpecificum cephalicum Michaëlis, eſſentiam ſuccini, pimpinellæ albæ etiam ſine vehiculo ſumtam; & denique crebrius exhibui laxantia, pilulasque tartareas cum & ſine mercurio dulci. Neque minus æger quotidie ante epulas pulverem Hallenſium antiſpasmodicum ſumere, & mane loco potus Caffee decoctum ex radice trifolii fibrini, vel marrubii albi paratum haurire ſuevit.

ſuevit. Ille porro aſſiduis mentis laboribus, inter ipſum etiam paſtum occupatur; corporis admodum parco indulget exercitio; nec tamen more olim conſueto ſomnum capit meridianum.

Ceterum quotannis adhibuit olim acidulas, maxime ante biennium Schwalbacenſes cum balneo; nullum vero exinde retulit emolumentum; hinc quoque anceps hæret, num commendatis Pyrmontanis hoc anno utatur? Nec ullum ſolatium percepit ex venæſectione, quæ noviſſimo autumnali æquinoctio ob metum mali iſchiadicii adminiſtrata fuit. Non minus quoque ſæpius dolores in ano ac ſenſum tuberculorum ibidem præſentium ſenſit; nunquam autem ipſæ fluxerant hæmorrhoides.

Et hæc ſunt, quæ de morbo ægrotantis tibi perſcribenda duxi; cui convenientiorem medelam ex recta vivendi ratione, quam ipſis pharmacis latum iri perſuaſus ſum. Quod ſi enim a nimiis mentis laboribus ſibi temperaverit, motui corporis per equitationem magis indulſerit, prandio minus liberali, & cœna parciori, vel plane nulla uſus fuerit, & denique cibos molliores comederit: haud dubito, quin ætate adhuc vegetiori gaviſus, & quadraginta ſex duntaxat annos natus a nimia pituitæ generatione penitus poſſit vindicari.

CONSULTATIO.

QUantum ex perſcripta morbi hiſtoria, illiusque momentis intelligere licet; duplex potiſſimum in generoſiſſimo ægrotante notari meretur vitium, quorum unum in nimia pituitæ, matutino maxime tempore, facta exſcreatione, alterum in ſymptomatibus hypochondriacis conſiſtit.

ſiſtit. Primum quidem ex nimia tunicæ glanduloſæ, quæ interiorem faucium regionem, laryngem ac asperam arteriam inveſtit, relaxatione ac atonia; & hinc ſuborto humorum decubitu, ac pituitæ generatione, quæ ab aëris frigidioris per reſpirationem admiſſione fit, natales ſuos mutuari videtur. Alterum vero vitiorum genus, quod motibus hypochondriorum ſpasmodicis, inſigni generis nervoſi ſenſibilitate, ac inde dependente eximia ad varios animi affectus, maxime ad magni periculi formidinem proclivitate abſolvitur, ex turbato impeditoque humorum vitalium per viscera imi ventris circuitu, ejusque denegato per venas hæmorrhoidales exitu proficiscitur. Inde enim fit, ut cruor hinc inde ſtagnet, nec a ſordibus ſuis in hepate vel liene ſatis liberetur: quæ ſalſa, acrisque ſanguinis impuritas fauces ſtimulando, majoremque ad illas humorum affluxum proritando, pituitæ exſcreationem inſigniter auget, & inflammationibus quoque ac exulcerationibus aurium olim toleratis pabulum dedit & occaſionem.

Hæcce vero mala, maxime ſi altiores egerint radices, curatu ſunt difficillima, & imprimis multis variisque pharmacis, quæ vulgo adhiberi ſolent, tantum abeſt, ut tollantur, ut potius exacerbentur magis ac pertinaciora reddantur. Non tamen omnem reconvalescentiæ abjicio ſpem; ſed potius partim ad debellandam paſſionem hypochondriacam, partim promovendum hæmorrhoidalem fluorem, partim denique ſuccos mucidos ac vitiatos per congrua emunctoria proſcribendos thermarum Carolinarum internum magis, quam externum uſum etiam atque etiam ſuadeo. Acidulæ enim, licet hypochondriorum vitiis ſatis opportunæ deprehendantur;

attamen

attamen in affectibus congeſtoriis, iisque feroſis: cum ob naturale earum frigus, tum elementum, quod fovent, vitriolicum longe minorem ſpondent utilitatem, quam quidem thermæ. Carolinarum autem effectus eo præſtantior erit, cum & corporis motus ſub itinere impetrandus, & aëris in Bohemia ſaluberrimi mutatio accedant: & denique ſub ipſa curatione cum animi labores atque fatigationes, tum vinum rhenanum, quod multum fovet aciditatis, & præſenti ægritudini inſigne nutrimentum addidit, evitandi optatiſſima offeratur occaſio.

Reliqua certe medicatio, quæ remediis humectantibus, blande laxanribus ac diaphoreticis inſtitui ſolet, maxime ſi pertinax diætæ obſervatio haud acceſſerit, exiguum pollicetur fructum. Ne vero laudatus Carolinarum potus ſpem fallat, neceſſe eſt, ut æger a nimio medicaminum uſu abſtineat, corpus ſedulo moveat; loco Rhenani acidique vini generoſum Burgundiacum potet; & pro potu ordinario decocto ex radice ſcorzoneræ, ſarſaparillæ atque chinæ parato utatur. Alvi ſegnities minime aggredienda eſt fortioribus purgantibus; ſed potius uncia dimidia ſalis Epſomenſis in aqua ſoluti aſſumta, & ſuperingeſto potu Theebois ſolvenda. Quod attinet pulverem Hallenſium antiſpasmodicum; ejus quidem uſus haud alienus eſt, ſed ſi crebrius ac ſæpius capitur, & ventriculo nimium refrigerando, & vim digeſtivam lædendo, & ideo pituitæ generandæ ſatis exiſtit idoneus.

Neque vero ludetur opera, ſi generoſus æger omni veſpera pedes ad genua usque in pediluvia ex aqua fluviatili ac cineribus clavellatis parata tepidiora immiſerit: hæc enim ad circulum humorum liberiorem reddendum, tranſpirationem

pro-

promovendam, ac ſanguinem a ſuperioribus ad inferiores detrahendum partes inſigne conferunt momentum. Denique conſultum erit infuſi theiformis ex herba veronicæ, meliſſæ & ſemine fœniculi confecti decem vel duodecim vaſcula mane intra lectum ſorbere, & inde expectare ſudorem.

CASUS LVII.

De ſalivatione præternaturali in Cachectica.

FOemina annorum LVI, unicum duntaxat fœtum enixa, corporeque obeſo prædita, vivente adhuc marito, quem duodecim abhinc annis mors eripuit, variis obnoxia fuit ægritudinibus. Sæpius ani pruritu, ſæpius quoque cœcis laboravit hæmorrhoidibus, quæ ſemel tantummodo apertæ largam fuderunt cruoris quantitatem: hyemali tempeſtate ſemper fere coryzam diuturniorem toleravit; maxime colicos haud raro perpeſſa dolores, & ab illis violento vomendi conatu, ac multa muci viſcidi rejectione liberata fuit; & denique olim fluor albus ſæpenumero adflixit; qui vero ceſſante ante decennium menſtrua purgatione ſimul evanuit. Mortuo autem marito quandam omnino præ ſe ferre videbatur ſanitatis ſpeciem; & non niſi quinque abhinc annis prævia corporis refrigeratione moleſtis colli pectori que rheumatiſmis, per aliquot hebdomades pertinaciter inhærentibus tentabatur. His demum convenienti curatione ſublatis proſpera gaudebat valetudine;

tudine; niſi forte interdum de ſpirandi quadam difficultate, preſſionis in regione ventriculi ſenſu, & accedentibus pedum œdematoſis tumoribus diurnis duntaxat conquereretur. Sed & illis ſymptomatibus feliciter depulſis noviſſimo abhinc anno gravis ſucceſſit moleſtia, qua primum inſignes dolores os & fauces, maxime palatum, linguam atque labia, ac ſi fervente combuſta fuiſſent aqua, occupabant, & tandem in copioſam deſinebant ſalivationem. Hæc per integrum jam ſemeſtre pertinaciter inhæret, & per intervalla redit: mox enim ſaliva redditur copioſiſſima, ejusque uno die binæ exſpuuntur libræ: mox per quosdam dies nulla eſt illius effluxio; major vero tum & intolerabilis dolorum oris atrocia; quibus tonſillarum intumescentia, & deglutitionis ſupervenit impedimentum. Notari vero meretur, noctu pariter ac ſub epulis omnes remittere & dolores, & expuitionem. Ceterum ab omnibus immunis eſt ſymptomatibus, cibos appetit egregie, ſomno fruitur placido, & largis ſtipato ſudoribus, omnibusque corporis functionibus utitur optime: nec ullus urget corporis languor; nec adfligit amplius ſpirationis anguſtia; nec adhuc dolor ventriculi premens poſt datum pronuper ex drachma dimidia hypecacuanhæ confectum vomitorium ſentitur.

Quum ergo hoc malum pro ſalutari naturæ criſi habuerim; fluxionem illam moderari pariter ac discutere tentavi. Hinc circa vernale æquinoctium vena in pedibus ſecabatur; blanda laxantia ex infuſo foliorum ſennæ cum manna parata; leniora diaphoretica ex pulvere bezoardico anglicano, lapidibus cancrorum, antimonio diaphoretico, nitro & cinnabari concinnata, vel ex mixtura ſimplici ſine acido, vel eſſentia

centaurii

centaurii minoris exhibebantur; decocta ex ligno ſaſſafras, Guajaco, radice chinæ, ſarſaparillæ, liquiritiæ confecta pro potu ordinario dabantur, & gargarismate adſtringente ex floribus ballauſtiorum, roſarum rubrarum cum vino rubro coctis fauces eluebantur, ſed omnia felici deſtituebantur effectu. Maximum interim levamen percipit ex ſpiritu vini Gallici in os ſumto; qui tamen dolores haud tollit: hinc anxia Tuum, Vir illuſtris, implorat auxilium.

CONSILIUM.

AFfectus præter naturam, qua ægrota per tres jam anni quadrantes ſollicitatur, nomen ſalivationis criticæ & periodicæ in corpore cachectico & ſcorbutico omni jure tuetur. Cachecticam enim eſſe ægram, temperamentum ſanguineo-phlegmaticum, habitus corporis laxior & ſpongioſior, vita ſedentaria, fluor albus & hæmorrhoidalis ſuppreſſus, ſpirandi anguſtia, pedumque tumor ſatis atteſtantur. Quandocunque vero in hisce corporibus & tranſpiratio ſub aëre forſitan humido frigidoque ſupprimitur, & alvus pigra redditur: tum ſerum excrementitium copioſius ac impetuoſius ad glanduloſas capitis atque faucium partes rapitur, & inde fluxiones colli acres ſeroſæ, cum multa pituitæ rejectione ſtipatæ, ſuboriuntur. Quod cum in noſtra quoque contigerit ægrota, & hæ crebriores fluxiones dictas faucium glanduloſas partes plane debilitaverint ac relaxaverint: easdem partes natura jam retinet, ut per eas certis temporibus impurum ſerum atque humiditatem per copioſiorem ſalivæ effluxum proſcribat ac eliminet. Hic autem motus humorum ab exterioribus ad interiores partes & maxi-

me fauces converſus eo magis & a ſuppreſſâ tranſpiratione & repulſo pedum tumore fovetur atque ſuſtentatur.

Dum ergo natura hac, licet moleſta via corpus ab impuris ſuccis liberare intendit, recte judicavit medicus ordinarius, eam excretionem minime vi adſtringendam, ſed placide eſſe moderandam. Namque cohibita hac effluxione facillimum eſt, ut excernenda impura colluvies vicinas, easque nobiliores occupet partes; hinc vel ſpirationis anguſtiam ac ſummam difficultatem; vel capitis immanes dolores, ſoporoſos vel denique paralyticos omnino excitet affectus. Hinc prudenter egit medicus, quod excretionem illam ad loca magis conſueta & ordinaria emunctoria, veluti ſunt alvus, cutis atque renes, medicinis convenientibus derivare, & per hæc ſuccos ſuperfluos eliminare ſtuduerit: neque ideo habeo, quæ circa inſtitutam medendi rationem & propinata remedia moneam. Cum vero nondum remiſit malum, & ex dictis elucescit, veram illius originem in nimia ſeri impuri abundantia eſſe ſitam; ad hanc quoque diminuendam omnis curatio erit dirigenda; & ea adhibenda remedia, quæ ventriculum roborant, & excretiones per naturalia emunctoria in juſto ordine ac ſucceſſu conſervant.

Hisce ſcopis obtinendis neceſſe ante omnia eſt, ut ægra evitato omni cereviſiæ potu, non niſi decocto ex radice chinæ, ligno ſaſſafras ejusque cortice, paſſulis atque cinnamomo parato utatur, & corporis exercitio ſedulo ſtudeat. Deinceps quoque conſultum erit, bis quotidie, nimirum una ante, & quatuor poſt prandium horis Elixirii mei viſceralis LXXX. guttulas ex hauſtu vini aſſumere, illiusque uſum per aliquot menſes pro-

trahere

trahere; tum quavis hebdomade corpus a ſordibus purgare, ac eo fine pilularum mearum balſamicarum novem veſperi, totidemque mane deglutire. Neque levem ſpondet fructum, ſi ægra aliquot ante fluxus ſalivalis eruptionem diebus corpus ad lenem diaphoreſin præparaverit; quod obtinebit, ſi veſperi L guttas ſpiritus cornu cervi ſuccinati ex aqua vino permixta ſumſerit, eademque portione mane iterata, quædam infuſi ex herba veronicæ biberit vaſcula: tum enim ſudabit egregie, eoque felicius, ſi hanc medicinam per tres dies uſurpaverit, & quo urina cieatur ſimul, tincturam antimonii acrem æquali pondere cum ſpiritu cornu cervi miſcuerit.

Extrinſecus fauces ſpiritu vini rhenani, aliquot balſami mei vitæ guttis permixto ſæpius colluere; nec non mane æque ac veſperi collum, cervicem & maxillarum regionem ſpiritu vini camphorato affuſa duodecima dicti mei balſami parte acuato perfricare expediet; & demum venam bis quotannis in pede ſecare, quaterque ſcarificatione uti convenit. Quod denique videndi rationem attinet; fugiantur refrigerationes, maxime pedum; epulæ haud nimis largæ ſint & ab omnibus cibis acidis, concoctu difficilioribus atque flatulentis, alienæ: veſcatur potius eduliis alvum lubricantibus, veluti ſunt paſſulæ, pruna, poma Borsdorffienſia &c. caveat ab animi affectibus, maxime mœrore, & in loco humili ac udo nec habitet, nec dormiat. Quæ omnia ſi rite obſervaverit, de felici eventu nullus dubito.

CASUS LVIII.

De ulcere linguæ cancroſo.

VIr ſplendidus annorum LIII, olim robuſtus vegetusque, per binos vero jam annos corporis debili ac macilenta conſtitutione præditus, patitur vitium aliquod linguæ admodum grave; quo non ſolum loquelæ uſus impeditur, verum etiam totum ſimul corpus adficitur. Ille nimirum aliquot abhinc annis ingenti ſanguinis & humorum dyscraſia ſcorbutica laboravit, & quotannis fere immanibus podagræ doloribus excruciatus fuit. Hæc mala tantum abeſt, ut ſolida ac rationali methodo exſtirparentur, ut potius palliative duntaxat remediis externis oppugnarentur, & æger, nulla diætæ ratione habita inſignibus illius erroribus indulgeret atque exceſſibus. Tum vero factum eſt, ut natura acres humores ad linguam potiſſimum compulerit; cujus primum apex certis horis, maxime nocturno tempore, mox ardore moleſto, mox pruritu inſigni, mox tenſivo dolore per intervalla prehendebatur. Haud ita multo poſt tuberculum ſubtus linguam adparuit, modo majus, modo minus: & gingivas occupavit eroſio quædam cum earum cruentatione ac exeſione, ſimulque multa ſalſæ mucidæqne pituitæ expuitione. Contra has itaque moleſtias primis potiſſimum duobus annis multorum chirurgorum imploravit opem; qui minus perſpecta morbi cauſſa variis pugnarunt remediis, & calidioribus corroſivis, & adſtringentibus, iisque effecerunt, ut depulſo illo tuberculo ſonticæ vaſorum ſalivalium læſiones, ac linguæ glandularumque colli pertinaces ſucceſſerint indurationes. Hinc porro fermentum

malignum

malignum atque putredinoſum altius ſerpere; & ex eo loco, quem tuberculum occupaverat, non minus quam ex linguæ apice certis horis mox tenuis ſanguis, mox vero ater coagulatusque cruor plorari cœpit. Tum conſultus quidam celeberrimus J. Profeſſor variis quidem remediis malum aggreſſus, illud tamen funditus expugnare haud potuit. Hinc æger ſe Z. ad celebrem non minus medicum, D. H. contulit, ejusque curatione, quam purgantibus, ſalivantibus, aliisque fortioribus remediis inſtituerat, per ſex hebdomades uſus fuit. Verum enimvero tam violentus ac enormis erat ſalivæ effluxus, ut æger omnibus deſtitutus viribus, ac toto corpore emaciatus, domum reverteretur meamque tandem requiſiverit opem. Nec ipſi defui, ſed malum remediis naturæ convenientibus, ejusque motus haud turbantibus oppugnare tentavi. Hinc mox deprehendi, turundas hactenus a chirurgis adplicatas, aſſiduasque cum adſtringentibus medicinis injectiones, linguam duriorem, breviorem, & ad maſticationem atque deglutitionem magis inopportunam reddidiſſe; æger enim alimentorum nulla ferme, niſi liquidiora, juſcula avenacea, aliaque & decoctum ſuccoladæ aſſumere valebat. Quamobrem illis protinus omiſſis, extrinſecus ſingulare emplaſtrum atque gargarisma emolliens adhibui, quod excellentiſſimus Hoffmannus in annot. ad opera Poterii pag. 292. commendavit: interne vero propinavi balſamica, humorum acrimoniam contemperantia, confortantia, eſſentiam balſami peruviani & elixir balſamicum inde paratum, a prælaudato Hoffmanno diſſ. de balſamo peruviano pag. 26. in ſcorbuto, ubi humorum adeſt coagulum, commendatum. At enimvero, quamvis exinde lingua liberiorem movendi po-

tentiam recuperaverit; illius tamen durities, ac gingivarum ipſiusque linguæ cruentatio in eodem adhuc perſiſtunt tenore. Et haud ignorari oportet, poſt adplicata contra hæmorrhagiam extrinſecus a chirurgis adſtringentia medicamina tenſivum, ardentem ac ſpasmodicum linguam obſediſſe dolorem; qui evacuato iterum cohibito cruore protinus remiſit. Ab his ergo malis cum æger vindicari cupiat; tuum, Vir illuſtris, anhelo conſilium, ac rationem proponi flagito, qua huic ægritudini commode atque tuto mederi liceat?

CONSULTATIO.

DE ulcere, quod æger ſubtus linguam patitur, ſentio illud cancroſum ſeu carcinoma appellari omnino mereri: quod a dyſcraſia humorum ſcorbutica, ob cohibitam podagram ad linguam veluti concentrata primam traxit originem; deinceps vero remediis acribus, calidioribus, corroſivis ac adſtringentibus ab imperitis chirurgis in uſum vocatis, & denique inopportuna ſalivatione mercuriali magis exacerbatum eſt. Hoc vero malum, quamvis perarduum & curatu difficillimum exiſtat; non tamen penitus deſerere oportet ægrum, ſed rectam inſtituere curationem; in qua ante omnia potum ſeri lactis commendo ſequenti ratione parandum: Lactis recentis quædam portio in patulo vaſe ſuper prunis ſub aſſidua agitatione, ne aduratur, ad ſpiſſiorem decoquatur conſiſtentiam; tum affuſa eadem aquæ quantitate iterum ebulliat leviter, & denique, ut caſeoſa ſubſtantia remaneat, percoletur. Hujus percolati ſeri menſura una cum naſturtii, atque cochleariæ conciſorum atque contuſorum ana

manipulo

manipulo uno denuo decoquatur, & percolata tribus quotidie hauſtibus, quorum unus mane, alter circa meridiem, & tertius veſperi capiendus eſt, aſſumatur. Sub hujus per quatuor vel quinque hebdomades protrahendo uſu conſultum erit, ſingulis diebus quatuor ex primo ſeri hauſtu mannæ ſolutæ unciam devorare; & veſperi doſin pulveris ſequentis bezoardici adhibere: Recipe antimonii diaphoretici, cornu cervi philoſophice præparati, ſuccini, lapidum cancrorum, cornu cervi uſti ana drachmam unam, cinnabaris rite præparatæ drachmam ſemis. M d. Loco potus ordinarii decocto ex ſarſaparilla, radice ſcorzoneræ, cichorii, liquiritiæ & paſſulis parato uti expediet.

Inter topica commendo balſamum meum vitæ cum ſyrupo corticum aurantiorum mixtum gingivis inungendum; aut ſi ulcus tulerit, linimentum ex mellis roſarum uncia & ſpiritus vitrioli guttis L. confectum, quod purificat & putredini reſiſtit egregie. Neque minus efficax in hisce caſibus eſt ſpiritus cochleariæ, ſuper herbam cohobatus & melle roſaceo permixtus: aut denique unguentum ex therebinthinæ uncia dimidia, florum ſulphuris drachma, & olei juniperi guttis XXX. paratum. Collo vero imponatur hoc emplaſtrum: Recipe emplaſtri diachyli cum gummatibus uncias duas, pulveris croci drachmas duas, florum ſulphuris, camphoræ ana drachmam unam. M. Nec demum ludetur opera, ſi brachio dextro non minus, quam pedi ſiniſtro infligetur fonticulus: &, maxime ſi abundaret ſanguis, tres cucurbitæ ſcarificatoriæ inter ſcapulas apponentur. Denique cum Podagra olim tentatus fuit æger; operæ foret pretium, humores ſcorbuticos, qui jam ulcus linguæ ſu-

ſtinent, ad pedes derivare iterum poſſe; quod forſitan pediluviis ex aqua fluvatili & furfuribus tritici paratis, omni veſpera adhibitis, obtinebitur. Et hæc ſunt, quæ in arduo hocce caſu proponenda duxi, quæ Deus reddat ſalutaria.

Nota.

His per quatuor circiter hebdomades uſurpatis, nunciatum fuit, ægrum habuiſſe optime; duritiem linguæ ac cruentationem remiſiſſe, carnem gingivarum ſuccreviſſe, linguam ad motum atque ſermonem redditam fuiſſe idoneam, totique corpori inſigne acceſſiſſe incrementum.

CASUS LIX.

De ulcere mali moris in interioribus labii ſuperioris.

VIr quidam dentem habuit acuminatum, qui quidem ſuaſu medicorum atque chirurgorum evellebatur; reliquerat tamen quandam perexiguam labii ſuperioris in parte interiori læſionem; quam, cum nullam ipſi pareret moleſtiam, nihili fecit, & per 14. dies haud deligari curavit. At vero cum in ulcuſculum omnino abiret, & cruſta ſpiſſiori magnitudine minimi nummi obduceretur: conſultus chirurgus illud lanceola ſcarificavit, & mel roſaceum, unguentum ægyptiacum & ſpiritum vitrioli adplicuit. His fruſtra adhibitis alter chirurgus impoſuit oleum cornu cervi fœtidum a ſemet ipſo elaboratum; quod & purgavit & ad ſuppurationem perduxit

duxit ulcus: tantum autem abeſt, ut illud coaluerit, ut potius eodem loco exterius moleſta quædam cum dolore ſtipata effloresceret puſtula. Hæc primum oleo ovorum camphora permixto oppugnabatur; ſed haud ita pridem demum poſt inunctum balſamum de ſtyrace liquidum cum oleo myrrhæ per deliquium combinatum depellebatur. Interiori vero vulneri opobalſamum cum myrrha & balſamum Arcæi inſtillabatur; quibus quidem conſolidari videbatur, haud tamen coalescebat penitus; & cum ad obtinendam cicatricem ſpirituoſa quædam ex camphora atque therebinthina adplicarentur, omnia ruebant in deterius. Namque vulnus reddebatur majus, intenſa rubedine tinctum, & nullam plorabat ſaniem, fruſtra adhibitis balſamo peruviano cum melle roſato, gargarismate ex aqua ſalviæ parato, fomentis ex ſpiritu ſambuci, camphoræ aliisque, nec non aqua calcis cum oleo hypericonis, quæ potius dolorem, tumorem, ardoremque labii adaugebant. Interim tribus abhinc hebdomadibus critico ac ſalutari naturæ conatu, puſtulæ rubicundæ copioſiſſimæ in toto efflorescebant corpore; quæ mox obſcuriori tinctæ colore, elapſis binis ſeptimanis cum pruritu & omnibus ſymptomatibus penitus evanescebant. Tum ſtorax liquida cum liquore myrrhæ vulneri adplicata, illud ad laudabilem perduxit ſuppurationem, & egregie purgavit: nihilo tamen ſecius in quibusdam locis purum haud eſt, nec etiam prorſus ſuppuratum, quin cruſtæ albæ quædam adpareant veſtigia. Et quod deterrimum eſt, ulcus altius profundiusque ſerpere cœpit: namque fiſtuloſa veluti cavitas a naribus ad angulum labiorum obſervatur, quæ maſticationi pariter ac loquelæ eſt impedimento; at uno loco conſolidari, & caro

ſupercrescere videtur. Deprehenſum quoque fuit, inimica huic malo eſſe ſpirituoſa, illudque magis exacerbare.

Quae cum ita ſint, hae potiſſimum incidunt quaeſtiones; 1) quaenam ulceris ſpecies dicendum ſit hoc malum? Namque haud ignorari oportet, illud quidem ſatis amplum atque profundum, & ſi adhuc reſidua cruſtula continuata ſuppuratione removebitur, capacius eſſe futurum: nullum vero tumorem cancroſum exhibere, nec malum odorem referre, nec pus tenue fœtidum plorare.

2) Num ſpes ſit, fore ut ulcus hoc ſola ſuppuratione ſanari poſſit; anne potius alia ſimul in uſum vocanda ſint remedia? & denique

3) Qua ratione praecaveri queat, ne ulterius ſerpat, ac vicinas partes, gingivasque adhuc immunes ſimul occupet? Ceterum aetatem nactus eſt aeger valde provectam, corpore tamen pariter ac animo ſatis vegetus, & temperamento ſanguineo melancholico potitus.

CONSILIUM.

Ulcus illud, quod ſuperius labium occupavit, cujusque hiſtoriam ac curationem hactenus inſtitutam & mecum communicatam probe perpendi, non equidem proprie cancroſum appellari meretur: verumtamen mali moris, valde refractarium & difficilis atque admodum circumſpectæ tractationis exiſtit, & diuturnitate temporis, neglectisque congruis ſubſidiis, in corrodentem omnino ac cancroſam degenerare poteſt naturam. Pars enim affecta nonſolum ſubſtantiam habet valde poroſam, tubuloſam, glanduloſam atque ſenſibilem; verum etiam præ aliis affluxui humorum ſcorbuticorum, conſoli-

dationem

dationem inſigniter retardantium obnoxia eſt. His adhuc magis favet ſenilis ægri ætas, quæ ad generandos ſuccos impuros maxime opportuna deprehenditur: & denique ulcera, quæ interiorem labii ſuperioris partem occupant, plerumque contumaciora & curatu difficiliora eſſe ſolent, quam quæ labium inferius obſident.

Quapropter ſi generoſus æger ab hoc turpi malo liberari cupit: ex ſolo externorum remediorum uſu illum voto ſuo nunquam potiturum credo. Namque principalem mali cauſſam in ſcorbutica humorum diatheſi potiſſimum ſitam eſſe, vel ex efflorescentia puſtularum per totum corpus ſatis elucescit: & leviſſima illa ab acuminato dente inducta læſio non niſi occaſio fuit, qua impurorum ſuccorum major ad eam partem affluxus concitatus malum ſuſtentavit ac exacerbavit. Hinc neceſſe omnino eſt, ut integra humorum maſſa depuretur, illius craſis vitiata corrigatur, & particulæ acres ſalinæ diluantur & edulcorentur. Niſi enim hoc impetraverimus, nullam conſequemur laudabilem ſuppurationem; ſed potius ulcus ſerpet latius, & periculoſiora excitabit damna. Licet autem ex morbi hiſtoria haud adpareat, quæ jam adhibita fuerint remedia interna, nec eorum deſideretur explicatio: non tamen poſſum, quin candide aperiam, quam medendi rationem in hisce ulceribus & tumoribus cancriformibus faciei, labiorum ac mammarum feliciter expugnandis deprehenderim efficaciſſimam.

Primum ergo, corpore ſuccorum abundantia turgido, cruor ex vena in pede tuſa detrahendus eſt; & tum primæ viæ blando laxante, humores non commovente, ab impuris ſordibus repurgandæ ſunt; veluti hoc eſt; Recipe mannæ electæ

uncias

uncias duas cum dimidia, cremoris tartari drachmam unam & ſemis, aquæ florum acaciæ uncias ſex; coque & ſolve leni calore, colaturæ adde extracti rhabarbari grana decem, olei de cedro italici guttas tres. M. d. S. potio laxativa, quæ mane aliquot hauſtibus, interpoſita jusculi avenacei ſorbitione, aſſumta alvum ſine ulla moleſtia, quinquies circiter ducet, vel ſexies. Hoc adhibito per ſeptem dies ſingulo mane decocti mundificantis calidi menſura dimidia potetur, quod ſic ſe habet: Recipe ſarſaparillæ electæ uncias quatuor, radicis chinæ uncias duas, radicis pimpinellæ albæ, pareiræ bravæ ana drachmas tres, ſeminis fœniculi drachmam unam: conc. cont. d. S. ſpecies, quarum pars dimidia in quatuor aquæ fluviatilis menſuris per tres horæ quadrantes decoquenda eſt. Quo poto in lectum ſe conferat æger, ibidemque lenem expectet ſudorem, tumque fricetur. Elapſis his ſeptem diebus laxans potio iterum capitur; deinceps per ſeptem dies rurſus decoctum potatur, & denique ea curatio ſumto tertia vice laxante abſolvitur. Sub hac autem operæ erit pretium, quavis veſpera pulveris bezoardici ac temperantis doſin ex hauſtu aquæ ceraſorum nigrorum, vel florum acaciarum devorare, cujus haec eſt compoſitio: Recipe ceruſſae antimonii bene praeparatae, lapidum cancrorum praeparatorum, cornu cervi ſine igne praeparati ana drachmas duas, ſuccini praeparati, nitri purificati, cinnabaris nativae praeparatae ana drachmam ſemis. M. f. pulvis, div. in 8 partes. Tum quoque omnem cereviſiae atque nimium vini potum evitare, & de hoc, ſi Rhenanum fuerit, modicam quantitatem ſub epulis duntaxat ad confortandum ſtomachum & reparandas vires potare conveniet; pro potu autem ordinario ſequenti

quenti decocto, ſaporis grati utendum erit: Recipe radicis chinae, ſcorzonerae, raſurae cornu cervi ana uncias tres, ſeminis fœniculi, corticis ligni ſaſſafras ana drachmas duas. Conc. cont. d. S. ſpecies, quarum uncia una cum dimidia, addito paſſularum minorum manipulo uno in tribus aquae menſuris per tres horae quadrantes decoquitur, & corticibus citri recentibus permiscetur. Ceterum probe cavere expediet, ut mens ab omnibus commotionibus atque ſollicitudinibus maneat libera, labores cum meditatione juncti fugiantur, ſomnus capiatur plenior, & ab omnibus cibis ſalſis, acidis ac concoctu difficilioribus ſibi temperet aeger. Sic probe depuratis humoribus, curam lactis aſinini commendo: quippe quod in ſenibus ad magis purificandos humores, eorum acrimoniam attemperandam, ac laudabiles generandos ſuccos praeſtantiſſimum confert emolumentum.

Inter externa remedia ea, quae hactenus fuere adhibita, balſamica ſunt, & putredini reſiſtunt; mallem tamen, ne tanta varietate fuiſſent alternata & ſolum oleum cornu cervi fœtidum adplicatum, quod aliquoties rectificatum, & aequali pondere vitelli ovorum permixtum hisce in caſibus obſervatur efficaciſſimum. Jam commendarem ſtyracem liquidam cum myrrha; aut aquam calcis vivae cum binis ſolutionis myrrhae partibus combinatam & in aqua florum ſambuci labio affecto inunctam; quæ vim purificantem, exſiccantem ac conſolidantem poſſidet egregiam. At enimvero pinguia, oleoſa, acria ſpirituoſa, oleoſa & maxime unguentum ægyptiacum hisce affectibus omnino inimica ſunt; & ipſa camphora, licet in tumoribus præſtantiſſima, in ulceroſis tamen morbis minime confert; neque vero plane ludetur

opera,

opera, ſi eſſentia croci & ſpiritus vini camphoratus æquali pondere infundantur linteolo, & evaporato ſpiritu, calide adplicentur. Et hæc ſunt, quæ in ægrotantis ſalutem monenda duxi; quibus ſi morem geſſerit, de felici eventu non dubito, ſed illum ex toto pectore apprecor.

CASUS LX.

De Affectu capitis cum Efflorescentiis in pede.

Liceat mihi, Vir Excellentiſſime, adverſam, quæ me tentat, valetudinem tibi perſcribere, tuumque in eadem implorare auxilium, quæ his potiſſimum abſolvitur ſymptomatibus. Quinque abhinc annis, ætatisque meæ viginti ſeptem præterlapſis, cum temperamenti melancholico-ſanguinei eſſem, ex improviſo dolore pulſatili dextræ auris corripiebar, qui cum inſigni tinnitu poſt tres vel quatuor hebdomades in gravem ſuſurrum ac ſpasmum otalgicum deſinebat. Hic quidem haud ita multo poſt evanescebat; verumtamen ſuſurrus ille moleſtus ad hoc usque tempus, noctu potiſſimum, in dextra aure continuat. Vix duo ab hoc malo exceſſerunt anni, cum oculi quoque male adfici cœpiſſent; & ante illos punctula nigra, atque nubeculæ inſtar muſcarum ac minorum inſectorum obverſari videbantur: quæ vitia majus ſucceſſive capiebant incrementum, & adhuc me ſollicitant. Putabam quidem, mali ſedem in humore aqueo & chryſtallino hærere, & catara ctam minitari: ſed poſthæc & ex propria experientia, & doctis peritorum medicorum demon-

monſtrationibus deprehendi, cauſſam potius in lympha halituoſa atque viſcida, circa nervorum opticorum thalamos ſtagnante ſitam eſſe Hiſce autem acceſſit demum vertiginoſa atque temulenta capitis perturbatio, maxime a paſtu adfligens, ſub cœlo ſereno levior, ſub nebuloſo autem, turbido ac pluvioſo aëre gravior. Neque falſa erat quorundam medicorum ſuſpicio, qua hæc ſymptomata ex labe & atonia ventriculi derivarunt: a prandio enim non ſolum inſigni rapior temulentia; verum maxime a cœna eximia preſſio ac ructuoſa affectio me ſollicitat. Præterea per aliquot annos in tibiis, & præcipue extremis pedibus vehementis frigoris ſenſum percepi; quem adhibitum balneum Hirſchbergenſe quidem fugavit, capitis autem affectionem magis adauxit. Denique vero quatuor abhinc annis dextrum pedem circa internum malleolum occupavit efflorescentia, primum nummi ternarii magnitudinem referens, dein vero latius ſerpens, & ad imperialis magnitudinem evecta. Hæc olim verna duntaxat adparebat tempeſtate, hyemali evaneſcebat: jam vero aſſidua eſt, & ſerum perpetuo plorat, dolorem excitat, ipſamque arrodit cuticulam. Quum itaque varias ægritudines, quibus a teneris obnoxius fui, in hoc jam ulcuſculum deſinere velle, hocque ipſum muſculoſas etiam, oſſeasque partes adficere videatur: & denique omnia medicorum auxilia fruſtra hucusque adhibuerim: vereor ſane, ne pejora incurram ſymptomata, & tuum adhuc conſilium, Vir illuſtris, reſcire ſum cupidiſſimus.

CON-

CONSULTATIO.

DUo ſunt, qui Te ſollicitant affectus, quorum alter caput, alter pedes occupat. In capite nimirum obſervantur nonſolum tinnitus, ſuſurrusque aurium ac difficultas auditus ſub pluvioſo potiſſimum cœlo adfligentes; verum etiam oculis obverſantur imagines, nubeculæ, muſcæ, atque viſionem aliquantulum lædunt; & denique vertigo ac temulentia capitis, ſenſuumque procul dubio torpor infeſtant. Pedes autem moleſtis ulcusculis circa internum dextri pedis malleolum obſidentur; quæ ſerum aſſidue ſtillant, multisque ſtipata ſunt doloribus. Horum vero omnium ſymptomatum prima ſedes ac origo procul dubio in primis viis quærenda eſt; quæ dum multis acidis, viſcidisque ſcatent ſordibus, nonſolum flatus ac diſtentiones imi ventris generant, verum etiam vitales ſuccos ſpiſſitudine ac impuritate quadam imbuunt. Hi autem difficilius per vaſcula capitis progreſſi, ac fluidum nervorum lymphamque tenuiſſimam inquinantes recenſitas in organo viſus auditusque progenerant affectiones. Quod ſi porro lympha nutritia dyscraſia quadam polluitur, & in inferiori pedum parte, per quos ob perpendicularem ſitum ægerrime tranſit, ſtagnationes atque extravaſationes ſubit: illa ibidem acrior facta, cutim arrodit, & fœdam illam produxit ulcerationem. Quæ cum ita ſint, & ab illis malis funditus liberari cupias: non niſi palliativa fruereris curatione, ſi ſola duntaxat ſymptomata, ſicuti auditus, viſusque vitium, vertiginem ac pedum efflorescentiam adgredi volueris. Magis e re erit, ut tonus ac robur ventriculi reſtituatur, ac vis digeſtiva promoveatur: quo demum chylus blan-

blandus ac laudabilis generetur, & alvina excretio debito gaudeat ſucceſſu. Hæc ut conſequaris, non efficacius Tibi commendare poſſum auxilium, quam thermas Carolinas, maxime aquas, quae ſcaturiunt, molares adventante vere potandas: ſub quarum uſu ſimul habebis occaſionem corpus ſedulo movendi, ac aërem mutandi; quæ duo momenta ad morbum tollendum inſigne conferunt emolumentum. Præter enim hasce thermales curationes in hypochondriaca affectione, & humorum inquinatione non præſtantius inveni auxilium; quæ tamen vitia Tu quoque ex nimia lucubratione, meditatione, vita ſedentaria ac quodam animi mœrore tibi contraxiſſe mihi videris.

Ante vero, quam incipiatur hæc medicatio, neceſſe eſt, ut congruis & pharmaceuticis & diæteticis remediis præparetur corpus, corroboretur ventriculus, ac depuretur maſſa humorum. Huic ſcopo inſerviet hic pulvis: Recipe rhabarbari electi drachmas duas, ſummitatum centaurii minoris pulveriſatarum, ſalis abſynthii, tartari vitriolati, ſeminis cymini ana grana quindecim. M. f. pulvis, div. in 3 partes, quarum ſingula bis quavis hebdomade mane ex aqua vino permixta ſumta & ventriculum roborabit, & ſordes evacuabit egregie. Mane vero ex decocto Thee vel Coffee L guttas Elixirii mei balſamici visceralis, æquali pondere cum liquore meo anodyno maritati capies; & quandoque vesperi quædam vascula decocti ſuccoladæ hauries. Deinceps pro potu ordinario, cujus inſignis eſt efficacia, aquam cum pane deſtillatam ſuadeo, quæ paratur, quando aqua pondere ſex librarum cum duabus libris panis bene triti ex veſica deſtillatur, ejusque novem partes cum una vini generoſi mixtæ potan-

 tur.

tur. Non minus huic ſcopo faciet ſatis decoctum ex radicis ſcorzoneræ, cornu cervi ana uncia una, radicis cichorei drachmis ſex, hordei manipulo uno & aquæ menſuris duabus paratum: quibus corporis moderatum exercitium, ac recta vivendi ratio accedat, neceſſe eſt.

Pedis denique efflorescentiæ ſummo cum fructu adplicabitur linteolum aqua arquebuſadæ, tutia præparata permixtæ, madidum; cui etiam imponi poterit ſacharum ſaturni in aqua roſarum. Quibus rite adhibitis ſalutarem eventum haud defore credo, quem ex toto pectore precor & voveo.

SECTIO II.

DE

MORBIS PECTORIS.

CASUS LXI.

De exulceratione faucium cum ingenti fluxu ſalivali.

Illuſtris matrona XXXII. annorum, tenerrima corporis conſtitutione prædita, adhuc juvencula morbo virgineo, quem chloroſin vocant, laboravit. Poſtquam autem leges matrimonii ſubiit, deſiit illud vitium in fluorem album. Noviſſimo abhinc biennio, cum ſexta vice utero gereret, paucis ante puerperium hebdomadibus eximia defluxione catharrali narium æque ac faucium ten-

tentabatur, ipſo demum partu terminata. Exinde vero hanc catharralem affectionem ſingulo verno & autumnali tempore tolerare debuit, qua nonſolum fauces puſtulis rubris obſidebantur, verum etiam copioſa muci per nares, ſalivæque per os effluxio accedebat, cum ſermonis non minus ac deglutitionis quodam impedimento. Inhæſit hæc moleſtia per ſex ſemper vel octo hebdomades; ſub qua quidem menſium fluor rite ſuccedebat, fluor vero albus, cui obnoxia eſt, evanescebat, & illa finita iterum redibat. Proximo abhinc autumno ineunte ſeptimo fœtu gravida, recruduit hæc denuo ægritudo, majori tamen ac olim vehementia. Namque accedebant capitis dolores immaniſſimi, cervicisque inſignis ſpasmus, deglutitionem æque ac ſermonem impediens, noctu atrocior; ſalivæ exſpuitio erat copioſiſſima, ejusque quotidie binas ferme reddebat libras. Decima ſexta geſtationis hebdomade venam in brachio ſecandam præbuit, effluente ſero mucilaginoſo ac viscido, nullo ferme ſanguine tincto. Et licet plurima huic malo oppoſuerit remedia; nullum tamen ex omnibus ſenſit levamen: propterea conſilium anhelans doceri cupit, quæ hujus ſalivalis fluxus cauſſa, quæque convenientiſſima medela.

Epicriſis.

LIceat ex hoc caſu quædam animadvertere momenta: 1) Fœminæ, quæ exiliora poſſident vaſa, tenerioresque fibras, & chloroſi & fluori albo maxime ſunt obnoxiæ: eo quod ob circulationem ſanguinis in ejusmodi corporis habitu languidiorem & ſegniorem ſerum præ partibus ſanguinis rubicundis ſulphureis, quæ motum in-

teſtinûm cauſſantur, prædominium accipit: inde malus corporis habitus, & color faciei lividus increscit, ſecretio & excretio inutilium particularum, imo ſanguinis ſuperflui deficere incipit: hinc docet experientia, quod chloroſi laborantes vel plane menſibus careant, vel fluore albo infeſtentur.

2) Multiplici experientia compertum habemus, ſuppreſſo vel cohibito fluori albo, quo ſerum corruptum, impurum atque vitioſum ſalutari ſæpe conſilio eliminatur, ſuccedere in aliis & remotis locis ulcera, tumores, puſtulas, quæ ſummam exasperant cutim, interdum etiam purpuram chronicam, orisque & faucium exulcerationes cum copioſa muci & ſalivæ excretione; quemadmodum id in noſtro caſu animadvertimus: Reſtituto vero uteri fluxu iſto ſeroſo ſponte hæc mala evanescere; ut inde liquido pateat, ob metaſtaſin vitioſorum humorum in alia loca unum morbum ex alio prodire, dum nempe ex eadem cauſſa uterque fovetur, & tamen ratione loci eſt differentia.

3) Tempore geſtationis, quia colluvies humorum ſeroſorum ob defectum menſium increscit, non mirum eſt, defluxiones iſtas & decubitus copioſi ſeri & impuri ad loca glanduloſa faucium & oris in noſtra ægra fuiſſe aucta.

Quibus ſic ſe habentibus ordinatum fuit, ut tribus a partu hebdomadibus ægra ſequenti inſiſteret curationi. Nimirum per decem ſucceſſive dies quavis vespera XIV. pilularum balſamicarum aſſumere debebat, quarum hæc erat compoſitio: Recipe Myrrhæ electæ, maſtichis, ſuccini præparati, extracti ariſtolochiæ rotundæ, cardui benedicti, Gummi ammoniaci depurati ana drachmam unam, extracti rhabarbari ſcrupulos duos,

helle-

hellebori nigri cum aqua parati ſcrupulum unum, florum ſalis ammoniaci martialium, ſalis ſuccini ana grana duodecim. M. f. cum eſſentia caſtorei pilulæ ex ſcrupulo uno, No. XX.

Deinde commendavi hoc decoctum: Recipe radicis ſarſaparillæ uncias duas, herbæ cardui benedicti manipulum unum, radicis caryophyllatæ, aniſi ſtellati ana drachmas duas, conc. cont. d. S. Species, quarum unciæ duæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam coquantur, & intra decem illos, quibus pilulæ ſumuntur, dies loco potus ordinarii hauriantur. His diebus finitis illius decocti calefacti menſuræ dimidiæ addatur drachma una harum ſpecierum: Recipe radicis pimpinellæ albæ, raſuræ ligni ſaſſafras ana unciam unam, herbæ ſcordii manipulum unum cum dimidio, ſeminis fœniculi drachmas tres: ebulliant invicem, & inſtar potus Theê mane intra lectum bibantur cam ſudoris expectatione.

Iisdem decem diebus hora quinta, & nonnunquam etiam veſperi ex deſcripto decocto propinatæ fuerunt L guttulæ eſſentiæ balſamicæ hujus: Recipe eſſentiæ ligni aloes, ſuccini, tincturæ tartari, antimonii acris ana unciam dimidiam, olei ligni ſaſſafras deſtillati guttas octo. M. Extrinſecus ſuadebatur, ut ſuffumigii ex raſuræ ſuccini, maſtichis, ac tacamahacæ ana uncia dimidia parati fumus ore ſæpius exciperetur; aut alternetur cum ſequenti gargarismate: Recipe florum roſarum rubrarum, ballauſtiorum, herbæ menthæ, meliſſæ ana manipulum ſemis, maſtiches drachmas duas. M. C. C. d. S. Species pro decocto, cui ſyrupus granatorum, vel roob Sambuci admiſceatur.

Ceterum commendata fuit recta diætæ obſervatio

vatio, ut nimirum ægra ſibi caveret a cœna liberaliori, cibis pinguibus, ſimilagineis, dulcibus, nutrientibus, obſoniis, nimio carnium uſu, animi commotionibus atque refrigerationibus; contra vero magis ſtuderet corporis moderato exercitio, potui plus indulgeret, quam ſueverat; & denique crebris uteretur pediluviis.

CASUS LXII.

De ſingulari colli dolore ex ſtomachi vitio.

UXor mea in dextro colli latere, ſemper aliquantulum tumido, pronuper inſignem dolorem ſentire cœpit, cujus hæc ſunt ſymptomata: Dolor ille non ſolum totum collum, verum etiam totum iſtius lateris caput occupat; & quoties illum locum ægra manibus comprimit, ſonitum intus ad ventriculum deſcendentem percipit; continuisque infeſtatur ructibus. Interdiu, & ubi erecta ſedet, levior eſt dolor, puncturis per intervalla ſtipatus; noctu vero, & ubi decubuerit, intolerabilis eſt cruciatus, ructusque horrendi, maxime ſi affectum locum compreſſerit. Putabam primum, febrile quid ſubeſſe, cum noctu potiſſimum invaderet moleſtia: at mox deprehendi flatus duntaxat, affecto loco incarceratos, culpandos eſſe. Hinc mox per aliquot ſucceſſive dies ægræ propinavi pilulas Stahlianas, pulverem bezoardicum & liquorem anodynum Hoffmanni, ut inde ſudaret: nullum vero mali levamen percepit: neque opem tulit ſacculus ex floribus chamomillæ & emplaſtrum diſcutiens extrinſecus adplicata,

adplicata, ſed hoc dolorem magis exacerbare videbatur. Ceterum alvo gaudet libera, ciborumque adpetentia integra; cui ſi nimium indulſerit, majores inde moleſtias a flatibus, atrocioremque incidit dolorem. Verentur conſulti medici, ne tympanitidis ſubſint prima rudimenta: quam etiam eo magis metuo, cum ægra per binos annos ſaepius febriles inſultus toleravit, nunquam funditus debellatos, ſed ſponte ſemper deſinentes. Quidam in hoc rerum ſtatu aquas Sedlicenſes, earumque ſal; alii balnea Lauchſtadienſia commendant: quæ autem num adhibenda, aut quæ alia uſurpanda ſint, ex Tuo conſilio doceri avemus.

CONSULTATIO.

INtellexi ex litteris ad me datis, quæ potiſſimum ægritudines cum acerbo colli dolore generoſam ægram infeſtaverint. De quibus, ſi mentem meam exponam; dolores illos omnino a flatibus intra ventriculum contentis natales ſuos mutuari credo, qui exinde inter membranas œſophagi ad collum usque aſcendunt. Rariſſimus ſane eſt caſus, pauciſſimis medicorum cognitus, quem tamen ſaepius obſervavi. Huic ſi mederi volemus, remedia haud ad locum affectum atque dolentem, ſed potius ad ventriculum debilem, & a flatibus diſtenſum, adplicare oportet: quæ inter præſtantiſſimum eſt ſequens emplaſtrum ad ſiniſtram ventriculi regionem impoſitum: Recipe emplaſtri de cruſta pannis uncias duas, olei nuciſtæ expreſſi, balſami Peruviani ana drachmas duas, olei carvi, ligni ſaſſafras, menthæ ana drachmam. M. f. l. a. emplaſtrum. Interne vero commendo elixir meum ſtomachicum atque car-

 minativum,

minativum, ejusque L. guttulas ex ultimo hauſtu inter epulas aſſumendas. Alvus ſi ſegnior fuerit; ei lubricandæ ac flatibus ad inferiora derivandis, expediet pilularum Stahlianarum, aut mearum balſamicarum novem veſperi deglutire. Præterea vero operæ erit pretium, ut ægra parcis utatur epulis, & inter illas omnes flatulentos cibos, maxime poma probe fugiat, ac corpus ſedulo moveat.

Appendix.

Generoſa hæc ægrota ex uſurpatis hisce remediis optime habuit; ac cum marito per aliquot milliaria itinere perfuncta, primo die illibatam præ ſe tulit ſanitatem. Verum enimvero poſtridie ex improviſo ingenti horrore per integram horam perculſa, incidit in conatum vomendi ac inſignem æſtum cum ſumma præcordiorum anxietate, pectoris conſtrictione, ſpiratione difficili ac cordis palpitationibus ſtipatum; a quibus vero ſymptomatibus, per ſex horas inhærentibus, ſudore inſequuto liberata bene habuit. Conſultus medicus febrem tertianam, eo tempore graſſantem, ſuspicabatur, deditque pulveres ſalinos atque laxantia. Tertio die recruduit eadem acceſſio cum longe gravioribus ſymptomatibus, ac ipſa mentis defectione: qua feliciter ſuperata, ſequenti die adhuc vehementior rediit paroxysmus, cum inſigni anxietate, pectoris agitatione convulſiva, ſuffocationis metu, extremorum refrigeratione ac gelido ſudore, pulſuque valde inæquali & duro ſtipatus; cui demum ſupervenit mentis deliquium, atque mors ſubitanea. Perculſus ſummo terrore de tam ſubitanea morte maritus, quam ex tertiana ſimplici ſuſpicari nunquam poterat;

deſide-

deſideravit, ut meam de tam inopinati eventus cauſſa exponerem opinionem. Quam ut traderem, haud ignorari oportet, ægram fuiſſe habitus corporis repleti atque ſpongioſi, vitæ ſedentariæ admodum indulſiſſe, potum ſufficientem neglexiſſe, hinc ſub quocunque corporis motu, maxime cum acclivia ſcanderet loca, ſpirandi anguſtiam incidiſſe, & ſæpius cordis palpitatione cum pulſu inæquali ac intermittente laboraviſſe: neque minus multis annis tumoribus pedum infeſtatam fuiſſe quæ ſub ultima febre evanuerunt. Ex his vero ſemper judicavi, polypoſum forſitan concrementum in corde vel pulmonum vaſis deliteſcere; cui quoque cauſſam ſæviſſimorum, quae febrem comitabantur, ſymptomatum, ipſiusque mortis adſcribendam eſſe puto. Quod ſi enim ſub rigore febrili & ingenti partium extremarum ſpasmo humores copioſius ad pectus & cor compelluntur, & exinde ob ventriculos cordis, maxime dextrum, more conſueto polypoſis concretis obturaros non debite repelluntur: fit omnino, ut cruor majori copia intra auriculam ventriculumque cordis dextrum ſtagnans, has partes diſtendat, ideoque praecordiorum anxietates, cordis palpitationes, lypothymias ac ſuffocationes inducat. Occurrerunt mihi tres in mea praxi caſus huic non diſſimiles, quod viri, qui pedibus tumidis affecti ac ſuſpicionem polyporum in praecordiis moventes, ubi febrem tertianam inciderunt, ſub illius rigore, retrolapſo œdemate, inopinata ſuffocatione fuerint extincti.

CASUS LIII.

De Spasmo œſophagi, illiusque atonia.

VIr quidam annorum novendecim, ſtrictioris corporis habitus, conſtitutionis admodum ſenſibilis ac bilioſæ, noviſſimo abhinc anno poſt hauſtum potum Thee vehementi ac tanta excanduit iracundia, ut protinus contremuerit ac nauſea adfectus fuerit. Tum ſtatim adiit officinam pharmaceuticam, ibidemque portionem alicujus nigricantis liquoris aſſumſit; & vesperi XX guttas balſami vitæ Hoffmanni ex vino aduſto potavit. Nocte inſequuta cum pejus haberet, iterum ingurgitavit ſpiritum vini: & deinceps amiſſa penitus adpetentia, huic excitandæ largam ſardenarum aceto conditarum devoravit quantitatem. Hinc conſultus medicus propinavit ipſi pulveres ſalinos, & quosdam purgantes, ex quibus inſigne incidit alvi profluvium cum omnium virium proſtratione. Sub hoc ipſo profluvio acceſſit in faucibus moleſta inſtar pali infixi ſenſatio, ac ſi quidpiam inde proſerpere vellet; ut etiam cum medico putaret æger, vermem obſidere fauces. Hinc ipſi datæ fuerunt pilulæ ex extracto aloes, rhabarbari, mercurio dulci & corallinæ pulvere concinnatæ: quæ bis quotidie ſumtæ alvum quidem ſatis potenter duxerunt, malum autem ita exacerbarunt, ut vix amplius deglutire quicquam valeret: fruſtra comeſtis intra XIV. dies plus quam L pomis citrinis. Invadit vero hoc malum

per

per intervalla; ſub quo extrema perfrigescunt inſigniter, nec ſatis foveri poſſunt; ipſa corporis refrigeratio malum exasperat; ſomnus eſt exiguus, virium decrementum ac incredibilis ad iram proclivitas, qua vel leviſſima commovetur occaſione. Alvo pertinaciter obſtipata, flatus ad ſuperiora eluctant, & clyſteribus derivantur optime: purgantia enim oretenus exhibita augent malum, ſicuti quoque omnia calidiora, ut adeo ab omni cereviſiæ atque vini uſu abſtinere debeat. Hinc demum alius medici imploravit opem; a quo cum emulſionem amygdalinam cum ſemine papaveris albi accepiſſet, & pulveres præcipitantes nitroſos: melius quidem habere videbatur; mox autem in priſtinam relapſus calamitatem, meum flagitavit conſilium.

Re itaque penitius perſpecta, hunc morbum non niſi ſpasmo vehementiori æſophagi ventriculique abſolvi credo, qui ab inſigni mentis commotione & excandescentia ortus, & incongruorum remediorum, partim calidiorum, partim acriorum atque purgantium uſu magis auctus fuit atque exacerbatus. Quum enim conſultus medicus, vermem inhærere faucibus ratus, illi enecando anthelmintica ac ſuccum citri propinavit: his nonſolum diſtentionem tunicarum nervearum atque musculoſarum in œſophago adauxit, verum etiam effecit, ut ſpasmus ille per univerſum genus nervoſum fuerit propagatus. Hinc quoque derivanda ſunt mala ſymptomata, veluti frigus partium externarum, maxime pedum, anxietas præcordiorum, inquietudo, urina pallida, pulſus durities, & eximia ad iracundiam proclivitas. Illud autem ſymptoma, quo palus faucibus videtur infixus, ex musculorum, qui œſophagi principium conſtituunt, ſpasmodica conſtrictione

de-

dependet; qua ex eorundem tunicis quaſi globus formatur in infundibulo, qui illam pali infixi ſenſationem conſtituit. Præterea autem vero eſt ſimillimum, partim bilis ſub iracundia in ventriculum facta effuſione, partim acrium medicinarum, partim ſucci citrorum acidi nimio uſu nerveas ventriculi tunicas, maxime villoſam, fuiſſe arroſas: unde etiam venit, quod æger nulla acriora, nec calidiora alimenta, nec vinoſos potus perferre queat.

Quamobrem eo collineavit meum conſilium, ut æger ante omnia ab omni cereviſiæ, vinique potu & largis epulis abſtineret, & per aliquot hebdomades pro potu ordinario juſculum tenuius ex avena & floribus chamæmeli decoctum hauriret, ex illo quandoque hauſtum olei amygdalarum dulcium ſumeret, aut decoctum ex raſura cornu cervi, ſcorzonera & paſſulis minoribus paratum potaret. Deinceps operæ pretium duxi, quotidie cubitum ituro ægro XX. ſequentium pilularum exhibere: Recipe extracti millefolii, chamæmeli ana drachmas duas, extracti hyperici, mithridatii ana drachmam ſemis, croci, caſtorei pulveriſatorum ana grana XV, olei deſtillati macis gutt. VI. M. f. pilulæ ex ſcrupulo uno N°. XX: quibus ſumtis quotidie pediluvio ex floribus chamæmeli, furfuribus triticeis & aqua fluviatili confecto uti debuit. Neque minus mane & poſt meridiem 40. guttulas hujus ſpiritus propinavi: Recipe liquoris noſtri anodyni mineralis unciam unam, olei chamæmeli veri, olei abſynthii, olei de Cedro ana guttas XII. Et denique externe faucibus, collo ac regioni ventriculi balſamum meum vitæ intra lintea adplicari juſſi. Quibus per aliquot tempus uſurpatis factum

ctum eſt, ut æger a moleſto ſuo morbo penitus vindicaretur.

Appendix.

NOn alienum hoc loco videtur, ob materiæ affinitatem caſum pariter rariorem ſubnectere, qui in atonia ac reſolutione pharyngis, ſive principii œſophagi conſiſtit, & ſic ſe habet:

Studioſus XVIII. annorum, temperamenti ſanguinei, animique hilaris, qui crebris narium hæmorrhagiis & capitis doloribus, maxime ſi nimio corporis motu, & largiori vino humores exagitavit, ſollicitari, ac præterea focali collum arctius, & ad vaſorum faciei inflationem usque conſtringere ſueverat, noviſſimo vere tumore glandularum colli corripiebatur, emplaſtro de meliloto diſcuſſo. Brevi abhinc tempore percipiebat, quæcunque aſſumta vel eſculenta, vel potulenta in ultimis faucibus, veluti ſubſiſtere, ac ſi nimis cito deglutire conabatur, conatu reddi vomibundo; attamen per intervalla hæc moleſtia gravius mitiusve infeſtavit. Poſt aliquod tempus evaneſcebat hæc affectio, & ipſe cibos deglutire quidem valebat, verumtamen ubi profundius per gulam deſcendebant, ac ventriculum ingredi volebant; obex quaſi ibidem videbatur poſitus, ut aſſumta vomitu reddere debuerit; liquidiora autem nonnunquam libere penetrant ventriculum. Vomitus ipſe cum non ſine anxio conatu contingeret, temperavit ſibi aeger ab omni fere ciborum uſu; & hinc in eximium corporis delapſus decrementum, meum flagitavit conſilium.

Hujus ergo mali cauſſam exploraturus, ſuſpicabar primum conſtrictionem circa orificium ventriculi

triculi ſiniſtrum ſpasmodicam; & hinc ordinabam antiſpasmodica remedia, maxime oleum amygdalarum dulcium recens ex juſculo avenaceo hauriendum, quod quidem absque inſequuto vomitu ventriculum penetravit, ipſum autem malum tollere haud potuit. Nam aſſumtis alimentis videbatur ægro ventriculi ſuperius orificium, repagulo quodam clauſum, ea haud transmittere: quare, ſi nihilo ſecius aſſumebantur, & œſophagum implebant, ore iterum eructabantur.

Hinc in mentem mihi veniebant illae medicorum obſervationes; quibus conſtat, non ſolum in cavitate œſophagi, verum etiam externe inter œſophagum & aſperam arteriam generatos ſucceſſive fuiſſe tumores ac excrescentias, quibus liberum ciborum per gulam in ventriculum iter adeo intercluſum fuit, ut miſera homines perierint morte, teſte Tulpio Lib. 1. cap. 44.

Verum enimvero nec hanc in præſenti morbo cauſſam ſuspicari permiſit repentina morbi generatio, quæ in allegatis obſervationibus fuit ſucceſſiva: hinc putavi, ſubeſſe forſitan inſignem ventriculi acrimoniam, quæ ſuperius ventriculi orificium ac inferiorem partem gulæ ad ſpasmodicas proritaret conſtrictiones. Ordinavi itaque potiunculam ex mannæ uncia una & ſemis, ſolutæ cum aquæ florum acaciæ unciis tribus, olei amygdalarum dulcium uncia ſemis, & cremoris tartari drachma una paratam; quæ ingreſſa ventriculum, vomitum excitavit, eoque non ſolum multum pituitæ; verum etiam fruſtulum ſolidum nucis avellanæ magnitudine evacuavit. Hoc rite examinatum fuit fruſtum carneum fœtens, & male olens; quod æger ante quatuor hebdomades minus manſum deglutiverat, & in ſuperiori

ſto-

ſtomachi regione obhæſerat: excretum autem protinus malo dedit inducias, liberumque rurſus iter quibuscunque concedebat aſſumtis.

At vero paucis poſt hebdomadibus recidit eadem moleſtia, qua ægro videbatur, ac ſi quid in gula inferiori hæreret, quod deſcenſum alimentorum impediret, ac efficeret, ut aſſumta vomitu reddantur. Jam ergo cauſſam mali in atonia muſculorum pharyngis, ex ſtagnatione ſeri viſcidi ſuborta collocabam: hinc imperabam ut æger mane quinque vel ſex balſami mei vitæ guttulas ſacharo exceptas aſſumeret, & infuſum Theiforme ſuperingereret: corpus vero purgavi datis tribus ſalis Anglicani drachmis in aqua ſolutis, quæ alvum duxerunt octies; & externe denique ſpiritum vini camphoratum, balſamo vitæ permixtum, collo circumdari juſſi; iisque obtinui, ut moleſta hæc ægritudo penitus debellaretur.

Dignus omnino eſt hic caſus, qui publici fiat juris, dum partim obturationem œſophagi a fruſto cibi ſolidi inhærente, partim ob atoniam pharyngis inter rariſſimos collocari meretur. Conſtat enim ex anatomicis, pharyngem ſeu principium œſophagi ex variis muſculis & conſtrictioribus & dilatatoribus componi: illi vocantur œſophagei; horum autem tria potiſſimum ſunt paria, quæ nomine cephalopharyngæorum, ſphænopharyngæorum & ſtylo pharyngæorum venire ſolent. Hi dilatatores ſi agunt, poſteriorem infundibuli partem elevant, & antrorſum trahunt, hinc anteriori regione depreſſa ac aperta, maſticati cibi ope linguæ maxillarumque truſi; in pharyngis deferuntur orificium. Tum relaxatis hisce, conſtringuntur œſophagæi, & ciborum per œſophagum in ſtomachum deſcenſum

ſum promovent. Hinc adparet, omnem deglutitionem horum potiſſimum muſculorum actione ac motu abſolvi; qui a debito & ſubtilioris ſanguinis & fluidi nervei influxu in nervos eorum muſculorum, ex ſurculis paris octavi oriundos, dependet. Quod ſi igitur dictorum muſculorum tonus atque robur ab externis cauſſis, maxime nimio humorum affluxu læditur atque vitiatur, non poteſt fieri, quin exinde impediatur ac difficilis reddatur deglutitio. Quando autem denegato penitus ab internis cauſſis nervei fluidi influxu, vera horum muſculorum paralyſis ſuboritur, qualis a Tulpio Lib. 1. Cap. 12. allegatur: fit inde, ut penitus aboleatur vis deglutiendi, & ipſa omnino inducatur mors.

Ex quibus demum elucescit, evacuatis in hisce adfectibus per congrua laxantia ſuperfluis humoribus, non præſtantiora eſſe remedia, quam nervina, tonica, atque balſamica & interne & externe uſurpata.

CASUS LXIV.

De affectu oeſophagi & ventriculi ſpasmodico.

VIr LIV annorum, ſtrictioris corporis habitus, vaſisque ſanguine ſemper turgidis conſpicuus, proximo abhinc anno omnem potum averſari cœpit: quem cum ſub epulis aſſumere conaretur, ille intra œſophagum, qui veluti conſtrictus videbatur, ſubſiſtebat. Olim per aliquot annos fluxus hæmorrhoidalis inſultus toleravit: qui autem noviſſima hyeme atrociſſimis dorſi, dextri hypo-

hypochondrii & inter ſcapulas doloribus, alvi obſtructione pertinaci, viriumque decremento, absque inſequuto ipſo fluore abſolvebantur; poſt adhibita autem interne congrua remedia, externe ſpiritum vini camphoratum crocatum & emplaſtra debellabantur. Stipatæ autem ſemper fuerunt hæ adfectiones ſupra memorata ventriculi moleſtia, qua quidem cibos integra adpetiit cupiditate, poſt potum autem parciſſima licet quantitate aſſumtum, protinus replebatur, diſtendebatur, flatibusque ac preſſionis ſenſu adficiebatur ventriculus; quæ ſymptomata tribus circiter a paſtu horis demum remittebant. Et notatu dignum eſt ſymptoma ante aliquod tempus accedens, quo extra epulas tanta ſubito corripiebatur fame, fere canina, ut gelido omnino, anxioque perfunderetur ſudore, donec cibi quidpiam aſſumſerat. Poſtquam demum more ſibi conſueto circa noviſſimum vernale æquinoctium venam in pede aperiendam præbuerat; remiſerunt quidem pleraque ſymptomata; at ventriculi moleſtia eodem continuavit tenore, adeo ut circa prandendi potiſſimum tempus vix ambulare potuerit, ſine ſtomachi dolore ſub quocunque greſſu excitato; non minus pauca comederit, & multum mucum eructare debuerit. Quamobrem, cum a reſtagnante hæmorrhoidali cruore ventriculi preſſiones derivarent medici, provocaturi illum fluorem, ano ante tres hebdomades adplicuerunt hirudines. Tum vero excepit pertinacisſima alvi obſtipatio cum tantis flatulentiis, ut præ iis vix enemata injici potuerint: & haec demum poſt aliquot dies ſponte deſiit in alvi profluvium, quo, dejecto omni penitus adpetitu, inſignis pituitae copia excernebatur. Hinc datae fuerunt balſamicae pilulae, quae intra nycthemeron abs-

que ullis torminibus alvum viginti quatuor vicibus moverunt: quibus ſedato alvi profluvio, ſucceſſerunt imi ventris dolores ac flatulentiae, per intervalla adfligentes. Neque minus bis abhinc poſt aſſumta potulenta acceſſit vomitus, cum tenacis pituitae rejectione. Quare tuum, Vir illuſtris, flagitat conſilium, & imprimis doceri avet, num commendatae iterum hirudines abſque metu majorum ſymptomatum tuto adplicari queant?

CONSULTATIO.

EX communicato mecum caſu, ægrum ſpasmis circa œſophagum, ventriculum & inteſtina ſollicitari perſpicio. Spasmum œſophagi atteſtantur dolores in dorſo atque inter ſcapulas adfligentes, & potuum frigidorum in gula, quae conſtricta videtur, ſubſiſtentia. Exinde vero adparet ſimul frigoris eximia in exacerbando ſpasmo œſophagi efficacia; ſiquidem aeger calidiora potulenta commode ac ſine moleſtia aſſumere valet. Ventriculi porro ac inteſtinorum diſtentionem comprobant reliqua ſymptomata, veluti ſunt moleſtae ac dolorificae ventriculi poſt aſſumtos cibos inflationes, flatulentiae, tormina imi ventris, & pertinaces alvi obſtructiones. Neque minus ex eodem dictarum partium ſpasmo derivanda eſt multa pituitae exſcreatio, poſt paſtum maxime vehementior. Et quum denique ob vitiatum atque labefactatum ventriculi inteſtinorumque tonum & periſtalticum motum non rite concoquuntur cibi, & ideo acres acidosque ſuccos atque ſordes in ventriculo relinquunt: factum inde eſt, ut non ſolum fames ferme canina extra

epulas

epulas acceſſerit; verum etiam alvi profluvium, & mucoſi vomitus pronuper ſupervenerint.

Quod ſi vero ulterius diſpiciamus, unde hi violenti primarum viarum ſpasmi ſuam originem traxerint: hanc ex ſuppreſſione hæmorrhoidum, hinc ſubortis cruoris in partibus imi ventris ſtagnationibus derivandam eſſe arbitror. Hoc confirmant habitus ægri ſtrictior; vaſa cruore turgida; hæmorrhoides cœcæ olim toleratæ; dolores noviſſima hyeme dorſum occupantes, & ſanguinis miſſione ſublevati, & denique vita ſedentaria, ac multis mœroribus complicata, cui obnoxius eſt æger, quæque præcipue circulum humorum uti per totum corpus, ita maxime per abdominis viscera reddidit inertem. Ex his ergo cauſſis prima ſpasmorum, qui canalem inteſtinorum, ventriculumque obſident, origo derivanda eſt. Hisce autem cum debita humorum utilium ſecretio, recrementitiorum autem excretio impediri; & ideo multæ ſordes acidæ, acres ac bilioſæ in primis viis coacervari deprehendantur: inde quoque novum generatur pabulum, quod eas ſtricturas magis fovet atque ſuſtentat.

Quamobrem, cum metus ſit, ne ex hisce vitiis aliquando univerſi corporis cachexia, hecticus calor, atque abdominis intumescentia ſuboriantur: omnes ad debellanda ea mala intendere omnino oportet nervos. Quod ut fiat, ante omnia conſultum duco, ut ſingulo mane intra lectum æger de ſequenti infuſo theiformi potet: Recipe herbæ ſalviæ, veronicæ, ſummitatum millefolii, florum chamæmeli vulgaris ana manipulum unum, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas duas. Conc. Cont. D. Hoc enim infuſum ad diluendos & humectandos humores pariter, ac demulcendos motus ſpasmodicos

eximium conferet momentum. Deinde operæ erit pretium, omittere conſuetum cerevifiæ Lœbeginenſis potum, quippe quæ adauget ſaburram primarum viarum, nec per alvum aut urinam commode excernitur; & in ejus locum cereviſiam Martisburgenſem, leviter tepidam potare. Neque porro poſſum, quin & repetitam hirudinum adplicationem, & venæſectionis adminiſtrationem ſuadeam: quippe quæ, ſi haud acceſſerit hæmorrhoidalis fluor, ter ad minimum quotannis in pedibus erit inſtituenda. Tum quoque brevi ante epulas drachmam dimidiam hujus pulveris aſſumendam hortor: Recipe radicis ari, pimpinellæ, corticis cascarillæ, cinamomi acuti, ſuccini præparati ana drachmam unam, lapidum cancrorum drachmas tres, ſalis tartari, nitri purificati ana ſcrupulos quatuor, olei de cedro guttas decem, M. f. pulvis. Ut denique alvus ſervetur aperta, & corpus a corruptis crudisque liberetur humoribus; ſuadeo, ut ſingula hebdomade vesperi XIV. pilularum mearum balſamicarum deglutiantur, & poſtridie mane drachma una ſalis anglicani vel Sedlicenſis aſſumatur. Nec ludetur opera, ſi ad discutiendos flatus, clyſteres injiciantur ſedulo, & liquoris mei anodyni, aut ſpiritus nitri dulcis cum tinctura tartari, eſſentia caſtorei, croci, & aliquot guttis olei fœniculi vel chamomillæ veri permixti LX. guttulæ quandoque adhibeantur. Quibus, ſi rite inhæſerit æger, de exoptato eventu nullus dubito.

CASUS

CASUS LXV.

De affectu oeſophagi paralytico.

IN præſenti, qua excrucior, ægritudine, veneror divinam miſericordiam, quod mihi viſionem, antea imminutam, reddiderit, qua quæ eloqui haud valeo, per litteras tamen tremebunda manu ſcriptas ſignificare poſſum. D. D. S. morbum meum ex lienis vitio derivaturus, rem acu non tetigit; a quo tamen vi temperamenti mei cholerico-melancholici prorſus aliena videor. Quamvis enim ob oculorum meorum labem hactenus in publicum prodire haud potuerim, & hinc ſedentariam vitam egiſſe videar: attamen intra meum habitaculum ſedulo obambulare ſuevi, animoque ſemper hilari, & ſub ipſa hac calamitate tranquillo ſum, qui licet omnino magis divinæ gratiæ, quam ſoli temperamento ſit adſcribendus; tamen in melancholici temperamenti hominibus rariſſime deprehenditur. Hinc recte judicaſſe puto quosdam medicos, tranquillitatem mentis, qua fruor, ad ſuſtentandam vitam & ſublevandam ægritudinem multum contribuiſſe: neque etiam ullas labis viscerum aut humorum notas, maxime cum per aliquod tempus nullis fere vescor alimentis, in me deprehendo. Ipſa vero mea calamitas hæc eſt, quod ſatis longo abhinc tempore nulla alimenta, imprimis minutiora, deglutire valuerim. Hujus mali cauſſam, juxta L. Z. opinionem non ſolum in epiglottidis vitio, quæ poſt ſacharum ante unum & dimidium

annum inauſpicato deglutitum aliquantulum tumida eſt, & inter deglutiendum non rite claudi videtur; verum etiam in totius œſophagi intumeſcentia ſita eſt. Hinc primum opponebam calida gargariſmata, quæ vero adeo exacerbabant malum, ut me ſuffocari crediderim; poſthæc autem continuato eorum uſu, ea quidem ferre poteram, nullum vero nec ex iis, nec ex emplaſtro de meliloto percepi allevamentum: nec opem denique ferebant ſacculi calidi, quin potius defluxionem ſatis gravem ad pectus excitaverint. Abhinc incidi febrem quartanam; qua hora quarta veſpertina gelido ſudore totum perfundebatur corpus, conjuncta inſigni nauſea, ac omnium, præter auditum, ſenſuum obnubilatione: tum perhorreſcebant omnia membra, ut vix fomentari potuerint; inſequuta nocte ſomnus erat turbulentus; poſtridie æſtus invadebat cum ſudore, qui hora XII. meridiana ad ſtatum pertingens iterum decreſcebat, ac hora quarta remittebat cum toto paroxyſmo; hinc tertio quartoque die præter leves capitis dolores melius habebam, & denique quarto die hora veſpertina quarta recidebat acceſſio.

Ut autem ad principalem morbum, nimirum deglutitionem difficilem revertar: haud ignorari oportet, me jam olim ea ſollicitatam fuiſſe moleſtia, ut cibi maſticati in ultimis obhæſerint faucibus, nec niſi ſuperingeſto potu deglutiri potuerint. Jam vero plerumque nihil prorſus, nonnunquam tamen ſolidiora magis, quam liquidiora aut juſcula deglutire poſſum. Sub hujus moleſtiæ auſpiciis commendabant medici ad reſtaurandas vires gelatinam cornu cervi, ex qua, interpoſito quandoque hauſtu vini Hungarici, unicum habui nutrimentum; at per binas circiter hebdomades

hebdomades cereviſiam calidam potare didici, quae mihi magis conferre videbatur. Hujus mali cauſſam in atonia partium deglutitioni dicatarum collocavi, quam magis comprobatam dedit partim vertebrarum colli ſtrepitus, partim linguæ tenſiva diſtentio qua vix quædam eloqui poſſum verba ſine linguæ, vicinarumque partium tenſione ac intumescentia. Præterea ante ſex circiter hebdomades acceſſit uvulæ & tonſillarum relaxatio ac inflammatio; palatique a velo pendulo ad dentes usque protenſus tumor; qui licet aliquantulum remiſerit, attamen ciborum deglutitionem magis reddit difficilem. Sub hac igitur ægritudine prioribus quinque anni quadrantibus, cum adhuc ſimilaginea deglutire valerem, nullius omnino medici imploravi opem, niſi demum D. L. Z. Ab hoc acceperam tincturas ſtomachicas ac infuſum theiforme; a quibus tamen nullum levamen percepi, niſi aliquale ex oleo bezoardico externe inuncto. Tum D. L. L. conſului, qui cum pulveres deglutire haud valerem, propinavit eſſentias discutientes, & anodynas, ac oleum amygdalarum dulcium: putavit præterea, hærere forſitan ſub capite asperæ arteriæ quandam excrescentiam, quæ impediret, quominus pulverulenta deglutire potuerim. Adplicui porro externe emplaſtrum de meliloto, quod autem noctu intolerabiles excitat capitis dolores; impoſuisſem etiam ex ſuaſu Chirurgi W. emplaſtrum Oppodeldoch, ſi illius genuini particeps facta eſſem. Non minus haud ſine fructu eſſentiam pimpinellæ cum melle aut oleo amygdalarum ſumſi, & externe, ſi poſt multos ſermones ſenſu ardoris in collo infeſtabar, ſpiritum camphoratum adplicui. Denique etiam unguento ex mucilagine cydoniorum, ſyrupo violarum,

perſicorum, aut roob diamoron parato fauces illivi; & gargariſmata adhibui, quorum unum ex variis ſpeciebus & alumine confectum, malum exacerbabat, ac ſalivæ fluxum impediebat; alterum ex rapis paſſis, herba Hyſſopi, floribus papaveris rhæados, & nitro depurato concinnatum egregiam fert opem.

Appendix.

NOn alienum videtur, aliquam hujus caſus addere explicationem. Quod ergo attinet viſus vitium, de quo fit mentio; illud meo quidem arbitrio ex impedito humorum per oculos circulo originem ſuam traxit, nec aliis notis, niſi perpetua oculorum ſiccitate ſe manifeſtavit. Præterea ſenſibilitas & vis imaginatrix eximia eſt in noſtra ægrota: quare licet ipſa ſe eſſe melancholicam negaverit, & juxta externum etiam aſpectum magis videatur ſanguineo-cholerica; attamen eam de melancholico temperamento re participare vera, vel ex ea mentis pertinacia eluceſcit, qua a ſemel propoſita ſibi opinione nullis averti poteſt argumentis. Hinc nec medici ſententiam rejicere poſſum, qui illius malum ex vitio lienis derivavit: ſiquidem ad ejusmodi lienoſos ac hypochondriacos morbos inducendos non ſemper mœſtum duntaxat animum requiri; ſaltem omnia noſtræ ſymptomata a ſanguine ſpiſſo ad fauces compulſo natales ſuos mutuari credo.

Inauſpicata ſachari deglutitio, de qua refert, ſic ſe habet: uno ac dimidio abhinc anno ſub potus Theébois ſorbitione fruſtum ſachari forſan deglutiverat, cujus portio in arteriam aſperam delapſa, moleſtum faucium dolorem per aliquot horas

horas excitavit: quod autem præſens malum induxerit, vix credere poſſum, cum ſacharum in ore ſolvatur facillime.

Neque ignorari oportet, ægram perilluſtrem poſt aſſumta calidiora pejus habere; quoniam, uti mihi videtur, cruor illius ſpiſſus illis commovetur, non tamen facile transgreditur vaſcula minima. Cereviſiæ, quam bibit, calidioris uſus mihi plane non arridet: & magis placeret, ſi duntaxat tepidior eſſet. Olim per multos annos puram aquam bibere ſuevit; deinceps ſolo Rhenano vino uti, ſimulque cibis dulcibus, farinaceis ac ſimilagineis indulgere cœpit, quibus non ſolum ſicciores ac calidiores, verum etiam longe ſpiſſiores reddidit ſuccos vitales. Unde etiam ſuaſi, ut omnia edulia delicatula, veluti ſunt emulſiones amygdalatæ, gelatinæ, placentæ-ſimilaginea &c. probe fugeret, & eorum loco cibis ordinariis & pane veſceretur. Sed illa ſuo indulget genio, & denique etiam vinum rhenanum exoſa, purum Hungaricum bibere cœpit; & inde humores ſuos omnino reddidit ſpiſſiores; ſiquidem interpoſitus nonnunquam decocti Theé vel Caffeé uſus ad humiditatem inducendam minime ſufficiens fuit: maxime cum noviſſime ad vinum Hiſpanicum deveniret. Interim, cum hisce fortioribus jam ſueverit, ac ſolidorum parum aſſumat; crederem proficuam ipſi fore cereviſiam, quæ in loco pura eſt ac tenuis. Num autem fonticulus, quem quidam ægræ, XXX annos natæ, commendarunt, ſit adhibendus; Tuæ, Vir excellentiſſime, relinquo dijudicationi.

CONSILIUM MEDICUM.

QUantum ex iis, quæ mihi de adverſa Illuſtriſſimæ Comitis valetudine perſcripta ſunt, colligere licuit; illam haud in ſola imaginatione aut melancholia, ſed potius reſolutione partium nervoſarum ac muſculoſarum, quæ principium œſophagi & aſperæ arteriæ ambiunt, paralytica, ac hinc impedita deglutitione ſitam eſſe perſuaſus ſum. Occurrerunt mihi ejusmodi affectiones, ex ſolo terrore ſubortæ, in quibus alimenta ad vitam conſervandam neceſſaria vix deglutiri potuerunt. Saepius cum ejusmodi paralyſi complicata eſſe ſolet ſpasmodica interioris œſophagi diſtentio, qua fit, ut deglutita ægre alimenta in ipſo ſubſiſtant œſophago, & demum vomitu rejiciantur. Huncce ſpasmum in noſtro quoque caſu ſubeſſe ſimul, vel ex dolore tenſivo & intumescentia linguæ, partiumque vicinarum, quæ ſub ſermone ac deglutitione fit, adparet. A paralyſi autem nervorum, musculorumque, & denegato in illos liquidi nervei influxu, dependet & uvulæ relaxatio, & palati poſterioris tumor.

Hanc hujus ægritudinis veram cauſſam medicos hactenus conſultos haud perſpexiſſe, hinc nec rectam curationem inſtituiſſe deprehendo. Emplaſtrum enim de meliloto, quod majorem ad affectas partes humorum adfluxum inducere ſolet, pariter incongruum fuit, ac oleum amygdalarum: contra vero magis arridet ſpiritus vini camphoratus. Magna vis curationis in externis omnino ſita eſt remediis; quæ inter commendo balſamum meum vitæ, ſaepius externis affectis partibus & cervici inungendum; & gargarisma

ner-

nervinum, quod ſic ſe habet: Recipe aquæ deſtillatæ ſalviæ, florum Sambuci ana menſuram dimidiam, roob diamoron unciam ſemis, nitri depurati drachmam, balſami mei vitæ guttulas LXXX. M. f. gargarisma, quo cum octies & pluries quotidie colluantur fauces. Deinceps, ne alvus ſit pigra, operæ pretium erit, ſingula hebdomade XIV mearum pilularum deglutire. Emulſionum, gelatinarum, aliorumque mucilaginoſorum uſui haud ſubſcribo, & magis commendo juscula cum radice cichorei, ſcorzoneræ, petroſelino & ſucco aurantiorum parata. Nec adhuc properandum exiſtimo ad fonticuli inuſtionem, cui forſan ſuperſedere poterimus.

Verum enimvero cum ventriculi imbecillitas & generandis pravis ſuccis, & augendo huic malo ſit ſatis idonea; illi quoque ſuccurrere convenit. Huic ſcopo commendo elixir meum ſtomachicum balſamicum, LX guttulis ſub epula capiendum; & denique hortor, ut illuſtriſſima ægra loco potus ordinarii, aqua pura decocta cum tantillo Cinamomi, ac tertia vini rhenani parte permixta utatur. Atque hæc habui, quæ in Comitis excellentiſſimæ ſalutem proponerem, quæ Deus reddat fauſta ac proſpera, ex toto pectore precor.

Nec ſpem fefellit commendata medicatio; ſiquidem ab illa, maxime balſamo meo vitæ, inſigne ægra percepit levamen.

CASUS LXVI.

De Difficili deglutitione ex ſumma muſculorum pharyngis atonia.

FAber quidam ferrarius, annorum LXIV, habitu corporis ſtrictiori, vaſisque capacioribus præditus, & a teneris variis rheumatismis, mox totum, mox dimidium caput, mox artus, mox & præcipue ſiniſtrum corpus occupantibus ſæpenumero ſollicitatus, proxima abhinc ſeptimana cum poſt prævios ſub tempeſtate pluvioſa fortiores corporis labores ac exæſtuationes ſudore madidus aſſideret epulis, inter edendum braſſicam muria conditam affectu ſuffocativo protinus corripitur. Hic enim non ſolum ſpirandi induxit ſummam anguſtiam; verum etiam inſignem præcordiorum anxietatem, ſudorem, ac vehementem faucium dolorem excitavit. Videbatur illi, ac ſi fruſtulum oſſeum obhæſerit in infundibulo, quod in earum partium membranis dolorificum excitaret ſenſum. Poſt horæ quadrantem, rediit equidem liberior ſpiratio, inſiſtebant autem adhuc præcordiorum anxietas, dolor faucium, capitis dolores & capitis inſignis languor, quid? quod nec ſolida nec fluida absque ſuffocationis metu deglutire potuerit. Conſultus ergo medicus collo adplicuit veſicam lacte calido repletam, nullo autem effectu, dedit porro laxans, analepticum, ſudoriferum, & denique venam tundi juſſit, ſanguine extracto florido. Quum autem nihilominus pertinaciter inhærerent ſymptomata, meum demum imploravit conſilium,

de

de dolore faucium pungitivo, omnem deglutitionem præpediente, ſiti ingenti, capitis doloribus, anxietate præcordiali, ſpirandi difficultate, pectoris compreſſione, pituitæ exſcreatione ſtipata, tuſſi per intervalla accedente, ſomnoque turbulento querulus: ſub quibus adpetitus ſibi conſtabat rite.

Quæ omnia cum mecum volutarem, maximeque deglutitionis impedimentum, ac copioſam muci rejectionem perpenderem, non potui, quin tam ſubitanei affectus cauſſam in eximia atonia ac reſolutione musculorum, pharyngem conſtituentium, collocarem. Hinc quoque binos curandi ſcopos habui, ut nimirum partim tonum labefactarum partium reſtituerem, partim pectus ab humoribus in illo ſtagnantibus liberarem. Quapropter imperavi, ut balſamo meo vitæ externa faucium regio inungeretur, eoque mane fauces colluerentur, & denique illius decem guttulæ Sacharo inſtillatæ ter quotidie deglutirentur. Hoc per quatuor circiter dies continuato non ſolum dolores remittebant; verum etiam æger liquidiora, juscula, cereviſiam absque impedimento deglutire cœpit. Tum vero congeſtio ſiniſtram occupavit aurem, cum illius vehementi tinnitu ſuſurruque; & pectoris moleſtia, pituitæque rejectio adhuc inhærebant. Hinc ægro infuſum theiforme ex herba veronicæ, radice glycyrrhizæ & ſemine fœniculi paratum bis quotidie potandum dedi; alternis diebus liquoris mei anodyni cum ſpiritu bezoardico mixti XL guttas propinavi; ſudoremque ſub moderato regimine expectari juſſi. Quibus factum eſt, ut reſoluta tenaci materia, ac copioſe rejecta æger intra binas hebdomades a moleſtis ſymptomatibus vindicaretur, priſtinæque reſtitueretur valetudini.

CASUS

CASUS LXVII.

De Tumore in mamma cum menſium obſtructione diuturna.

HOneſta fœmina, XXXVI. annorum, temperamenti cholerico-ſanguinei, facie florida, habitu corporis ſpongioſo & ad ſenſum obeſo, venis exilioribus, cuteque tenerrima, in qua vel leviſſima emplaſtra veſiculas excitant, prædita, ad animi commotiones, terrorem æque ac excandeſcentiam facillima, quatuor in priori conjugio liberorum mater, multas ægritudines, veluti fuerunt morbilli, febris petechialis, affectus arthriticus, dyſenteria, purpura &c. toleravit. Ex quo febre maligna infeſtata fuit, menſium defectui eſt obnoxia, qui quidem regulari tempore erumpunt, vix autem per horulæ ſpatium fluentes, parcum admodum cruorem fundunt: neque in eo, quo jam mecum per ſexennium vixit, matrimonio unquam gravida facta eſt. Contra vero ob dictum menſtruæ purgationis defectum variis ſollicitatur ſymptomatibus, quorum potiſſima ſunt præcordiorum anxietates, ſpirandi difficultas, cordis palpitationes ac præternaturalis calor, nocturno tempore maxime adfligentia; alvus ſegnis, quæ vix omni triduo ſolvitur, & inde ſuborta abdominis intumeſcentia, adpetitus dejectus, ſomnus turbulentus ac fere nullus, & denique in mamma ſiniſtra per noviſſimum annum obſervatur tuberculum ſenſibiliſſimum, absque rubore, & magnitudine nummum octo groſſos valentem

re-

referens; ſimulque ex illa liquor lacti ſimilis ſæpius exprimitur. Hinc conſultus medicus, eam eſſe gravidam arbitratus, curandi rationem ipſi congruam per ſex menſes inſtituit, neque minus pectoris moleſtiis convenientibus medicinis obviam ivit. Commendavit quoque potum cereviſiæ Islebienſis nimis ſaturatæ; quem cum præviis calore, anxietatibus præcordiorum, & cordis palpitatione, ſudor exciperet, ille naturæ motus ſequuturus crebrius & plus quam decies fortiora ſudorifera ægræ propinavit, iisque omnes ferme vires dejecit. Quare alter medicus in conſilium vocatus, aphorismum: natura quo tendit, eo ducenda minus recte adplicatum, nec opportune ſatis cereviſiam illam calidiorem pro potu ordinario commendatam fuiſſe aſſeruit; omnia potius ſymptomata cachexiæ ex menſium defectu ſubortæ deberi, & hinc pro potu ordinario decoctum quoddam, aut ſaltem leviorem cereviſiam ſeligi oportere putavit. Neque minus ad provocandum menſtruæ purgationis fluorem commendavit pediluvia ſicca, ex arena, cineribus ac ſale confecta, alternis diebus adhibenda: calorem, ſudoresque præternaturales tinctura papaveris rhæados conſopiendos: & denique alvi ſiccitatem eſſentia rhabarbari oppugnandam decrevit. Tuam vero prius, Vir illuſtris, de propoſita hac medendi ratione ſententiam expectamus, & doceri potiſſimum avemus:

1) Num in ſubjectis ex menſium defectu cachecticis, neque vero hæmorrhoidum fluori obnoxiis, locum habeant curæ derivatoriæ; numne ex iis menſium aut hæmorrhoidum provocatio expectari queat?

2) An allegata ſymptomata, maxime liquor lacteus

lacteus ex mamma ſiniſtra propullulans, menſium imminutioni debeantur?

3) An ægrotæ conferat, cereviſiam Islebienſem evitare, ejusque in locum decocto aut potu leviori uti? anne potius adventante vere uſus acidularum Pyrmontanarum aut Carolinarum emolumentum quoddam polliceatur?

4) Quænam in præſenti rerum ſtatu adhibenda ſint remedia, & an pediluviis ſiccis porro inſiſtendum?

5) Num denique tumor ille ſiniſtræ mammæ carcinomatoſus, quo ægræ mater fuit mortua, appellari mereatur, quaque ratione oppugnandus ſit?

CONSULTATIO.

QUod ſi moleſta, quæ cariſſimam tuam conjugem ſollicitant ſymptomata mecum perpendo: ea omnino non niſi a defectu menſium derivare poſſum, qui ex habitu ſpongioſo, vaſis exilioribus, & tono totius corporis per toleratos tam varios morbos, maxime febrim petechialem, labefactato natales ſuos mutuatur. Inde enim debilitatæ ſunt vires, quæ cruorem uterinum ſtatis terminis expellere debent. Quum autem humores ſuperflui exitu ſuo deſtituti ad interiora, cor, pulmones, ventriculum ac inteſtina majori compelluntur copia: inde proficiſcuntur omnia ſymptomata, nimirum præcordiorum anxietas, ſpiratio difficilis, cordis palpitatio, languor, proſtratio adpetitus, ſomnus turbulentus, ac æſtus præternaturalis. Quibus omnibus cum alvi accedat obſtructio: fit ut flatus quoque ad ventriculum, & ſuperiora regurgitent inteſtina, omnesque affe-

ctiones magis exacerbent. Ut autem ad ſingulas reſpondeam quæſtiones, & quidem harum primam: Num curatio derivatoria in præſenti ægritudine locum inveniat? neſcio ſane, quid per eam intelligas. Quod ſi forſan ſudorifera putaveris, ea in his affectibus minus ſunt opportuna: cum humores magis commoveant, & ipſam lentam febrem inducere poſſint. Magis e re erunt remedia, vias, per quas uterinus cruor fertur, aperientia, motusque naturales ad ea loca invitantia.

Ad ſecundam autem quæſtionem, & tumorem mammæ ſiniſtræ, & lacteum humorem, ex illa ſtillantem, ex eodem omnino menſium defectu proficiſci arbitror: quoniam cruor, per uterum excernendus, ad glanduloſam & ſpongioſam mammarum compagem rapitur. In omnibus enim hiſce humorum congeſtionibus, maxime poſt partum, inſignis uteri cum mammis deprehenditur conſenſus: quid? quod attenta doceat experientia, hæcce mammarum tubercula ex menſium ſuppreſſione ſuborta, his inſtantibus plerumque exacerbari magis, ac doloribus pungitivis adfici.

Quod autem ad tertiam attinet quæſtionem: haud ignorari oportet, cereviſias craſſiores atque calidiores in hiſce morbis minime eſſe opportunas; neque vero conferunt tenuiores atque triticeæ, quippe quæ pituitam adaugent, ac acidam ſaburram progenerant: Præſtat ergo potius cereviſiam hordeaceam temperatam ſeligere. Neque autem corpore præparato, & calore præternaturali conſopito alienas puto acidulas Carolinas, maxime molares, futuro vere potandas. Crebra enim comprobatum habeo experientia, harum mineralium aquarum congruum ac rationalem uſum,

cum omnes ductus ſecretorios æque ac excretorios potenter aperiant, in irregulari menſium negotio eſſe præſtantiſſimum.

Ante vero, quam inſtituatur hæc curatio; juxta quartam quæſtionem corpus omnino præparandum eſt. Huic ſcopo commendo balſamica, amara, ex extractis centaurii minoris, gentianæ rubræ, aquis deſtillatis, & liquore terræ foliatæ tartari concinnata; & contra calorem præternaturalem pulveres abſorbentes nitroſos, verſus noctem capiendos. Non minus circa menſtruum tempus, ad menſes promovendos pariter ac alvum lubricandam eſſentia rhabarbari ſaturata cum terra foliata tartari permixta, aut pilulæ balſamicæ Becheri, ſtahlii vel noſtræ bis quavis hebdomade ſumtæ inſignem ſpondent utilitatem, maxime ſi corporis moderatum acceſſerit exercitium. Inter epulas, ſi remiſerit calor lentus, hauſtus vini Hungarici concedi poteſt: mane vero infuſum theiforme ex herba meliſſæ, veronicæ, carduibenedicti, fœniculi, & tantillo croci confectum potare; & vesperi pediluviis ex aqua fluviatili paratis (ſicca enim exiguum pollicentur fructum) uti conveniet.

Denique ultimæ ſatisfacturus quæſtioni, tumorem illum mammæ ſiniſtrae non omnino inſuper habendum eſſe judico: probe conſcius, hosce tumores, maxime ſi in corpore impuro ad ulcerationem pervenirent, haud raro in ulcera cacoëthea, cancroſa ac ipſa lethalia terminari. Quare conſulo, ut mamma illa continuo foveatur calore, eique imponatur ſacculus milio calido impletus.

CASUS

CASUS LXVIII.

De diuturna raucedine cum tuſſi & copioſa lentæ Pituitæ excretione.

TRiginta trium annorum vir, a teneris ferme aſſiduis catarrhis vexatus fuit, qui oculos primum occupantes, abhinc aures, maxime ſiniſtram obſederunt, cum auditus difficultate, & continuo fœtidae materiae effluxu. Quamobrem per ſedecim annos omni aeſtate acidulis Pyrmontanis uſus, obtinuit equidem, ut fœtidi ichoris effluxio ceſſaret; auditus autem gravitas hucusque inhaeret. Menſe vero decembri anni 1724. accidit, ut dum in itinere conſtitutus, corpus calidum hauſtu aquae frigidae refrigeraſſet raucedinem gravem, ſermonem praepedientem inciderit, eaque ad hunc usque diem conflictetur. Contra hanc variis remediis, & iterum acidulis Pyrmontanis pugnatum fuit; tantum autem aberat, ut illis levaretur malum, ut potius moleſta ventriculi ac gulae a pituita copioſa, tamque acri, ut fauces arroderet, repletio accederet, ac ſimul deglutitionem impediret. Huic tandem affectioni opem tulit Chirurgus quidam per ſic dictam ventriculi excutiam; quam aqua ſua mercuriali, uti vocabat, madidam ter intruſit gulae, & effecit, ut ſtupenda pituitae albae tenacisque eructaretur quantitas. Eadem pituita & antea crebro vomitu, & dato laxante evacuata fuit, ut crederemus, malum inde iri ſolutum: nihilo tamen minus muci excretio adhuc conti-

nuat, & noviſſime etiam tuſſis acceſſit, noctu potiſſimum adfligens. Haec quamvis ſit violenta ſatis, nullos tamen in pectore, quosdam in ventriculi regione relinquit dolores: nec praeterea urget anhelitus difficultas, nec ſitis, nec aeſtus vexat, nec adpetentia imminuta, nec ſomnus, niſi accedente tuſſi, vitiatus.

Denique vero tribus abhinc hebdomadibus oculos quoque infeſtavit quaedam moleſtia; quum illi matutino praeſertim tempore conglutinati ferme videbantur: ſed hæc, adplicato nuchae veſicatorio, inſigniter remiſit.

Medicus ergo conſultus morbum in vehementi ac pertinaci catharro conſiſtere, & ab acidularum Selteranarum uſu penitus profligatum iri aſſerit. Quum autem ægrotans a nullis remediis aliquam percepit utilitatem, & potius veretur, ne malum tandem in ipſam hecticam, qua illius parens, ac bini fratres fuerunt peremti, terminetur: tuum, Vir Excellentiſſime, anhelat conſilium, & ſcire avet, num ipſi vino, cui a teneris adſuevit, uti liceat, R. 1729.

CONSULTATIO.

UT percepi ex datis ad me litteris, variæ ſunt, quibus æger infeſtatur, affectiones, nimirum diuturna raucedo, quam binos ante annos ex aqua frigida, corpore calente hauſta, ſibi contraxit, dein copioſa pituitæ collectio intra œſophagum; tum tuſſis cum nimia muci rejectione & ventriculi preſſione; & denique oculorum defluxio catharralis, ex veſicantis adplicatione paululum ſublevata.

Raucedinem quod attinet; illa omnino ex vitio laryngis ac asperæ arteriæ dependet: quarum partium

tium tunicæ glanduloſæ nimis relaxatæ nimium humorum patiuntur affluxum, iisque madidæ aëris repercuſſionem, quæ claram efformat vocem, obtundunt. Ut leve videatur hoc malum; adeo tamen, ſi fuerit inveteratum, curationi, quam ullum aliud reſiſtit. Efficaciſſimam autem in illo opem ferre deprehendi ſpiritum ſalis ammoniaci aniſatum, æquali pondere cum eſſentia croci atque ſuccini remixtum, ter quotidie, mane nimirum ex calido, circa meridiem & vesperi ex frigido XXX. guttulis ſumendum vehiculo. Nec minorem uſum ſpondet fumus ſuccini, capite probe velato, faucibus nonnunquam excipiendus. Eadem remedia conferent etiam œſophago ventriculoque pituita obductis; cui vitio quoque ſpiritus meus vitæ XXX. guttulis unciæ uni ſacchari pulveriſati inſtillatus, ore ſolutus & deglutitus admodum conducet.

Violenta porro tuſſis cum viscidi muci rejectione ſtipata ex ventriculi vitio proficiscitur: in quo cum generentur multæ viscidæ ſordes, illæ bile ac acido humore commixtæ non ſolum ipſam ventriculi ſubſtantiam vellicant, ſed etiam intra maſſam ſanguineam receptæ & ad pulmones delatæ, hosce ſtimulant, & bronchia ad ſtricturas proritant; quibus per canalem aſperæ arteriæ protractis tuſſis excitatur, eaque hæc ſaburra eliminatur. Huic autem tuſſi convenientiſſimum auxilium ex laxante mannato ferri deprehendi, quod paratur, ſi mannæ unciæ binæ cum dimidia, & drachma una & ſemis cremoris tartari ad lenem ignem in ſex aquæ fluviatilis unciis ſolutæ, ſex circiter olei aniſi guttis permiscentur: quæ mixtura mane aliquot hauſtibus, ſorbitione jusculi avenacei interpolatis, aſſumitur. Hæc enim alvum ſexies circiter ducet, ac inſignem muci copiam exturbabit:

babit: hinc ſingulis ſex diebus capienda erit. Præterea bis quavis hebdomade XVII. pilularum mearum balſamicarum veſperi aſſumendas ſuadeo; & mane quandoque XX grana erucæ, in reſolvendo muco efficaciſſimæ deglutienda hortor. Tum quoque operæ erit pretium, ſingulo mane quædam vaſcula infuſi theiformis ſorbillare, cujus hæc eſt compoſitio: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, herbæ ſalviæ manipulum unum, florum anthos, lavendulæ ana pugillos tres, ſeminis fœniculi, ani ſi ſtellati ana drachmas duas. conc. cont. d. S. Species zum Kräuter-Thee. His porro ægritudinibus non minus quam oculorum affectui debellandis conſultum erit, omni veſpera pedes in pediluvia ex aqua fluviatili, & tritici furfuribus parata tepida duntaxat immittere, oculisque aquam Hungaricam, cum dimidia aquæ roſarum parte permixtam, intra lintea calide imponere.

Vini potum, niſi ſit parciſſimus, haud probare poſſum; illud enim maxime rhenanum ob aciditatem, quam fovet, & pectori & ventriculo inimicum eſt. Adventante autem vere vehementer hortor, ut curatio cum acidulis Selteranis, in lagænis probe obturatis ac in loco frigidiori, ne inertes fiant, cuſtodiendis inſtituatur: hæc enim præſenti ægritudini admodum ſunt opportunæ. Ceterum placeat ſummo languorum noſtrorum medico, ut hæc, quæ propoſui, in ampliſſimam ægri ſalutem proſpere cedant.

CASUS

CASUS LXIX.

De hæmoptyſi.

STudioſus XXIV annorum, habitus corporis inter pinguem & macrum medii, nullis unquam nec capitis doloribus, nec poſt venæſectionem per aliquot annos inſtitui ſolitam, narium hæmorrhagiis, nec malo hypochondriaco obnoxius, menſe octobri circiter anni præteriti rus petiit, tenuique amictu indutus flante aquilone adeo perfrigeſcebat, ut vix incaleſcere iterum potuerit. Neque tamen minus prandio ſatis liberali uſus, poſt illud corporis movendi gratia cum areatoribus ſacculos frumento repletos bajulare cœpit. Abhinc hora meridiana quarta iterum profectus ſub itinere violenta rapiebatur tuſſi, quæ ſedata veſperi, cum conſcendiſſet lectum, tanta recruduit vehementia, ut cruorem ſimul per totam noctem e pectore ſpueret. Poſtridie parcus ex tuſa vena mittebatur ſanguis, & dabatur ſequens pulvis: Recipe radicis liquiritiæ, ireos florentinæ, boli armenæ ana ſcrupulum unum, gummi arabici, tragacanthæ florum ſulphuris ana grana XV. elæ oſachari aniſi ſcrupulum dimidium, M. f. pulvis, div. in 4 partes æquales: ac propinabatur hæc tinctura balſamica: Recipe olei amygdalarum dulcium recentis unciam ſemis, ſpermatis ceti recentis drachmam dimidiam, balſami de Copaiba, therebinthinæ venetæ ana ſcrupulum unum, ſanguinis draconis, quantum ſufficit pro tinctura; cujus XL guttæ bis de die ex cereviſia ſumebantur. Sedato hinc cruento ſputo, remanſit quædam ſpirandi angu-

ſtia: quare dabatur balſamus quidam ex balſam Locatelli recentis unciis ſex & pulveris virgæ aureæ drachmis ſex paratus, quavis veſpera pondere nucis juglandis deglutiendus; & mane potandum ordinabatur ſequens infuſum theiforme: Recipe radicis chinæ electæ, ſarſaparillæ ana uncias quatuor, polypodii querni unciam unam, florum acaciæ, bellidis minoris, farfaræ, herbæ virgæ aureæ, veronicæ, pulmonariæ, ſcabioſæ ana manipulum unum, corticis Peruviani unciam dimidiam, raſuræ ligni Saſſafras unciam unam, aniſi ſtellati drachmas tres. Inc. d. S. Species um Kräuter-Thee. Verum enimvero præterlapſis binis menſibus, & quod notatu dignum eſt, poſt inſomnia terrifica recrudeſcebat cruenta exſpuitio; non autem niſi duobus circiter diebus continuabat, & reddita ſingulo paroxysmo ſanguinis ea quantitate, quam vaſculum dimidium capit, ſponte remittebat. At ultima vice vehementius & diuturnius rediit malum: ſiquidem per quatuordecim dies inhærens, quater, quinquiesve quotidie ejectus fuit ſanguis, neque conſopiri poterat mixtura ex aquæ florum ſcabioſæ unciis octo, aceti deſtillati uncia ſemis, coralliorum rubrorum praeparatorum drachma dimidia, terrae catechu ſcrupulo dimidio, ſyrupi papaveris rhaeados drachmis decem parata, ſæpiusque exhibita. Tandem remittebat ſponte malum, & tum ordinabatur partim infuſum pectorale ex radicis hellenii drachmis duabus, pimpinellae albae drachma una, herbae millefolii manipulo dimidio, capilli veneris, pyrolae, ſaniculae ana pugillo uno, & aniſi ſtellati drachma dimidia confectum; partim eſſentia pectoralis ex eſſentiae millefolii drachma dimidia, balſami indici drachma una concinnata. Ceterum

ipſa

ipſa acceſſio nec cordis palpitatione, nec extremorum refrigeratione ſtipatur; ſed pulſus duntaxat arteriarum fertur aliquantulum citatior. Alvus licet quandoque pigra ſit, plerumque tamen lubrica obſervatur: & denique notari meretur, ægrum ante hoc malum venæſectionem ſuetam omiſiſſe, & ſub illius acceſſione ſanguinem quidem ſæpius, ſed ſemper parciſſima quantitate detractum fuiſſe. Ipſe quoque ſub hoc affectu eximium incidit corporis viriumque decrementum; & cum adhuc ſpiratione difficili, & tuſſi ſicca nonnunquam, cum muci viſcidi rejectione ſtipata, infeſtetur, metuit omnino ne in tabem pulmonalem delabatur. Hinc doceri avet, quænam hujus mali ſit origo, quæ medela? & num phthyſis exinde ſit pertimeſcenda?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

SPutum cruentum, quo æger per intervalla ſollicitari ſuevit, non niſi nimiæ humorum exæſtuationi, poſt præviam corporis refrigerationem factæ natales ſuos debere arbitror. Poſtquam enim ille tenui veſtitu indutus ab auſtero aquilone inſigniter refrigeratus, deinde mox in tepidiori loco calefactus fuerat, & denique ſaccos frumentaceos bajulando, humores admodum commoverat, factum omnino eſt, ut poſt violentam tuſſim cruenta ſequeretur exſpuitio. Neque vero dubium eſt, quin in ægro ob ſuetam venæſectionem per aliquod tempus intermiſſam, vaſa ſanguifera cruore turſerint. Quum igitur accedens frigus externas corporis partes conſtringendo humores vitales ex illis ad interiores magis, & majora cordis & pulmonum vaſa poten-

ter compulit; deinceps inſpiratus aër borealis vaſa, quæ in veſiculari & mambranacea pulmonum ſubſtantia continentur, ſanguine turgida magis preſſit; & denique vehementi artuum in elevandis ſaccis agitatione cruor vitalis ex muſculis brachiorum majori quoque copia ad cor atque pulmones protruſus fuit: non mirum, ſi minima pulmonum vascula cruore admodum farta ac diſtenta, membranaceas ac nervoſas partes ad tuſſiculoſam commotionem proritaverunt, hacque vehementiori tandem penitus disrupta ſanguinem ex ore eructarunt. Poſtquam autem vena tuſa, & datis pectoralibus ſanguineus hic fluor conquievit, & nonniſi quandam ſpirandi anguſtiam reliquit: attamen præterlapſis octo hebdomadibus poſt terrorem ſub inſomnio toleratum iterum recruduit. Ita enim eſt: quandocunque in hisce caſibus vaſcula pulmonum minima ſanguine farta, vel nimis relaxata, vel obturata, vel denique plane disrupta ſunt, ac inde liberum humorum per illud viscus circuitum impediunt: facillimum eſt, ut ſanguineæ effluxiones ſæpius recrudeſcant; præſertim ſi tanquam occaſionales cauſæ vel nimia corporis commotio, vel refrigeratio aut per motum, aut potum frigidiorem, aut aërem frigidum inſpiratum facta, vel animi affectus, terror, iracundia acceſſerint, & venæſectio præſervativa fuerit intermiſſa. Quo vero frequentiores hujus profluvii ſanguinei ſunt recurſus; eo major pulmonum ad illud ſubeundum inducitur diſpoſitio; ideoque etiam curatio redditur longe difficilior.

Quod ſi ergo ab his malis vindicari cupiat ægrotus; ut frequentiores recurſus debite præſerventur, neceſſe eſt. Obtinebit hunc finem, ſi primum impedire ſtuduerit, quo minus tam copioſus

pioſus generetur ſanguis; & hoc ſcopo haud largis epulis indulſerit, maximeque omnes nutrientes cibos vitaverit, veluti ſunt carnes recentes, vina dulcia, cereviſia calidior, ſimilaginea, farinacea, butyracea, ſacharata, largior ovorum uſus &c. & denique, ſi manifeſta adeſt humorum abundantia, ſanguinem ex vena mitti curaverit, quod quater quotannis, maxime in pede repetendum eſt. Deinde vero curandum eſt, ut impetus humorum a pectore divertatur: hinc fortiores corporis commotiones, ac extremarum maxime partium refrigerationes ſtudio evitentur, ac omnes occaſiones, quæ vel alvum obſtruere, vel tuſſim excitare valent, maxime fugiantur. Ex eodem fundamento inſignem opem pollicentur pediluvia tepidiora, ex aqua fluviatili paranda, & per aliquod tempus ita, ut pedes ipſis paullo altius immittantur, adhibenda: hæc enim humores ab internis ad externas partes invitant, & ad inferiores derivant. Neque vero ignorari oportet, omnes eructationes cruentas ſpasmodicis ſtipari ſymptomatibus, veluti ſunt refrigeratio extremorum, conſtrictio cutis & vaſculorum cutaneorum, flatulentiæ & alvi obſtructiones. Quapropter, ſi imminent hæc profluvia, vel actu jam adſunt, haud ſine fructu commendare ſuevi, ut ægri protinus utantur tepidiſſimis pediluviis, aut brachia ſimul aquæ tepidiori immittant, aut toto corpore in mitiora deſcendant balnea: & hinc obſervavi, mox infringi impetum humorum ac ipſum profluvium. Tum quoque alvi habenda eſt ratio; cui ſcopo operæ erit pretium ſingulo menſe luna decreſcente corpus purgare ſequenti potiuncula: Recipe mannæ electæ uncias duas, Rhabarbari ſcrupulos duos, cremoris tartari drachmam unam; coquantur leni calore in unciis quinque

aquæ

aquæ veronicæ, colaturæ adde elæoſachari citri drachmam dimidiam. d. Praeterea vero ad relaxandas ſpasmodicas ſtricturas egregii effectus eſt liquor meus anodynus mineralis, guttulis XX vel XXX, cum drachma una pulveris mei nitroſi præcipitantis mixtus alternis, aut ternis diebus ex aqua vel ſimplici, vel florum acaciarum, aut Sambuci propinandus, & maxime circa lunæ mutationes, quibus plerumque irregulares ſanguinis fluxus recrudescere ſolent, in uſum vocandus. Ceterum ab aliis remediis cavendum eſt: conſtat enim, pleroſque medicorum nec veras excretionum ſanguinearum cauſſas, nec remediorum principia ac modum agendi callere; hinc affectus eos pro pectoralibus ſolummodo habentes, non niſi pectorales medicinas ordinare modo has modo illas: quo fit ut ſæpius majus ægro damnum inferant, quam emolumentum.

Ut autem tandem exponam: num tabes pulmonalis ex præſenti malo pertimescenda ſit? haud omnino negari poteſt, quin cruentas ejusmodi e pectore eructationes, maxime ſi nec recta curatio, nec congrua vivendi ratio acceſſerint, ſæpius pulmonum corruptiones, exulcerationes, & hinc ipſa tabes excipere ſoleat. Hanc eo magis timere oportet, ſi ſanguineus fluor remediis adſtringentibus fuerit cohibitus: quippe quæ intra vaſcula ac veſiculas pulmonum relinquunt grumulos ſanguinis, qui vel ea vaſa obſtruunt, vel in corruptionem abeunt. Eundem noxium effectum exſerunt pleraque medicamenta pectoralia, ſive ſint demulcentia, inviscantia ac expectorantia, ſive etiam ſtimulantia: hæc enim majorem ſuccorum affluxum cauſſantur, & illa largius data tonum pulmonum relaxant; quid? quod etiam vim ventriculi concoctricem admodum lædant, eumque

que ad generandam pituitam, ac fovendos flatus reddant peropportunum. Contra vero ad præcavendam tabem nihil magis deprehendi proficuum, quam ut præter jam commendatam curandi rationem, adhibeantur herbæ balſamicæ ac leniter traumaticæ; quas inter commendari merentur veronica, ſcabioſa, ſcordium, pulmonaria, hedera terreſtris, capillus veneris, urtica mortua, ſummitates millefolii, flores bellidis, ſemen fœniculi, radix cichorei &c. quæ ſpecies vel in decocto cum cereviſia aut aqua, vel in infuſo theiformi ſummo cum fructu potari poſſunt. Et hæc habui, quæ circa præſentem ægritudinem monerem; quæ Deus reddat ſalutaria, precor.

CASUS LXX.

De Hæmoptyſi hypochondriaca.

VIr XXVIII. & quod excurrit annorum, ſtrictioris corporis habitus, facie pallida & temperamento cholerico-melancholico praeditus, per ſexennium variis aegritudinibus fuit ſollicitatus, veluti fuerunt capitis dolores, ventriculi inflationes, durities in regione meſenterii, cordis palpitationes, tenſiones circa umbilicum & hypochondria, maxime ſiniſtrum, ſpirandi difficultates, pectoris dolores tenſivi, eique in regione renum, & abhinc per totum dorſum ad humeros protenſi &c. Has contra variis pugnavit remediis, thermis, & noviſſime Carolinis: quæ licet malo quaſdam induxerint inducias, tamen inſignes humo-

morum excitarunt commotiones. Neque minus ſemper male habuit, & præſertim pectoris conſtrictionem, ac ſpirandi anguſtiam toleravit; ac denique absque ulla violenta cauſſa X Cal. Jul. 1724 proxime elapſi in gravem ſanguinis per pulmones incidit rejectionem, qua cruoris, quantum capit vitrum cereviſiarum, eructavit. Præceſſit hanc eruptionem titillans ſecundum asperæ arteriæ tractum ſenſatio; nec niſi exigua tuſſis extravaſati cruoris reliquias eructans ſequuta eſt; ipſe ſanguis primum ater & coagulatus, dein floridus atque ſpumoſus erupit. Hinc mox vena in brachio ſecabatur, licet præcedente æquinoctio vernali jam tuſa fuerit; & dabantur remedia conſolidantia. Conquievit inde cruentum ſputum, & nonniſi ſtriæ ſanguineæ cum muco quandoque rejectæ ſunt: verumtamen dolor in pectore, & ab illo ad dorſum usque protenſus continuavit, & febricula lenta, noctu plerumqne multo horrore invadens, ſupervenit; quid? quod octo præterlapſis hebdomadibus cruenta evacuatio, licet priori parcior, recruduerit. Propinata protinus fuerunt & conſolidantia & antifebrilia ramedia; iisque & hæmorrhagia & febris ſublatæ ſunt. Verum enimvero quater abhinc rediit ſanguinis eructatio, quae noviſſime III. Id. Martii anni currentis ſummo impetu ſatis copioſa fuit: iterumque poſt ſecatam venam, & leniora traumatica ſubſtitit. Interim varia reſtant exinde ſymptomata, nimirum inſignes pectoris dolores tenſivi, languor totius corporis, ſomnus turbulentus, dejecta adpetentia, preſſiones oculorum, gravativus ſenſus in fronte, crebri angores, durities circa ſcrobiculum cordis &c. & praecipue vehemens dolor occupat pectus ac dorſum, qui ſub ſternutatione vel oscitatione admodum exa-

exacerbatur, ac quendam quaſi reniſus in pectore ſenſum exhibet. Ceterum urina mingitur tenuis; & matutino praeſertim tempore pituita viscida, a materia purulenta prorſus aliena, exſcreatur: & denique diaeta aegri eſt exactiſſima, neque minus moderato corporis indulget exercitio. Quae cum ita ſint, Tuum, Vir illuſtris, conſilium petit aeger, & doceri potiſſimum avet, quo teneatur affectu? quae illius origo? num cruor e pulmonibus, vel hepate, vel venis ſpleneticis eructetur? an crebra venaeſectio in malo forſan recidente conferat? numne illud ab uſu thermarum Carolinarum ſit inductum? quae aegro ſint facienda, quae fugienda? & num adventante vere lacte caprino uti liceat?

CONSULTATIO.

POſtquam mecum communicata eſt quaedam morbi hiſtoria, meumque ad illum debellandum judicium deſideratum: illa ſedulo perluſtrata, mox deprehendi, aegrum, qui admodum ſenſibilis ac melancholici eſt temperamenti, a ſex jam annis ſymptomatibus infeſtari hypochondriacis; veluti ſunt ventriculi inflationes, abdominis tenſiones, durities hypochondriorum, conſtrictiones pectoris, ſpirandi anguſtia &c. Namque omnes hae adfectiones a ſpaſtica ſtrictura partium nervoſarum, partim diaphragmatis ac vicinarum regionum, partim primarum viarum, ventriculi nimirum ac inteſtinorum, & incluſis hisce flatibus proficiscuntur: & his dictarum partium diſtentionibus eſſentia mali hypochondriaci abſolvitur. Quamvis ergo aegrotans has calamitates variis medicaminibus, thermis & maxime Carolinis oppugnaverit, haud ſine quodam levamine: attamen eas haud penitus expugnare potuit, quin novis-

noviſſimo anno cruenta omnino exſcreatio ſupervenerit; quae, cum tuſſi ſtipata fuerit, minime ex hepate vel liene, ſed potius ruptis asperae arteriae vaſis ſanguiferis derivanda eſt. Ad hujus autem mali generationem contribuit potiſſimum dolor ille pectoris compreſſorius, vel potius musculorum intercoſtalium ac ſepti transverſi ſpasmodica diſtentio. Inde enim impedita ſpiratione aequabilis ac liber ſanguinis per vaſa pulmonalia progreſſus, ac ex uno cordis ventriculo in alterum tranſitus turbatur, ſanguis in capillaribus arteriae pulmonalis vaſis accumulatur, tandemque rupto quodam in aspera arteria ramulo excernitur. Eadem quoque ratione ſputum cruentum, quod octo poſt primum inſultum hebdomadibus minori, menſe autem Martio hujus anni majori recruduit impetu, contigiſſe putandum eſt. Quae vero haec noviſſima excretio reliquit ſymptomata, nimirum angor perpetuus, durities circa cordis ſcrobiculum & hepatis regionem, dejecta adpetentia, turbulentus ſomnus, ac pectoris compreſſio: ea omnia ex ſpasmodica fibrarum nervearum & orificiorum ventriculi conſtrictione, flatibusque in eo contentis, ſuam trahunt originem: quemadmodum vehemens ille pectoris dorſique dolor, qui a ſternutatione ac oscitatione exacerbatur, ſpasmo partim ſepti transverſi, pleurae, musculorumque intercoſtalium, partim nervorum, qui ad pleuram ac musculos dictos abeunt, diſtentioni debetur. Ex his denique adparet, cruentam hanc evacuationem, nec ab exulceratione pulmonum, nec obſtructione vel induratione vaſorum pulmonalium, ſed ſolummodo a ſpaſtica partium earum ſtrictura ſuos mutuari natales, & hinc haemoptyſis hypochondriaca appellari mereri.

Ab

Ab hoc ut vindicetur malo, neceſſe eſt, ut quotannis bis vel etiam ter, circa aequinoctia nimirum & ſolſtitium hybernum, luna decreſcente, vena incidatur in pede, & cruoris ſex unciae detrahantur: quo maxime tempore a refrigeratione, & ciborum durorum & concoctu difficiliorum uſu probe cavendum eſt. Haec vero venaeſectio duplicem pollicetur utilitatem: non enim ſolum impetum humorum a pectore divertit, ſed etiam ſtagnationi ſanguinis circa praecordia, a qua & flatulentiae primarum viarum & ſpasmi nervoſarum partium dependent, inſignem feret opem. Non minus excellentis ac fere divinae virtutis ſunt pediluvia, ex pluviali, vel etiam fluviatili aqua, furfuribus tritici, & floribus chamaemeli concinnata, ea cautione uſurpanda, ut & tepidiora ſint, & pedes altius immittantur. Quum enim illa praeſtantem vim, humores a pectore derivandi poſſideant; facile apparet, quantam in hoc haemoptyico aeque ac hypochondriaco affectu ſpondeant utilitatem, maxime ſi eo tempore ſaepius & bis quotidie adhibeantur, quo nova ſanguinis imminet eruptio.

Carolinas quod attinet thermas; illae quidem in paſſione hypochondriaca, quae ab infarctu viscerum proficiſcitur, praeſtantiſſimas exſerunt virtutes; quas in praeſenti caſu haud pollicentur, in quo conſtrictio ſpasmodica magis occupavit pectus; quid? quod externus illarum uſus majorem minetur noxam. Crebra enim compertum habeo experientia, balnea aquarum mineralium, licet ſint tepidiſſima ac maxime temperata, tamen adfectibus nervoſarum ac internarum partium ſpasmodicis omnino fuiſſe infenſa; quoniam illæ ipſae vim cutim conſtringentem poſſident. Id-

circo vellem potius, ut aeger aquis Selteranis cum lacte caprino vel aſinino permixtis, quæ pulmonum vitiis admodum ſunt opportunæ, uteretur. Earum nimirum aquarum, binis partibus cum una lactis combinatarum, menſura una mane, & dimidia hora meridiana quarta tepide potatur; isque potus per quatuor vel quinque protrahitur hebdomades. Hoc tempore eo magis recta vivendi habeatur ratio, neceſſe eſt; fugiantur cibi acidi, omnisque cereviſia atque vinum, & in horum locum pro potu ordinario adhibeatur decoctum ex ſcorzonera, & cornu cervi raſpato paratum, interpoſito quandoque hauſtu vini Hungarici. Ut etiam alvi libertas conſervetur aſſidua, operæ eſt pretium, partim ſub initium, partim in fine curationis, ac ſub ea ipſa quavis hebdomade aſſumere potiunculam laxantem, quæ ſic ſe habet: Recipe mannæ electæ uncias duas, ſalis Epſonienſis drachmam unam cum dimidia, extracti rhabarbari grana ſeptem, aquæ florum acaciæ uncias quinque, coque & ſolve leni calore, adde olei de cedro italici guttas tres. M. D. S. Laxir-Tränckgen auf einmahl.

Inter pharmaca, quorum promiscuus uſus probe evitandus eſt, ſpectatæ virtutis eſt infuſum ſequens theiforme, mane & poſt meridiem ſex vel octo ſorbillandum vasculis: Recipe florum chamæmeli, ſummitatum millefolii ana manipulos duos, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmam unam cum dimidia. conc. cont. d. Neque minus confert, vel ante epulas, vel veſperi drachmam unam pulveris temperantis, qualis noſter eſt, ex aqua deſtillata chamæmeli devorare; & circa ingreſſum in lectum quater ſingula hebdomade Elixirii mei balſamici pectoralis cum pari

pondere

pondere liquoris anodyni mineralis mixti XL vel L guttulas aſſumere.

Ceterum omni ſtudio ſibi caveat æger ab animi affectibus, refrigeratione, cibis inconvenientibus atque flatulentis, potu ſpirituoſo & fumo Tabaci: ac corporis exercitio moderato, ne corpus inde commoveatur, ſtudeat. Quæ ſi rite obſervaverit, de felici effectu remediorum nullus dubito.

CASUS LXXI.

De Hæmoptyſi cum Febre lenta poſt tuſſim graviorem.

VIr celebris, ſexageſimum quartum ætatis annum egreſſus, temperamenti ſanguineo-cholerici, ſuccis & ſanguine plenus incidit, poſtquam binis abhinc hebdomadibus gravi afficiebatur tuſſi, in hæmoptyſin; cui protinus acceſſit febris lenta, & adhuc durat. Mitior equidem tuſſis eſt, & parcior ſanguinis ſinceri, floridi, ſpumoſi ac interdum grumoſi rejectio: verumtamen, adhibita partim revulſoria in pede venæſectione, partim datis efficaciſſimis remediis, nondum omnino conquieſcere videtur. Noviſſimo abhinc triduo tuſſis erat levior; at heri cum nocte placido ſomno transacta ſurgeret, protinus vertigine, mentis deliquio, & gelido rapiebatur ſudore, cum pulſu debili, inæquali, ac urina ſatis tincta; ſanguinis autem parciſſima rejectione. Hæc vero cruenta exſcreatio non ex ſolo pectore proficiſci videtur: ſiquidem æger ſæpius & absque tuſſi ſanguinem exſcreat, & naribus reddit maxime inter

emungendum illas. Ceterum de calida ebullitione ac undulatorio in ſiniſtro pectoris latere motu conqueritur; neque tamen adhuc purulenta exſpuitur materia: nihilominus lobus pulmonum ſiniſter ob congeſtorias ſanguinis ſtaſes videtur læſus. Quapropter remedia pectoralia, balſamica, traumatica, reſolventia & abſtergentia, ſacharum lactis, corticem caſcarillæ, ſpecies de hyacintho, antinecticum Poterii, lapidem manati, corallia rubra, nitrum, cinnabarim, maſſam pilularum de cynogloſſa aliaque ordinavimus: nullam autem veram impetravimus ſanationem. Quod reliquum eſt, æger utitur diæta lauta, opipara, vinoque generoſo; & olim calculo ſollicitatus, non ſolum doloribus nephriticis adhuc infeſtatur, verum etiam ſæpius minores reddit calculos. Jam juſculum medicatum ex herba pulmonariæ, cichorei, nummulariæ, floribus bellidis, hederæ terreſtris, chæreſolii, hepaticæ nobilis &c. paratum ſorbillare cœpit; cum autem nulla ſequitur reconvalescentia, tuum, Vir Excellentiſſime, petitur conſilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX iis, quæ de morbo ac curatione illius, quo laborat vir quidam celeberrimus, mihi perſcripta ſunt; non habeo, quæ circa curandi rationem moneam, quippe quæ & naturæ ſubjecti, & cauſſis morbi eſt accommodatiſſima: non tamen miror, quod malum exinde nondum fuerit ſublatum, quippe in quo exſtirpando patientia opus eſt, & temporis diuturnitate. Ipſa vero, qua detinetur, ægritudo juvenili magis, quam ſenili familiaris eſſe ſolet ætati: quare etiam principalem noſtri ægrotantis ſub initio morbum febrem

brem fuiſſe catharralem ſuſpic r, ex qua, cum ſpasmodicis partium nervoſarum conſtrictionibus, & eximiis humorum ad pectus & caput ſtipata videatur congeſtionibus, non ſolum diuturna tuſſis, verum etiam ſanguinis grumoſi ex capite, floridi autem ex minutiſſimis bronchiorum vaſis rejectio ſuos omnino mutuantur natales. Haud enim infrequens obſervatur, quod febres catharrales, quæ maxime verno tempore homines, venæſectionem negligentes & lautæ diætae indulgentes, poſt impeditam tranſpirationem ſolent corripere, ejusmodi congeſtiones ſeri ſalſi & acris comitentur. Hoc eo magis in noſtro aegrotante contingere potuit, cum olim calculo renum ac nephriticis laboravit doloribus; ſiquidem experientia conſtat, hosce homines propter acrimoniam ſeri tartaream, & ſpasmodicas imi ventris conſtrictiones, ad rheumatismos pectoris atque pulmonum maxime eſſe proclives, praeſertim ſi cruor vitalis per haemorrhoides haud eruperit.

Quod ſi igitur praeter illa, quae jam adhibita ſunt, curationem quandam proponerem; vellem ut æger acidulis Selteranis, cum lactis caprilli dimidia parte commixtis, uteretur, earumque tepidarum mane libras duas, & poſt meridiem unam cum dimidia potaret. Neque vero deſiſtendum eſt ab uſu juſculorum commendatorum; ſed præterea pro potu ordinario decoctum ſcorzoneræ & cornu cervi cum corticibus citri bibendum, & ſingulis quinque diebus ſequens potio mannata aſſumenda erit: Recipe mannæ electæ uncias duas, terræ foliatae tartari ſcrupulos duos, rhabarbari electi drachmam ſemis, coque & ſolve leni calore in aquae florum acaciae unciis quinque, colaturae adde olei de Cedro

Italici guttas tres. M. d. S. Laxir-Tränckchen auf einmahl.

Praeterea operae erit pretium, pediluviis temperatis ac tepidioribus omni veſpera pedes profundius immittere: quippe quae in ipſo ſputi cruenti paroxysmo ſummo cum fructu adhibere ſuevi; mallem vero, omitterentur pilulae de cynogloſſa, in aetate provectioribus minus proficuae. Harum in locum commendarem potius pulverem temperantem ac praecipitantem meum; ejusque drachmam dimidiam cum ſucco citri permixtam ex aqua ceraſorum nigrorum hora quinta veſpertina ſumendam. Cum autem praeſens tempus potationi acidularum Selteranarum minus exiſtat opportunum; haud ludetur opera, ſi interim mane aeque ac poſt meridiem quaedam vaſcula infuſi theiformis, lacti caprino nupti, ſorbillarentur, cujus haec eſt compoſitio: Recipe ſummitatum millefolii, florum chamaemeli vulgaris, herbae veronicae, marrubii albi ana manipulum unum, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmam unam. conc. cont. d. ex quo etiam mane XV. guttulas liquoris terrae foliatae tartari ſumere expediet. Quae ceterum vivendi ſit obſervanda ratio, eam a praeſentibus medicis jam ordinatam fuiſſe ſpero.

CASUS

CASUS LXXII.

De hæmoptyſi cum metu hecticæ.

PLurimum reverendus & perilluſtris Vir, aetatis annorum prope quadraginta quatuor, ſtaturae ac habitus corporis mediocris, temperamenti ſanguineo ſeroſo bilioſi, elapſo anno MDCCXXIX. tempore menſis Martii contraxit ſub diuturna aëris tunc rigidioris asperitate affectum catharralem cum tuſſi; quæ quam moleſta frequenter & graviter de die adfligebat cum magna concuſſione pectoris, & quadam circa illud gravitate; tam mitis erat per noctem ſub quiete & lecti calore. Poſtquam tuſſis hæc per plures continuaverat dies; in ſuccedente melius exſcreatione humoris mucido-ſalivalis ſæpe obſervabantur intermixtae ſanguinis ſtriae. Verum circa medium menſis Aprilis ex improviſo acceſſit ipſa cruenta ſanguinis exſpuitio, quæ licet notabilis fuerit, tamen brevi poſt, eadem nimirum die & quadrante ejusdem horæ ſponte ceſſabat. Remanebat interim catharralis diſpoſitio cum priſtina tuſſi; donec poſt factum ſemel negotiorum cauſſa celeriorem greſſum, non procul quidem, ad anhelam tamen reſpirationem, rediit ſecunda vice ſanguinis eructatio, ſi non largiori, eadem ſaltem, uti jam prius, menſuranda quantitate, ita ut ſtrophium, quo ſputum excipiebatur, a ſanguine tuſſi ejecto tantum non totum tingeretur, ſed etiam portio quædam in terram rejiceretur. Ceſſavit autem denuo brevi,

& licet poſt unam vel alteram diem iter per multa milliaria conficeretur; attamen neque tunc ultra, neque in hodiernam usque diem quædam vel ſanguinei, vel flavescentis, vel alio præternaturali colore corrupti ſputi veſtigia apparuerunt: ſed ſola tuſſis a menſe Martio ad finem Auguſti moleſtior, ſenſim tamen remiſſior, nunc ferme per ſpatium anni ſic continuata in ſuo pergit curſu, cum crebra multi ſputi ſeroſo-mucidi aut pituitoſi exſcreatione. Tuſſis hæc præſertim poſt tempus peractæ digeſtionis ciborum, ut bene obſervatum fuit, nimirum verſus nocturnum & ſub matutinum tempus notabilius infeſtat; ita quidem, ut jam pluribus vicibus circa horam ſeptimam nocturnam cum tuſſi contigerit vomitus ſpontaneus cum rejectione multi humoris mucidi non quidem ſine levamine. Interim ciborum adpetitus, qui per tres ſeptimanas exiguus, imo plane nullus fuerat, nunc ſatis bonus eſt; ſitis plane naturalis, pro potu diu fuerunt aquæ decoctæ pectorales; ſed cum languidior inde eſſet ſtomachus, & ſub potu aquarum deficeret magis adpetitus; ſubſtitutus fuit potus vini albi aqua pane toſto correcta temperati, qui melius hucusque profuiſſe viſus eſt. Somnus a fine menſis Novembris noviſſime elapſi ad medium usque Januarii aut plane nullus, aut per horarum intervalla graviſſimus fuit: ab illo tempore hucusque a potiori, non quidem ſolius tuſſis cauſſa interruptus & inquietus: reſpiratio ſub quiete eſt facilis; ſed dum in aere libero verſatur perilluſtris æger, vel per gradus ascendit, difficilior & anhela. Sub occurſu aëris frigidi, ſicut facile horridulas patitur commotiones: ita & circa tempus vespertinum, vel nocturnum corporis debilitatem & laſſitudinem ingruentem, obſervat.

obſervat. De reliquo, quanquam nullus in toto corpore percipiatur dolor, & color faciei ſanus & naturalis ſit; tamen quædam ſenſim notabilis in vegeto alias corpore advertitur carnoſæ illius ſubſtantiæ imminutio aut depaſcentia. Alvi beneficium ſicuti prius a tempore præfatæ infirmitatis optimum ſemper erat, ita nunc illius frequentisſima eſt conſtipatio: urina alioquin intenſius tincta, nunc coloris mingitur aurantii, & turbata ſedimentum deponit multum mucido-chyloſum. Hæmorrhagiam narium in juventute raro; poſtea nunquam paſſus eſt, ſic & neque de moliminibus hæmorrhoidalibus, minus de actuali fluxu ſenſit quid unquam. Venæſectiones tempore vernali & autumnali præſervationis & curationis cauſſa, uti & laxationes omiſſæ non fuerunt: ſicut & remedia multa & varia, prout exigebat ſtatus morbi & neceſſitas, fuerunt adhibita; nempe antifebrilia, abſorbentia, nitroſa, pectoralia, diluentia, discutientia, abſtergentia, ſtomachica & alia, eaque ſingula temperatiora: ſed nondum eo, qui hucusque quærebatur & ſperabatur ſucceſſu & effectu: futurum proſperet e cœlo numen, votumque ſecundet.

JUDICIUM MEDICUM.

QUod certæ temporum anni mutationes certos pariant morbos, eosque, qui vel ratione habitus corporis, vel temperamenti diſpoſiti magis ſunt, facilius alterent aut afficiant; jam olim agnovit primus medicorum *Hippocrates in libello aphoriſtico, ſectione tertia, aphoriſmo ſecundo*; hæc addens: *naturarum hæ quidem ad æſtatem, hæ vero ad hyemem bene maleve ſe habent:* id quod etiam hodiedum re ipſa frequentiſſime obſervatur.

Senſit talem in ſe mutationem auſteriori tempore elapſi anni, menſe Martio, plurimum Reverendus, perilluſtris, & perquam gratioſus Dominus, dum ſub diuturna rigidioris aëris aſperitate, auræque inclementia contraxit affectum vere catharralem cum tuſſi; cujus cauſſa antecedens vel diſponens videtur fuiſſe temperamentum ſanguineo-ſeroſo-bilioſum, & inclinatio quædam vel proclivitas ad catharros. Cauſſa procatarctica ſive movens erat diuturna aëris intemperies ac rigor; a quo credibile eſt, non tantum imminutum fuiſſe debitum neceſſariæ tranſpirationis opus, ſed & non leviter alteratas, & veluti aſperatas vias ſpirabiles; unde humores lymphales & ſeroſi, ceu cauſſa materialis intra ſtrues glanduloſas & tubuloſas gutturis, aſperæ arteriæ, aliarumque vicinarum partium collecti, diſpoſitionem catharralem induxerunt; ita quidem, ut ab affluxa humorum ſeroſo-mucidorum ubertate, gravitati pectoris, a ſalſedine acri ſenſibiles fibrillas nerveas ac membranas ſtimulante, anſa fuerit data moleſtæ nimium tuſſi ac concuſſioni pectoris: qua occaſione natura, quæ cauſſa tuſſis efficiens a multis dicitur, ſub ſolito majori fibrarum intenſione, ſub fortiori muſculorum pectoris ac diaphragmatis concuſſione, humores mucidos reſolvere, congeſtos diſcutere, intra glandularum anguſtias ſubſiſtentes propellere, per tubulos aut poros excretorios pluribus, ſæpiusque interruptis ſtricturæ vicibus velut exprimere, & frequentiori niſu concuſſorio excutere coacta fuit. Etenim ſicut, quousque illa moleſtum aliquid ſentit, præſertim circa teneriores & ſenſibiliores aſperæ arteriæ, partiumque ſpirabilium vias, uti e. g. luculenter patet in miculis rerum etiam tenuiſſimis, vel guttulis potus laryngem & tracheæ ductum caſu illapſis,

cous-

rousque tuſſiculoſo niſu, & motu pectoris con-cuſſorio inſurgit, nec quieſcit, donec res inſue-as vel moleſtas cum aëre fortius exſpirato emo-erit, & exploſerit: par ferme ratio eſt cum humo-ibus intro quantitate vel qualitate has circa par-es moleſtis. Quæ tuſſis, quam moleſta fre-quenter & graviter de die, tam mitis erat de nocte, nimirum ob meliorem ſub quiete lectique calore eroſæ cujusdam partis transpirationem, lymphæ mucidæ a calore extenuationem, & leniorem aë-is quietioris vel calidioris fibras minus ſtimulan-is inſpirationem. Interim ſicut ſub frequentiori ortique tuſſiculoſa pectoris concuſſione ſputum argius ſenſim emotum ſuccedebat; ita ſub itera-is toties fibrarum pneumonicarum & musculo-um pectoris ſtricturis ſpaſticis, magnoque ac cre-bro concuſſionis niſu ſanguis in corpore, eo ipſo plethorico verſus pulmones fluctuans, validius compulſus, intra vascula congeſtus fuit, & len-iori undulavit motu, atque ſub quadam ſucceſ-ſiva tunicarum dilatatione quædam ſenſim portio velut guttatim vaſorum oſculis elapſa per anaſto-moſin, uti vocant medici, intermixtas ſputo ſtrias ſanguineas conſtituit: donec circa medium menſis Aprilis a majori preſſione, congeſtione diſtentis plus ultra oſculis aut poris, vel rupto uno alte-rove vaſcnlo vel ramulo, hæmoptoë, vel ſpuitio ſanguinis floridi ſpumoſi notabilis ex improviſo acceſſit: quæ cum brevi duraſſet, ſponteque ea-dem die ceſſaſſet; vero eſt ſimillimum, hiscen-tiam vaſculorum, vel aperturam aut ruptionem non adeo magnam ſub quiete & diæta facile ad-ductam & occluſam fuiſſe. Manſit vero cathar-ralis diſpoſitio; quia muciditas humorum nondum attenuata, falſedo correcta, congeſtiones reſolutæ

erant:

erant: hinc eo facilius poſt factum ſemel celeri-
rem greſſum & motum ad anhelam usque reſpi-
rationem auctum, aggeſto noviter ad majorem
vaſorum turgescentiam ſanguine, recruduit m
tabile ſputum cruentum, vaſculis prius læſi
necdum ſatis conſolidatis, aut aliis denuo hian
tibus: quæ tamen vel remediorum ope, vel n
turæ beneficio brevi rurſum tempore reſtricta fu
Et mirum eſt, quod negotium ſanitatis ſine in
gniori interius labe viscerum poſt hæc ſucceſſer
& bonum eſt, quod in hodiernam usque die
nulla vel ſanguinei, vel flavescentis, vel alio pr
ternaturali colore corrupti ſputi apparuerint veſt
gia: cum doceat *Hippocrates ſectione quarta, aph*
riſmo 24. ſanguinem ſupra ferri, qualiscunq
ſit, malum, item quod a ſanguinis ſputo, pu
ſputum, a puris ſputo phthyſis: quæ malæ conſ
quentiæ licet gratia Dei, & providentia natur
usquehuc emanſerint; reſtabat ſaltem tuſſis
menſe Martio usque ad finem Auguſti moleſtio
ſenſim dein remiſſior, nunc ferme per ſpatiu
anni continuata in ſuo pergens curſu, quonian
licet vis & impetus congeſtionum mitigaretur
extravaſatio ſanguinis ulterior emaneret, corru
tiva parenchymatis ſeu ſubſtantiæ pulmonum i
firmitas, aut labes quædam averteretur; imm
nebat ſaltem ſub diuturna nimis tuſſi aliqua circ
glanduloſas partes laxitas, circa fibroſas atonia
in ſero autem ac lympha mucoſitas, & ſalſed
non ſatis attemperata & correcta; unde frequen
adhuc multi ſputi pituitoſi exſcreatio videtur hacte
nus perſeveraſſe. Quod autem tuſſis poſt peractum
tempus digeſtionis ciborum plus minus adhu
infeſtaverit; ita ut jam pluribus vicibus circa tem-
pus nocturnum cum tuſſi contigerit vomitus ſpon-
taneus; videtur cauſſa originalis magna ex parte
a ſto

ſtomacho, ejusque vicinia dependere: quatenus
ıylus mucido crudior, poſt tempus digeſtionis
.nguini infuſus, non ſolum aliquam in ejus inte-
ino motu tu:bationem concitare poteſt, ſed &
ıatenus portio ejus lymphatica vel ſeroſa intra
andulas partium ſpirabilium, ductusque ciba-
os delata, ſenſimque noviter congeſta, iteratas
mper ad tuſſim irritationes cauſſare ſolet. Sic
iam à ſalſedine per moleſtiorem & profundiorem
ectoris & ſepti transverſi concuſſionem, tracto
. conſenſum ſtomacho, vomitus non tamen ſine
vamine ſubortus fuit: quod & urina in calore
u rubicundior, ſenſim vero, dum in aëre libe-
ſtetit, turbidior facta in ſedimento mucido-chy-
ſo albicante, copioſi ſalinis miculis intermixto,
l ocularem pluribus vicibus inſpectionem decla-
vit & confirmavit. Quare tuſſis tam diuturna
omachico-pectoralis nominari poſſet; ſtomacha-
s ex rationibus prius allegatis; pectoralis ex
iſſa quondam hæmoptoë & diſpoſitione cathar-
ıli circa vias ſpirabiles maxime obſervata, eo
ıagis cum perilluſtris æger adhucdum ſub aſcen-
ı per gradus difficiliorem & anhelam ſentiat re-
iirationem. Teſtata ſunt originalem ex ſtomacho
el vitio chyli cauſſam tuſſis tam diutnrnæ, paſſa
er plures ſeptimanas ciborum nauſea, & inad-
etentia, potuum aquoſorum non facilis toleran-
a, & perceptus inde ſtomachi languor, faciles
ıb occurſu aëris frigidi vel veſpertini commo-
ones horridulæ, ceu febriformes, pedum, ge-
uum, totiusque inferioris ſolum ventris debili-
tes, & laſſitudines non parum ſenſibiles, &
arnoſæ vegeti alias corporis ſubſtantiæ imminu-
o notabilis &c. Quatenus hoc omnia videntur
iiſſe & eſſe ſymptomata, aut conſectaria ob ma-
ım diſpoſitionem humorum chyli, & præſertim
lym-

lymphæ non ſatis fluidæ, ſubdulcis, roridæ, niter humectantis, nutrititiæ. Quare juſta eſt ſo licitudo, ne affectus hic catharralis diuturnus tiores agat radices: quanquam enim de præſe metuendus non ſit, de futuro ſaltem ſub perſe rantia, aut accidentali, quod Deus ter optim avertat, ingravescentia degenerare poſſit in hec cam, maxime cum jam notabilis hactenus ſu ſtantiæ corporis imminutio obſervata fuerit. ſic melius eſt prævenire, & obſtare principiis.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUanquam ex communicata mecum morbi ſtoria perſpexerim ægritudinem, qua vir p rimum reverendus detinetur: mallem tamen u ea adhuc relata eſſent quædam momenta ſc neceſſaria; nimirum quo vitæ genere olim u fuerit? num diætæ, maxime vini exceſſibus; a ne animi affectibus, mæroribus, atque ſollici dinibus indulſerit? Num olim vere vel autum catharris laboraverit? numne venæſectionib ſueverit, easque ante noviſſimum catharri inſt tum inſtituerit &c. Interim, quantum ex rela adparet, eximia humorum abundantia noſter grotus laborat: quæ niſi forte tempeſtiva ven ſectione vernali ventilata fuerit; accedente inimico aëre frigore humores majori copia ad put atque pectus compulſi ſunt, ideoque tuſſ pariter ac ſputum cruentum produxerunt. Fac limum enim eſt, ut in hominibus plethoricis, q bus ſanguis non eſt miſſus, ex inſigni vel refrig ratione vel exæſtuatione corporis, ejusmodi ſi plex hæmoptyſis ob raptum humorum violenti rem ad pectus, & inde disrupta quædam mini vascula ſuboriatur; quæ autem, niſi perverſæ a

ceda

cedant medicationes, nullum minatur periculum, ſed cito tranſit, uti & in præſenti caſu elucescit. Cum autem hanc ſanguinis eructationem muci viscidi exſcreatio diuturna, ac ferme annua exceperit; quæ maxime poſt abſolutam digeſtionem infeſtat, & cum frequentiori vomitu, ſomno turbulento, viriumque ac corporis decremento inſigni ſtipata eſt: exinde non ſolum colligo, quod ventriculi robur ſimul ſit debilitatum, ac vis digeſtiva læſa; verum etiam admodum vereor, ne febris hectica cum majori virium proſtratione ſubſequatur. Quando enim pituitoſi ejusmodi humores, pectus obſidentes, non tempeſtive derivantur, nec eorum affluxus intercipitur: fit inde frequentiſſime, ut adeo relaxetur ac debilitetur pulmonum ſubſtantia, ut humores magis magisque irruant, eamque penitus corrumpant. Hanc autem catharri pectoris diuturnitatem atque pertinaciam æger ipſe, diætæ quos tuſſi infeſtatus commiſit, erroribus, magis ſuſtentaſſe videtur; in tali enim tuſſiculoſa adflictione & cereviſiam, & vinum, licet ſit aqua dilutum, & corporis commotiones & refrigerationes, & omnes aëris mutationes ſummo evitari oportet ſtudio; contra vero impetum humorum ad pectus, blandis laxantibus, quorum præſtantiſſima ſunt mannata & rhabarbarina, derivaſſe, & loco pectoralium, quæ magis debilitant ventriculum, leniora aromatica adhibuiſſe operæ fuiſſet pretium.

Quæ igitur jam jam facienda ſunt, ea omnia his potiſſimum momentis abſolvi credo, ut nimirum alvi conſervetur lubricitas, ventriculus confortetur, calor præternaturalis attemperetur, & denique pectus ab inhærente muco liberetur. Hisce ſcopis primum commendo Elixir ſtomachicum, quod ſimul laxans eſt, & ſic ſe habet:

Recipe

Recipe rhabarbari electi unciam, mannæ electae uncias duas, foliorum ſennae, agarici ana drachmas tres, terrae foliatae tartari, extracti cardui benedicti ana drachmas duas, nitri drachmas binas cum dimidia, olei fœniculi, ligni ſaſſafras ana guttas XII. affunde aquae ceraſorum nigrorum libram, ſpiritus vini aniſati tantundem, digerantur & ſolvantur leni calore. D. quod per octo continuos dies ſingulo mane ea, quam tria cochlearia capiunt, quantitate ſumendum erit. Proinde expediet cereviſiam abolere, & pro potu ordinario ſeligere quoddam decoctum: v. g. Recipe cornu cervi raspati, radicis ſcorzonerae, ſarſaparillae ana uncias quatuor, radicis cichorei, glyzyrrhizae, fœniculi ana unciam. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum binae unciae in tribus aquae menſuris per tres horae quadrantes decoquendae ſunt. Huic ſi interponere velit vinum, illud nec Franconicum, nec Rhenanum, ſed ob ventriculi languorem potius Hungaricum eſſe debet vel Burgundiacum. Mane ſorbillandum ſuadeo infuſum theiforme, cum tertia parte lactis commixtum, cujus haec ſit compoſitio: Recipe herbae veronicae, ſalviæ, millefolii cum ſummitatibus ana manipulum, ſeminis fœniculi drachmas tres. M. D. S. ſpecies zum Kräuter-Thee. Neque minus conveniet, quavis vespera quatuor vel quinque harum deglutire pilularum: Recipe maſſae pilularum aloëphanginarum drachmam, de ſtyrace, cinnabaris rite paratae ana ſcrupulum, extracti croci grana ſex, olei nuciſtae deſtillati guttas quatuor. M. f. pilulae ex ſcrupulo uno numero decem formandae. Has vero omittere & in eorum locum pulverem temperantem cum ſex nitri granis permixtum adhibere praeſtat, ſi calor praeternaturalis nimium inhaeſerit. Ceterum

terum quod victus rationem attinet, eam a præſentibus medicis rite ordinatum iri confido; & id duntaxat moneo, ut corpus in perpetuo conſervetur calore, & leniori ſub cœlo ſereno moveatur exercitio. Quod ſi denique hæc commendata remedia ſpem fefellerint; conſultum erit, adventante vere, acidulas Selteranas, lacti aſinino nino nuptas in uſum vocare.

CASUS LXXIII.

De Haemoptyſi cum labe pulmonum.

GEneroſus juvenis XXIV. annorum, temperamenti cholerico-ſangninei, leviter melancholici, corpore tener ac debilis, à teneris variis ægritudinibus, maxime febribus continuis conflictatus fuit. Namque anno ætatis decimo quarto poſt toleratum ſub ſomno graviſſimum terrorem incidit in delirium diuturnum periodicum; quo per ſeptem anni quadrantes ſollicitatus, non niſi crebris, & alternis ferme diebus inſtitutis venæſectionibus demum ſanitati fuit reſtitutus. Hinc autem tanta hujus evacuationis conſuetudo inducta eſt, ut ea ter quaterque quotannis adminiſtrari debuerit. Superato hoc gravi morbo per tres continuos annos acidulis Pyrmontanis uſus: noviſſimo abhinc quadriennio pleuritide vera; & denique hyeme præterlapſi anni, gravi præcordiorum convulſione, per totum corpus ac artuum externorum nervos extenſa laboravit, ſed ab iis quoque affectibus feliciter liberatus fuit. Non minus præterita æſtate

contra dolores oſſis ſacri, ac ſtranguriam aquas Selteranas, ſed absque levamine potavit: inſequuta hyeme menſe Octobri, longinquo itinere per quadraginta milliaria ſub aëre horrido perfunctus, febre catharrali corripiebatur; qua vix curata menſe Novembri iterum triginta milliarium iter adgredi debebat. Quo abſoluto vehementi tuſſi agitari, eaque per intervalla floridum ſanguinem ſpuere cœpit: ſed & hæc excretio poſt inſtitutam in pede venæſectionem, & data partim infuſum, partim Elixirium pectorale cum eſſentia traumatica remixtum conquievit. Verum haud ita multo poſt, cum vehementer corpus commoviſſet, noctu incidit in copioſum ſanguinis ſputum; quo intra dies quatuor ad minimum duas floridi ſpumoſique ſanguinis reddidit uncias. Propinabantur protinus remedia leviter adſtringentia, cum temperantibus, reſolventibus ac antispasmodicis combinata, & iterum vena in pede tundebatur, quæ, prima quoque vice, cruorem obſcure rubicundum, ſpiſſum, ſine ullo ſero fudit. His ſedata hæmoptyſis, & non niſi mucus quidam reſtitante cruore coagulato permixtus per aliquot dies tuſſi rejectus eſt. Omittebantur ergo adſtringentia, & ad præcavendum partim mali recurſum, partim ſopiendam tuſſim violentam, vesperi pilulæ de ſtyrace, & de die ſcopo reſolvendi pulvis ex ſpermate ceti, lapidibus cancrorum, coralliis rubris & ſacharo cando albo confectus porrigebantur: neque minus accedente leviori febricula vesperi pulvis e lapidibus cancrorum, conchis, antimonio diaphoretico, nitro & cinnabari nativa paratus propinabatur. Verum enimvero cum nihilo minus vehemens tuſſis, ſpirandi anguſtia, & largus ſudor inhærerent; cura lactis caprini, cum aſininum haud in promtu eſſet, in uſum vocabatur

cabatur. Aſſumta nimirum primum potiuncula mannata, per quatuor hebdomades æger mane æque ac poſt meridiem menſuram dimidiam lactis caprini cum infuſo theiformi ex herba millefolii, marrubii albi, veronicæ, floribus chamæmeli, ſemine aniſi & fœniculi parato permixtam potavit, ex eoque portionem liquoris terræ foliatæ tartari adhibuit. Non minus ſub epulis, quas larga comitabatur adpetentia, finitas autem preſſio in ventriculi regione atque flatulentia excipiebat, eſſentiam corticum aurantiorum cum eſſentia cinamomi & quibusdam olei de Cedro guttulis commixtam uſurpavit: pro potu ordinario decocto ex radice chinæ, ſarſaparillæ, ſcorzoneræ, cinamomo, corticibus citri, nitro antimoniato & aniſo ſtellato concinnato uſus fuit: loco potionis mannatæ, quam averſari cœpit, omni ſeptimana veſperi binos rhabarbari ſcrupulos cum mucilagine tragacanthi in formam pilularum redactos deglutivit, & poſtridie ſex drachmas Mannæ in potu theiformi inſtar ſachari ſolutæ mane devoravit; ac denique quavis veſpera pedes in pediluvia immiſit.

Neque vero ſpem fefellit hæcce curatio; quippe qua finita præter tuſſim, qua tenax mucus ſaliva permixtus parca quantitate rejiciebatur, & ſudores nocturnos omnia evanuerant ſymptomata. Ad debellandas igitur has adfectiones commendabat Vir quidam perilluſtris naſturtium; cujus ſucci, quantum ex binis manipulis herbæ exprimitur, æger ſingulo mane haurire, tum olei amygdalarum dulcium, quantum cochlear unum capit, ſuperingerere, & denique juſculum gallinaceum ſorbere, hancque curationem per integrum menſem protrahere debebat. Vix autem per binas hebdomades ea uſus erat, cum inſignis dolor

pungitivus dorſum ſub ſcapula ſiniſtra prehenderet, cum tam violento præcordiorum ſpasmo, ut æger protinus ſuffocari videretur. Fricabatur ergo locus affectus linteis calidis, inungebatur oleo chamomillæ, adhibebantur pediluvia atque clyſteres; iisque conſopiebatur ſpasmus. Abhinc æger T. profectus ſatis bene habuit, niſi quod tuſſi, qua parca pituitæ, ab indole materiæ purulentæ longe alienæ quantitas, exſcreatur, & ſudoribus nocturnis adhuc ſollicitaretur.

At enimvero Vto Calend. Martii currentis anni cruentam iterum exſcreare cœpit pituitam, & ad hanc usque diem per intervalla continuat: ipſa tuſſis adhuc eſt violenta, & ob muci tenacitatem ſæpius ipſum movet vomitum. Exteriora membra horridulo ſenſu aſſidue perfunduntur, & ſæpius horripilatio accedit: caput frequentius occupat volaticus æſtus cum dolore oculorum atque frontis gravativo; qui lancinans ac pungitivus in dorſo ſub coſtis ſpuriis, tanta ſæpenumero urget vehementia, ut ne ambulare quidem tum queat. Ciborum eſt integra adpetentia; at poſt ſumtos cibos flatus adfligunt inſigniter: alvus quotidie ſuo fungitur officio, & ſatis quieto fruitur ſomno, niſi quod ſudores nocturni eum ſæpius turbent. Urina mingitur rubicundior, cum albo, eoque copioſo ſedimento; pulſus naturali ſimilis, & non niſi paulo celerior fertur, qualis a teneris obſervatus fuit: depaſcitur carnoſa corporis ſubſtantia; vireſque decreſcunt quotidie. Ceterum latus ſiniſtrum magis læſum videtur: quippe quod non ſolum frequentior ſpasmus occupat, verum etiam ſi in eo decumbit, tuſſis fit vehementior. Nec denique ignorari oportet, ægroti patrem calculo laboraſſe, & anno ætatis ſexageſimo quinto hecticae febre peremtum fuiſſe.

Adhibuit

Adhibuit hactenus æger lapides cancrorum cum ſucco citri ſaturatos, emulſiones nervinas, pro potu ordinario decocta ex hordeo, radice ſcorzoneræ & paſſulis minoribus concinnata; veſperi pilulas de ſtyrace, vel pediluvia: externe loco affecto unguentum adplicuit ex ungento de althæa, axungia caſtorei, oleo aniſi, fœniculi, cymini, chamæmeli & ſuccini paratum, & ſuperimpoſuit ſacculos diſcutientes calidos. Non minus denique regulas victus accurate obſervat; niſi forſan iracundiæ aliquantulum indulgeat.

Quæ cum ita ſint, Tuum, Vir Excellentiſſime, pro funditus extirpando malo efflagitamus conſilium, ac doceri avemus: unde præſens adfectio originem traxerit? quibusnam debellanda ſit remediis? etiam num futuro vere cura acidularum Selteranarum cum lacte ſit adhibenda? & num denique dolores oſſis ſacri calculum renalem denuncient, vel, hæmorrhoidalem diſpoſitionem ſignificent?

CONSULTATIO.

POſtquam morbum, cujus cauſſa conſultus ſum, probe perpendi mecum: illum non ſolum ſimplici cruoris ſpuitione, verum etiam inſigni pulmonum labe, partim in obſtructione, partim corruptione vaſculoſæ pulmonum ſubſtantiæ quærenda abſolvi deprehendo. Hanc enim ex violenta tuſſi, absque notabili rejectione, & frequentiori potius vomitu ſtipata, virium decremento, largis ſudoribus, urina rubicundiori, refrigeratione extremarum partium, æſtu volatico, & decubitu in latere ſiniſtro difficiliori colligo, & omnino vereor, ne magis ingraveſcant hæc ſymptomata, & in veram hecticam degenerent. Quod

ſi autem hujus mali primam perſequamur originem; ex corporis conſtitutione pariter ac multis in juventute toleratis morbis merito ſuſpicari licet, integram illius naturam debilitatam, & a teneris motibus inordinatis, ſpasmis, & frequentibus ſanguinis ad ſuperiores partes congeſtionibus admodum eſſe opportunam. Hoc confirmant delirium periodicum decimo quarto ætatis anno per ſeptem anni quadrantes inhærens; pleuritides ſpuriæ atque veræ, dolores pectoris ſpasmodici, ſputum cruentum, & tormenta oſſis ſacri lancinatoria: neque etiam minus augmentum languori corporis addidit tam ſæpius repetita junioribus annis venæſectio. Docuit enim me experientia, quod crebræ miſſiones ſanguinis in malo hypochondriaco eximium quidem inferant ſymptomatum levamen; verumtamen adeo labefactent corpus, ut illud admodum imbecillum, & variis humorum commotionibus, ac congeſtionibus hæmorrhagicis, maxime hæmorrhoidalibus reddatur obnoxium. Huic vero corporis conditioni vehementius vitæ genus plane non quadrat: quare etiam itinera crebra ſub aëre frigido ac auſtero facta ægrotanti non minus nociva fuerunt, ac curatio per naſturtium inſtituta, quippe quod humorum commotiones magis adauxit. Contra vero nihil eſt, quod in medicatione abs Te adminiſtrata reprehendere poſſim: eam enim omnino pulvere ex lapidibus cancrorum, ſucco citri imprægnatis, vel leniter nitroſo, emulſionibus verſus noctem exhibendis, & decocto pro potu ordinario propinando continuandam eſſe judico. Quod oſſis ſacri dolores attinet, qui ex inſigni plexus vaſorum meſaraicorum ſpasmo enata, humorum æquabilem circuitum turbare valent: illis conducet ſequens emplaſtrum loco affecto im-

imponendum: Recipe emplaſtri ſpermatis ranarum uncias tres, camphoræ drachmam unam cum dimidia, nitri ſoluti drachmas duas, olei hyoſcyami drachmas tres. M. f. l. a. emplaſtrum.

Ceterum toti malo præſtantiſſimam opem pollicetur curatio per acidulas Selteranas, lacti aſinino nuptas, adventante vere inſtituenda. Scilicet aquarum earum æquali cum lacte portione mixtarum una cum dimidia menſura quotidie potatur, idque, interpoſita alvi per laxans mannatum vel rhabarbarinum ſubductione, per ſex hebdomades continuatur. Ante vero, quam ad hanc accedamus curationem; operæ erit pretium, ſerum lactis dulce ſequenti ratione in uſum vocare: Lactis nimirum vaccini recentis menſuræ binæ ſub continua agitatione ad leniorem ignem ad pulveris ferme conſiſtentiam decoquantur; tum cum binis menſuris aquæ ex pane deſtillatæ permiſceantur, ebulliant leviter & percolentur. Aqua vero panis deſtillata paratur, ſi panis domeſtici linteo incluſi duæ libræ, cum ſex vel ſeptem aquæ libris, & tantillo corticum aurantiorum ex veſica deſtillentur. Hujus itaque ſeri, quotidie recens parandi mane tepidi, poſt meridiem frigidi tertia menſuræ pars haurienda eſt: adjungendusque veſperi uſus pulveris temperantis ex lapidum cancrorum drachmis duabus, & nitri granis decem parati. Ad compeſcendam denique ferinam veluti tuſſim commendo ſequens electuarium drachmæ pondere quandoque capiendum: Recipe olei amygdalarum dulcium recentis unciam ſemis, ſpermatis ceti drachmas duas, ſyrupi dialthcæ Fernelii unciam ſemis, extracti croci grana ſex, olei nuciſtæ, ligni ſaſſafras ana guttas quinque. M. f. electuarium. Hæc ſunt, quæ proponenda habui,

quorum effectum Deus reddat proſperum precor.

RELATIO.

NOn alienum mihi videtur, Vir illuſtris, de eventu curationis quædam referre. Poſtquam enim æger commendatis remediis uti inchoaverat; remiſerant & tuſſis, & dorſi dolores: at invaleſcebat febris hectica cum vomitibus ac alvi fluxu bilioſo ſtipata. Hinc omiſſo ſeri lactis dulcis uſu, in idem, quod juvenis toleravit delirium, recidebat; eoque per 14 dies infeſtatus, diem obiit ſupremum. Secatum corpus monſtrabat ſubſtantiam pulmonum, maxime ſiniſtri lobi totam ſcirrhoſam, & hinc inde purulenta refertam materia; ipſosque pulmones pleuræ, ſepto transverſo ac pericardio adeo accretos, ut vix cultro ſeparari potuerint. Arteriam pulmonalem polypus digitum longus, & calamum craſſus obſidebat; reliqua viſcera nihil alebant monſtri, præter veſiculam felleam bile tenaciſſima repletam. Exinde vero adparet, dolores dorſi intolerabiles a tenſione diaphragmatis ſuam traxiſſe originem; quod pulmonibus accretum, illis tuſſi agitatis, pariter conſtrictum fuit, & inde dolorem vi tendinum ad lumbarem propagavit regionem: Hinc etiam factum eſſe credo, ut pulmonibus plane exulceratis, & facilior muci exſcreatio ſucceſſerit, & tuſſis doloresque remiſerint.

CASUS

CASUS LXXIV.

De refractario pectoris catharro.

ILluſtriſſima quædam Comitiſſa, annos LX nata, corpore admodum obeſa & phlegmatica a multis jam annis, hyemali maxime ac autumnali tempeſtate variis affectibus catharralibus, raucedine, tuſſi ſicca ferme ſuffocativa, cum purpura ſcorbutica & tumore pedum ſtipatis ſollicitari ſuevit. Hæc ſymptomata congruis remediis adeo fuerunt mitigata, ut purpura pariter ac pedum tumor per aliquot annos haud redierit amplius: verumtamen, cum ante annuum tempus aquas Sedlicenſes potaſſet, iterum abhinc gravi catharro, tuſſi ſicca violenta, ſpirandi anguſtia, atque raucedine prehendebatur; iisdemque adhuc laborat ægritudinibus. Pugnatum eſt contra eas omni ſtudio, iisque quæ inferius allegantur, medicaminibus, quæ quidem ſæpius malo inducias tuliſſe videbantur; at illud accedente vel tempeſtate inimica, vel veſpertina refrigeratione rurſus recrudeſcebat, ac denique cum cruento ſputo ſociari cœpit. Quum ergo ſicca illa & anhela tuſſis, cum rauca voce, ſpiratione difficili, ſibilo & ſono acuto, & pectoris ſpasmodica conſtrictione conjuncta, partim ab affectione hypochondriaca; partim a dyscraſia ſanguinis ſcorbutica, quam tumor pedum ac purpura ſcorbutica confirmabat; partim denique a pulmonum vitio, quod ex raucedine & tuſſis ab inſpiratione aëris frigidi exacerbatione adparet, natales ſuos mutuari videtur; & verebar, ne tandem in aſthma ſiccum convulſivum, vel ipſam pulmonum exulceratio-

nem, vel apoplexiam terminentur; hiſce præcavendis acidulas Selteranas lacte commixtas pronuper commendavi. Quibus cum ægra aures dare recuſaverit, tuum, Vir illuſtris, flagitamus conſilium, ac remedia malo convenientiſſima proponi rogamus.

RECENSIO ADHIBITORUM REMEDIORUM.

RЕcipe radicum V aperientium ana drachmas duas, cichorei, hellenii, liquiritiæ ana drachmam unam, jalappæ drachmas quatuor, ſummitatum centaurii minoris manipulos duos, foliorum ſennæ ſineſtipitibus unciam unam & ſemis, rhabarbari Alexandrini unciam ſemis, chryſtallorum tartari drachmas ſex, cinamomi acuti drachmas duas, aniſi ſtellati drachmam, croci orientalis ſcrupulum, corticum aurantiorum unciam ſemis. Conc. Cont. D. S. Nodulus pectoralis cum menſura una & dimidia vini rhenani infundendus.

Recipe ſpecierum diatragacanth. frigidarum drachmas duas, diaireos ſimplicis, ſuccini albi, florum ſulphuris, ſpermatis ceti recentis ana drachmam ſemis, extracti liquiritiæ ſcrupulos duos, cinnabaris rite paratæ ſcrupulum unum, maſſæ pilularum de cynogloſſa grana VI. M. d. S. pulvis pectoralis, mane & vesperi ex infuſo Thebois ſumendus.

Recipe olei amygdalarum dulcium recenter expreſſi, ſyrupi capilli veneris ana unciam ſemis, ſpermatis ceti, ſachari candi albi ana drachmas duas, extracti ſcabioſæ, veronicæ ana grana IV. d. S. linctus pectoralis.

Recipe conſervæ veronicæ, tuſſilaginis, ſcordii,

dii, roſarum ana unciam ſemis, ſpecierum diairidos drachmam, diatragacanthæ frigidarum drachmam unam & ſemis, extracti liquiritiæ drachmas duas, veronicæ, hellenii ana grana V. cinnabaris rite præparatæ ſcrupulum, ſyrupi hyſſopi, jujubarum ana drachmas ſex, oxymellis ſquillitici unciam. M. D. S. electuarium pectorale.

Recipe ſpecierum diairidos drachmam ſemis, diatragacanthæ frigidarum drachmam, ſuccini albi, florum ſulphuris, cinnabaris præparatæ, extracti liquiritiæ ana ſcrupulum, enulæ grana V. nitri depurati grana XV, M. d. S. pulvis pectoralis mundificans.

Recipe antimonii diaphoretici, matris perlarum, ſuccini albi ana ſcrupulum, cinnabaris antimonii, lapidis bezoardici orientalis ana ſcrupulum dimidium, extracti veronicæ grana II. foliorum aurino. 1. M. f. pulvis, div. in 3. p. S. Bezoardicus & pectoralis pulvis.

Recipe eſſentiæ catharralis drachmas, lignorum, elixir pectoralis ana drachmam. M. D. S. eſſentia catharralis L. guttulis ſumenda.

Recipe eſſentiæ catharralis drachmas duas, helenii, liquiritiæ, gummi ammoniaci ana ſcrupulos duos, croci ſcrupulum. M. D. S. eſſentia reſolvens.

Recipe antimonii diaphoretici, ſpermatis ceti recentis, ſpecierum diatragacanthæ frigidarum, diaireos ſimplicis ana drachmam ſemis, cinnabaris nativæ praeparatae ſcrupulum, extracti hellenii grana IV. M D. S. pulvis reſolvens.

Recipe radicis liquiritiae unciam, altheae, conſolidæ majoris ana drachmas duas, herbae veronicae manipulum, chaerefolii manipulum ſemis, paſſularum minorum unciam, caricarum pinguium numero

numero VI, ſeminis fœniculi ſcrupulum, croci orientalis drachmam ſemis. C. C. d. S. ſpecies pro infuſo pectorali.

Recipe olei amygdalarum dulcium, ſyrupi capilli veneris, conſolidæ majoris ana drachmas ſex, ſachari candi albi drachmam unam & ſemis, ſpermatis ceti drachmam, extracti veronicæ ſcrupulum ſemis, glycyrrhizæ ſcrupulum, elæoſachari balſami Peruviani ſcrupulum ſemis, cinnabaris nativæ præparatæ grana XV. m. terantur in mortario vitreo diligenter D. S. balſamus pectoralis.

Recipe conſervæ tuſſilaginis, coſti, roſarum ana unciam ſemis, looch de farfara, oxymellis ſquillitici ana drachmas tres, ſpecierum diairidos, diatragacanthæ frigidarum ana drachmam unam & ſemis, ſpermatis ceti recentis drachmam, extracti veronicæ, liquiritiæ ana ſcrupulum, enulæ ſcrupulum ſemis, ſyrupi jujubarum, hyſſopi q. S. M. D. S. Extractum pectorale balſamicum.

CONSULTATIO.

AFfectiones præter naturam, quæ illuſtriſſimam Comitiſſam ſollicitant, & nullis debellari potuerunt pectoralibus medicinis, in refractario pectoris catharro, violenta tuſſi, ſpirationis anguſtia, raucedine ac gravi anhelitu conſiſtere perſpexi. Jam vero videtur mihi corpus ſcorbutico ſcatere ſero, ſicuti ex purpura chronica elucescit: cui cum aquarum Sedlicenſium, forſitan minus debito ordine ac regimine adhibitarum uſus acceſſerit, quæ ſalſedine ſua ventriculum & partes nerveas admodum afficiunt; & præterea perilluſtris ægra vespertino tempore ſub aëre frigidiori

gidiori verſari ſueverit: factum inde eſſe arbitror, ut impedita ſalutari transpiratione, humores acres ad partes interiores atque debiles fuerint compulſi. Tum autem ventriculum quoque ac inteſtina debilitata, & hæc flatibus, illum ſordibus imbuta eſſe credo; & hanc ventriculi atoniam a nimio remediorum dulcium, pectoralium, oleoſorum ac incraſſantium uſu potiſſimum originem traxiſſe puto: unde facillime aſthma pituitoſum & ipſam denique cachexiam ſuboriri, crebra deprehendi experientia. Optaſſem etiam, ut morbi hiſtoriæ additum fuiſſet, num perilluſtris matrona ſanguine turgeat; anne venam ſecandam præbere ſueverit? frequentiſſimum enim eſt, ut in fœminis, quæ poſt menſium ceſſationem parco corporis motui, largis autem epulis indulgent, major generetur humorum vitalium abundantia & inde quoque major ad catharrales pectoris affectus proclivitas. Quo igitur a præſentibus malis vindicetur, & ab aſthmate vel hydrope præcaveatur illuſtriſſima mulier; operæ ante omnia erit pretium, ut partim humorum acrimonia attemperetur, partim primæ viæ a ſordibus depurentur atque corroborentur. Huic ſcopo convenientiſſimas deprehendi pilulas meas balſamicas polychreſtas, alternis diebus numero XIII. vel XV. vesperi deglutiendas; quibus, ſi defecerint, ſequentes ſubſtituendæ: Recipe aloës roſatæ, myrrhæ electæ, ſuccini ana drachmam unam, extracti croci, ariſtolochiæ ana ſcrupulum. M. f. L. a. pipulæ, ex ſcrupulo uno no. XV. Deinceps mane potandum ſuadeo hoc theiforme infuſum: Recipe herbæ veronicæ, ſcordii ana manipulos duos, radicis liquiritiæ unciam, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas duas. Conc. Cont. d. S. ſpecies zum Kräuter-Thee. Non mi-

minus egregium exſeret effectum Elixir pectorale ex eſſentiæ liquiritiæ, croci, ſpiritus ſalis ammoniaci, tincturæ tartari ana uncia dimidia, olei aniſi, ligni ſaſſafras, macis ana guttulis XV. paratum; cujus L guttæ ex ultimo ſub epulis hauſtu, hora quarta meridiana, vel etiam vesperi, ſi omittantur pilulæ, capiendæ ſunt; aut vesperi quandoque cum pulvere bezoardico diaphoretico alternandæ. Tum etiam neceſſe eſt, ut cereviſiæ uſus evitetur, & ejus loco pro ordinario potu ſequens adhibeatur decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ uncias quatuor, chinæ, ſarſaparillae ana uncias duas, liquiritiæ unciam, cichorei unciam ſemis, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. d. S. ſpecies, quarum binae unciae in tribus aquae menſuris per dimidiam horam decoquantur. Fugiatur denique omne vinum, praeter generoſum Hungaricum; arceatur frigus, cibique acidi ac ſaliti evitentur. Et haec ſunt, quae proponenda duxi: cognita enim morbi cauſſa, promiscuum remediorum uſum omittere, & ea duntaxat adhibere ſuevi, quorum vires comprobavit experientia.

CASUS LXXV.

De Tuſſi pulmonali phthyſica cum calore hectico, demum funeſta.

QUatuordecim annorum puer, a teneris unguiculis corpore ſtrictiori, tenero ac debili, ingenio tamen vivido, & illibata ſanitate praeditus fuit, niſi forte annis aetatis quinto, ſexto & ſeptimo

ſeptimo tuſſi crebra ac narium haemorrhagiis, nullis unquam adſtringentibus tractatis, & ſexto anno variolis benignioribus, mox evanescentibus laboraverit. Septimo aetatis anno, cum ordinarium cereviſiae hordeaceae potum, cum triticea commutaret; & animo alacrior & corpore robuſtior factus, nullas amplius haemorrhagias toleravit; verum praeter morbillos facillime ſuperatos, absque ulla aegritudine per ſex annos optime valuit. Fuit praeterea ſtudiorum amantiſſimus, moribusque egregiis; nec unquam, more infantibus conſueto, voracitati nimis indulſit. At enimvero noviſſimo abhinc anno, absque ulla cauſſa praevia, tumor ſcirrhoſus, nucis juglandis magnitudine glandulas ſubaxillares in dextro latere obſidere cœpit; qui cum nullis doloribus ſtiparetur, & pro intumescentia, quam vulgo vocant Wachs Beulen haberetur, nullis primum oppugnabatur remediis. Verum cum ingravesceret magis; adplicabantur externe varia emplaſtra discutientia cum unguento mercuriali; interne dabantur tinctura antimonii acris, pulveres reſolventes ex ſemine aniſi, fœniculi, radice ari, antimonio crudo, tartaro vitriolato, Cinamomo parati, atque laxantia ex pulvere jalappae & mercurio dulci concinnata: ſed glandula manebat indurata. Hujus anni menſe Februario ſub intenſiſſimo frigore traha vectus, poſtridie vehementi corripiebatur tuſſi: contra quam infuſo theiformi ex veronica, tuſſilagine, radice liquiritiae & ſemine aniſi parato pariter, ac elixirio pectorali Wedelii, & denique linctu ex oleo amygdalarum dulcium recenti, ſpermate ceti ac ſyrupo papaveris rhaeados compoſito pugnabatur. Sed mitigata quidem tuſſis, non autem adeo ſublata fuit, quin noctu inhaereret; quam nec pilulae de cynogloſſa interdum

datae

datae, nec interpoſita purgantia penitus ſedare potuerunt. Adventante igitur vere ſerum lactis caprilli, cum herba bellidis, chaerefolii, aquilegiae, taraxaci decocti adhibebatur, & conſerva roſarum dabatur; neque vero his etiam depellebatur tuſſis. Ubi enim ſub frigido verſatus erat aëre, illa violentior facta, noctu potiſſimum adfligebat inſequente, omnemque turbabat ſomnum, cum corporis viriumque decremento. Hinc tabem pulmonalem ſuspicatus, me cum aegro ad acidulas Amaſianas contuli; probe conſcius, & aëris mutationem, & corporis motum ſub itinere obtinendum, & ipſas acidulas malo ipſius fore convenientiſſimas. Potavit etiam eas cum tertia lactis caprini parte mixtas cum debito regimine per tres hebdomades; &, cum cutis brachiorum arida eſſet ac aspera, inſtar pellis anſerum; ac adhuc glandularum ſubaxillarium urgeret intumescentia, balneis quoque harum aquarum tepidiſſimis ex conſilio medicorum praeſentium uſus fuit. Verum enimvero licet ex horum uſu vires & corpus augerentur, & aeger longe melius habere videretur; tuſſis tamen perſiſtebat, & crepusculi potiſſimum tempore cum rejectione tenuis pituitae accedebat. Hinc in patriam profectus, puerum ibidem ſuaſu medicorum per binas hebdomades acidulis Selteranis, lacte caprino mixtis, uti juſſi; quas, cum ipſi conferre viderentur, domum reverſus ad Septembrem usque hujus anni menſem, interpoſitis ſubinde laxantibus, potare debuit. At pertinax inſiſtebat tuſſis, & menſibus Octobri, Novembrique cum pituitae viscidae rejectione magis invalescebat; pulſus ferebatur citatior, carnoſa corporis ſubſtantia conſumebatur adeo, ut jam ſceleto videatur ſimillimus & hora quinta potiſſimum vespertina moleſto in capite, manuumque

que volis ardore, pedum autem refrigeratione ſollicitaretur. Noviſſimam hebdomadem ſub continuo frigoris tranſigebat ſenſu, nec ullo foveri poterat calore; capite tamen manibusque æſtuantibus. Urinam hactenus minxit citrinam, naturali paullo pallidiorem absque ulla cuticula hectica & ſedimento: jam autem aurantii coloris cum copioſo ſedimento lateritio redditur. Ciborum etiam adpetentia, hucusque ſibi conſtans, jam imminui cœpit; eosque aſſumtos ſpirandi excipit anguſtia: tuſſi ſæpius excitatur vomitus, eoque languor corporis magis augetur: alvus quotidie ſuo fungitur officio, nondum vero cita fuit; nec ſudores adhuc adparuerunt hectici, niſi qui nonnunquam in capite a tuſſis violentia erumpunt. Neque etiam unquam ſanguinem e pectore reddidit; quandoque tamen e naribus.

In hoc ergo rerum ſtatu revocabantur in uſum ſupra memorata & infuſum theiforme & elixir pectorale: dabaturque pulvis ex lapidibus cancrorum, ſpermate ceti, & ſacharo cando confectus; a quo & expectoratio facilior, & ſomnus reddebatur quietior. Non minus bis quotidie aquam veronicæ vinoſam hauſit, priusquam calor accedebat hecticus: hoc vero præſente circa meridiem & vesperam pulverem temperantem ex oculis cancrorum citratis, conchis præparatis & nitro paratum; ſub epulis eſſentiam corticum aurantiorum cum eſſentia gentianæ rubræ mixtam, & tuſſi remittente, mixturam ex tinctura tartari, & ſpiritu cornu cervi ſumſit. Sponte abſtinuit porro a potu cereviſiæ triticeæ, Bruhan dictæ; & pro potu ordinario decoctum ex hordeo, cornu cervi, liquiritia, aniſo atque fœniculo paratum tepide haurire cœpit, ac ab omni refrigeratione probe ſibi cavet. Tantum autem abeſt, ut ab

illis omnibus ullum perciperet levamen, ut vehementiſſima tuſſis omnem eriperet ſomnum: qui dato pilularum de cynogloſſa cum pulvere temperante unico alternis veſperis granulo aliquantulum reſtituebatur. Supervenit inſuper haud ita pridem & illud ſymptoma, quo ſæpius nares & oculi copioſum plorarunt ſerum; & videtur ægro, acſi pituita e faucibus in pulmones delapſa tuſſim provocaret, capite & abdomine integris.

Quæ cum ita ſint, & abdomen lacte nunquam durum fuerit, nec adhuc eſt: vix crediderim cauſſam mali in hypochondriis, aut atrophia ex induratione hepatis, vel glandularum abdominis hærere. Neque etiam pulmonum exulcerationem ac veram tabem ſuſpicari poſſum, quoniam nec cruentam, nec ſanioſam exſcreavit æger materiam, nec pectoris doloribus ac difficultate anhelitus infeſtatur, nec rauca clangoſaque voce, tabidis plerumque propria, laborat: & denique nec hæreditariam labem admittere poſſum, cum parentum ejusque fratrum nullus eo malo detentus fuerit. Ceterum victu utitur molliori; infuſo theiformi cum lacte & ſequenti pulvere in tabe ac hectica admodum laudato: Recipe musci pulmonalis, herbæ veronicæ, ſcordii ana manipulum unum, radicis liquiritiæ unciam ſemis, radicis hellenii, ſeminis aniſi, fœniculi ana drachmas duas, nucis moſchatæ drachmam unam, macis drachmam ſemis, pulmonum vulpis fœminæ exſiccatorum no. 1. M. f. pulvis ſubtilis, adde ſacharum ad pondus omnium. S Bruſt-Pulver. Neque vero ullam tulit opem, quam nec balſamum pectorale Meibomii, tantis vulgo commendatum laudibus præſtitit. Quare cum periculum in mora videatur; peto Tuum ſalutare conſilium, & ſcire cupio, quisnam præſens ſit affectus? quæ

cauſſ

cauſſa & origo? & quæ adhuc inſtitui queat curatio?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

TUſſim pulmonalem, jure phthyſicam dicendam, quæ filiolum tuum, puerum bonæ indolis ac ſpei cum calore hectico excruciat, haud quidem ex vero ulcere ſeu abſceſſu pulmonum ſuboriri credo, quoniam exſcreatio muci non adeo copioſa obſervatur: ſed potius ex tuberculis ſubſtantiæ pulmonalis ſcirrhoſis proficiſci exiſtimo; unde etiam omnia ſymptomata, tuſſis violenta, calor hecticus ac corporis conſumtio natales ſuos mutuantur. Mali autem hujus remotiores cauſſæ collocandæ videntur partim in aëris frigidioris inſpiratione, præterita hyeme facta; partim in lymphæ ſpiſſitudine, quam tumor ſubaxillaris indicat; partim denique in ſanguinea corporis temperie, teneraque vaſorum & fibrarum conſtitutione, quam crebrius toleratæ olim ſanguinis per nares fluxiones comprobant, & inde ſuborta inſigni ad affectus phthyſicos diſpoſitione atque proclivitate. Namque haud raræ ſunt obſervationes, quod ſola aëris inimici ac frigidioris inſpiratio, corpore potiſſimum calente facta morbos ejusmodi phthyſicos cum continua & violenta tuſſi ſtipatos produxerit; ut taceam pleuritides veras ac ſpurias ab hac unica cauſſa ſæpiſſime excitatas. Neque minus permulti proſtant caſus, juvenes XV vel XVIII annos natos ex tumoribus glandularum pone aures & in collo ſitarum, externis remediis repreſſis aut imminutis, in diuturnam tuſſim ac hecticos incidiſſe calores. Horum notabile exemplum mihi noviſſimo abhinc anno obtigit in juvene XVIII. annorum, tenerrimae con-

 ſtitu-

ſtitutionis ac vivaciſſimi ingenii. Hujus enim maxillam obſidebat tumor ingens ac durus, qui, impoſitis a chirurgo quodam variis externis remediis, imminutior quidem reddebatur; diuturnam autem poſt ſe trahebat tuſſim cum calore hectico, ac virium jactura ſtipatam ac demum lethalem. Exinde vero mihi videtur ſimillimum, quod ſicuti hi tumores duri externas corporis glandulas obſidere deprehenduntur, illi quoque internas partes, maxime pulmones, occupare poſſint. Et hinc crebra, proh dolor! docet experientia, praeſtantiſſimos pueros ex atrophicis ejusmodi ac phthyſicis affectionibus, quae tantum non ſemper obſtructionibus ac tumoribus glandularum nituntur, praematura eripi morte. Haec quoque eodem modo rapuit filium meum natu minimum, qui conſtitutione tenera atque ſanguinea praeditus cum poſt corporis incaleſcentiam frigido ſemet expoſuiſſet aëri, ac frigidum potaſſet hauſtum, in moleſtum inciderat affectum, quo aſſumta œſophagum quidem libere ingrediebantur, ventriculum autem intrare haud poterant, quoniam procul dubio glandulae quaedem vel intra vel extra gulam intumefactae fuerant: abhinc autem atrophia correptus, demum in febrem continuam incidit, eaque exſtinctus eſt. Inde vero didici, quantum dilecti filii obitus parentibus inferat dolorem; quem Deus abs Te avertat, precor.

Quod autem praeſentis mali curationem attinet; eam jam praeſtantiſſimis remediis fuiſſe adminiſtratam video: quae ſane, ſi ulcus quoddam obſederit pulmonum cavitatem, majorem tuliſſent opem, quam re tulerunt vera, cum tubercula potius vel vomicae praeſto eſſe videantur,

quæ aſſiduis irritationibus nervoſas afficiunt partes, ac liberum ſanguinis per pulmones circuitum impediunt. Hisce in caſibus efficaciſſimos deprehendi flores ſulphuris cum antimonio diaphoretico, lapidibus cancrorum & croco permixtos; externe vero ſequens emplaſtrum pectori ac dorſo imponendum: Recipe myrrhæ electæ, ceræ flavæ ana unciam unam, pinguedinis humanæ drachmas ſex, ſpermatis ceti, therebinthinæ ana unciam ſemis, florum ſulphuris drachmas duas, croci, camphoræ, olei aniſi ana drachmam unam. M. f. l. a. emplaſtrum. Hæc vero medicamina in mali principio adhibere ſuevi; quæ num in præſenti filii tui ægritudine adhuc conferant, determinare vix potuerim. Commendarem potius ſerum lactis dulce largius & ad unam cum dimidia menſuram quotidie potandum; quod paratur, ſi lactis vaccini recentis menſura una ſuper prunis ſub continua agitatione ad ſiccam decoquatur conſiſtentiam; tum affuſa aquæ ſimplicis menſura ebulliat; & demum, ut caſeola remaneat ſubſtantia, percoletur, ſerumque percolatum bibatur. Quum præterea hæc violenta tuſſis a pituita acri ad laryngis partes nerveas delapſa ſuſtentari videtur; qua ſæpius integer thorax ad convulſivam proritatur tuſſim: haud alienum erit, fauces decocto ex gelatina cornu cervi & radice liquiritiæ parato ſæpius colluere; aut aqua florum ſambuci, cum ſpiritu vini gallici permixta gargariſare, quæ deſcenſum lymphæ acrioris impedire valet. Pilularum de cynogloſſa uſui haud ſubſcribo; ſed in horum locum unum vel duo pilularum de ſtyrace granula veſperi propinare ſuevi, & denique commendo infuſum veronicæ theiforme cum floribus lactis & tantillo nitri ſorbillandum.

Ulterior relatio.

BRevi poſt relatum mihi fuit, ægrum ex commendatis remediis bene habuiſſe, ac urinam reddere cœpiſſe naturali ſimilem; tuſſim autem in eodem perſiſtere tenore: pulſum ferri celerem, & corpus magis magisque conſumi: contra vero nondum nec alvi profluvium, nec pedum tumores, nec alia funeſta acceſſiſſe ſigna; ſed exſcreatam materiam adhuc ſalivalem, animumque ſub ſpe recuperandæ ſanitatis erectum eſſe. Suaſi igitur, ut laudatæ curationi ulterius inſiſteretur, qua, ſi ſpes adhuc reſtitaret ſanitatis, nullam fore putavi convenientiorem: deinde axungiam canis recentem cum decocto florum hyperici, ſummitatum millefolii, foliorum veronicæ, ſcordii & florum chamaemeli vulgaris ad ſaturatiorem conſiſtentiam decoctam bis quotidie ea, quam cochlear dimidium capit, quantitate ſumendam ordinavi, ac denique futuro menſe Martio fore ut adpareat, quid monſtri alat morbus, exiſtimavi. Et accidit quoque, ut aeger per quatuordecim dies ſumma anxietate divexatus, III. Iduum Februarii expiraverit, cujus corpore aperto adparuit, tumorem ſubaxillarem multis continuationibus ſub muſculo pectorali ad ſternum usque protractum fuiſſe, & induratas glandulas inciſas caſeoſam reddidiſſe materiam. Neque minus in ſecato pectore glandula thymus intumefacta, indurata, eademque caſeoſa ſubſtantia referta in conſpectum veniebat, pulmones pariter caſeoſis tuberculis obſeſſi, rigidi, duri, non collapſi, & multis locis cum pleura obſervabantur concreti. Pericardium durius ac inſtar ſuillae pellis ſpiſſum, ſterno adhaerebat firmiter, ipſum cor ad corpo-

ris

ris reliqui proportionem juſto majus erat. Abdomine aperto glandulae meſenterii haud diſcedebant a ſtatu naturali; ubi autem illud lumborum vertebris adhaerebat, tumor tunicaceus, caſeoſa ſaburra repletus, pugni magnitudine conſpiciebatur. Hepar naturali majus, nullis nec tuberculis, nec tumoribus fartum videbatur, nec figura ac conſiſtentia a naturali abludebat ordine: nec denique in reliquis abdominis viſceribus praeternaturale quidquam adparebat.

CASUS LXXVI.

De tuſſi habituali cum panno oculi, ex nativa ſuccorum impuritate.

Viginti annorum virgo, temperamenti ſanguineo-cholerici, corporis ſtrictioris, animi ſenſibilioris, venis exilioribus prædita, & a prima infantia variis ſcorbuticis affectibus obnoxia, non ſolum matre genita eſt, quæ primis geſtationis menſibus, violenta & abortum minitante tuſſi laboravit; verum etiam nutricem habuit per totum lactationis tempus tuſſi ſollicitatam. Ipſa primo biennio illibata valetudine & inſigni corporis incremento gaviſa, tertio demum anno de tuſſi, & maculis rubicundis, oculum ſiniſtrum obſidentibus, conqueri cœpit. Hæ magis invaleſcentes, & premente rodenteque dolore ſtipatæ, oppugnabantur aqua quadam ophthalmica, penna oculo inſtillata: quæ vero cum ingentem oculi excitaret dolorem & roſionem, cum reli-

quorum externorum adplicatione omittebatur, & interna magis propinabantur. Verum non tantum maculæ in utroque oculo majus ſumebant incrementum, & exulcerari demum cœperunt; verum etiam dolores accedebant tam immanes, ut aliquando vel ipſa epilepſia ipſis ſuperveniret, per integrum nycthemeron alternantibus paroxysmis inhærens, omnemque adpetitum profligans.

In hoc rerum ſtatu medicus ordinarius fonticulum in dextro brachio excitari juſſit; eoque effecit, ut rediret viſio, & demum dolores quoque remitterent. Et cum ſic optime haberet tenellula; accidit, ut ex improviſo ſymptomate quodam corriperetur; quo illa, ſi conſederat, nec ſurgere, nec pedibus inniti valebat: ſed & illud adplicato unguento nervino intra aliquot hebdomades debellabatur. Abhinc quintum ſextumque ætatis annum ſub leviori oculorum dolore ac defluxione, & periodica tuſſicula ſatis bene transegit: at ſeptimo anno inflammatio oculorum ſuppuratoria cum ardore & dolore adeo recrudeſcebat, ut præ tormentis faciei incumbere deberet; & lacrumæ, ſi has plorabat, præ acrimonia faciem excoriarent. Inflictus iterum fruſtra fonticulus, ſponte collapſus, nihil opis attulit, ſed miſera per tres menſes eo malo excruciata, tandem ope aquæ cujusdam opthalmicæ, ab honeſta matrona commendatæ, ab eo liberabatur, adeo ut pure conglutinatæ palpebræ aperirentur denuo, & in ſiniſtro oculo pannus tenuis adpareret; tuſſis autem aſſidue inhæreret. Octo annos nata morbillos cum purpura alba & rubra complicatos incidit, ſub quibus non ſolum vehementes toleravit vomitus, verum etiam læſus oculus ſuppuravit, ſuppuratusque nigricantem ploravit ſaniem.

niem. Deſiccatis morbillis atque purpuræ ſupervenit in ſiniſtro brachio efflorefcentia cum inſigni pruritu, ac puſtulis tam fœdis ſtipata, ut mater ſphacelum verita, chirurgum advocaret, qui variis epithematibus fœdam ſerpiginem depellebat, cujus adhuc veſtigia conſpiciuntur. Tum apertis palpebris oculus panno albo obductus & dextro longe minor adparuit. Contra hanc pelliculam variis pugnatum eſt remediis maxime internis; & conſolidato dextri brachii fonticulo alius in ſiniſtro excitatus; qui tamen nec oculi vitio, nec tuſſi perpetuæ levamen afferebat, & proximo abhinc anno coäluit. Remanſere ergo recenſiti duo affectus ad hunc usque diem, ſub reliqua ſatis integra ſanitate. Tuſſis ipſa, quæ olim verno ac autumnali duntaxat recidebat tempore, jam perpetua eſt; olim ſicca, jam humida. Quamdiu lecto immoratur, ab ea immunis omnino deprehenditur; ſimulac autem ſurrexit, ea corripitur ſatis violenta, donec mucum in pectore viſcidum excuſſerit: tum ab illa libera eſt ad horam usque veſpertinam quintam. Ceterum adpetentia eſt integra; ſomnus tranquillus; reſpiratio, ſi per acclivia ſcanderit loca, anguſtior; nullus æſtus volaticus, nulli capitis dolores; nulli ſudores nocturni urgent, ſed ad hos nulla eſt proclivitas. Menſes rite fluunt: cruoremque fundunt inſigni acrimonia imbutum; alvus olim obſtructionibus obnoxia, jam quotidie ſuo fungitur officio. Rectæ vivendi rationi pertinaciter inhæret ægra; omnem frigidum aërem, corporis refrigerationem, cibos acidos, atque vinum, tuſſim exaſperans ſummo fugit ſtudio. Tribus abhinc annis pariter, ac noviſſime elapſo Selteranas acidulas cum ſero lactis caprini potavit, ſed ſine regimine; & denique

 obſer-

obſervavit, alternis annis utrumque oculum rubore ſuffundi, eumque ex uſu aquæ ophthalmicæ, quam ipſa ex albumine ovi, lapide calaminari & pulvere caryophyllorum præparare ſuevit, protinus remittere.

CONSULTATIO.

Vitia, quæ patitur caſtiſſima virgo, nimirum & oculorum acris defluxio & tuſſis diuturna, raro exemplo ab ipſa nativitate, & utero materno acquiſita eſſe videtur: quæ cum jam inveterata, in alteram veluti naturam degenerarint, communi medendi ratione haud exſtirpabuntur; ſed pro ſui curatione integræ humorum maſſæ depurationem & congruis remediis, & recto victus genere inſtituendam expoſcunt. Quod ſi enim humores acres ſalſi ſcorbutici funditus exturbati, ac lymphatici maxime ſucci benigniores fuerint redditi: tuſſis pariter ac oculorum vitium ſponte remittent. Neque enim dubito, fore ut adhuc viſcera vitalia, maxime pulmones ab omni obſtructione, induratione, vel ſcirrhis ſint libera. Ut ergo a malo ſuo vindicetur, ſuadeo, ut ægra per ſex circiter hebdomades aquis Selteranis, & quidem primum ſolis, dein ultimis tribus ſeptimanis cum lacte aſinino permixtis utatur; earumque tepidarum ſingulo mane menſuram hauriat. Si inciderit menſium fluor, per tres dies a potu dictarum aquarum abſtinere, & deinceps ante inchoatam eam curationem pariter ac poſt eam finitam, nec non ſub ea omnibus decem diebus ſequenti potiuncula corpus purgare oportet: Recipe mannæ electæ unciam unam & ſemis, terræ foliatæ tartari ſcrupulos duos; coquantur & ſolvantur leni calore

in

in aquæ veronicæ unciis quinque, colaturæ addantur extracti rhabarbari grana duodecim. M. d. Pro potu ordinario ſemper potare conveniet hoc decoctum: Recipe radicum altheæ, ſcorzoneræ, glyzyrrhizæ, cichorei, fœniculi ana uncias tres, corticis ligni ſaſſafras, ſeminis fœniculi ana drachmas duas. Conc. cont. d. S. Species, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam ſunt decoquendæ: præſtat etiam ſub epulis aquas Selteranas, quarta vini generoſi Rhenani parte mixtas haurire. Non minus porro ad temperandam humorum acrimoniam, conſultum erit, alternis diebus veſperi ex decocto avenaceo ſequentem aſſumere pulverem: Recipe lapidum cancrorum, pulveris glycyrrhizæ, boli armenæ ana drachmas duas, iridis florentinæ drachmam unam, florum ſulphuris drachmam ſemis, olei fœniculi, macis, ſaſſafras guttas quatuor. M. f. pulvis, dividatur in duodecim partes. Conveniet ille utrique affectui, quoniam uterque uni cauſſæ, nimirum ſero acri ſcorbutico debetur. Denique vero corpus ac maxime pedes in moderato perpetuoque conſervare oportet calore; cibos acres, ſalitos, acidos ſedulo evitare, alvique aſſiduæ lubricitati ſtudere: cui ſcopo purgantia haud quadrant, ſed potius clyſteres domeſtici, vel pilulæ meæ balſamicæ numero ſex vel ſeptem quandoque ſumtæ facient ſatis.

CASUS LXXVII.

De tuſſi diuturna ſine pulmonum labe.

VIr generoſus, quadraginta octo annos natus, temperamenti phlegmatico-ſanguinei, corporis robuſti, humorumque pleni, a prima juventute fortiori corporis motui & ſub itineribus, & venationibus indulgens, hinc crebris largisque ſanguinis e naribus profluviis obnoxius, quotannis autem bis terve ſecandam præbere venam ſolitus, nullis omnino gravioribus ſuccubuit morbis, præter diſpoſitionem ad calculum & podagram hæreditariam. Hujus quidem nullos adnuc expertus inſultus; ab illo tamen per ſeptem jam annos varias toleravit moleſtias. Sed aliquot abhinc annis peculiari infeſtatus fuit febre, quam ein Fuß-Fieber vocavit; quoties nimirum cunque perfrigeſcebant pedes; dolor prehendebat primum calcaneum, & ab hoc auræ inſtar per dorſi ſpinam ad caput adſpirabat, in ejusque acerbos terminabatur dolores. Inhærebat hæc moleſtia per dimidiam circiter, vel integram horam; & redibat aliquoties de die: cui ſæpius jungebantur capitis defluxiones ſeroſæ, quæ per infundibulum ad fauces delapſæ ſomnum turbabant, & tuſſim pariter ac coryzam inducebant. Inſuper, quod notatu dignum eſt, quæcunque objecta utrique oculorum non niſi dimidia adparebant. Poſtquam autem Pyrmontanas potare cœpit acidulas; evanuerunt hæ moleſtiæ, capitisque defluxiones longe mitiores factæ fuerunt; ſed calculi renalis excretio major. Quare præter

pediluvia

pediluvia inſiſtebatur uſui earum aquarum; quarum intra ſeptem circiter horas octo libras haurire ſuevit, inde tamen, non niſi bis terve alvum depoſuit; quæ alias ſatis laxa fuit, & a leniſſimarum pilularum doſi quater, quin ſexies ſolvebatur. Præterea autem ſub harum acidularum potu caput ſæpenumero temulentum reddebatur, ac ſi vino fartus eſſet: ſub quo etiam ante aliquot annos accidit, ut mane expergefacto fauces coagulato cruore repletæ fuerint; quod ſymptoma abhinc ſæpius recidit: & meo quidem arbitrio hæmorrhoidum ex palato profluentium nomen meretur. Neque enim ullis ſtipabatur moleſtiis hæc ſanguinis extravaſatio; ſed ex palato, ejusque ſiniſtra magis parte prope uvulam absque omni dolore, & inſigni levamine prorumpere videbatur.

Anno 1727. circa paſchatos ferias incidit æger in violentam tuſſim, cum dorſi doloribus pungitivis, ſpasmodicisque, pectus verſus, magisque deorſum tendentibus, & anhelitus difficultate: verum datis remediis convenientibus, & evaneſcebant dolores, & remittebat aliquantulum tuſſis. Huic penitus exſtirpandæ cum Pyrmontanæ acidulæ nimis violentæ viderentur, Junio dicti anni menſe Selteranæ opponebantur; nec ſpem fefellerunt, niſi quod tuſſim nondum ſuſtulerint. Hac enim durante, calculi dolores aberant: qui cum autumno recrudeſcerent, tuſſim quidem ceſſaturam credebat æger; illa tamen nihilominus perſiſtebat paullo mitior. Præterea ſub inimica tempeſtate coryza, & auditus, maxime in dexto latere ſuccedere cœpit difficultas; quæ cruore per nares erumpente, protinus levatur. Fluit autem e naribus ſæpenumero ſanguis; etiamſi ter quotannis ſecetur vena, ac ſemper octo cruoris mittantur unciæ. Noviſſimo abhinc anno loco Sel-

tera-

teranarum iterum Pyrmontanas potavit aquas: quæ tuſſi nullam tulerunt opem, ſed calculo dumtaxat quasdam induxerunt inducias. Ille vero nihilo ſecius recruduit iterum, & hucusque cum ſabuli, & calculorum rubicundorum excretione per intervalla adfligit. Redierat præterea octo abhinc diebus, illud oculorum ſymptoma, quo objecta videbantur non niſi dimidia; tuſa autem vena iterum evanuit. Sanguis detractus cuticula mucoſa obductus fuit, ſub qua coagulum ſeroſum tenax, nullo rubore tinctum adparuit inter reliquum cruorem.

Quod vitæ genus, quo utitur ægrotans, attinet, haud ignorari oportet, illum, poſtquam hora quinta, ſexta vel ſeptima matutina e lecto ſurrexit, quædam vaſcula infuſi theiformis vel potius Coffee ſorbillare, Tabacumque, quem vocant Canaſter, fumo reddere ſolere; deinceps jejunum officiis fungi, ac denique hora undecima eximia adpetentia prandere. Pro potu ſub epulis cereviſiæ menſuræ quartam partem, vini Moſellani menſuram, ac binos circiter hauſtus Hungarici vel Gallici aſſumere ſuevit. Abhinc corporis movendi cauſſa pila ludere ſolet in menſa luſoria, quam vocant billard: tum hora quarta Tabacum iterum fumat, ſimulque unam circiter cereviſiæ menſuram bibit; veſperi hora ſeptima cœnæ indulget inſigni pariter adpetitui; ſub eaque iterum præter cereviſiam vini Moſellani menſuram haurit. Hora denique decima lectum conſcendit, ſupinusque dormit; ſub quo decubitu ſæpius pituita ad fauces deſtillare, ſomnumque turbare deprehenditur. Verum ſub tam diuturna tuſſi loco Moſellani vini Hungarico uti cœpit; & demum ambulando, vel equitando corporis exercitio probe ſtudet. Ceterum tuſſis vel ab aëre frigido, vel victus errore

inſigniter

inſigniter exacerbatur; & veſpertino potiſſimum tempore haud raro excitare ſolet vomitum.

Idcirco jam doceri avet: 1) num hæc diuturna tuſſis a pulmonum vitio dependeat; an funditus exſtirpari queat; anne periculoſioribus malis viam ſternere poſſit? 2) Unde oriatur oculorum ille adfectus, quo dimidia cernuntur objecta; quidve præſagiat? 3) Quodnam judicium & quæ prognoſis ex coagulo mucoſo, cruori inexiſtente ſit ferenda? 4) Qua ratione hæc ſymptomata commode debellari, aut præcaveri poſſent? 5) Num adventante vere thermis vel acidulis, & quibusnam, vel Pyrmontanis vel Selteranis uti liceat? & 6) quid denique circa diætam ſit monendum.

CONSILIUM.

VAriæ ſunt, quibus Generoſiſſimum virum vexari, litteræ tuæ me docuerunt ægritudines; ut enim ſilentio prætercam ſtatum illius plethoricum, qui partim ex habitu corporis robuſto, ſpongioſo & turgido, partim crebris narium hæmorrhagiis & olim & jam circa aequinoctia ſaepius accedentibus, partim ex lauta vinoſaque diaeta elucescit; perſpicio ipſum jam per ſeptem annos doloribus ex calculo laborare, cui ex haereditaria labe obnoxius eſſe videtur. Deinde diuturna & annua tuſſi, cum pectoris preſſione, & pituitae rejectione ſollicitari ipſum legi; qua praeſente antea calculi dolores remiſerunt, jam vero ſimul urgent, tuſſi paullo mitiori. Tum adhuc ſingulares duas, quibus infeſtatus eſt, adfectiones percepi; quarum prima in capitis dolore, vertigine, ac eo oculorum adfectu, quo omnia dimidia adparebant, altera in cuticula viscida ſanguinem e vena miſſum inveſtiente,

veſtiente, & ſub illo contento coagulo mucido, nucem avellanam magno, conſtiterunt. Nec denique minus intellexi, quae remedia hisce malis fuerint oppoſita; quorum effectus cum voto nondum reſponderit, meum imploratur jam conſilium, ac imprimis quaedam proponuntur quaeſtiones.

Ut ergo ad earum primam reſpondeam; tuſſim equidem illam diuturnam haud ex phthyſica exulceratione vel laeſione pulmonum, ſed potius vaſorum ac veſicularum, quae pulmones conſtituunt, membranacearum nimia atonia proficiſci arbitror; qua fit, ut humores vitales in eorum vaſa ac bronchia majori copia irruant, ibidem ſtagnent, eaque ad ſtricturas ac commotiones tuſſiculoſas proritent. Major autem ille humorum ac pituitae ad pulmones affluxus variis debetur cauſſis: primum enim aeger cibis nutrientibus, & multos humores generantibus, iisque majori, quam ventriculus concoquere valet, copia vesci videtur, ex quibus deinde tam multi humores generantur, ut pro ea quantitate transpiratio inſenſibilis non ſit ſufficiens, maxime ſi ab aëre humido vel frigido, praeſertim veſpertino adhuc magis impediatur. Tum quoque pedes forſitan haud probe muniuntur a frigore; ex quorum ſola refrigeratione non tantum totius corporis perſpiratio perturbari, verum etiam humores ad loca debilia, quae in noſtro caſu renes potiſſimum ſunt atque pulmones, compelli poſſunt, & frequentiſſime ſolent.

Quod deinceps attinet ſymptoma illud oculorum, de quo in altera quaeſtione exponitur, illud haud raro obſervavi in hominibus, ubi humores ex partibus externis frigore conſtrictis ad interiores atque ſuperiores fuerunt rapti. Haud enim ignorari

norari oportet, capaciſſimos arteriae carotidis, ſanguinem ad caput vehentis, ramos prope nervos opticos eſſe ſitos: qui cruore farti ac expanſi hos comprimunt, & æqualem fluidi nervei in partes viſioni ſervientes influxum remorantur; unde & vertigines, & viſio læſa, qua objecta adparent dimidia, proficiscuntur. Hanc vero jam remiſiſſe affectionem gaudeo, & inde nimium humorum ad caput impetum fuiſſe fractum colligo; qui ſolus ſufficere poteſt ad reſolutionem nervi optici, ac ipſam guttam ſerenam inducendam.

Juxta tertiam autem quæſtionem, mucum in ſanguine obvium a crudo ac illegitimo chylo, læſæ ſanguificationis ſobole, originem trahere arbitror: dum enim calor nativus languet, ac vigor motuum vitalium deſtructus eſt; non rite depuratur chylus, ſed craſſior manet, talisque etiam ſanguinem ſubintrat, eumque reddit mucidiorem. Hi quoque viscidi mucoſique ſucci, ſi in pectore vel renibus ſtagnaverint, ac in coagulum abierint, calculoſas progenerant concretiones.

Quæ cum ita ſint, & uterque morbus, nimirum & tuſſis humida, & calculi dolores, ad ſtagnatione humorum crudorum in pulmonibus pariter ac renibus relaxatis dependeat; hæc vero ſtagnatio a majori eorundem humorum, quorum ſalutaris per cutim excretio impedita fuit, ad dictas partes debiles appulſu natales ſuos mutuetur: facile patet, omnem felicis curationis vim ac ſcopum iis indicationibus, ut nimirum transpiratio promoveatur, bonus chylus generetur, ac relaxatis partibus debitus tonus ac robur reſtituatur, omnino abſolvi. Et ſi candide meam aperiam mentem; omnes hi ſcopi recta ac pertinaci vivendi ratione longe facilius impetrari poterunt,

quam ſolis multisque pharmacis ac chymicis medicaminibus.

Ante omnia igitur curandum eſt, ut corpus & maxime pedes in æquali conſerventur calore ac perpetua transpiratione; hinc nunquam nudi ſint, ſed & noctu tibialibus goſſypinis induti. Namque cum & pater ægrotantis podagra laboravit, & ipſe æger a refrigeratione pedum, eorum quodam olim adflictus fuit affectu, quem vocavit ein Fuß-Fieber: vero eſt ſimillimum, transpirationem in pedibus, ſpasmodica diſtentione conſtrictis, eſſe impeditam. Et ſi forſan aliquando ipſa podagra vel hæmorrhoidum fluore corriperetur æger, quas tamen excretiones inferiorum partium refrigerationes remorari videntur: haud dubito, quin & pectoris & renum affectiones ſi non penitus, attamen aliquantulum remiſerint. Deinde vero Tabaci parcior uſus, licet mane æque ac vesperi concedi queat; tamen meridiano tempore plane non quadrat, & vim digeſtivam magis labefactat. Non minus probe cavere oportet ægrum generoſiſſimum, ne aëri liberiori ac frigidiori, mane vel vesperi, maxime vernali & autumnali tempore, ſemet exponat: ille enim poros corporis, ut ut veſtibus induti, facillime penetrat, aut per inſpirationem attrahitur, & ſic totum nervoſum genus, maxime pulmones afficit atque debilitat. Neque denique regulis exactæ diætæ conveniens eſt, ſub epulis integram menſuram Moſellani, & quosdam Hungarici vini potare hauſtus: licet enim non omnem in hoc affectu potum vini denegaverim; attamen haud adeo largus eſſe debet, quippe quod ſanguineam nimium commovet maſſam, eamque ad ſubeundum vascula minima, ideoque debitis excretionibus omnino reddit ineptam.

Quod

Quod vero deinceps ad ipſam curationem attinet; ipſi convenientiſſimæ erunt acidulæ. Has inter Selteranæ, affectibus pulmonum atque calculoſis admodum opportunæ, quidem obſervantur: ſed vereor, ne in præſenti ſubjecto valde ſpongioſo, multoque muco abundante, hunc minus ſufficienter ſubduxerint: quod licet a Pyrmontanis ſperari poſſit, hæ tamen ob copioſum, quod fovent ſulphur, nec capiti nec pectori ſunt amicæ. Quamobrem ſuadeo, ut æger primum per binos dies hauſtis aquis Sedlicenſibus, tum per decem dies potet Selteranas; & has aquas ita quatuor vel quinque vicibus alternet: ſimul vero uſum & Elixirii pectoralis, & pilularum balſamicarum quavis ſemel hebdomade interponat. Illud parari poteſt ex eſſentia corticum aurantiorum, pimpinellæ, gentianæ rubræ, tincturæ tartari, quibusdam olei de cedro & macis guttulis, & aliquot extracti croci granis: harum vero loco pilulæ meæ balſamicæ cum extracto croci permixtæ egregiam ferent opem. Nec ludetur opera, ſi æger thermis Carolinis, maxime molaribus, per tres vel quatuor hebdomades uſus, balnea Tœplicenſia per octo dies intraverit: quippe quæ remedia in illis affectibus deprehendi praeſtantiſſima. Et quo denique calculoſae ac mucidae renum ſordes ſubducantur; conſultum erit, bis quavis hebdomade drachmam dimidiam pulveris ex lapidum cancrorum, & terrae foliatae tartari aequali pondere parati aſſumere. Quae ſi rite obſervaverit generoſiſſimus aegrotans, de felici eventu haud dubito.

CASUS LXXVIII.

EXHIBENS CONSILIUM

In ſuſpicione labis pulmonum ex tuberculis ſcirrhoſis.

GEneroſa mulier, XXII. annorum, ſtaturae mediocris, corporis tenerioris, magis ſtricti quam obeſi, pallido vultu ac venis exilioribus praedita, vitaeque addicta ſedentariae, anno aetatis decimo quinto primum menſes experta fuit: qui tum ſemel erumpentes, iterumque per unum cum dimidio annum ſuppreſſi, abhinc ſtato tempore redire ſueverunt, ac mediocri quantitate per quatuor ſemper fluxerunt dies. Praeterea ſpirandi anguſtiae obnoxia, & quondam febrem tertianam perpeſſa, tribus abhinc annis matrimonii leges ſubiit, & protinus utero concepit. Duos menſes gravida, poſt praevium lenteſcentem calorem incidit in febrem continuam, veſpertino potiſſimum tempore exacerbatam, & cum ardore manuum moleſtiſſimo, ingenti ſiti, capitis doloribus, aſſiduis vigiliis, anhelitus difficultate, fauciumque inſigni aeſtu ſtipatam. Haec cum per quatuor inhaeſiſſet hebdomades, parcus e vena in dextro brachio tuſa detrahebatur ſanguis, colore admodum niger, & cruſta albicante inflammatoria obductus: ulteriorem enim hujus effluxum animi defectio, qua corripiebatur, impedivit. Tum vero ſpasmodica pectoris conſtrictio,

conſtrictio, difficilis ſpiratio, mentis defectiones, puncturae lateris ſiniſtri in regione cordis, hujus palpitationes, praecordiorum anxietates, tuſſis ſicca, & ſaepius totius corporis refrigeratio accedebant. Haec ſymptomata demum ſub multis conatibus, puncturis pectoris, refrigerationibus, aeſtu volatico totius corporis, deliquiis, ac omnium membrorum conſtrictionibus excipiebat excretio materiae primum aterrimae, ſpumoſaeque, deinceps lividae, & ſtriis permixtae ſanguineis: ſub qua ardens ſenſus os, fauces, & aſperam arteriam obſidens, ad cordis usque ſcrobiculum propagabatur, ac cuticulam oris internam excoriabat. Tribus poſt menſibus remiſit quidem haec moleſta expectoratio: at difficultas ſpirandi per totum geſtationis tempus, cum perpetua alvi ſegnitie, clyſteribus ſublevanda, adfligebat. Neque tamen minus partum feliciter enixa, cruorem uterinum quidem reddidit parciorem; neque vero lacteo, ut vocant, horrore, nec ulla mammarum moleſtia infeſtata fuit. Binis a partu hebdomadibus autem poſt corporis refrigerationem, praeviis cervicis, abdominis, brachiorum, pedumque ſpasmodicis ſtricturis, aeſtu ac lipothymiis corripiebatur iterum febre acuta irregulari: quippe quae primum per integrum nycthemeron excrucians, dein per quatuor dies remittens, tum denuo per biduum inhaerens, tandem in vertiginem, ſpirationis anguſtiam, lateris puncturas, & partium ſpasmos deſinebat. Accedebant inſuper ſub ipſo puerperii tempore haemorrhoides cœcae: & tribus poſt illud menſibus, praevio ex infantis obitu mœrore ſuperveniebant tremor totius corporis, crebra mentis deliquia, gelidus corporis rigor, atque raucedo vocis: quam poſtridie eructatio pituitae nigrae,

 lividae,

lividæ, ſtriisque cruentis intermixtæ, excipiebat; & poſt octo circiter hebdomades recidebat. Hinc menſe Junio anni 1728 acidulæ Selteranæ, irregulari regimine potabantur, earumque dimidia lagæna mane hauriebatur tepide; quæ expectorationem quidem imminuebant; verum, utut acuatæ ſæpius uncia ſalis Sedlicenſis, non moverunt alvum; ſed vertiginem, lateris puncturas, reſpirationem anhelam, quin & pedum induxerunt tumores. Neque etiam mirum: nam neque ante hanc curationem, neque ſub ea ipſa ulla dabantur laxantia, licet alvus ſemper fuerit obſtipata. Hinc tribus abhinc menſibus recruduit iterum moleſta exſcreatio, mitioribus autem ſymptomatibus juncta; & denique ſub initium menſis Decembris dicti anni laterum puncturæ, artuum extremorum torpor, atque tremor, capitis dolores, vertigines, raucedo, dolores pectoris, narium obſtructio ac alvi ſegnities acceſſerunt. Tuſſi præterea ſatis parva quantitate, quæ per integrum nycthemeron vix cochlear implet, matutino maxme tempore excutitur pituita alba, ſpumoſa, muco tenaci, livido vel rubicundo & ſtriis cruentis permixta, aquæ ſupernatans nec facile ſolvenda. Quæ cum ita ſint, ſalutare anhelamus conſilium ac doceri avemus, quinam ſit præſens morbus, quæ illius ſedes ac origo, quæ mala præſagiat, an funditus exſtirpari poſſit, quibusnam oppugnandus, ac a majoribus malis præcavendus ſit remediis; & num laxantia vel venæſectiones adventante vere vel autumno in uſum vocare conferat?

CON-

CONSILIUM.

MOrbum, quo generoſa laborat mulier, ipſi pulmonum labi, ac præcipue tuberculis ſcirrhoſisque in veſiculari & vaſculoſa eorundem ſubſtantia collectionibus natales ſuos debere; & hinc quoque violentæ tuſſis, ſingularis expectorationis, ac ſpirandi difficultatis rationem dependere arbitror. Hæc vero labes ac diſpoſitio pulmonum ad recipiendam humorum ſtagnationem atque obſtructionem jam ex graviditatis tempore, quo pleuritide quadam ſanguinolenta cruciata fuit, inducta eſſe videtur. Neque minus vel ex calore denteſcente, motibusque febrilibus elucefcit, maſſam ſanguineam in noſtra ægrota ſuccis impuris, ſcorbuticis, quin & purpuraceis eſſe coinquinatam: & denique ipſam genere nervoſo admodum debili ac imbecillo gaudere, non ſolum ex teneriori corporis textura ac habitu, ſed etiam eximia ad animi adfectus, deliquia, & artuum dolores proclivitate vero fit ſimillimum. Quamobrem ſi felici curationis fine potiri velimus; cavendum probe ab omnibus fortioribus remediis, ne iis malum exacerbetur magis. Neque ideo venæſectionum adminiſtrationi calculum addere poſſum: niſi forte menſtrua purgatio parcior, & pro ſanguinis abundantia, quam ex pulſus magnitudine cognoſcere licet, minus ſufficiens fuerit. Tum enim adhibitis per aliquot dies pediluviis, ſanguis triduo circiter ante menſium eruptionem ex vena in pede tuſa, unciis quatuor detractus, omnino pollicetur inſignem fructum. Præterea vero omnes curationis nervos eo oportet intendere, ut nimius humorum impetus a pectore derivetur;

ne exinde ipſa pulmonum exulceratio, tabes ac hectica febris ſuboriantur. Hoc fine operæ erit pretium, alvi lubricitati ſtudere: eamque minime purgantibus tentare, ſed potius cibis emollientibus, acorem lenientibus, ac blande laxantibus, veluti ſunt paſſulæ minores ſub epulis quandoque capiendæ, aut pruna, pomaque Borsdorffienſia cum paſſulis decocta, ac veſperi aſſumenda, moliri; vel etiam clyſteribus domeſticis ex decocto avenaceo, floribus chamæmeli, ſale & melle confectis blande ſubducere. Neque ludetur opera, ſi ſingulis circiter decem vel quatuordecim diebus devoretur potiuncula laxans, qualis eſt hæc: Recipe mannæ electæ unciam, rhabarbari electi ſcrupulos duos, terræ foliatæ tartari ſcrupulum: coque leni calore in aquæ florum acaciæ unciis quatuor. M. d. S. Laxier-Tränckchen auf einmahl. Egregiam porro virtutem exſerent pediluvia tepidiora ex aqua fluviatili, furfuribus tritici, & tantillo cinerum clavellatorum concinnata, ſæpius adhibenda: & cum magna vis in potu ſita eſt, præſtat per aliquod tempus ab omni cereviſia abſtinere, & pro potu ordinario hoc decocto, ſanguinem edulcorante, uti: Recipe radicis chinæ, ſcorzoneræ, ſarſaparillæ, cornu cervi raſpati ana uncias quatuor, radicis glyzirrhyzæ, fœniculi, cichorei ana unciam. M. c. d. S. Species, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes coquendae ſunt. Conferet pariter ad humorum acrimoniam attemperandam alternis diebus veſperi ſequentem aſſumere pulverem: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cancrorum, antimonii diaphoretici ana drachmam, nitri puriſſimi drachmam ſemis, extracti croci grana ſex. M. f. pulvis, div. in ſex partes aequales. Mane infuſum thei-

forme

forme ex veronica & liquiritia paratum potare convenit; & denique corpus in aequali calore conſervare, moderato exercitio movere, & ab omnibus animi commotionibus cavere expediet. Quod ſi acrimonia nimium vellicaverit pectus, & tuſſis violentior exſtiterit; olei amygdalarum dulcium recentis eam, quam cochlear capit quantitatem, cum totidem ſyrupi capillaris permixtam, quandoque ſorbere, haud erit inutile; &, ſi ventriculus tulerit, cum infuſo commendato lac haurire. Adventante denique vere acidulae Selteranae cum lacte aſinino ſub debito regimine potatae, egregium ferent emolumentum. Placeat autem Deo, haec quae ſcripſi, ſalutarem adipiscantur finem.

CASUS LXXIX.

De Phtyſi pulmonali funeſta.

POſtquam ipſis Julii Calendis anni 1730 ad virum quendam celeberrimum accitus, ægritudinem illius inveſtigavi; deprehendi ipſum tabescentia corporis, viriumque languore, calore depascente, lento, magis hectico laborare. Violenta nimirum, noctu præſertim, ſollicitatur tuſſi, qua multo anxioque conatu pituitam e pulmonibus, licet mobilem, uti ex roncho ſibiloque pectoris adparebat, exſcreare debet, fœdam lividamque. Ipſe ſentit in latere pectoris ſiniſtro, preſſionem tenſivam, mucum reſolventem; qui majori redditur copia, ſi ſupinus decumbat: neque unquam ſanguinem ſputo reddidit, niſi ante

aliquot dies ſtrias cruentas muco commixtas. Adpetentia fruitur perquam exigua; ſomno turbulento, a valida tuſſi magis turbato; vires dejectæ penitus, ut nec in hypocauſto obambulare queat, pulſus celerior & languidus, capitis vero nulli dolores, urina redditur ſaturato rubore tincta, turbida absque ſedimento, alvus quotidie ſuo fungitur officio, ſitis exigua urget, & quædam faucium ariditas; & denique animo eſt admodum ſenſibilis.

In hoc rerum ſtatu conſuluerat ante aliquot tempus D. D. S. qui pulmones jam ulceroſos reputans, ægrum per decem dies aquis Selteranis uti; ab omni vino ac cereviſia abſtinere, & in horum locum decoctum ex radicis chinæ unciis quatuor, & paſſularum majorum unciis octo paratum potare juſſerat: & ad tusſim demulcendam ac pituitam in pectore hærentem reſolvendam, linctus ex ſyrupo altheæ Fernelii, de Eryſimo Lobelii, capillorum veneris ordinaverat, nec non ad roborandum ventriculum propinaverat ſub epulis elæoſacharum, quod, uti judicare potui, olea deſtillata calidiora v. g. cinamomi, caryophyllorum &c. habuerat. Imperaverat quoque pertinacem victus obſervationem, curamque lactis vaccini, uti & hoc in jusculis cum vitellis ovi paratis ſumendum commendaverat. Cum autem ex hac curatione nullum morbo accederet allevamentum, ſed majus potius corporis ac virium decrementum: meæ curæ ſe tradidit æger. Erat ille quadraginta annos natus, temperamenti ſanguineo-cholerici, corporis texturæ teneræ ac mediocris, ingeniique olim admodum vegeti. Inſuper a juventutis annis vino, ſpiritui vini, & Tabaci fumo ad abuſum indulſerat, & olim gonorrhœa, quæ, cum conjugium in juventute ipſi

pro-

prohibitum fuiſſet, procul dubio a retentione & hinc orta corruptione ſeminis originem traxit, laboraverat. Neque minus multis catharralibus pectoris defluxionibus antea ſollicitatus fuit; quæ nonnunquam obſtructæ gravativum in fronte dolorem produxerant, & non niſi excretione fruſtorum mucidorum e naribus facta ſolutæ fuerant. Ipſe quidem ſe nunquam paſſione hypochondriaca affectum fuiſſe affirmat: verumtamen, cum conſiderem, quod alvus olim ſæpius obſtructa, concoctio ciborum admodum debilis, mente aliquot abhinc annis ſemper triſti ac ſollicita, & variis animi mœroribus affectus fuerit, non poſſum, quin ipſum omnino eo malo laboraſſe credam; cui diuturna tuſſis acceſſerat.

Quamobrem commendatam à D. D. curationem omnino adprobare haud potui, ſed potius lac aſininum, primum cum acidulis Selteranis mixtum, dein ſolum per binos circiter menſes potare juſſi. Pro potu ordinario commendavi decoctum ſequens: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana uncias quatuor, ſeminis fœniculi unciam ſemis. Conc. Cont. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ cum hordei manipulo in aquæ tribus menſuris per tres horæ quadrantes decoquantur. Selteranas enim aquas, quas cum quinta vini Rhenani parte mixtas eidem ſcopo propoſueram, æger ob vini faſtidium, potare recuſavit. Deinceps ad roborandum ventriculum propinavi hanc mixturam: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum drachmas tres, ſpiritus nitri dulcis drachmas ſex. M. d. S. mixtura, cujus LXXX. guttulæ ſub epulis ex commendato decocto aſſumendæ ſunt.

Hinc, accedente VIII. Cal. Aug. aſina, corpus purgavi pulvere ex mannæ depuratæ uncia, cre-

cremoriſque tartari drachma confecto, & mane ex decocto avenaceo propinato; qui ter ſubduxit alvum. Tum VI Calend. Auguſti aquas Selteranas cum lacte aſinino potare cœpit, & quidem primum ſingulorum tepidorum quartam menſuræ partem; reliquis diebus menſuram dimidiam mane hauſit, ac hora meridiana quarta menſuræ duntaxat quartam partem aſſumſit. Bono etiam fiebat omine, ut, cum antea ob ciborum faſtidium ac continuam tuſſim omnia reddiderit vomitu, jam tamen aquas illas lacti nuptas commode retinere potuerit: neque minus poſt earum per ſex dies adhibitarum uſum, ſitis ſedari, alvus lubrica fieri, & urina ab intenſa rubedine in aurantium colorem absque ſedimento, quod antea copioſum deponebatur, commutari cœpit. At vero cum tuſſis magis ingravesceret, omnemque ferme ſomnum eriperet; ad hanc demulcendam ſæpius exhibui hunc pulverem: Recipe ſpermatis ceti recentis, ſachari candi albi ana unciam ſemis, pulveris croci orientalis ſcrupulos duos. M. f. pulvis ſubtiliſſimus.

Sexto Nonarum Auguſti averſari cœpit aquas minerales lacte permixtas; hinc illas minori quantitate potavit: externe vero naribus admovendum accepit hunc ſpiritum: Recipe aquæ apoplecticæ drachmas tres, Anhaltinæ, ſpiritus anthos ana drachmas duas, liquoris volatilis oleoſi ſylvii drachman unam & ſemis, balſami vitæ Hoffmanni drachmam dimidiam, olei deſtillati lavendulæ guttas decem. M. D.

Verum enimvero increscebat tuſſis magis magisque, ac noctem, quæ præceſſerat IV. Nonar. Aug. plane reddebat inſomnem: cui ſopiendæ ordinavi hunc pulverem: Recipe margaritarum occidentalium præparatarum, ſpecierum diatragacanthae

gacanthæ frigidarum recentium ana drachmam, nitri depurati grana XV. M. f. pulvis, div. in tres partes, quarum cuilibet adde maſſæ pilularum de ſtyrace grana tria. M. D. & hora octava vespertina ſingula ex emulſione exhibeatur. Nec ſpem fallere videbatur hic pulvis; inſequutam enim noctem æger placido, & nulla ferme tuſſi interrupto, transegerat ſomno; ſed eo violentior illa rediit III. Nonar. Aug. hora XIma meridiana, cum tam difficili muci ſcreatu, ut metus adeſſet ſuffocationis. Hinc præter commendatos pulveres, gelatinam cornu cervi, & flores lactis vesperi inter juscula ſumendos; externe fauces aqua vino & ſacharo permixra ſæpius colluendas, & ad roborandum fibrarum pulmonalium tonum, cujus relaxationem pro cauſſa exſcreationis difficilis habebam, ſequens emplaſtrum & pectori, & dorſo inter ſcapulas admovendum curavi: Recipe pinguedinis humanæ recentis drachmas tres, ſpermatis ceti, therebinthinæ ana drachmas duas, myrrhæ electæ, ceræ flavæ ana unciam ſemis, florum ſulphuris drachmam, olei aniſi, camphoræ, croci orientalis ana drachmam ſemis. M. f. l. a. emplaſtrum, extendatur ſuper duo lintea. Nec denique minus uſum lactis, jam duabus partibus cum una aquæ mixti, continuari juſſi.

Ipſis Nonis Auguſti, & ſequentibus diebus varia ſe monſtravit urina; mox enim pallida & ſedimento ſubtili, furfuraceo, inſtar albuminis ovi imbuta; mox coloris magis aurantii & tum nullo ſedimento conſpicua erat: ſomnus quoque hisce diebus ſatis trauquillus manſit; nec ullus ſudor colliquativus, nec diarrhœa adhuc acceſſerunt. Contra vero tuſſis continuat vehementiſſima, &, ut libere dicam, ſub hac curatione magis invaluit, licet mucus jam facilius reſolvatur, ob virium tamen ſummam proſtrationem haud commode exſcreari

exſcreari poſſit. Calor ſiccus hecticus eodem perſiſtit tenore; & ſub hac curatione aliquantulum alternare videtur, pulſus paullo vegetior fertur; ſed vires dejiciuntur magis. Tenſiva in ſiniſtro latere preſſio, quæ primum aderat, jam remiſit, ſicuti quoque tuſſis magis imminuta eſt: contra vero finito ſomno fauces ſunt aridæ, & labia asperitate quadam, fiſſuras minante, occupantur, quam ſublevat inunctio amygdalarum oleo. Nec ignorari oportet, ægrum hoc tempore ab omnibus abſtinere cibis, & ſolo lacte cum aqua eſſe contentum; quoniam hoc retinere, illos autem protinus vomitu debet reddere. His omnibus VII. Iduum Auguſti raucedinis vox & ſenſus in pectore, ore ac faucibus acceſſit cum deglutitionis impedimento: inſpectæ fauces circa uvulam adparebant leviter inflammatæ, absque ullo tumore, ulceratione vel excoriatione; hinc dabatur ſequens linctus: Recipe mucilaginis ſeminis pſyllii, radicis altheæ, gummi tragacanthi albi ana drachmam, olei amygdalarum recenter expreſſi, ſyrupi violarum optimi ana unciam ſemis, ſpermatis ceti recentis, ſachari candi albi ana drachmam, croci orientalis optimi ſcrupulum. M. D. S. linctus, cujus quædam portio in ore probe volutata, deglutiatur ſenſim. Ceterum averſatur gelatinas, juscula, flores lactis &c. nec aſſumſit commendatum Elixirium ſtomachicum, cum nullis veſcatur cibis.

Jam igitur variis inductus rationibus decrevi, ægro ſolum lac aſininum, omiſſa aqua, propinare: nam 1) brevi ante jam recenſitam curationem ille ſolis Selteranis acidulis uſus inde percepit levamen, 2) deinde perſuaſus ſum, iis acidulis hucusque cum lacte potis, vascula muco obſtructa jam ſatis reſerata, ac humorum acrimoniam at-

tem-

temperatam eſſe; hinc quoque 3) lac aſininum feliciori eventu reſerata ea vaſcula ingredi, ac quæ adhuc reſtaret, acrimoniam obtundere poſſe: præcipue 4) lac illud, dum ſubtili ſua caſeoſa, vel magis mucilaginoſa ſubſtantia, omnes humorum ſalinorum aculeos obtundere valet, tuſſi illi pertinaci atque raucedini eximiam laturum opem ſpero; eo magis cum 5) lac aſininum ſufficienti polleat ſero, nec ideo opus ſit, ut magis diluatur aquis, iisque ſubſtantia lactis caſeoſa diſſolvatur. Non minus 6) ſæpius memoratas acidulas raucedinem æque ac tuſſim exacerbaſſe puto; easque tandem 7) corpori calore hectico ac humorum acrimonia magis conſumto minime proficuas; hinc lactis aſinini ſolum uſum admodum opportunum judico.

Verum enimvero cum ægrotus meis conſiliis aures dare recuſavit, nec ſolo lacte vehementiſſimam tuſſim ſublevatum iri credit: tuum, Vir illuſtris, anhelo conſilium, ac doceri aveo, quæ in hoc rebelli malo ulterius ſint adhibenda.

CONSILIUM.

Legi diligenter, quæ mihi de valetudine adverſa viri conſultiſſimi perſcripſiſti: optaſſem autem, ut certam reconvalescentiæ ſpem polliceri poſſem. Credo enim, veram ac radicatam jam ſubeſſe tabem pulmonalem; quam non ſolum ingens virium proſtratio, & corporis contabeſcentia; verum etiam omnis fere adpetitus dejectio, ac æſtus lentus hecticusque teſtatam faciunt. Cauſſa hujus mali omnino in pulmonum vitio hærere, & maxime in tuberculis ſeu vomicis, caſeoſa materia repletis, atque ſiniſtrum lobum obſidentibus, ſita eſſe videtur: ex quibus etiam diuturna,

turna, magis ſicca, quam humida, omnemque ſomnum atque vires peſſumdans tuſſis originem ſuam mutuatur. Notatu vero dignum eſt, hancce tuſſim a largiori lactis aqua Selterana permixti potu magis fuiſſe exacerbatam; cujus ratio hæc eſt: quandocunque ille liquor celerius ac copioſius per ductum thoracicum, ac dextrum cordis ventriculum in pulmones delatus, libero per minima horum vascula obſtructa progreſſu deſtituitur; fit inde, ut tunicæ bronchiales pariter ac pulmonum veſiculæ magis infarciantur, vellicentur, & ad has violentas & tuſſiculoſas proritentur concuſſiones. Hinc etiam in iſtis caſibus nec demulcentia nec anodyna remedia ullum præſtant allevamentum. Neque enim habeo, quæ circa curationem, abs Te inſtitutam, monere poſſim; quippe quæ & morbo & ipſius cauſſæ admodum fuit accommodata: nec etiam dubito, quin ſi dictam eam curationem ſub mali principiis adhibuiſſet prior medicus, illa obſtructiones pulmonum reſerari potuiſſent; id quod omne curæ momentum abſolvit.

Peſſimum jam, quod nos male ſperare jubet, ſymptoma eſt, averſatio ab omnibus cibis, etiam nutrientibus, & deinceps raucedo faucium; quippe quæ inſignem lymphæ roſcidæ atque nutritiæ in maſſa humorum defectum ſignificat, illamque potius vi motus inteſtini calidioris in ſerum acre excrementitium commutatam eſſe indicat: quod ſi forſan inteſtinorum canalem obſederit, & alvi profluvium, & intenſiorem excitabit calorem. Quare tecum ſentio, ut æger ſolo lacte aſinino utatur, ita quidem, ut illius binas aut tres circiter uncias una vice ſingulis tribus horis aſſumat. Præterea operæ erit pretium, lateri ſiniſtro, quod olim vehemens occupaverat dolor, hoc adplicare

em-

emplaſtrum: Recipe emplaſtri de meliloto uncias duas, florum ſulphuris drachmas duas, camphoræ, croci ana drachmam. M. f. l. a. emplaſtrum d. Potui ordinario commendarem ſequens decoctum: Recipe radicis cichorei, ſcorzoneræ ana uncias duas, paſſularum minorum uncias ſex: coquatur dimidia pars in menſuris duabus aquæ communis per tres horæ quadrantes: decant. d. Nec inutile erit ſacharum roſatum, ſi ventriculus tulerit. Ceterum conſultum erit, hisce omnibus uſum potionis analepticæ interponere, quæ ſic ſe habet: Recipe aquæ ſcorzoneræ, roſarum, primulæ veris, florum acaciae, liliorum convallium, ceraſorum nigrorum ana uncias duas, florum naphae unciam, matris perlarum, corallorum rubrorum præparatorum ana drachmam, ſucci citri, ſyrupi acetoſitatis citri ana drachmas tres. M. d. Faxit Deus, ut aegro contingant ſalutariter.

RELATIO.

NUnciatum porro fuit, aegrum pridie Iduum Auguſti alvi profluvium ſeroſum, intenſioremque incidiſſe calorem; fruſtra adhibitis omnibus remediis: abhinc vero viribus magis magisque dejectis commendatam potionem analepticam quidem ſumſiſſe; altero vero, poſt acceptum meum conſilium die animam exſpiraſſe placide.

CASUS LXXX.

De deſcenſu pulmonum vivi infantis in aquam post ſectionem.

NOtiſſimum eſt in medicina forenſi experimentum, quod in perquirendis infanticidiis cum mortui ſecatique infantis pulmonibus inſtitui ſolet. Hos etenim vel in tota ſua compage, vel in fruſta diſciſſos, & in aquam projectos obſervamus, vel fundum petere, vel aquæ ſupernatare. Si fundum petunt, concludimus vulgo, pulmones aëre nondum fuiſſe expanſos, hinc nec infantem ſpiraſſe unquam, nec ideo vixiſſe extra uterum: ſi vero ſuper aqua fluctuant, infantem vivum lucem aſpexiſſe conjicimus. Verum enim vero, quanquam hæc argumenta ſufficienti fundentur ratione, & in perquirendis infanticidiis inſignem accendant lucem: magna tamen cautione ac prudenti circumſpectione opus eſt, ne illis fallamur. Multiplici enim experientia, & crebris auctorum obſervationibus conſtat pulmones vivi infantis fundum petiiſſe; & ſuper aqua nataſſe, cum tamen infans mortuus fuit excluſus. Hoc nimirum plerumque fit, ſi fœtus jam in utero materno putredinem ſubierit, eaque pulmones eorum aqua ſpecifice leviores reddantur: hoc contingit in cujuscunque ætatis ſubjectis, ſi ſuffocatione perierint. Quare etiam ſæpius obſervavi, pulmones peripneumonia defunctorum non ſolum admodum inflatos ac duros fuiſſe, verum etiam & totos & fruſtatim in aquam projectos petiiſſe fundum. Nec obſcura eſt ratio: qui enim pulmonum inflammatione occiduntur; iis pulmones ſanguine atro

atro, ſpiſſo, coagulato infarcti, eorumque vaſa partibus ac humoribus craſſioribus obſtructa, ac veluti indurata, ideoque pulmones inſigniter ponderoſi eſſe deprehenduntur. Id quod mox allegandum medicorum atteſtatum, de infante a matre melancholica intra lectum ſuffocato pluribus comprobabit.

ATTESTATUM MEDICORUM.

POſtquam legalis inſpectio infantis ſubito mortui Vitzeburgi requiſita, & noſtrum de tam ſubitanea morte judicium fuit deſideratum: contulimus nos quoque ad locum illum, & inter externa ſigna, infantem multum cruoris naribus reddidiſſe, qui & faciem & lintea, quibus implicatus erat, inquinaverat, deprehendimus. Deinceps latus corporis dextrum a brachio ad femur usque, ſanguine ſuffuſum, ac cœruleo colore imbutum conſpeximus; & aperta iſtius regionis cute, musculus abdominis oblique descendens pariter ac intercoſtales musculi ſanguine ſuffuſi, ac atro induti colore adparebant. Secato thorace, & in ejus cavitate duo circiter cochlearia ſeri ſanguinolenti; & in pericardio ejusdem dimidiam partem reperimus. Pulmones magni, inflati, duri, & ab extravaſato in iis cruore ex brunno rubicundi videbantur, & in aquam projecti mox petebant fundum: reliqua autem viscera atque partes, quin ipſum caput ab omni labe ac violentia erant libera.

Quæ cum ita ſint, & infans quatuor ante mortem horis adhuc illibata ſanitate fuerit gaviſus: vero eſt ſimillimum, eum violenta morte, ac procul dubio ſuffocatione fuiſſe exſtinctum. Hinc enim factum eſt, ut vi pulſus cordis & ar-

teriarum cruor vitalis majori copia in vaſa pul-monum pulſus, deficiente inſpiratione, cujus ope ſanguinea pulmonum vaſa comprimuntur, hinc cruor ex iis in ſiniſtrum cordis thalamum protrudi ſolet, in iis ſubſtiterit, & ſtagnaverit; ſub qua mora ſeroſus latex partim per dextram cordis auriculam perrupit, ac ſic in pericardio collectus fuit; partim etiam ex poris fartorum cordis vaſorum in ipſam thoracis cavitatem pene-travit. Tali ratione impeditus humorum circulus reliquis etiam ſymptomatibus originem dedit, veluti fuerunt cruoris e naribus effluxio, & late-ris dextri ſuffuſio, ſanguinisque in ſubſtratis mus-culis extravaſatio: dum enim ſuccis vitalibus tranſitus per quosdam canales majores eſt dene-gatus, illi vi validi cordis motus majori vi ac im-petu in minora vascula protruduntur, eaque fa-cillime perrumpunt, & in ſubſtantiam musculo-rum extravaſantur.

CASUS LXXXI.

De Vulnere pulmonum.

REquiſitus, ut de M. L. morte poſt inflicta ipſi a C. K. duo vulnera inſequuta mentem ac judicium meum exponam, deprehendi ex re-latione medici atque chirurgorum, M. L. binis lauciatum fuiſſe plagis, quarum una ſub dextro hypochondrio inflicta, panniculum adipoſum musculosque abdominis & lumborum penetravit, & cavum abdominis haud offendens, ſuper perito-næo in lumborum regione, latitudine trium

ſpin

ſpina dorſi digitorum exiit: altera in pectoris latere dextro inter tertiam coſtam facta, lobos pulmonum minores ſauciavit, & in dorſo inter ſextam ac ſeptimam coſtam exitu potita eſt. Et cum præterea in ipſa pectoris cavitate plus quam quatuor libræ cruoris extravaſati adparuerunt; ſuſpicio fuit, vaſa ſanguinea majora pulmonum ſimul fuiſſe læſa.

Quamobrem incidit quæſtio: num hæc vulneratio per ſe ſit lethalis? Primum quod attinet vulnus, quod in dextrum hypochondrium penetravit, illud tantum abeſt, ut lethale fuerit, ut potius haud adeo magni ſit faciendum: omnis ergo lethalis eventus cauſſa in pectoris ac pulmonum ſauciatione ſita eſſe videtur. Hac vero ratione multa occurrunt, quæ in denunciatione medici ac chirurgorum fuere omiſſa, ſcitu tamen neceſſaria. Namque 1) vaſcula pulmonum læſa non indicantur nominatim; ſed 2) probabili duntaxat conjectura aſſeritur, quod majora eſſe debuerint, eo 3) ſolummodo argumento, quoniam a die vulnerationis ad obitum usque quatuor cruoris libræ in pectoris cavitatem fuerunt extravaſatæ. Neque etiam 4) mentio injicitur, qua ratione læſus & arte medica & chirurgica fuerit tractatus; nec 5) quæ ſymptomata læſionem exceperint, cum tamen ex Actis innoteſcat, læſum in primo examine ob inſignem præcordiorum anxietatem nihil valuiſſe eloqui. Deinceps quoque 6) non relatum eſt, an vulnus intimam pulmonum texturam penetraverit, anne duntaxat in exteriore ſubſtiterit ſuperficie; nec 7) defuncti ætas, temperamentum, aliaque ad dijudicandam vulnerum lethalitatem neceſſaria momenta ſunt allegata. Nec etiam 8) exinde conſtat, an inflictæ plagæ cruentum profluvium ſupervenerit, ſed

 illa

illa duntaxat punctim tenui gladio facta aſſeritur de quali exigua, tamen periculoſa ſauciatione conſtat, quod cruorem haud emittat, & ideo per accidens lethalis fiat. Et denique 9) ſilentio prætermittitur, an pulmones jam corruptionem ſubierint; quod momentum, cum quinta demum poſt vulnerationem die mors ſucceſſit, omnino locum invenit.

Quamobrem, cum adeo manca ac mutila ſit relatio vulneris: hæc ſunt, quæ de illius lethalitate judicare licet. Non omnia pulmonum vulnera eſſe lethalia, præter quotidianam medicochirurgicam experientiam, varia probatiſſimorum auctorum atteſtantur ſuffragia. Hinc etiam *Welſchius in rationali vulnerum lethalium judicio* pagg. 58. & 59. quid, inquit, de vulnere pulmonum ſtatuendum ſit, ſequitur ſcilicet ſubſtantiam eorum quod attinet vulnera ipſius, etſi vaſa pariter minora læſa ſint, vulnusque penetret, pro lethalibus non habeo. Quæ vero profunda ſunt, & ſubſtantiæ & vaſis pulmonum pariter majoribus infliguntur vulnera, venæ puta arterioſæ, vel arteriæ venoſæ, ea utplurimum lethalia eſſe certum eſt.

Huc quoque pertinent ea, quæ *Guldenklee Reſpons.* 16. allegat: etſi enim ſubſtantia pulmonum, imo & vaſa ejus minora ſine hominis internecione quandoque vulnerata eſſe conſtet; in majoribus tamen, vena ſcilicet arterioſa, & arteria venoſa hoc non ſuccedit. Idem confirmat *Dolæus*, dum *in Encicl. chir. lib.* 2. *c.* 6. vulnus, inquit, penetrans per pulmones, niſi mojora vaſa fuerint læſa, ſpes eſt ſanationis. Porro *Ruyſchius Cent.* I. *Obs. anatom. chirurg. Obs.* 53 *ait:* Non ſolum hepar, verum etiam pulmo quandoque

per-

perferre poteſt affectus ſine vitæ diſpendio, modo ex arte tractentur.

Nonminus *Foreſtus Obſ. chirurg. lib. 6. Obſ. 4. Scholio* ex *Fallopio* hæc verba recenſet: vulnera pulmonum per ſe mortem inferunt ex æquo, & ex æquo etiam poſſunt ſanari. & denique *Sennertus prax. Med. lib. 5. part. 4. C. 3.* dicit: omnia vulnera pulmonis lethalia non eſſe ſæpe docuit experientia, qua conſtat, multos per thoracem totum & pulmones fuiſſe perfoſſos, & nihilominus convaluiſſe. Et ipſe vidi exemplum in ſtudioſo quodam &c. &c. Pulmonis vulnera lethalia non ſunt, in quibus ſaltem pulmonis ſubſtantia, non vero magna vaſa læſa ſunt, neque adeo magna ſunt. Contra ſi vulnus pulmonis ſit magnum, & non ſolum ſubſtantia pulmonis, ſed & magna in eo vaſa, venæ ſcilicet arterioſæ & arteriæ venoſæ inſignes rami vulnerentur, vulnera ea lethalia ſunt: Ut ſilentio prætermittam multorum aliorum Medicorum, *Bohnii*, *Ammanni*, *Barbette*, *Munnick*, *Sebitzii*, *Suevi &c.* teſtimonia; ex quibus adparet omnibus, non omnia pulmonum vulnera abſolute eſſe lethalia.

Proinde etiam non paucis obſervationibus medico-chirurgicis innoteſcit, quod ſæpius periculoſa quoque pulmonum vulnera ſanationem admiſerint; uti videre licet in *Fontano Obſ. & curat. med. lib. 1. pag. 2. Platero Obſ. pag. 735. 736. Rhodio Cent. 2. Obſ. Valeriola lib. 4. Obs. 10. Sennerto loc. cit. Glandorpio ſpecul. chirurg. Obs. 24. Zitmanno Med. Forens. cent. 1. Caſ. II. 13. Foreſto* Lib. *6. Obſ. chirurg. 4. Petro Fuhrmanno in Greg. Horſtii epiſt. Med. ſectione 19. l. 1. Horſtio lib. 3. Obſ. 2. Pechlino hiſt. vuln. thorac. Bartholino hiſt. anat. cent. 5. hiſt. 96.* ubi dicit: vulnerati pulmones curari poſſunt, niſi

majora vaſa lædantur. Conferantur porro *Scultetus in armam. chirurg. Obs.* 43. *Hildanus Cent.* 2. *obſ.* 32. *cent.* 1. *epiſt.* 52. *Tulpius lib.* 2. *c.* 17. *M. N. C. dec.* 1. *anno* 3. *Obs.* 189. *dec.* 3. *anno* 1. *Obs.* 141. *Bohnius de officio medici duplici part.* 1. *Cap.* 2. *p.* 23. *vulnerum lethalium exam. pag.* 132. *ſequent. Guldenklee cas. Med. lib.* 6. *Caſ.* 39. *Schenckius lib.* 2. *Obs. de vulneribus pulmonum*, *Rolandus chirurg. lib.* 3. *cap.* 25. *Nic. Maſſa*; *Fr. Arceus*, *Fallopius* aliique. Quamvis igitur ex hisce caſibus ac obſervationibus elucescat, non lethalia omnia pulmonum eſſe vulnera, ſed & periculoſiora ſaepius admittere curationem: attamen cum *Ammanno Prax. Vuln. lethal. p* 281. adfirmare licet, quod de vulneribus reſtitutorum nihil certi determinari poſſit, & hinc ex illis caſibus docemur tantummodo, ut in dijudicandis pulmonum vulneribus caute procedamus.

Quæ cum ita ſint, & ad præſentem caſum adplicentur: varia in hoc occurrunt momenta, quæ abſolutæ hujus vulneris lethalitati repugnant. Namque 1) ea cruoris quantitas, quæ in cavitate pectoris extravaſata adparuit, minime tanta fuit, ut inde læſio majorum vaſorum judicari queat: 2) quæ ſi contigerit, & repentina mors fuiſſet inſequuta; & 3) longe major extravaſati cruoris in conſpectum veniſſet copia. 4) Inſuper etiam ſatis commode fieri potuit, ut quatuor illæ cruoris libræ intra quinque, quibus adhuc vixit ſauciatus, dies ex ſola pulmonum vulneratorum ſubſtantia ſucceſſive exſtillaverint. Deinceps 5) ea plaga ſesquiunciali duntaxat profunditate, & quidem 6) in minores pulmonum lobos penetravit; in quibus majora vaſa haud reperiuntur: hinc quoque 7) vulnera, quæ ſuperficiem pulmonum offendunt, haud tantum inferunt periculum, quam

quæ

quæ ipſam profundius occuparunt ſubſtantiam. 8) Tum quoque cruoris intra pectus retenti impedita evacuatio vel ſola ſufficit ad inducendum lethalem eventum, teſte crebra obſervatione; & tandem 9) ex plagæ deſcriptione non patet curandi ratio, atque num ratione curæ vel regiminis error fuerit commiſſus. Nec denique 10) determinatur, an vulnus mox collapſum fuerit, an cruorem reddiderit, numne æger ore eructaverit ſanguinem. Ex quibus demum omnibus adhuc certum eſſe liquet, vulnus non abſolute lethale appellari mereri.

CASUS LXXXII.

De vulnere diaphragmatis & hepatis cum ſubſequuta morte, non tamen abſolute lethali.

Cuidam ſtudioſo VIII. Calendarum Decembris anni præterlapſi inter certamen plaga cæſim infligebatur; quæ pectus, illæſis pulmonibus, musculoſam ſepti transverſi partem, prope ſextam coſtam, & hepar penetrabat; ac primum, partim ob læſa intercoſtalia vaſa, partim inſignem ſauciati vino farti crapulam permultum; ſequenti biduo autem parum, & dein nihil plane cruoris fudit. Neque tamen minus, poſtquam edormiverat vinum, ſemel vomuerat, ac de aliquali ſpirandi conqueſtus erat difficultate; inſequentibus diebus ſatis bene habuit, adeo ut medici nihil mali ſuſpicarentur. Cum autem nec commendata remedia rite adhiberet, nec regimen ob-

ſervaret exactum, ſed potius potui cereviſiæ triticeæ frigido ſatis larga indulgeret quantitate: pridie Calend. Decembris anhelitu difficili ac præcordiorum anxietate corripi cœpit, cui demum eximius corporis languor acceſſit, ac ipſis Decembris Calendis hora ſexta veſpertina vitæ finem impoſuit. Poſt legalem corporis inſpectionem, pulmones ac reliquæ partes internæ adparebant illæſæ; ſeptum ſaltem transverſum atque hepar vulnus penetravit latitudine unciæ dimidiæ; omentum ac ſuperiora inteſtina juſto rubicundiora, & ſub hepate juxta ventriculum binæ cruoris coagulati, totidemque in pelvi unciæ conſpiciebantur; quemadmodum ex relatione medici atque chirurgi, ſub Litt. A. & B. pluribus adparebit.

Quum igitur defunctus octava demum poſt acceptam plagam die perierit: quæſtio incidit: num vulnus per ſe & abſolute lethale fuerit? anne vita vulnerati niſi penitus conſervari, tamen diutius protrahi potuerit? numne porro vulnus per ſe haud lethale ſepti transverſi, a quo & præcordiorum anxietas, & ſpirandi difficultas dependent, magis per accidens, diætaque ac regimine minus accurato mortem acciverit? Namque recenſitis binis duntaxat ſymptomatibus adflictus æger, ab iis per quatuor dies prorſus immunis fuit: quæ vero poſt largum, frigidioris potus uſum recruduerunt, & ægrum ſuffocarunt. Denique etiam vero eſt ſimillimum, inſequutam mortem magis a neglecto ſepti transverſi, quam jecinoris vulnere fuiſſe ſubortam. Quamvis enim jecinoris læſio non minus perardua videatur: tamen quædam ſunt momenta, quæ in eam mortis cauſſam conjicere prohibent. Namque 1) rami venæ cavæ ac portæ, qui forſitan diſciſſi ſunt, ſatis exiles

fuiſſe

fuiſſe debuerunt, quoniam parcus cruor, ejusque non niſi quatuor unciae intra octo dierum ſpatium exſtillarunt, quae nec virium jacturam, nec corporis languorem inducere valuerunt. Neque 2) huic ſententiae, quod nimirum minores duntaxat laeſi ſint ramuli, adverſatur experimentum ſufflati ac per hiatum hepatis exeuntis aëris: ſiquidem vi legum mechanico-hydraulicarum neceſſe eſt, ut minorum ramulorum vasculoſorum plures, eadem tam ratione permeabilitatis, quam perſpirabilitatis ſeu capacitatis cum uno majori poſſideant proportionem, hinc illi tantumdem perſpirent aëris, quam unus major: ſicuti in vulneribus pulmonum, ubi minores asperae arteriæ ramuli percuſſi ſunt, videre licet. Quamvis autem 3) haec minorum ramulorum numero plurium, cum uno majori proportio ratione extravaſationis humorum locum non inveniat, & ſanguinis ex minoribus vasculis fluxus facilius ſiſtatur, quam in majoribus: tamen 4) hoc momentum noſtrae hypotheſi eo magis favet, qua cum parcior cruoris quantitas effluxerit, legibus circulationis humorum hydraulico-mechanicis conſentaneum putamus, quod minores duntaxat laeſi fuerint rami. Verum enimvero non equidem 5) negamus, quin cruor talis extravaſatus, ſi exitu per externam plagam deſtituitur, periculoſa atque lethalia poſt ſe trahere ſoleat ſymptomata; dum nimirum accedente corruptione in putrilaginem diffluere, ac ſæpius per alvum evacuari deprehenditur: verumtamen 6) ea in præſenti caſu adfuiſſe, nec ſigna mala, dum vixit, ſupervenientia, nec inſtituta poſt mortem ſectio confirmant. Namque maculæ præternaturales in omento atque inteſtinis repertæ, quæ a ſero ſanguinolento ex cruore circa eas partes extravaſato ſeparato, dictaque viscera

viſcera penetrante productæ eſſe videntur, nec veram inflammationem, multo minus ſphacelum intulerunt; & forſitan aliis cauſſis, veluti immodico vini ac cereviſiæ potui, iracundiæ atque terrori, in acceptis ferendæ ſunt: ut 7) taceam, colorem harum partium præternaturalem integro demum poſt mortem nycthemero præterlapſo adparuiſſe. Denique vero 8) jecinoris vulnera, niſi percuſſa ſimul fuerint vaſa majora, ac hinc copioſus profundatur ſanguis, licet etiam ſint periculoſa & tantum non inſanabilia: attamen non tam repentinam inferre mortem, ſed potius in lentam ulcerationem degenerare obſervantur; qua ægroti diuturna ſollicitantur valetudine.

Ex his itaque adparere exiſtimo, defunctum non jecinoris percuſſi, ſed potius ſepti transverſi icti cauſſa, ex propria culpa ſibi contraxiſſe mortem. Quum autem vulnera diaphragmatis leviora, ejusque muſculoſæ tantummodo inflicta parti, minime quidem tanta ſint, ut abſolutam perniciem inferant; attamen vitio curationis, regiminis atque diætæ facillime funeſtum nanciſci ſoleant eventum: vero videtur ſimillimum, & conſulti quoque quidam medici confirmant, ſauciatum ex vulnere per ſe minus lethali, inordinata victus ratione exacerbato, proprio vitio periiſſe. Quod, ut eo clarius pateſcat, judicium medicum deſideratur.

A.

RELATIO SECTIONIS.

POſtquam ſtudioſi vulnere heri peremti cadaver hodie cultro anatomico ſubjeci; ipſam octo abhinc diebus inflictam plagam pollicis latitudine ſub

ſub dextra papilla obliquo, ſimul déclivi verſus cordis ſcrobiculum itinere profundius in pectus penetraſſe deprehendi; uti ex adnexa inferius vulneris renunciatione pateſcet.

Aperto abdomine inteſtina ſuperiora ac omentum colore ex atro rubicundo, acſi ſanguine tincta eſſent, imbuta conſpiciebantur; ac inter hepar, ubi ventriculo accumbit, ipſumque ventriculum cruoris coagulati, quantum duæ capiunt palmæ, adparebat; cujus etiam notabilis portio & ſuperiori poſteriorique ventriculi parti, & concavæ hepatis regioni tam firmiter adhærebat, ut vix ſeparari potuerit. Hoc cruore partim digitis, partim ſpongia, aqua calidiori imbuta, ſubtiliter abſterſo; plaga pollicem magna inferiori hepatis parti inflicta, in quam digitus minimus intrudi poterat, conſpectui ſe ſiſtebat. Immiſſum ipſi inſtrumentum exploratorium per ſuperiorem & convexam hepatis partem rurſus exibat, ubi cum ſepto transverſo connectitur; & hinc non ſolum in ea regione vulnus unciam dimidiam magnum; verum etiam ſeptum illud pari ictu in muſculoſa ſui parte, ubi ſextæ coſtæ circiter adhæret, percuſſum detegebat. Quare detecto vulneris tractu adparebat, illud dicto modo ſub dextra papilla inflictum, inter quintam ſextamque coſtam diaphragma atque convexam hepatis partem penetraſſe, & in concava exiiſſe. Ut autem viderem, quæ in hepate vaſa ſint læſa; primum ramo venæ portæ meſenterico per tubulum aërem inflari juſſi, qui protinus per utrumque hepatis hiatum erupit: tum ligata in pectore vena cava, in ejus truncum pariter immittebatur flatus, qui non minus per utrumque jecinoris vulnus cum ſpuma redibat: unde colligebam, majores & venæ cavæ & venæ portæ

ramos

ramos fuiſſe percuſſos. Præterea etiam in inferiori abdominis regione, ac ſic dicta pelvi binæ circiter extravaſati cruoris erant unciæ. Neque vero talis in pectoris cavitate exiſtebat; ſed cor æque ac pulmones nullo laborabant vitio; nec lien, præter coagulatum cruorem, quicquam præternaturale exhibebat. Ventriculus ac inteſtina a læſione libera, ſed flatibus farta ac diſtenſa, & obſcuro tincta colore adparebant: quid? quod omentum, ubi ventriculum ac hepatis inferiorem attingit regionem, aliquantulum corruptum videbatur. Num itaque hæc vulneratio lethalis fuerit, anne cruor in abdomen extravaſatus, maxime ille, qui inter hepar ac ventriculum tam tenax hæſit, per vulnus pectoris, diaphragmatis atque hepatis, expurgari iterum potuerit ac eliminari? arbitrio atque judicio aliorum relinquo medicorum. Ceterum adhuc in dextro brachio quædam leviores plagae, una carpo, altera in antibrachio, tertia in brachio inflictae adparebant.

Neque etiam ignorari oportet, altero & tertio poſt acceptum vulnus die cruorem adhuc large fluxiſſe ex illo; dein quidem ceſſaſſe, ſauciatum vero adeo habuiſſe bene, ut non niſi de ſalute ſperaremus. Septima autem die recruduerunt & difficilis ſpiratio, & praecordiorum anxietas; tum acceſſit virium languor, qui octava morbi die magis magisque auctus, cum anima hora ſexta veſpertina exſpiravit.

B. VUL-

B.

VULNERIS DENUNCIATIO.

INſtituta ſauciati ſtudioſi inſpectione deprehendi, vulnus illius tenui enſe punctim factum, pollicis latitudine ſub papilla dextra tractu obliquo deorſum inter coſtas verſus ſcrobiculum cordis penetraſſe, & inſtrumentum exploratorium profunditate quatuor circiter unciarum in pectoris cavitatem intrudi potuiſſe. Praeterea laboravit aeger ſumma praecordiorum anxietate ac anhelitu gravi, vulnusque ſanguinem fudit. Neque vero ille ore fertur; claro indicio, ipſum pulmonem integrum, vaſa vero intercoſtalia, & carnoſam ſepti transverſi ſubſtantiam laeſione eſſe adfecta. Quin quamvis aeger melius habere videatur; illum tamen nondum extra omne periculum poſitum eſſe exiſtimo.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

IN relatione vulneris, quo quidam ſtudioſus percuſſus, & poſt aliquot dies peremtus eſt, principalis occurrit quaeſtio: Num deſcripta in carnoſam diaphragmatis partem atque hepar penetrans plaga per ſe, abſolute, & ſine concurſu aliarum cauſſarum ſit lethalis? Si conſideremus vulnera transverſi ſepti, inveniemus ex omnium fere ſcriptorum medico-forenſium conſenſu, quod quae nerveam ipſius partem offenderunt, jure pro abſolute lethalibus habeantur; quoniam haec pars non ſolum principale ſpirationis organum conſtituit, verum etiam in nervea ſubſtantia icta inſignes thoracis ſpasmos excitat, qui partim ipſum

ipſum ſpirandi negotium impediunt, partim venam cavam ſeptum illud perforantem valide comprimunt, hinc ſanguinis ad cordis ventriculos remorantur progreſſum; & ideo congeſtionibus, ac extravaſationibus cruoris in imo ventre anſam ſuppeditant. Contra vero vulnera, quæ lædunt carnoſam diaphragmatis partem, licet pariter ob ſpasmos per intervalla recurrentes, utut leviores, & hinc dependentem ſpirandi difficultatem, non omni vacent periculo, tamen cum facilius in hac parte admittant conſolidationem, minime ſunt abſolute lethalia, niſi forte vel nimis magna, vel parti nerveæ admodum vicina, vel denique cum læſione ramorum vaſculoſorum paullo majorum ſtipata fuerint. Quum igitur ex relatione præſenti eluceſcit, defunctum in carnoſa diaphragmatis parte ictum, & per intervalla duntaxat de ſpasmis & inde pendente difficili & anxia ſpiratione conqueſtum, quarto, quinto, & ſexto autem diebus ab iis ſymptomatibus omnino immunem fuiſſe, illaque ſeptimo demum die ex perverſo regimine atque diæta ſibi contraxiſſe iterum, ac inde periiſſe: vero eſt ſimillimum, hoc diaphragmatis vulnus minime pro cauſſa mortis vel abſolute lethali agnoſcendum eſſe.

Quod igitur plagam hepati inflictam attinet; haud ignorari oportet, ab omnibus in anatomia ac praxi forenſi peritis medicis, ea tantummodo viſcerum, maxime hepatis vulnera pro abſolute lethalibus haberi, quæ ſimul majores vaſorum ſanguiferorum ramos percuſſerunt, & hinc enormem cruoris copiam in cavum abdominis plorarunt: quæ autem leviora ſunt, & non niſi minores vaſorum ramos lacerarunt, cum extravaſatione cruoris parciori, ea quidem periculoſa ſunt, non tamen ſubitaneam perniciem inferre

de-

deprehenduntur. Si ergo præſens vulnus, prout in ſectionis relatione deſcribitur, diſpiciamus, in ea quidem relatum legimus, illud per concavam pariter ac convexam jecinoris partem penetraſſe, tanto hiatu, ut ipſi digitus minimus intrudi potuerit, at vero non accurate deſignatus eſt læſionis locus, num ille in media aut extremis jecinoris partibus fuerit &c. Hinc ſi perpendimus, plagam pollicis latitudine a dextra papilla, inter quartam & quintam coſtam inflictam, tractu obliquo deorſum verſus cordis ſcrobiculum per diaphragma in hepar penetraſſe: haud ſine fundamento colligere licet, lobum jecinoris minorem & anteriorem, cujus haud adeo craſſi, & ventriculo accumbentis in hac regione ſitus eſt, percuſſum eſſe. Hæc autem ſauciatio, cum non niſi minores vaſorum in eo loco reperiuntur ramuli, non potuit enorme ſecum ferre ſanguinis profluvium; & ideo intra octo dierum ſpatium, quantum duabus capimus palmis, exſtillavit cruoris in imi ventris cavum; quæ quantitas quatuor circiter, vel quinque uncias expleret. Quamvis enim immiſſus in venam cavam atque portæ flatus per vulneris hiatum eruperit: non inde ſequitur, majora vaſa fuiſſe percuſſa, dum & minora aërem reddere valeant. Neque vero minus probe notandum eſt, vulnera hepatis longe citius atque facilius conſolidari, quam quæ in aliis fiunt partibus: non enim ſolum cruor per hepar progrediens per ſe valde ſpiſſus & ſero privatus obſervatur, verum etiam ob deficientem venæ, quæ arteriæ officio fungitur, pulſum minori impetu atque tardius provehitur; unde a craſſis iſtis humoribus minores canales faciillime obturari, ac veluti conglutinari poſſunt. Quæ

 cum

cum ita ſint; facile adparet, nec hoc hepatis vulnus pro abſolute lethali judicari poſſe.

Jam ergo ulterius recenſetur, ventriculum ac inteſtina, colore obſcuriori atro tincta, & omentum, ubi accumbit ventriculo, nigrum atque corruptum, & ideo ipſam inflammationem ſphaceloſam, tanquam proximam & immediatam mortis cauſſam fuiſſe præſto: unde videri poſſet, acſi hæc corruptio ſanguini extravaſato in putredinem abeunti in acceptis ferenda ſit. Verum enimvero attenta docet experientia, cruorem, ſi minori copia in cavitatem abdominis fuerit extravaſatus, abire quidem omnino in putredinem; hanc vero longe leviorem, & magis ſucceſſive contingere, ac non niſi febri lenta, viriumque dejectione ſtipari, maxime ſi remediis tam internis, quam externis diſcutientibus ſuccurratur. Hoc adfirmant exempla eorum, qui absque læſione viſcerum internorum & nobiliorum per totum corpus transfoſſi, aut in omento vel jecinore leviter ſauciati fuerunt; in quibus ſanguinem in cavum abdominis effuſum eſſe, omnino credendum eſt. Quamobrem cruoris extravaſati quinque unciis, qui in defuncto in conſpectum venerunt, inflammatio illa ſphaceloſa nullo jure adſcribi poteſt. Eandem potius variis internis cauſſis ſuos debere natales credo; quas inter præter leviores ex læſo diaphragmate ſpasmos, & cruoris coagulum ventriculo adhærens, collocari merentur læſi ſub accepto vulnere crapula, neglectum regimen, atque potus frigidæ cereviſiæ: quæ in præſenti corporis atque partium imbecillitate, inducendæ inflammationi, & ex hac ſuborto ſphacelo omnino ſuffecerunt. Ex quibus recenſitis momentis, partim ambiguis clariſſime

patere

patere credo, vulnus defuncto inflictum pro valde quidem periculoſo, non autem abſolute pernicioſo eſſe habendum.

Judicium medico-chirurgicum privatum.

POſtquam requiſitus, ut judicium meum ad quæſtionem: Num læſo ex inflicto ipſi vulnere, niſi diætæ error acceſſerit, neceſſario fuiſſet moriendum? ſuppeditem, omnia momenta probe disquiſivi: quantum quidem ex illis judicare licuit, vulnus illud minime abſolute lethale renunciare poſſum. Quod enim attinet vulnus carnoſæ diaphragmatis ſubſtantiæ; quæ longe minori ſenſibilitate gaudet, quam quidem centrum illius tendineum; ſicuti etiam ſpasmi leviores & mox remittentes indicant: illud, more plagis carnoſarum partium conſueto, omnino admittere ſolet curationem; quales obſervationes *Glandorpius ſpecul. chir. obſ.* 27. & *Hollerius in Hipp. Lib. VI. aph.* 18. allegant. Ut taceam, ſæpius hepar cum læſa diaphragmatis ſubſtantia carnoſa coalescere, & hinc vulnus ad cicatricem perducere. Quod ſi vero ulterius hepatis læſionem diſpiciam; illud ex plaga verſus cordis ſcrobiculum tendente, in lobo ſuo minori ſive anteriori, ubi ventriculo accumbit, percuſſum eſſe videtur. Cum autem hic lobus tenuis, minoribusque ſanguineis vaſis obſervetur inſtructus; & ſanguinis per hujus visceris vaſa progreſſus ob ejus ſpiſſiorem texturam admodum languidus deprehendatur: facillime fieri potuit, ut exigua illa læſio ab effluente glutinoſo cruore, cujus quinque circiter extravaſatæ fuerunt unciæ, iterum conſolidata fuerit. His cum accedant obſervationes *ab Hildano Cent. II. obſ.* 37. *Glandorpio L. c. obſ.* 33.

& Foreſto Lib. VI. obſ. 3. *allegatæ*, quod graviora etiam lobi majoris vulnera, in quibus majora vaſa fuerunt læſa, curata ſint: omni jure & præſenti hepatis ſauciationi abſolutam lethalitatem denegari poſſe arbitror. Reſtant itaque dijudicanda, quæ poſt acceptam plagam acceſſerunt ſymptomata, anxietas præcordiorum ſcilicet, & gravis anhelitus: quæ tertio poſt vulnerationem die remiſerunt; deinceps autem ingurgitatis cereviſiæ triticeæ frigidæ quatuor menſuris recruduerunt, cum inſequuta morte; poſtquam denique ventriculus, inteſtina ac omentum ſiderata adparuerunt. Non equidem negari poteſt, quin ſideratio harum partium, proximam & neceſſariam mortis cauſſam conſtituerit: huic vero hepatis & ſepti transverſi læſiones remotiorem duntaxat ſuppeditarunt occaſionem. Hæ enim ventriculum ac vicinas partes ſpasmo corripi effecerunt; quo conſopito nihilominus remanſerunt earum partium debilitates; quibus factum eſt, ut accedente victus incongrua ratione, ſpasmus recruduerit, ac ſtaſin humorum inflammatoriam, cum ſubſequente lethali ſphacelo introduxerit. Quod ſi enim hanc inflammationem ab ipſo vulnere immediate derivare velles; facilius fuiſſet, ut ipſum diaphragma vel alia viscera eam ſubierint. Neque vero etiam hæc ventriculi, omenti ac inteſtinorum ſideratio cruori in abdomine extravaſato adſcribi poteſt: tum enim nonſolum veſica urinaria & inteſtinum rectum, quibus etiam incubuit extravaſatus humor, inflammationem ſuſtinuiſſent; verum etiam putredinoſus odor nares feriiſſet; quod utrumque momentum minus adfuiſſe perhibetur. Multo minus hic effectus lethalis a tam pauca extravaſati ſanguinis quantitate proficisci potuit; quæ ope motus tonici per poros partium facile reſorberi potuiſſet.

potuiſſet. Quamobrem concludo, vulnus & hepatis & diaphragmatis non per ſe, ſed per accidens fuiſſe lethale.

CASUS LXXXIII.

De aſthmate, & ſpasmo præcordiali à motu corporis.

VIr quidam ſeptuagenarius, ſanguineæ conſtitutionis, quanto exercitio in juventute multis itineribus, aliisque negotiis corpus commovere ſueverat; tanto quoque otio, vitæ ſedentariæ, multisque laboribus mentis ſtipatæ, ætate magis provectiori indulgere cœpit. Sub hoc vivendi genere vires corporis pariter ac animi ſemper manſerunt integræ, bona ciborum adpetentia, ſomnus quietus, ac ſatis regulare alvi officium; & inſuper ad præſervanda majora mala quotannis bis venam præbuit ſecandam. Neque tamen minus aliquot abhinc annis de dolore tenſivo atque gravativo, a ſcrobiculo cordis per ſterni tractum aſcendente, ac præcordiorum anxietate, ſpirandique difficultate ſtipato conqueri cœpit. Ingraveſcunt hæc ſymptomata potiſſimum ſub quocunque corporis motu; ſi nimirum vel obambulet æger, vel ſcalas aſcendat, vel etiam veſtes induat; adeo, ut ſæpius penitus inter ipſum motum ab illo abſtinere teneatur: & hinc quietus, ab eo ſymptomate prorſus immunis ſit. Neque minus poſt cibos flatulentos aſſumtos, vel potam cereviſiam, inſignis conſtrictio atque dolor circa ventriculum atque pectus percipitur,

& nonniſi eructatis ructibus allevatur: quare etiam ſi hauſtum vini Rhenani, vel tantillum panis butyro illiti, vel etiam eſſentiam ſtomachicam mane aſſumſerit, optime habet. Huic ergo moleſtiæ praeterito anno oppoſuit uſum acidularum Egranarum; quae licet paullo ſublevaverint malum, illud tamen penitus haud expugnare valuerunt; quamobrem meum per litteras flagitavit conſilium.

Optavi igitur, ut plura momenta ſcitu neceſſaria in hac morbi hiſtoria fuiſſent allegata; nimirum quomodo pulſus, maxime ſub motu corporis, ſe habeat, an ſit inæqualis & interruptus, an intermittens aut paullo durior, vel contractior? anne quoque tremor vel palpitatio cordis illum affectum comitari ſueverit? &c. Nam crebra experientia conſtat, in ſubjectis plethoricis, vitæ ſedentariæ, ſed largis, nutrientibus ac vinoſis epulis indulgentibus ob ſpiſſos humores, eorumque languidiorem per cor & pulmones progreſſum, facillime in venis polypoſas generari concretiones, ex quibus ſtricturæ pulmonum, vicinarumque partium nervoſarum ſpasmodicæ cum difficili reſpiratione ac præcordiorum anxietate propullulant. Hoc eo facilius contingit, ſi ſub motu corporis musculi præſertim brachiorum pedumque commoventur, & hinc æquabilis humorum copia eo magis verſus præcordia compellitur. Quod ſi deinceps ventriculi vitium acceſſerit, & ille, vi concoctrice læſa, a flatibus distenditur: inde liber ſepti transverſi motus, & hinc æquabilis humorum per thoracem circuitus admodum impeditur.

Quod ſi itaque ægrotantis conditionem intueor, hanc adeo comparatam eſſe ex perſcriptis judico, ut, niſi coagula polypoſa jam revera præcordia ob-

obſideant, ea tamen in propinquo eſſe credam. Quamvis enim in illius corpore plethorico ac ætate provecto, ventriculus pariter labefactatus videatur; in illum tamen ſolum omnem mali cauſſam collocare haud licet, maxime cum æger uſu ſtomachicorum, flatus diſcutientium atque vinorum generoſorum ei jam proſpexerit. Quamobrem ut a ſuo malo vindicetur, operæ eſſet pretium, ut & ipſa conſopiantur ſymptomata, & humorum circuitio adjuvetur. Quibus ſcopis obtinendis conſultum fuit, ut ter vel quater quotannis larga cruoris ex vena in pede tuſa detrahatur quantitas; quo humorum impetus a præcordiis divertatur, eaque ab inhærentibus liberentur ſymptomatibus. Mane potandum commendavi infuſum theiforme ex herba veronicæ, corticibus citri recentibus & cardamomo paratum; & tum caryophylla ad ventriculum roborandum ſuaſi maſticanda. Non minus ad reſtaurandam vim digeſtivam ſub epulis data fuit eſſentia Zedoariæ & corticum aurantiorum cum ſpiritu nitri dulci, & ſpiritu ſalis ammoniaci vinoſo, nec non aqua ex millefolio ac floribus chamæmeli cum cereviſia triticea deſtillata permixta. Eidem ſcopo propoſui emplaſtrum ſtomachicum ex emplaſtri cruſtæ panis uncia una, olei nuciſtæ moſchati drachmis duabus, balſami Peruviani drachma una & olei caryophyllorum drachma dimidia confectum & ventriculo imponendum. Tum etiam valde hortatus ſum, ut alvi lubricitati ſuccurratur, & huic fini commendavi uſum pilularum balſamicarum, ad Becheri methodum parandarum, bis quavis hebdomade matutino tempore aſſumendarum; ſi pridie veſperi pulvis abſorbens nitroſus ex ſolutione oculorum cancrorum, magneſia, nitro purificato, & tartaro vitriolato fuerit propinatus. Adventante

 deni-

denique vere haud alienum putavi, ut æger acidulis Egranis, conjunctis amaricantibus atque ſtomachicis medicaminibus utatur. Ceterum ad ſervandam rectam vivendi rationem, ut a largis epulis, maxime veſpertinis, cibisque flatulentis ac concoctu difficilioribus abſtineat, corpus equitando vel curru vehendo ſedulo moveat: & denique ſepoſito omnis cereviſiæ atque vini uſu pro potu ordinario aquam cum cinamomo decoctam potet, imperavi.

CASUS LXXXIV.

De Aſthmate humido.

ILluſtriſſimus atque excellentiſſimus quidam Dominus, LVIII. annorum, atque antea temperamenti ſanguineo-cholerici, jam vero atrabilarii magis exiſtens, vitæ ſedentariæ plurimum addictus, cui hæmorrhoides antea præſentes ceſſarunt, in primis noctu ſub ſomno incurrit laborioſam, difficilem ac brevem ſpirationem, de qua etiam de die ſub aſcenſu ſcalarum conqueritur. Huic ſeſe jungit noctu ſibilus vehementior & ſonus ſpumidæ quaſi ebullitionis, tempore matutino vero concurrit tuſſis, quæ magnam quidem muci quantitatem excutit, ſed ſine magno levamine; cum congeſtio in pectore tanta ſit, ut brevi mora prior muci quantitas denuo in pulmones deferatur. Præterito tempore æquinoctiali frigido & pluvioſo hæc ſpirandi difficultas augebatur; pejusque ſe habuit illuſtriſſimus æger cum ceſſante magis adpetitu vires quoque deficere

re cœpiſſent. Etſi autem has deinceps, intemperie aëris mutata, non ſolum mox denuo reſumſerit; ſed etiam recenſita ſymptomata ſatis moleſta adhibitis decentibus remediis multum imminuta fuerint: eo minus tamen penitus a medicamentis eſt abſtrahendum, quo citius iis ſepoſitis denuo augmentum capiunt recenſitæ calamitates. Ex dictis patet, adeſſe aſthma humidum, cum humorum tenacium in bronchiis hærentium notabili concurſu ſe manifeſtans. Nec ſoli pectori proprium, ſed & in hypochrondriis ſedem ſuam habens, ut adeo dyſpnœa hypochondriaca ſimul jungatur; cujus effectus in partes pectoris redundat, ob nervorum recurrentium cum negotio reſpirationis connexionem: de qua re notabile eſt Galeni de cane, his nervis interceptis, aſthmatico facto, experimentum per Lowerum in Actis Anglicanis repetitum. Porro malum hocce antea quidem fuit ſymptomaticum magis, cum tuſſi humidæ ſupervenerit; jam autem idiopathicum evaſit, atque chronicum. Ratione recurrentium acceſſionum eſt periodicum magis & nocturnum; ratione gradus vero medium locum occupat inter dyſpnœam & orthopnœam. Cauſſa hujus affectus continens atque immediata eſt materia mucido viſcida, circa pectus copioſius collecta. Cauſſa mediata proxima, ſive antecedens & concomitans eſt flacciditas texturæ pulmonalis membranaceæ, & nervulorum pulmonalium, ex prægreſſis pectoris congeſtionibus ſuborta: unde paucis momentis talis humorum affluxus contigit; quod fieri non poſſet, ſi nervi illi in debito tono ſervarentur.

Cum his cauſſis conſpirat, atque mediatam proximiorem conſtituit activa humorum verſus pectus congeſtio, evacuationi hæmoptyicæ deſtinata,

nata, atque a ſuppreſſione hæmorrhoidum antea ſemel præſentium ortum ducens: quæ evacuatio ſanguinis ſuppreſſa cauſſam occaſionalem, ſive mediatam remotam conſtituit; quas inter porro referri meretur & tuſſis antea ſæpius præſens, & mutatio vitæ generis laborioſi in ſedentarium, & mutatio ſubitanea aëris frigidioris cum calidiori. Ratione prognoſeos ſicuti in genere hic affectus pertinax magis exiſtit, praeſertim in annoſis: ita in ſpecie hic invalescens minatur ſuffocationes pectorales; quin, ſi acrimoniam concipiat materia in bronchiis hærens, exulceratio & pthyſis ſequi poteſt, niſi tempeſtive ſuccurratur. Quemadmodum autem hæc ratione prognoſeos funeſtæ adducta ſunt: ita ratione ſalutis ſciendum, aſthma concurrente tuſſi facilius curari, quam eadem abſente; cum tuſſis, quando non adeo enormis eſt, materiæ excretionem aliquo modo promoveat. Hæmorrhoides aſthmati ſupervenientes malum notabiliter ſæpius mitigant; id quod eo certius hic contingeret, cum affectus praeſens ab earum ſuppreſſione ſimul ortum trahat.

Jam ſi totam morbi hiſtoriam hic recenſitam percurramus, probeque nexum hujus mali cum adductis cauſſis ponderemus: ſtatim patebit, viscidum in bronchiis pulmonum hærens ante omnia eſſe reſolvendum, reſolutum vero ex corpore excernendum. Hinc non ſine ratione per tempus adhibita ſunt tam reſolventia ex vegetabilibus blandioribus, huic affectui appropriatis, aliisque gummatibus potentioribus parata, quam laxantia. Neque etiam contrarius inde obſervatus eſt effectus, cum ſub eorum medicaminum uſu liberior ſpiratio ſub ſomno acceſceſſerit. Quare non mirum, illuſtriſſimum ægro-

grotantem uſu laudatorum remediorum ceſſante, ſtatim priora ſymptomata denuo incurriſſe, cum cauſſa antecedens ſuperius recenſita nondum fuerit ſublata. Nam licet per annum materiam mucido-viſcidam circa pectus collectam reſolvamus, reſolutamque educamus; malum tamen ſemper recrudeſcet, pauciſſima etiam mora; niſi cauſſam antecedentem, nempe flacciditatem pulmonum, ob quam paucis momentis tantus fit humorum affluxus, tollamus, atque nervos in ſuum tonum reſtituamus. Hoc autem impetrabimus, ſi congeſtiones atque decubitum humorum ad partem affectam inhibeamus. Quibus remediis hic opus ſit, ſuperiores cauſſæ nobis indicant, cum primo intuitu pateat, illa ea eſſe, quae & motum humorum aliorſum, inprimis vero ad partes remotas derivent, & fibrarum decentem ſtricturam promoveant. Sanguinis ergo ob vitam ſedentariam accumulata quantitas eo magis indicat ſui depletionem, cum excellentiſſimus aeger huic nonſolum aſſuetus ſit; ſed eadem inſtituta etiam ſtrictura fibrarum relaxatarum, ſicque ipſe tonus partium promoveatur. Hinc poſt aequinoctium vernale venaeſectio ad aliquot uncias celebrata eſt in pede, & ob hanc cauſſam, quod tali ratione humorum affluxus ad partes ſumme remotas derivetur. His ergo ita ſecundum ordinem adhibitis, poſt venaeſectionem inſtitutam non modo multo melius ſe habuit illuſtriſſimus aeger: ſed & ſanguis emiſſus tam ratione conſiſtentiae, quam ratione coloris ſine labe conſpicuus erat: fuit enim eleganti rubedine tinctus, pauciori ſaltem ſero praeditus. Similem effectum revulſorium obtinebimus, tam ſi tuſſim, majorem ad pectus adfluxum cauſſantem, interdum praemiſſis præmittendis, pulvere convenienti cum grano uno

maſſæ

maſſae pilularum de cynogloſſa juncto mitigemus; quam ſi excellentiſſimus aeger tempore hyemali ſubitaneam aëris calidioris cum frigidiori mutationem vitaverit: Cum humoribus in hypocauſto calidiori magis reſolutis non ſolum intimior aditus ad pulmones pateat; ſed & accedente frigore fibris ſtrictis difficilior reditus concedatur; ſicque congeſtio, atque per conſequens ipſe morbus augeatur. Uti autem haec omnibus medicamentis palmam praeripiunt ratione revulſionis humorum: ita meo judicio optime ſtricturae atque ſcopo tonico inſerviemus mixtura ex ſpiritu cornu cervi, tinctura antimonii tartariſata, eſſentia ſuccini & ligni ſaſſafras; decocto ex radice gentianæ rubræ, herba veronicæ, hederæ terreſtris, hepaticæ nobilis, ſcordii, ſemine fœniculi, corticibus citri & cinamomi, item ſuccis tam laudatarum, quam herbæ beccabungæ, naſturtii aquatici, cum tantillo balſami Peruviani, aut de Copaiba. Ceterum adpetitus ſemper reſpiciatur, atque decentibus remediis temperatis reſtituatur; & ulterius diæta moderata, animus quietus, motusque corporis ſufficiens commendentur.

Jam per aliquod tempus illuſtris æger nullis amplius utitur remediis. Cum autem priora ſymptomata, licet minori gradu, ſemper tamen denuo redeant: utique ulterius medicamentis erit inſiſtendum, imprimis cum extra paroxysmum optima ſit medicatio. Unde hic laudarem aliqualem ſaltem continuationem adductorum medicamentorum, vel ſi hæc in affectu hocce chronico haud ſufficiant, potentiora reſolventia ſuaderem e. g. radicem petaſitidis, angelicæ, imperatoriæ, leviſtici, b⁓danæ, apii, dracunculi; ſpeciatim vero radicem ari ob aſthma humidum.

Ex

Ex herbis antiſcorbuticis laudarem trifolium, naſturtium, beccabungam; hisque modo ſemen dauci, ammios, baccas juniperi, modo gummi ammoniacum jungerem. Ex compoſitis ſumi poſſet ſpiritus ſalis ammoniaci urinoſus, liquor cornu cervi ſuccinatus, vel etiam potiuncula Brunneri e gummi ammoniaci uncia ſemis, in aceti ſquillitici uncia ſoluti, aquæ veronicæ unciis duabus, olei tartari per deliquium guttis XII, atque ſachari uncia ſemis parata: cui quoque adderem aquam hyſſopi, cum in aſthmate ſenili & flacciditate pulmonum, atque aliis humidis pectoris conſtitutionibus chronicis egregie conveniat uſus diuturnior ſimilium aquarum vinoſarum. Quæſtio jam incidit: an tuta ſit acidularum potatio? Reputatur quidem aſylum hypochondriacorum; cum tamen phtyſicis quocunque etiam gradu conſtitutis, magis ſit nocivus, & illuſtriſſimus æger ad talem diſpoſitionem phtyſicam admodum proclivis ſit, neque ex Egranis, quibus ſæpius uſus eſt, atque Selſtetſenſibus ſufficientem effectum reportaverit; non facile earum ſuaſor eſſem, aliorum conſilio id relinquens. Atque uti hæc de præſenti ſtatu magis valent, atque curationis gratia adducta ſunt: ita præſervandi fine deinceps circa aequinoctia denuo ventilationes ſanguinis juſto loco inſtituendæ ſunt, vel loco earum hirudines in locis hæmorrhoidalibns adplicandæ; deinceps evacuationes ſeroſo-mucidæ catharcticæ tolerabili quantitate & motu adminiſtrandæ, & pro circumſtantiarum ratione repetendæ: tandem vero alia ſelectiora ex ſuperioribus ſubjungenda, & de reliquo tempus aliquod reſpirandi naturæ ſubinde concedendum, ne medicationibus adſuescat. Ante

te omnia illuſtriſſimus æger hac notabili ſublevatione contentus ſit, cum plenaria reſtitutio in malo hocce chronico obtineri nequeat. Dabam Viennæ tertio Calend. May 1726.

CONSILIUM.

AEgritudo, qua ſollicitatur vir illuſtriſſimus, omnino aſthma humidum adpellari meretur; quod meo quidem arbitrio minime ex affectione hypochondriaca, ſuppreſſione fluxus hæmorrhoidalis, vel congeſtione ſanguinis ad pectus, hæmoptyſin intendente, dependet; ſed potius ex prava ventriculi digeſtione, & viscidis ſordibus, tam in primis viis, quam maſſa ſanguinea hærentibus natales ſuos mutuatur. Verum cauſſæ huc facientes vita ſedentaria, largior victus, ac mentis labores cum meditatione juncti utique fuerunt; quæ & labefactando ventriculi tono, & humorum abundantiæ generandæ ſatis ſunt opportunæ. Quare ut ab eo malo vindicetur æger excellentiſſimus, neceſſe ante omnia eſt, ut in vivendi ratione motui corporis magis ſtudeat, cœlum aëremque mutet, cœna minus liberali utatur, cibos probe mandat, ac mentis labores evitet. Deinceps operae erit pretium, acidulas Egranas cum debito regimine per quatuor, vel quinque hebdomades potare, ſimulque loco potus ordinarii aquas Selteranas cum quarta vini parte remixtas adhibere. Nec ludetur opera, ſi ter ad minimum quotannis, nimirum Februario, Majo, ac Octobri menſibus ſanguis ex vena in pede tuſa mittetur, praeterea ſingulo mane ſex vel ſeptem vascula infuſi theiformis cum ſacharo cando ſorbillabuntur, & omni triduo larga doſis ſequentis pulveris vesperi adſumetur:

Recipe

Recipe pulveris liquiritiæ unciam, radicis pimpinellæ albæ, iridis Florentinæ unciam ſemis, balſami de Copaiva drachmam ſemis. M. f. pulvis d. Infuſum theiforme ſic ſe habet: Recipe herbæ veronicæ, hyſſopi ana manipulos duos, dracunculi manipulum unum, ſeminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. M. D. S. ſpecies zum Kräuter-Thee. Denique conveniet ſingulis decem diebus mane devorare ſequentem potionem laxantem: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari drachmam unam & ſemis, aquæ florum acaciæ uncias quinque; coque & ſolve leni calore: colaturæ adde olei de cedro italici guttas quatuor. M. D. S. potio laxans. Quæ ſi rite fuerint obſervata, de felici eventu nullus dubito. Quod ceterum medici judicium ſatis doctum attinet; illud ex D. D. Junckeri tabulis medicis maximam partem concinnatum videtur; farrago autem remediorum ibi commendatorum præſenti morbo minus eſt conveniens.

CASUS LXXXV.

De Aſthmate flatulento.

UNus cum dimidio circiter elapſus jam eſt annus, ex quo noctu inſigni præcordiorum anxietate, cum tenui ſibilo ac difficili ſpiratione ſtipata ſubito corripiebar. Hinc protinus e lecto ſurgens, & paululum obambulans ſumſi pulverem temperantem; ex quo melius habui, noctemque placido transegi ſomno. Eadem adfectio aliquot poſt ſeptimanis recidens, eadem ratione facile ſuperabatur. At vero Auguſto menſe

menſe anni noviſſime elapſi, cum mane hora ſeptima lectum deſererem, inter ſurgendum, pungitivus dolor cor adficere videbatur, eumque difficultas ſpirandi excipiebat: alvum exoneraturus, eam reddere haud valebam. Hinc veſtes induens tanta anhelatione, ingenti pectoris ſibilo conjuncta adficiebar; ut adſtantes medicum atque chirurgum advocari curaverint. Hi ſanguinem e vena miſſuri, eam fruſtra & in brachiis & pede dextro tundebant; quippe quæ partes inſigni conſtrictione rigebant; donec tandem e ſiniſtro pede parum cruoris detraxerint. At nihilominus ronchus & anhela ſpiratio adeo invaleſcebant, ut facies ſanguine farta ac turgida adpareret, oculi prominerent, ac omnes vel ſuffocationem vel apoplexiam vererentur. Interim propinata ſæpius in infuſo theiformi mixtura ex eſſentia corticum aurantiorum, pimpinellæ, ſaſſafras, cardamomi, ac ſpiritu carminativo de tribus parata ad me redire cœpi; ſed urgebat adhuc ronchus; qui demum, evacuatis per injectum clyſterem multis flatibus, ructibusque cum reliquis ſymptomatibus paulatim remittebat; poſtquam per quinque duraverat horas. Poſtridie uſurpavi mixturam ex gummi ammoniaco, in aceto ſquillitico ſoluto, aqua veronicæ, hyſſopi, aſthmatica, nitro depurato, ſyrupo capillorum veneris, & de eryſimo Lobelii concinnata; & hinc per aliquod tempus præter anhelam ſpirationem, maxime ſub aſcenſu ſcalarum moleſtam, non habui, de quo conquererer. Menſe vero Novembri, cum noctu ſub largo ſudore ac crebra anhelatione evigilarem & ſurgerem: eodem paroxysmo cum pectoris anxietate, ſibilo ac gravi anhelitu ſtipato infeſtabar; ab eoque per quinque horas inhærente, adplicato clyſtere,

&

& data priori mixtura, divina favente gratia iterum liberabar. Eadem moleſtia paulo levioribus ſymptomatibus menſe Januario currentis anni poſt liberaliorem cœnam eadem hora matutina tertia recrudeſcebat, priſtinis profligata præſidiis. Aliquot abhinc hebdomadibus ex vena in brachio tuſa optimus ac floridus effluxit ſanguis: & poſthæc ſæpius deſcripta acceſſio bis adhuc ſemper levior, eandemque ſervans horam, recidebat. Tum a cœna penitus abſtinere cœpi, & ejus loco aſſumtis aliquot vini Rhenani vel Moſellani hauſtibus, Tabacum fumare ac cereviſiam potare ſuevi. Abhinc licet pectoris adfectio haud amplius redierit; tamen alia ſucceſſit ferme moleſtior. Quotidie enim hora veſpertina ſeptima tanquam concoctionis tempore, quo alias cœna uti ſuevi, præviis cordis palpitatione, extremorum, ac maxime digitorum refrigeratione, & denique largo corporis ac præcipue capitis ſudore, ructus inſigni anxietate præcordia occupant, & non niſi ſumma vi atque moleſtia erumpunt: quibus excretis, ſatis bene habeo: Per alvum autem nulli unquam redduntur flatus. Quid? quod hæc ructuoſa moleſtia præter veſpertinum, quod ſervat, tempus, noviſſime binis vicibus media nocte præviis levi ſudore, cordis palpitatione, ac celeriori pulſu, redierit, meque per integram horam cruciaverit; donec iis eructatis ab omni moleſtia liber eram. Neque minus interdiu hi ructus quandoque erumpunt, ſed leviores & non tantis, ut priores, ſtipati ſymptomatibus. Inter ipſum paroxysmum inſignem ventriculi ardorem percipiebam antea atque acrimoniam; ſed ſumto bis quotidie pulvere ex matris perlarum præparatæ, lapidum cancrorum præparatorum, antimonii diaphoretici ana

 drachma

drachma una & olei ligni ſaſſafras, ac Cinamomi guttis tribus confecto & in tres doſes diviſo, remiſit ea adfectio, Alvus, quæ a teneris ſoluta eſſe ſuevit, jam ſegnior, & nonniſi datis purgantibus vel laxantibus redditur. Sæpius ſubito accedunt cordis palpitationes, quibus durantibus pulſus eſt intermittens. Ceterum quamvis pertinaciter obſervem victus rationem, omnesque cibos flatulentos ac nocivos fugiam, nec illos unquam ad plenam ſatietatem aſſumam; quamvis etiam moderato corpus moveam exercitio; & pro potu ordinario vino generoſo & cereviſia utar, quoniam intermiſſa cereviſia alvus fit magis adſtricta: nihilo tamen minus omni veſpera redit moleſtum malum. Sub hoc abdomen quidem contabeſcit; & totum corpus flacceſcit; ſed vires ſunt integræ, & vultus ſanorum ſimillimus ac vivaciſſimus. Mane veronicam in infuſo potare ſuevi; alvo ſolvendæ ex ſuaſu medici ſæpius capiebam pilulas ex mercurio dulci confectas; veſperi mixturam ex eſſentiæ abſynthii compoſitæ liquoris terræ foliatæ tartari ana uncia ſemis elixir proprietatis uncia una paratam ex vino ſumebam; & ad roborandum ſtomachum varias eſſentias cardamomi, coſti veri, piperis longi, gentianæ, millefolii &c. adhibebam: quibus omnibus nullam opem ferentibus, medicus meus mali cauſſam in ventriculi atonia collocat.

CONSILIUM.

Ex iis, quæ mihi de adverſa generoſiſſimi viri valetudine ſunt perſcripta, facile collegi, illam omnino nomen aſthmatis flatulenti mereri; quod teſtantibus crebris ructibus a ventriculi atonia, & hinc ſuborta illius expanſione flatulenta,

ſeptum

ſeptum transverſum moleſte afficiente, natales ſuos mutuatur. Quum autem morbi, qui ex ſola ventriculi atonia, & flatibus in illo retentis dependent, convenientibus carminativis, nervinis & ſtomachum roborantibus facillime curari ſolent; & præſens, adhibito nequicquam horum uſu per integrum jam inhæſit annum: neceſſe omnino eſt, ut hujus ructuoſæ ventriculi inflationis præter illius imbecillitatem, adhuc plures ſubſint cauſſæ. Has inter potiſſimum referendus eſt difficilis humorum vitalium per viſcera abdominis; maxime hepatis, meſenterii & lienis circuitus: hunc enim in hominibus ætate provectioribus, ſanguineæ temperaturæ, lautae vinoſaeque diaetae ac vitae ſedentariae indulgentibus, animique commotionibus obnoxiis frequentiſſimum deprehendimus. Exinde, maxime ſi nulla adſit ad fluxum haemorrhoidalem proclivitas, nec corpus ſufficienter movetur, nec ſanguis e pedibus regulariter detrahitur, multi morbi hypochondriaci, ſpasmodici, flatulenti & aſthmatici propullulant. Namque dum ſanguis, per imum ventrem aegre progrediens, in vaſis tunicarum inteſtinalium ſtagnans, eas diſtendit; inferiora inteſtina ſpasmodica convelluntur ſtrictura; qua non ſolum flatus, conſtricto inferius exitu, ad ſuperiora repelluntur, ſed & cruor ad ventriculum pariter ac pectus atque caput regurgitat majori quidem copia, quam quæ a venis revehi poteſt. Quamobrem ad tollendos funditus, qui ex tali cauſſa proficiſcuntur morbos, neceſſe eſt, ut hypochondriorum ratio habeatur, & ſtagnantes in illis humores reſolvantur atque diſcutiantur. Hoc fine, non praeſtantius eſt aquis mineralibus ſubsidium; quas inter vel thermae Carolinarum molares, vel acidulae Egranae ſub debito regimine, cœli mutatione

ac convenienti diaeta ad 18 lagaenas potae reliquis palmam præripiunt. Deinceps etiam conveniet, potum mutare, ac in ejus locum aquas Selteranas, binis partibus cum una vini rhenani generoſi mixtas adhibere: pediluviis temperatis & fere quotidie uti; ac denique quater quotannis ſanguinem ex vena, non in brachio, ſed pede tundenda detrahere. Quod pharmaca attinet; ab illis calidioribus atque purgantibus probe cavere oportet; quippe quæ tonum ventriculi atque inteſtinorum admodum labefactant. Alvum magis clyſteribus carminativis & emollientibus moliri præſtat; quæ etiam ſponte ſuo fungetur officio, quando calor internus, & acrimonia humorum atque ventriculi fuerint attemperata. Huic vero ſcopo egregie faciet ſatis pulvis ſequens, pondere drachmæ unius & brevi ante epulas, & veſperi ex aqua ceraſorum nigrorum capiendus: Recipe lapidum cancrorum unciam, tartari vitriolati, nitri purificati, ſuccini præparati ana drachmas duas, ſeminis cymini drachmam unam & ſemis, macis, cardamomi ana drachmam. M. f. pulvis d. Hæc remedia ſicuti ante potum acidularum, ita & hoc abſoluto in uſum vocanda; quæ cum acidulis iſtis, niſi jam polypoſa concretio in pulmonibus vel corde præſto ſit, quin malum penitus ſint exſtirpatura, nullus dubito.

RELATIO.

NEc ſpem fefellit hæc curatio; ſiquidem ab illa, maxime acidulis Egranis, æger aſthmatis ſui inſigne reportavit levamen; & obſervata dein recta vivendi ratione, ad hanc usque diem ſanus vivit.

CASUS

CASUS LXXXVI.

De Aſthmate flatulento.

INtellexi ex communicato mecum caſu, virum quendam illuſtriſſimum per aliquot annos gravi ſollicitari ægritudine, quæ aſthmatis flatulenti atque ſpasmodici nomen ſummo tuetur jure. Noctu enim potiſſimum, raro de die gravi ac anxio anhelitu, difficilique ſpiratione adeo corripitur, ut fere ſuffocari videatur: ipſe vero paroxysmus per unam duntaxat, alteramve horæ quadrantem durat ac copioſa muci viscidi per vomitum rejectione ſemper terminatur; & denique hyemali magis, quam alia tempeſtate adfligit. Hujus ſi cauſam diſpiciam, illam in pulmonibus copioſo, ſtagnanteque ſanguine fartis ſitam eſſe & inde liberum humorum ex uno cordis in alterum ventriculum tranſitum impediri arbitror. Quandocunque enim vaſa pulmonum ſanguinea a ſtagnante humore nimium diſtenduntur, atque dilatantur: aër nec inſpirari, nec exſpirari libere poteſt, & hinc ſuffocationis metus proficiscitur. Verum enimvero ad indagandas cauſſas remotiores, quæ malo præſenti viam ſtraverunt, tria potiſſimum notanda occurrunt momenta. Namque primum haud ignorari oportet, ægrum inſigni humorum abundantia turgidum, cibis veſci nutrientibus, copioſo vino uti, vitæ indulgere ſedentariæ, nec aliud ſanguinis profluvium toleraſſe, nec venam ſecandam præbuiſſe: unde omnino ingentem ſuccorum abundantium quantitatem ſibi contrahere

debuit. Deinceps notari meretur, ægrum multis flatulentiis agitari ſueviſſe. Quando vero cunque flatus, qui ex vitiata digeſtione, ac inde relictis in ventriculo ſordibus mucidis atque tenacibus, noctu præſertim, vi caloris in halituoſos vapores reſolutis, originem trahunt, ventriculum nimium diſtendunt: fit inde, ut & diaphragmatis liber motus, & pulmonum expanſio, & hinc æquabilis humorum per has partes impediatur circulatio. Quamobrem tam ipſum aſthma, quam præſertim paroxysmi illius & in noſtro ægro a flatulenta ventriculi diſtenſione eo magis derivari debent; cum eructatis iſtis vaporibus ſtatim remittat ſpirandi difficultas. Nec denique leve huic malo generando addidit momentum materia acris tartarea, quæ olim juncturis partium inhærens, arthritidem ac podagram excitavit, jam vero intra maſſam ſanguineam reſtare videtur. Namque crebra compertum habeo experientia, arthriticam hancce materiam, ſi vel in maſſa ſanguinea oberrans haud debite foras protrudatur; vel ab externis partibus intro repellatur, tantum non ſemper nervoſas pulmonum obſidere partes, earumque ſpasmodicas diſtentiones, anhelitu gravi ac ſpiratione anguſta ſtipatas excitare; easdem vero protinus evanescere moleſtias, ſi articularis recruduerit morbus. Quum itaque ex præſenti caſu intellexi, generoſiſſimum ægrum ſex abhinc annis dolore atque tumore digitorum, & externi pedis circa illius malleolos laboraſſe, ut Podagra affectus videretur: non dubito, fore ut a præſenti pectoris adfectione penitus liberetur, ſi veram inciderit Podagram.

Quod igitur prognoſin attinet; facillimum omnino eſt, ut niſi tempeſtivæ ferantur ſuppetiæ, moleſtum aliquando atque periculoſum ſuboriatur aſthma convulſivum. Etenim in hisce morbis

temporis

temporis diuturnitate ex ſtagnante, & magis coagulato cruore in corde pariter atque pulmonibus polypoſæ concretiones generari ſolent: quæ, dum indies majora ſumunt incrementa, liberum denique & ad vitam conſervandam ſumme neceſſarium humorum circulum remorantur; & hinc inducendo aſthmati convulſivo & præfocanti, aut plane pectoris hydropi perquam ſunt opportunæ.

Quare ſi a tali malo vindicari cupit perilluſtris æger; eo ſummo niti oportet ſtudio, ut remotis primum cauſſis, ipſa mitigentur ſymptomata. Quibus ſcopis obtinendis, neceſſe ante omnia eſt, ut imminuatur humorum abundantia, ac impediatur, quo minus increbescat, ipſumque magis adaugeat morbum: hinc bis ad minimum quotannis, nempe vere & autumno vena in pedibus eſt ſecanda. Neque minus longe feliciori ſucceſſu curatio potiretur, ſi hæmorrhoidalis excretio, vel ſponte naturæ vel arte promoveri poſſet; quo fine, ſi tumor vel dolor in ano adparuerit, hirudinum adplicatio ingentem pollicetur fructum.

Tum quoque operæ erit pretium, cœna penitus abſtinere, & corpus ſedulo movere, quod & ambulando & equitando & curru vehendo ſub tempeſtate ſerena vel horis matutinis, vel veſpertinis poſt abſolutam digeſtionem optime fiet. Ad vitæ enim pariter ac ſanitatis conſervationem, victu tenui ac parco, moderato corporis exercitio & uſu aquarum mineralium non præſtantiora deprehenduntur ſubſidia, quippe quæ partim debitam humorum fluxilitatem conſervant, partim ſalutares excretiones, maxime quæ per cutim fiunt, egregie promovent, & ideo ad præcavendos morbos ſunt convenientiſſima.

Quibus momentis probe obſervatis, reſtat, ut nimia flatuum generatio inhibeatur, & hinc ven-

triculo ſuum reſtituatur robur: quare conſulo, ut ſub epulis XL. guttulæ eſſentiæ, ex corticibus aurantiorum recentium cum tinctura tartari præparatæ, ex aqua hauriantur; & bene ſaturatæ & quavis hebdomade vel mane vel veſperi XX. mearum pilularum balſamicarum capiantur; quæ & vim digeſtivam adjuvant, & flatus diſcutiunt, & corruptos humores leviter ſubducunt. Ex eodem fundamento, alternis diebus, vel brevi ante prandium, vel facta digeſtione hora quinta veſpertina drachma dimidia ſalis noſtri aperitivi ſumenda eſt; quippe quod flatus diſcutit, bilis acrimoniam attemperat, humorum orgaſmum mitigat, & excretiones per alvum ac urinam inſigniter promovet. Quo tandem materia arthritica ad externos invitetur artus, & humores, nocturno potiſſimum tempore in pectore coacervati, ad inferiores partes deriventur: ſuadeo ut æger quavis veſpera cubitum iturus in pediluvia, ex ſola aqua parata, pedes immittat. Et hæc ſunt, quæ proponenda duxi; quæ quin ſalutari potitura ſint eventu, haud dubito.

CASUS LXXXVII.

De Aſthmate flatulento cum colica.

Vir quidam quinquagenarius, temperamenti ſanguineo-cholerici, plethoricus, vinoſis potibus a juventute deditus, & a teneris alvi pigritiæ obnoxius, quam vix ternis diebus reddere ſuevit; nec ullis morbis ſollicitatus unquam, niſi febre tertiana ante ſexennium tolerata, & abhinc

ſingulo

ſingulo aequinoctio venaeſectione in pede adſuetus, per quindecim jam annos nonſolum gutta roſacea, verno maxime tempore, ac luna plena exacerbata; verum etiam per octennium inſigni manuum laboravit tremore. Is jam per ſex hebdomades moleſta colica ac alvi obſtructione absqne intervallis fere ſollicitatus fuit; & non tantum vagos in abdomine dolores percepit, ſed quoque tantam ſpirandi difficultatem ſuſtinuit, ut ſaepius ipſum erecta duntaxat cervice ſpiritum trahere oportuerit: horum vero omnium poſt erumpentes ructus inſigne ſenſerit levamen. Pulſus ceterum naturali fertur ſimilis; & urina, quae durante paroxysmo obſcure rubicunda mingitur, poſt aliquot horarum moram rubrum, illudque copioſum deponit ſedimentum, quibus omnibus denique crebri conatus vomendi superveniunt. In hoc rerum ſtatu, ſanguine protinus ſub morbi initium e vena in pede tuſa detracto, injecti ſunt ſaepius clyſteres, deinde pulveres digeſtivi, aperitivi ac antiſpasmodici, quae quidem alvi lubricitatem, ac malo quasdam induxerunt inducias, illud autem funditus expugnare non valuerunt, quin frequenter recruduerit. Quare cum vereatur aeger, ne plane iliaca accedat paſſio: tuum, Vir illuſtris, anhelat conſilium.

CONSULTATIO.

POſtquam praemiſſam morbi hiſtoriam ſedulo mecum perpendi, aegrum inſigni ventriculi ac inteſtinorum atonia, & hinc ſubortis earum partium flatulentis diſtentionibus infeſtari deprehendi: quae ventriculum occupantes moleſtam anhelationem, inteſtina autem obſidentes colicos

induxerunt dolores. In hisce caſibus, hepar potiſſimum vitio quodam laborare, crebra me docuit experientia: in quo cum ſanguinis circuitus juſto tardior exiſtat atque languidior, humores nonſolum vitales in tunicis ventriculi ac inteſtinorum ſtagnantes, earum partium diſtenſionibus cauſſam ſuppeditant: verum maxime bilis haud rite ſeparatur, nec ſufficienter in inteſtinum effunditur duodenum. Neque ideo praeſtantiora in iis morbis deprehendi remedia, quam amara & temperate balſamica: quae inter eminet Elixirium ex extracto centaurii minoris, cardui benedicti, millefolii, croco, myrrha electa & lixivio alcalino paratum, & bis quotidie LXXX. guttis propinatum, quod alvi quoque ſuccurrit ſegnitiei. Idem Elixirium cum ſpiritu vini phlegmatico extractum, & quatuor partibus cum una tincturae martis Zwœlfferi permixtum, in colicis, atque aſthmaticis affectibus, iisque diuturnis, egregium praeſtat uſum. Nec minori fructu adhibebitur ſal aperitivum ex lapidibus cancrorum, arcano duplicato atque nitro, cum tantillo olei de Cedro vel chamaemeli veri paratum. Tum quoque frequentem pediluviorum, & venaeſectionis in pede uſum commendo, & mane denique potandum ſuadeo infuſum theiforme ex herba meliſſae, veronicae, floribus chamaemeli vulgaris, ſemine fœniculi & aniſi ſtellati concinnatum.

CASUS LXXXVIII.

De Aſthmate ſpasmodico flatulento.

VIr cœlebs obeſus, XLVI. annorum, temperamenti ſanguineo-cholerici, jam dudum difficili ſpirationi obnoxius, quinque abhinc ſeptimanis ex improviſo media nocte ingentes in regione musculi pſoas ſentire cœpit dolores, qui ad pubem progredientes frigidulo dorſi ſenſu, alvi obſtructione, & orgasmo ſanguinis ſtipati admodum ſævierunt. Conſultus hinc quidam medicus, calculum renum ſubeſſe ratus, exhibet ipſi abſorbentia antiſpasmodica, cum nitroſis ac tartaro vitriolato; decoctum ex radice ſcorzoneræ & raſura cornu cervi paratum, atque clyſteres injici curat. Ex his remiſerunt omnia ſymptomata, & multæ ſordes acres atque ſalinæ, nullus autem calculus, cum urina ſunt redditæ: verum in aliam æger incidit moleſtiam, quæ ſic ſe habet. Simulac corpus aliquantulum commoverit, aut caput in terram inclinaverit, maxime ſumtis epulis; protinus inſigni præcordiorum anxietate, cordis palpitatione, vehementi æſtu, ac respiratione difficili corripitur: noctu intra lectum præ nimio æſtu ac anxietate commorari nequit; hinc ſæpius ſurgens, melius habet; neque minus poſt alvi, vel flatuum excretionem eximium percepit levamen. Ciborum inſuper exigua adpetentia eſt, urina rubicunda cum multo ſedimento rubro. Ipſi paroxysmo jungitur commotio ſpasmodica circa ventriculi regionem,

ac-

acſi quidquam in illo agitaretur; abhinc ad caput protrahitur cum copioſo ſudore. Ceterum perpetuus dolor gravativus occupat ventriculum; & ardor, licet intenſiſſimus, nullam tamen ſitim habet comitem: nec tolerare valet decocta ac infuſa aquoſa, quippe quæ ſenſum ſtomachi gravativum adaugent; alvus autem quotidie ſuo fungitur officio; & denique nullus nec ardor, nec cardialgicus ventriculi dolor adfligit.

Accitus ego, omiſſa jam bis a priori medico inſtituta venae ſectione, propinavi pulverem ex lapidibus cancrorum, tartaro vitriolato, antimonio diaphoretico, & cinnabari nativa confectum, mane hauſtum laxantem ex rhabarbaro, polypodio, cremore tartari, ſemine fœniculi & manna calabrina concinnatum dedi: ad promovendam digeſtionem mixturam ex eſſentia carminativa Wedelii, rhabarbari, corticum aurantiorum, zedoariæ & ſpiritu nitri dulci paratam exhibui, & denique pediluvia ex plantis emollientibus ſæpius adhibenda ordinavi. Quæ remedia, licet quoddam levamen, non tamen perfectam mali ſolutionem præſtiterunt, & cum æger vereatur, ne illud adhuc gravius recrudescat, ſalutare flagitat conſilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

DOcuerunt me tuæ litteræ, virum quendam, ſuperato ante aliquot hebdomades affectu quodam nephritico, poſt hæc in aſthma ſpasmodico-flatulentum ſatis grave incidiſſe. Hoc autem natales ſuos concremenro polypoſo, cordi vel vaſi cuidam cordis inhærenti, & ſubjectis obeſis, vitæ ſedentariæ, largis epulis, ac animi ſollicitudinibus obnoxiis ſatis familiari, debere, exinde potiſſimum

tiſſimum colligo; quoniam æger poſt motum corporis, ejusque ſitum in lecto horizontalem pariter, ac alvo exiſtente adſtricta, & inteſtinis flatibus expanſis inſigni cordis palpitatione ac præcordiorum anxietate corripitur. Quando enim cunque cruor ad dextrum cordis ventriculum congeritur, eoque jam polypo farcto haud debite per arteriam pulmonalem propellitur: ſtagnat in corde, illud diſtendit, & ad validam ſui conſtrictionem proritat, unde & cordis palpitationes & præcordiorum anxietates proficiſcuntur. Hæc vero ſymptomata ventriculo flatibus diſtenſo magis exacerbantur; dum exinde & liber ſepti transverſi motus, & ideo ſanguinis æqualis per vaſa cordis ac pulmonum tranſitus admodum impediri ſolet: quare etiam pulſus ſub tali paroxysmo procul dubio feretur inæqualis & intermittens. Talis autem morbus curatu eſt difficillimus; cui etiam manus haud libenter admovere ſoleo, quoniam tantum abeſt, ut felici potiamur eventu, ut potius malum haud raro in hydropem aſciten, vel pectoralem tranſeat, & cum ſuffocatione plerumque terminetur.

Quod ſi vero ipſe polypus adhuc præſto haud fuerit, & gravis illa anhelatio ſolis ventriculi flatibus ſuſtineatur: ſpes adhuc reconvalescentiæ reſtat, cui impetrandæ, ut alvus ſervetur libera, & tonus ventriculi pariter ac inteſtinorum corroboretur, neceſſe eſt. Sub ipſo igitur paroxysmo clyſterem carminativum protinus adplicare convenit; qualis eſt ſequens: Recipe florum chamæmeli vulgaris manipulos duos, ſummitatum centaurii minoris pugillos quatuor, ſeminum quatuor carminativorum majorum ana drachmam: coque in aquæ communis libra una cum dimidia; colaturæ adde olei chamæmeli cocti, ſyrupi

dialtheae

dialtheæ Fernelii ana unciam unam & ſemis, ſa-
lis gemmæ drachmas tres. M. f. enema. Extr-
paroxysmum operæ erit pretium, veſperi drach-
mam ſalis noſtri aperitivi ex hauſtu aquae frigi-
dae aſſumere; mane alternis diebus pilularum
mearum XII deglutire, & tribus circiter ab epuli-
horis LX guttas eſſentiae carminativae adhibere-
quae ſic ſe habet: Recipe eſſentiae carminativa-
Wedelii unciam, ſpiritus de tribus, nitri dulci-
ana drachmas duas. M. d. S. Blehungs-Eſſentz
Denique vero accuratam diaetam obſervare opor-
tet aegrotum; in qua omnes ſalitos, flatulento-
ac concoctu difficiliores cibos, omnemque cor-
poris refrigerationem probe vitare, potum eliger-
leviorem, ac denique ter quotannis ſangninem
e vena in pede inciſa detrahere expediet. Hae-
ſunt, quae proponenda duxi, quae Deus redda-
ſalutaria precor.

CASUS LXXXIX.

De Aſthmate ſpasmodico-flatulento.

NArciſſus, vir XXXVIII annorum, tempe-
ramenti cholerico-ſanguinei, tribus circite-
abhinc menſibus Francofurtum ad Viadrum pro-
fectus, ſub itinere febre multo vomitu ſtipata cor-
ripitur: a qua datis a quodam medico potiuncu-
lis diaphoreticis & temperantibus liberatus, ſub
diſceſſu de crebris in latere dextro puncturis con-
queri cœpit. Redux, & per ſex circiter dies do-
mi commoratus, Stetinum, quinque milliaribus
a loco, in quo degebat, diſtans nave aperta pro-
ficiſci decrevit. Conſcendit quoque illam hora

ves-

veſpertina ſexta levi indutus amictu, & non ſolum ſuborta mox tempeſtate pluvioſa, verum etiam aëre ac cœlo per totam noctem inclementi atque horrido inſigniter refrixit. Accedens Stetinum, & biduo ibidem ſub illibata ſanitate commoratus, tum de inſigni praecordiorum anxietate & omnium artuum laſſitudine conqueri cœpit. Hinc protinus domum reverſus, mox corripitur praevio horrore brevi, aeſtu inſigni, cum ingenti anhelatione, acſi ſuffocari vellet, aliisque ſymptomatibus ſtipata; quæ inſequenti nocte magis invaleſcebant, cum puncturis ſiniſtri lateris. Quare vena in dextro pede ſtatim inciſa, mox evanuerunt dictæ puncturæ: ſed cum reliqua ſymptomata nou ſolum inſiſterent, verum etiam dyſuria pariter ac flatulentia accederet: medicum abſentem accerſi curat æger, qui congruis medicaminibus noviſſimas binas adfectiones profligavit quidem; at conſtrictionem pectoris aſthmaticam debellare haud potuit. Hinc æger ex imperio medici ad locum, ubi hic degebat, per ſeptem milliaria in curru tecto devehitur: quo pertingens, denuo puncturis præcordiorum, ac violenta tuſſi agitari cœpit. Hæc enim noctu præſertim adfligit, omnemque ſomnum eripit; tanta quidem vehementia, ut, ubi ingruit, æger lectum deſerere, ac erecta cervice violenter tuſſire teneatur: cum nulla plane muci rejectione, & potius copioſiſſimo ſudore. Contra hæc mala nulla, quæ e re erant, prælaudatus medicus omiſit remedia; ſed nec tuſſim mitigare, nec hinc turbatum ſomnum conciliare potuit. Tum conſenſu illius medici peregre abeuntis, alius D. Reimari auxilium implorabatur; qui tuſſim ferinam, prævia refrigeratione ab humore tenui, acri, & ſalſo a capite ad fauces & pectus delabente.

bente ſubortam ratus, eam minime nec volatilibus, nec anodynis; ſed potius expectorantibus, emollientibus, reſolventibus & conſolidantibus oppugnari debere putavit. Hinc ordinavit pulveres pectorales ex ſpermatis ceti uncia dimidia, ſeminis Angelicæ drachma dimidia, ſachari Canarienſis uncia una cum dimidia, olei deſtillati aniſi guttis decem concinnatos. Nec ſine egregio fructu, & pectoris levamine dedit potiunculam mannatam ex mannæ electæ uncia una & ſemis, ſolutæ in aquæ florum ſambuci & acaciæ ana unciis duabus cum dimidia, & olei aniſi guttis quatuor permixta confectam; & denique pectori dorſoque hoc imponi juſſit emplaſtrum: Recipe myrrhæ electæ, cerae flavae ana unciam unam, pinguedinis humanæ drachmas ſex, ſpermatis ceti, therebinthinæ ana unciam dimidiam, florum ſulphuris drachmas duas, croci, camphoræ, olei aniſi ana drachmam unam. M. f. l. a. emplaſtrum. Ex his remediis eximium tuſſis levamen deportavit æger: ſed redeunte priori poſt tres dies medico, cum ab hoc iterum acceperit medicinas, ingraveſcere rurſus cœpit malum. Tuſſis enim aridiſſima, nocte dieque eadem vehementia adflixit; & ſex abhinc hebdomadibus tumor pedum acceſſit; qui quo majora ſumebat incrementa, eo mitior erat tuſſis; cum autem jam imminui videatur, tuſſis iterum exacerbata eſt. Ceterum ciborum integra fruitur adpetentia; bona digeſtione; pulſu ordinario, & ſub tuſſi paulo citatiori, & alvo aperta. Quum autem tuſſiculoſa moleſtia adhuc urgeat, ſalubre anhelat conſilium, & doceri potiſſimum avet, quo laboret morbo? quæ ejus cauſſa? anne medicatio hactenus inſtituta ſit conveniens, & quæ alia in uſum vocanda? Nec denique ignorare oportet,

ægrum

ægrum Tabaci, vinorum calidiorum, ac crapularum fuiſſe amantiſſimum, ac fortiori corporis motui indulſiſſe; ut hinc & cruor vitalis acrimonia quadam imbutus, & viſcera vitalia obſtructa videantur. Et quod notatu dignum eſt, jam intra ſpatium duorum menſium centum & ſexaginta formulæ medicamentorum ipſi ſunt præſcriptæ, quas etiam omnes aſſumſit.

CONSILIUM MEDICUM.

QUanquam ægritudo, quæ Virum Spectatiſſimum immaniter tractat, ex litteris ſatis copioſe mihi ſit perſcripta: optaſſem tamen, ut his additum fuiſſet, quanam æger primum laboravit febre, num acuta, numne intermittente, aut quotidiana, aut tertiana, quæ ſymptomata toleraverit, quæ remedia adhibuerit? anne dolorem, cujus mentio fit, pungitivum in pectore, an hepatis, an hypogaſtrica regione perceperit? num ſit plethoricus, & fluxui hæmorrhoidali obnoxius? an venam ſecandam præbere ſueverit, anne potius neglexerit? num cruda uſus diæta, ſcorbuticam ſibimet contraxerit dyscraſiam? & num denique ſub præſentis mali acceſſione pulſus fuerit intermittens, an inæqualis, & qualis urina &c. Interim quantum ex perſcriptis ſymptomatibus judicare licet, æger ſpasmodico atque flatulento infeſtari videtur aſthmate, ſub quo, impedito humorum vitalium ex dextro in ſiniſtrum cordis ventriculum tranſitu, & per pulmonum vaſa progreſſu, ſanguis in dextro cordis thalamo ſubſiſtit, ſtagnat, illum diſtendit, & hinc praecordiorum anxietatem pariter ac ſpirationis difficultatem inducit. Huic autem malo binas potiſſimum ſubeſſe credo cauſſas, nimirum partim concretionem

membranaceam ac polypoſam, in cordis ventriculo vel vaſis pulmonalibus generari inchoatam; partim tubercula quaedam duriora, in veſiculoſa pulmonum ſubſtantia ab hujus obſtructione ſuborta, ex quibus tuſſis nimia ariditas eſt derivanda. Harum ſi primam diſpiciam originem; eam in magna corporis refrigeratione poſt toleratam febrem facta ac inde prohibita tranſpiratione ſitam eſſe arbitror. Namque cum humores, a febrili ſaburra per liberam tranſpirationem nondum penitus depurati, attamen ab extremis partibus ad cor & pectus magno impetu compulſi, ibidem ſtagnationes ſubierunt: produxerunt primum anxietatem praecordiorum, & dolorem in latere thoracis dextro preſſorium, quae ſymptomata, derivato per venaeſectiones ad inferiores partes cruore, mox remiſerunt. Verum cum deinceps infarctui ac ſtagnationi earum partium ulterius discutiendae haud ſtuduerit aeger, ac inſuper quaedam illarum regionum atonia relicta fuerit: major omnino ad illas humorum affluxus invaluit, & exinde procul dubio prima rudimenta & polypi & tuberculorum in pulmonibus ſcirrhoſorum poſita fuerunt. Haec enim nonſolum ipſius tuſſis pertinacia, verum etiam accedentes pedum tumores atteſtantur, qui aſthmati ſpasmodico, ex polypoſis concretionibus enato, plerumque ſupervenire ſolent.

Ceterum inſtitutae hactenus curationis nolo eſſe arbiter; interim nimia farrago ac varietas propinatorum remediorum mihi haud arridet. Haec enim tam promiſcua & ſaepius heterogenea medicamina partim ſolidarum partium, maxime ventriculi robur atque tonum deſtruunt, partim fluidarum temperatam texturam pervertunt, atque ideo plus damni inferunt, quam emolumenti.

Si

Si libere dicam, quæ ſentiam; medendi methodus, quam habuit D. Reimarus, longe mihi videtur convenientior, quam qua uſus eſt medicus ordinarius. Quicquid ſit, ego certe ſpem integrae ſanitatis haberi poſſe valde diffido, cum partim cauſſa morbi in partibus ſolidis jam altiores egerit radices, & perarduum ſit, polypoſa concrementa, aut ſcirrhoſa tubercula penitus discutere; partim ob debilitatos pulmones inſignis humorum ad illos contingat affluxus, de quo timeo, ne catharrum aliquando inducat præfocantem; partim denique tumores pedum jam acceſſerint, quæ in aſthmate plerumque vel hydropem pectoris vel aſcitem minari ſolent. Quod ſi autem ob ætatem juniorem, ac adpetentiæ integritatem, adhuc quædam curatiocis ſpes ſuperſit: fore ut ſequenti ratione eam impetrare liceat credo. Nimirum ſi quædam ad hæmorrhoides adparuerit proclivitas, prævia fomentatione hirudines ano admovendas hortor; & pro potu ordinario Selteranas acidulas vel hoc decoctum commendo: Recipe radicis chinæ, ſarſaparillæ ana uncias duas, corticum ligni ſaſſafras drachmas tres, herbæ cardui benedicti manipulos duos. Conc. Cont, irrorentur cum olei tartari per deliquium uncia dimidia. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ in quatuor aquæ menſuris per integram horam in vaſe probe clauſo decoquantur. Cum autem præterea, licet integer ſit adpetitus, tamen ob multum remediorum dulcium, atque anodinorum uſum vim ventriculi digeſtivam aliquantulum læſam eſſe, ac flatus in illo generari ſuſpicer: haud alienum erit, ſub epulis ex ultimo hauſtu vel balſami mei vitæ guttas decem, vel Elixirii visceralis guttas ſexaginta ægro propinare; & ad derivandos a pectore humores, quavis veſpera ſex

vel ſeptem pilularum mearum balſamicarum exhibere. Etſi denique anhelatio nimium invaluerit; liquoris mei anodyni viginti guttæ ut ex aqua veronicæ ſumantur, ac mane quatuor præſcripti decocti vascula calide ſorbillentur, conſulo. Hæc ſunt, quæ longa experientia edoctus, in tam gravi malo proponenda duxi: quæ, ſi adhuc ulla reconvalescentiæ ſpes foveri poterit, quin voto ſint reſponſura, nullus dubito.

CASUS XC.

De Aſthmate ſpasmodico convulſivo.

POſtquam anno 1713. ineunte autumno, peregre factus triticeam cereviſiam potaveram, & inde ſub nebuloſa tempeſtate reverſus, iter octo milliarium una die equo confeceram: inſequente nocte tanta corripiebar anhelatione, ut præ anxietate præcordiorum, ac ſpirandi difficultate lecto immorari haud potuerim. Hinc accitus D. D. L. ordinatis pediluviis, & datis eſſentia ac infuſo pectorali intra aliquot dies malum profligavit. Sed vix elapſo ſemeſtri, recruduit illud longe atrocius, & quidem magis per intervalla, ut ſæpius per aliquot hebdomades, quin & menſes ab eo immunis fuerim; licet multos conſuluerim medicos, multa adhibuerim medicamina, & ſæpius mox in brachio, mox pede venam tundendam præbuerim. Sic ad hoc usque tempus miſere adfligor hac moleſtia; quæ tamen haud raro hauſto unico infuſi calidioris vasculo, aut moto aliquantulum vel equo vel obambu-

latione corpore, remittere ſolita eſt; poſtquam mucum ſolutum libere exſcreare potui: Hoc enim excreto protinus libera gaudeo ſpiratione. Neque tamen minus, licet ventriculus admodum videatur languidus, ſatis integra fruor adpetentia: nec ab illo tempore graviores toleravi morbos, niſi ante novem annos intermittentem, & ante ſeptem continuam biliosam febrem Praeterea alvo ſegni, & vix omnibus tribus, quin & ſex diebus ſoluta, nec non crebra flatulentia ſollicitor; quam pectoris vitium ſaepius exacerbare credo: hinc etiam remedia ſalina, antiſpasmodica, praecipitantia, ac carminativa egregium mihi ferunt levamen. Contra vero omnia vina acidula, & omnia acida ac ſalita edulia mihi admodum infenſa deprehendo: dulcia autem vina, maxime Hungaricum moderate ſumtum & confortando ſtomachum, & aperiendo alvum inſigniter conferunt. Non minus alvo ſolvendae inſerviunt quaedam vascula potus ſuccoladae, vel Coffée, vel etiam Thee mane aſſumta: ſed herba Thee copioſius & crebrius adhibita, progenerat acrimoniam, debilitat ſtomachum, ac imminuit adpetitum; herba Theebois frequentius uſurpata cauſſatur aeſtum praeternaturalem; at potus ſuccoladae roborat ventriculum, alvum ſolvit, ac mitigat dolores dorſi ac lumborum, qui violentam anhelationem ſaepius comitari ſolent. Quare etiam hosce potus alternatim ſumere ſuevi, ne forſitan natura uni vel alteri adſuescat.

Ut adhuc pauca de aſthmate meo moleſto addam: haud ignorari oportet, illud jam per unum cum dimidio annum haud tanta quidem me exagitaſſe vehementia, quam quidem antea; noviſſimo autem menſe atrocius iterum infeſtaſſe. Nimirum ipſe paroxysmus noctu potiſſimum, hora

circiter tertia vel quarta ſolet ingruere cum anxietate praecordiorum ac anguſtia ſpirationis, tum expergefactus largo ſudore ac nimio languore proſternor, qui alias ſub ſomno non accedit. Simul ac vero vel inſtituto leviori corporis motu, vel ſumtis remediis convenientibus ſolvitur mucus pectus occupans, ut exſcreari poſſit; tum ab omni liber ſum moleſtia. Neque etiam minus vehementem illam ſpirationis difficultatem inſignes comitantur dorſi, lumborum, ac omnium fere nervorum dolores; qui jam jam ob morbi diuturnitatem, extra paroxysmum quoque me cruciare cœperunt. Præterea malum ſemper ſtipatur moleſtia flatulenta atque alvi obſtructione: quae tamen, ſi ingens fuerit aſthma, vi reſeratur cum excrementis lubricis, ſed admodum acribus. Ceterum omnem frigidum, humidumque maxime veſpertinum aërem; animi adfectus graviores, & fortiorem corporis motum, maxime ambulando valde mihi adverſari deprehendo; hoc enim in vehementem ſudorem, ac inſignem humorum conjicior ebullitionem; quid? quod exinde olim, cum ad ſpasmodicas diſtentiones pronus eſſem, haud raro tantum dextrae manus, atque femorum incidi ſpasmum, ut immobilis ſtare, nec ulterius progredi potuerim.

De praeſenti liber ſum ab aſthmate, & non niſi dictis dorſi doloribus agitor, ſomno fruor placido, & exigua ciborum adpetentia, ſed cum verear, ne recidat malum; tuum imploro conſilium, ac ab illo vindicari anhelo.

CONSULTATIO.

Ex iis, quae de tua valetudine adverſa mihi perſcripſiſti, probe ponderatis, conjeci Te aſth-

aſthmate ſpasmodico convulſivo laborare; quod nocturno præſertim tempore, maxime hyeme per intervalla ingruit, & poſt inſequutum pituitæ ſcreatum remittit. Hujus autem cauſſam in dyſcraſia humorum ſcorbutica collocandam eſſe credo; quæ partim ex obſtructione ductuum bilioſorum in jecinore; partim reliquarum excretionum ſuppreſſione, ac ſanguinis in imo ventre ſtagnatione ſuam traxit originem. Hæc enim ſuccorum acrimonia, accedente præprimis tranſpirationis per aërem frigidiorem repreſſione, aut animi commotione, nervoſis corporis partibus, maxime ſepto transverſo, & nervis pneumoniacis incumbit, hoc vellicat, & hinc præcordiorum anxietates, ſpirandi impedimentum, gelidumque corporis inducit ſudorem. Licet enim hæc moleſtia poſt exſcreatum mucum remittere ſoleat: haud tamen inde hic mucus pro cauſſa mali eſt agnoſcendus; ſed id duntaxat exinde colligere licet, quod ſpasmodica bronchiorum conſtrictio fuerit mitigata.

Quod ſi ergo ab iſto malo liberari cupis; ante omnia eo erit reſpiciendum, ut acrimonia humorum attemperetur, eorumque æquabilis per omnia viſcera reſtituatur circuitus, & denique ſpasmodica conſopiatur ſtrictura. Hisce vero ſcopis obtinendis non praeſtantius mihi thermis Carolinis, maxime molaribus, ſuppetit præſidium; quo etiam vir generoſiſſimus de D. eodem & longe graviori infeſtatus affectu intra binos annos priſtinæ reſtitutus fuit ſanitati. Quare etiam atque etiam hortor, ut cum iſtis aquis ſub finem Auguſti curationem, quam vocant autumnalem, inſtituas; iisque per tres circiter hebdomades potis, balneis Tœplicenſibus per decem dies utaris. Quod ſi Tibi arriſerit, tum te docebo modum il-

 las

las potandi. Interim non ludi operam credo, ſi hac æſtate acidulas Selteranas adhibueris, earumque tepidarum ſingulo mane integram hauſeris lagænam per tres circiter hebdomades. Ante uſum autem earum non minus, ac illo finito, nec non bis ſub ipſo potu alvum moliri oportet; quod pilularum mearum XV vesperi ſumtis, & poſtridie drachma ſalis mei aperitivi ex hauſtu acidularum iſtarum devorata optime præſtabis.

Deinceps operæ fore pretium exiſtimo, ut bis quotannis ex vena circa æquinoctia in pede tuſa ſex vel ſeptem cruoris uncias detrahi cures; & evitata omni cereviſia, ſequens pro potu ordinario adhibeas decoctum: Recipe radicis ſcorzoneræ uncias quatuor, altheæ, pœoniæ, ſarſaparillæ, chinæ ana uncias duas, cichorei, liquiritiæ, raſuræ ligni ſaſſafras ana unciam unam. Conc. mixta d. S. Species, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per tres horæ quadrantes coquendæ ſunt. Ex eodem decocto ſumta bis vel ter quavis hebdomade pulveris mei bezoardici veſperi doſis egregiam feret opem. Nec denique minus liquoris mei anodyni viginti guttæ in & extra paroxysmum bis quotidie vesperi ex allegato decocto; mane ex infuſo Theiformi capere conveniet, quod ſic ſe habet: Recipe herbæ veronicæ manipulum unum, ſummitatum millefolii, florum tiliæ, chamæmeli vulgaris, ſambuci ana pugillos quatuor, ſeminis anethi, fœniculi ana drachmas duas. Conc. cont. d. S. Species zum Kräuter-Thee. Intra paroxysmum autem alvum clyſtere protinus ſolvere expediet.

CASUS

CASUS XCI.

De aſthmate ſpasmodico & hypochondriaco.

DIvini verbi miniſter, annorum XLIX, ſtaturæ longioris, ac ſtrictioris, temperamenti melancholico-cholerici, patre genitus arthritico, & arthritide intra corpus retrograda (a) anno ætatis quadrageſimo tertio defuncto, animoque ſatis ſenſibili, & ad commotiones admodum proclivi præditus, in ſua juventute ſæpius (b) ad vigeſimum usque ætatis annum ſanguinem e naribus fundere ſuevit, & tum, licet ſub dura educatione variis obnoxius fuerit totius corporis refrigerationibus, (c) ſub illibata vixit ſanitate. Poſtquam autem ceſſantibus his hæmorrhagiis, nec venæſectionibus, nec ſcarificationibus ventilata fuit humorum abundantia: male habere cœpit, & primum anno ætatis vigeſimo ſexto, cum vix per unum annum duxiſſet uxorem, febre acuta, & proximo abhinc anno arthritide eſt infeſtatus; quæ tum per aliquot ſeptimanas inhærens, (d) poſthæc ſingulo vere recruduit (e). Hanc ſæpius præcedere ſolitæ ſunt efflóreſcentiæ herpeticæ (f), aut potius ſcabies ſicca, pruriens & ardens artuum extremorum; quæ erumpente arthritide ſponte evanuerunt. Adhibitis ergo variis multisque remediis, venæſectione, ſcarificatione, acidulis Pyrmontanis, ac inflicto brachio fonticulo arthritis æque ac ſcabies remiſit. (g) illa cum ultima vice tenſivo ac gravativo in inteſtini circiter duodeni regione dolore, ac alvi obſtructione fuiſſet ſtipata: viſum ægro fuit, ac ſi arthritis per

 dorſi

dorſi ſpinam ad cervicem aſcenderit. (h) Abhinc obtuſum preſſionis in occipite percepit ſenſum, qui admiſſo aëre frigidiori longe fit acutior: & præterea materia mucida atque tenax per infundibulum ad fauces delabi, ac ſaliva ſæpius frigida ac glutinoſa eſſe cœpit. Neque minus, ceſſante arthritide, perfecta ſanitate nunquam eſt potitus, licet ſuaſu medicorum ſufficienti motu corpus exercuerit, diætam obſervaverit accuratam, poſt ſumtos calidiores potus Theé vel Coffeé, aut epulas ad avertendam ventriculi preſſionem vinum moderate aſſumere ſueverit. Tandem tribus abhinc annis ſpiratio anguſta (i) maxime ſub ambulatione, aut aſcenſu per loca acclivia eſſe cœpit, & per intervalla levior graviorque fuit; nunquam autem penitus remiſit. Hanc moleſtiam nunquam nec pituitæ rejectio, nec ſibilus in pectore excepit: ſed tuſſis nonnunquam ſicca acceſſit. Potæ ante biennium acidulæ Pyrmontanæ tantum abeſt, ut huic malo tulerint ſuppetias, (k) ut potius aliquando acciderit, quod, cum æger poſt aſſumtos veſperi cibos pinguiores inſigni excandeſceret iracundia, poſtridie vehementi vomitu, ac ſuffocativa ferme corriperetur anguſtia; & ab hoc paroxyſmo mox liberatus ſub illo potu de continua nauſea, ac conſtrictione pectoris conquereretur; hinc ab ulteriori illarum uſu abſtinuit.

Tandem verno præteriti anni tempore meæ curæ ſe tradidit ægrotus, quem cum ex ventriculi imbecillitate ac flatulentiis hypochondriacum judicarem, præter conſuetam venæſectionem infuſo vinoſo ex amaris, aperientibus, ſtomachicis atque laxantibus parato tractavi. Remiſerunt inde omnes ferme moleſtiæ, ſed reſpirationis vitium in eodem manſit tenore; & aliquot abhinc hebdomadibus poſt prævias varias ſolicitudines atque mœrores,

mœrores, admodum increvit. (l) Nec ullum ex inſtituta venæſectione, & datis laxantibus, uti antea, reſultavit levamen; & potius malum hoc tempore atrocius ſic ſe habet: Aegrum dormiturum, vel nonnunquam per unam alteramve horam ſomno fruitum corripit ſpirandi anguſtia; ſub qua omnia veluti conſtricta videntur, & ipſe vel ſedendo aërem attrahere, vel plane ſurgendo & obambulando ſpiritum anhelare debet: ipſa vero exſpiratio nullo laborat vitio. Hic paroxysmus proximis abhinc diebus hora veſpertina quinta vel ſexta ingruit, & paullatim ingraveſcens ad mediam usque noctem inhæret; ſubſequuto tum, quanquam turbulento ſomno. Stipatur ille præterea ſudore faciei gelido, extremorum refrigeratione, & venarum alias ſanguine maxime turgentium, aliquali ſubſidentia: nec minus jungitur tuſſis primum ſicca, mox humida. Mucus, quem matutino maxime exſcreare ſolet tempore, nec multum viſcidus, nec pravi, ſed albicantis coloris, nec adeo copioſus eſt. Neque etiam anhelatio illa atque tuſſis penitus intermittunt; ſed de die duntaxat remittunt, ac veſperi iterum cum moleſtiſſima tuſſi exacerbantur: non minus ſub humiliori decubitu, aut ſi lateri ſiniſtro incumbit, fortius obambulat, aut diutius ſermonem protrahit, exaſperantur, ac noviſſime leviori ſtipantur raucedine. Porro ſub ipſo paroxysmo obſervatur palpitatio ac tremor cordis; pulſus arteriarum fertur aſſidue parvus, durus, inordinatus, vel intermittens, vel tremulus: quid? quod aliquando digitum ſubterfugerit, & proximo poſt venæſectionem die magnus fuerit cum ſpiratione anxia elevatis alis.

Ceterum haud ignorari oportet, ægro planum eſſe pectus, ac prominentes ſcapulas, ipſumque

inclinato

inclinato pectore & incedere, & ſedere ſueviſſe. Regio epigaſtrica a ſcrobiculo cordis ad umbilicum fere usque nec inflata, nec tumida, ſed tenſa eſt, & preſſa fortiter dolet; in qua videtur ægro, acſi palus hæreret, (m) qui impediret reſpirationem: ibidemque ſub tuſſi reniſus quidam ſentitur, cum pulſatili ac palpitatorio ejusdem regionis dolore. Hanc moleſtiam æger, qui totum morbum a debilitato derivat ventriculo, flatibus adſcribit, quos ſub decubitu in ſiniſtro latere ad pectus aſcendere, illudque male afficere affirmat: cum autem cum cordis palpitatione atque tremore accuratam obſervet temporis rationem, cumque illis exacte reſpondeat; illam potius eandem cum his agnoſcere cauſſam exiſtimo. Nihilominus ex hac ſibi imaginata cauſſa, ructus vi quadam explodere annititur; qui eructati levamen miſero ferunt, ſuamque magis confirmant opinionem: poſtquam autem coactam hanc eructationem interdixi; flatus illi non niſi ſumto potu, vel ſub paroxysmo, vel ſub ambulatione erumpere ſueverunt ſponte, cum nullo mali allevamento. Porro ſub graviori paroxysmo nauſea quadam corripitur æger, nullo nec vomendi conatu, nec ipſo vomitu, nec copioſiori ſalivæ affluxu ſtipata: alvus naturali gaudet ſucceſſu, & quotidie ſemel vel bis redditur, nec urgent flatus, nec borborygmi; quod ſi autem forſan pigra evadat, ſpirationem magis reddit difficilem. Integra ciborum fruitur adpetentia; neque ullo praeternaturali, vel acido vel ſalſo ſapore os afficitur, urina mingitur rubicunda, rubrum ſedimentum & cryſtallos tartareas ad latera matulae deponens. (p) Languor corporis eo magis creſcit, quo magis ſomnus ab interpolato anhelitu turbatur: hic quoque ſaepius eſt naturalis,

lis, nunquam ſine anxia ſpiratione, & plerumque multis jactitationibus corporis ac vigiliis ſtipatus. Nec ignorari oportet, aegrum jam diu cum terrore e ſomno ſaepius ſuſcitari; ſub hoc autem affectu uxor obſervavit, quod, antequam evigilet, valida cordis percipiatur palpitatio, poſt quam ille ſemet inquietus jactare incipit. Vigil absque ulla moleſtia in horizontali ſitu cubare poteſt, dormiens vero capite magis elevato decumbere tenetur. Porro vultus eſt ex livido pallidus, (q) oculi vivaces, ſed triſtes, animus in mœrorem ac excandescentiam admodum pronus.

Neque ullum malo infert levamen victus pertinax obſervatio; quid? quod contra adpetitum (r) a cœna jam abſtinere prorſus debeat, cum ſomnus inde reddatur magis inquietior. Poſt inſtitutam nuper venaeſectionem tumor aliqualis pedes occupare videbatur; qui autem mox evanescens, noviſſimo biduo iterum adparere cœpit. Haemorrhoidibus nec cœcis, nec fluentibus, nec imi ventris torminibus unquam fuit obnoxius; multi ſermones, maxime quos ex ſuggeſtu facit, non minus ac meditationes, quas die ſaturni inſtituere ſolet, anhelationem exacerbant; quare dicto die pilulas Francofurtenſes adſumere ſuevit. Poſt omnem corporis & refrigerationem & exæſtuationem inſigniter invalescit ſpirandi anguſtia: non minus hæc majora ſumit incrementa cum majori virium jactura ex uſu vini, laxantium, quin & clyſterum. Nec conducunt ſtomachica, ac balſamica; contra vero majori cum fructu propinantur pulveres antiſpasmodici, cinnabarini, nitroſa, & externe linimentum antiſpasmodicum ad pectus & coſtas ſpurias adplicatum. Melius etiam habet ex obambulatione, quam

quam decubitu. Urina noviſſime pauca redditur quantitate, cum parum bibat; at multi ſub gravi ſomno fluunt ſudores. Ipſe denique nonnunquam veluti flammam per pectus aſcendere aſſerit. Quæ cum ita ſint, Tuum anhelat conſilium, & doceri cupit, quonam infeſtetur morbo? quæ illius cauſſa? quæ curatio? ac num aquæ minerales, vel Pyrmontanæ, vel Selteranæ ipſi futuræ ſint ſalubres?

Epicriſis.

QUum in hoc caſu multæ occurrant notatu dignæ obſervationes, quæ ad illuſtrandam affectuum ſpasmodicorum rationalem pathologiam egregie faciunt: haud alienum putavi, quædam ex illo notabiliora momenta penitius explicare. Ipſe itaque morbus ad affectus ſpasmodico-aſthmaticos, quorum ſoboles cachexia eſſe ſolet, referri meretur. De hoc itaque notetur:

(a) *Aegrum a parente arthritico, arthritide retrograda peremto, fuiſſe genitum.* Quoniam igitur natura arthritidis in ſpasmo nervoſarum partium circa articulos potiſſimum conſiſtit; facile adparet, noſtrum a nativitate genus nervoſum admodum debile & ad ſpasmos atque motus irregulares valde proclive obtinuiſſe.

(b) *Ipſum eximia ſenſibilitate, & ad mœrores ac iracundias proclivitate pollere.* Ita eſt: namque animi affectus a diſpoſitione generis nervoſi ac fibroſi maxime dependent: & hinc attenta & crebra docet experientia, in omnibus affectibus, ubi nervoſæ partes ſpasmis ac ſtricturis irregularibus agitantur, mentem ad terrorem, timorem, excandescentiam atque ſolicitudinem absque nul-

la

la vel leviſſima cauſſa eſſe facillimam: hanc vero ſenſibilitatem protinus ceſſare, ſi diſtentiones partium internarum ac nervoſarum remiſerint. Hinc in ipſis paroxyſmis mens eſt longe ſenſibilior; & inde denique arctiſſimum, quod corporis motus, & animi affectus intercedit, commercium luculenter adparet.

(c) *Aegrum a juventute ad annum ætatis vigeſimum ſæpius ſanguinem e naribus reddidiſſe cum inſigni fructu.* Excretio ſanguinis per nares, quæ in infantia fit, certum inæqualitatis circuitus humorum, a ſpaſmodica diſtentione & generis nervoſi debilitate natales mutuantis, præbet indicium: & huic evacuationi obnoxii in juventutis annis plerumque ſputo ſanguineo, aut tabe pulmonum; ætate autem provectiore, niſi accedat hæmorrhoidalis fluor, aut humores venæſectionibus evacuentur, haud raro aſthmaticis, arthriticis vel podagricis cruciari ſolent affectibus.

(d) *Hinc ceſſante narium hæmorrhagia, nec alio modo ventilatis humoribus, æger male habere cœpit, & præter continuam febrim, arthritidem incidit vagam.* Quando enim cunque corpus quoddam ſpaſmo obnoxium eſt; omnes motus atque functiones vitales inordinate ſuccedunt. Fiunt nimirum hinc inde ſtagnationes ac congeſtiones humorum, maxime ſi hi abundaverint; & imminuuntur motus ſecretorii, & excretorii, præprimis per cutim ſalutari conſilio contingunt: inde vero generatur impuritas humorum ſalſa, ſulphurea, acris, quæ & febrium & dolorum arthriticorum pabulum exiſtit, atque nutrimentum.

(e) *Singulo vere redierunt motus arthritici.* Conſtans confirmat obſervatio, omnes morbos ſpaſmodicæ indolis, veluti ſunt arthritides, aſthmata

mata convulſiva, febres phreneticæ, paroxysmi hypochondriaci, melancholici, maniaci, affectus rheumatici, pleuritides ſpuriæ &c. circa vernale potiſſimum recrudescere æquinoctium; maxime ſi tempeſtivis venæſectionibus, aut congruis evacuantibus haud præveniantur. Hoc enim tempore turgescunt ac commoventur humores; fluidi nervei influxus in partes musculoſas atque nerveas fit copioſior; hinc motus intenduntur, ac irregulares iterum excitantur.

(f) *Præceſſerunt arthritidem efflorescentiæ herpeticæ & rodentes manuum; quibus evanescentibus ſucceſſit arthritis.* Ex hoc momento clariſſime patet, cauſſam dolorum atque ſpasmorum arthriticorum eſſe ſerum impurum, ſalinum, ac ferme cauſticum: quod per habitum corporis foras propulſum, internas partes nervoſas relinquit, easque ab omni ſpasmo liberas eſſe ſinit; idem vero intra corpus remanens incumbit dictis partibus, & illas ad ſtricturas proritat.

(g) *Inſtituta venæſectione pariter ac ſcarificatione, inflicto fonticulo, & potis Pyrmontanis acidulis remiſerunt & ſcabies, & arthriticæ acceſſiones.* Ratio in aprico eſt: namque iis ſubſidiis abundantia humorum imminuta, & per acidulas excretiones per omnia emunctoria fuere adjuta, hinc univerſa humorum maſſa depurata.

(h) *Obſervavit æger, acſi arthritis per ſpinam dorſi ad cervicem ascenderit, ibidemque firmas egerit radices.* Nimirum in omnibus ſpasmodicis ac convulſivis affectibus, medullæ ſpinali, ſenſibiliſſimis ac nervoſis admodum membranis inveſtitæ, multosque nervos emittenti ſingularis debetur animadverſio; quippe quæ principalem motuum ſpasmodicorum ſedem conſtituit, unde hi per omnes corporis partes diſtribuuntur. Hoc eo

clarius

clarius confirmatur exemplo rigoris, qui in febribus occurrit intermittentibus, paroxysmorum hypochondriaco-ſpasmodicorum, ac omnium ferme hæmorrhagiarum: ubi primum obſervantur dorſi, & maxime circa lumbos dolores; artus externi refrigeſcunt; humoresque ad interiora, cor potiſſimum & pectus compelluntur, & varia inducunt ſymptomata. Quare etiam vero videtur ſimillimum, quod in præſenti caſu materia arthritica cauſtica ad membranas medullæ ſpinalis ſuperioris decubuerit, & hinc partim externas capitis partes, maxime occipitis musculos, partim internos faucium musculos ſpasmis adfecerit.

(i) *Tribus abhinc annis ſpiratio anguſtior eſſe cœpit, cum tuſſi ſicca, quæ magis magisque invaluit.* Frequentiſſimum eſt, affectibus arthriticis atque podagricis remittentibus, vel retro pulſis plane ſuccedere morbos aſthmaticos. Arthriticum enim ſerum ad partes ſepti transverſi nervoſas, tunicas bronchiorum nerveas, & musculorum intercoſtalium membranas devolvitur; quas convellendo nonſolum ſpirationem impedit, verum etiam liberum ſanguinis per pulmones & cordis ventriculos remoratur circuitum: unde nonſolum functiones naturales inſigniter turbantur, ſed & ipſa viscerum læſio metuenda eſt.

(k) *Poſt aquarum Pyrmontanarum, licet tepide potarum uſum affectus aſthmatico-ſpasmodicus adeo increvit, ut æger ſuffocari fere videretur.* Non enim ignorari oportet, aquas minerales in aſthmate ſpasmodico graviori, maxime ſub illius paroxysmo aut cautiſſime aut plane non adhibendas eſſe. Namque, ut taceam, ſpasmodicas in hisce morbis ſtricturas liberum earum aquarum per vaſa ſanguinea impedire tranſitum, ac hinc facillime hydropem pectoris inducere poſſe: conſtat minerales,

maxime Pyrmontanas aquas principium parti martiale, adſtringens, partim ſpirituoſum aëreo æthereo-elaſticum fovere, ideoque omnes mot potenter excitare. Quamobrem ſicuti in temp ramentis languidis, & ubi progreſſus humorum eſt torpidior, divinam fere exſerunt operam: i in motuum intenſione majus damnum inferr ſolent.

(l) *Hac hyeme poſt excandescentiam præcordi rum anxietas majus ſumſit incrementum.* Nequ etiam mirum; nihil enim in affectibus ſpasmo dicis, ex vitio nervoſarum partium ſubortis, maj rem parere poteſt noxam, quam corporis refri geratio, & animi affectus; qui cane pejus & angu ſunt evitandi.

(m) *Tribus noviſſimis ſeptimanis affectus ſpa modicus atque aſthmaticus, verſus nocturnum maxim tempus, admodum fuit exacerbatus: nimirum pect valide conſtringitur, artus extremi refrigescun venæ ſubſident, tuſſis urget ſicca atque moleſta cordis palpitatio, pulſus durus, inæqualis, parv & intermittens.* Omnia hæc ſymptomata ſpasm debentur, partim qui præcordia occupant, parti qui cor & tunicas arteriarum nerveo-musculoſ obſident, ideoque motum cordis & arteriaru alterant. In hoc autem rerum ſtatu facillim in ventriculis & canalibus cordis generari ſol polypus: namque dum cruor in corde, ejusq vaſis ſtagnat, valido cordis motu fit, ut parte ſolidescentes ſanguinis comprimantur, ac pol poſum forment concrementum; fluidiores aute per poros auricularum cordis in pericardium velu percolentur, & mora temporis ex hac lymph ſeceſſione ac extravaſatione hydrops pectoris ſu oriri poteſt.

(n) *Videtur ægro, acſi in regione epigaſtri*

fruſtu

fruſtum quoddam inſtar pali eſſet infixum, quod impediret ſpirationem liberam. In aſthmate ſpasmodico ventriculus atque ſuperiora inteſtina plerumque ſimul ſolent eſſe conſtricta. Quandocunque igitur orificia ventriculi ſpasmo ſunt occluſa: flatus, exire nescii, in eo cumulantur, eundem diſtendunt, hinc descenſum ſepti transverſi impediunt, & reſpirationem reddunt difficilem; adeo ut ſub inſpirationis actu reniſus quidam in iis ſentiatur regionibus, & exploſis per apertum ſiniſtrum ventriculi orificium ructibus, aërem liberrime attrahere liceat.

(o) *Alvi ſucceſſus eſt naturalis, nec ſtipatur multis flatulentiis.* Ex hoc ſymptomate elucescit, ſpasmos ſuperiores duntaxat regiones, pectus, ventriculum atque transverſum obſediſſe ſeptum; & ab his libera inteſtina, bono ſane præſagio, naturali adhuc pollere tono atque robore.

(p) *Urina redditur rubicunda, & cryſtallos tartareas ad latera matulæ deponit.* Hinc patet, inſignem adhuc humorum impuritatem, intemperiem, & dyscraſiam ſalſam, ſulphuream, ſcorbuticamque eſſe præſto; quæ novum continuumque ſtricturis ſpasmodicis ſuppeditat pabulum.

(q) *Vultus eſt ex livido pallidus.* Hic indicat cachexiam imminentem; quæ ſi hepatis, cujus officium eſt ſordes ſulphureo-ſalino-alcalinas a maſſa ſanguinea ſeparare, obſtructio forſitan acceſſerit, facile in tumores œdematoſos, ac ipſum hydropem ascitem tranſire poteſt.

(r) *Cœna ægrotanti multas progenerat moleſtias.* Nam propter ſpasmos primarum viarum vis digeſtiva vitiatur, flatusque generantur, qui præcordiorum anxietates magis adaugent.

(s) *A pulveribus antiſpasmodicis levamen percepit æger; contra vero ab omnibus calidioribus remediis,*

vino, quin & laxantibus majus ſentit virium decrementum. Neque etiam mirum: Cum enim totus morbus cum omnibus ipſius ſymptomatibus a ſpasmodicis tunicarum nervearum conſtrictionibus, & hinc impedito tranſitu humorum per pectus ſuam traxit originem: mox liquet, omnia remedia, quæ vel fluidorum commotionem excitant, vel ſolidorum motum adaugent, nociva eſſe: quæ autem relaxant ac blande demulcent, veluti ſunt diaphoretica fixa atque nitroſa, egregias omnino edere debere virtutes.

CONSILIUM.

EX præmiſſa epicriſi ſatis perſpiciet æger, quo laboret morbo, & quæ illius ſit cauſſa: reſtat ergo, ut curandi rationem addam. Verum enimvero hujus felicem eventum obtineri poſſe, tantum non deſpero; cum malum inveteratum non in fluidis tantum, ſed & in ſolidis partibus altas egiſſe radices, extra omne exiſtit dubium. Non tamen ideo plane deſerere oportet ægrotum, ſed eo potius ſummis anniti viribus, ut ſaltem aliquod ipſi feratur levamen, ac majora mala, veluti ſunt hydrops & aridura partium ſuperiorum, arceantur. Quos ut conſequamur ſcopos; internum aquarum mineralium uſum prorſus interdico, & illas magis externe in balneorum forma adhibenda ſuadeo; quas inter balnea Tœplicenſia, Amaſiana, & Wisbadenſia reliquis palmam præripiunt. Quod ſi autem iis uti haud placuerit: conſulo ut per quatuor circiter hebdomades, bis quotidie, mane ſcilicet, ac vesperi uſurpentur balnea artificialia, ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli, & triticeis furfuribus ſacculo incluſis concinnata. Hæc temperata ac tepidiora duntaxat æger ingrediatur,

iisque,

iisque, capite probe munito, ne vapor illud feriat, per dimidiam horam umbilico tenus inſideat; tum lectum conſcendat, in eoque aliquot ſequentis infuſi hauriat vascula: Recipe herbæ ſalviæ, betonicæ, veronicæ ana manipulum unum, florum chamæmeli, ſummitatum millefolii ana manipulum dimidium, ſeminis fœniculi drachmas duas; adſperge olei tartari per deliquium guttas XXX. Conc. Cont. D.

Præterea laudo uſum lactis aſinini, duabus partibus cum una aquarum Selteranarum permixti; cujus tepidioris binas libras mane pariter, ac hora vespertina quinta aſſumat; ſimul vero omnes acidos, ſalitos, ac concoctu difficiliores cibos evitet, vinum fugiat, & pro potu ordinario ſequenti utatur decocto: Recipe radicis ſcorzoneræ, raſuræ cornu cervi ana uncias tres, radicis cichorei, pœoniæ ana unciam unam, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmas tres. Conc. Cont. D. S. ſpecies, quarum binæ unciæ in tribus aquæ menſuris per horam dimidiam coquantur. Quæ ſi arriſerint, ſuaderem, ut per ſeptem dies æger primum potaret lac commendatum cum acidulis; deinceps ſeptem dies balneis tranſigeret; & hæc ita invicem alternaret aliquoties. Alvo ſegni vel paſſulis rhabarbarinis, vel, ſi ſtomachus tulerit, manna in lacte ſoluta ſuccurretur commode: & ante omnia rectæ vivendi rationi incumbere, hinc corpus ſub ſerena tempeſtate modice movere, ab omnibus mentis affectibus, meditationibus, ſermonibus &c. abſtinere oportet. Denique vero pulverem meum bezoardicum cum nitro mixtum, & liquorem anodynum mineralem valde commendo; quoniam hæc bina remedia in ejusmodi affectibus ſemper deprehendi præſtantiſſima.

CASUS XCII.

De Aſthmate ſpasmodico cum tumore teſtis ſiniſtri.

PErſona ſereniſſima LI. annorum, temperamenti ſanguineo melancholici, ſtaturæ mediocris, habitus pinguioris, ac robuſti corporis, octodecim abhinc annis de tenſivo pectoris ſiniſtri dolore, ac anguſta ſpiratione conqueri cœpit. Hæc ſymptomata poſtquam ſatis diu duraverunt, poſt uſum denique aquarum Amaſianarum remiſerunt quidem, & æger illibata gaviſus eſt ſanitate: verumtamen ſub fortiori corporis motu adhuc urget ſpirandi anguſtia, & ſingulo inſuper vere vehementiore tuſſi, eaque humida ſollicitari ſuevit. Elapſo noviſſime autumno increvit anhelitus difficilis ſine tuſſi, ſed cordis palpitatione ſtipatus, & ad hanc usque diem tanta adfligit vehementia, ut inter eundum pariter atque ſedendum absque ulla data cauſſa cor vehementer pulſare incipiat, adeo ut adſtantes hunc motum ipſi videre queant. Imminente paroxysmo inſpiratio ægro videtur frigidior; atque fauces cum linguæ apice ſunt frigidæ: tum ſequitur acceſſio, quæ de die mox ſæpius, mox rarius ſupervenit. Præprimis obſervatum fuit, mane potiſſimum hora quinta, qua evigilat æger, compreſſionem pectoris, ſpirandi difficultatem, cordis palpitationem cum largo ſudore accedere, tum poſtquam ſurrexit, cordis motum admodum augeri; poſt ſumtum cibum aut hauſtum vini, jentaculum, prandium, cœnam remit-

remittere, deinceps recrudeſcere iterum. Veſperi nocturnoque tempore omnia exacerbantur, & per totam noctem continua eſt pectoris preſſio, ac reniſus veluti quidam, qui pulmonum expanſionem prohibet: quibus demum accedit flatulentia, malum exaſperans, illudque exploſis ructibus levans.

Ceterum æger per duodecim jam annos ſingula æſtate hæmorrhoidum ſatis largum fluorem, octo dies inhaerentem, tolerare ſuevit: adpetitu gaudet integro, ſomno placido, pro potu ordinario utitur vino vel Moſellano vel Burgundiaco, & decocto ex radice ſarſaparillæ, chinae & cinamomo parato: alvus quotidie bis vel ter ſuo fungitur officio, & ipſe corpus ſuum vel ambulando vel equitando ſedulo movet. Vena circa utrumque aequinoctium in pede tunditur, & qui noviſſime detractus fuit cruor, admodum fibroſus adparuit, iisdem temporibus, vere nimirum & autumno ineuntibus, per ſex ſemper dies decoctum antiſcorbuticum ex herbis atque radicibus potare, ac omni aeſtate aquis Amaſianis haud ſine fructu uti ſuevit. Praeterea nullas adhibet medicinas, niſi pulverem præcipitantem, tuasque nonnunquam balſamicas pilulas, non ſine levamine. His denique moleſtiis ante ſeptennium acceſſit tumor teſticuli ſiniſtri, qui cum noviſſimo abhinc biennio ad pugni magnitudinem increvit, & durus ſit absque doloribus: ſereniſſimum aegrum adhuc magis reddit ſollicitum. Quare tuum conſilium ſcire cupit, & doceri potiſſimum avet, quo laboret morbo? quibus ille tollendus ſit remediis? & quomodo teſtis tumor tractandus?

CONSULTATIO.

ACcepi litteras, quibus adverſa ſereniſſimi Principis deſcribitur valetudo: de qua ut mentem meam exponam, & primae quaeſtioni: quisnam ſit, quo laborat, morbus? faciam ſatis: non dubito quin illum aſthmatis convulſivi ſeu ſpasmodici nomine inſigniam; quod in ſpasmodica tam ſepti transverſi, quam membranarum nerveo-fibroſarum, quae bronchia ac veſiculas pulmonum conſtituunt, & denique in partium vicinarum, œſophagi atque faucium conſtrictione conſiſtit. Quando enim cunque organa ſpirationi inſervientia, veluti ſunt pulmones ac diaphragma, violenter conſtricta debitam ſubire expanſionem interdicuntur: fit inde, ut aequabilis humorum ex uno cordis ventriculo in alterum circuitus, eorumque per vaſa coronaria ac ipſam cordis ſubſtantiam progreſſus impediatur, hinc ſyſtole atque diaſtole cordis vitietur, & denique non ſolum praecordiorum anxietates, pectoris compreſſiones, ac ſpirationis difficultates; verum etiam ob ſpasmum ad vicinas partes protenſum, refrigeratio linguae atque faucium inducantur. Quod ſi vero ulterius disquiram, quaenam horum pectoralium ſpasmorum cauſſa ſit: hanc in polypoſo vel ſiniſtri cordis ventriculi, vel arteriae magnae concremento, quod teſte cadaverum his morbis peremtorum ſectione, frequentior aſthmatis convulſivi cauſſa eſſe ſolet, quaerendam eſſe, vero mihi videtur ſimillimum. Multa enim ſunt, quae hoc credere jubent, momenta: nimirum primum tenſivus ille ac premens in pectore ſiniſtro ſenſus, acſi quicquam haereret ibidem, quod prohiberet ſpirationem; deinceps hujus ſenſationis diuturnitas,

tas, quae per ſedecim jam annos cum anhelitu gravi inhæſit: tum cordis conjuncta palpitatio, quae tantum non ſemper cordis polypos imitari ſolet. Quod ſi enim affluus per venam pulmonalem cruor, in ſiniſtro cordis ſinu haud amplum ſatis ſemet expandendi inveniat ſpatium: diſtendit ille violenter cor æque ac vaſa illius, maxime arterioſa, hinc inducit convulſivum cordis motum, ſive palpitationem. Interim cum pulmones ab humoribus, per arteriam pulmonalem aſſidue in illos compulſis, ſe non ſufficienter liberare poſſunt; enaſcuntur exinde ſpirationis ſimul impedimenta. Non minus quoque juſtam polypum ſuſpicandi occaſionem præbet illud momentum, quo præcordiorum anxietas ac pectoris compreſſio a multa ſermocinatione, vel aſcenſu per ſcalas magis exacerbantur; quoniam hisce cauſſis major ac velocior cruoris per cor & pulmones fit circulatio. Hinc quoque in præſenti morbo, ejusque paroxysmo pulſum fore inæqualem ac intermittentem, polypo laborantibus familiarem, omnino credo. Porro etiam, ut polypi præſentiam ſuſpicer, fecit habitus corporis obeſus & ſanguine plenus, quo ſereniſſimum gaudere ægrum legi: in hisce enim ſubjectis facillimum eſt, ut poſt aſſumtum corpore calente frigidiorem potum, vel etiam pota calidiora vina, valde acida, veluti Rhenanum eſt, polypoſa generentur, & augeantur concrementa. Et denique non leve pro demonſtrando polypo eſt argumentum, cruor ex vena miſſus fibroſus; qui ad conglutinationem polypoſam admodum eſt opportunus. Hæc vero ſymptomata, quod in ſereniſſimo principe poſt ſumtos cibos vel potus remittant; ſæpius obſervavi in aſthmate convulſivo infeſtatis ſubjectis; cujus momenti ratio in ventriculo

quærenda eſt. Hic etenim, tanquam nervoſa admodum, & cum reliquo nervoſo genere inſigni conſenſu gaudens pars, ſi vacuus a cibis eſt, ob eundem conſenſum pariter conſtringitur ſpasmis; hinc malum pectoris, ac ſpirationis vitium magis adauget: quando vero aſſumtis cibis vel potibus ille repletur, fit major humectatio, relaxatio ac expanſio tunicarum; hinc remittit ſpasmus ventriculi, & per conſenſum etiam pectoris. Ex iisdem denique ſtricturis, vi conſenſus ad inteſtina propagatis, horumque motum periſtalticum labefactantibus, generantur flatus; qui hinc inde in flexuris inteſtinorum ſubſiſtentes, pectoris moleſtiam magis exacerbant.

Quod itaque attinet hujus mali curationem; illam penitus aſſequi, admodum erit difficile. Non enim ſolum polypoſæ id indicant concretiones, quæ ægerrime reſolvi poſſunt; verum etiam mali diuturnitas, qua irregulares ac violenti hi motus in habitum ferme ac alteram degenerarunt naturam. Quamobrem hi duntaxat ſuperſunt curationis ſcopi; ut præpediamus majus mali incrementum, & arceamus metuendum pectoris hydropem, ſuffocationem, vel cachexiam cum livido faciei colore, aridura ſuperioris & tumore inferioris corporis ſtipatam; quæ vitia plerumque noſtrum affectum ſequi ſolent. Hisce ſcopis obtinendis haud alienum fuiſſet thermis Carolinis, maxime molaribus, & poſt hæc balneis Tœplicenſibus tempeſtive uti: haud enim rara ſunt exempla, hypochondriacos, hæmorrhoidarios, aſthmate laborantes his ſubſidiis perfecte fuiſſe ſanatos. Ceterum major reconvalescentiæ ſpes affulget, ſi nullus adhuc præſto fuerit polypus; id quod ex pulſu æquali & minus intermittente cognoſcetur. Quare omne curationis momentum

abſolvi

abſolvi credo, ſi genus nervoſum corroborare, ſpasmodicas ventriculi pariter ac pectoris ſtricturas conſopire, & liberum humorum per viſcera abdominis, maxime pulmones circulum promovere annitamur.

Quos ut conſequamur fines; operæ erit pretium, ante ſingulum novilunium binas cucurbitulas femoribus, totidemque ſuris cum ſcarificatione admovere: has enim ſecurioris uſus eſſe, quam venæſectionem deprehendi; quoniam nimia, quæ per hanc emittitur, cruoris copia nervoſas partes magis debilitat, & ad ſubeundos ſpasmos magis reddit idoneas. Deinceps, niſi tumor occupaverit pedes, egregiam pollicentur opem pediluvia temperata, atque tepidiſſima, qualia continua aquæ calidæ affuſione conſervari poſſunt. Parantur illa ex aqua fluviatili, cinerum clavellatorum uncia circiter una & floribus chamæmeli: & omni veſpera adhibentur ita, ut ad ſuras usque pedes per horam dimidiam iis immittantur. Hæc enim excellentem vim humores a pectore ad inferiores partes derivandi poſſident; cum in hisce morbis plerumque pedes frigidi, & urina pallida eſſe ſoleant: & eo præſtantiorem exſerent virtutem, ſi forſitan ſubfuerit retropulſio materiæ arthriticæ vel podagricæ, quæ ſæpius partibus nervoſis ſpirationi inſervientibus incumbere, ideoque difficultatem ſpirandi inducere deprehenditur. Præterea ſuadeo, ut ſereniſſimus æger omnem fugiat cereviſiam, & pro potu ordinario utatur decocto ex radice ſarſaparillæ, cortice ligni ſasſafras & corticibus citri vel aurantiorum parato: ſub epulis autem vinum Moſellanum bibat, quoniam vinum rubrum, quod vocant Pontac, & Burgundiacum in his affectibus minus eſt opportunum.

Inter

Inter pharmaca hortor, ut brevi ante epulas ſequentis pulveris doſis ex aqua ceraſorum nigrorum aſſumatur: Recipe lapidum cancrorum, nitri purificati, ſolutionis oculorum cancri, tartari vitriolati ana drachmam unam. M. f. pulvis div. in octo partes: & præterea alternis diebus vesperi hæ deglutiantur pilulæ: Recipe extracti ſummitatum millefolii, florum chamæmeli, pulveris chinæ ana drachmas duas, extracti centaurii minoris drachmam unam, extracti hellebori nigri, pulveris caryophyllorum, cinnabaris nativæ præparatæ ana drachmam ſemis, croci, caſtorei ana grana decem. M. f. l. a. pilulæ ex drachma dimidia no. XX. Circa vivendi rationem evitare oportet omnes cibos flatulentos, concoctu difficiles, ſalitos, acidos, nec alios nimis avide ingurgitare, arcere frigus, humidumque aërem, ac ab omnibus mentis affectibus probe cavere.

Si denique juxta tertiam quæſtionem teſticuli tumorem dispiciam; illum, cum jam inveteratus ſit, omnem remediorum vim eluſurum credo. Quod ſi autem recentes ſint ejusmodi tumores, eos ſæpenumero fomentis calidis, ac emplaſtro de ranis cum mercurio Vigonis, cum emplaſtro de meliloto, ac diachylo, cum gummatibus permixto, discuſſos vidi ac profligatos. Fomentatio nimirum ter quotidie ſequenti inſtituitur ratione: Aeger inſideat ſellæ perforatae, cui in patina quadam ſuppoſitum ſit decoctum ex Semine lini, floribus chamaemeli, liliorum alborum & rapis confectum: hujus vapor admittendus eſt ano atque pudendis, & ut ille continuus ſit, decocto allegato ſæpius injiciantur candentes lateres. Sic fomentato ſcroto imponitur commendatum emplaſtrum. Neſcio autem, num ſpirandi anguſtia permiſerit hanc fomentatio-

nem:

nem: quae ceteroquin non ſolum teſtis tumori, verum etiam ipſis ſpasmis relaxandis inſignem foret opem.

RELATIO.

HAec medicamina a Sereniſſimo Principe rite uſurpata egregium praeſtiterunt levamen: ſiquidem poſt pediluvia potiſſimum podagra in pedibus erupit, haemorrhoides fluere cœperunt per quatuor hebdomades, & hinc cordis palpitatio ac ſpiratio difficilis admodum remiſerunt, ut aeger absque moleſtia ſcalas ſcandere potuerit. Verum cum adhuc compreſſionis ac tenſionis in pectore ſenſus inhaereret, ſuaſi, ut commendatis inſiſteretnr remediis, ac praeterea elixirium alcalinum temperatum amarum, cum tinctura tartari ac eſſentia corticum aurantiorum remixtum, ſub epulis adhiberetur.

CASUS XCIII.

De cura Aſthmatis ſpasmodici & hydropis perperam inſtituta.

NOtatu ſane eſt digniſſima, quae mecum communicata fuit, morbi hiſtoria, qui virum quendam illuſtrem infeſtavit, ac penitus tandem e medio ſuſtulit. Ille nimirum LII. annos natus, gibboſus, debilioris conſtitutionis, cibisque concoctu difficilioribus absque maſticatione veſci ſuetus, a prima ferme infantia & crebro ſalivae effluxu, & frequentibus catharris ſollicitatus fuit. Et quamvis per viginti jam annos ſingulis menſibus fluor haemorrhoidum, per binos vel quatuor ſemper dies inhaerens, acceſſerit: attamen hoc tempore frequentes podagrae, chiragraeque in-

inſultus, & anno 1711 icterum nigrum toleravit.
Menſe anni 1722. Auguſto, cum per tres hebdo-
mades podagrae tormentis excruciatus, ab eaque
nondum penitus liberatus, iter aliquot milliarium
ſub aëre humido, ac inimico inſtitueret, diaet-
taeque indulgeret irregulari: nihilominus a dolo-
ribus factus eſt ſucceſſive immunis; ſed proximo
abhinc ſemeſtri uterque pedum, altera manus at-
que facies intumescere cœperunt. Conſultus me-
dicus, haec ſymptomata, a retrocedente podagra
derivans, hanc pediluviis, hirudinibus adplicatis
& admotis plantis pedum curcubitulis revocare
intendit. Verum haud ita multo poſt vesperi ex
improviſo de compreſſione, ac tenſione pectoris,
tuſſi ſicca, & inſigni languore totius corporis
conqueri cœpit aeger, noctemque transegit tur-
bulentam. Poſtridie, cum aſſumto prandio li-
beraliori in horto obambularet, ſubitaneo quo-
dam effectu veluti ſuffocativo corripiebatur, ſub
quo aegre trahebat ſpiritum, labia expallescebant,
vultus rubebat, pulſus ferebatur debilis & inter-
mittens, oculi adparebant concavi, gelidus ſudor
perfundebat corpus, vomebat, manus atque fa-
cies leviter convellebantur, ac ipſa quaſi morti
ſigna accedebant per tres dies inhærentia. Adhi-
bitis ergo remediis maxime confortantibus; me-
lius quidem habere videbatur, at cum corpori
urgeret languor, alter vocatus medicus præ-
ter medicamina, a priori commendata, ordinavit
aliquot croci martis grana, & infuſum, ex her-
bis amaricantibus ac limatura martis paratum, bis
quotidie capiendum dedit. Sed & his nequicquam
proficientibus, tertius accitus medicus, aquam in
abdomine extravaſatam contineri putavit, & ideo
aquæ laxativæ Viennenſis uncias duas cum uno ar-
cani duplicati ſcrupulo exhibuit, quæ novies alvum
movit

movit, & præterea quosdam pulveres abſorbentes propinavit. His per triduum uſurpatis, ejusdem aquæ laxativæ unciæ tres cum dimidia, & una mannæ porrigebantur: unde iterum novies ſubducebatur alvus, ac abdomen ſubſidebat aliquantulum. Quarto Iduum Junii, poſtquam exhibiti erant pulveres abſorbentes ſalini, denuo accepit purgans ex cremoris tartari, radicis jalappæ ana granis XV., Scammonii ſulphurati granis duobus & ſalis abſynthii ſcrupulo uno paratum: ex quo undecies depoſuit alvum. XV. Cal. Julii repetebatur haud ſine levamine aqua laxativa cum manna; & poſtridie ab extero medico commendabantur hydragoga, ac in illis gummi guttæ: cujus etiam X. grana in pilularum formam redacta, fruſtra contradicente medico ordinario, quotidie per quinque dies dabantur; ſequenti autem octiduo ad tredecim quotidie exhibebantur grana: quæ quidem alvum potenter ſolverunt, ſed inextinguibilem induxerunt ſitim. Tum ab eodem medico commendatum lac aſininum per quinque dies, interpoſita alternis diebus ex millepedibus potione potabatur: ex quo in ardorem præternaturalem, capitis dolores & faucium aciditatem incidebat illuſtris æger. Pridie Non. Auguſti tredecim pilularum hydragogarum granis iterum adſumtis, ſequentibus XII. diebus continuabatur potus lactis aſinini: XIV. Cal. Sept. ſumebat easdem pilulas hydragogas, eodemque die de convulſiva pectoris compreſſione conquerebatur, & in illud tranſiiſſe podagram credebat. XII. & XI. Cal. Sept. præter lac ſæpius memoratum vorare debebat electuarium ex gummi ammoniaco, millepedibus, antimonio diaphoretico, extracto abſynthii & centaurii minoris, ſyrupo & conſerva abſynthii confectum. X. &

IX.

IX. Calend. præter idem lac exhibebantur ruſſus pilulæ hydragogæ, & reliquis hujus menſis diebus uſus lactis protrahebatur: quarum tribus ultimis peſſime habere cœpit ægrotans, noctes habuit inſomnes, ingenti ſiti ac faucium ariditate torquebatur, vomituriebat & denique ipſam lienteriam incidebat. Hinc finita lactis curatione, ad curam cum viperis inſtituendam descendebatur. Nimirum ſumta ipſis Septembris Calendis Rhabarbari drachma dimidia, & inde alvo quinquies ſoluta, vomituque concitato, ſequentibus novem diebus quotidie pulvis viperarum cum abſorbente mixtus dabatur; ex quibus non niſi nauſea, crebri vomitus, ac ingentia imi ventris tormina ſuboriebantur. Quarto Iduum Septembris adhibuit rhabarbari ſcrupulos duos cum ſalis Epſonienſis drachmis quinque: unde quinquies alvum depoſuit, & abdomen magis intumuit; poſtridie pulvis viperarum; pridie Iduum pilulæ ſupra recenſitæ hydragogæ granis XIV, & uncia ſalis Epſonienſis dabantur, vomitum concitantes, & alvum quater moventes. Tum repetebatur pulvis viperarum, ſed XVII. Calend. Octobris intumescebat venter, rubebat facies, arteriarum pulſus erat languidus, ac æger ſuffocari ferme videbatur. Quare XVI. Calend. propinabatur laxans ex aquæ laxativæ unciis tribus, & dimidia, mannæ, ſyrupi de ſpina cervina ana uncia, arcani duplicati uncia dimidia concinnatum; quod duodecies alvum movit, ingentia ventris tormina, vomitus, ac incredibilem excitavit languorem. Nec detumuit abdomen, licet XV. XIV. & XIII. Calend. Oct. pulvis viperarum repeteretur, & XII. Cal. pulvere laxante ex rhabarbaro, reſina Jalappæ & ſcammonio ſulphurato ingens aquæ per novem

ſedes

ſedes ſubduceretur quantitas. Nihilo tamen minus reliquis hujus menſis diebus, mox ſupra allegatum electuarium, mox juscula viperarum, mox pulveres laxantes infelici ſemper effectu adhibebantur.

Sub auſpiciis menſis Octobris deveniebat medicus abſoluta viperarum cura, ad uſum Tincturæ cujusdam ſolis; cujus arcana erat compoſitio. Dabatur ea per totum menſem, interpoſitis modo pilulis, quæ continebant gummi guttæ, modo manna cum tartaro ſolubili, modo clyſteribus; ſed tantum abeſt, ut levamen ſequeretur, ut potius præter omnium ſymptomatum exacerbationem continua vomituritio, ac nonnunquam animi deliquia accederent. Hinc pridie Calendarum Novembris exhibebatur ſecretum pro hydrope, quod intra nycthemeron ter ſumtum inſignem præcordiorum anxietatem, aſſiduam nauſeam, copioſos ſudores excitabat: quibus, cum clyſteres cum therebinthina mixti opponerentur, mentis defectiones, continua ad vomendum proclivitas, ſalivæ fluxio, pulſus debilis ac perpetuæ ſuperveniebant vigiliæ; atque ad diem IV. Nonarum Nov. perſiſtebant. Tum III. Nonar. ſubducta per injectum clyſterem, aterrima ſaburra, melius paullo habuit: ipſis Nonis melancholicæ cogitationes mentem cruciabant; quibus poſtridie paullulum remittentibus, Quinto Iduum dabatur infuſum laxans ex hellebori nigri, & ſeminis aniſi ana uncia una, herbæ abſynthii manipulo dimidio, cum vini Moſellani unciis tribus & aquæ fontanæ libra infundendum: quod bis quotidie pondere IV unciarum ſumſit. IV. Iduum pilularum ex gummi guttæ hydragogarum XV grana iterum propinabantur; quæ quidem largam ſubducebant aquarum copiam; æger autem male

Oo habere

habere cœpit, noctem habebat inſomnem, & mane veternum incidebat. Neque tamen minus III. Iduum repetebantur XIII grana dictarum pilularum, ex quibus major reddebatur vomendi conatus, pulſus celer ac ſuppreſſus, calor intenſus & ſitis accedebat; quid? quod poſtridie omnia ruerent in deterius, & quamvis adhuc mane mixtura confortans, circa meridiem jusculum viperarum porrigerentur, tamen hora octava veſpertina illuſtris æger ſuffocatus exſpiravit animam.

Secatum poſtridie defuncti corpus, in imo ventre, plus quam decem aquæ menſuras continebat: hepar erat flaccidum, colore fuſcum, & ne quidem veſtigium præſentis felleæ veſiculæ oſtendebat: contra vero cholidochus ductus adeo erat conſtrictus, ut vix ſtylum admitteret. Ventriculus pariter flaccidus, ab uno orificio ad alterum inflammatus, obſcure rubicundus, veniſque ſanguine fartis præditus adparebat: eadem erat facies inteſtinorum, flatibus inſuper ultra modum diſtentorum. Pancreas tantum non totum ab ulcere conſumtum; & in rene ſiniſtro fere putrido calculus magnitudine amygdalæ in conſpectum veniebat. Pulmones parvi, flaccidi ac veluti exarefacti videbantur; ſpina dorſi figuram litteræ S. repræſentabat; ſed reliqua denique viſcera, cor, ſeptum transverſum, meſenterium, caput & cerebrum nihil monſtrabant præternaturale. Hac igitur præmiſſa morbi & mortis hiſtoria, quæſtio incidit: num inſtitutæ medicationes juxta regulas artis & rationales indicationes fuerint adminiſtratæ? anne potius alia medendi ratione vita defuncti adhuc conſervari potuiſſet? Quamvis autem haud iverim inficias, me in hiſce caſibus, in quibus ſæpius unus medicus alterius

alterius famæ quid detrahere cupit, & qui demum contemtum artis pariunt, malle ſuſpendere meum judicium: verumtamen cum & illuſtris defunctus, & concurrentes medici mihi ſint ignoti; & præterea hic caſus multos forſitan cautius mercari docuerit; haud potui, quin, quæ ſentiam, libere eloquar.

Multa ergo occurrunt momenta, quibus calculum meum addere non poſſum; & præprimis cenſendus mihi videtur intempeſtivus ac nimium copioſus purgantium draſticorum, maxime gummi guttæ per totum morbi decurſum adhibiti uſus. Namque 1) hoc gummi inter purgantia validiora, quæ ex principio virulento, motibus vitalibus admodum infenſo agunt, eſſe collocandum; non ſolum unanimis omnium medicorum conſenſus adfirmat, verum etiam ex ſymptomatibus, quæ X. vel XV. granis datum excitavit, ſatis elucescit: ſiquidem membranas ventriculi ac inteſtinorum nerveas potenter vellicavit, nauſeam, vomitus, alvinas dejectiones, languorem corporis, tuſſim, æſtum præternaturalem, & animi deliquia induxit. Neque etiam mirum: nam 2) juxta *Bontii* librum *de medicina Indorum* hoc gummi eſt ſuccus eſulæ Indicæ concretus; & de eſulis generatim conſtat, quod foveant ſuccum lacteum, virtutis valde corroſivæ, inflammatoriæ & veſicas excitantis. Hinc quoque 3) hoc purgans, majori quantitate ſumtum, omnes vitales motus pervertere, ac ipſam mortem inferre poteſt: quemadmodum M. N. C. dec. I. anno VIII. obſ. 82. recenſent caſum de hydropico, qui adhibita hujus gummi drachma dimidia, ἄνω καὶ κάτω vehementer purgatus, animi incidit defectiones cum inſequuta morte. 4) Certum enim eſt, quod omnia ejusmodi draſtica purgantia ſua

natura non tantum partibus corporis noſtri ſubtilioribus; motum & impetum facientibus inimica valde ſint, verum etiam ſolidas partes, maxime ventriculi & inteſtinorum nerveas potenter adficiant, & illas vi principii, quod fovent ſulphurei, ad violentos & irregulares motus proritent. Eo clarius adparet, hoc purgans in noſtro caſu, maxime tam larga copia propinatum, admodum fuiſſe nocivum; ſi ægrotantis conſtitutio conſideretur. Fuit enim ille gibboſus, jam LII. annos natus, tenerioris habitus, catharris obnoxius, jam dudum hypochondriacus, arthriticus ac hæmorrhoidarius: in quibus ſubjectis genus nervoſum plerumque debile, & in ſpasmos pariter ac atoniam valde pronum obſervatur; circulus vero humorum per viſcera abdomnis, maxime hepar, languidus, & denique tonus primarum viarum labefactatus deprehenditur. Deinceps vero ſi præſentis morbi originem perſcruter, cachecticum illum atque hydropicum affectum minime, more ſæpius conſueto, ex defectu ſanguinis, vel obſtructis ac induratis viſceribus, vel denique polypoſis concrementis natales mutuaſſe; ſed potius ex fluxu hæmorrhoidali ſuppreſſo pariter ac materia arthritico-podagrica retenta ac repulſa, & hinc ſubortis aſthmate ſpasmodico atque oppreſſione pectoris propullulaſſe deprehendo. Nihil enim in praxi medica obſervatur frequentius, quam quod ſuppreſſionem ac repulſionem dictorum motuum atque excretionum ſpasmodicæ partium nervoſarum, ventriculi, inteſtinorum, diaphragmatis atque pulmonalium bronchiorum ſtricturæ, hinc ſpiratio anguſta, anxia, difficilis, imi ventris torimna, flatulentiæ, collectio multarum ſordium, & denique pedum ac abdominis tumores, cachecticus color, & ſuperiorum corporis partium

tium aridura preſſo inſequantur pede. Nam aſthma ſpasmodicum in violenta ſepti transverſi conſtrictione conſiſtere, notum eſt; neque minus porro Anatomia docet, illius parti nerveotendinoſæ adnexum eſſe jecur, atque venam cavam illud penetrare ac tranſire. Hinc vero clariſſime patet, impedito diaphragmatis a ſpasmo, quo agitatur, aſcenſu atque deſcenſu, non ſolum ſanguinis quoque per hepar ac vicina viscera impediri progreſſum; verum etiam venam cavam valide comprimi ac coarctari. Inde demum cruor ab extremis partibus, ac abdominis viſceribus, jecinore, ſplene, ventriculo, inteſtinis atque meſenterio per venam cavam ad cor refluus retardatur, ac in dictarum partium vaſis ſtagnare cogitur. Sub hac porro ſanguinis ſtagnatione ſeroſa colluvies partim extravaſatur in poroſam partium ſubſtantiam; partim eo majori copia vaſa lymphatica ingreditur, ea replet, diſtendit, perrumpit, in cavitatem abdominis profluit, & hinc hydropem, tali ratione ex aſthmate ſpasmodico derivandum producit. Eadem vero ſcena in noſtro defuncto fuit acta; namque primum de ſpirandi difficultate, ac ſpasmodicis præcordiorum ſtricturis conqueſtus, mox in ipſum incidit hydropem. Hinc eo clarius elucescit, purgantia draſtica, tam larga doſi, tamque frequenter uſurpata nullum omnino hocce in morbo inveniſſe locum: cum illa ſubſtantia ſubtili, volatili, acri, ac fere corroſiva partes nerveas totius corporis violenter vellicarunt, ideoque ſpasmos adauxerunt, liberum humorum progreſſum eo magis retardarunt, hinc ad vitam conſervandam ſumme neceſſarias utilium humorum ſecretiones, & inutilium excretiones ſufflaminarunt, & majores humorum congeſtiones atque ſtagnationes induxerunt

runt. Hæc proh dolor! infelix eorum in defuncto noſtro effectus ſatis confirmat: quippe qui ſub continua ac vehementi alvi dejectione magis intumuit, pejoribusque implicatus fuit ſymptomatibus. Non minus ab ingentibus abdominis ſpasmis dependet tam arcta ductus cholidochi conſtrictio, poſt mortem reperta.

Non equidem negari poteſt, dari multa in praxi medicorum exempla, quod in hydrope datum purgans vehementius u. g. elaterium, extractum eſulæ, quin & gummi guttæ &c. copioſiori quoque doſi egregium ediderit effectum, & aquas in poroſa partium ſubſtantia, & viſceribus ſtagnantes large ſubduxerit. Verum enimvero haud ignorari oportet, hunc effectum non niſi 1) in corporibus robuſtis, 2) viſceribus adhuc integris, neque obſtructis, neque induratis, 3) ſi ſeri congeſtio haud a ſpasmis generata ac ſuſtentata fuerit, & 4) in leucophlegmatia ſive anaſarca tantummodo, ubi totum intumuit abdomen; non vero in aſcite, in qua ſuperioribus partibus aridis, inferiores fiunt tumidæ, duntaxat inſequi. Et deinceps in hisce caſibus hæc catharctica draſtica, nec in mali principio, nec nimis frequenter propinari debent: ſed prius humores præparare ac fluxiles reddere, & poſt purgantia roborantibus uti oportet. Quare illorum uſus ad præſentem caſum minime adplicari poteſt; ubi aquoſus tumor magis a ſtrictura partium nervoſarum, a materia arthritica ipſis incumbente producta ſpasmodica ſubortus, & æger hypochondriacus fuit, uti ex avidiori appetitu, ſputatione & flatulentia adparet. Riverius, dum de curatione hydropis loquitur, & purgantium meminit, in hæc erumpit verba: *In purgantium adminiſtratione obſervandum eſt, omnia purgantia fortiora non eſſe frequentius uſurpanda,*

panda, uti docet Galenus Lib. IX. de locis, quia corpus debilitant, ut poſtea major aquarum proventus exoriatur, ideoque roborantia & aperientia, frequentius quam purgantia erunt præſcribenda: & experientia nos docet, evacuationem in hoc morbo, quæ fit per urinam, melius ſuccedere ea, quæ fit per alvum. Purgationum vice clyſteres injici poſſunt, quibus flatus diſcutiuntur, aquæ educuntur, & venter imminuitur. Quamobrem meo quidem arbitrio longe felicius ſucceſſiſſet negotium, ſi ſuaſu medici ordinarii eo tempore, quo defunctus in horto aſthma præcordiorum inciderat, eo omnes curationis ſcopi fuiſſent intenti, ut materia arthritica foras propulſa, ſpasmus nervoſarum partium conſopitus, ac hæmorrhoidalis fluor revocatus fuiſſet. Hos vero fines impetrare licuiſſet, tam congruo vivendi genere, quam convenientibus remediis, diaphoreticis cum cinnabari & caſtoreo; pilulis balſamicis ad mentem Becheri paratis, pediluviis, venæſectione in pede, hirudinum adplicatione, & ſufficienti motu corporis.

Neque etiam ſubſcribere poſſum uſui lactis aſinini, qui per totum menſem Auguſtum, interpoſitis purgantibus, maxime gummi guttæ protractus fuit. Quamvis enim hocce lac, decenter uſurpatum, in phthiſi, atrophia, arthritide, atque podagra haud levem præſtare opem deprehendatur: attamen in præſenti caſu, ubi tonus ventriculi ac inteſtinorum per crebra purgantia magis labefactatus, & ad has partes inſignis vitioſorum humorum ſaburra invitata fuit, ac denique ipſa cachexia jam invaluit, minime fauſtum ac ſalutarem ex illius uſu eventum ſperare licuit.

Porro quod attinet curationem, quæ per menſem Septembrem, cum viperis, ac interpoſitis

pariter purgantibus inſtituta fuit: illa ſane majorem excitaſſet uſum, ſi ſub morbi principio menſe Julio fuiſſet adminiſtrata. Namque crebra conſtat experientia, viperas & in pulvere & decocto datas virtutem poſſidere antiſpasmodicam, acres humores attemperare, transſpirationem promovere, ideoque maſſam ſanguineam ab omnibus purgare ſordibus.

De effectu autem tincturæ ſolaris poſitivum ferre judicium, eo minus valeo, cum illius compoſitio mihi ſit incognita. Interim haud ignorari oportet, nullam adhuc repertam fuiſſe tincturam ſolarem, quæ revera continuit aurum ſolutum; quin ſimul fuerit aliquantulum corroſiva; talemque maxima cautione adhibendam eſſe. Contra vero, quæ non eſt corroſiva, nullum omnino continet aurum; ſed hoc ea, qua ſumtum fuit, quantitate ex reſiduo ſeparari poteſt; & ejusmodi tincturæ virtus vel menſtruo aurum ſolventi, vel aliis ingredientibus debetur. Quæ ergo in noſtro caſu adhibita fuit tinctura, videtur fere fuiſſe corroſiva, quoniam ſub ejus uſu omnia ſymptomata majus ſumſerunt incrementum. Ceterum, ſi libere dicam, quæ ſentio: veroſimillimum mihi eſt, quod curatio in perilluſtri ægro conſulto tam pompoſis fuerit inſtituta remediis, quæ inſignem undique fovent applauſum; quo poſt inſequutam mortem in vulgus propagari poſſet, omnia ac pretioſiſſima in uſum vocata eſſe ſubſidia.

Quicquid ſit, optaſſem ſaltem, ut noviſſima curatio cautius fuerit inſtituta; & ſecretum illud antihydropicum omiſſum eſſet, quod procul dubio corrodens fuit ac mercuriale; ſiquidem exinde peſſime habuit æger; copioſius ſalivam reddidit, ac per anum materiam teterrimam, ſanguinis extravaſati progeniem excrevit. Et haud ſatis

mirari poſſum, quod, poſtquam defunctus ex tam violentis remediis omnibus deſtitutus fuit viribus, ipſi adhuc vehementiora purgantia, & quidem infuſum helleborinum pariter ac XVI. grana gummi guttæ ſint propinata. Hæc enim medicamina, eo tempore, eaque ratione adhibita ſola ſuffecerunt, lethalem ventriculi ac inteſtinorum inducere inflammationem; quæ cum poſt mortem cum ingenti harum partium inflatione, more hydropicis alias minus conſueto, reperta fuerit, ex dictis omnino derivanda eſt remediis; de quibus omni jure prædicare licet, quod mortem acceleraverint.

CASUS XCIV.

De Aſthmate ſpasmodico a potu & victu poſt iram ſumto, & inde adhibitis incongruis medicamentis orto.

VIr annum ætatis agens XXX, conſtitutionis ſanguineæ, vegetæ, habitus corporis ſpongioſi, & ſucculenti, poſt vehementiſſimam ab ira commotionem, & corporis & artuum tremorem, mox capit cibum in convivio, & præterea potu vini liberaliori ventriculum replet. Hinc noctem habuit valde inquietam cum ſtricturis anxiis præcordiorum junctam; niſusque vomendi continuus erat, & univerſi corporis languor. His ſymptomatibus per aliquot dies inhærentibus ſuperveniunt porro ciborum inadpetentia, pulſus debilis & celer, tabes, febris lenta; ſed oris adeſt ſiccitas, & humidi adpe-

tentia; color faciei cum albo oculorum flaveſcit, urina mingitur pauca, ſed colore fuſca, rubicunda, brunna, valde ſaturata; alvus eſt dura, tenſaque, difficilius ſtercus & flatus reddit. Quare plures in conſilium vocavit medicos, qui præſcripſerunt copioſa & varii generis remedia aperientia, emetica, amaricantia ſtomachica, carminativa; obſtructionem hepatis horum malorum cauſſam eſſe rati, & ſtomachum valde imbecillum, debilitatum, & viſcida ſaburra repletum; ſed omnia incaſſum dabantur. Perdurarunt hæ potius moleſtiæ per tres menſes; quorum ultimo acceſſit ingens aſthma ſpasmodicum, quod nocturno tempore ita adflixit ægrum, ut non in lecto commorari, ſed per aliquot horas in conclavi obambulare, & feneſtras aperiendo ſpiritum haurire debuerit. Corpus erat valde tenue, viribus & ſanguine conſumtum, alvus valde clauſa; & in tali rerum ſtatu meum petiit conſilium.

Sanatus etiam eſt ſub divino auxilio feliciſſime 1) liquore anodyno noſtro minerali, 2) uſu pulveris præcipitantis nitroſi, 3) infuſo theiformi ex floribus chamæmeli vulgaris & romanæ, ſummitatibus millefolii, floribus ſalviæ, verbenæ, veronicæ & ſemine fœniculi præparato; & frequenti uſu pediluviorum ex ſola aqua dulci paratorum. Poſtea uſus eſt elixirio balſamico temperato viſcerali, quod confici curamus ex extracto rhabarbari & herbarum amaricantium, gummatibus reſinoſo-balſamicis temperatis; quæ cuncta diſſolvuntur in lixivio tenui ſalis tartari; clyſteribus quoque emollientibus ſub initio alvum conſtrictam ſolvimus; iisque remediis ad menſem uſurpatis priſtinam reſtituimus ſanitatem.

Epicriſis.

Epicriſis.

HIc morbus difficilibus complicatus ſymptomatibus & diuturnior non recte a medicis tractatus fuit, quoniam cauſſam & originem mali non rite perveſtigarunt. Plurimi medicorum hac verſantur in opinione, humorum maxime in morbis peccare vitia, copiam, craſſitiem, vel ſalſam vel acrem erodentem qualitatem, & inde fieri infarctus, obſtructiones vaſorum, ſtagnationes & roſiones partium: minime vero attendunt, a ſolo motu ſolidorum vehementer vitiato ac inverſo, ſine præcedente omni noxa humorum, mirifice totam functionum animalium œconomiam perturbari poſſe. Inde fit, ut cauſſa humorum non recte cognita ac perſpecta huic removendæ idonea nec invenire, nec opponere ſciant ſubſidia. Exemplum nobis præbet præſens morbi hiſtoria, cum vir ille perfecte antea ſanus ex ſolo animi affectu vehementiori, & cibo potuque largiori ſtatim ſuperingeſto incidit in grave & diuturnum malum. Medici non attendentes cauſſam, pugnabant contra hoc malum medicamentis, quæ ad tollenda humorum vitia alias non inepta ſunt, nimirum ſalibus aperitivis, decoctis quoque ex aperientibus, amaris, laxantibus, purgantibus, emeticis, venæſectione, veſicatoriis, carminativis, ſtomachicis, & id genus pluribus, ſed penitus ſupervacaneo labore; cum omnia hæc ſymptomata unice à ſpaſtica conſtrictione generis nervoſi, & imprimis ventriculi, maxime pylori, & ductuum bilariorum, ſepti transverſi, ac inteſtinorum originem ſuam traxerunt, & poſtea etiam ex imprudenti remediorum adplicatione magis ſuſtentata & aucta fuerunt. Unde mirum non eſt, ægrum non potuiſſe convalescere. Dici enim

enim vix poteſt, quanta noxa & pernicies repente in deſtruendo functionum naturalium ordine naſci poſſit a ſolo graviori animi affectu, ira vel terrore; ſi quis mox poſt eum capit cibum vel potum, multo magis, ſi hisce nimium repleat corpus. Quotidiana in eo confirmamur experientia, graves & lethales inde provenire afflictiones. Nam ea eſt omnis affectus natura, & conditio, ut vehementer in ſyſtema partium nervoſarum operetur, motus ſyſtoles & diaſtoles æquabiles penitus pervertendo: Hinc fit, ut non modo progreſſus & circulus humorum, ſed & inde dependentes motus ſe & excretorii vitium contrahant, & per conſenſum afficiantur: quid? quod omnia in corpore humano tum ſint perturbata; ſub quo ſtatu utique peſſimum eſt, cibo vel potu onerare naturam: Neque enim digeſtio, concoctio, & excretio, quæ requiruntur ad cibum & potum naturæ noſtræ amicum reddendum, recte fieri poſſunt. Inde vero cruditates, ſtagnationes ſordium in primis viis ſuboriuntur, & vera materialis cauſſa morbi, quæ jam imbecille nervorum genus magis adfligit, progignitur. Ex quo etiam facile reddi poteſt ratio, cur ante paroxysmum intermittentis febris cibus ſumtus ingenti ſit detrimento; & potus fontium medicatorum paullo copioſius aſſumtus poſt omnem affectum animi interdicendus ſit. Præterea ex curatione hujus morbi a nobis facta id in uſum practicum depromi poteſt, ſola ſtrictura ſpaſtica & icteritiam paſſionem, & aſthma diuturnum fieri poſſe; & hac ſublata per efficacia & probatiſſima antiſpasmodica, inter quæ merito eminent liquor noſter anodynus mineralis, pulveres nitroſi, pediluvia & clyſteres ex chamomilla confecti, ejusmodi morbos curari poſſe.

Notandum

Notandum denique hoc loco eſt quam maxime, in ejusmodi morbis, qui naſcuntur vel foventur a vehementi ſtrictura nervoſarum partium, ab iracundia, uti v. g. in cardialgia, ictero, aſthmate convulſivo, conatu ad vomendum, alvi ſtrictura &c. purgantia fortiora, & emetica venenum eſſe mortiferum.

CASUS XCV.

De Empyemate feliciter curato.

JUvenis generoſus XVII. annorum, tolerata febre acuta, cum æſtu atque doloribus in latere ſiniſtro ſtipata, incidit in diarrhœam & purpuram albam cum ſumma virium proſtratione, tuſſi ſicca, ſudoribus nocturnis & tumoribus œdematoſis pedum ſociatam. Hinc a loco, ubi commorabatur, domum per ſeptem milliaria morti ferme vicinus deportabatur, curæ cujusdam medici tradebatur; ejusque opera fruſtra uſus, ad me confugiebat. Deprehendi ægrum gibboſum, viribus plane deſtitutum, & ſiniſtro pectore tumorem quendam: ex quo materiam purulentam in pectoris cavitate fluctuari ſuſpicabar. Quare adplicui ipſi emplaſtrum de meliloto cum ſpermate ceti: ex quo maturatus ille tandem lanceola incidebatur, & plorabat inſignem materiæ purulentæ quantitatem cum egregio ægrotantis levamine. Ex hac porro apertura aër ſpirabat, perque eam inſtrumentum exploratorium per quatuordecim uncias in pectoris cavitatem adigi poterat. Elapſis octo diebus, duorum ab hac inciſione

ciſione digitorum latitudine, altera ſponte adparuit apertura, pariter in pectoris cavitatem penetrans. Sed poſtquam interne decoctum ex ſarſaparilla mane & veſperi bibendum dabatur; & primum injiciebatur ſimul, deinceps vero mixtura balſamica ex eſſentia ſuccini, myrrhæ, aloes & balſamo de Peru injectio facta erat; æger intra annum dimidium perfecte convaluit.

CASUS XCVI.

De Rheumatiſmo pulmonali.

GEneroſus vir, triginta jam ſeptem annos natus, præter variolas in prima infantia facillime ſuperatas, illibata ſemper gaviſus fuit ſanitate. Decimo tertio ætatis anno fœdam incidit ſcabiem, cum turpi pedum exulceratione; ex qua pariter poſt ſatis longum tempus liberatus, optime valuit; & non niſi quandoque puſtulas in dorſo inter ſcapulas toleravit, moleſtum inferentes pruritum. Hinc juvenis ſemptemdecim annorum inter Gallos nomen dedit militiæ; & protinus quibusdam bellicis expeditionibus partim verſus Romanum imperium, partim verſus Belgium factis interfuit. Sub his belli laboribus præter dentium dolores ſæpius adfligentes ſatis bene habuit: anno MDCCVIII. autem, dum in Belgio Gallico ad urbem Condee degeret, tertiana ſimplici & duplici, invicem alternantibus ſollicitatus eſt; ab eaque ſatis emaciatus, per diuturnum corticis chinæ uſum convaluit. At exinde ſæpius colli doloribus, phlogoſi ac febre erratica infeſtatus, ſimulque aliqualem maciem ac catharralem

ralem corporis diſpoſitionem paſſus fuit: quæ tamen omnia haud impedierunt, quo minus quandam præ ſe tulerit ſanitatis ſpeciem. Tandem anno MDCCXXV Febre acuta, a medico pro pleuripneumonia habita, prehenſus, & ab illius principio ad ſtatum usque delirus, denique non niſi largis, iisque repetitis venæſectionibus in tantum fuit reſtitutus, ut nihilominus quidam capitis dolores reſtiterint; qui denique diuturna ac convenienti profligati ſunt medicatione. Attamen relicta fuit macies, tuſſis ſicca atque pectoris oppreſſio. His ergo ſymptomatibus opponebantur juscula medicata ex cancris ſiccatis, & appropriatis herbis confecta; &, cum felici haud deſtituerentur effectu, per integrum continuabantur triennium. Quum vero tandem quædam ventriculi accedere videretur debilitatio: alter conſultus medicus hoc remedii genus diſſuaſit, & anno MDCCXXIX curam lactis aſinini commendavit. Hæc vernali tempore inſtituta, egregie prodeſſe videbatur; per autumnum vero ſub adverſa tempeſtate proſequuta, varias excitavit moleſtias. Quare hac quoque miſſa increbuit tuſſis ſicca; corpus macilentius redditum, variisque a capite ad pectus defluxionibus obnoxium fuit, cum crebris phlogoſibus. Hisce autem malis tantum abeſt, ut regulari cura obviam iretur, ut potius hinc inde vagum arriperetur ſubſidium.

Hinc tandem & ego ſub auſpiciis præcedentis anni MDCCXXXII. in conſilium vocatus, ſequentem rerum deprehendi faciem: æger ſtaturæ longioris, habitus macilentioris, temperamenti ad melancholiam proclivis, & ad iracundiam facillimi, tuſſi inter humidam & ſiccam media, quaſi convulſiva, non ſolum de die, ſed & noctu ſomnum turbante infeſtabatur; adpetitu fruebatur irregulari

irregulari, viribusque ferme exhauſtus, tum temporis præſcriptis a medico ordinario infuſis theiformibus & abſorbentibus utebatur. Suſpicabar phthyſeos hypochondriacæ initium cum ſcirrhoſa pulmonum diſpoſitione; & ex crebris catharralibus ad fauces & pectus defluxionibus, ſeri acrimoniam ſubeſſe judicabam: hinc etiam contra aliorum opinionem, ſi præſcriptis aures daret, felicem curationis eventum pollicebar. Eo fine loco Majalis curæ, ſerum lactis dulce, cujus præparationem ac uſum ex ſcriptis Illuſtris Hoffmanni didiceram, ordinavi. Namque tres illius libras quotidie mane aſſumebat æger, & inde egregio cum fructu, & absque ullo virium decremento ter quaterve quotidie alvum deponebat; appetitu ac ſomno per quadraginta dies ſatis integro gaudebat, equo corpus movebat quotidie, ac optime habebat. Licet etiam ſub hac curatione ex terrore ob inopinatum filii unici ab alto caſum ſuborto, motus febriles incurrerit: illi tamen dato analeptico mox remittentes, non niſi leviorem tuſſiculam, cum pauca pituitæ rejectione reliquerunt. Abhinc finita lactis potatione, proponebam acidulas Selteranas; quarum primum una cum tribus lactis aſinini partibus mixtarum, deinceps æquali combinatarum pondere tres quatuorve ſingulo mane potabantur libræ. Eædem aquæ cum vino ſociatæ potus quoque ordinarii loco ſub epulis inſerviebant; donec XXVIII earum lagænæ fuiſſent exhauſtæ. Sub hac medicatione æger quotidie vel ambulando, vel equo vehendo ſub cœlo ſereno corpus movebat; ceterum egregio fruebatur adpetitu, nullamque præter leviſſimam tuſſim, ſtato tempore hora tertia matutina recurrentem tolerabat moleſtiam. Neque vero ullum huic curationi interpoſui laxans,

quoniam

quoniam alvus æque ac aliæ excretiones inſigni ſuccedebant fructu ſponte, & primæ viæ ſub ſeri lactis uſu ſatis purgatæ videbantur; nec alia dabam remedia, nec ipſum Elixirium viſcerale balſamicum Excellentiſſimi Hoffmanni propinabam, cum æger illud ſibi nimis æſtuoſum putaret. Sic vero finita utraque curatione appetitus vigebat optime, corpus augebatur, vires redibant, tuſſisque plane evaneſcebat; & licet adventante hyeme recruduerit, adhibitis tamen pectoralibus & laxante mannato ceſſabat iterum. Circa æquinoctium autumnale, cum æger ſanguine abundare mihi videretur, venam in pede ſecari curaveram; ex quo ipſe, tum temporis athletice ſanus nullam percepit moleſtiam. Nec enim antea, niſi ſumma neceſſitate coactus, venam tundendam præbuerat, ſed potius per aliquot annos ab ea operatione abſtinuerat; & referebat, cruorem, olim e vena miſſum, ſemper cruſta inflammatoria fuiſſe inveſtitum. Ceterum hac hyeme ſub ſedulo corporis exercitio, præter leviſſimam quandoque tuſſim, valuit integre; nec a febre catharrali, quæ ſub hujus anni auſpiciis ob humidam ac nebuloſam tempeſtatem cum variis, iisque gravioribus hic locorum graſſabatur ſymptomatibus, corripiebatur. Verum enimvero ante quatuordecim dies de muſſitante colli dolore, & appetitus imminutione conqueri cœpit, & hinc laxans remedium, ſibi ſemper amicum, deſideravit, quod etiam ex temperatis aperientibus, & pectoralibus demulcentibus confectum per biduum cum felici ſumſit ſucceſſu. Altero die, cum cœlum eſſet ſerenum, meridianis horis equo profectus rus, ibidem ad veſperam usque in conclavi valde calefacto commorabatur, & poſt ſolis occaſum domum reverſus male habere cœpit. Poſtridie magno interfuit

ſynedrio & deinceps inter convivium luſu chartæ luſoriæ ad veſperam usque tempus conſumſit. En! autem ſub hoc ipſo luſu primum frigus dextrum capitis latus occupabat; collum obrigeſcebat, auresque dolore prehendebantur inſigni; tum refrigescebat ſpina dorſi, & denique tremulus horror totum concutiebat corpus. Hinc in lectum deportatus, mox lenem percepit æſtum, cui protinus leve ac brevius jungebatur delirium. Sed datis demulcentibus, abſorbentibus atque diaphoreticis, lenis erumpebat ſudor, & morbus intra triduum ſolvebatur. Abhinc ergo ſatis quidem bene habet; ſed dolor colli adhuc muſſitat, adpetentia cum ſomno haud rite ſibi conſtat, & tuſſis excretione pituitæ ſtipata adhuc adfligit.

CONSULTATIO.

POſtquam morbum, cujus cauſſa conſultus ſum, cum omnibus ſymptomatibus atque momentis ſedulo perpendi; illum veræ phthyſeos nomen adhuc minime mereri, exinde conjicio, cum nec ulceratio, nec ſcirrhoſitas, nec occultæ vomicæ aut tubercula quædam in pulmonibus ſe exſerant: Libera enim adhuc eſt ſpiratio, tuſſis interdum plane evaneſcit, nec purulenta ſequitur materia, nec febris lenta jungitur. Hanc potius tuſſim rheumatico-ſcorbuticam dici debere exiſtimo, quæ a colluvie & congeſtione ſeri impuri acrioris in vaſis & canalibus bronchiorum orta, a tranſpiratione vero per frigidum humidumque vere & autumno aërem prohibita, & a diætæ erroribus magis ſuſtentata, & denique ab accedente mala digeſtione, ac fortibus animi commotionibus adhuc magis adaucta fuit. Nec leviori documento, quod maſſa humorum vitalium multis ſcorbutici

ſcateat

ſcateat ſordibus, ſunt ipſæ moleſtiæ, ægrum tam diu, tamque graviter excruciantes: quæ ſane temporis mora, niſi tempeſtiva feratur medela, facillime in atrophiam cum febre lenta atque hectica tranſire poſſunt. Quod ſi vero primam horum malorum originem perſcruter, illam meo quidem arbitrio ex venæſectionibus, quæ in juventutis annis bis terve ad minimum inſtituendæ fuiſſent, tum temporis neglectis derivandam eſſe cenſeo; quippe quæ juvenes ab affectibus tam acutis, quam longis optime præſervare valent. Forſitan etiam nec febres tertiana, aliæque ab ægro toleratæ haud rite fuerunt perſanatæ; & hinc viſcerum ſeparatoriorum abdominis, glandularumque meſaraicarum malam reliquerunt conſtitutionem: quo factum eſſe potuit, ut humores acres impuri magis augmentatæ increverint. Exinde vero adparet, medicum illum, qui hactenus ægrotantis valetudini remediis diluentibus, demulcentibus, lacte aſinino, ſero lactis, aquis medicatis &c. proſpexerunt, & corporis commendarunt motum, morbum, illiusque cauſſas egregie perſpexiſſe. Quare reſtat duntaxat, ut paucis complectar, qua ratione inſtanti vere ulterior medela ferri debeat. Hinc ante omnia neceſſarium duco, ut quamprimum fieri poteſt, ex vena in pede tuſa octo cruoris emittantur unciæ, idque ſingulis octo menſibus repetatur. Hoc præſertim tempore æger in victu, potu, aliisque rebus non naturalibus probe ſibi caveat, cibos concoctu difficiles fugiat, aërem frigidum humidumque arceat, & ab omnibus mentis affectibus ſedulo abſtineat. Deinceps per quinque vel ſex hebdomades ſerum lactis adhuc potari ſuadeo; quod ſic paratur. Lactis vaccini aut caprilli ſex libræ medicæ, igni admoventur

leniſſimo, ut parum ebulliant; tum addito citri ſucco, quantum bina capiunt cochlearia, iterum ebulliant, donec coaguletur; hinc percoletur, & addatur oculorum cancri præparatorum drachma: quæ invicem probe agitentur, ut aciditas infringatur; & denique ſyrupi papaveris rhæados uncia una immisceatur: ex quo mane calide bibat æger, reliquum ſub prandio hauriat frigidum. Non minus inter hanc medicationem ſingulis quatuor diebus lene laxans rhabarbarinum ſumatur, quod ſic paretur: Conteratur una cum dimidia rhabarbari uncia, affundantur ferventis aquæ unciæ octo, ebulliant leviter, percolentur cum libra una paſſularum Corinthiacarum bene mundatarum; addantur ſachari albi candi unciæ tres; evaporentur leniter in patina ſtannea ad humiditatis conſumtionem, & denique addatur cinamomi drachma una. Hujus enim laxantis uncia una cum dimidia mane aſſumatur, & vel juſculum, vel infuſum theiforme, vel ſerum lactis calide ſuperbibatur: quod & ſub initium, & ſub finem curationis aſſumatur. Ceterum uti ſemper, ita præcipue ſub hac curatione accurata obſervetur diæta: corpus ante prandium moderate moveatur; ſub epulis loco vini rhenani vinum de Tinto, cujus octava menſuræ pars cum una Hungarici permixta ſit, potetur. Non minus egregiam pollicentur opem juſcula ex carnibus gallinarum, vitulorum, chærefolio, radice cichorei, naſturtio & tantillo macis confecta. Reliqua medicamina parum efficient, & in iis non niſi ſequentem pulverem ab ægro cubitum ituro ſumendum ſuadeo: Recipe lapidum cancrorum, pulveris marchionum ana drachmam unam, ſuccini præparati unciam dimidiam, pulveris caſcarillæ, ſalis abſynthii

ana

ana grana quindecim. M. f. pulvis, div. in 3. partes. Potui ordinario convenientiſſima eſt aqua, eaque fontana, pura, levisque; quæ ſi durior fuerit, ſic attemperetur: Amygdalarum dulcium uncia dimidia contundatur in mortario, infundantur aquæ quatuor libræ, coletur, bibaturque. Nec alienæ erunt vel aqua cum pane ſimilagineo, ac cornu cervi uſto decocta, vel acidulæ Selteranæ vino Moſellano nuptæ. Externe ſequens emplaſtrum longo uſu habeo comprobatum: Recipe myrrhæ electæ, bdellii, ſuccini, maſtychis ana unciam dimidiam, axungiae humanae, cerae, minii ana uncias quatuor, ſaponis veneti, camphorae ana drachmam unam & dimidiam. M. f. emplaſtrum, quod pectori, collo & ſpinae dorſi imponatur. Nec denique contra tuſſim, ſi vehementior fuerit, contemnendum effectum praeſtant pilulae de ſtyrace, ſeptem granis cum totidem alœphanginarum mixtae & vesperi exhibitae. Quae omnia ſi cum recto vivendi genere per aliquot tempus uſurpaverit aeger, de felici eventu nullus dubito.

Nec ſpem fefellit haec medicatio; ſiquidem poſt aliquot menſes mihi nunciatum eſt, generoſum aegrum a commendatis remediis inſigniter ſublevatum, & perfectae tantum non ſanitati fuiſſe reſtitutum.

CASUS XCVII.

De pleuritide ſpuria ac vera feliciter perſanata.

VIr illuſtris quinquagenarius litteratus, corporis paullo firmioris, victui duriori magis, quam molliori aſſuetus, ob nimiam in ſtudiis, lectionibus & meditationibus, etiam mox a paſtu intemperantiam, & ob vitam motus valde expertem, ingentem & univerſo corpori, & præſertim capiti atque ventriculo contraxit debilitatem; quam quotidiano, moderato tamen vini generoſi potu emendare per aliquot annos tentavit. Tantum autem abeſt, ut illud obtinuerit, ut potius inde ſibi accerſerit purpuram ſcorbuticam; quæ ipſum mox leviter, mox graviter infeſtavit, & lecto affixit variis ſtipata ſymptomatibus: quæ inter illud notari meretur, quod partes extremæ manus, pedes, nares, ipſumque ſcrotum glaciali quaſi corripiuntur frigore, fervidiſſima licet æſtate. Purpura vero ad corporis ſuperficiem exeunte, calorem naturalem hæ partes recipiunt. Cum ſuperiori vere ſatis graviter & acute purpuræ morbo laboraverit, & feliciter convaluerit; ad eradicandum & funditus exſtirpandum ex maſſa ſanguinea hocce vitium commendavi ipſi uſum fontis Selterani, quem etiam per menſem bibit egregio cum levamine, & virium reſtauratione. Inde etiam adpetitus ciborum evaſit longe fortior, nihilominus cum leviter veſtitus, in horto ſole occidente, auræ paullo humidiori & frigidiori ambulando corpus exponeret, incidit in

novum

novum morbum. Nimirum poſtridie vesperi vehemens univerſum corpus percutit frigus, per horæ ſpatium & ultra durans, quod mox excepit maxima præcordiorum anxietas cum vomendi conatu, inquietudine, & dolore dextri lateris acuto, ſpirandi difficultate juncto: quæ ſymptomata ipſum per totam noctem detinuerunt graviter. Ego mox venam ſecari, & ex affecti lateris parte ſanguinis circiter quinque vel ſex uncias detrahi juſſi; ac pulveris bezoardici cum aliquot granis nitri mixti aliquot doſes, ſingulo triduo unam ſumendas ordinavi, ſuperbibendo aliquot infuſi Theébois vaſcula: inde copioſe ſudavit per totum corpus. Præterea lateri dolenti adplicandam curavi veſicam bovinam, ultra dimidium decocto ex floribus ſambuci, meliloti, verbaſci, chamæmeli officinalis, millefolii, ſemine anethi, croco & lacte vaccino repletam. Effectum etiam eſt hisce remediis, ut non modo dolor ab initio ſatis acutus cum ſpirandi difficultate; ſed & acris febrilis calor cum omnibus ſymptomatibus intra duos dies ex toto ſublata fuerint; adeo ut æger lectum deſeruerit, & poſtridie cibum largiorem cum potu ſumſerit. Verum enimvero circa noctem ex improviſo ſumma præcordiorum anxietas, ſine prævio frigore cum febrili ardore, conatu vomendi, ſpirandi ſumma anguſtia, tuſſi valida, ſed ſicca, & dolore lateris antea affecti revertebantur: quæ cuncta ſymptomata ab initio ſpeciem febris intermittentis præ ſe ferebant, ſed cum ſine remiſſione & intermiſſione durarent, & ſputum tertio die cruentum accederet, cum expectoratione valde difficili: adparuit, ex notha pleuritide, quæ antea tantum membranæ coſtas cingenti nerveæ, quæ pleura dicitur, inſidebat, jam redditam fuiſſe veram, quæ in ipſa pulmonum

ſubſtantia ſedem ſuam habet fixam; ſicuti indicabat ſputum cruentum cum valde difficili ſpiratione & dolore magis interno, qui antea potius fuit externus. Alvus firmiter clauſa, & præcordia flatibus turgida anxietates augebant.

Ego ad removendum hunc difficilem & gravem affectum nihil convenientius reperi, quam præſcribere mixturam, quæ ex aqua cardui benedicti, florum ſambuci, acaciæ, ſcorzonerae, aceto deſtillato, lapidibus cancrorum & diaſcordio Fracaſtorii, addito ſyrupo papaveris albi erat compoſita, qualem multoties in ejusmodi morbis utiliſſimam notavi. Deinde pulvere uſus eſt diaphoretico & antiſpasmodico, qui conficiebatur ex cornu cervi philoſophice praeparato, lapidibus cancrorum, ceruſſa antimonii, mandibulis lucii piſcis, addito nitri pauxillo, & cinnabaris nativae: quem crebrius cum decocto avenaceo amygdalino ſumſit. Ante vero, quam adhibuiſſet haecce medicamina, clyſtere emolliente ad discutiendos flatus & ſolvendam alvum uſus eſt: interne vero ad removendas praecordiorum anxietates, a flatibus ventriculum diſtendentibus obortas, ſumſit liquoris mei anodyni mineralis guttas XXX cum aliquot guttis liquoris bezoardici Buſſii. Continuavit ſputum ex fuſco nigroque calore ſanguinolentum per quinque & ultra dies; & cum expectoratio valde eſſet gravis, operam dedi, ut hanc faciliorem redderem crebriori uſu Electuarii, quod ex julepo roſarum cum aequa portione olei amygdalarum dulcium recentiſſimi mixto, additis guttis aliquot elixirii noſtri pectoralis confici curo; quod per plures dies ſumſit egregio cum effectu. Præſcripſi quoque infuſum theiforme aliquoties inter diem ſumendum, ex herba veronicae, ſcordii, floribus bel-

bellidis, chamaemeli vulgaris, ſummitatum millefolii, radice liquiritiae, ſemine fœniculi: quibus remediis intra ſeptimum diem feliciter ſanatus eſt, paulatim evanescentibus gravibus illis ſymptomatibus. Nihilominus intra tres dies cum ſomnus & appetentia ciborum redierint, ut e lecto etiam ſurgere, & ſtudiis rurſus vacare potuerit; purpura iterum adparuit cum ingenti pruritu & univerſum corpus, maxime partes inferiores, pedes, crura & dorſum occupavit: adeo, ut nunquam antea tanta copia eruperit in corporis ſuperficie; ſed tamen cum ſomno propter pruritum paullo inquieto; ſine tamen languore, & ſine pulſus ac urinæ mutatione.

Epicriſis.

IN hac propoſita morbi hiſtoria plura ſunt adnotatione digna 1) quod pleuritis ſpuria, quæ nonniſi eryſipelas muſculorum intercoſtalium & pleuræ eſt, a perfrigeratione corporis & cruditatibus primarum viarum cito poſſit ſuboriri, cum frigore præcedente ſatis vehementi, inclinatione ad vomendum, calore acri præternaturali; non ſecus ac eryſipelas iisdem ſymptomatibus invadit: atque intra duos dies feliciſſime in hoc corpore, congruis remediis, venæſectione, diaphoreticis ſublata fuit. Dubio procul, quoniam illuſtris vir ante aliquot ſeptimanas curam cum fontibus Selteranis, quos per menſem & ultra bibit, finivit; unde ſanguis redditus, quod ex venæſectione adparuit, fluidior, ut firmiorem ſtaſin in membranis nervoſis concipere vix potuerit.

2) Perquam notatu dignum eſt in hac hiſtoria, quod curatam ſpuriam pleuritidem ſecundo poſt die pleuritis vera exceperit, & hæc ipſa cum infla-

tione ventriculi, ſumma præcordiorum anxietate, alvo adſtricta propter victum mox poſt morbum paullo pleniorem oborta fuerit. Sæpius namque obſervavi, quod vera pleuritis ortum ſuum ac initium ſumat ex vitio primarum viarum, ſi illæ flatibus, vel ſpasmis ſunt obſeſſæ. Non ſemel notavi, colicam flatulentam & convulſivam, quæ aliquot diebus afflixit, conſequutam fuiſſe pleuritidem veram & peripneumoniam. Nec deficit ratio: nam propter flatus & ſpasmos liber ſanguinis tranſitus per abdominis viſcera impeditur viſcera; atque adeo cum impetu & copia per arterias ruit cruor ad ipſos pulmones, eorumque minima capillaria vaſa; qui ſpiſſior ibi ſubſiſtens inflammationem parit. Accidit hoc maxime in plethoricis, quorum in venis copioſus & tenaci glutine refertus ſanguis continetur.

3) Diſcuſſa inflammatione hic morbus fuit brevi, & intra ſeptimum diem convenientibus remediis propter ſanguinis fluiditatem profligatus. Nam inſtar generalis regulæ practicæ hæc tenenda eſt, quod quo tenacior ſanguis, & ejus ſeroſitas eſt, eo gravius omnis inflammationis & maxime pleuritidis periculum eſt, & contra.

4) Denique etiam notandum hoc loco venit, quod diſcuſſo pleuritico affectu aliquot dies poſt a purpura univerſum corpus obſeſſum fuerit, ſine tamen virium jactura.

CASUS

CASUS XCVIII.

De Pleuritide.

FOemina LIV annorum nocte, praecedentibus aquilonibus ventis, qui exceperant humidos auſtrales diu ſpirantes, corripitur dolore ſiniſtri lateris, ſpirandi difficultate & quodam horrore; ſubſequitur mox pulſus celer & frequens cum calore praeternaturali. Accedit altero die tuſſis vehemens, aſpera, & ſputum ejicitur ſanguine tinctum, cum ſymptomatum exacerbatione. Hinc judicatum fuit, ſubeſſe pleuritidem, cui remedia diaphoretica ac diſcutientia opponebantur. Tertia die valde conquerebatur de dolore ſub coſtis nothis lateris ſiniſtri: quare externe adplicabatur ſpiritus vini camphoratus, cum eſſentia croci & balſamo peruviano mixtus, qui non tantum lateri thoracis ſiniſtro, ſed & coſtis & hypochrondrio ſiniſtro forinſecus fuit admotus. Interea tuſſis continuabat vehemens cum ejectione pituitæ craſſæ; noctes erant inſomnes, & ſudor fluebat largior. Dati igitur nitroſi & reſolventes pulveres, quibus mitigatus eſt æſtus, & facilior reddita ſpirandi anguſtia: externe vero ad dolorem, qui valde adfligebat, compeſcendum, unguentum ex oleo hyoſcyami, camphora, & oleo carvi adplicatum: unde omnis in thorace remiſit dolor, & ſomnus fuit quietior. Sed poſt ſomnum peſſime ſe habuit; æſtus invaſit intenſior, magna virium proſtratio, inſignis pectoris oppletio, at vero difficilior illius expectoratio; adeo, ut adſtantes rem fore conclamatam crederent. Omiſſo igitur unguento,

guento, externe adplicabatur iterum ſpiritus vini camphora probe ſaturatus; interne dabatur pulvis ex lapidibus cancrorum ſolutis, nitro, camphora mixtus, & ſingulis quatuor horis cum aqua ſcordii propinatus. Hinc dolor rediit, æger ſudavit, & excretio materiæ pituitoſæ liberior facta eſt, ita ut optima ſpes reconvalescendi apparuerit, quæ etiam die ſeptimo, largiori ſudore ſequuto, implebatur. Interim ægrota de dolore hypochondrii ſiniſtri, qui ad umbilicum usque pertingebat, gravativo, nonnunquam pungitivo conqueri cœpit; qui cum corporis debilitate, urina rubicunda cum ſedimento, pectore vero ſalvo ac integro, fruſtra adhibitis clyſteribus, carminativis, aliisque per tres adhuc inhæſit hebdomades. Tandem denique per alvi profluvium ſublatus eſt, quo quotidie ſepties quin & decies alvum depoſuit, cum excrementis non modo odoris fœtidiſſimi, ſed & materia purulenta, & quandoque ſanguineis grumis permixtis. Quare ordinabantur pulveres ex nitro, myrrha, antimonio diaphoretico, croco parati; decoctum ex veronica, ſcordio & hedera terreſtri confectum; oleum amygdalarum dulcium cum jusculo quotidie ſumendum; externe inungebatur axungia taxi, cum oleo nuciſtæ, chamæmeli atque carvi maritata; & his, ſedato alvi fluxu, doloribusque ſopitis ægra convaluit.

Epicriſis.

PRæſens affectus eſt Pleuritis: in quo notetur primum, quod ægra poſt unguentum pejus habuerit. Nec obſcura eſt ratio: dum enim per iſta anodyna ſpasmus cum dolore ſiſtitur; hinc robore atque tono fibrarum, quo excutitur materia

teria, dejecto, expectoratio inhibetur: manet nihilominus perpetuus humorum ad pectus affluxus, ſed nulla ſubſequitur ejectio. Ex quo diſcimus, oleum hyoſcyami, & reliqua anodyna, licet valde urgeat dolor, non eſſe exhibenda, præſertim in perſonis annoſis. Majori vero ſecuritate ea poſſumus uſurpare in juvenibus: hinc etiam patet, ſomnum pleuritide laborantibus non eſſe ſuadendum, quia ſic materiæ præpeditur ejectio.

2) *Aegra conqueritur de dolore hypochondrii ſiniſtri, qui ad umbilicum pertingit.* Ratio hujus ſymptomatis hæc eſſe videtur: dum ſanguis per pectoris partem ſiniſtram non bene circulatur; ſtagnat in liene & meſenterio: hinc dolor gravativus, quandoque pungitivus percipitur, & propter affectum meſenterium ad umbilicum usque protenditur. Hic vero ſtagnans ſanguis tandem degenerat in pus, quod per vaſa meſaraica intrat inteſtina, & per ea eliminatur. Inde diſcimus, quid ſit, quando auctores ſcribunt de empyemate thoracis per anum ejecto; quod nonnulli per poros diaphragmatis, quos tranſiret empyema, fieri falſo aſſerunt. Poſſe autem contingere ſtagnationem ſanguinis, ſi in una parte illius circulatio eſt impedita; teſtatur Meckren, qui obſervavit, ex contuſione capitis ſubſequutam fuiſſe inflammationem hepatis.

CASUS

CASUS XCIX.

De Phthyſi ex hæmoptyſi.

FOemina jam agens annum ætatis vigeſimum ſeptimum, a ſex jam annis tuſſi humida, expectoratione materiæ copioſæ craſſæ ſtipata ſollicitata, & de alvi adſtrictione, doloribus ſiniſtri, quandoque etiam dextri lateris tenſivis diu conqueſta; ex improviſo tribus abhinc annis ſanguinem cum tuſſi rejecit copioſum. Medicus vocatus ad hunc fluxum compeſcendum præſcripſit pulveres ſtypticos, quibus hæmoptyſis ſedata fuit, nec amplius rediit: ſubſequuta autem eſt ſpiratio difficilis, & largus menſium fluor acceſſit; ſed remiſerunt dolores gravativi cum hypochondriorum inflationibus. Jam annus agitur, ex quo magnam materiæ purulentæ viſcidæ ſpuere cœpit copiam; corpus externa macie conficitur & debilitatur; pulſus poſt paſtum, & circa noctem valde citatus fertur; parum comedit. Quod autem notabile eſt, per medium ferme annum creberrime ejicit una cum ſputo calculos duros & albicantes in larga ſatis copia; & denique jam fruitur alvo molli ac fluida.

Epicriſis.

QUantum detrimentum ad illos, qui bono naturæ inſtituto, copioſis ſanguinis excretionibus ſunt adſueti, ex intempeſtiva illarum per ſtyptica ſuppreſſione redundet, vel hic caſus

ſus docet. Hæc enim fœmina, quæ hypochondriorum vitio, & obſtructionibns circa regionem hypogaſtricam laborabat: ex ſanguinis motu præpedito lentoque, quia tunc ſanguis alias exeundi vias quærit (nam hæmoptyſis ſæpe ab obſtructo quodam viscere oritur) tandem experta eſt hæmoptyſin, dum ſanguis circa pulmones congeſtus fuerat. Hanc ſi continuaſſet natura; motus ſanguinis fuiſſet compoſitus. At ubi hæc hæmoptyſis parum prudenter ſublata fuit; nihil erat certius phthyſi; cum ſic conſtrictis pulmonibus, & motu ſanguinis inverſo, ſtagnatio pariter ac infarctus humorum ſuboriatur. Quum vero ſanguis ipſe in noſtra ægrotante, quae malo laboravit hypochondriaco, viscidus & acidus, dein tranſitus bilis interceptus, & ideo illius cum ſanguine commixtio interturbata fuit: inde ſanguis viscidior magis redditus, ad generationem calculorum in pulmonibus poſt ſublatam haemoptyſin, quae ſine praevia ſpasmodica conſtrictione fieri nequit, multum contribuit. Quod vero in pulmonibus calculi reperti fuerint, non mirandum; quippe qui in omnibus fere corporis partibus occurrere ſolent.

Vitanda cane pejus & angue eſt tinctura antiphthyſica Gramanni, quae magis procurat phthyſin & maturat; quod etiam faciunt liquores martiales, haematites, ſacharum ſaturni, croci martis, opiata, auſtera, adſtringentia, frigida, quae omnia, ut & acida, malum hoc valde augent. Cura hujus morbi potius in eo conſiſtit, ut 1) per expectorantia materiae purulentæ ejectio promoveatur, & 2) ipſa pulmonum conſolidatio reſtituatur. Prius ut e voto ſuccederet, aliquantulum ſpero; poſterius non abſolute polliceor. Exhibeat itaque medicus decocta & infuſa her-

herbarum, ut chaerefolii, ſcordii, veronicae, glyzirrhizae, ut & decocta folius hederae terreſtris, quae expectorationem humorum promovent, & humores ſervant fluxiles. Convenit etiam lacaſininum aqua probe dilutum, non coctum, ſi nimirum alvus eſt aperta, cui addi poteſt parum ſachari. Praeterea quoque prodeſt arcanum duplicatum, quod abſtergit, obſtructiones tollit, non minus mater perlarum, nitrum, antimonium diaphoreticum, antihecticum Poterii, quae verſus noctem, ubi aeſtus eſt auctior, ſunt exhibenda. Non minus e re ſunt oleum aniſi, nuciſtæ, fœniculi, macis, uti & eſſentia ex tinctura tartari, croco, oleo deſtillato aniſi, macis parata; quæ tempore prandii ad guttas XX. vel XXX. propinetur. Nux moſchata cum ſacharo in tuſſi præſtans eſt remedium, ſpiritus ſalis & acida tuſſim promovent, & dulcia denique tonum ventriculi deſtruunt, & viſcidam relinquunt ſaburram.

CASUS C.

De tuberculis pulmonum.

JUvenis 24. annorum, corporis robuſtioris, pectoris demiſſi, humeroſque gerens altos, multis abhinc annis difficilem expertus reſpirationem, vocemque ſemper raucam toleravit. Profectus aliquando in Belgium, duroque ibidem piſcium marinorum, & carnium fumo induratarum victu utens, ventriculi aliquoties gravativum exinde ſenſit dolorem. Hunc fre-

frequenter corrigere tentavit & concoctionem adjuvare uſu ſpiritus vini Franconici, quem paullo largius inter epulas hauſit. Verum enimvero accedente autumno incidit in tuſſim, ſpirandi anguſtiam & difficultatem, pungitivos in pectore dolores, & ingentem totius corporis laſſitudinem: non minus dolores circa lumbos acutiſſimos, & in artubus pungitivos ſenſit, ut medici, vagam ſubeſſe arthritidem credentes, venæſectionem ordinarent,& reliquam venæſectionem ad dyscraſiam humorum ſcorbuticam dirigerent ſubigendam. Reverſus in patriam iisdem ſymptomatibus, ſed longe atrocioribus, afficiebatur: crescebat enim tuſſis mirum in modum, & erat vehementiſſima, per integram ſæpenumero adfligens noctem, adeo ut ferme ſuffocari videretur. Quod autem notabile erat, nihil pituitæ vel purulentæ materiæ rejiciebat; ſed tuſſis aridiſſima erat, pulſus ſemper celer & frequens, appetitus nullus, urina rubicunda, nox ſine ſomno & perpetua ſpirandi difficultas. Neque minus poſt uſum ſalium volatilium, ac infuſi veronicæ graviſſima fuit reddita; nec ullæ opem ferebant medicinæ, ſive fuerint nitroſæ, ſive decocta pectoralia, ſive myrrhata, ſulphurata, ſperma ceti, ſive electuaria pectoralia &c. Optime autem conquievit tuſſis poſt data anodyna: tunc enim ſomnus erat quietior, ſudores largiores & calor remittebant; ſed virium debilitas inde increſcere videbatur. Ex quibus judicavi procul dubio tubercula ſcirrhoſa pulmones obſediſſe, bronchia ſemper ſtimulantia; & ſanguinis cum impetu ad pectus delati refluxum impedientia; quæ cum nec emolliri, nec reſolvi potuiſſent, mors tandem, ultima rerum linea, ſupervenit.

Epicriſis.

Recte monet Hippocrates, multiplici confirmatus experientia, eos, qui altos gerunt humeros, ad aſthma, aliosque pectoris affectus inclinare: quod & in hoc caſu accidit, ut juvenis iſte ad phthiſin primum diſpoſitus, mox exinde pulmonum incurrerit ſcirrhescentiam, & tumores naſcerentur ſive tubercula.

Hanc diſpoſitionem foverunt cum victus ratio, tum regio, quam petiit: illa erat craſſa admodum & inſalutaris. dum præter cibos mali nutrimenti, ſpiritu vini Franconico inter cibos uſus eſt, qui ſanitati minime confert, quia chylum ſtatim præcipitat, & in coagulum compingit, & maxime illis, qui ad ſcorbuticam inclinant dyscraſiam, minus conveniens, quia jamdum humorum laborant craſſitie. Regio, quam petiit, ab aëre vappido repleta fuit, qui ſanguinis mixturam, craſin atque motum non parum turbare valet. Iſta præcipue pulmonum tubercula poſſunt protrudere; quibus dum ſanguinis circuitus pervertitur, eique remora injicitur, partim tuſſis, dum natura id, quod ſibi moleſtum eſt, ejicere laborat, partim anguſtia & difficultas ſpirandi fiunt; ita ut ob lentiorem ſanguinis progreſſionem laſſitudo corporis, & ob veſicularum pulmonalium diſtenſionem pungitivi dolores conjungantur. Quod vero lumborum dolores orti fuerint, haud ignorari oportet, quod illi dyscraſia ſcorbutica laborantibus familiares; quoniam & ſanguinis tardior motus, tum etiam concurrens ſalina intemperies membranas pungit, vellicat & irritat. In itinere autem æger melius habuit, eo quod motu tali motus

motus ſanguinis quodammodo liberior redditur: ſimulac vero requievit, ſymptomata invaluerunt.

In curatione eò quidem reſpiciendum fuerat, ut pulmonum tubercula emollirentur ac reſolverentur, quæ autem omnem eludit operam. Inter illa emollientia & reſolventia ſunt variæ radices & herbæ v. g. fieri poteſt decoctum ex radice chinæ, paſſulis, raſura ligni ſaſſafras, carduo benedicto, veronica, ſcabioſa, ſcordio, floribus ſambuci, radice Angelicæ (ut ut enim hæc ſit alexipharmaca & calida; tamen in decocto diffuſa ejus virtus ſanguinem non adeo commovere poteſt) herba malvæ, altheæ, radice enulæ &c. Non minus pulveres parari poſſunt, ex lacte ſulphuris, antimonio diaphoretico, antihectico Poterii &c. Conveniunt porro terra foliata tartari, ſolutio oculorum cancrorum, crocus, myrrha in ſubſtantia comeſta. Quæſtio autem incidit, num venæſectio locum habere poſſit? Nihil omnino obſtat, ſi modo ſanguis fuerit præparatus. Sed omnia ſalia volatilia oleoſa non niſi præſervative locum habent: nam alias poſt horum & calidorum uſum malum & tuſſis invaluit: ex quo ſanguis majori in copia ad pulmones vectus, ibique haud inveniens liberum transgreſſum, anguſtiam atque difficultatem ſpirationis adauxit. Cum autem nulla in hoc ægro ſpes tubercula reſolvendi ſupereſſet; hinc ad deliniendum affectum blanda anodyna, uti crocus cum aqua papaveris rhæados &c. adhibita fuerunt.

APPENDIX,

EXHIBENS

Judicia & Reſponſa Medica, an purgans ex reſina jalappæ & mercurio dulci lactentibus infantibus ſit propinandum.

PUerulus unicus, parentibus cariſſimus, tres anni quadrantes natus, primo ætatis ſemeſtri, absque ulla ægritudine ſanus vixit ac incolumis, ubera rite traxit, placide dormivit, alvi excretiones habuit liberas, & vegeto ſemper, vivacique floruit ingenio. At vero menſe Decembri inquietus eſſe, continue clamare, faciei calore uri, ac ore ſpumam crebrius reddere cœpit; ut medicus dentitionem ſuspicaretur. Hinc ordinavit tenellulo pulveres purgantes, quorum ſingulus grana duo mercurii dulcis, & reſinæ jalappæ præparatæ, i. e. ex reſinæ jalappæ partibus binis & tribus amygdalarum dulcium confectæ granum habebat. Horum uno aſſumto, infans vomuit, & decies alvum depoſuit: quare reliquorum uſus fuit intermiſſus. Abhinc vero male habere cœpit; dum præſertim ſpiratio anhela accedere, ipſe ſæpius ſuffocari, ac crebriori digitorum convulſione corripi obſervabatur. Sexto demum Iduum Maji vehementi inquietudine, anxietate ac ſpasmo prehendebatur: contra quæ a priori medico ordinata fuit hæc compoſitio: Recipe reſinæ jalappæ præparatæ grana ſex, ſachari candi pulveriſati

riſati grana XII, mercurii dulcis grana XV. M. f. pulvis in ſex partes dividendus. Harum binas aſſumtas, crebræ alvi dejectiones, ac dictorum ſymptomatum major ferme excepit exacerbatio; adeo, ut adſtantes convulſiones veriti, tenellulo propinarent pulveres quosdam antepilepticos. Neque tamen minus XI. Calend. Junii ipſa erupit epilepſia cum horrendis convulſionibus; quæ multis remediis antepilepticis & internis & externis, clyſteribus, & pulvere purgante ex mercurii dulcis duobus granis, & unico reſinæ jalappæ confecto, qui repetebatur V. Calend. cum uno duntaxat mercurii dulcis grano, oppugnabantur. Et poſtquam VI. & V. Calend. ex his remediis exacerbari videbatur epilepſia; ea tamen, IV. & III. Calend evacuata per alvum copioſa, foetida, ac mali coloris ſaburra, paululum remiſit. Verum enimvero cum Nonis Junii recrudescerent motus epileptici atque convulſivi, præter clyſterem, VIII. Iduum & infanti & nutrici quandoque data eſt hæc potio: Recipe reſinæ jalappæ grana quinque, diſſolve in uno ovi vitello recenti, adde aquæ chamæmeli romani unciam unam & ſemis, ſyrupi roſarum ſolutivi drachmas tres. M. D. ex qua large alvum depoſuit, ſimulque manſit inquietus. Circa diem tertium Iduum Junii nonſolum crebrius alvi profluvium acceſſit; verum etiam tam anguſta ſupervenit ſpiratio, ut ſuffocari omnino videretur puerulus, & rauca voce peculiarem ediderit ſonitum. Quamobrem dati interne ſunt pulveres adſtringentes, externe ſtomacho impoſitum ceratum theriacale: ex quibus bene habere cœpit, nullaque a XIV. Cal. Junii, ad Vtum usque Iduum accepit medicamina.

Has interim moleſtias partim a difficili dentitione; bini enim ſub illis dentes, iique maxillares,

in mandibula ſuperiori eruperant, partim ab impuro nutricis, hanc ob cauſſam abactæ, lacte derivarunt. Cum vero nihilominus V. Iduum Julii male iterum habuiſſet infans; iterum exhibitus eſt pulvis ex tribus mercurii dulcis granis, & uno reſinæ jalappæ confectus, ſed ipſe a III. Iduum ad V. diem ante Calendas Auguſti, æſtu, inquietudine, tuſſi, roncho pectoris miſere ſolicitus, ante memoratum anxium ſæpius edidit ſonitum. Hæc contra ſymptomata varia pectoralia, veluti fuerunt loch ſanum & expertum, lac ſulphuris cum ſacharo albo in ſexdupla doſi, & electuarium ex oleo amygdalarum dulcium, ſpermate ceti & ſacharo Canarienſi paratum &c. exhibebantur; intra ultimum quatriduum pulveres laxantes ex mercurii dulcis granis duobus cum dimidio & uno reſinæ jalappæ præparatæ bis dabantur; ac duo linctus pectorales propinabantur, quorum unus ſyrupi de manna ſolutivi unciam ſemis, pulveris jalappæ ſcrupulum unum, aquæ veronicæ drachmas duas; alter ſyrupi de manna ſolutivi unciam unam, jalappæ grana XII. & aquæ veronicæ drachmam unam habebat. Tum Vto Calendarum Auguſti violenta erupit epilepſia, & per tres dies absque remiſſione, cum perpetua dicti anxii ſonitus ex pectore exploſione, alvo ſoluta, tetrisque excrementis vehementer inhæſit; donec denique pridie Calend. Auguſti ipſa mors inſequeretur. Hoc tempore multis remediis antepilepticis, internis pariter ac externis; clyſteribus, ad ſedandam diarrhœam pulvere theriacali, aliisque, quorum intra triduum viginti duo numerabantur, remediis pugnatum fuerat. Altero denique poſt mortem die, bini in ſuperiori maxilla obſervabantur dentes, eruptionem minantes, atque

que fauces aphthis & puſtulis inflammatoriis obſeſſæ deprehendebantur.

Neque vero ignorari oportet, defuncti fratrem binis abhinc annis, eadem ætate, iisdemque ſymptomatibus infeſtatum, iisdemque remediis tractatum periiſſe; quippe cui & præſervandi & curandi fine ſæpenumero & laxantes pulveres modo recenſiti, & alia remedia cum jalappa commixta propinata fuerant. Quamobrem, dum adhuc viveret hic puerulus, ab alio medico hæc curandi ratio in dubium vocata eſt: quippe qui tam acria, irritantia, atque purgantia, copiosa quantitate & crebro data, in tam tenero ſubjecto, quod & natura ſenſibiliſſimum, ad ſpasmodicos ac convulſivos motus proclive, & ob difficilem dentium eruptionem doloribus, ac violentis generis nervoſi diſtenſionibus obnoxium fuit, minime proficua, ſed ſumme potius nociva judicavit. Hinc etiam, vi conſcientiæ permotus hic medicus, cui pariter ac priori defuncti cura erat tradita, ad quasdam quæſtiones medicorum celebriorum flagitavit reſponſa ac judicia; eo duntaxat fine, ut prior medicus, frequenter, ſed fruſtra ne lactentibus infantibus tam acria propinaret purgantia, commonefactus, convinceretur, hanc medendi rationem & arti medicæ & conſcientiæ omnino repugnare.

RESPONSUM WITTENBERGENSE.

PRopoſitæ nobis fuerunt quædam quæſtiones, ut de iis, quid ſentiremus, reſponderemus; quarum quinque potiſſimum occurrerunt nobis; nimirum 1) num infanti, tres anni quadrantes nato, dentitioni difficili obnoxio; & ex lacte cor-

rupto dejectionibus alvi viridescentibus cruciato, hinc anxietatibus, ſpasmis, & epilepticis correpto motibus, purgans ex tribus mercurii dulcis granis & uno reſinæ jalappæ præparatum, tuto & cum fructu, præſertim repetitis vicibus, propinari potuerit?

2) Anne conſultius fuiſſet, in locum mercurii dulcis, ac reſinæ jalappæ, lenius laxans vel ſolum, vel cum pulvere abſorbente antiſpasmodico commixtum exhibere?

3) Utrum rationes hanc in cauſſam allegatæ cerebrinæ ſint, anne potius veræ atque ſolidæ?

4) Num ex ullo probato ſcriptore medico probari queat, mercurium tribus granis, cum purgante mixtum in tam tenera ætate fuiſſe propinatum? &

5) Anne denique ex ſæpius repetito hoc laxante [illegible] inſequuti epileptici motus debeant deduci?

Quapropter, omnibus perluſtratis diligentia [illegible] æquali probe momentis, ad primam quæſtionem affirmativam magis dare reſponſionem potuiſſemus; ſi allegatus fuiſſet effectus, quem recenſitum purgans in eo tenellulo ſemper edidit. Neque tamen minus, ſi ætatem ſubjecti tenerrimam, anxietates, ſpasmos epilepticos, dejectiones alvi virides, dentitionem difficilem, reliqua ſymptomata, & ſæpius repetitum purgantis uſum conſideremus; non poſſumus, quin hunc auſum nimis temerarium declaremus.

Melius factum fuiſſe putamus, ſi in tali rerum ſtatu & mercurius dulcis & reſina jalappæ omiſſa fuiſſet: eo magis, cum longe tutiora proſtent purgantia, quæ in infantibus cunctis evacuandi ſcopis faciunt ſatis. Præſertim autem in noſtro ſubjecto longe convenientius fuiſſet, clyſteribus

ac

ac blandioribus laxantibus, cum abſorbentibus mixtis acrimoniam primarum viarum temperare & leniter eliminare. Quod ſi enim in iſtis multæ ſordes acidæ, atque bilis, ut vocant, æruginoſa hospitentur; quas in noſtro ſubjecto dejectiones virides; & reliqua ſignificant ſymptomata: mercurius dulcis propinatus cum iis combinatur, hinc ſtimulationem magis adauget, ac periculoſa concitat ſymptomata.

Neque ideo juxta quæſtionem tertiam adductæ rationes pro cerebrinis habendæ ſunt: omnis enim curationis fundamentum in ratiocinio medici ſitum eſſe oportet: quod cum omnes ſcriptores medici præfixum ſibi habuerint, maxime in remediorum mercurialium exhibitione; nemo eorum nobis adhuc innotuit, qui in recenſitæ ætatis ſubjectis, ac allegatis ægritudinibus ea doſi propinavit mercurium dulcem, uti quidem in præſenti caſu factum eſſe legimus.

Quæ cum ita ſint, & mercurius in ea portione, ætate, ac ſymptomatibus haud tuto exhiberi poſſe videatur: nec adeo a veritatis ſpecie abludit aſſertum, ex illius uſu inſequutos motus epilepticos niſi excitatos, ſaltem magis adauctos fuiſſe ac ſuſtentatos.

RESPONSUM JENENSE.

EX propoſitis nobis quæſtionibus, ut de iis mentem noſtram exponeremus, prima eſt:

Num infanti, tres anni quadrantes nato, dentitioni difficili obnoxio, & ex lacte corrupto dejectionibus alvi viridibus cruciato, hinc anxietatibus, ſpasmis & epilepticis correpto motibus, purgans ex tribus mercurii dulcis granis, & uno reſinæ jalappæ confectum, tuto & cum fructu,

repetitis præſertim vicibus propinari potuerit? Si reſpondere ad hanc debemus, haud ignorari oportet, in omnibus hisce dubiis caſibus, leges medendi, & quoad indicationes, & quoad indicata eſſe reſpiciendas. Cum vero in præſenti caſu & dentitio difficilis, abſque alvi abſtructione ac æſtu febrili, & dejectio copioſior minime indicent evacuantia, ſed potius temperantia ac roborantia: facile patet, eorum uſum haud fuiſſe congruum. Namque licet etiam indicata fuerint evacuantia; attamen hoc ſcopo mercurialia & reſina jalappæ minus tuto ſunt propinata. Quamobrem alteram & tertiam quæſtionem:

Anne conſultius fuiſſet, mercurium dulcem & reſinam jalappæ omittere, & in horum locum lenius laxans vel ſolum, vel cum pulvere abſorbente & antiſpasmodico v. g. Marchionum mixtum propinare? omnino adfirmamus, & operæ magis pretium fuiſſe credimus, in tam tenera ætate alvum blandioribus molliri laxantibus, veluti ſunt rhabarbarum electum, pulvis mechoacannæ, vel ipſa cinnabaris nativa. Neque etiam extra omne poſitum eſt dubium, num mercurius dulcis rite & juxta leges artis fuerit præparatus? Et licet etiam lympha viscida peccaverit, cui mercurialia ſulphure puriori non cicurata optime opitulantur: tamen huic dictis lenioribus laxantibus, in noſto quidem caſu, ſuppetiæ ferri potuiſſent eo tutiores.

Non equidem, ad quartam replicantes quæſtionem, inficias ire poſſumus, quin quidam autores infantibus bimulis mercurium propinaverint dulcem; veluti adparet apud Riverium atque Rhodium: quod autem ille in eodem caſu, eadem ætate, iisque ſymptomatibus ſtipato uſurpatus ſit,

ſit, nusquam relatum legimus. Et ſi denique conſideremus ultimam quæſtionem:

Anne ſubſequuti motus epileptici ab uſu dicti purgantis crebriori ſint derivandi? eo certius omnino affirmativam ferre poſſemus ſententiam, ſi certi eſſemus, quod mercurius minus legitime fuerit præparatus. Jam autem cum non ſolum dentitio difficilis, quæ ſola, teſte experientia, hæc ſymptomata producere valet, verum etiam aliquid ſpasmodici fuerit præſto ante uſum ſæpius citati purgantis: non omnino convulſionum cauſſam in ſolum hoc collocare poſſumus, niſi forte nimis copioſe ſubduxerit alvum, & hinc virium proſtrationem, ac ipſam concitaverit mortem.

RESPONSUM LIPSIENSE.

AD communicatum nobiscum caſum, & propoſitas in ipſo quæſtiones, quas ex antecedentibus repete, ſententiam noſtram explicaturi: ad earum primam reſpondemus, quod mercurius dulcis in præſenti ſubjecto, recenſitis ſymptomatibus adfecto, dicta doſi tam ſæpius repetita haud tuto potuerit propinari; cum ille cum primarum viarum ſaburra permixtus hanc reddit acriorem, & ad inducendos affectus ſpasmodicos magis idoneam. Hinc 2) fuiſſet utique convenientius, omittere hoc remedium, & aliis magis appropriatis, maxime clyſteribus uti. Atque 3) ideo hanc in cauſſam allegatæ rationes minime cerebrinæ habendæ ſunt: 4) ſiquidem varii quidem ſcriptores medici, uti Riverius ac Ettmullerus, Harris &c. mercurium dulcem in affectibus infantum commendant; ſub illis vero, quæ in præſenti caſu juncta fuerunt, momentis iſtum a nemine laudatum deprehendimus. Num autem hoc remedium

remedium inſequuta ſymptomata epileptica induxerit, vel ſaltem ſuſtentaverit: haud certo aſſerere audemus.

JUDICIUM MEDICUM.

SUbjectus fuit meo judicio caſus quidam ſatis arduus, cum quibusdam quæſtionibus, quarum tres ſequentes potiſſimæ ſunt:

1) Num ad infantes ſex vel novem menſes natos purgandos laxante ex mercurii dulcis binis vel tribus granis cum uno reſinæ jalappæ præparatæ, i. e. ex tribus amygdalarum dulcium partibus & una reſinæ dictæ compoſitæ parato, tuto & absque omnis periculi metu uti liceat?

2) Præprimis num illud infanti tenero, qui ſenſibilioris conſtitutionis, quinto jam ætatis menſe ob dentium eruptionem ſymptomata epileptica, ſpasmodica pectoris, ſuffocativa, digitorum rigorem toleravit, jam vero & lac corruptum, aliasque in primis viis ſordes fovet, & iterum ex difficili dentitione ſpasmis, anxietatibus, inquietudine, dejectionibus viridibus ſolicitatur, tam intra quam extra paroxysmum tuto exhiberi poſſit? &

3) Anne denique tam illud purgans, quam etiam alia ex pulvere jalappæ parata, & crebro nimis propinata in dentitionis difficilis negotio plus damni induxerint, quam emolumenti?

Quæ ut eo clarius explicentur, neceſſe eſt, ut indolem atque naturam earum notionum rite intelligamus, de quibus vel adfirmare vel negare quidpiam volumus. Quum igitur mercurius dulcis, & reſina jalappæ, nec non hujus pulvis noſtræ potiſſimum ſubjiciantur conſiderationi: diſpicienda nobis eſt 1) natura ac eſſentia harum medicinarum; deinde 2) perſcrutanda diſpoſitio cor-

poris

poris in infante tam teneræ ætatis; nec non indoles lactis corrupti, porro dentitionis difficilis idea ſuppeditanda & 3) denique inquirendum, quid ſibi velint notiones inſecuri, noxii & periculoſi.

§. I. Quod ergo naturam ac indolem mercurii dulcis attinet, ſciendum eſt, illum parari ex mercurio ſublimato, tanquam penetrantiſſimo animantium veneno, & modica duntaxat portione perniciem mortemque inferente & mercurio vivo, qui quidem nullum conſtituit venenum, ſed externe illitus, niſi conveniens acceſſerit diæta, periculoſa infert ſymptomata. Ex his ergo binis vehementioribus ſubjectis lege artis inter ſe commixtis, reſultat tertium, nimirum mercurius dulcis; qui, licet non ſemper, omnibusque circumſtantiis tuto poſſit uſurpari, tamen reſpectu ingredientium, ac aliorum medicaminum mercurialium, caute atque provide adhibitus a medicis pro tuto, ſecure & non formidando habetur remedio. Notari hoc loco merentur, quæ doctus ac celebris Italorum Medicus *Ramazzini tr. de morbis artificum pag.* 28. refert, dum, *Mercurius dulcis*, inquit, *remedium non adeo metuendum; cauto tamen opus eſt uſu; equo enim indomito perſimilis eſt, quoties in manus imperitas inciderit.* Et paullo poſt: *adeo ſuſpecta ſunt beneficia, quæ ab hoſte tam infido ac verſipelle proveniunt, ut de medicorum mercurio apte dici poſſint, quæ de ſuo commentus eſt poëtarum princeps: animas ille evocat orco pallentes, alias ad triſtia tartara mittit, dat ſomnos, redimitque, & lumina nocte reſignat.* Neque minus *Welſchius*, *ſi decad.* 3. *curat.* 1. *pag.* 113. *de* mercurio dulci agit, hæc bene monet: *Quamvis omnium optima hydrargyri præparatio & ſecuriſſima plerisque putetur, attamen ne ſic quidem, aut alia quacunque ratione præparatum, malignitatem*

lignitatem ſuam plane exuere, etſi vel aurum addatur, quin ad ingenium. nequitiamque ſuam redeat, notavimus. Conf. Wachnitzii, medici Serveſtani diſſ. de mercurio dulci pulveriſato ad grana XV ab adoleſcente XV annorum aſſumto, & ſexto die inde mortuo.

No. 2. Mercurius dulcis, juſta quantitate aſſumtus, ea pollet efficacia, ut ob glandularum, quam inducit, ſtricturam, lympham propellat, & ſalivæ copioſiorem fluxum, ſive ſalivationem excitet: quare etiam luem veneream, aliosque ex lymphæ coagulo, & glandularum obſtructionibus ſubortos morbos ſæpius feliciter expugnare deprehenditur. Neque minus certa portione propinatus vellicat inteſtina, aliquo modo alvum ducit, ſed flatulentias progenerat, atque tormina. Nec etiam levem ſpondet operam, ſi in infantibus, non quidem tenerioris ſtricturæ, ſed juxta *Ettmullerum in valetudinario infantili pag.* 41. habitioribus paululum, & ubi ablactati fuerunt, vermibus infeſtatis provide, & tot granis, quot annos ſunt nati, exhibeatur.

No. 3. Notandum vero eſt, quod idem mercurius dictos effectus, veluti ſunt ſalivatio, tormina, anxietates, & longe deteriora ſymptomata eo facilius atque citius excitet, ſi parciſſima licet doſi cum ſalibus cujuscunque generis, maxime ammoniacalibus & alcalinis probe fuerit commixtus atque ſubactus. Quemadmodum enim mercurius vivus per ſalium admixtionem corroſivus redditur ac quaſi venenatus: ita quoque idem dulcificatus, ſi denuo ſalibus permiſceatur, virtute iterum potitur acri, corroſiva, licet mitiori, quam quidem poſſidet mercurius ſublimatus.

No. 4. Hinc etiam crebra docet experientia, quod in iis, quorum ventriculus ac inteſtina, aut

ipſa

ipſa lympha ſordibus acribus, ſalſis, bilioſis, ſulphureisque ſcatent, veluti ſunt ſcorbuto, paſſione hypochondriaca, hyſterica, podagra, arthritide &c. laborantes, parca etiam doſi exhibitus mercurius dulcis facillime ſalivationem, nervorum debilitatem, tormina, præcordiorum anxietates, pectoris ſpasmos & inducat & magis foveat & exacerbet. Hæc enim ſubjecta in recenſitas moleſtias jam prona deprehenduntur; ideoque hujus remedii uſum utique contra indicant.

No. 5. Neque etiam ullum, præter aurum fulminans reperitur medicamen, quod tam diu inhæreat inteſtinis, & ſucceſſu demum temporis propter gravitatem, qua firmiter plicis ventriculi ac inteſtinorum impingitur, effectum ſuum exſerat, quam quidem mercurius dulcis, maxime in pulvere ſumtus: id quod vel ex ſalivatione, quam nimis tarde excitat, eluceſcit.

No. 6. Et denique haud ignorari oportet, medicamina ex mineralibus atque metallis parata, hinc etiam mercurium dulcem, non niſi liquida vel ſoluta in noſtram agere machinam. Hæc ſolutio extra noſtrum corpus menſtruis appropriatis, in corpore autem lympha ſalivali, & in ſtatu præternaturali, acrimonia ſalina, acri, in primis viis hærente, peragitur. Sicuti vero in hoc ultimo caſu ſuccorum præternaturalium indoles admodum varia exiſtit: ita etiam mineralium eorum remediorum valde diverſus, hinc incertus obſervatur effectus; ſicut id crebra experientia in uſu mercurii vitæ, auri fulminantis, limaturæ martis, antihectici Poterii, omniumque ex mercurio præparatorum medicaminum luculenter demonſtrat.

§. II. Sic ergo perluſtrata mercurii dulcis natura,

tura, neceſſe eſt, ut perſcrutemur indolem reſinæ & radicis jalappæ. Primo quidem nullum eſt purgans, quod tanta celeritate alvum moveat, quam dicta illa reſina: quæ pariter ac radix jalappæ ſal acre ſubtiliſſimum fovet, atque vi illius tunicas ventriculi ac inteſtinorum nerveas vehementer ſtimulat Hinc quoque ſæpius contingit, ut hujus remedii nimius uſus, aut potius abuſus tormina, ſpasmos, quin & periculoſas dictarum partium producat inflammationes: quam jalappæ vim inflammatoriam præcipue *Wepferus tr. de cicuta aquatica* multis in cane inſtitutis experimentis ſolide demonſtrat; & ideo *Pechlinus obſ.* 65. *pag.* 369. vim reſinæ jalappæ in pulvere vocat impetuoſiorem.

No. 2. Deinde vero ea eſt reſinæ jalappæ indoles, ut vi ſubſtantiæ, quam fovet, reſinoſæ in calore facile coaguletur, hinc plicis inteſtinorum firmiter adhæreſcat, & ideo continua irritatione vehementia inteſtinorum tormina, paralyſes, convulſiones, vomitus, & hypercatharſes moveat, mitius ſi in forma eſſentiæ vel emulſionis exhibeatur. Inde referunt *M. N. C. dec. II. anno VII. obſ.* 162. *quod fœmina generoſa biduo poſt aſſumtam jalappæ reſinam, præter dolores fere intolerabiles, & copioſiſſimas alvi excretiones, paſſa fuerit convulſiones epilepticas, aliquot ſeptimanas durantes, ut vix morti eripi potuerit. Idem alias gratioſiſſimum purgans, reſina nimirum jalappæ ſoluta in quinta eſſentia Mathioli vel elixirii citri, alteri cuidam tormina creavit miſeranda, & quidem ſine ulla fæcum excretione purgatoria, verum tertio tandem die ſola per alvum excreta reſina in globum compacta & incraſſata.* Plures obſervationes de noxia reſinæ jalappæ, aliorumque acriorum purgantium efficacia reperies in diſſ.

diſſ. mea de purgantibus fortioribus e medicina ejiciendis.

No. 3. Dicta vero reſinæ jalappæ in pulvere efficacia longe citior atque vehementior deprehenditur, ſi ipſi ſcrupulum unum arcani duplicati, aut tartari vitriolati, & tantillum antimonii diaphoretici admiſcueris: hinc etiam Pechlinus refert, quod duo reſinæ jalappæ grana cum drachma dimidia cremoris tartari mixta vigeſies alvum duxerint. Unde omni jure colligi poterit, quod in ſubjectis, quæ multas ſalinas in primis viis fovent ſordes, mercurius dulcis haud ſecus, ac reſina jalappæ non ſolum vehementius operari, ſed & hypercatharſes excitare valeat.

No. 4. Neque etiam ignorari oportet, experientiam docere, quod mercurius dulcis cum reſina jalappæ, aut alio purgante extracto permixtus, & vel in pulveris, vel pilularum forma datus, non ſolum vehementer alvum moveat, ſed etiam ſtimulum alvi ad excretionem, per aliquot dies inhærentem poſt ſe relinquat. Unde iterum merito conjicere licet, mercurium dulcem cum purgante non protinus e corpore exturbari, ſed propter gravitatem ſuam diutius inteſtinis immorari.

No. 5. Doſin jalappæ quod attinet, de hac Cl. D. Wedelius diſp. de jalappa ſic ſcribit: Qui rarioris ſunt texturæ, ventriculi villos habent teneros & delicatos, humoribusque acribus bilioſis abundant, cautius & delicatius ſunt tractandi; unde his grana ſex, vel ad ſummum ſcrupulus ſemis pulveris jalappæ ſuffecerint; qualia exempla tota in praxi occurrentia plurima allegari poſſent, ſi id opus foret.

No. 6. Inde denique omnes, quibus valetudo

curæ cordique eſt, probe ſibi caveant ab acrioribus hisce remediis; &, ſi opus fuerit, alvum potius per alimenta humectantia, vel leniter ſtimulantia, vel laxantia moliantur. Qui enim præſervandi duntaxat fine crebris utuntur purgantibus; teſte experientia, non niſi ventriculi ac inteſtinorum imbecillitatem, flatulentiam, ac inſignem ad colicas ſibi contrahunt proclivitatem. Hinc etiam *Hippocrates Lib. IV. aph.* 16 *purgationem iis periculoſam judicat, qui ſunt integra valetudine: quoniam, teſte eodem ſect.* 2. *aph.* 36 *ſana habentes corpora, dum medicamentis purgantur, cito exſolvuntur.* Namque omnia acriora purgantia, ſimulque Jalappæ, vi principii cujusdam cauſtici inflammatorii operantur, hinc deſtruunt tonum ventriculi ac inteſtinorum, & inde dependentem motum eorum periſtalticum: in cujus debito vigore totum digeſtionis, chyli ſecretionis, & alvinæ excretionis negotium, maxime in infantibus ſitum eſt ac abſolvitur. Ex eodem quoque fundamento contingit, ut poſt horum purgantium uſum major plerumque ad alvi obſtructiones, ſpasmos & flatulentias inſequatur proclivitas: quid? quod crebra compertum habeam experientia, quod ex ſolo, eoque repetito horum purgantium uſu malum ſpasmodico flatulentum, quod vocant hypochondriacum ſuboriatur.

§. III. Sed ordo noſtræ tractationis poſtulat: ut perſcrutemur conditionem ac indolem infantum, ſex vel novem menſes natorum, adhuc lactentium, ſenſibili ac tenera textura præditorum, & ex difficultate dentitionis ſpasmis, convulſionibus, aliisque gravioribus obnoxiorum ſymptomatibus.

No. 1. Quare notari meretur, omnes mem-

branoſas

branoſas, maxime ventriculi ac inteſtinorum partes in ejusmodi infantibus admodum nerveas, ſubtiles, & ad ſpaſticas ſtricturas eſſe facillimas: quemadmodum inter alia ſymptomata, ex vermium colluvie propullulantia, uti ſunt tormina ventris, inquietudines, pavores, convulſiones, epilepſiæ, luculenter demonſtrant. Quin cum ex dicta primarum viarum irritatione ſæpius convulſiones, & aſthmaticas incurrant ſuffocationes: facile adparet, omnia purgantia, quoniam dictas nerveas, in ſpasmum pronas, partes vehementer vellicant, infantibus admodum eſſe inimica. Et hanc primarum viarum ſenſibilitatem, vel illud etiam comprobatam dat momentum, quo teneri infantes ex purgante nutrici dato, cujus acres particulæ cum lacte tranſeunt in illos, copioſas tolerare deprehenduntur alvi dejectiones. Ex eadem ventriculi ſenſibilitate infantes non poſſunt tolerare cibos acriores atque ſapidos; ſed juxta ipſius naturæ ductum liquore temperato, blando, dulci, veluti lac exiſtit, nutriendi ſunt. Ipſi vero infantes ratione teneritudinis, ſenſibilitatis, atque proclivitatis ad ſpasmos inſigniter diſcrepant.

No. 2. Deinde nec ignorari oportet, cur & quomodo lac in nutricibus corrumpatur. Hoc nimirum contingit, ſi illæ cibis incongruis, aut valde nutrientibus vescantur, motu vero corporis ſufficienti deſtituantur, hinc impedita transpiratione partes acres, ſulphureas, excrementitias in corpore ſuo ac lacte retineant. Tale ergo ſpiſſum, & impuris ſordibus imbutum lac, ſi in ventriculum infantis pertingat, ac diutius ipſi inhæreat, redditur magis acre ac acidum, & accedente ipſa bile, corroſivam indolem, ac viridescentem nanciscitur colorem. Hinc fæces, quæ lac illud acescens & corruptum continent,

tam acres atque corroſivæ depreheuduntur, ut ſæpius, inſtar ſpiritus vitrioli lintea corrodant; nec a canibus, qui alias infantum excrementis libenter veſcuntur, aſſumantur. Illo autem corrupto lacte teneræ primarum viarum membranæ ſpasmodice conſtringuntur; & inde tormina, flatulentiæ, anxietates, ſpirandi anguſtiæ, ſpasmi & ipſæ convulſiones ſuboriuntur.

No 3. Quod denique dentitionem attinet difficilem; ſciendum eſt, inter dentes caninos potiſſimum eſſe, qui teſte *Casparo Bauhino theatr. anat.* L. 3. *c.* 6. nervos ac vaſa ſanguifera conſpectiora poſſident, quam reliqui dentes, & hinc ſub perruptionem majores etiam procreant dolores. Generatim enim omnes dentes, maxime numero plures ſi ſimul perrumpant gingivas; harum ſubſtantiam nervoſam admodum vellicant, ac inſignes earum pariunt dolores; qui cum adultos, exemplo odontalgiæ immaniter tractant, eo magis teneros infantes graviter afficiunt, & & per conſenſum in motus totius generis nervoſi admodum irregulares terminantur. Inde ſuboriuntur enim febres, epilepſiæ, inquietudines, ſpirationes difficiles, anxietates, alvi obſtructiones, nec non & profluvia, pavores in ſomno, aliaque ſatis ſontica ſymptomata.

§. IV. Sed reſtat tandem, ut quid in medicina inſecurum, noxium ac periculoſum ſignificet, paucis explicemus.

No. 1. Inſecurum itaque remedium appellatur, quod quidem minime ex ſua eſſentia neceſſario atque ſemper damnum infert; attamen pro varia ventriculi, fibrarum nervearum, humorum, ipſiusque morbi diſpoſitione, noxam utique excitare valet. Tali ratione omnia activiora medicamina,

nec

nec non mercurialia, vitriolacea, venena, ſaturnina &c. non ſemper tuto potiuntur effectu: quoniam pro diverſa partium ſolidarum atque fluidarum conſtitutione mox bonam, mox pernicioſam exſerunt virtutem. Hinc remedium inſecurum non quidem ſemper & abſolute exiſtit noxium; verumtamen ſæpius noxium fieri poteſt, & ideo ſumma cautione uſurpandum eſt.

No. 2. At vero noxium illud eſt, quod actu cauſſam morbi atque ſymptomata adauget & exacerbat; quemadmodum opiata in paralyſi, affectibus ſoporoſis, atonia & imbecillitate ventriculi ſemper deprehenduntur noxia.

No. 3. Periculoſa denique ea dicuntur medicamina, quæ in morbis acutis, ubi anceps eſt eventus, vires ad ſuperandum morbum neceſſarias peſſumdant, & cauſſam morbi adaugent: qualia ſunt vomitoria atque purgantia fortiora in internis inflammationibus circa morbi ſtatum exhibita.

§. V. Quibus prælibatis, facilior jam erit propoſitarum ſupra quæſtionum ſolutio. Quod ſi enim primum quæritur: Num infantibus lactentibus, nondum integrum annum natis, ſenſibilioribus, purgandi fine, mercurius dulcis cum reſina jalappæ permixtus tuto, & absque ullo exhiberi poſſit periculo? reſpondeo, illius uſum omnino & inſecurum, & non ſine periculo eſſe: Namque juxta §. 3. no. 1. omnes membranoſæ in hisce infantibus partes, maxime ventriculi ac inteſtinorum tunicæ admodum teneræ, ſenſibiles, & ad ſpasmos proclives ſunt: quum autem omnia purgantia ſint nimis acria ac irritantia, & inteſtina admodum vellicantia; ſimulque totum nervorum genus ad irregulares excitare valet commotiones; facile adparet, ea in infantibus eſſe

periculoſa. Deinde ex §. 1. n. 6. patet, mercurium dulcem non niſi ſolutum in corpus operari; ſolvitur autem non niſi per ſalia, & ſic ſimul redditur acris & corroſivus. Hinc adparet ulterius, quod, cum in primis infantum viis multæ ſæpius ſint ſalinæ ſordes, iis mercurius dulcis perſæpe reddatur corroſivus, & noxius: quare etiam celebris Academiæ Aldorffinæ Profeſſor, *Johannes Mauritius Hoffmannus in Actis Laborat. Chym. Proceſſ.* 153. *pag.* 137. *Doſis mercurii dulcis*, inquit, *pro infantibus equidem a nonnullis auctoribus deſignatur grani I. vel II. pondere cum lacte, ſed non ſatis tuto.* Quod attinet reſinam jalappæ, illa non ſolum juxta §. 2 no. 1. acrimoniam fovet ſubtilem ac fere cauſticam, verum etiam accedente calore intra corpus coagulatur, plicis inteſtinorum adhæreſcit, & cum ab affluis humoribus haud facile ſolvatur, continuo ſtimulo vellicat teneras illas atque ſenſibiles partes, jam per ſe ad ſtricturas ſpasmodicas pronas, & hinc denique ſpasmos ac omnia ex illis propullulantia magis exacerbat ſymptomata. Neque porro minus ex §. 2. n. 2. eluceſcit, omnia purgantia, maxime jalappam, tonum ventriculi ac inteſtinorum, a cujus vigore alvi quoque dependet ſucceſſus, inſigniter labefactare, ac alvum adſtrictam relinquere: quo reſpectu eo magis nocent in infantibus, quorum ſanitas in debita alvi excretione potiſſimum conſiſtit. Quæ cum ita ſint, & hoc purgans in dicta corporis & fibrarum conſtitutione noxam inferre poſſit; illud juxta §. 4. n. 1. etiam inſecurum exiſtit: in cujus locum, re exigente leniora laxantia, veluti ſunt pulvis vel extractum rhabarbari, ſyrupus de manna rhabarb. cum temperantibus ac antiſpasmodicis combinata longe feliciori ac tutiori effectu uſurpari poſſunt.

Prout

Prout enim *Riverius L. V. p.* 1. *ſect.* 2. *inſtit.* bene monet; pueri, multo magis infantes, benigniora tantum ferre poſſunt purgantia.

Hinc quoque juxta ſecundam quæſtionem purgans allegatum in infante dictæ ætatis, teneræ conſtitutionis, quinto jam ætatis menſe ob dentitionis negotium ſymptomatibus epilepticis, ſuffocativis, ſpasmodicis pectoris, rigoreque digitorum infeſtato, jam vero a lacte corrupto ventriculum ipſius & primas vias occupante, & conjuncta dentitionis difficultate, a ſpasmis, anxietate, inquietudine ac viridibus dejectionibus divexato, tam intra, quam extra paroxysmum, nec utile, nec ſecurum exiſtit. Namque illud 1) in infante tam tenero ac ſenſibili vi allegatarum ſuperius cauſſarum, partes in ſpasmos jam pronas magis irritat atque vellicat; 2) deinde fibræ partium ſolidarum ex dentitionis difficultate, dolore ac febre jam tenſæ, & inde irritatum totum genus nervoſum, juxta §. 3. n. 3. leviſſima quoque de cauſſa, multo magis acri & irritante ejusmodi purgantium ſtimulo vehementius ſtimulantur, hinc ſpasmi magis exacerbantur. 3) Accedunt & illa momenta, quod mercurius dulcis non ſolum juxta §. 2. n. 4. propter gravitatem ſuam in teneris ventriculi ac inteſtinorum plicis, etiam poſt præſtitum purgantem effectum diutius commorari ſoleat; verum etiam admixtione acrimoniæ ex lacte corrupto in ventriculo ſubortæ (quæ ſecundum §. 3. no. 1. ſola ad vellicandas primarum viarum tunicas, & inducenda earum partium tormina, anxietates, ſpasmos ac epilepſiam ſufficit) & contentorum in illa ſalium vi §. 1. n 3. & 4. corroſivam nanciſcitur indolem; cujus ope graves membranoſarum partium diſtentiones magis adauget, ac hinc malum reddit deterius. Neque vero com-

memorabo, quod teſte *Wolffio in obſ. chirurg. pag.* 179. mercurius dulcis in pulvere datus ad partem in gingivis, vel alibi in ore hærere & moleſta ſymptomata concitare valeat. Idem confirmat *Sennertus*, dum *Lib. de conſenſu & diſſenſu chymicorum cap. XVIII.* dicit. Medicus quidam, cum mercurium dulcem rite præparatum, ſine noxa aliis exhibitum, ipſe uſurpaſſet, in graviſſimum incidit morbum: gingivæ enim, fauces & lingua intumuere, ac nigredinem contraxere, ut per integrum menſem nihil cibi ſolidi aſſumere, imo nec juſculum cochleari ſorbere potuerit ob ſupervenientem ſalivationem &c. Quamvis autem opponi poſſet, quod purgans hoc lac corruptum, tanquam peccantem ac irritantem materiam uno impetu proſcribat e corpore; ac hinc omnino utile aliquo modo videatur: attamen nec ignorari oportet, hæc acria purgantia, teſte crebra experientia, irritare quidem, vellicare, ac vehementer conſtringere glandulas inteſtinorum, & contentas in illis fluidiores partes vi expellere, ſed craſſiores in inteſtinis fæces ſæpius relinquere. Et quid opus eſt, his fortioribus uti purgantibus, cum materia illa peccans longe tutioribus ac blandioribus eliminari poſſit laxantibus? Namque tutiora ſemper præferenda ſunt infidis & ancipitibus remediis, præſertim in perſonis illuſtribus, quibus ſecundum Galenum tutiſſima ſemper admovenda ſunt remedia.

Quod denique tertiam attinet quæſtionem: an in dentitione difficili & allegatum purgans, & alia purgantia ex reſina & pulvere jalappæ parata, & ſæpius repetita noxam inferre queant? non poſſum, quin purgantia repetita & continuata in hisce circumſtantiis omnino noxia pronunciem. Namque 1) nihil eſt; quod acriora purgantia indicet, cum

cum dolores ejusmodi, ex irritatione, aut, ut cum veteribus loquar, inanitione ſuborientes, minime purgantibus, ſed potius blandis ſedativis, diaphoreticis ac diſcutientibus ſint adgrediendi. 2) Eo magis fugienda in tali ſtatu ſunt purgantia, cum omnes dolores, quos repletiones vel ſtagnationes humorum non produxerunt, ab iis magis exacerbentur. Nam natura doloris conſiſtit in vehementi partium membranoſarum conſtrictione: purgantia vero acriora irritatione ac conſtrictione tunicarum inteſtinalium operantur, & benignum humidum, quod tenſas a dolore fibras blande relaxare debet, ſimul ejiciunt. Hinc naturalis eſt conſequentia, dolores augeri purgantibus, & ſymptomata graviorum dolorum, veluti ſunt lipothymiæ, febres, vigiliæ, inquietudines, ac convulſiones &c. eo facilius induci illis ac excitari.

3) Tum notari meretur, omnem fere dolorem ſtipari febricula, pulſu citatiori, ac ſiti: omnis vero immoderata evacuatio, teſte experientia & Avicenna febrem accendit. Hinc ratio peti debet, quod in ſanis etiam perſonis poſt uſum purgantis fortioris ſymptomata febrilia, pulſus frequens, tenſio hypochondriorum, ſitis, urina rubra &c. deprehendantur; & ex eodem fundamento Harderus obſ. 69. ſcribit: Notavimus ſane, dejectiones creberrimas a purgante ortas cum ſiti; ex extracti catholici cum mercurio dulci in pilulas formati aſſumtione frequentiſſime ipſi dejecimus cum ſubſequente febre ſynocha

4) Deinceps quoque ſoli dolores, etiam in adultis convulſiones proritare poſſunt, id quod ex colica, dolore nephritico, quin & dentium, & innumeris aliis ab Hildano Cent. 3. obſ. 100. allegatis exemplis luculenter adparet; quanto magis

illæ in infantibus timendæ ſunt, cum conſtet, eos plerumque vel ex ventris torminibus, vel dentitionis doloribus convelli. 5) Neque porro minus ipſa purgantia convulſiones producere poſſe, multis comprobari poſſet exemplis, maxime de helleborinis &c. Inde eorum uſus eo magis in infantibus eſt evitandus, qui urgente dentitionis dolore per ſe ad convulſiones proni ſunt. Quare Hippocrates commendat, ut nutricibus potius exhibeantur purgantia; & quanta in iis ſeligendis opus ſit cautione, docet Ballonius, dum epid. Lib. I. p. 27. ſcribit: ſcammoniata nutricibus data aliquando convulſiones efficiunt. 6) Denique vero dicta purgantia ſerum laudabile, in tam teneris infantibus admodum neceſſarium, ſimul exturbant, viresque dejiciunt, adeo, ut ii, quibus ex crebrioribus alvi dejectionibus vires conſumtæ ſunt, tandem ſuccumbant: conf. Primeroſius de morbis puerorum P. II. p. 58. Ex quibus demum omnibus ſatis luculenter adparet, in dentitione difficili acria, & quidem repetita purgantia eſſe noxia; id quod etiam Riverius confirmat, Inſtit. Med. 5. L. p. 1. ſect. 2. dicens: purgatione vires aliquatenus infringuntur, ideo ſi valde labefactatæ fuerint, non eſt tentanda purgatio, ne ab illa plane dejiciantur.

Quamvis ergo haud abſolute pronunciare vellem, quod inſequuta mors in præſenti caſu incongruæ curationi ſit adſcribenda; verumtamen cum experientia doceat, multos infantes epilepſia, a difficili dentitione ſuborta, perire; neceſſe eſt, ut quilibet verus medicus eo reſpiciat ſummo ſtudio, ne in dubiis ejusmodi morbis remedia inſecura, ac ipſam morbi cauſam exacerbantia propinet, maxime in ſubjectis, quorum conſervatio præ aliis curæ cordique nobis eſſe debet.

Neque

Neque vero tandem ignorari oportet, ſed quotidiana experientia, & unanimis medicorum conſenſus adfirmant, quod in lactentibus teneriſque infantibus, ob partium ſenſibilitatem ad convulſiones pronis, tempore dentitionis melius ſit, a multis, maxime commoventibus remediis plane abſtinere; & potius alvum clyſteribus demulcentibus oleoſis, abſterſivis moliri, ac pulveribus præcipitantibus, ſedativis, antepilepticis, cinnabarinis ex aquis appropriatis uti, & reliqua naturæ relinquere; quæ remediis ſæpius & ſingula ferme hora propinatis ad vehementiores excitatur motus.

Qui ulterius cognoſcere cupit, purgantia acria ac mercurialia teneris infantibus ſumme periculoſa eſſe ac noxia; conſulat Medicinam meam rationalem Tom. 2. cap. V. de medicamentis vim veneni habentibus, & Cap. VI, de noxa mercurialium.